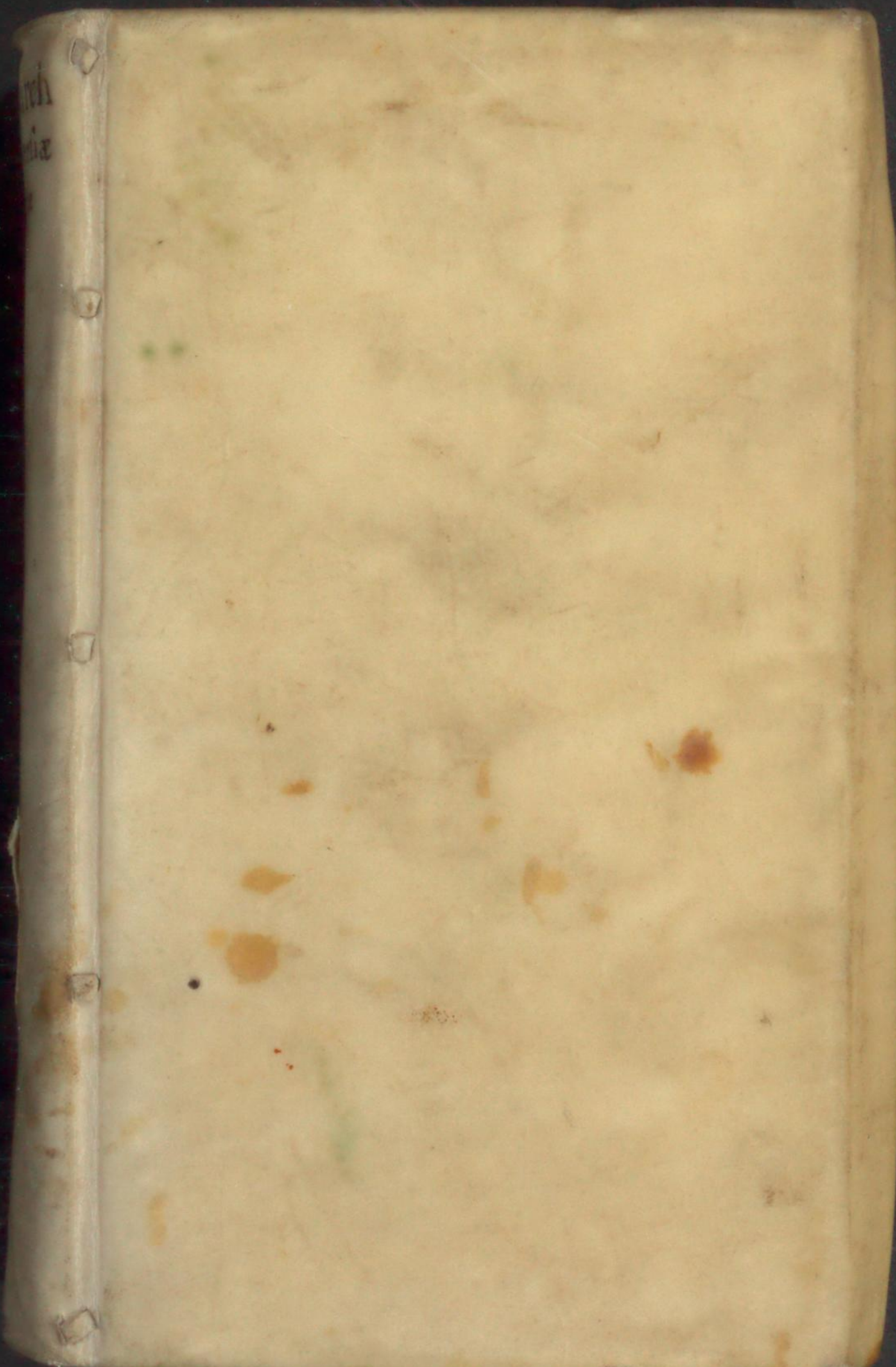

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

J/712.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Emptus 20 assibus 1666

Vérité Elzevir, d'après

Willems

~~Elzevir~~ KW

~~D.69~~ 224

C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

DE

CONTROVERSIIS TRACTATUS GENERALES CONTRACTI.

Per

ADR. & PETR. de WALENBURCH, Batavos:
Illum Epiſcopum Adrianopolitanum, Suffrag. Colon. Eccl. Metrop. Canon. Sen. Hunc Epiſcopum Myſ. Suffrag. Mogunt. & Pro-Vicar. Gener.

Koninklijke Bibliotheek te 's Hage.

COLONIÆ,
Apud WILHELMUM FRIESSEM,
cIↄ Iↄc LXVII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Præ-Nobilibus Dominis

GYSBERTO, JACOBO & ADRIANO,

Fratribus de Rareſway, Dominis van de Hegge,

cognatis ſuis,

ADR. & PETR. de WALENBURCH, *Adrianop. & Myſ. Epiſcopi, ſalutem.*

STudiis Veſtris pro magna parte confectis, & in patriam paulatim redituris, conſultum exiſtimamus Vobis inſcribere Contractos de controverſiis Tractatus Generales, *noveno Muſarum numero ad novam vos exercitationem invitantes, quò & in antiqua fide, à parentibus, avis, proavis & abavis tradita, ſitis ſtabiles, & alios vel in eadem confirmetis, vel, per gratiam Dei, ad eandem reducatis. Prin-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

cipia fidei diſcuſſa excipit Methodus, hanc fundamentalia fidei. Sequuntur Inſtrumenta fidei, Teſtes, Teſtimonia, & Præſcriptiones. Inde Miſſio Proteſtantium diſcutitur; & univerſa Vnitate Eccleſiæ terminantur; cujus Profeſſio, auctarii loco, S. Scripturis, & SS. Patrum teſtimoniis roborata, conjungitur. Accipite parvum mole munuſculum, quod, ſi Vobis utile fuerit, non parvi facietis, tanquam à conjunctis non una neceſſitudine manibus profectum. Valete. 23 Maii, 1667.

ORDO

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ORDO TRACTATUUM.

1. Examen principiorum fidei.
2. Methodus Auguſtiniana.
3. De Articulis neceſſariis.
4. De Inſtrumentis probandæ fidei; ſeu diſcuſſio Bibliorum vulgarium.
5. De perpetua probatione fidei per Teſtes.
6. De Teſtimoniis, ſeu Traditionibus non ſcriptis.
7. De Præſcriptionibus Catholicis.
8. De Miſſione Proteſtantium.
9. De Unitate Eccleſiæ, & Schiſmate.

Accedit.

Profeſſio fidei Catholicæ, ex S. Scriptura, & Antiquitate illuſtrata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

JUDICIUM

Reverendiſſimi ac Ampliſſimi in Chriſto Patris ac Domini, Dn. Woltheri à Strevesdorf, Epiſcopi Aſcalonenſis.

DE *controverſiis Tractatus Generales contractos per RRmos* Dominos Adrianum & Petrum de Walenburch, &c. *cum ſumma voluptate legi, & apprime tum in Philoſophia, Theologia, & SS. Patribus, tum in Jure fundatos reperi, ſperans per illos plurimorum oculos, qui defluxiones errorum patiuntur, purificandos, illuminandos, & neceſſitatem Unitatis Catholicæ perſpecturos. Unde impreſſione digniſſimos judicavi. Moguntiæ, die 29 Martii 1667.*

CENSURA

Ordinariatus Moguntini.

T*Ractatus pelemici RRmorum* DD. de Walenburch, *contracti à graviſſimis Theologis recogniti & apprime commentati, ut in uberiorem Studioſorum controverſiſticæ Theologiæ inſtructionem edantur, harum ſerie ſit facultas. Moguntiæ, die 2 Aprilis, Anno* MDCLXVII.

In fidem

ADOLPHUS GODEFRIDUS VOLUSIUS, Doctor, Protonotarius Apoſtolicus, & librorum Cenſor.

EXA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

TRACTATUS PRIMUS.

EXAMEN PRINCIPIORUM FIDEI.

Introductio.

I. PRincipium, eſt poſitio immediata, quâ non eſt altera prior. Sic dicimus: *Credere oportet accedentem ad Deum, quia eſt.* & ; Deo affirmanti aſſentiendum eſt. Hebr. 6. 11.

II. Tenent Proteſtantes per modum principii. 1. *Solam Scripturam ſufficere, ad probandos articulos fidei.* 2. *Dari veram interpretationem Scripturæ, ad probandam fidem.*

III. Catholici tenent, unum eſſe ſolum principium fidei: *Verbum Dei ab Eccleſia propoſitum.*

IV. Commune principium eſt: *Doctrinam Chriſtianam primorum ſeculorum, quæ in libris Sanctorum Patrum, & antiquorum Conciliorum reperitur, eſſe incorruptam, ſaltem quoad articulos neceſſarios.*

EXAMEN PRIMUM.

§. I.

Proteſtantes docent: *Articulos neceſſarios ex ſola Scriptura eſſe probandos.*

I. Docent hoc Reformati in Conf. Belg. *art.* 7. Angl. poſter. *art.* 6. & 20.

II. Idem docent Lutherani in Conf. Wirtenb. *art.* 30. Bohæm. *cap.* 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

III. Utrique idem ſtatuunt de articulis morum. Conf. Gall. *art.* 5. Belg. *art.* 7. Bohæm. *cap.* 1.

§. 2.

Quomodo Proteſtantes doceant, Articulos neceſſarios eſſe in S. Scriptura.

I. Volunt Proteſtantes, neceſſarios articulos fidei & morum, perfectiſſimo modo, clarè, & perſpicuè contineri in S. Scriptura. Ita Conf. Helv. poſter. *art.* 1. pr. *art.* 1. Belg. *art.* 7. Bohæm. *cap.* 1. Wirtenb. *art.* 3.

II. Per iſtam doctrinam excludunt ſe Proteſtantes à conſequentiis: nam qui manifeſta promittit, non habet interpretationes, ad quas confugiat: & illa continentur in Scriptura perfectius & exactius, quæ terminis expreſſis, vel æquivalentibus in ea leguntur, quàm quæ per ſolam conſequentiam deducuntur.

S. Auguſt. *contr. Epiſt. fund. cap.* 23.

§. 3.

Ex primo Proteſtantium principio præcludi viam ad omnes controverſias.

I. Petimus à Proteſtantibus; quinam ſint articuli neceſſarii fidei & morum? Indagavimus publicam eorum ex Confeſſionibus, privatam ex Doctoribus ſententiam: & eam invenimus diſſonantiam, quam tractatu ſeparato exhibuimus.

II. Hinc concludimus, niſi certo ſtatuerit Eccleſia Lutherana, vel Reformata; quinam ſint articuli neceſſarii; probaveritque eos eſſe neceſſarios: nullius momenti habendam eſſe ipſorum promiſſionem, de ſufficientia ſolius S. Scripturæ ad probandos articulos neceſſarios.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

§. 4.

Ex primo Proteſtantium principio præcludi viam ad ſingulas controverſias.

I. In omni controverſia particulari primum indagandum eſt; An agatur de articulo neceſſario: nam diviſio in Eccleſia facienda non eſt, niſi propter errorem in articulo neceſſario.

II. Quæratur de communione ſub utraque ſpecie. Doceant Lutherani; *Ex ſententia Eccleſiæ ſuæ; eum articulum eſſe neceſſarium.* Et quomodo hoc præſtabunt? Calixtus Lutheranus aſſerit, eum articulum non eſſe ſimpliciter neceſſarium. *Reſp. ad Theol. Mogunt. n.* 26.

III. Ergo ipſi Lutherani præcludunt ſibi viam ad hanc controverſiam, non valentes docere de ſententia Eccleſiæ ſuæ. Idem obtinet in omnibus fere controverſiis, quas contra Catholicos movent Lutherani & Reformati.

§. 5.

Ex primo principio Proteſtantium deſtrui omnes controverſias.

I. Docent Proteſtantes; omnes articulos neceſſarios probari ex ſola Scriptura. Oſtendant ergo ex S. Scriptura, quinam ſint articuli neceſſarii: ubi ipſa dicat, hos eſſe articulos neceſſarios, eoſque ſufficere. Sed id non præſtant. Quomodo ipſorum Eccleſia eſt vera, quæ hîc nihil certi habet? Quomodo ullam controverſiam Catholicis movebunt legitime; neſcientes, an ob erro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

rem in articulo neceſſario ab ea receſſerint?

§. 6.

Ex primo principio Proteſtantium deſtrui ſingulas controverſias.

I. Ponatur controverſia: *An infantes fidelium ſalventur ſine baptiſmo?* Reformati affirmant; Catholici negant. Petimus à Reformatis (idem eſt in aliis particularibus controverſiis, etiam cum Lutheranis) ubi Scriptura dicat, eum articulum eſſe neceſſarium? Non petimus, an ille articulus poſſit probari ex Scriptura: non petimus, an ſit verus, vel falſus: ſed illud urgemus; Ubi legatur in Scriptura, eum articulum eſſe neceſſarium?

II. Tranſeuntes autem de controverſia in controverſiam, quæ nobis eſt cum Lutheranis, & Reformatis, petenteſque, an Scriptura dicat, hunc, vel illum articulum eſſe neceſſarium; inveniemus, omnes particulares controverſias tolli; & Proteſtantes nullum allegare poſſe, propter quem ab unitate Eccleſiæ Catholicæ receſſerint.

§. 7.

Ex primo Proteſtantium principio præcludi viam, & deſtrui omnes & ſingulas controverſias, quas terminis negativis proponunt.

I. Docent Proteſtantes: *Non eſſe invocandos Sanctos: Non eſſe Purgatorium.* Petimus; vel poſitive *creditis* illos articulos; vel tantum *non creditis*. Si poſterius, non erunt articuli

ticuli neceſſarii : quia, ſecundum vos, omnia neceſſaria docentur clare, & evidenter in Scriptura, atque ea ſunt poſitive credenda. Sin prius; petimus, an credatis eos articulos eſſe neceſſarios? Sententiam Eccleſiæ veſtræ proferre non poteſtis. Idemque erit de aliis articulis.

II. Si rurſum petamus, ut doceatis ex Scriptura, veſtros articulos negativos eſſe veros, & neceſſarios; nihil invenietis, quod proferatis.

§. 8.

Proteſtantes ſua praxi ſubvertere ſuam doctrinam.

I. De aliquali unitate, inter Lutheranos & Reformatos, vel prætenſa, vel inita, videri poteſt Synodus Delphenſis, *in Synod. Dordrecht. ſeſſ.* 26. *pag.* 98. Corranus, *apud Bor, lib.* 3. *Hiſtor.* Synod. Sendom. *die.* 14. *Apr.* 1570. Quæque pars ſuæ inhæſit Confeſſioni. Sed ubi Scriptura determinavit, eos ſolos articulos eſſe neceſſarios, in quibus veſtræ Confeſſiones conveniunt? ubi determinavit, articulos, inter vos controverſos, non eſſe neceſſarios? ubi determinavit, articulos inter Proteſtantes & Catholicos in controverſiam tractos, eſſe magis neceſſarios, quam inter ipſos Proteſtantes controverſos?

II. Reformati, in Synodo Nationali Carentonica anno 1631. decretum in hæc verba: *Cum Eccleſiæ Confeſſionis Auguſtanæ conveniant cum aliis Reformatis in principiis & punctis fundamentalibus Religionis, ſtatuit Synodus, fideles dictæ Confeſſionis poſſe, nulla præmiſſa abjuratione opinionum quas tenent contrariarum fidei* Apud Veron. *Tom.* 1. *part.* 2. *ſect.* 2. *n.* 16.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

dictarum Eccleſiarum noſtrarum, admitti ad cœnam. Hic nulla adeſt S. Scripturæ auctoritas; ubi tamen oportebat magnopere. Ita nullam poſſunt aſſignare juſtam cauſam, cur à Catholica communione receſſerint, poſtquam Lutheranos, ſuo judicio errantes, cenſuerunt ad cœnam ſuam eſſe admittendos: neque enim poſſunt oſtendere, ſe graviori fundamento à Catholica communione abſtinuiſſe.

EXAMEN SECUNDUM.

De ſecundo Proteſtantium principio:

Dari veram Scripturæ interpretationem ad probandam fidem.

§. I.

De interprete S. Scripturæ, & judice controverſiarum.

I. Primo agendum de interprete S. Scripturæ. Quando Proteſtantes S. Scripturam judicem nominant controverſiarum; intelligunt Deum per Scripturas loquentem, Spiritum ſanctum per Scripturas pronunciantem; ita ut Scriptura ſit vox judicis ſupremi. Vide Conf. Helv. poſt. *art.* 2. Scot. *art.* 18. Wirtemb. *art. de Script*.

II. Catholici fatentur, eo ſenſu Scripturam poſſe dici judicem: ſicut aliquando leges Imperatorum dicuntur lites decidere & dijudicàre. Cum tamen leges non ſint proprie judices; ſed regula, & norma, ſeu menſura, ſecundum quam judicatur. Et hanc rem ex jure civili appoſite notavit Cujacius, dicens; *Prætorem eſſe legem loquentem, legem au-*

tem

tem mutum Prætorem. Itaque niſi ſit inſtituenda de nomine quæſtio, Proteſtantes per judicem, normam, regulam, & menſuram idem intelligunt; uti videri poteſt Conf. Gall. *art*. 4. & 5. Belg. *art*.7. Meiſn. *in Præm. Phil. Sobr*.

III. Neque nos negamus, Scripturam eſſe normam & regulam decidendarum controverſiarum fidei. Sed quia Proteſtantes volunt, Scripturam *ſolam* eſſe normam & regulam fidei. Inde quæritur. 1. An Scriptura contineat omnes articulos neceſſarios & revelatos? quam tractabimus, agentes de Teſtimoniis, ſeu Traditionibus. 2. An præter Scripturam detur infallibilis judex controverſiarum fidei? Ubi non quæritur, An Eccleſia ſit judex? id enim fatetur Conf. Wirtemb. *de Eccl*. Bohæm. *cap*. 1. Helv. pr. *art*. 15. Angl. pr. *art*. 20. Non etiam quæritur: An Eccleſia ſit infallibilis judex controverſiarum, quoad articulos neceſſarios? quia hoc fatentur Proteſtantes, & eo ipſo totam cauſam nobis tradunt. Ita igitur eſt quæſtio: An Eccleſia ſit infallibilis judex controverſiarum ex dono Spiritus ſancti, & promiſſione Chriſti, ſine ulla reſtrictione ad articulos, ſive omnibus neceſſarios, ſive non omnibus neceſſarios? & hoc pertinet ad materiam de Eccleſia.

IV. Diximus de Scriptura & Eccleſia; ſequuntur Concilia: quibus Proteſtantes non eripiunt interpretationem Verbi Dei; ſed dicunt Conciliorum definitiones amplectendas, quatenus non diſſentiunt à Scriptura. Conf. Helv. poſter. *art*. 2. Angl. pr. *art*. 21. Scot. *art*. 20. Wirtemb. *de Concil*. Hoc autem reſolvitur per quæſtiones de traditionibus, & Eccleſiæ infallibilitate.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

V. Quid ſtatuendum ſit de antiquorum Patrum interpretationibus, & primorum ſeculorum Conciliis, dicemus in 4. Examine, quod eſt principii communis.

§. 2.

De interpretatione S. Scripturæ.

I. Docent Proteſtantes: *Dari veram interpretationem Scripturæ ad probandam fidem.* Ubi obſervandum, dari multas interpretationes veras & bonas; quæ tamen non ſufficiunt ad probandum articulum fidei: qui non tantum debet eſſe verus, ſed etiam revelatus. Eum in finem promiſerunt *interpretationem Scripturæ per Scripturam.*

II. Poſſemus totam hanc materiam, ex ratione unitatis & charitatis Eccleſiaſticæ, facile reſolvere: quandoquidem Conf. Helv. *Art. 2.* poſter. docet: *Illam duntaxat Scripturæ interpretationem pro orthodoxa & genuina agnoſcimus, quæ cum regula fidei & charitatis congruit.* Nam quæ eſt Proteſtantium interpretatio, quæ conveniat *cum regula fidei*? Si ipſorum ſententias ſpectemus; facit in articulis neceſſariis diſcordia, ut nihil certi habeant, adeoque nec regulam fidei, cui ſubjiciantur ſinguli. Nobis regula fidei eſt, *Verbum Dei ab Eccleſia propoſitum*; à quo receſſere Proteſtantes, Eccleſiam graviſſimorum errorum accuſantes. Quæ poteſt etiam eſſe Proteſtantium interpretatio, congruens cum *regula charitatis*? Hæc enim non reperitur, niſi in integritate unitatis, quam nefando ſchiſmate diruperunt. Quaſcunque igitur adferunt interpretationes, eæ non conveniunt cum regula fidei & charitatis: non ſunt agnoſcendæ ut orthodoxæ & genuinæ. Non ta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

men hoc, licet ſolido, fundamento examen ulterius declinamus. Veniamus ad particularia.

§. 3.

Quotuplex ſit quæſtio Theologica ſeu fidei?

I. Ponatur hæc quæſtio: *An Deus ſit?* Poteſt ea conſiderari ut vera; ut cognita lumine naturali: ut cognita ſupernaturali revelatione. In ratione veræ, habet ſe indifferenter ad omnes ſcientias. Quatenus cognita eſt lumine naturali, & per rationem, pertinet ad Philoſophiam. Quatenus cognita eſt ſupernaturali revelatione, pertinet ad Theologiam.

Muſæus *lib. 2. cap. 1.*

II. Ratio eſt: quia concluſiones, in ſe conſideratæ, poſſunt ſe habere *ut materiale* ad diverſas ſcientias. Si per unum tantum medium, v. g. naturale, cognoſcuntur; pertinebunt ad unam ſolam ſcientiam naturalem. Sin cognoſcantur per unum ſolum medium ſupernaturale, pertinebunt ad unam ſolam ſcientiam ſupernaturalem. Tandem, ſi cognoſcantur medio naturali, & ſupernaturali, pertinebunt ad ſcientiam naturalem, & ſupernaturalem. Quia ratio, & principium cognoſcendi concluſionem, habet ſe *ut objectum formale*, ſeu ratio formalis objectiva; à qua ad hanc, vel illam; ad unam, vel plures ſcientias pertineat; ut communiter docent Theologi.

III. Hinc ſequitur: eſſe quaſdam quæſtiones Theologicas & fidei, quæ ſub una tantum ratione formali, ſcilicet revelatione ſupernaturali, conſiderari poſſunt; ſeu, in quibus unio extremorum nonniſi à proprio

prio aliquo Theologiæ principio dependet: quales ſunt omnes, quæ fidei myſteria concernunt, quæque ex hoc capite mere Theologicæ vocari poſſunt. Quaſdam vero ſub diverſa ratione formali conſiderari; & tam ex Philoſophiæ, quam Theologiæ principiis deduci poſſe: unde quibuſdam dicuntur quæſtiones mixtæ, ſeu mediæ; quod tam ad Philoſophiam, quam Theologiam pertineant.

IV. Cum agimus de quæſtione Theologica, non diſtinguimus inter neceſſariam ſeu fundamentalem, & non-neceſſariam: quia utræque conſiderantur, ut cognoſcibiles revelatione ſupernaturali.

§. 4.

Quomodo dictæ quæſtiones ſint probandæ?

I. Quæſtiones, quæ tantum cognoſcuntur per revelationem ſupernaturalem, non poſſunt probari ex principio rationis, ſeu medio naturali: quia ratione unionis prædicati cum ſubjecto, tantum dependent à medio, ſeu principio ſupernaturali: & ſi eædem quæſtiones probari poſſent medio ex ratione petito, neceſſario ſequeretur, vel quod in iis ratio unionis prædicati cum ſubjecto, etiam à medio ex ratione petito dependeret; vel quod quæſtio aliqua poſſit medio confirmari, à quo unio extremorum non dependet, quod contradictorium eſt.

II. Atque hinc recte obſervat Canus poſt S. Thomam, eos eſſe fidei inimicos, religionique noſtræ etiam noxios, qui ea, quæ tantum ex revelatione ſupernaturali cognoſcuntur, naturæ rationibus conantur oſtendere. Si enim quæ argumenta ſimilibus probandis

bandis afferuntur; congruentia illa eſſe, non evidentia; probabilia, non neceſſaria; ſuadere, non cogere; adducere, non evincere. Vide Canum, *lib.* 12. *cap.* 12.

III. Aliæ autem quæſtiones, quæ non ſunt mere Theologicæ, ſed per naturale lumen attingi poſſunt, quando ſunt etiam à Deo ſupernaturaliter revelatæ; poſſunt tum ex principio rationis, tum medio ſupernaturali probari.

IV. In his tamen obſervandum eſt, quando proponitur quæſtio fidei, quæ etiam naturali lumine cognoſci poteſt; incipiendum eſſe à probatione per medium ſupernaturale: neque enim primario quæritur, an ſecundum rationem & Philoſophiam concluſio ſit vera; ſed an ſit à Deo ſupernaturaliter revelata. His præmiſſis; videamus, quales probationes judicent Proteſtantes adducendas in probationem fidei, earumque vim examinemus.

§. 5.

Reformati docent 1. Propoſitiones univerſales à ratione, quoad materiale, eſſe in Scriptura.

I. Reformati, promittentes explicationem Scripturæ per Scripturam, non paucas propoſitiones, à ratione petitas, tribuunt ipſi Scripturæ; ut videantur medio, ex Scriptura petito, confirmare concluſiones fidei. De his audiendus Vedelius, Reformatorum ſententiam proponens. *Lib.* 1. *cap.* 12.

II. Docet, ad probandam concluſionem fidei, poſſe ſumi unam propoſitionem Scripturæ, & alteram rationis: unde ſequatur con-

concluſio Theologica. Et tunc præmiſſam rationis non habendam pro Philoſophica, ſed Theologica: quia licet non quoad formale, ſaltem quoad materiale in Scriptura continetur. Dicunt v. g. Reformati: *Omne corpus naturale eſt in loco. Chriſti corpus eſt naturale. Ergo Chriſti corpus eſt in loco.* Ubi major propoſitio, quoad materiale, eſt in Scriptura; quæ hinc, inde de corporibus naturalibus loquitur, & nulla alia corpora agnoſcit, vel proponit, quàm quæ in loco ſunt, ut ex inductione apparet.

III. Reſp. Materiale dicitur hic in ordine ad voces, tanquam ad ſigna: ſic quoad materiale illud in Scriptura à quibuſdam dicitur contineri, quod per bonam conſequentiam ex Scriptura deducitur: quoad formale, quod etiam quantum ad ipſas voces, vel ſaltem æquivalentes, in Scriptura extat. Sed non ideo propoſitio univerſalis eſt ſupernaturaliter revelata; quia de multis particularibus in Scriptura fit mentio: nam à multis particularibus, ad univerſale, non obtinet conſequentia. Valet ſequela, ab una indefinita propoſitione ad univerſalem; quando in indefinita enunciatur prædicatum eſſentiale de eſſentia, vel proprietas logica de eſſentia: quia prædicatum eſſentiale non poteſt non convenire eſſentiæ, & proprietas logica eſt convertibilis cum eſſentia. Verum, ſi propoſitiones indefinitæ enuncient tantum proprietatem Phyſicam de ſubjecto, qualis illa Vedelii eſt: *Omne corpus naturale eſt in loco:* tunc non licet inde per inductionem formare concluſionem univerſalem; quæ habeat majorem certitudinem, quam Phyſicam.

IV. Ubi advertendum dari 1. propoſitiones

nes abſolute neceſſarias, v. g. ex Metaphyſica: *Quidlibet eſt, vel non eſt.* & ex logica: *Omnis homo eſt animal; omnis homo eſt rationalis; omne animal eſt corpus.* Sunt enim hæ propoſitiones ita neceſſariæ, ut repugnet, inſtantiam ullibi dari, qua ſubvertantur. Dari 2. propoſitiones, non abſolute, ſed Phyſice neceſſarias, ſeu intuitu cauſarum ſecundarum: v. g. *Omnis ignis urit, omne grave tendit deorſum.* Poteſt enim Deus facere, ut ignis non urat; & grave non deorſum, ſed ſurſum feratur. Et licet non daretur inſtantia, quod Deus hoc aliquando feciſſet; nullus tamen dubitaret; an Deus hoc poſſet facere. Si quis diceret; *Ignis natura ſua cupit urere; grave natura ſua cupit tendere deorſum;* enunciaret proprietatem logicam de eſſentia, & abſolute neceſſariam. Verum, ſi quis dicat; *Ignis urit; grave tendit deorſum*, enunciat proprietatem Phyſicam de ſubjecto, conſiſtentem in operatione cauſæ ſecundæ; quæ operatio cum ſit diſtincta ab eſſentia, & proprietate logica, ſine dubio impediri poteſt per potentiam divinam. Imo ipſa Scriptura habet varias propoſitiones univerſales, quæ ſunt tantum Phyſice neceſſariæ, v. g. *Omnis arbor bona bonos fructus facit.* Quis enim dubitat, an Deus hoc poſſit impedire? Interim ea propoſitio, prout in Scriptura eſt, eſt ſupernaturaliter revelata; & infallibiliter verum eſt, *Omnem arborem bonam, neceſſitate Phyſica, bonos fructus facere.* *Matt. 7. 17.*

V. Ita propoſitio Vedelii: *Omne corpus naturale eſt in loco*, non eſt abſolute neceſſaria: tum quia, *eſſe in loco*, non eſt prædicatum eſſentiale, vel proprietas logica corporis naturalis; tum quia ejus oppoſitum non involvit contradictionem. Si ergo vellet, propoſitio-

poſitiones, Phyſice tantum neceſſarias, eſſe revelatas, quoad Phyſicam neceſſitatem; ſuamque propoſitionem inter eas haberet; recta eſſet ejus ſententia; ſed nihil concluderet.

VI. Nulla igitur propoſitio univerſalis, quæ per inductionem ex Scriptura deduci poteſt, habenda eſt abſolute neceſſaria; niſi de ejus abſoluta neceſſitate evidenter conſtet. Et ſi non evidenter conſtet de abſoluta neceſſitate, talis propoſitio eſt habenda, ut tantum Phyſice neceſſaria. Per inductionem v. g. Vedelianam, ex Scriptura deſumptam, prodit hæc univerſalis: *Omnis natura humana ſingularis ſubſiſtit ſubſiſtentia propria, & eſt perſona.* Nam Scriptura, hinc inde de naturis humanis ſingularibus mentionem facit, nec alias agnoſcit, vel proponit, quam quæ ſubſiſtunt ſubſiſtentia propria, & ſunt perſonæ.

VII. Si reſpondeat Vedelius Photinianis, qui prædicta univerſali propoſitione abutuntur, dari in Scriptura inſtantiam; *Ubi in una Chriſti perſona duæ realiter diſtinctæ naturæ ſint.* Nos ſimiliter reſpondemus, dari in Scriptura inſtantiam; *Ubi in SS. Euchariſtia corpus Chriſti realiter in pluribus locis ſit præſens.* Neque regerere poteſt Vedelius, nos ita petere principium: quia idem dicent Vedelio Photiniani. Nec abſurdum eſt, aliquid, de quo controvertitur, inſtantiæ loco adhiberi, quando præter illud non datur aliud, quod ab univerſali propoſitione excipi poteſt.

VIII. In forma dicimus ad argumentum Vedelii; majorem illam; *Omne corpus naturale eſt in loco*, non eſſe revelatam, tanquam abſolute neceſſariam: neque per inductio-

ductionem, ut abſolute neceſſariam, probari ex Scriptura.

§. 6.

Reformati docent 2. Propoſitiones à ratione, eſſe tantum inſtrumenta non principia.

I. Vedelius ſuum principium explicat 2. quod propoſitiones à ratione, cum in argumento Theologico alterutrius præmiſſæ loco adhibentur, non ſe habeant in ordine ad concluſionem Theologicam, ut tanquam *principium* probent *veritatem ſententiarum*; ſed ut tanquam *inſtrumentum* oſtendant veritatem connexionum. *Lib. 1. cap. 10.*

II. Reſp. Nos hic non agere de principiis formalibus, quæ modum argumentandi concernunt; quæque *formalia* principia vocari poſſunt: quia certum eſt, hæc tantum ut inſtrumenta concurrere ad concluſionem; nec ſententiarum, ſed connexionum tantum veritatem concernere. Agimus de principiis materialibus, quæ præmiſſæ locum habent.

IV. Vedelius accipit vocem *inſtrumenti*, pro eo, quod intellectui ad hoc duntaxat inſervit, ut ex materialibus principiis ſyllogiſmum extruere, & concluſionem inferre poſſit: quo modo inſtrumenti vox materiæ ſyllogiſmi opponitur, & formalibus tantum principiis congruit: variis enim locis opponit propoſitionem rationis medio termino ex Scriptura deſumpto.

V. Vedelius utitur principiis rationis, non tantum ut inſtrumentis; ſed ut principiis materialibus concluſionum fidei. Reforma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ti nequeunt diffiteri, ſe uti propoſitionibus rationis loco majoris in principali ſyllogiſmo, ut vidimus. Major autem propoſitio, ſive ea ex Scriptura, ſive ex ratione petita ſit, materiale concluſionis principium eſt. Si major propoſitio eſſet Scripturæ, minor rationis, concederet Vedelius, concluſionem à tali majore dependere, ut à vero principio materiali; non autem ut à ſolo inſtrumento formali. Cur ergo diverſum ſtatuit, ſi propoſitio rationis obtineat locum majoris? Si utraque præmiſſa eſſet rationis, vel utraque ſupernaturaliter revelata; concluſio ab utraque dependeret, tanquam à principio materiali. Unde igitur illa differentia, ſi altera ſit rationis, altera ſupernaturaliter revelata. Concluſio ſequitur, quia præmiſſæ ſecundum figuram & modum recte diſpoſitæ ſunt: quod autem illarum utraque, vel alterutra, naturaliter nota eſt; id non pertinet ſimpliciter ad eſſe concluſionis, de quo hic agitur; ſed facit concluſionem dici, vel naturaliter notam, ſi dependet à præmiſſis naturaliter notis: vel Theologicam, ſi dependet ab una præmiſſa rationis, altera ſupernaturaliter revelata.

VI. Unde *veritas connexionum* in Syllogiſmo pendet à principiis formalibus Syllogiſmi: veritas ſententiæ per conſequentiam deductæ, pendet ab utraque præmiſſarum, ſive ſint rationis, ſive alterutra illarum ſupernaturaliter revelata. Nec Vedelius in Philoſophia aliud evincet, nec in Theologia. Sic enim dicitur communiter conſequentiam eſſe bonam, quando forma Syllogiſmi eſt bona: dicitur conſequens eſſe verum, quando concluſio, quoad materiam, bene ſequitur ex præmiſſis. Si autem conſideretur

tur

tur conſequens, non ut conſequens, ſed ut propoſitio independens; tunc veritas, vel falſitas deſumitur ex conformitate, vel difformitate cum objecto.

§. 7.

Reformati docent 3. ſe adhibere principia rationis ſecundum ductum Scripturæ.

I. Dicunt Reformati, ſe utendo principiis rationis, ſequi exemplum Chriſti, qui *Luc.* 24. per experientiam ſenſuum, probavit diſcipulis ſuis, ſe habere verum corpus. Et ita Reformatos probare per experientiam ſenſuum, in Euchariſtia non eſſe verum corpus. v. g. *Omne corpus naturale, ubi eſt præſens, ſub ſenſum cadit. Chriſti corpus eſt corpus naturale. Ergo.*

II. Reſp. De minore non eſt dubium. Sed negamus, majorem eſſe abſolutæ neceſſitatis. Sic poſſunt dicere Photiniani, ſe ſecundum ductum Scripturæ, principia ſua ad controverſiam, quæ eſt de dualitate perſonarum in Chriſto, applicare. Nam etiam illorum minor eſt in Scriptura. v. g. *Omnis natura humana ſingularis, eſt perſona. Chriſti natura humana eſt natura humana ſingularis. Ergo.* Quæ hic eſt differentia inter Reformatos, & Photinianos?

III. Inſtant Reformati; *De quo Chriſtus teſtatur, quod verum & naturale corpus ſit, de eo in fidei controverſiis non poſſumus aliter loqui, quam corporis natura jubet. Atqui de ſuo corpore Chriſtus teſtatur, quod ſit verum & naturale corpus. Ergo.* Et conſequenter dicendum non eſt, Chriſtum eſſe præſentem, ubi nec videtur, nec tangitur.

IV. Reſp. Major non eſt abſolute neceſ-
ſaria.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſaria. Inde enim ſequeretur, propoſitiones Phyſice tantum neceſſarias, majoris loco adhiberi poſſe. Et quis ſanus negabit, quod per Dei potentiam fieri poſſit, ut aliquod verum corpus alicubi præſens ſit, & ſalva manente ejus eſſentia, ab illo, cui præſens eſt, nec viſu, nec tactu percipiatur.

V. Chriſtus teſtatur, ſuum corpus eſſe verum corpus, & naturale corpus; ſed inde non ſequitur, non alia de eo prædicata, quam naturalia enuncianda eſſe: alioqui nihil ſupernaturale ei tribuendum eſſet; cum corporis natura non jubeat, ſupernaturalia corpori naturali tribuere.

VI. Eodem modo dicent Photiniani: *De quo Chriſtus teſtatur, quod verus homo ſit, de eo in fidei controverſiis aliter loqui non poſſumus, quam natura hominis jubet. Atqui de ſe teſtatur Chriſtus, quod verus homo ſit. Ergo nec de eo aliter loqui poſſumus, quam hominis natura jubet.* Jam vero ea eſt hominis natura, ut nuſpiam ſine propria ſubſiſtentia, ſeu perſonalitate exiſtat. Ergo nec Chriſti humana natura ſine ſubſiſtentia, ſeu perſonalitate propria exiſtit. Vides, lector, quo tandem hæc opinio Reformatorum deveniat.

§. 8.

Reformatos non ſtare promiſſis de interpretatione Scripturæ per Scripturam.

I. Hactenus oſtendimus, quomodo Reformati, promittentes interpretationem Scripturæ per Scripturam, quælibet argumenta Philoſophica nobis proponant; oſtendentes, non tantum inanem eſſe novam Vedelii Philoſophiam, ſed etiam illa ponere, quæ viam

parent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

parent ad ſubverſionem plerorumque fidei myſteriorum.

II. Uſi vero ſumus (paucis mutatis, & additis) argumentis, ipſiſque verbis Joannis Muſæi in Acad. Jen. Prof. Lutherani, quem cum Reformati fratris loco habeant, futurum ſperamus, uti fraternam correctionem nec inique, nec gravate accipiant.

§. 9.

Declaratio ſententiæ Lutheranorum.

I. Lutherani agentes de quæſtionibus mere Theologicis, eas intelligunt, *quæ in modo & entitate ſupernaturales ſunt.* In modo ſupernaturales vocant, *cum res, quæ revelatur, eſt ordinis naturalis, cognoſcitur tamen per revelationem ſupernaturalem.* In entitate ſupernaturales, *quando res non poteſt attingi per vires naturæ, cognoſcitur tamen per revelationem ſupernaturalem.*

II. Ad probandas tales concluſiones, recte dicunt, quando una propoſitio eſt Scripturæ, non debere alteram tantum eſſe probabilem; vel ut plurimum veram. Recte dicunt, non eſſe adhibendam propoſitionem rationis, quæ ſit Phyſice tantum neceſſaria. Recte dicunt, non eſſe adhibendas alias propoſitiones rationis, quam abſolute neceſſarias.

III. Obſervandum, vocem principium, quatenus ſignificat integram propoſitionem, vel præmiſſam, ſumi 1. vel generaliter pro principio materiali, ex quo concluſio dependet: quo ſenſu & major, & minor propoſitio eſt principium. Vel 2. ſpecialiter, pro proprio concluſionis principio. Vel 3. pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

eo, unde principia cujuſcunque rei ſumuntur; ſicut ratio & Philoſophia eſt Philoſophicarum; Scriptura (ſive ſola, ut volunt Lutherani; ſive cum Verbo Dei tradito, ut volunt Catholici) Theologicarum concluſionum principium appellatur.

IV. His poſitis, dicit Muſæus: *Quando in aliqua diſciplina, cum principio proprio, aliud diverſis diſciplinis commune principium ad concluſionis illationem concurrit, tunc illud dicitur abſolute concluſionis principium, à quo ipſa, tanquam à principio diſciplinæ proprio, dependet.*

V. Nos non negamus, quando in argumento una propoſitio eſt Scripturæ, altera rationis evidentis & neceſſariæ, tunc ſpeciale, & proprium principium concluſionis Theologicæ, eſſe propoſitionem Scripturæ: unde etiam concluſio habeat, quod ad Theologiam pertineat. Sicut viciſſim, contra Reformatos, nobiſcum tenet Muſæus, in tali argumento, propoſitionem rationis eſſe principium materiale, & veram cauſam concluſionis.

VI. Idem Muſæus dicit ulterius: *Sola*
Lib. 2. cap. 13. §. 27. *Scriptura S. eſt genuinum & proprium principium Theologicarum concluſionum.* Ubi vox, *principium*, ſumitur in tertia ſignificatione declarata: eſtque hic ſenſus, inquit Muſæus: *Solam Scripturam S. eſſe id, ex quo, tanquam ex domicilio, propria principia concluſionum Theologicarum deſumenda ſunt.*

VII. Nos etiam dicimus; S. Scripturam cum verbo Dei tradito, eſſe id ſolum, unde tanquam ex domicilio, propria principia concluſionum Theologicarum deſumenda ſint. Et in his pax eſt cum Lutheranis.

§. 10

§. 10.

Quæ ſit difficultas cum Lutheranis, de interpretatione S. Scripturæ, & conſequentiis.

I. Refert Muſæus, exorta diviſione ab Ecclesia Catholica, judicaſſe Proteſtantes, non eſſe deſumendas probationes fidei, ex *Traditione, decretis Conciliorum*, &c. & promiſiſſe, ſe omnia probaturos ex ſolo Verbo Dei. Sicut hoc tempore, ita etiam illo, tota controverſia fuit de articulis, quos hæc, aut illa pars ſuſtinebat eſſe fidei; quorumque contradictorium docebat eſſe errorem in fide. *Lib.* 2. *cap.* 13. §. 12.

II. Lutherani ergo promittentes, ſe probaturos omnes ſuos articulos ex ſola Scriptura, neceſſario intellexerunt, ſe probaturos ſuas concluſiones ſub ratione articuli fidei, ita ut contradictorium eſſet error in fide. Non examinamus hic, an Lutherani, in materiis controverſis adverſus Catholicos, habeant concluſiones, quæ ſequantur ex una propoſitione Scripturæ, & altera rationis evidentis ac neceſſariæ: ſed an tales concluſiones ſint fidei, & contradictorium error in fide.

III. Si Lutherani, promittentes *omnium dogmatum probationem ex ſola Scriptura*, voluerunt adferre probationem, quæ ex utriuſque partis ſententia ſufficeret probando articulo fidei, & cujus contradictorium eſſet error in fide; laudabilis fuit promiſſio; procedens nimirum à conceſſis ad concedenda. Sin autem cum Muſæo dicas, Proteſtantes *ad nihil aliud ſe obſtrinxiſſe, niſi quod velint medium, ſeu principium proprium, ex ſola Scriptura* *Lib.* 2. *cap.* 13. §. 31.

II. Cum igitur dicant ſe credere poſitive articulos ſuos negativos; neceſſe eſt, ut eos probent tanquam ſupernaturaliter revelatos. Ut ſupernaturaliter revelatos probare non poſſunt, niſi terminis expreſſis, vel æquivalentibus S. Scripturæ: nam quæ per conſequentiam derivatur probatio, non fit ex principio utrinque conceſſo.

EXAMEN TERTIUM.

De Principio Catholico:

Verbum Dei ab Eccleſia propoſitum.

§. I.

De Verbo Dei.

I. *Verbum Dei Catholicum, ſeu toti Eccleſiæ commune, eſt nota ſenſum divinæ mentis hominibus per auctores Canonicos manifeſtans.*

II. Propoſitio I. *Illud omne & ſolum eſt Verbum Dei toti Eccleſiæ commune, quod Deus revelavit per Prophetas, Apoſtolos, & auctores Canonicos.*

III. Propoſitio 2. *Catholica Eccleſia nihil recipit ut Verbum Dei, quod Deus revelavit poſt tempora Apoſtolorum.*

IV. Propoſitio 3. *Catholica Eccleſia non credit, fide & Catholica, ulla miracula, quæ evenerunt poſt tempora Apoſtolorum.*

§. 2.

De Verbo Dei ſcripto.

I. Verbum Dei ſcriptum vocamus, quod à Deo revelatum eſt, & ab auctore Canonico literis conſignatum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

II. Propoſitio 1. *Illud omne eſt Verbum Dei ſcriptum, quod in Scriptura expreſſe legitur.* Hoc nullus negat.

III. Propoſitio 2. *Revelata propoſitione univerſali, etiam revelatæ ſunt formaliter omnes particulares ſub univerſali contentæ.* Admittimus, dicit Cocceius. *Diſp.* 27. *n.* 14.

IV. Propoſitio 3. *Revelata quacunque re, ſimul revelantur modi intrinſeci ejuſdem rei*, v. g. revelata ſapientia divina, formaliter revelatur realitas & infinitas ſapientiæ divinæ: & ratio eſt, quia nec realitas, nec infinitas ſapientiæ divinæ affert quidditatem ſive eſſentiam novam, diſtinctam formaliter à ſapientia divina.

V. Propoſitio 4. *Revelato definito, revelatur formaliter definitio, ſeu partes definitionis.* Regula bona, inquit Cocceius *Diſp.* 27. *Theſ.* 15.

VI. Propoſitio 5. *Revelata definitione, formaliter revelatur definitum.*

VII. Propoſitio 6. *Revelato toto Phyſico, revelantur partes Phyſicæ.* v. g. dum revelatur, quod Chriſtus ſit homo: revelatur etiam, quod Chriſtus habeat corpus & animam.

VIII. Propoſitio 7. *Revelata propoſitione indefinita, quæ enunciat prædicatum eſſentiale, vel proprietatem logicam de ſubjecto, ea æquivalet univerſali.* Hanc ſine contradictione refert Cocceius, *Diſp.* 27. *Theſ.* 19.

IX. Propoſitio 8. *Revelato uno correlativorum, etiam formaliter revelatum eſt alterum correlativum.* Non contradicit Cocceius. *Diſp.* 27. *Theſ.* 19.

X. Propoſitio 9. *Quicquid in Scripturis prædicatur de natura ſingulari rationali, poteſt etiam formaliter prædicari de ſuppoſito ſingulari*, v. g. *Dominum Deum tuum adorabis.* ubi mandatur adoratio Dei: & hæc revelatio formaliter

identificatur ſuppoſito divino. Unde, licet Scriptura non dicat expreſſe, Spiritum S. eſſe adorandum; quia tamen dicit, Spiritum S. eſſe Deum; quicquid prædicatur in Scriptura de natura divina, formaliter identificatur Spiritui ſancto, & de eo prædicari poteſt. Atque hinc contra Lutheranos illud efficitur; Chriſtum Dominum in SS. Euchariſtia eſſe adorandum: quia licet S. Scriptura id expreſſe non dicat; eſt tamen formaliter revelatum Deum eſſe adorandum: cumque illud prædicatum conveniat naturæ divinæ, etiam convenit Chriſto in Euchariſtia exiſtenti, quem verum eſſe Deum, nobiſcum fatentur Lutherani.

XI. Propoſitio 10. *Revelata in Scriptura ſacra affirmatione unius contradictoriorum, contrariorum, vel diſparatorum; revelatur formaliter negatio contradictoriorum, contrariorum, vel diſparatorum.* Et hoc valet in contradictoriis quoad neceſſitatem abſolutam: in reliquis quoad neceſſitatem Phyſicam.

Matt. 12. 32. XII. Propoſitio 11. *Omnis exceptio formaliter ſupponit regulam.* v. g. Scriptura dicit, eſſe aliquod peccatum, quod non remittitur *in futuro ſeculo:* ubi ſupponitur formaliter, aliqua peccata remitti in futuro ſeculo.

XIII. Propoſitio 12. *Revelato effectu, etiam formaliter revelata eſt cauſa.* Effectus enim ſine cauſa perfecte cognoſci nequit: & conceptus formalis effectus involvit notitiam cauſæ, propter quam res eſt.

XIV. Propoſitio 13. *Revelata actione cauſæ efficientis, etiam formaliter revelatus eſt terminus, ſeu effectus proprius ejus actionis.* Nam ſicut effectus formaliter ſupponit cauſam, v. g. caro Chriſti ſupponit nativitatem: ita actio cauſæ efficientis importat effectum, v. g. nativitas

tivitas Chriſti importat carnem Chriſti ; & ea invicem ſibi teſtimonium reddunt.

§. 3.

De conſequentiis ex Scriptura deductis.

I. Propoſitio 1. *Nulla concluſio, quæ tantum deducitur ex una præmiſſarum, quæ eſt Scripturæ, & ex altera rationis evidentis ac neceſſariæ, eſt fidei Catholicæ, ſive illa concluſio conſideretur, ut deducta ex præmiſſis in forma diſpoſitis, ſive conſideretur independenter à forma; ſed tantum ut virtualiter contenta in præmiſſa revelata.* Hæc propoſitio nullum habet dubium apud Catholicos. Sunt enim Doctores, qui affirmant tales concluſiones eſſe fidei; ſunt qui negant. Unde apud hos, & illos certum eſt, eas non eſſe fidei Catholicæ; ſive non eſſe neceſſe, ut omnes eas agnoſcant pro revelatis. Atque ideo propoſitiones ſic deductas nunquam definit Eccleſia eſſe fidei; ſed ſolum decernit, eas eſſe certas, & contrarium eſſe periculoſum, ac temerarium.

II. Propoſitio 2. *Lutherani non poſſunt docere, tales concluſiones eſſe fidei Catholicæ.* Probatur: quia Calixtus docet, ob contradictorium talis concluſionis hominem non damnari. Ergo ex ſententia Calixti, tales concluſiones non ſunt fidei Catholicæ: harum enim contradictorium ſemper damnat. Quid, quod nullas tales concluſiones habeant Lutherani. *Reſp. contr. Mogunt. n. 80.*

§. 4.

De Verbo Dei non ſcripto.

I. Verbum Dei non ſcriptum vocamus, *quod à Deo revelatum eſt, ſed à nullo Auctore Ca-*

nonico literis mandatum. Talis erat doctrina Chriſti & Apoſtolorum, antequam ſcriberetur novum Teſtamentum: & tales dicit Eccleſia Catholica eſſe varios articulos, tam fidei, quam morum, qui per Apoſtolos quidem Eccleſiis inſinuati ſunt, non tamen ab Auctoribus Canonicis conſcripti. De his agemus in Tractatu *de Teſtimoniis ſeu Traditionibus.*

§. 5.

De Eccleſia, quæ proponit Verbum Dei.

I. Per Eccleſiam Catholicam intelligimus, *omnes Catholicos toto orbe diffuſos; vel Concilium generale, cui præſidet, vel quod approbat Summus Pontifex.*

II. Omnes fideles toto orbe diffuſos recte dici Eccleſiam, nemo negat. Concilium generale recte dici Eccleſiam, vel non negabunt Proteſtantes, vel eis licebit vocare congregationem Doctorum Eccleſiæ; quibus promiſit Chriſtus ut non errent.

III. Eſſe neceſſarium, ut ſit Eccleſia proponens Verbum Dei, agnoſcit Melanchton, *loc. comm. de Eccl.* Calvin. *lib.* 4. *Inſtit. cap.* 1. §. 4. Conf. Helv. poſter. *art.* 1. 7. 18. Et S. Auguſt. *In prolog. de Doctr. Chriſt.* S. Iren. *lib.* 3. *cap.* 4. S. Hilar. *in Matth. can.* 13.

IV. Itaque neceſſe eſt credere verbo Dei per Eccleſiam propoſito; modo nobis conſtet, hanc Eccleſiam nec decipi, nec decipere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

§. 6.

Fideles, ante, & poſt Concilium Tridentinum habuiſſe eandem fidem.

I. In Conciliis generalibus frequenter factæ ſunt novæ definitiones, ſeu propoſitiones articulorum fidei, v. g. Baptiſmum extra Eccleſiam collatum eſſe validum, nec iterandum; de quo S. Auguſtinus: *Cum inter Epiſcopos anterioris ætatis, quam eſſe inciperet pars Donati, iſta quæſtio fluctuaret, & varias haberet inter ſe collegarum, ſalva unitate, ſententias, hoc per univerſam Catholicam,* (Concil. Nicæn. can. 8.) *quæ toto orbe diffunditur, obſervari placuit, quod tenemus.* Lib. 1. contr. Creſcon. cap. 32. Eccleſiæ propoſitio non facit, ut aliquid incipiat eſſe revelatum, quod antea non erat revelatum à Deo: ſed facit, ut omnibus & ſingulis poſſit conſtare, articulum v. g. de validitate baptiſmi, extra Eccleſiam collati, eſſe à Deo revelatum. Cumque poſt eam definitionem omnes Epiſcopi & Doctores crederent, eum articulum eſſe à Deo revelatum; non habuerunt diverſam fidem ab iis, qui ante definitionem ſeu propoſitum Eccleſiæ contrariam ſententiam, ſalva unitate, defendebant. Quia ratio formalis fidei, *auctoritas Dei revelantis*, ab utriſque æqualiter tenebatur, ut una & indiviſibilis; eamque ſtatuebant amplectendam juxta propoſitionem Eccleſiæ, diverſitate ſententiarum manente circa ſolum materiale revelati; quia formale revelati tali materiali convenire, necdum ipſis conſtabat. Si poſt definitionem Eccleſiæ eſſet diverſitas ſententiarum, circa articulum ab Eccleſia propoſitum; ea diverſitas non eſſet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tantum circa *materiale* fidei, ſed etiam circa *formale*: quia conſtaret de formali revelatione, & negaretur Verbum Dei ab Eccleſia propoſitum, eſſetque diverſa fides.

II. Ita nullus hæreat in varietate ſententiarum, quæ ante Concilium Tridentinum inter Catholicos reperiebantur. Si enim maximi viri nihilominus fuerunt Catholici; dicamus Proteſtantibus cum S. Auguſtino: *Venite ad Cathedram concordantem, quam Cyprianus non deſeruit fluctuantem.* Conſentit in hanc rem Haberkornius, *Diſp. Theol. contr. P. Roſenthal. Theſ.* 24.

Lib. 2. de bapt. cap. 14.

§. 7.

De propoſitione Eccleſiæ.

I. Propoſitio 1. *Eccleſia proponit Verbum Dei, per Concilia generalia, confirmata à Summo Eccleſiæ totius Paſtore, vel per Summum Paſtorem cum Concilio generali.* Itaque aſſerimus Verbum Dei proponi per Eccleſiam, id eſt, per Pontificem cum Concilio; vel per Concilium cum Pontifice: in quo omnes Catholici conveniunt. Vide Bellarminum hoc modo loquentem, de Judic. Contr. *lib.* 3. *de Verb. Dei. cap.* 3. Tanner. *Tom.* 3. *diſp.* 1. 9. 4. *dub.* 6. *aſſert.* 5.

II. Neceſſitatem propoſitionis docet Chriſtus: *Si non veniſſem, & locutus fuiſſem eis, peccatum non haberent.* Requiritur enim, vel ut Chriſtus immediate per ſe loquatur, vel ut mediate per Eccleſiam loquatur. Vide S. Auguſtinum. Ad hoc pertinet textus; Matt. 10. 40. *Qui recipit vos, me recipit.* Luc. 10. 16. *Quis vos ſpernit, me ſpernit.* 2 Cor. 13. 3. *An experimentum quæritis ejus, qui in me loquitur Chriſtus?* Ubi obſervandum, Apoſtolos

Joan. 20. 22.

Tract. 89. in Joan.

fuiſſe

fuiſſe locutos ex immediata revelatione, Eccleſiam vero loqui citra novam revelationem.

III. Propoſitio 2. *Longe verius eſt, infallibilitatem Pontificiæ definitionis & propoſitionis non pendere à Concilio generali; adeoque Pontificem etiam extra Concilium generale, circa dubiam aliquam fidei quæſtionem, infallibiliter definire.* Hæc eſt longe communior, & verior Theologorum ſententia. Probationem videre licet apud Tannerum, loc. cit. Canum, *toto lib.* 6.

IV. Cæterum, ut ait Bellarminus: *Catholici omnes conveniunt, Pontificem ſolum, vel cum ſuo particulari Concilio aliquid in re dubia ſtatuentem, ſive errare poſſit, ſive non, eſſe ab omnibus fidelibus obedienter audiendum.* *Lib. 4. de Rom. Pont. cap. 2.*

V. Propoſitio 3. *In diſputatione contra Proteſtantes, ſatis eſt, id quod apud omnes Catholicos in confeſſo, & de fide certum, atque adeo proprie contra ipſos controverſum eſt, defendendum ſuſcipere Pontificem nimirum, ſi cum generali Concilio aliquid circa fidem definiat, errare in definiendo non poſſe.* Ratio eſt, quia propoſitio ſecunda non eſt tam certa atque prima; nec apud Catholicos uſquequaque extra controverſiam; imo inter ipſoſmet Catholicos etiamnum controverſa. Ita expreſſe Tannerus, *loc. cit.*

VI. Sufficit, quod diximus: & eum modum ſecutus eſt D. Veronius (*Tom. 3. lat. part. 5.*) in Gallia: D. Nihuſius (*Wecher. n. 16.*) in Germania: Velerianus Magn. (*Judic. de Cathol. Reg. cred. lib. 5. cap. 3.*) ex Italia: & alii non pauci invenerunt utilem.

VII. Propoſitio 4. *Concilia particularia, à Summo Pontifice confirmata, in fide & moribus errare non poſſunt.* Hæc propoſitio confirma-

tur uti ſecunda, & non eſt tam certa, ac prima, quæ fide Catholica tenenda eſt: ideoque illam nemo Catholicorum negat; hanc vero non deſunt, qui negent. Vide Bellarm. *lib. 2. de Conc. cap. 5.*

VIII. Propoſitio 5. *Nullus articulus eſt fide Catholica credendus, niſi proponatur univerſæ Eccleſiæ.* Ratio eſt, quia hoc ſolum eſt vere Catholicum, quod ab omnibus eſt credendum. Vide Bellarm. *lib. 4. de Rom. Pontif. cap. 5.*

IX. Propoſitio 6. *Articulus fidei Catholicæ innoteſcit per praxin univerſalis Eccleſiæ:* Ratio eſt, quia univerſalis Eccleſia habet promiſſionem non errandi.

X. Propoſitio 7. *Nulla praxis univerſalis Eccleſiæ eſt definitiva, niſi ſufficienter conſtet de illa praxi.* Ratio eſt, quia alioquin non haberetur, ut ſufficienter proponens. Ubi ergo non plane conſtat de ea praxi, pacis ſtudium obſervandum eſt, expectandaque vel generalis Concilii definitio, vel decretum Summi Pontificis, uti dictum propoſitione 1. & 2. Quouſque autem valeat praxis Eccleſiæ, vide Canum *lib. 2. cap. 7. & lib. 4. cap. ult.*

§. 8.

De articulis morum, ab Eccleſia Catholica propoſitis.

I. Propoſitio. 1. *Dantur articuli morum, qui ab Eccleſia Catholica proponuntur, ſive in Generali Concilio, ſive per praxin univerſalis Eccleſiæ, ut à Deo revelati.* Hoc nullus negat.

II. Propoſitio 2. *Omnes articuli morum, ab Eccleſia Catholica propoſiti, ſunt liciti.* Nec enim pro-

probari poteſt, illos contravenire ulli prohibitioni.

III. Propoſitio 3. *Credendum eſt, omnes articulos morum, ab Eccleſia Catholica propoſitos, eſſe licitos.* Probatur: *Ubi non eſt lex, nec prevaricatio.* Hoc, generaliter revelatum, eſt poſitive credendum. Sub hac univerſali continentur omnes particulares. Hinc, ſi non eſt lex prohibens invocationem Sanctorum, venerationem reliquiarum, &c. credendum eſt, invocationem Sanctorum, & venerationem reliquiarum eſſe licitam. Talis autem lex nulla eſt. *Rom. 4. 15.*

IV. Propoſitio 4. *Credendum eſt, omnes articulos morum, ab Eccleſia Catholica propoſitos, eſſe utiles.* Probatur 1. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Et ſub iſta univerſalitate omnes paſſiones continentur, atque utilitas deſignatur. 2. *Sive manducatis, ſive bibitis, ſive aliud quid facitis; omnia ad gloriam Dei facite.* Item: *In omnibus honorificetur Deus per Jeſum Chriſtum.* Utile autem eſſe, honorare Deum, teſtatur ipſe Deus: *Quicunque honorificaverit me, glorificabo eum.* *Rom. 8. 28.* *1 Cor. 10. 31.* *1 Petr. 4. 11.* *1 Reg. 2. 30.*

V. Propoſitio 5. *Credendum eſt, ordinationes morum, ab Eccleſia Catholica conſtitutas, eſſe etiam præceptas ex inſtitutione divina.* Probatur 1. *Omnia honeſte & ſecundum ordinem fiant in vobis.* Quod cum generaliter præceptum ſit, etiam concernit omnes particulares ordinationes morum, vel pro honeſtate, vel pro debito ordine ſervitii divini. 2. *Omnia ad ædificationem fiant.* Ubi comprehendi particulares morum ordinationes, per ſe patet. *1 Cor. 14. 40.* *1 Cor. 14. 26.*

§. 9.

§. 9.

Ulterior declaratio ex ſententiis Proteſtantium.

I. Dicunt 1. In ritibus, precibus publicis, & jejuniis particularium Eccleſiarum poſſe eſſe diverſitatem.

II. Dicunt 2. Ritus & conſuetudines, ad alendam concordiam, & obedientiam ſubditorum inſtitutos, eſſe ſervandos, & eos, qui publice tranſgrediuntur, peccare ob ſcandalum.

III. Dicunt 3. Traditiones & cæremonias Eccleſiaſticas, quæ cum Verbo Dei non pugnant, & ſunt auctoritate publica inſtitutæ atque probatæ, non eſſe privato conſilio, vel data opera violandas.

IV. In prædictis nulla eſt difficultas. Sed Proteſtantes volunt; Cultum Dei removendum eſſe à legibus humanis, neque putandum, quod Deus colatur earum obſervatione. Hoc negant Catholici: habemuſque conſentientem Zanchium, dari *cæremonias in cultu divino*, ab Eccleſia inſtitutas. Conf. Bohem. dicentem: *Et feſtos dies Beatæ Virginis, ad Dei laudem & gloriam honorifice celebrant.* Conf. Helvet. poſter. *Art.* 24. At vero Conf. Auguſt. Apolog. dicit: *Apud adverſarios canunt Pſalmos, non ut diſcant aut orent* (contrarium eſt verum) *ſed cultus cauſa: quaſi illud opus ſit cultus.* Verum ſi relata ad Deum oratio non ſit cultus; quis ſupererit in Eccleſia cultus, niſi mere internus?

Lib. 1. *de leg. tit. de tradit. Theſ.* 1.

Art. 15.

Art. 15.

V. Dicunt, ea opera *proprie* dici cultum, quibus Deus pronunciat ſe honore affici. Dicunt, etiam adiaphora poſſe fieri ex fide, ita ut

ut ea opera Deo placeant; alio tamen modo, quam cultus proprie dictus. Sed ſic erit quæſtio de nomine; an v. g. obſervatio jejunii ab Eccleſia inſtituti, ſit cultus *proprie* dictus? Nonne legitur de Anna, quod erat *ſerviens* die ac nocte in jejuniis & obſervationibus? ubi, fatente Beza, deſignatur cultus. Habemus mandatum, *Coloſſ.* 3. 17. ut omnia in Domini Jeſu Chriſti, & in gloriam Dei, 2 *Cor.* 10. 12. faciamus; ut in omnibus honorificetur Deus per Jeſum Chriſtum, 1 *Petr.* 4. 11. Illane fiunt ſine cultu? *Luc.* 2. 37.

VI. Neque hic obſtat: *Sine cauſa colunt me, docentes doctrinas & mandata hominum.* Loquitur enim eo loco Chriſtus de mandatis Verbo Dei contrariis. S. Chryſoſt. *Hom.* 52. *in Matth.* Vel Chriſtus procedit comparative, volens mandata Dei magis ſervari. S. Cyrill. Alexandr. *lib.* 3. *in cap.* 29. *Iſa.* Hanc intelligentiam ſi Proteſtantes repudient, quomodo defendent ſuas cæremonias? Nonne ſunt mandata hominum, & doctrinæ hominum, quæ cum ſcandalo non ſunt negligendæ? *Matt.* 15. 9.

VII. Non obſtat 2. quod cultus voluntarius (ita enim legunt *Coloſſ.* 2. 23.) cenſeatur illicitus. Agitur enim de cultu, qui caput non tenet, & Angelorum religionem confingit. Talis voluntarius cultus eſt illicitus. Et quis dicat, voluntariam abſtinentiam ex ſe eſſe illicitam, aut ab Apoſtolo, eam alibi commendante, prohibitam? Quis dicat, voluntariam indictorum ab Eccleſia jejuniorum obſervationem eſſe damnandam; cum ipſi Proteſtantes mere voluntariam urgeant obſervationem? An propterea eorum jejunia ſunt improbanda? Et tamen agitur dicto loco de abſtinentia *ſecundum præcepta* *Coloſſ.* 2. 18. 19. *Ibid. v.* 22.

cepta & doctrinas hominum: ut ſciamus, de iis præceptis agi, quibus à Deo abducuntur homines.

VIII. Non obſtat 3. *Omne quod non eſt ex fide peccatum eſt.* Qui autem aliquid Dei colendi cauſa facit, neſciente vel dubitante conſcientia, an Deus hoc modo coli velit, is non agit ex fide: quia ignorat, an hoc ſuum opus placeat Deo, an vero diſpliceat; & Deum contemnit, eo quod facere aliquid audet, etiamſi Deo diſpliceat.

Rom. 14. 23.

IX. Reſp. 1. Nos eſſe certos ex fide, diximus §. 8. *ſupra.* 2. Agit Apoſtolus de comeſtione; vultque credi (uti vobis placet) omnia eſſe munda: & hoc non credentem, peccare comedendo. Quid hoc contra nos? Si requiritur fides ut non peccemus; quomodo vos docebitis, omnes actiones veſtras ex fide deſcendere, niſi nobiſcum idem ſtatuatis? 3. Si quod ex fide eſt, peccatum non eſt: quomodo docetis, omnia opera juſti eſſe peccata?

§. 10.

De diſtinctione articulorum neceſſariorum.

I. Articuli neceſſarii neceſſitate medii dicuntur, ſine quibus creditis nullus abſolute, ſecundum legem Dei ordinariam, ſalvari poteſt. Ratio eſt, quia Deus ea ſtatuit tanquam media, ſine quibus vita æterna obtineri nequeat.

II. Articuli neceſſarii neceſſitate præcepti dicuntur, qui ex præcepto divino credi quidem debent; ſed ſine quibus aliqui abſolute ſalvari poſſunt; habitis ſcilicet neceſſariis

riis neceſſitate medii; etſi reliqua invincibiliter ignorentur: & tales articuli ſunt, qui concernunt Sacramenta.

III. In ſequenti paragrapho dicemus, quinam ſint articuli neceſſarii omnibus & ſingulis, vel neceſſitate medii, vel neceſſitate præcepti. Nec enim putamus neceſſe, ut hæc duo ſeparemus; cum inter Chriſtianos (ubi ſufficienter promulgatum eſt Evangelium Chriſti) ordinarie nullus reperiatur, cui iſta non innotuerint.

§. II.

Quinam articuli ſint omnibus & ſingulis neceſſarii.

I. Propoſitio 1. *Ex ſola Scriptura ſufficienter haberi nequit quinam ſint articuli omnibus & ſingulis neceſſarii.* Probatur 1. Quia Proteſtantes legerunt Scripturam diligenter; & tamen hactenus non invenerunt catalogum articulorum neceſſariorum, qui ſufficientur ex ſola Scriptura, ſub illa qualitate, probentur. 2. Quia in ſtatuendis articulis neceſſariis, nec Lutherani cum Lutheranis, nec Reformati cum Reformatis conveniunt. 3. Quia nullum Concilium, nullus Doctor Catholicus unquam dixit, ex ſola Scriptura ſufficienter probari, quinam ſint articuli neceſſarii.

II. Propoſitio 2. *Citra traditionem Verbi Dei non ſcripti, & teſtimonium Eccleſiæ, ſciri nequit, quinam ſint articuli neceſſarii.* Probatur 1. Sine traditione, & teſtimonio Eccleſiæ, non poteſt ſufficienter ſciri, Scripturam eſſe divinam: & tamen hoc ipſum, juxta Proteſtantes, ante omnia ſciendum eſt. 2. Sine traditione, & teſtimonio Eccleſiæ, nullus pro-

probare poteſt, quinam articuli ſint neceſſarii. 3. Sine traditione, & teſtimonio Eccleſiæ, nullus cognoſcere poteſt verum ſenſum articulorum neceſſariorum. Ergo non poſſunt ſciri, ſicut oportet.

III. Propoſitio 3. *Ex fide Catholica certum eſt, omnibus & ſingulis fidelibus proponi in Eccleſia Catholica, quicquid eſt neceſſarium ad ſalutem.* Patet ex praxi univerſalis Eccleſiæ, dum ſimplicibus proponit Catechiſmos ordinarios: & ſemper tenuit, iis comprehendi omnem doctrinam ad ſalutem neceſſariam: licet pro varietate locorum ii Catechiſmi plus minuſve contineant.

IV. Propoſitio 4. *Communis ſententia Doctorum Catholicorum eſt, articulos omnibus & ſingulis neceſſarios ex præcepto divino, comprehendi Symbolo Apoſtolico, quoad fidem; & quoad mores ſpe divinâ roborandos, præcepto orationis; & eoſdem charitate divinâ illuſtrandos, præceptis Decalogi: demùm fide eorum Sacramentorum, quibus unuſquiſque juxta conditionem ſuam debet uti.* Habet hæc ſententia non exiguum fundamentum in ordinariis Catechiſmis Eccleſiæ Catholicæ, in quibus nihil prædictorum omitti ſolet. Quantum ad articulos fidei: etiam ſimplices debent credere verba cum vero ſenſu; non quoad ſubtiliores, & magis proprios conceptus; ſed quoad ſubſtantiam, v.g. Ruſticus credit, Patrem eſſe Deum, Filium eſſe Deum, Spiritum Sanctum eſſe Deum: & tamen non credit tres Deos, ſed unum Deum: nec requiritur, ut ruſticus intelligat diſtinctionem naturæ à perſonalitate. Quantum ad articulos morum, quando praxis eſt neceſſaria, ipſa cognitio, quæ propter praxin eſt, eſt etiam neceſſaria: quia omnes debent bene vivere; & in neceſſitatibus

tibus pro auxilio, certis etiam temporibus pro gratiarum actione ad Deum ſe convertere. Ideo Oratio & Decalogus ſunt omnibus neceſſaria. Sacramentorum cognitio eſt magis, vel minùs neceſſaria; prout ipſa praxis eſt magis, vel minùs neceſſaria.

V. In reliquis omnibus ignorantia non præjudicat ſaluti. Si tamen de reliquis ſit definitio Eccleſiæ; nullus poteſt Verbo Dei per Eccleſiam propoſito reluctari, ſine præjudicio ſalutis. Hoc autem negativum eſt, ideoque ſemper obligat, *non contradicere.*

VI. Propoſitio 5. *Reformati, Lutherani &c. non conveniunt cum Catholicis in fide Symboli Apoſtolici.* Probatur 1. Catholici credentes *Eccleſiam*, intelligunt unam illam Eccleſiam, quæ communiſſimè dicitur Catholica; quamque Proteſtantes vocant Pontificiam. Hic idem non credunt Proteſtantes. 2. Catholici credentes *Sanctam* Eccleſiam, intelligunt eam regi Spiritu Sancto, & ab eo duci in omnem veritatem, & nunquam errare in doctrina fidei. Quid ſimile credunt Proteſtantes? 3. Catholici credentes Eccleſiam Catholicam, intelligunt eam, juxta promiſſiones divinas, in prædicatione Evangelii, in adminiſtratione Sacramentorum, in profeſſione fidei ſemper perſeverantem. Nonne hic vacillant Proteſtantes?

VII. Peti poteſt; An explicite credendum ſit; 1. Animam eſſe immortalem, ſine quo nihil crederemus de vita futura. 2. Peccatum originale, vel habenda cognitio peccati in genere, quod eſt fundamentum redemptionis. 3. Neceſſitas gratiæ ad juſtitiam obtinendam.

VIII. Reſp. Sufficientem fidem eorum ne-

neceſſariam eſſe; non autem explicitam. Nam qui ſperat vitam æternam, ſatis ſibi credit animæ immortalitatem. Qui credit in Deum, ut juſtificatorem; ſatis ſibi credit, eſſe neceſſarium auxilium melius ad ſalutem, quamvis de hoc ſpecialiter non cogitet. Et idem eſt de remiſſione peccatorum, etſi de peccato originali, ſub proprio conceptu non cogitet.

§. 12.

Quot ſint præcepta fidei.

I. Propoſitio 1. *Datur præceptum interius credendi.* Probatur: *Hoc eſt mandatum ejus, ut credamus in nomine filii ejus Jeſu Chriſti.* 1 Joan. 3. 23.

II. Propoſitio 2. *Datur præceptum interius non ſubtrahendi aſſenſum veritati revelatæ.* Probatur: *Juſtus autem meus ex fide vivit. Quod ſi ſubtraxerit ſe, non placebit animæ meæ.* Hebr. 10. 38. *Qui non crediderit condemnabitur.* Marc. 16. 16.

III. Propoſitio 3. *Datur præceptum non negandi exterius fidem.* Probatur: *Qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in cœlis eſt.* Matt. 10. 33.

IV. Propoſitio 4. *Datur præceptum aliquando exterius confitendi fidem.* Probatur: *Corde enim creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem.* Rom. 10. 10.

V. Quantum ad præcepta morum, ea in Scripturis reperiri circa Decalogum, circa Orationem, circa Sacramenta omnibus neceſſaria, certum eſt: quæ tamen hic non adducimus; quia nullam difficultatem habent, huic loco propriam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

§. 13.

De aſſenſu Catholico, & rèſolutione fidei.

I. Ut aliquis fide divina aſſentiatur Verbo Dei; requiritur 1. ut ſit aliquod Verbum Dei, ſive ut objectum, quod creditur, ſit à Deo revelatum: *Cum accepiſſetis à nobis verbum auditus Dei, accepiſtis illud non ut verbum hominum, ſed (ſicut vere eſt) Verbum Dei, qui operatur in vobis qui credidiſtis.* 1 Theſſ. 2. 13. Requiritur 2. ut illud objectum ſufficienter nobis proponatur: *Timuitque populus Dominum, & crediderunt Domino & Moyſi ſervo ejus.* Exod. 14. 31. Crediderunt Domino revelanti; & Moyſi, hoc eſt, per Moyſen. Ita enim legitur de Joanne Baptiſta: *Ut omnes crederent per illum.*

II. Primi fideles, exorta quæſtione de legalibus, non habuerunt recurſum ad Spiritum internum, licet tunc primitiæ Spiritus ſancti abundantiore defluxu ad multos pervenirent; non ad ſolam Scripturam; ſed ad miniſterium ordinarium, ad illos, qui à Deo conſtituti erant Rectores & Paſtores Eccleſiæ. Atque hinc Apoſtolicum Concilium propoſitam quæſtionem definivit: *Viſum & Spiritui ſancto & nobis*: hoc eſt, viſum eſt Spiritui ſancto per nos docenti. Neque dicendum putaverunt; viſum eſt Spiritui ſancto per nos docenti. Neque dicendum putaverunt; viſum eſt Spiritui ſancto & Scripturæ: aut, viſum eſt Spiritui ſancto, & huic, aut illi revelanti: ſed, viſum eſt Spiritui ſancto & *nobis*, in miniſterio publico conſtitutis. *Act.* 15. 28.

III. Requiritur 3. ut veritas, quæ proponitur credenda, ſit evidenter credibilis. Nobis autem ſit talis, ſi conſideremus no-

tas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tas veræ Eccleſiæ, promiſſioneſque Eccleſiæ divinitus factas, divinitus præſtitas. *Prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.* Marc. 16. 20.

IV. Requiritur 4. gratia interna Spiritus ſancti, ſine qua nemo poteſt credere ſicut oportet. Probatur: *Hoc eſt opus Dei, ut credatis in eum.* Joan. 6.29. *Vobis donatum eſt pro Chriſto, non ſolum ut in eum credatis, &c.* Philip. 1.29.

V. His poſitis, difficile non eſt determinare, in quid ultimate reſolvatur fides. Interrogatus; quomodo pervenerit ad fidem? reſpondebit; per docentem Eccleſiam. Iterum interrogatus; quomodo ſciverit, Eccleſiam Catholicam eſſe audiendam? reſpondebit; ex ſignis, ſeu notis veræ Eccleſiæ. Poſtea interrogatus; quid crediderit? reſpondebit; Verbum Dei ab Eccleſia propoſitum. Tandem interrogatus; cui crediderit? reſpondebit; Deo revelanti. Itaque ex parte objecti, veritas Dei revelantis eſt ratio formalis, in quam ultimate reſolvitur fides. Teſtimonium enim Eccleſiæ proponit, & manifeſta credibilitate docet objectum formale fidei. Ratio rei creditæ, eſt revelatio divina: ratio cognitionis noſtræ, proxime movens, propoſitio Eccleſiæ: illa prior eſt natura, hæc prior quoad nos: illa poſterior quoad nos, hæc poſterior natura.

VI. Verum ſi quæratur de cauſa, quæ generat fidem in mentibus noſtris; nullum eſt dubium, quin interna Spiritus ſancti gratia ſit effectiva fidei. Atque ita neque Eccleſia, quæ plantat, eſt aliquid; neque rationes moventes, quibus animus irrigatur, ut aſſenſum præbeat docenti Eccleſiæ, ſunt aliquid: ſed qui incrementum dat Deus; cujus opus, & donum eſt, ut credamus.

§. 14.

§. 14.

De iis, quæ requiruntur, ad probandum articulum fidei.

I. Hic diverſitas eſt, inter ea, quæ requiruntur ad aſſenſum fidei; & ea, quæ requiruntur ad probationem fidei. Licet enim requiratur gratia Spiritus ſancti, ut v. g. infidelis aſſentiatur fidei; non tamen requiritur infideli gratia Spiritus ſancti, ut infideli ſufficienter proponatur, & probetur veritas fidei. Imo, qui probaturus eſt fidem, nihil roboris addit ſuo argumento, ſi alleget ſe habere Spiritum ſanctum; niſi illud ipſum aliunde probaverit.

II. Ut probetur fides, requiritur 1. Verbum Dei: *Quomodo credent ei, quem non audierunt?* Rom. 10. 14. Et hoc apud omnes in confeſſo eſt. Requiritur 2. ut ſit, qui proponat Verbum Dei: *Quomodo audient ſine prædicante?* Ibid. Et de hoc etiam, quod ſciamus, nulla lis eſt, niſi forte cum Enthuſiaſtis, contra quos hic non agimus. 3. Ut de fidelitate proponentis Verbum Dei ſufficienter conſtet. Si enim auctoritas proponentis vacillet, non poterit nobis ſufficienter conſtare de Verbo Dei, quod proponitur. Hinc dicimus, tria dicta requiri, & ſufficere.

III. Itaque probaturi fidem Catholicam, ante omnia docemus; eſſe Eccleſiam proponentem Verbum Dei; & oſtendimus ejus auctoritatem, fidelitatemque in proponendo. Hoc ſufficienter præſtito, nullum eſt dubium, quin illud ſit Verbum Dei, quod ab Eccleſia proponitur: nec quicquam ſupereſt, quod poſſit requiri, ad probandam fidem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

§. 15.

De fide implicita.

I. Supereſt, ut nonnihil dicamus de fide implicita, tum ad præcedentium elucidationem, tum ut occurramus importunis quorundam cavillationibus. Explicite credere eſt, credere aliquid in ſeipſo, ita ut illud ſit proximum objectum, in quod cadit aſſenſus fidei. Implicite credere, eſt credere in alio tantum: quia quod ſic creditur, revera non expreſſe cognoſcitur, neque intellectu format proprium & diſtinctum conceptum propoſitionis, quæ implicite tantum cre di dicitur; ſed alterius, in qua ille conti netur.

II. Fidem implicitam & virtualem eſſe quando creditur principium aliquod, ſimu cum concluſione, quæ inde deduci poteſt adeo certum eſt, ut nullus poſſit contradice re. Explicite v. g. credimus, Chriſtum eſſ verum hominem; nonne ſimul implicite & virtualiter credimus Chriſtum eſſe viſib lem? Qui credit, Chriſtum eſſe verum ho minem, immediate attingit eſſentiam hom nis, & eſſentia hominis eſt proximum obj ctum ejus aſſenſus: viſibilitas autem im mediate non attingitur. Sed quia ſub ratio ne proprietatis logicæ immediate fluit a eſſentia, dicitur implicite credi & attin cum eſſentia explicite credita, tanquam con cluſio in ſuo principio, unde & probari po teſt. Atque hac ratione fides implicita eſt intellectu.

III. Deinde, ſi quis credit uni articu per Eccleſiam propoſito, ob veritatem D revelantis; neceſſario paratus eſt aſſenti

re

reliquis articulis, à Deo per Eccleſiam propoſitis. Ratio manifeſta eſt: ſi enim quis credit ob veritatem Dei revelantis, hæc ratio formalis aſſenſus extenditur ad omnia, quæ Deus revelavit, & in omnibus eſt eadem, licet objecta materialia ſint diverſa. Unde non poteſt aliquis fidelis judicare, dictam rationem formalem nunc ſequendam eſſe, nunc repudiandam; ſed ſi in uno articulo eam ſequatur, neceſſario judicat, in omnibus ſequendam eſſe; atque ita paratus eſt credere, quicquid Deus per Eccleſiam docet eſſe revelatum. Nam ſi quis unum credat, & alterum neget, cum utrumque ſit à Deo revelatum; talis eſt *proprio judicio condemnatus*. Et quomodo? quia credens unum, eo ipſo approbat rationem formalem credendi circa omnia objecta materialia fidei. Quocirca, ſi neget unum materiale fidei, cum in eo ipſo inveniatur ratio formalis credendi, condemnatur priore judicio, quo uni veritati revelatæ aſſenſum præbens, rationem formalem credendi circa omnia revelata probavit; & eam probando, contradictorium diſſenſum condemnavit.

IV. Tandem dicimus, aliquem implicite credere per relationem ad alios explicite credentes, Eccleſiam ſcilicet. Ita qui credit, quod Eccleſia credit, paratus eſt omnia amplecti, quæ Deus per Eccleſiam propoſuit credenda. Et quia fide divina credit, Eccleſiam regi à Spiritu ſancto, neceſſario paratus eſſe debet in nullo diſſentire ab Eccleſia. Imo, ſi exacte agendum eſt; Catholicus, credens Eccleſiam omnes veritates fidei fideliter proponere, eo ipſo formaliter credit & amplectitur omnes & ſingulas particulares veritates fidei ab Eccleſia propoſitas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Neque neceſſe eſt, ut explicitam notitiam habeat omnium particularium veritatum fidei, ut vere & formaliter dicatur ſingulas credere. Sicut formaliter de omnibus & ſingulis hominibus dicit, eſt animal; qui dicit, omnis homo eſt animal; Licet longe maximam hominum partem non noverit. Hoc tamen nihil impedit, quo minus aliqua ſint explicite credenda; de quorum neceſſitate actum eſt in præcedentibus.

EXAMEN QUARTUM.

De Principio communi.

Doctrinam Chriſtianam primorum ſeculorum, quæ in libris S S. Patrum & antiquorum Conciliorum reperitur, eſſe incorruptam, ſaltem quoad articulos ſaluti neceſſarios.

§. I.

Sententiæ partium.

Seſſ. 4. I. Concilium Tridentinum ſtatuit, non eſſe permittendam interpretationem Scripturæ, *contra unanimem conſenſum Patrum.* Ubi notandum, interpretationem Scripturæ non tantum eam improbari, quæ unanimi conſenſui Patrum Scripturam interpretantium contravenit: ſed abſolute, quæ unanimi conſenſui Patrum eſt diſſentanea.

II. Proteſtantes docent communiter, SS. Patres primorum ſeculorum, in articulis fidei neceſſariis non erraſſe. Calvinus, *Inſtit. lib. 4. cap. 2. §. 3. & lib. 4. cap. 8.* Molin. *Defenſe de la foy. lib. 2. art. 2.* Du Pleſſis, *Præfac*

face du Myſtere d'iniq. Hund. *part.* 1. *cap.* 6. *n.* 71. *part.* 2. *cap.* 1. *n.* 18.

III. Eo non obſtante, Reformati hanc legem ponunt: Miniſtri in concionibus *non allegabunt, niſi bene ſobrie, ſcripta antiquorum Doctorum.* Volunt ut in diſputatione de fide, *non detur locus ſcriptis antiquorum Doctorum pro judicio & deciſione cauſæ.* Iidem illi, qui nolunt aſtringi conſentientibus S S. Patrum teſtimoniis, volunt omnes Doctores & Profeſſores Theologiæ *tractare Scripturam in omni puritate, juxta analogiam fidei, & confeſſionis noſtrarum Eccleſiarum Galliæ, quam ſignabunt, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ.* Vid Diſcipl. Eccl. Mittelburg. *art.* 37.

Diſcipl. Gall. cap. 1. *art.* 11.

Ibid. cap. 6. *art.* 4.

Ibid. cap. 2. *art.* 3.

IV. Illi cupiunt tractari Scripturam juxta analogiam fidei reformatæ; nos juxta analogiam fidei ab Apoſtolis uſque ad hæc tempora continuatæ: illi juxta analogiam Confeſſionis Eccleſiarum Reformatarum Galliæ; nos juxta analogiam Confeſſionum, per unanimen conſenſum Patrum traditarum: illi juxta analogiam diſclinæ Gallicæ recens fabricatæ; nos juxta analogiam Conciliorum generalium. Hæc veſtra libertas eſt, quam deprædicatis ut ab obedientia Catholicæ Eccleſiæ exempti, graviſſimo ſervitutis jugo premamini, conſtricti catenis Gallicæ Confeſſionis, & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ. An hoc eſt, quod ingeminatis, SS. Patres ſubjectos debere manere Scripturis, ut omnia ſubjiciantur veſtræ Confeſſioni, & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

§. 2.

De conſenſu S S. Patrum in explicatione S. Scripturæ.

Lib. 4. cap. 63. I. S. Irenæus: *Agnitio vera eſt Apoſtolorum doctrina, & antiquus Eccleſiæ ſtatus in univerſo mundo, & character corporis Chriſti, ſecundum ſucceſſiones Epiſcoporum, quibus illi eam, quæ in unoquoque loco eſt, Eccleſiam tradiderunt, quæ pervenit uſque ad nos, cuſtodita ſine fictione, Scripturarum tractatione pleniſſima, neque additamentum, neque ablationem recipiens, & lectio ſine falſificatione, & ſecundum Scripturas expoſitio legitima & diligens, & ſine periculo, & ſine blaſphemia, & præcipuum dilectionis munus, quod eſt pretioſius quam agnitio, glorioſius autem quam prophetia, omnibus autem chariſmatibus ſupereminentius.*

Epiſt. Decret. 97. II. S. Leo, poſtquam hæreticam, deinde Catholicam propoſuiſſet ſententiam; & illam ex Scriptura refutaſſet, hanc confirmaſſet; adducturus S S. Patrum Scripturam explicantium teſtimonia, ſic præfatur: *Ut autem pietas tua cum Venerabilium Patrum prædicationibus nos concordare cognoſcat, aliquantas eorum ſententias huic credidi ſubjiciendas eſſe ſermoni. Quibus ſi digneris attendere recenſitis, non aliud nos prædicare reperies, quam quod Sancti Patres noſtri toto orbe docuerunt: nec quenquam ab illis, niſi ſolos impios hæreticos diſcrepare.*

Dialog. 1. III. Theodoretus poſt adductos multos Patres Scripturam interpretantes, ita concludit: *Hi viri fuerunt ſucceſſores S S. Apoſtolorum, & nonnullus uſu venit, ut ſacra eorum & admirabili viſione fruerentur. Plurimi autem eorum Martyrii coronis exornati ſunt. Faſne ergo tibi*

bi videtur, blaſphemiam & maledicam linguam adverſus eos vibrare?

§. 3.

De conſenſu SS. Patrum in rebus fidei & morum.

I. Legitur in Concilio Chalcedonenſi: *Si aliquos repererit de ſuis cordibus ſinceritatem pietatis ejicientes, & ea quæ creduntur, arte verborum in dubium perducentes, præter expoſitionem SS. Patrum, væ illis ab utraque ſententia. Id eſt Dei & Imperatoris.* In eodem Concilio *Dioſcorus* dixit: *Aut vultis fidem SS. Patrum innovare? Sancta Synodus dixit: Si quis innovat, anathema ſit. Si quis diſcutit, anathema ſit. Sanctorum Patrum fidem ſervemus.* *Act. 1.* *Ibid.*

II. S. Pacianus: *At ego hucuſque ſecurus ipſa Eccleſiæ ſerie, congregationis antiqua pace contentus; nulla diſcordiæ ſtudia didici, nulla certaminum argumenta quæſivi. Tu poſtquam a reliquo corpore ſegregatus es, & à matre diviſus*, &c. *Epiſt. 3. contr. Novat.*

III. S. Ephiphanius comparative procedit: *Jam vero utri tandem illorum peritiores ſunt? an errore deceptus homuncio, qui nunc tandem emerſit, & adhuc hodie ſuperſtes eſt? An qui ante nos teſtes extiterunt, quique ante nos eandem traditionem in Eccleſia tenuerunt, quam & ipſi à parentibus ſuis acceperant, & ipſorum parentes à majoribus ſuis didicerant, quemadmodum Eccleſia, quam à Patribus ſuis accepit rectam, ac ſinceram fidem cum traditionibus ad hunc uſque diem obſervat? faceſſat igitur*, &c. *Hæreſ. 75.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Concluſio.

I. In Reipublicæ judiciis uſuvenit, ubi Scripturæ deeſt inſtrumentum, ut teſtibus habeatur fides: & ſicut in rebus humanis oculatos teſtes, ita in fide auritos ſuſcipimus: Quia fides ex auditu eſt. Quæ unquam Reſpublica ſcripto omnia, nihil ſine ſcripto probandum decrevit? Scriptura mixime utimur propter litigioſos: viri boni ſolo verbo in veritate & officio continentur. Si dubia legis occurrit interpretatio, à communi Doctorum ſententia non eſt in judicando recedendum. Si incerta S. Scripturæ intelligentia: audiendi, conſulendique ſunt S S. Patres; viri docti, Sancti, Apoſtolis vicini: quorum ſanctitatem veneratur orbis univerſus: ideoque communia eorum placita nullo modo negligenda, ſed fideliter amplectenda ſunt. Vide S. Baſil. *de Spirit. S. cap.* 29.

Præs. E-verar. *Conſ.* 67.

TRA-

TRACTATUS SECUNDUS.

METHODUS AUGUSTINIANA.

I. EA Methodus tribus abſolvitur partibus. 1. proponit, & ſupponit principia probationum, quæ in præcedentibus examinata ſunt. 2. defendit. 3. probat. Auguſtinianam dicimus; quia ex praxi S. Auguſtini deducitur.

Pars prima.

I. Principia probandi fidem, vel ſunt Proteſtantium, vel Catholicorum, vel utrique parti communia. Horum neceſſitas ex eo conſtat, quod ordinata veritatis indagatio ſupponat aliqua principia.

II. Primum Proteſtantium principium eſt: *Solam Scripturam ſufficere, ad probandos articulos fidei.* Ita Reformati in Conf. Belg. *art.* 5. Lutherani, *in præfat. Conf. Auguſt.*

III. S. Auguſtinus, lib. 1. contr. Maximin in princ. *Maximinus dixit, ſi quid de divinis Scripturis protuleris, quod commune eſt omnibus, neceſſe eſt, ut audiamus. Hæ vero voces, quæ extra Scripturam ſunt, nullo caſu à nobis ſuſcipiuntur. Præterea cum ipſe Dominus moneat nos, & dicat: Sine cauſa colunt me; docentes mandata, & præcepta hominum.* Idem S. Auguſt. de Util. cred. cap. 14. *Hoc hæretice principio me docturus es.*

IV. Porro hanc doctrinam intelligunt de articulis fidei ad ſalutem neceſſariis, docent-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

que Proteſtantes : *Omnia ad ſalutem neceſſaria clare & preſpicue contineri in Scriptura ; adeo ut interpretatione ſeu conſequentia non egeant.*

V. Alterum Proteſtantium principium eſt; *Dari veram interpretationem Scripturæ ad probandam fidem.* Ita Reformati in Conf. Helv. *art.* 2. Conf. Wirtemb. *tit. de S. Script.*

VI. S. Auguſtinus, in actis cum Felice Manichæo lib. 1. cap. 17. *Felix dixit, ipſa ſe Scriptura interpretatur.* Hoc principium concernit articulos non neceſſarios, vel ſolam illuſtrationem neceſſariorum.

VII. Principium Catholicum eſt unicum: *Verbum Dei ab Eccleſia propoſitum.* Et ſicut ratio Verbi Dei abſtrahit à ſcripto, & non ſcripto; ita pariter utrumque comprehendit: nobis vero innoteſcit per Eccleſiæ propoſitionem, id eſt, vel per praxin univerſalis Eccleſiæ, vel per definitionem Concilii Generalis. Patet hoc ipſum, tum ex Concilio Tridentino, *ſeſſ.* 4. tum ex profeſſione fidei Catholicæ.

VIII. S. Auguſtinus, contr. epiſt. fund. cap. 5. *Ego vero Evangelio non crederem, niſi me Catholicæ Eccleſiæ commoveret auctoritas.* Et contra Creſcon. lib. 1. cap. 33. *Quamvis hujus rei certe de Scripturis canonicis non proferatur exemplum, earundem tamen Scripturarum, etiam in hac re, à nobis tenetur veritas, cum hoc facimus, quod univerſæ jam placuit Eccleſiæ, quam ipſarum Scripturarum commendat auctoritas.*

IX. Ultimum, & nobis cum Proteſtantibus commune principium eſt: *Doctrinam Chriſtianam primorum ſeculorum, quæ in libris SS. Patrum, & antiquorum Conciliorum continetur, eſſe incorruptam, ſaltem quoad articulos fidei ad ſalutem neceſſarios.* Hoc eſſe principium noſtrum, manifeſtum eſt ex principio Catholico.

lico. Et licet in publicis Proteſtantium Confeſſionibus non reperiatur; eſt tamen apud ipſos communiſſimum, uti ex Reformatis teſtatur Eilbrachtus, *Via Compend. cap. 5. & in Epanorth. ad d. caput.* De Lutheranis idem probat Hermannus Fley, *in Annalib. Circ. Weſtph. in præfat. n. 5.*

X. Poſtquam S. Auguſtinus adduxiſſet uniformem variorum Doctorum Eccleſiæ doctrinam, lib. 2. contr. Julian. Pelag. cap.3. addit: *Agnoſce, fili Juliane, conſonas Catholicas voces, & ab eis deſine diſſonare.*

XI. Ex dictis reſultat duplex probandi modus, iſque vel per terminos expreſſos, ſeu æquivalentes; vel per interpretationem, ſeu conſequentiam; juxta naturam principiorum.

Pars ſecunda.

I. Defenſiva Methodus, ſcuto non abſimilis, abſolvitur quatuor obſervationibus; quas præcedunt nonnulla privilegia, Proteſtantibus concedenda gratis, alioquin à limine cujuſcunque controverſiæ arcendis.

II. Privilegium 1. Non eis diſputabimus venerabilem titulum Reſtauratorum Eccleſiæ; ſed eos tanquam tales admittemus. Vide S. Auguſtinum, *contr. Epiſt. fund. cap. 4.*

III. Privilegium 2. Non arguemus ipſorum Biblia in linguam vulgarem tranſlata.

IV. Privilegium 3. eorum probationibus non opponemus ſucceſſionem Epiſcoporum, Eccleſiæ Catholicæ antiquitatem, auctoritatem, &c.

V. Addimus, compendii cauſa, nos manus daturos, ſi vel unum articulum fidei ſuæ controverſum probaverint, vel noſtræ contradictorium evicerint, eo modo, qui ſuffi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ciat ad ſtabiliendum, vel deſtruendum dogma fidei.

Obſervatio I.

I. Obſerva 1. *Status quæſtionis utrimque proponendus terminis profeſſionis fidei, Catechiſmi, aut libri publice recepti.* Ita fecit S. Auguſtinus, *contr. Epiſt. fund. cap.* 5.

II. Deinde, ut ſtatus quæſtionis ſit magis perſpicuus, nunquam permittemus, ut plures quæſtiones per modum unius proponantur; ſed una tantum. Inſuper notabimus ea, quæ non ſunt fidei; & alia, de quibus nobis cum Proteſtantibus convenit. Atque hac ratione non diſputabunt de quæſtionibus mere Scholaſticis, conceſſa non probabunt, nec tranſilient de quæſtione in quæſtionem, aut nobis alienam affingent doctrinam; de quibus frequenter conqueritur S. Auguſtinus, *Contr. Jul. Pelag. lib.* 3. *cap.* 3. 7. 18. *& lib.* 5. *cap. ult. & contr. Maximin. lib.* 3. *in princ.* Tandem, quotieſcunque non concluditur quod eſt in quæſtione, committitur fallacia Dialectica, quæ dicitur, *Ignorantia elenchi.*

Obſervatio 2.

I. Obſerva 2. *Proteſtantibus in omni controverſia, ſive affirment, ſive negent, ſaltem primo loco incumbere onus probandi: incipiendo à probatione ſuæ fidei, deinde pergendo ad improbationem Catholicæ.*

II. Ratio 1. Quia ſunt *Accuſatores* noſtri, in Conf. Auguſt. *art.* 21. Catech. Heidelb. *Dom.* 30. *quæſt.* 80. Conf. Gall. *art.* 28. Actorem autem debere probare ſuam accuſationem, ſive affirmet, ſive neget; apud omnes

in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

in confeſſo eſt. Vide S. Auguſt. *in opere brev. collat. 3. diei. cap. 2.*

III. Ratio 2. Quia dicunt ſe repurgaſſe doctrinam Chriſtianam ab erroribus, & reſtauraſſe Eccleſiæ collapſæ ruinas. Ita Conf. Auguſt. *tit. de conjug. Sacerd.* Conf. Gall. *art.* 31. Hinc ſpecioſus titulus *Reformatorum* Eccleſiæ. Jam ille, qui reformat, debet errores demonſtrare, ne deformator potius, quam reformator accedat.

IV. Ratio 3. Quia *receſſerunt* à priore unione, quam habebant cum Eccleſia Catholica. Patet ex *præfat. & concl. Conf. Saxon.* & Conf. Helvet. poſter. *art.* 17. Et niſi juſtas recedendi rationes allegarint, fruſtra receſſerunt. Vide S. Auguſt. *loc. cit. cap.* 3.

V. Ratio 4. negativis Proteſtantium articulis magis eſt propria; quod doceant, doctrinam noſtram, v. g. de Purgatorio, adverſari Scripturis. Sic Conf. Helv. poſter. *art.* 26. atque adeo ſe abuſus ſuſtuliſſe, qui contra Scripturam recepti erant. Ita Conf. Auguſt. *art.* 21.

VI. Cur ergo ſit Catholici primo loco defendere, manifeſtum eſt ex dictis. Facilius etiam eſt, recte defendere, quam ſolide probare. Defendenti ſufficit, adverſos ſolum ictus debite rejicere: neque neceſſe eſt, ut de ſuo quicquam producat. Nam quicquid ex Scriptura, ex Antiquitate, aut ratione Catholicus allegaverit, præter obſcurationem legitimæ victoriæ (cujus, ob ingentem fructum ad auditores pervenientem, magna eſt habenda ratio) eludent Proteſtantes, omneſque adhibebit vires, ut clypeo mutato, ab onere probandi liberetur.

VII. Sic quando conſtrictus Adverſarius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

non poterit ultra progredi, communiter petet: *Quomodo ergo intelligitur iſte locus?* Quid aget Catholicus? dabitne verum ſenſum loci allegati? nequaquam; nec enim quicquam promiſit. Reſpondebit ergo, hactenus non probatum, & ſe non acceſſiſſe tanquam Doctorem, ſed qui, in gradu reſpondentis conſiſtens, audiat, an Adverſarius promiſſa ſolvat. Verum, ut auditoribus aliquatenus ſatisfiat, promittet Catholicus, ſe probaturum ſuo loco, ſed non antequam conſtiterit, in omnibus defeciſſe. Ubi tamen cum honoratioribus, vel indoctioribus agitur, moderandus eſt rigor Methodi; & per opportunas interrogationes inſinuandus veniet verus ſenſus loci allegati: cum pertinacibus vero procedendum jure ſtricto. Porro hæc obſervatio locum habet, ex quocunque principio probet Adverſarius.

Obſervatio 3.

I. Obſerva 3. *Prior Proteſtantium probatio debet eſſe per terminos expreſſos, æquivalentes ſeu æquipollentes S. Scripturæ, ſine additione, detractione, aut mutatione.* S. Auguſtinus urget ea loca, *quæ non egeant interpretatione.* de Unit. Eccl. cap. 19.

II. Fundatur hæc obſervatio in primo Proteſtantium principio, & publica ipſorum promiſſione nos docendi per *ſolam* Scripturam. Cumque eorum Doctores generaliter decernant, *Omnia ad ſalutem neceſſaria clare, & perſpicue, & evidenter in Scriptura reperiri*; nihil æquius eſt quam diſquirere primo loco de quæſtionibus fidei neceſſariis, & ubi *legatur* earum deciſio: nam præter terminos expreſſos nihil legitur in Scriptura. Ita S. Au-
guſtinus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

guſtinus agit ex promiſſione Adverſariorum ſuorum, *contr. Epiſt. fund. cap.* 14.

III. Deinde, multiplex eſt ratio poſtulandi terminos expreſſos. 1. Conditio Teſtamenti, cujus verba non ſunt inutilia, nec carent ſenſu. Sic S. Auguſtinus, in Pſal. 21. *Sedet Chriſtus in cœlo, & contradicitur ejus teſtamento? Aperi, legamus, fratres ſumus, quare contendimus?* 2. Ambiguitas, ſeu incertitudo interpretationum vel conſequentiarum. Vide S. Auguſt. *contr. Epiſt. fundam. cap.* 12. Quia 3. expreſſi termini à nemine in dubium revocantur. 4. Populus non capit conſequentias, & humanarum contentionum animoſa certamina. Vide S. Auguſt. *de Unit. Eccl. cap.* 7. Et 5. monitio Apoſtolica: *formam habe ſanorum verborum.* 2 Tim. 1. 13.

IV. Neque tantum in affirmativis, ſed etiam in articulis negativis requiruntur termini expreſſi; cum ipſi doceant, ex Scriptura petendam eſſe *reprobationem dogmatum, aut errorum confutationem omnium.* Ita Conf. Helv. poſt. art. 1. Et concluſio Conf. Gall. determinat, omnes Confeſſionis articulos, *integre fundatos in puro & expreſſo Verbo Dei.* Quid, quod generaliter dicant, Confeſſiones ſuas formatas ex Verbo Dei. S. Auguſt. de Unit. Eccl. cap. 12. *Aliud,* inquit, *Euangelizat,* &c. *aut legat mihi hoc in Scripturis ſanctis.*

V. Ex dictis patet, quo jure petamus terminos expreſſos. Cumque non raro inter indoctos agatur; qui, licet ſubtilitatum incapaces, ſolius tamen Scripturæ promiſſionibus ineſcati ſunt; oportet eorum infirmitati, quantum fieri poteſt, condeſcendere; &, ſi neceſſe, eorum uti Bibliis, ut eo facilius errantes ad veritatem reducamus. Dicamus ergo cum S. Auguſtino, de Unit. Eccl.

cap.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

cap. 17. *Hoc nobis legant, quid morantur? quid tergiverſantur? quid impediunt ſalutem gentium? legant hoc, & cum ipſa lectione novos Apoſtolos* (Reſtauratores Eccleſiæ) *mittant.*

VI. Ut autem liberalius agamus, notandum 1. nos unius tantum articuli controverſi probationem exigere. Ita quoque egit S. Auguſtinus, contr. Epiſt. fund. cap. 14. *Sed non ſum avarus, unum horum doce.* Et de Unit. Eccl. cap. 17. *Legant nobis hoc de Scripturis ſanctis, & credimus. Hoc, inquam, nobis ex canone divinorum librorum legant.* Quocirca dicimus cum eodem Auguſtino, *de Unit. Eccl. cap.* 14. Si apertum aliquod, & manifeſtum teſtimonium, ex Scripturis canonicis protulerint, fatemur ad eos eſſe tranſeundum. 2. Nec totius articuli, ſed ejus tantum partis, quæ controvertitur. 3. Nec iſtius partis quoad literas & ſyllabas, ſed quoad ſignificationem. Quandocunque enim inter nos, & Proteſtantes convenit, terminos, qui adducuntur, eſſe æquivalentes, non eſt diſputandum de nomine. Attendendum tamen, ne termini æquivalentes redoleant aliquam fallaciam; uti notat S. Auguſtinus, *Contr. Epiſt. fund. cap.* 5. *&* 6.

VII. Porro cum Proteſtantes allegant Scripturam, dicendum cum S. Auguſtino, Contr. Fortunat. *Agnoſco & amplector teſtimonia divinarum Scripturarum:* ſed ibi non legitur, quod eſt in quæſtione. Si dicant, eum locum ſic *debere intelligi*; Reſpondeat cum S. Auguſtino, de Unit. Eccl. cap. 24. *Aliquid manifeſtum, quod interprete non egeat, à vobis flagitamus.* Nam poſtea examinabitur, quanti facienda ſit iſta interpretatio. Interim *fateantur* Proteſtantes, in allegato Scripturæ loco

loco non *legi*, quod eorum Confeſſio fidei docet. Utentur quidem infinitis digreſſionibus, ne *fateantur*: ſed fortiter inſtandum; & ſi præfractus fuerit, urgeri poteſt omnibus modis, ut auditores ſentiant, cui parti hactenus adhæſerint.

VIII. Habita confeſſione, non ſtatim admittendi ſunt ad probationes; ſeſt inſtandum, ut *fateantur*, nullum alium ex Scriptura produci poſſe locum, ubi legatur, quod eſt in quæſtione. Similiter urgenda confeſſio de tribus, aut quatuor præcipuis controverſiis, in quibus ipſi affirmant: & poſtmodum generaliter, quod ne vel unum probare poſſint. Tum prælegenda Profeſſio fidei Catholicæ: & ſi non valeat contradictorium ex Scriptura monſtrare, ad ſingulos articulos urgenda erit talis confeſſio. Ratio dictorum eſt, quia utimur jure noſtro; & omnium intereſt ſcire, an ullus articulus controverſus, eo modo in doctrina adverſa probetur, aut in noſtra improbetnr. Eadem fere ratione egit S. Auguſtinus cum Felice Manichæo, quem etiam ad fidem Catholicam convertit. *De act. cum Felic. lib.* 1. *cap.* 13. 14. *&* 18.

IX. Ex hac obſervatione ſequitur, auditoribus diligenter inculcandum, quomodo Proteſtantes promittant ſolam Scripturam, doceantque, omnia ad ſalutem neceſſaria ibidem clare, & abſque interpretatione reperiri; nullum tamen dogma controverſum in Scriptura *legi* poſſe: adeoque manifeſtum eſſe, nullum articulum controverſum ſecundum ipſos eſſe neceſſarium ad ſalutem. Ergo *fateantur* oportet, ſe ab Eccleſia Catholica receſſiſſe propter ea dogmata, quæ ad ſalutem non ſunt neceſſaria.

X. Tan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

X. Tandem hæc obſervatio locum habet, ſive probent Proteſtantes ex primo ſuo principio, ſive ex noſtro, ſive ex communi. Verum ex Patribus & Conciliis non ſunt audiendi, niſi prius omnibus pateat, ſcripturales eorum promiſſiones inaniter jactari.

Obſervatio 4.

I. Obſerva 4. *Poſterior Proteſtantium probatio debet eſſe per interpretationem, explicationem, gloſſam vel conſequentiam ſufficientem ad articulum fidei, idque ex principiis ſupradictis, incipiendo à probationibus Scripturæ.* Ubi notandum, hic non agi de articulis ad ſalutem neceſſariis, quos illi volunt clare, & abſque interpretatione in S. Scriptura contineri. Cum enim manifeſta promiſerint, cum S. Auguſtino dicimus, contr. Epiſt. fundam. cap. 23. *Non habent ergo iſti interpretationes ad quas revertantur.* Et ſicut ante diximus, Catholicum non obligari ad dandam veram loci allegati explicationem; ita non exiguum victoriæ diſpendium erit, ſi ſuas interpretationes Proteſtantium interpretationibus opponat. Poterit tamen Catholicus doctior, poſt deſignatos aliquos defectus (de quibus mox dicetur) inſinuare veram loci intelligentiam, vel per oportunas interrogationes ex circumſtantiis verborum Scripturæ petitas; vel per explicationem SS. Patrum, qui dicti loci evidentiam non viderunt: ita tamen, ut illud, quod affert, non ut abſolute verum aſſerat, ne relinquantur partes defendentis, ac quæſtio mutetur. Verum ſi agatur cum homine pervicace, ſtandum erit in rigore Methodi, urgenduſque, ut formet integrum ſyllogiſmum, atque ita concludat,

dat, ut argumentum *ſufficiat ad fundandum articulum fidei:* nam probabilia probabiliter ſolvuntur. Hinc S. Auguſtinus, contr. Julian. Pelag. lib. 3. cap. 7. *Dialecticorum quaſi jaculis oneratus acutis, in certamen procedis, & jactas plumbeos pugiones, dicens,* &c.

II. Neque diſputandum eſt de theſi, ſeu de valore conſequentiarum in genere: ſed de hypotheſi, *An hæc particularis conſequentia ſufficiat ad fundandum articulum fidei?* Si petant rationem negati, dicemus; *Nullam particularem Proteſtantium interpretationem vel conſequentiam ſufficere ad articulum fidei:* & aſſignabimus unum, vel plures ex ſequentibus defectibus.

1. *Defectus.*

I. Primo; *Proteſtantes nulla auctoritate formant ſuam interpretationem vel conſequentiam.* Oritur hic defectus ex publicis adverſæ partis Confeſſionibus. Sic Helvetica poſt. art. 2. declarat: *Scripturas ſanctas non eſſe interpretationis privatæ.* Scotica art. 28. *Scripturæ interpretationem, neque ad privatam aliquam, aut publicam perſonam pertinere.* Wirtembergica, de S. Script. veram ſententiam Scripturæ vult apud eos eſſe quærendam, *qui Spiritu divino excitati ſunt.*

II. Atque idcirco urgemus Proteſtantes, ut doceant; *qua auctoritate hanc particularem forment interpretationem aut conſequentiam?* Quod cum nequeant; *fateantur*, ſe non habere legitimam auctoritatem. Habita confeſſione, non ſtatim aſſignandus eſt ſecundus defectus; ſed ſimiliter urgenda de aliis confeſſio, uti dictum obſerv. 3. n. 8. Atque hæc notatio etiam valet pro ſequentibus defectibus.

2. De-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

2. *Defectus.*

I. Secundo; *Proteſtantium interpretatio ſeu conſequentia non legitur in Scriptura:* fundatur hic defectus in ſecundo Proteſtantium principio, quo docent; *Dari veram interpretationem Scripturæ. Quam ex ipſa petendam eſſe,* affirmat Conf. Helv. pr. art. 2. adeo *ut ipſa interpres ſit ſui.*

II. Deinde, convenit inter nos, dari interpretationem Scripturæ per Scripturam; id eſt, multa loca veteris Teſtamenti explicari per Scripturam novi Teſtamenti. Cum ergo Scriptura duobus modis aliquid doceat, vel ſimpliciter, vel per interpretationem; merito, conformiter altero Proteſtantium principio, petimus; *An hæc particularis interpretatio, vel conſequentia legatur in Scriptura,* vel certe, ut *fateantur* hunc defectum reperiri, uti dictum de primo defectu.

III. Nec enim minus Ariani, & antiqui hæretici venditabant ſcripturales ſuas interpretationes, quam moderni Proteſtantes. Dicebat autem Felix Manicheus (de Act. cum Felic. lib. 1. cap. 17.) *Ipſa ſe Scriptura interpretatur.* cui S. Auguſtinus: *Si ergo hic noſti aliquem eſſe locum, ubi hoc dicat ipſa Scriptura,* &c. *aperi ad locum, quem noſti, & lege mihi.*

3. *Defectus.*

I. Tertio; *Scriptura non judicat de bonitate hujus interpretationis vel conſequentiæ.* Oritur hic defectus ex eo, quod Proteſtantes ſtatuant Scripturam Sacram omnium controverſiarum ſolum judicem; Conf. Helv. poſter. *art.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

art. 2. Lutherani, in Colloquio Ratisbon. *Theſ.* 2. Hinc jure noſtro petimus; *Quis judicabit de bonitate hujus particularis interpretationis, vel conſequentiæ, an ſufficiat ad articulum fidei?*

II. Dicimus cum S. Auguſtino contr. Maximin. lib. 3. cap. 26. *Unde ergo tibi perſuaſum eſt, cætera ſuperiora Patrem dixiſſe, hoc autem Filium? unde quæſo diſtinguis? unde diſcernis?* Si ex Scriptura; producatur illa; *legamus*; aut fatere, uti ſupra. Non enim Ariſtoteles, aut Philoſophia, non judicium rationis aut diſcretionis judicare poterit; nam præter illorum inſufficientiam, aſſignaretur alius judex præter Scripturam. Vide S. Auguſt. *contr. Julian. Pelag. lib.* 2. *cap.* 10. *& lib.* 6. *cap.* 20.

4. *Defectus.*

I. Quarto; *Proteſtantes poſſunt errare in formanda interpretatione vel conſequentia.* Radicatur hic defectus in infirmitate humana; quæ non raro errori ſubjicitur: nam *omnis homo mendax.* Pſal. 115. imo *omnes homines ſunt mendaces, & ipſa vanitate vaniores*, ut habet Conf. Belg. *art.* 6. Sic etiam Felix Manichæus apud S. Auguſtinum; (de Actis cum Felice, lib. 1. cap. 6.) *Omnis homo mendax, ſolus Deus verax, Scripturæ Dei loquuntur.*

II. Juxta hanc adverſæ partis poſitionem dicit S. Auguſtinus, (contr. Julian. Pelagian. lib. 3. cap. 18.) *Interponis Apoſtoli teſtimonium, non ad quod ab ipſo poſitum eſt, ſed ad quod ipſe arbitraris.* Quocirca & nos petimus: *An Proteſtantes poſſint errare in hac particulari interpretatione vel conſequentia?* aut *fateantur*, ſicut in primo defectu, & iterum: *Unde ſciemus Proteſtantes*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

teſtantes de facto non errare in hac particulari interpretatione vel conſequentia? Urgemus hic certitudinem *quoad nos* defendentes.

5. *Defectus.*

I. Quinto; *Nullus SS. Patrum vidit particularem Proteſtantium interpretationem vel conſequentiam.* Defectus hic oritur ex eo, quod teſte Eilbrachtio, *in Epanorth. annot. 9. ad cap.* 22. Proteſtantes doceant, ſuas interpretationes eſſe claras, evidentes, perſpicuas, neceſſarias, & Scripturæ conſentaneas.

II. Quapropter optimo jure petimus, *An aliquis ex SS. Patribus hunc particularem Scripturæ locum ita fuerit interpretatus, ſicut Proteſtantes faciunt?* aut *fateantur*, ut ſupra in primo defectu, S. Auguſtinus, contr. Epiſt. fund. cap. 3. *Juſtum puto eſſe, quod poſtulo, hac ſane lege ſervata, ut vobiſcum non orem, non conventicula celebrem, non Manichæi nomen accipiam, ſi non mihi* (ſed tantum tibi) *de omnibus rebus* (imo de una re) *ad ſalutem animæ pertinentibus ſine ulla caligine rationem perſpicuam dederitis.*

III. Nota, hos quinque defectus eſſe magis ad captum populi, quam alios ſequentes.

6. *Defectus.*

I. Sexto; *Altera præmiſſarum eſt ſolius rationis.* Hic defectus communem originem habet cum quarto defectu: à quo tamen differt, quod ille reſpiciat concluſionem ex qualibuſcunque præmiſſis deductam; hic vero defectus reſpiciat concluſionem ab una præmiſſa rationis dependentem, atque adeo falli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

fallibilem. Hinc urgemus Proteſtantes; *Ut fateantur, hanc particularem concluſionem deduci ex antecedenti, cujus altera præmiſſarum eſt rationis tantum, & non Scripturæ: adeo ut in aſſerenda tali concluſione errare poſſit.* Reliqua, ut in primo defectu, Reſpondemus etiam, negando alteram præmiſſarum juxta Scripturam: quod & in aliis defectibus uſuvenit.

7. *Defectus.*

I. Septimo; *Scriptura non judicat, hanc concluſionem eſſe fidei, quæ deducta eſt ex antecedente, cujus altera propoſitio eſt ſolius rationis.* Hic defectus communem originem habet cum tertio defectu: differt autem ab eo; quod ille contempletur concluſionem reſpectu quarumcunque præmiſſarum; hic autem quæratur judex particularis conſequentiæ ex altera propoſitione rationis deductæ. Differt etiam à quarto & ſexto defectu, in quibus varie conſideratur fallibilitas; hic autem ſpectetur defectus judicis, circa bonitatem talis concluſionis.

II. Unde *fateantur* Proteſtantes; *Scripturam non judicare, quod hæc concluſio, deducta ex antecedente, cujus altera propoſitio non eſt Scripturæ, ſed ſolius rationis, ſit fidei*: vel aſſignent decretum judicis. Reliqua, ut in primo defectu.

8. *Defectus.*

I. Octavo; *Syllogiſmus peccat vel in materia, vel in forma.* Hic defectns communem originem habet cum quarto defectu. Priores ſeptem defectus nihil ſtatuunt de veritate, aut falſitate naturali, tum totalis argu-

menti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

menti à Proteſtantibus producti; tum ejus propoſitionis, quæ non erat Scripturæ. Hic autem defectus provenit vel ex falſitate unius propoſitionis, vel ex forma indebita. Ideo dicimus: *Nullum à Proteſtantibus produci argumentum, ad ſtabiliendum dogma controverſum, quod non peccet in materia, vel in forma.*

II. Hunc defectum aſſignabit Catholicus reſpondendo breviter more ſolito: Concedo, Nego, Diſtinguo. Ut autem multiloquium adverſarii cohibeat, urgebit formam ſyllogiſmi; petetque concludi, quod eſt negatum.

III. Quod ſi importuna nectat ſophiſmata, meminerit Apoſtoli, Coloſſ. 2. 8. *Videte ne quis vos decipiat per Philoſophiam & inanem fallaciam.* Itaque detegantur ſophiſmata, &, ut in primo defectu, *fateatur*, antequam tranſeat ad alia Interim ne auditores fructu conferentiæ priventur, notandi erunt defectus ſuperiores, quod in omni argumento fieri poteſt: necnon auditoribus inculcandum Proteſtantes promiſiſſe ſolam Scripturam, & ſcripturales interpretationes ſeu conſequentias; illos autem nobis velle obtrudere reformationem, per inanem & fallacem Philoſophiam, qualis conflatur ex materia peccante, & forma fallente.

9. *Defectus.*

I. Nono; *Non eſt formaliter revelata hæc particularis concluſio.* Hic defectus reſpicit concluſionem, cujus altera præmiſſarum eſt Scripturæ, altera ſupponitur rationis veræ & evidentis: in quo differt à quarto & ſexto defectu. Monſtratur autem ex natura articuli

uli fidei: quia nihil eſt formaliter fidei, iiſi ſit formaliter revelatum. Cumque ex rædictis defectibus conſtet, Proteſtantes ro nullo articulo controverſo habere conluſiones formaliter revelatas, merito, ut n primo defectu, *fateri* debent, *nullas paruiculares ipſorum concluſiones eſſe formaliter reveatas.*

III. Hæc obſervatio locum ſuo modo haere poteſt, ſive Proteſtantes ex ſecundo ſuo rincipio, ſive ex noſtro, conentur probare. Quod ſi adducant argumenta, in totum à raione petita, priores quinque defectus ea rorſus enervant.

IV. Et hactenus quidem de hypotheſi, ive de conſequentiis particularibus adverſæ artis. *An* autem *illud*, *quod tantum probatur er conſequentiam firmam, neceſſariam, evidenem, deductam ex duabus propoſitionibus, quaum una eſt in Scriptura, altera evidens & neeſſaria, adeoque infallibilis infallibilitate naturai, juxta lumen rationis, poſitis in forma argunenti evidentis & neceſſarii, adeoque naturaliter nfallibilis, ſit non tantum verum & certum, ſed tiam articulus fidei, ejuſque contradictorium eror in fide?* affirmant Proteſtantes; & aliqui Doctores Catholici volunt eſſe *probabiliter fdei.* Omnes autem Doctores Catholici in o conveniunt, quod non ſit articulus *fidei Catholicæ*; id eſt, qui *ab omnibus credi* debeat. Ratio eſt: quia Eccleſia Catholica dictam quæſtionem nunquam definivit, aut tanquam revelatam fidelibus credendam propoſuit: atque ita limites mere Scholaſticos nunquam eſt egreſſa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Pars tertia.

I. Probativa methodus, gladio perſimilis, tribus obſervationibus perficitur.

Obſervatio 1.

I. Obſerva 1. Statum quæſtionis eſſe tenendum, uti Parte 2. Obſervat. 1. fuit conſtitutum.

Obſervatio 2.

I. Obſerva 2. *Catholici eſt ſecundo loco probare: idque incipiendo à probatione fidei Catholicæ, deinde pergendo ad improbationem doctrinæ contrariæ. Ita tamen, ut fiat ex abundantia juris: quia per partem ſecundam convicti ſunt Proteſtantes.* Non permittat autem Catholicus, ut Proteſtantes, ante plenam probationem, quicquam objiciant; ſive Catholicus probet ex Principio ſuo, ſive ex Principiis Proteſtantium, ſive ex Principio communi.

Obſervatio 3.

I. Obſerva 3. *Omnis Catholica probatio debet eſſe per terminos expreſſos, ſeu æquivalentes, ſine additione, detractione, aut mutatione.*

Probatio 1.

I. Probatio 1. deſumitur ex Conciliis generalibus, aut praxi univerſalis Eccleſiæ; hoc eſt, ex Conciliis generalibus ab anno ſexcenteſimo ad uſque nos habitis; vel ex praxi univerſalis Eccleſiæ ab eodem tempore ſuffi-

ſufficienter teſtata. Nam antiquorum Conciliorum, & praxis primitivæ Eccleſiæ teſtimonia pertinent ad Principium commune.

II. Proteſtantes tenentur acquieſcere huic probationi 1. Quia convicti ſunt erroris in ſua doctrina; & multa produxerunt argumenta nullo robore prædita. Vide S. Auguſt. *de Util. cred. cap.* 8 *&* 9. Si enim ulla fides amplexanda; ſi ex ſecunda Parte conſtat, nec Proteſtantium, nec ullam à noſtra diverſam doctrinam eſſe tenendam; vel ſupererit fides Catholica, ſola ſequenda, vel certe non erit fides in terris; *fateantur* igitur Proteſtantes, alicujus Eccleſiæ ſectandam eſſe fidem: nam ſuæ Eccleſiæ fidem ſectandam non eſſe jam conſtat: & nullam aliam valentes deſignare, ſolius Catholicæ fidem ſequendam eſſe, merito ſtatuent.

III. Tenentur acquieſcere 2. Quia non probant crimina Eccleſiæ Catholicæ objecta, uti conſtat ex Parte ſecunda. Vide S. Auguſtinum, *Opuſc. brev. collat.* 3. *diei. cap.* 3. Debent igitur fateri, permanendum eſſe in unione Eccleſiæ Catholicæ, ejuſque definitiones amplectendas.

IV. Tenentur acquieſcere 3. Quia agnoſcunt Scripturam. Nam ſi Catholicorum auctoritate commoti Scripturas amplectimur; æquum eſt, ut interpretationem Scripturæ apud eoſdem quæramus; cum Eccleſia Catholica utrumque æqualiter habeat à Chriſto. Ita S. Auguſtinus, *de Util. cred. cap.* 14. Quod ſi hoc fateantur Proteſtantes, nullius Concilii Catholici determinationi facile obloquentur.

V. Tenentur acquieſcere 4. Quia Catholici ſatisfaciunt ſuo principio. Cum enim

tota Parte ſecunda ſuppoſuerimus Proteſtantium principia: ex quibus tamen, ne quidem pro uno articulo controverſo potuerunt concludere; conveniens eſt, ut Catholico principio ſimiliter ſuppoſito, eas probationes audiant, quibus nullo modo poſſunt contradicere. Quod cum *fateri* debeant Proteſtantes; neceſſe eſt, ut Eccleſiæ Catholicæ determinationibus, & obſervationibus acquieſcant.

Probatio 2.

I. Probatio 2. deſumitur ex S. Scriptura: incipiendo ſcilicet ab iis quæſtionibus, quæ expreſſis, & manifeſtis S. Scripturæ teſtimoniis nituntur; ut aberrans populus ea legere poſſit. S. Auguſtinus, de Unit. Eccl. cap. 5. *Hoc enim prædico, atque propono, ut quæque aperta, & manifeſta deligamus.* Item: *Sed & illa interim ſeponenda ſunt, quæ obſcure ſunt poſita.* Verba enim Scripturæ in ſenſu communi & obvio intelligenda ſunt; niſi aliunde ſufficiens ratio detur, cur à proprio & literali ſenſu ſit recedendum.

II. Poſtquam igitur Catholicus textum aliquem S. Scripturæ adduxerit, in quo hoc legitur, quod docent Catholici, *fateri* debent Proteſtantes, doctrinam Catholicam probari expreſſis S. Scripturæ terminis. Deinde alia ſunt adducenda S. Scripturæ loca, quibus eadem quæſtio probatur: & poſt ſingula dicendum, *fatentur* &c. Tandem alii ſunt producendi pro duabus, aut tribus controverſiis principalioribus; & æqualis exigenda confeſſio.

III. His factis, monendi ſunt auditores de inſufficientia probationum adverſæ partis,

tis, & ſimul de efficacia probationis Catholicæ. Errantes præcipue ſunt inſtruendi in materia de Eccleſia, ex qua omnes omnino quæſtiones reſolvuntur. Vide S. Auguſtinum, *de Unit. Eccl. cap.* 22.

Probatio 3.

I. Probatio 3. ex SS. Patribus S. Scripturam explicantibus. Nam communis SS. Patrum conſenſus, in exponendis Scripturis divinis, ſufficiens probatio, & teſtimonium eſt ejus, quod in primitiva Eccleſia fuit creditum, atque adeo ad deſumendum articulum fidei. Proteſtantibus etiam debet ſufficere; quia cujuſcumque judicio prudentis, SS. Patrum conſentiens Scripturarum explicatio præferenda eſt particularibus Proteſtantium explicationibus. *Fateantur* ergo Proteſtantes, doctrinam Catholicam probari terminis expreſſis SS. Patrum Scripturam explicantium.

II. Tenentur autem Proteſtantes acquieſcere 1. Quia SS. Patres Scipturas tractarunt cum ingenti gloria. Sic S. Auguſt. Contra Julian. lib. 2. cap. 1. *Sententiis Epiſcoporum, qui Scripturas ſanctas ingenti gloria tractaverunt, tua, Juliane, Domino adjuvante machinamenta ſubvertam.* Et cap. 4. *Ita* (hunc locum) *intellexit Ambroſius, ita Cyprianus, ita Gregorius, ut de aliis interim taceam ſimili præditis auctoritate Doctoribus.*

III. Tenentur acquieſcere 2. Quia, teſte S. Auguſtino, *Ibid. cap.* 9. SS. Patres per Scripturas defenderunt & probarunt fidem Catholicam: quibus, tanquam Doctoribus, Epiſcopis, & circa exorientes fidei quæſtiones, ex doctrina S. Auguſtini, *Ibid. cap.* 10.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Judicibus, & ex ſenſu Eccleſiæ loquentibus, obediendum eſt.

Probatio 4.

I. Probatio 4. ex SS. Patribus Scripturam non explicantibus. Probationis hoc genus nobis ſufficit ad articulum fidei: quia continet praxin univerſalis Eccleſiæ, quam credimus infallibilem. Debet etiam ſufficere Proteſtantibus, quoad articulos neceſſarios, quos idcirco primo loco examinare fas eſt. Cum enim dicant, univerſalem primorum ſeculorum Eccleſiam in neceſſariis non erraſſe, nequeunt SS. Patrum conſona teſtimonia rejicere. Hoc ipſum fateantur.

Generales notationes circa uſum SS. Patrum.

I. Prima; Quando adduximus aliquem ex SS. Patribus locum, ſive S. Scripturam explicantem, ſive non: qui haud incertis & ambiguis, ſed claris & manifeſtis verbis doctrinam proponit Catholicam; urgendus eſt adverſarius, ut *fateatur*; vel ipſi dicendum, *Da parem, & acquieſcimus.*

II. Secunda; non alia ſunt producenda loca, quam clara & manifeſta, quæque terminis expreſſis illud doceant, quod eſt in quæſtione. Ita fecit S. Auguſt. *lib.* 2. *contr. Julian. cap.* 5. Servit hoc incapacitati auditorum, & præſcinditur adverſæ parti occaſio cavillandi.

III. Tertia; Ob dictam rationem conſultum eſt in conferentia, unum ſolum Patrem producere loquentem, antequam ad alios veniatur. Sic dicit S. Auguſtinus, ibid. cap.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

cap. 10. *Nolo eſſe plures*, &c. & antea, lib. 1. cap. 3. *Ponam pauca paucorum, quibus tamen noſtri contradictores cogantur erubeſcere & cedere.* Ad unumquemque locum exigenda confeſſio Proteſtantium; vel dicendum, *Da parem.*

IV. Quarta; Non ſunt alleganda loca SS. Patrum, niſi pro articulis neceſſariis, ipſiſque fidei fundamentis. Ita S. Auguſtinus, ibid. lib. 1. cap. 6. *Hoc autem, unde nunc agimus, ad ipſa fidei pertinet fundamenta.* Nam de reliquis facilior debet eſſe modus.

V. Quinta; Conſenſus SS. Patrum conſiderari poteſt, vel quatenus eſt virorum doctorum & Sanctorum; qui facit, ut eorum ſententias Proteſtantium opinionibus præferamus: vel quatenus proponit ſententiam primitivæ Eccleſiæ; & is ſufficit ad probandum articulum fidei; quia ejus eſt Eccleſiæ, quam in articulis ad ſalutem neceſſariis à veritate non defeciſſe inter nos & Proteſtantes convenit. Hinc S. Auguſtinus, contr. Julian. lib. 2. cap. 10. *Quod invenerunt* (SS. Patres) *in Eccleſia, tenuerunt; quod didicerunt, docuerunt; quod à Patribus acceperunt, hoc filiis tradiderunt.* Cui accedit, quod, cum nondum ageretur lis noſtra, ſententia tamen pro nobis fuit pronunciata; quod & notat S. Auguſtinus, aſſerens, priores Patres deciſiſſe poſteriores controverſias, tempore S. Auguſtini ortas.

VI. Sexta; Quod ſi contingat, uti ſæpe evenit, SS. Patres in explicatione Scripturæ non convenire; illud non obſtat, quo minus verum ſit, nos in doctrina Catholica SS. Patrum conſentientes S. Scripturæ explicationes ſequi. Ratio eſt; quia non eſt neceſſe ad probandum aliquod dogma fi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

dei, ut omnes, vel plures Patres in explicatione ejuſdem loci particularis conveniant; ſed ſufficit, ſi in tali primitivæ Eccleſiæ dogmate conſentientes, unanimiter judicent, illud fundari in Scripturis; licet idem dogma nunc ex uno, nunc ex variis S. Scripturæ locis deducant. Videatur S. Auguſt. *contr. Julian. lib. 1. cap. 6.*

VII. Neque enim Eccleſia ſolet determinare, aliquod dogma fundari in hoc, vel illo particulari loco Scripturæ: ſed videns unanimem SS. Patrum in tali dogmate, per varia licet Scripturæ loca explicato, conſenſum; ipſum dogma tenendum decernit, quia fundatur in Scripturis. Quod ſi Proteſtantibus hæc ratio non ſatisfaciat, nullo modo poterunt tenere aliquod dogma tanquam fidei, quod, poſt diſſentientes partis ſuæ interpretes, ex Scripturis divinis eruere conantur; cum ipſi doceant, unicum eſſe Scripturæ certum & determinatum ſenſum. Quanto igitur melius Eccleſia Catholica non rejicit SS. Patrum Scripturam explicantium diverſimode ſententias; quoniam nihil impedit, quo minus, ſecundum S. Auguſtinum, *lib.* 12. *Confeſſ. cap.* 25. & 31. ex eodem Scripturæ loco diverſæ & veriſſimæ poſſint erui ſententiæ, etiam à Spiritui ſancto intentæ.

VIII. Septima; Catholici non docent, quod dicta SS. Patrum Scripturam explicantium, evidenter vel legitime ſequantur ex iis Scripturæ locis, quæ interpretantur: ſicut etiam Eccleſia Catholica nunquam docuit, ideo aliquod dogma ab omnibus eſſe credendum, quia per bonam, firmam, aut etiam evidentem conſequentiam ex aliquo loco S. Scripturæ deducitur: non enim ha-

bemus fidem Peripateticam; ſed ſufficit, nos aliquod dogma tenere, quod per Apoſtolos ipſorum ſucceſſoribus, & inde SS. Patribus traditum ab Eccleſia nobis credendum proponitur: idque eo firmius, quia videmus Proteſtantes conſequentiis ſuis in diverſa rapi, nec unum ſolum articulum controverſum probare poſſe.

IX. Octava; SS. Patres judicare de exorientibus fidei controverſiis, conſtans eſt S. Auguſtini, & antiquitatis ſententia: errant enim Epiſcopi, Doctores, & Rectores Eccleſiæ Dei. *lib. 2. contr. Julian. cap. 10. de Unit. Eccl. cap. 2. & contr. Julian. lib. 6. cap. 11.*

Concluſio.

I. Meminerit lector, omnes probationes Catholicas procedere per terminos expreſſos ejus, quod allegatur in probationem: adeoque dicimus, Catholicum ſufficienter probaturum fidem Catholicam, non debere uti ſuis interpretationibus & conſequentiis. Ratio eſt: quia tam noſtræ quam Proteſtantium particulares conſequentiæ patiuntur plerumque novem defectus ſupra enumeratos. Et quamvis bonum, atque utile ſit iis, tam ex Scriptura, quam ex SS. Patribus deductis, uti in concionibus, & Scholaſticis exercitationibus; ubi tamen cum Proteſtantibus de fide agitur, populus eas vix capit, obſcuratur victoria, adverſariorum confuſio ſub iis deliteſcit, & quæſtionem fidei moderatur inanis aut inſufficiens Philoſophia. Adeoque nullatenus conſultum eſt, ut iis primo loco utamur. Inſiſtendum ergo verbis claris & manifeſtis, ſive ex Scriptura productis, ſive ex SS. Patribus, juxta ſenſum Eccleſiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſui temporis loquentibus. Hinc S. Auguſtinus, contr. Julian. lib. 1. cap. 4. *Introduxi te ſedandum, atque ſanandum, non in alicujus Philoſophi auditorium, ſed in SS. Patrum pacificum atque honorandum conventum.*

II. Quocirca Proteſtantibus tot tantiſque ponderibus auctoritatum ſuperatis, necnon veritate patefacta, & undequaque legitime firmata; tunc conveniens erit, ad tollendas minores difficultates, ad illuſtrationem neceſſariorum, ad efficacius perſuadendum, conſequentias adhibere. Finis enim diſputationis non debet eſſe commendatio ſcientiæ noſtræ, aut ingenii noſtri oſtentatio; ſed patefactio veritatis fidei, animarum converſio, incrementum Eccleſiæ, & honor Chriſti ac Dei, cui gloria in ſecula ſeculorum.

TRA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

TRACTATUS TERTIUS.

DE ARTICULIS NECESSARIIS.

SECTIO I.

De Articulis neceſſariis in genere.

I. ARticulus fidei & morum neceſſarius dicitur, ſine quo credito vel facto, & juſtitia in hac vita, & ſalus æterna in futura vita, tanquam finis hominis, obtineri nequit.

II. Articuli neceſſarii neceſſitate medii dicuntur, ſine quibus creditis, vel factis, nullus hominum abſolute, ſecundum legem Dei ordinariam, ſalvari poteſt. Ratio eſt; quia Deus ea ſtatuit tanquam media, ſine quibus juſtitia & vita æterna non obtinetur. Et tales articuli ſunt ſimpliciter neceſſarii; magis quam ii, qui tantum ſunt neceſſarii ex neceſſitate præcepti, v. g. virtualis ſaltem pœnitentia eſt neceſſaria ad remiſſionem peccati.

III. Articuli neceſſarii neceſſitate præcepti dicuntur, qui ex præcepto divino credi quidem debent; ſed ſine quibus aliqui abſolute ſalvari poſſunt; habitis ſcilicet neceſſariis neceſſitate medii, & ſi reliqua invincibiliter ignorentur: & tales articuli ſunt, qui concernunt Sacramenta

IV. Tandem omnes omnino articuli, ita ſint omnibus & ſingulis neceſſarii, ut, co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

gnita propoſitione univerſalis Eccleſiæ, nullus ſine præjudicio ſalutis contradicat. Imo poſita cognitione veritatis & erroris, ſi quis alteri aſſenſum præbiturus eſt, neceſſarium eſt ad ſalutem, veritati aſſentiri, non errori.

Sectio II.

Agendum de neceſſariis ex neceſſitate præcepti.

I. Tractandum de articulis, omnibus & ſingulis neceſſariis, vel neceſſitate medii, vel neceſſitate præcepti. Nec enim putamus neceſſe, ut hæc duo ſeparemus: cum inter Chriſtianos (ubi ſufficienter, & abundanter promulgatum eſt Evangelium Chriſti) nullus ſit, qui non teneatur credere omnes articulos neceſſarios, quos Deus præcepit credi.

II. Quicquid tandem ſtatuendum ſit de ea quæſtione; An forte inter Chriſtianos ſint aliqui, qui, ob invincibilem ignorantiam, à nonnullis, ex præcepto divino credendis poſſint excuſari; &, iis non creditis ſalutem obtinere? Quicquid etiam ſit de iis quæſtionibus, quæ verſantur circa ſolos articulos neceſſarios neceſſitate medii; in quibus agitur plerumque ex pia ſententia de divina bonitate, ejuſque miſericordia.

Sectio III.

Proteſtantes non poſſe determinare articulos neceſſarios ex ſola S. Scriptura.

I. Ponimus, tanquam rem, quæ de facili evin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

evincitur: *Ex ſola Scriptura ſufficienter haberi non poſſe, quinam ſint articuli omnibus & ſingulis neceſſarii.*

II. Nam Proteſtantes volunt 1. Singulos Chriſtianos poſſe errare in fidei eſſentialibus. 2. Etiam Concilia generalia errare poſſe in fidei eſſentialibus.

III. Deinde volunt: Solam rationem cognoſcendi & amplectendi fidem veram, conſiſtere in examine Sacrorum Bibliorum, poſt invocationem Spiritus ſancti.

IV. Hinc ſequitur 1. Unumquemque Proteſtantem, invocato Spiritu ſancto, debere determinare, quinam ſint libri Canonici. 2. Unumquemque Proteſtantem debere legere, vel audire legi tota Biblia, imo perluſtrare diverſas verſiones, quo, Spiritu S. invocato, diſcernat, quænam verſio ſit conformis originali textui, ab ipſis auctoribus Canonicis conſcripto: licet interim certo ſciat, originalem textum ſibi nunquam exhibendum. 3. Omnes illos Proteſtantes, qui (conſulto Spiritu ſancto) non certiſſime & indubitato dijudicant de libris Canonicis, non habere veram fidem, nec poſſe eſſe participes regni cælorum. Jam conſiderent unuſquiſque Proteſtantium, coram Deo Judice, an unquam ei obligationi conatus ſit ſatisfacere: & an ſibi perſuadeat, ſe tam certo iſti obligationi poſſe ſatisfacere, ut inde velit ſalutem ſuam æternam, vel damnationem æternam dependere. Si hoc nec præſtitit, nec præſtare poteſt: fruſtra dixerit, articulos neceſſarios ex ſola S. Scriptura ſufficienter haberi poſſe.

V. Unuſquiſque Proteſtantium tenetur, invocato Spiritu ſancto, dijudicare ex S Scriptura, quinam ſint articuli neceſſarii. At-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

que hinc ſequitur: Omnes illos, qui non certiſſime & indubitanter ſtatuunt, hos eſſe articulos neceſſarios, carere fide divina, nec poſſe eſſe participes regni cælorum. Quomodo autem ſinguli Proteſtantes iſti obligationi ſatisfacient?

VI. Nam uſque in hoc tempus Proteſtantes legerunt S. Scripturam diligenter: nec tamen invenerunt catalogum articulorum neceſſariorum, qui ſufficienter, ex ſola S. Scriptura, ſub illa qualitate probentur.

VII. In ſtatuendis articulis neceſſariis, nec Lutherani cum Lutheranis, nec Reformati cum Reformatis conveniunt.

VIII. Nullum Concilium, nullus ex Sanctis Patribus, nullus Pontifex, nullus Doctor Catholicus unquam docuit, ex ſola S. Scriptura ſufficienter doceri, quinam ſint articuli neceſſarii.

Sectio IV.

Proteſtantes abſurde determinare, quorum reſpectu neceſſaria in S. Bibliis ſint clara.

I. Dicunt nobis Proteſtantes; qua ratione certa, & infallibili inveniuntur articuli neceſſarii. Reſpondent Remonſtrantes: *Ea tantum ad ſalutem ſcitu ac creditu eſſe neceſſaria, quæ vel in claris apertiſque Scripturarum verbis, vel per apertam & ſole clariorem conſequentiam neceſſaria eſſe cuivis mentis tantum ſuæ compoti conſtare poteſt.* Epiſcopius: *Cum Evangelium attente à quoquam legitur vel auditur, poſſe tum abſque ullo ſupernaturali lumine percipi ſenſum omnium, quæ ſcitu, creditu, factu, ſperatu neceſſaria in Euangelio proponuntur.* Et è Lutheranis

[Margin: Vedel. Rhapſ. *lib. 1. cap. 6. pag. 34.*]

[Margin: In Synod. Dordrecht. *pag. 123. vid. & 236.*]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

nis Calixtus: *Quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, inveniuntur in Sacrarum literarum locis perſpicuis & apertis, de quorum ſenſu nemo, qui verba intelligat, ambigere poteſt.* *Epiſt. Theol. part. 1. pag. 39.*

II. At contra 1. Unde probatur hæc regula? Nullus allegatur textus in negotio tanti momenti.

III. Contra 2. An vultis, ut in verbo veſtro hanc regulam admittamus; qui vos ipſos errori obnoxios eſſe non diffitemini? Haud expedit.

IV. Contra 3. Si tantum requiratur judicium naturale, ut cognoſcamus in Scriptura articulos neceſſarios, eorundemque neceſſitatem; quomodo non verum eſt, quod vobis objiciunt Reformati? Sic nihil fore neceſſarium ex omnibus articulis, unquam in controverſiam vocatis, vel vocandis. Qui enim eos in controverſiam vocant, videntur ſibi mentis ſuæ compotes. *Arcan. Armin. Part. 4. cap. 6.*

V. Neque vobis licet dicere; eos, qui errant in neceſſariis, eſſe paſſionibus præoccupatos; quia tantundem de vobis dicent. Et quis judicabit; voſne, an illi, ſitis mentis compotes, an impotes?

VI. Contra 4. Si articuli neceſſarii ſint tam clare in S. Scriptura; unde ne quidem inter vos ipſos quicquam certi de iis habetis? An etiam inter vos ſunt, qui oculos claudunt, ne ſolem videant?

VII. Reformati, ut hanc Scyllam libertiniſmi evadant, incidunt in Charibdin Spiritus privati; docentes, omnia neceſſaria eſſe quidem clare, & evidenter in Scriptura: ſed eam evidentiam non omnibus quidem abſolute, qui mentis ſuæ compotes ſunt; verum omnibus *regenitis* eſſe conſpicuam.

VIII. At contra 1. Quibus id nititur S. Scri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Scripturæ teſtimoniis? Nam ſi inter vos ipſos, in ſtatuendis articulis fidei neceſſariis, non eſt eadem ſententia; quomodo credemus, eos articulos vobis (qui regeniti eſſe vultis) eſſe evidentes? Manifeſta S. Scripturæ teſtimonia in hanc rem non habetis.

IX. Contra 2. Quinam ſunt illi regeniti? Scitis, quid Remonſtrantes vobis objiciant. Vide *Tract. de Articulis, Neceſſ. cap. 5. n. 13.*

X. Contra 3. Si requiratur ſtatus regenerationis, ut quis per S. Scripturam intelligat, quinam ſint articuli neceſſarii: Ergo oportet eſſe fidelem, antequam aliquis per S. Scripturam intelligat, quinam ſint articuli neceſſarii. Ratio eſt: quia nullus regeneratur, niſi fiat fidelis. Ergo dantur fideles & regeniti, qui necdum ſciunt per Scripturam, quinam ſint articuli neceſſarii: Ergo dantur fideles & regeniti, qui non credunt articulos neceſſarios. Hoc, quam abſurdum ſit, ipſi perſpicitis.

XI. Hactenus ſpectavimus Cadmeam prolem, domeſtica digladiatione ſe invicem conficientem. Victoria manet apud Eccleſiam Catholicam; à qua Arminiani Reformatos; & hi illos immerito receſſiſſe convincunt. Pars utraque oppugnat adverſam; & dum utraque cadit, Eccleſia Catholica à ſuis adverſariis liberatur.

XII Unde dicimus, exemplo S. Hilarii: *Hæretici igitur omnes contra Eccleſiam veniunt: ſed dum hæretici omnes ſe invicem vincunt, nihil tamen ſibi vincunt. Victoria enim eorum Eccleſiæ triumphus ex omnibus eſt, dum in eo hæreſis contra alteram pugnat, quod in hæreſi altera Eccleſiæ fides condemnat.*

Lib. 7. de Trinit. col. 89.

Se-

SECTIO V.

Fundamenta Proteſtantium 1. *tollere Diſciplinam Eccleſiaſticam.*

I. Docent è Proteſtantibus multi, Diſciplinam Eccleſiaſticam recte adminiſtratam, eſſe notam veræ Eccleſiæ. Unde illud eſt conſequens: Si quæ ſit Eccleſia, cujus publica doctrina tollit Diſciplinam Eccleſiaſticam, non poſſe eam cenſeri veram Eccleſiam: cum inde ab initio judicatum fuerit, Eccleſiam ſubſiſtere non poſſe ſine Diſciplina.

II. Atqui Eccleſiæ Proteſtantium manifeſtiſſime tollunt omnem Diſciplinam Eccleſiaſticam, per ſua principia, & fundamenta: Docent quippe: *Unicuique licere quorumcunque hominum, etiam Conciliorum generalium, expendere doctrinam, & dijudicare, verane, an falſa ſit, quæ proponitur.* Et hoc quidem neceſſario docent, quamdiu ſtatuunt, Doctores Eccleſiæ, imo & Concilia generalia errori obnoxia.

III. Si liceat unicuique diſſentire à decretis quorumcunque hominum: *Ergo nulla Eccleſia habet poteſtatem docendi, per quam alii Chriſtiani teneantur credere in materia fidei & morum.* Nec enim tenetur abſolute decretis Eccleſiæ acquieſcere, qui tenetur decretis Eccleſiæ non acquieſcere, ſi, examinata Sacra Scriptura, judicet eam errare.

IV. Si nulla Eccleſia talem habet poteſtatem: *Subjicitur Eccleſia maximis turbis, ab unoquoque excitandis, qui audebit jactare, Eccleſiæ decretis eſſe obſiſtendum.* Adeoque nullus erit

erit ordo, quem unicuique licet impune turbare.

V. An adhuc mirantur Proteſtantes, ſi tot ſectæ inter ipſos fuerint exortæ, & etiamnum exoriantur? Ita comparata ſunt eorum fundamenta, & principia, ut aliter fieri non poſſit: & magis mirandum foret, ſi id non contingeret.

Sectio VI.

Fundamenta Proteſtantium 2. abſolvere omnes Schiſmaticos.

I. Si verum eſt, quod docent Proteſtantes: *Unicuique licitum eſſe diſſenſum à decretis Eccleſiæ; licitum eſſe, imo neceſſarium ab Eccleſia diſceſſum, ubi quis judicat Eccleſiam errare in articulo neceſſario, quem tamen errorem debeat amplecti, manens in ejus unitate:* Quis poterit unquam declarari ſchiſmaticus?

II. Ponamus Lutheranum, vel Reformatum, qui labatur in errorem Socini, & exiſtimet, Chriſtum Jeſum non eſſe Deum ab æterno; nec paucos habeat adhærentes. Producantur termini expreſſi S. Scripturæ, vel etiam firma ex Scripturis deducta conſequentia, unde probetur divinitas Chriſti Jeſu.

III. Opponetur ex adverſo; terminos expreſſos non id importare neceſſario, quod eſt probandum; ut qui diverſis locis, ſimiliter poſiti, aliud ſignificent: Adducentur variæ præſumptiones, neceſſitatem probationis impugnantes. Et quoad abſolutam articuli neceſſitatem, haud minores exurgent difficultates.

IV. Quid hic facient, ſive Lutherani, ſive

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſive Reformati? Ille Socini errore imbutus, ſanćte declarabit, ſe debite invocaſſe Spiritum ſanctum, ſe omni diligentia evolviſſe Scripturas; nec tamen poſſe credere, Jeſum Chriſtum eſſe Deum ab æterno. Ulterius dicet; ſe non poſſe permanere in communione ſive Lutheranorum, ſive Reformatorum, ubi obtruditur articulus, de Jeſu Chriſti divinitate ab æterno, tanquam neceſſarius: præterquam quod ſibi non liceat per conſcientiam in illorum communione perſiſtere, quos judicat adorare falſum Deum. Addet, ſe propterea cogi, qui cum ſuis habeat privatas conventiones Eccleſiaſticas, in quibus unum Deum, juxta Scripturas, & dictamen propriæ conſcientiæ, pure colat.

V. Quæritur: quid eo caſu factura ſit Eccleſia Proteſtantium, ſive Lutheranorum, ſive Reformatorum? Nonne declarabit ejuſmodi hominem tum hæreticum, tum ſchiſmaticum? Hæreticum, ut qui pertinaciter defendat errorem in re graviſſima? ſchiſmaticum, ut qui privata inſtituat conventicula? Et tamen nihil agit, niſi ex præſcripto Eccleſiæ Proteſtantium. Nam invocato debite Spiritu ſancto, juxta Scripturas determinat, ex facultate ſibi à vobis conceſſa, quinam ſint articuli neceſſarii, & à neceſſariis excludit articulum de divinitate Chriſti ab æterno. Audit vos contrarium aſſerentes, & varias probationes adducentes; ſed expendens eas probationes juxta Scripturas, & debite invocato Spiritu ſancto, judicat eas non ſubſiſtere pro veritate, nedum pro neceſſitate ejus articuli probanda. Ideoque ex facultate ſibi per vos competente determinat, Eccleſias veſtras, earundemque

Con-

Concilia errare in articulo religionis eſſentiali, fundamentali, & neceſſario. Quomodo igitur fieri poteſt, ut talis, qui leges fundamentales Eccleſiarum veſtrarum obſervat, poſſit declarari hæreticus, vel ſchiſmaticus? Agit ipſe, quod docetis licitum: qui fieri poteſt, ut ſit hæreticus? Agit idem, quod ipſi jubetis: qui fieri poteſt, ut ſit ſchiſmaticus?

Sectio VII.

Præcipuos Proteſtantium 3. vergere ad libertatem credendi.

I. Dixit olim Apelles apud Euſebium: *Non rationem fidei omnino quærere oportere: ſed quemque in ea fide perſtare debere, quam profeſſus fuiſſet. Eos enim qui in Chriſtum crucifixum ſpem conjeciſſent, ſalvos fore, dummodo in bonis operibus ſedulo verſari reperirentur.* Hanc perverſiſſimam ſententiam neceſſe eſt ut omnes illi ex Proteſtantibus ſequantur, qui ſalvis diverſarum Eccleſiarum ſententiis repugnantibus, iniquam pacem & diſſonantem unitatem conſtitutam volunt: inter quos agmen ducit Marcus Antonius de Dominis, olim Archiepiſcopus Spalatenſis.

Lib. 5. cap. 13.

II. Fatemur, ſi fundamenta Proteſtantium ſunt admittenda, Marcum Antonium non tantum recte ſentire; ſed omnes illos peccare adverſus ſenſum communem, qui ejus placitis obſtrepunt. Quicunque enim docent, articulos neceſſarios ex S. Scriptura, pro privata cujuſque perſuaſione determinandos; & Eccleſiam poſſe errare in fidei eſſentialibus; nequeunt ejus ſententiam per rectam rationem improbare. Atque

nde factum eſt, ut præcipui Proteſtantium
jus arbitrio, vel in totum, vel pro parte,
ubſcriberent.

III. Sed non videntur advertiſſe iſti viri
cæteroquin non indocti) abſolutam cre-
lendi quidlibet libertatem, fundamentis
Proteſtantium æque cohærere, ac proje-
tam inter Proteſtantes, ſive etiam alios,
pacem.

IV. Statuamus Anabaptiſtam, non cre-
lentem; *Chriſtum Jeſum accepiſſe ſuam carnem
Beata Virgine Maria.* Petimus; an hanc opi-
nionem clarius & manifeſtius poſſint ex S.
Scripturis refellere Lutherani; quam ſen-
tentiam Reformatorum, negantium *realem
præſentiam Chriſti in SS. Euchariſtia.* Petimus;
an Lutherani poſſint clarius & manifeſtius
oſtendere ex Scripturis, talem Anabaptiſtam
errare in articulo neceſſario, quam id poſſit
oſtendi de Reformatis, in articulo realis
præſentiæ Chriſti in SS. Euchariſtia? Loqui-
mur autem de iis Lutheranis, qui tenent,
Reformatos illud omne credere, quod eſt
neceſſarium ad ſalutem; eoſdemque Refor-
matos non ſubvertere fundamentales arti-
culos fidei.

V. Similiter petimus à Reformatis; an
iſtam Anabaptiſtæ opinionem apertius & e-
videntius poſſint ex S. Scripturis refellere,
quam ſententiam Lutheranorum *de Ubiqui-
tate?* Petimus; an Reformati poſſint aper-
tius & evidentius oſtendere ex S. Scriptu-
ris, talem Anabaptiſtam errare in articu-
lo neceſſario, quam id poſſit oſtendi de
Lutheranis in articulo de Ubiquitate erran-
tibus?

VI. Si fateantur Lutherani & Reforma-
ti, unum præ altero præſtari non poſſe: da-
bitur

bitur de articulo in articulum progreſſus ad abſolutam credendi libertatem. Sin autem exiſtiment, unum præ altero poſſe effici; experiantur vires ſuas, & invenient reſpondentes.

Sectio VIII.

Nullum eſſe modum 4. terminandi ſchiſmata Proteſtantium.

I. Ex præcedentibus ſequitur: *Nullum eſſe modum terminandi ſchiſmata Proteſtantium.* Neque enim habent normam, vel regulam aliquam certam, juxta quam Proteſtantium ſchiſmata, cum aliqua ſpecie recti, poſſint terminari.

II. Si Lutheranis, Ubiquitatem non tenentibus, licet communicare cum aliis Lutheranis, Ubiquitatem docentibus; cur utriſque non liceat communicare cum Reformatis, realem præſentiam Chriſti in SS. Euchariſtia negantibus? Unde docebunt Lutherani, negationem realis præſentiæ Chriſti in SS. Euchariſtia, continere errorem fundamentalem; doctrinam vero de Ubiquitate non continere errorem fundamentalem? Si licet Lutheranis communicare cum Reformatis: cur non liceat cum Arminianis? quo ſufficiente fundamento excludentur Sociniani? qua de cauſa repudiabuntur Anabaptiſtæ, aliique plures?

III. Similis eſt ratio de Reformatis. Cur enim ipſis liceat communicare Lutheranis, realem præſentiam Chriſti in SS. Euchariſtia confitentibus, Ubiquitatem docentibus, ut de aliis nunc taceamus; & non liceat communicare Arminianis, quos tamen repudiant?

IV. De-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

IV. Deinde: qui ex Lutheranis, vel Reformatis à ſententia Eccleſiæ ſuæ diſſentit; [illegible]s vel tenetur à ſententia ſua recedere, & [illegible]ententiam Eccleſiæ amplecti; vel non tenetur. Si non teneatur ſententiam ſuam dimittere, eamque, quæ Eccleſiæ eſt, amplecti; iterum petitur; An teneatur in communione Eccleſiæ ſuæ permanere, poſito quod [illegible]am judicet errare in articulo neceſſario? Negabitis, eum poſſe permanere. Verum, [illegible]i nullam inveniat Eccleſiam, niſi quam judicet errare in articulo neceſſario: rurſum quæritur; An ei liceat inſtituere ſegregata conventicula Eccleſiaſtica? Hic, ſi affirmetis, tot habebitis juxta doctrinam veſtram ſchiſmata, quot invenientur privata perſuaſione judicantes, non eſſe congregationem Eccleſiaſticam in neceſſariis non errantem. Sin autem negetis iſti licere inſtitutionem privatorum conventiculorum; jam iſta negatio condemnabit ſeparationem veſtram ab unitate Catholica.

V. Dicite itaque aperte, an diſſentientes à doctrina Eccleſiæ, vel Lutheranæ, vel Reformatæ, teneantur ſuam ſententiam deponere, & doctrinam Eccleſiæ aſſumere, poſtquam invocato Spiritu ſancto judicant ſecundum Scripturas, Eccleſiam errare in articulo neceſſario? Hinc enim patebit, nullum apud vos eſſe modum terminandi ſchiſmata; ſed multo magis, ex principiis doctrinæ veſtræ, univerſa ſchiſmata confirmari, noviſque occaſionem præberi.

SECTIO

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Sectio IX.

Per principia Proteſtantium 5. non poſſe veniri ad veram Eccleſiam.

I. Conſtat inter omnes, ut quis, in rebus fidei ignarus, perveniat ad veritatem Chriſtianam, unamque illam, in qua ſalvetur, Eccleſiam, opus eſſe inſtructore. Ita enim dicit Conf. Wirtemb. *Vera ſententia Scripturæ quærenda eſt in ipſa Scriptura, & apud eos, qui divino Spiritu excitati Scripturam per Scripturam interpretantur.* Conf. Helv. poſter. *Judiciis non niſi ſpiritualium hominum ex verbo Dei petitis acquieſcimus.*

De S. Script.

Art. 2. Harm.

II. Prodeat, quaſi ignarus de fide, ad præcipuos Proteſtantium in unum congregatos, vir aliquis ſalutis ſuæ cupidus; uti nonnulli ante annos aliquot contigit; ac declaret, ſe petere inſtructionem: ſe quidem de multis multa intellexiſſe; ſed illa omnia in præſenti ſeponere: ſe quærere hominem divino Spiritu excitatum, qui Scripturam per Scripturam interpretetur, ſpiritualem, judicium ſuum ex Scriptura petentem.

III. Exurgit Lutheranus; ſeque divino præeunte Spiritu, Scripturam per Scripturam interpretari profitetur. Reſpondet vir, ſalutis ſuæ cupidus, cum Tertulliano. *Sed & Apelles me hac pronunciatione pulſabit, & Hebeon & Simon.* Et Reformati & Arminiani, & Anabaptiſtæ, & quotquot hactenus iiſdem innituntur, aut ſimilibus principiis. Hi omnes cum Lutherano idem aſſerunt: ſe nimirum, divino præeunte Spiritu, Scripturam per Scripturam interpretari.

De præſcript. cap. 10.

IV. Docete igitur, cur *potius* vos Lutherani

ani ſitis audiendi, quam Reformati, Arminiani, vel Anabaptiſtæ. Quicquid enim allegatis, ut vos audiamini; idem ab omnibus allegatur. Aut igitur omnes (paria allegantes) audiendi eſtis, aut è vobis nullus. Non omnes audiendi eſtis: quia Spiritus divinus non impellit vos, ut contraria doceatis. Ergo nullus veſtrum audiendus erit, donec dicatis, cur præ aliis *potius* audiendi ſint Lutherani. Hoc autem non poteſtis. *Ero itaque nuſquam, dum ubique convenior*, inquit Tertullianus, loco citato.

V. De Reformatis eadem eſt ratio. Volunt ipſi judiciis *non niſi ſpiritualium hominum, ex Verbo Dei petitis, nos acquieſcere.* At quinam ſunt illi homines ſpirituales? Vos enim docetis, unumquemque Chriſtianum errare poſſe in fidei fundamentalibus: Concilia generalia errare poſſe in eſſentialibus fidei. Unde igitur ſciam, vos eſſe ſpirituales? Nam quod dicitis, veſtra judicia eſſe ex Verbo Dei petita, illud ipſum æqualiter ab omnibus ingeminatur, qui à vobis diſſentientes, ſuas opiniones recipi volunt. Cur igitur vos *potius* audiamus præ omnibus aliis? Nulla profecto eſt ratio.

VI. Quocirca: qui juxta principia Proteſtantium cupidus eſt veritatis revelatæ, neceſſe eſt ut quærat homines divino Spiritu excitatos, & vere ſpirituales. Unde oportet, ut tranſeat, omnia Imperia, Regiones, Provincias & Pagos: luſtret omnes ædes, omnia caſtra, omnia tuguria: trajiciat omnia flumina, freta, & maria: rimetur omnes ſylvas, omnia antra, omnes montes, omnia deſerta: an forte alicubi reconditos, & deliteſcentes inveniat homines ſpirituales, qui edicant, *cur præ cæteris aliis* mortali-

bus audiendi ſint. Quid, quod neceſſe erit, omnes omnium antiquorum evolvere hiſtorias, omnes de Religione examinare libros; ac videre, an ſexcenti Hæreſiarchæ jure condemnati ſint; ut ſi forte unus ex illis ſpiritualis ſit, ei ſoli acquieſcatur. Hoc ſi nolint Proteſtantes; dicant, cur *potius* audiendi ſint Reformati, quam Lutherani, aliive? Illud vero cum nequeant: dicemus, nos omnes audire non poſſe; ac propterea nullam eſſe cauſam, cur ab uno ex omnibus incipiamus.

Sectio X.

Per principia Proteſtantium 6. univerſas Eccleſias, iis utentes, eſſe veras.

I. Ex præcedentibus facile deſumitur; ſi vera ſint Proteſtantium principia, univerſas Eccleſias, iiſdem principiis utentes, eſſe veras. Si enim utantur iiſdem principiis, ſcrutabuntur Scripturas, atque ex iis tum particulares, tum Synodi, & Concilia determinabunt articulos neceſſarios. Neque fieri poterit, ut una Eccleſia condemnet alteram, iiſdem principiis utentem, tanquam errantem in articulo neceſſario: quia Eccleſia condemnata, eodem utens privilegio cum Eccleſia condemnante, merito illud objiciet pervulgatum; *par in parem non habet imperium*; & ſententia, à judice haud competente lata, non caret vitio nullitatis.

II. Deinde, ſi, exempli gratia, licet Lutheranis condemnare Anabaptiſtas: cur non liceat Anabaptiſtis condemnare Lutheranos? Utrimque invocatur Spiritus ſanctus: utrimque ex ſolis Scripturis (juxta cujuſque intellectum

tellectum acceptis) determinantur credenda. Negant Anabaptiſtæ, ſe judicio Lutheranorum ſubeſſe; ſicut Lutherani negant, ſe judicio Anabaptiſtarum ſubjici. Dicunt utrimque, ex S. Scriptura determinanda eſſe credenda: ſed inſuper dicunt, unumquemque particularem, imo & totam Eccleſiam, poſſe fallere & falli in determinatione credendorum: nec quemquam teneri alterius judicio acquieſcere, niſi in quantum exiſtimat, illud judicium convenire cum Scriptura.

III. Quando igitur Lutherani condemnant Anabaptiſtas, id limitandum eſt primo: quod fateantur Lutherani, ſe errare poſſe. Limitandum eſt ſecundo: quod nullus teneatur ei judicio acquieſcere, niſi in quantum exiſtimat, illud Scripturæ eſſe conforme. Cum autem Anabaptiſtæ exiſtiment, judicium Lutheranorum, quo condemnantur, Scripturis contradicere; bona Lutheranorum pace, ei judicio non acquieſcunt; moniti ſcilicet ab ipſis Lutheranis, Concilia Lutherana poſſe errare, neminemque teneri eorum decretis acquieſcere, niſi in quantum cujuſque conſcientia juxta Scripturas convincitur. Anabaptiſtis vero declarantibus, ſuas conſcientias non convinci juxta Scripturas: irrita eſt Lutheranorum condemnatio, quæ, ceſſante conditione, caret effectu. Ita, juxta principia Lutheranorum, Anabaptiſtæ habendi ſunt pro non condemnatis; eorum Eccleſiæ habendæ ſunt pro veris Eccleſiis. Et pari jure veræ erunt Eccleſiæ Reformatorum, Arminianorum, Socinianorum, aliorumque.

IV. Hoc vero eſſe abſurdiſſimum; omnes illas Eccleſias eſſe veras Eccleſias, abunde

patet ex unitate Eccleſiæ in S. Scripturis commendata, ab antiquitate tradita, ab ipſis Proteſtantibus agnita, patet ex horrendo ſchiſmatis malo, in S. Scripturis condemnato, ab antiquitate acerbiſſime deſcripto, ab ipſis Proteſtantibus vituperato. Si enim omnes illæ Eccleſiæ, in articulis neceſſariis diſcordes, ſint veræ Eccleſiæ, fruſtra commendata erit unitas, fruſtra condemnatum ſchiſma.

Sectio II.

Juxta praxin Proteſtantium 7. univerſas Eccleſias, ea utentes, eſſe falſas.

I. Sequitur nunc, ut oſtendamus, univerſas Eccleſias Proteſtantium, per praxin domeſticam, cenſeri falſas. Hoc tantum ponimus, tanquam certiſſimum: *Unamquamque Proteſtantium Eccleſiam excommunicare & anathematizare univerſos à ſe diſſentientes in articulis neceſſariis.* Illos enim exiſtimant tanta claritate & evidentia in Scripturis traditos, ut diſſentientes ſecure excommunicent & anathematizent.

II. Neque hic objiciant Proteſtantes, ſuas condemnationes neminem ligare, niſi cujus conſcientia juxta Scripturas convincitur. Dicimus enim, non ex vanis conjecturis, vos aliam habere doctrinam fundamentalem, aliam praxin. Juxta doctrinam veſtram fundamentalem, nemo tenetur cujuſcunque condemnationi acquieſcere, niſi cujus conſcientia convincitur de juſtitia condemnationis. Et hac doctrina indigebatis initio ſeparationis veſtræ ab Eccleſia Catholica; ut ſub ſpecie conſcientiæ non convictæ, diviſionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſionem veſtram à priore unitate utcunque foveretis. Eadem indigebatis doctrina, tum ut incautum vulgus, tum ut propria perſuaſione inflatos, ſub prætextu libertatis conſcientiæ, ad defectionem invitaretis.

III. Sed negotiis veſtris nonnihil conſtitutis, longe aliud fuit in praxi veſtra domeſtica, Diſciplinis Eccleſiaſticis comprehenſa. Tunc enim ſolenni juramento adſtricti ſunt Miniſtri Eccleſiæ ad tenendam, tradendamque in Gallia Confeſſionem Gallicam, & obediendum Diſciplinæ Eccleſiaſticæ: ſimiliterque actum eſt in aliis locis. Juxta eam Diſciplinam, ſi quis Miniſter diſſentit à Confeſſione Eccleſiæ Reformatæ, populumque aliter docet, quam juxta præſcriptum Confeſſionis, ſi monitus non deſiſtat, amovetur, excommunicatur, declaratur ſchiſmaticus; quantumvis provocet ad judicium S. Scripturæ, declaretque, ſe per conſcientiam non poſſe acquieſcere Confeſſioni. Hæc nimirum (ut hoc obiter dicatur) eſt illa libertas conſcientiarum tantopere deprædicata, qua ab obedientia Romanæ Eccleſiæ exempti, tanquam graviſſimo ſervitutis jugo premamini, conſtricti catenis tum Confeſſionis publicæ, tum Diſciplinæ Eccleſiaſticæ.

IV. Jam quæritur: An talis Miniſter, per Synodum amotus, excommunicatus, declaratus ſchiſmaticus, teneatur acquieſcere? Si non teneatur acquieſcere, irrita erit veſtra condemnatio, excommunicatio, amotio: quod tamen non præſumitur; quia non cenſetur judex irritam velle pronunciare ſententiam. Si autem teneatur acquieſcere: ergo & primi prætenſi Reformatores, tanquam ſub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſubditi Eccleſiæ Romano-Catholicæ, tenebantur acquieſcere, quando per eandem Eccleſiam amovebantur, excommunicabantur, declarabantur Schiſmatici: ergo fieri non potuit, ut non acquieſcentes, collegerint veras Eccleſias.

V. Eadem eſt ratio de Lutheranis, Arminianis, Anabaptiſtis, Socinianis, & quibuſvis aliis ſimili praxi utentibus. Nam eo ipſo, quod tali praxi utantur, condemnant ſuam ſeparationem ab unitate Eccleſiæ Romano-Catholicæ.

VI. Sed Proteſtantium Eccleſiæ non tantum excommunicant, & anathematizant ſuarum Eccleſiarum membra & ſubditos; verum etiam excommunicant & anathematizant Eccleſias à ſe diſſentientes. Ita, præter alios complures, condemnantur Anabaptiſtæ, in Confeſſione Auguſtana, à Lutheranis. Illa condemnatio vel eſt irrita, vel valida. Non debet cenſeri irrita: quia judex non præſumitur irritam velle pronunciare ſententiam. Si eſt valida; quale judicium Lutherani aſſumunt de Anabaptiſtis, tale aſſumunt Anabaptiſtæ de Lutheranis. Et quo jure Lutherani aſſumunt poteſtatem condemnandi Anabaptiſtas, eodem jure aſſumunt Anabaptiſtæ poteſtatem condemnandi Lutheranos. Erit igitur Anabaptiſtarum, Lutheranos condemnantium ſententia valida: ſi Lutheranorum, Anabaptiſtas condemnantium, ſententia eſt valida; utrimque autem illud referent, ut mutuis judiciis exeant condemnati. Nam ſi Lutherani pro ſua condemnatione proferant Scripturas, prout ipſi eas intelligunt, invocato Spiritu ſancto: tantundem facient Anabaptiſtæ. Ita Proteſtantium Eccleſiarum mutuæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tuæ condemnationes oſtendunt, omnes eſſe falſas.

SECTIO XII.

Romanam Eccleſiam 8. eſſe veram, juxta prima Proteſtantium fundamenta.

I. Per Romanam Eccleſiam, eam intelligimus, quæ communicat in fide cum Epiſcopo Romano, quæque communiter vocatur Catholica.

II. Prima Proteſtantium fundamenta vocamus: *Quod unuſquiſque poſſit & teneatur, invocato Spiritu ſancto, determinare credenda ex S. Biblis.* Similiter: *Quod nullus teneatur alterius cujuſcunque judicio acquieſcere, niſi in quantum ſtatuit, illud judicium eſſe conforme S. Bibliis.*

III. Atqui Romana Eccleſia, invocato Spiritu ſancto, determinat credenda ex S. Bibliis; non ſecundum privatam cujuſque perſuaſionem, nulli fundamento innixam, plurima ſecum incommoda adferentem; ſed ſecundum unanimem, ſtabilem, teſtatiſſimumque conſenſum, inde ab initio, divina indubie dirigente providentia, ſaluberrime conſervatum. Univerſi fideles, communicantes in fide cum Epiſcopo Romano, judicant, invocato Spiritu ſancto, illa eſſe credenda juxta Scripturas, quæ ab univerſali Eccleſia proponuntur. Hoc igitur facit Eccleſia Romana, quod per principia Proteſtantium poteſt facere, & quod tenetur facere. Eccleſia ergo Romana, juxta prima Proteſtantium fundamenta, eſt vera Eccleſia.

IV. Neque hic dicant Proteſtantes; Eccle-

ſiam Romanam errare in eſſentialibus fidei, ſeu neceſſario credendis: Quia ipſis monentibus, Eccleſia Romana non tenetur Proteſtantium judicio acquieſcere; niſi in quantum ſtatuit, illud judicium eſſe conforme S. Bibliis. Atqui Eccleſia Romana ſtatuit, judicium illud Proteſtantium non eſſe conforme S. Bibliis. Ergo non obſtante illo Proteſtantium judicio, Eccleſia Romana non tenetur Proteſtantium judicio acquieſcere; manetque vera Eccleſia; illud faciens, quod per principia Proteſtantium poteſt facere, & tenetur facere.

V. Similiter non dicant; Eccleſiam Romanam non debite invocare Spiritum ſanctum, & mente præoccupata ad indaginem veritatis accedere: Reſpondebit enim Eccleſia Romana cum S. Cypriano; multo magis omnes illos, qui in diviſione & ſchiſmate ſunt, *precem alteram illicitis vocibus facere, Dominicæ hoſtiæ veritatem per falſa ſacrificia prophanare.* Reſpondebit Eccleſia Romana cum S. Auguſtino: *O ſtultiſſimam cæcitatem! quid tam bonum eſt, & tam jucundum, quam habitare fratres in unum? quod illi nequam dicunt, & amarum ponunt, qui ſe ab omnibus fratribus ſepararunt, dum vanas ſuſpiciones ſuas, ne dicam factioſas calumnias, vel non excitare, vel excitatas tollere noluerunt.*

De Vnit. Eccl. pag. 258.

Lib. 2. *contr. Epiſt. Parm. cap.* 1.

VI. Jam, Domini Proteſtantes, interpellamus ipſam veſtram conſcientiam, ut coram Deo determinetis; An Eccleſia Romana, juxta prima Proteſtantium fundamenta, ſit vera Eccleſia. Quomodo enim poteſt cenſeri falſa Eccleſia, quæ, invocato Spiritu ſancto, credenda declarat ex S. Bibliis; quæque accuſationes Proteſtantium, juxta S. Biblia ſedulo examinatas, judicat confictas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

& temerarias? Hoc ſi apud Proteſtantes non ſufficit, ut aliqua Eccleſia debeat cenſeri vera; neceſſe eſt, ut quid novi inveniant, unde probent, Romanam Eccleſiam eſſe falſam; quod tamen eadem facilitate confutabitur, atque confingetur.

VII. Hinc ſequitur: omnes illas Eccleſias eſſe ſchiſmaticas, quæ non communicant in fide cum Romano Epiſcopo, & Eccleſia cum illo communicante. Si enim hæc Eccleſia eſt vera, juxta prima Proteſtantium fundamenta; omnes aliæ, ab ipſa ſeparatæ, laborabunt vitio ſchiſmatis, & erunt falſæ.

SECTIO XIII.

Eccleſiam Romanam 9. eſſe veram, juxta praxin Proteſtantium.

I. Praxis Proteſtantium habet, quod eorum Eccleſiæ judicent de doctrina ſuorum ſubditorum; ſubditique teneantur iſti judicio non obſtrepere, tanquam provenienti à vera Eccleſia. Quantumvis enim nonnulli ſubditi exiſtimarent, Eccleſiam ſuam juxta Scripturas non procedere; volunt tamen, Eccleſiæ publicum judicium obtinere præ nonnullorum privatis opinionibus. Quia ſcilicet Eccleſia uberius à Deo illuſtratur, quam nonnulli privati. Unde jure meritiſſimo manutenenda defendendaque ſit Eccleſiæ ſententia; & contrarium tradentes, ſi neceſſitas eum rigorem poſtulet, excommunicandi, & anathematizandi, donec reſipiſcant.

II. Hanc eſſe praxin Proteſtantium, Diſciplinis eorum Eccleſiaſticis conformem, non diffi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

difficulter concedent Proteſtantes. Noſque ex ea praxi non difficulter concludemus, Romanam Eccleſiam etiamnum eſſe veram; cujus ſententiæ non liceat Proteſtantibus obſtrepere, niſi ſeipſos exponant juſtæ excommunicationi, & anathematizationi.

III. Ante ſeparationem Proteſtantium, Eccleſia Romana judicabat de doctrina ſuorum ſubditorum: ſubditique tenebantur iſti judicio non obſtrepere, tanquam venienti à vera Eccleſia. Hanc poteſtatem fuiſſe penes Eccleſiam Romanam, ſi eadem nunc ſit penes Eccleſias Proteſtantium, nemo prudens negaverit. Contigit autem poſt annum milleſimum quingenteſimum, ut nonnulli ſubditi Eccleſiæ Romanæ (Lutherus, Zwinglius, Carolſtadius, Swenckfeldius, & alii) exiſtimarent, Eccleſiam Romanam juxta Scripturas non procedere, & aberrare à vero. Voluit Eccleſia Romana, publicum ſuum judicium obtinere, præ iſtorum privatis opinionibus. Quia ſcilicet Eccleſia uberius à Deo illuminatur, certiuſque dirigitur, quam illi privati. Unde jure meritiſſimo manutenenda, defendendaque erat Eccleſiæ ſententia. Et quia contrarium ſentientes perſeverabant in contradictione, juris Eccleſiaſtici ordo poſtulabat, ut veniretur ad excommunicationem & anathema.

IV. Si hic ordo procedendi erat legitimus; qui per praxin Proteſtantium illegitimus cenſeri non poteſt; neceſſe eſt, illud judicium Eccleſiæ Romanæ, fuiſſe judicium Eccleſiæ veræ, cui primis illis Proteſtantibus non licebat obſtrepere.

V. Si dicant, Eccleſiæ Romanæ non competiiſſe illud judicium de primis Proteſtantium, quia antecedenter deſierat eſſe Eccle-

ſia vera, recedens à præſcripto divinarum Scripturarum; jam eo ipſo enervant ſuam praxin & Diſciplinam Eccleſiaſticam. Petimus enim; *An Miniſter Eccleſiæ v.g. Reformatæ, obſtrepens publicis Eccleſiæ ſuæ Confeſſionibus, clamanſque eas eſſe erroneas in articulis neceſſariis, ſi monitus non deſiſtat, & propterea excommunicetur, atque anathematizetur; an talis Miniſter recte dicturus ſit, non competere illud judicium Eccleſiæ Reformatæ, eo quod receſſerit à præſcripto Scripturarum; ac propterea inanem eſſe excommunicationem, & anathematizationem?* Non dicetis, id recte objici poſſe, ſi praxin veſtram, ſi Diſciplinam Eccleſiaſticam vultis ſalvam. Quod ſi illud veſtris, adverſus propria principia procedentibus, objici nequeat; multo minus objici poteſt Eccleſiæ Romanæ, ſuis fundamentis firmiter inhærenti. Si fas non eſt, illud veſtris Eccleſiis, tam novis, tam male unitis objicere; iniquiſſimum erit, illud idem opponere Eccleſiæ Romanæ, antiquiſſimæ & unitiſſimæ.

VI. Si rurſum dicatis, tunc illud recte per ſubditum opponi Eccleſiæ, quando Eccleſia revera errat in articulis neceſſariis; male autem opponi, quando Eccleſia non errat in neceſſariis: Nec ita evadetis. Hoc enim quæritur: *Cujus ſit judicare; An Eccleſia, quæ per ſubditum arguitur, erret in neceſſariis: num Eccleſiæ, an ſubditi?* Si ſit ſubditi; jam periit veſtra praxis, & Diſciplina Eccleſiaſtica: & quotieſcunque ſubditos veſtros excommunicatis & anathematizatis, exercetis tyrannidem ſpiritualem in conſcientias; quam tamen ſoletis adverſus Eccleſiam Romanam rhetoricis amplificationibus ad plauſum populi exaggerare. Sin autem ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Eccleſiæ judicare adverſus ſuum ſubditum, an ipſa erret in neceſſariis: tunc primi Proteſtantes immerito objecerint Eccleſiæ errorem in neceſſariis, & optimo jure anathematizati atque excommunicati fuerint. Ita quicquid ad propoſitam quæſtionem attigeritis, ulcus erit; vel tyrannidem vobis imponens reſpectu veſtrorum ſubditorum, vel juſtam condemnationem ab Eccleſia Romana. Tyrannidem noletis vobis tribui. Supereſt igitur, ut agnoſcatis juſtam eſſe Eccleſiæ Romanæ condemnationem, tanquam à vera Eccleſia provenientem: cui ut reconciliemini ad ſalutem, Deum precamur.

Sectio XIV.

Romanam Eccleſiam eſſe veram 10. *juxta Proteſtantium doctrinam de articulis neceſſariis.*

I. Non repetimus, quomodo unaquæque Proteſtantium Eccleſia, inter ſuas publicas doctrinas, inter ſuos Doctores nihil habeat certi, fixi, immotique de articulis neceſſariis: id enim apertiſſimum eſſe, res ipſa clamat.

II. Poſſemus ex hac incertitudine neceſſariorum concludere; fieri non poſſe, ut Eccleſiam Romano-Catholicam reputent falſam, quam, ceu errantem in neceſſariis, nequeant convincere: ideoque univerſos illos eſſe Schiſmaticos, qui deſerta ejus unitate, ſegregatas erexerunt Eccleſias.

III. Sed venimus ad ipſos articulos neceſſarios, de quorum neceſſitate plures Proteſtantium conveniunt. Illi enim conſiſtunt in Symbolo Apoſtolico, quoad credenda: in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

in Decalogo, Sacramentis Baptiſmi & S. Euchariſtiæ, ac Oratione Dominica, quoad facienda. Hæc autem omnia & ſingula recipit Eccleſia Catholica. Nihil ergo illi deeſt ex neceſſario credendis & tenendis, quo minus poſſit & debeat haberi vera Jeſu Chriſti Eccleſia.

IV. Neque hic dicant Proteſtantes primo: Ad conſenſum in articulis neceſſariis eundem ſenſum requiri; neque ſufficere, ſi eadem teneantur verba. Reſpondetur enim; Reformatos v. g. non determinare unanimiter ſenſum immediatum unius ſolius articuli neceſſarii, quem non ante diviſionem ipſorum receperit Eccleſia Romano-Catholica; ſi tamen excipias articulum *de Eccleſia Una*, Sancta, Catholica, & Apoſtolica, cujus unitatem infauſta diviſione reliquerunt. Et quomodo nobis unanimiter determinabunt Reformati ſenſum immediatum, *Deſcenſus Chriſti ad inferos*, quem Eccleſia Romana non teneat? Nonne ipſi, circa eum articulum, quatuor diverſas ſententias habent domeſticas? Et tamen iſte articulus apud Reformatos annumeratur neceſſariis; quamvis Arminiani, non ita pridem, à neceſſariis eum eliminaverint.

V. Neque dicant Proteſtantes ſecundo: Non ſufficere, etiamſi Eccleſia Romana crederet univerſos articulos neceſſarios: quia illa docet, unde per legitimam conſequentiam ſubvertuntur articuli neceſſarii. Reſpondetur enim; illam objectionem peccare in domeſticam Reformatorum doctrinam, quando tradunt, Eccleſiæ tribuendum non eſſe, quod ex ejus doctrina per conſequentiam ſequitur, ubi Eccleſia illam conſequentiam negat; quaſi ideo habenda ſit falſa Eccleſia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

cleſia. Hoc enim docent Reformati, quando fraternitatem Lutheranorum ambiunt, è quorum doctrina non pauca horrenda dogmata per conſequentiam deducunt. Sed novum non eſt, alios ſe præbere Reformatos domi, alios foris; alios in pace Lutheranorum tractanda, alios in diviſione ſua à matre Catholica quoquo modo excuſanda.

VI. Videtis, Domini Proteſtantes, ſi ad articulos neceſſarios penſandum eſt Religionis negotium, nihil eſſe, unde veſtri Magiſtri, etiam cum probabili fundamento, teneant Eccleſiam Romanam non eſſe veram. Si enim Eccleſia Romana, fatentibus idipſum Proteſtantibus, tenet, credit, & profitetur univerſos & ſingulos articulos neceſſarios: quî fieri poteſt, ut quis prudens rerum æſtimator judicet, in ſeparatione & ſchiſmate (cujus immenſum eſt malum) perſiſtendum eſſe: & ab unitate Catholica, tum neceſſaria, tum ſaluberrima ulterius abſtinendum?

Sectio XV.

Romanam Eccleſiam eſſe veram II. *ex comparatione errorum.*

I. Lubet nunc ex abundanti inſtituere comparationem errorum, qui apud Proteſtantes habentur pro non-fundamentalibus; ut etiam ex eo capite unicuique pateat, nullo jure factam eſſe diviſionem, Romanamque Eccleſiam eſſe veram Jeſu Chriſti Eccleſiam.

II. Statuunt Reformati, diverſitatem doctrinæ in non-eſſentialibus, non ſcindere unitatem Eccleſiæ. Statuunt autem ejuſmodi di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

diverſitatem 1. Si quis aſſereret, Chriſtum præſentialiter deſcendiſſe ad inferos, ubi erant damnati; alii autem non, ſed tantum virtute, & vi. 2. Animas non ſtatim ſolutas à corpore evolare in cœlum, vivere tamen cum Domino; alii vero dicant, ſtatim evolare. 3. Animas non ex traduce eſſe, ſed creari de novo: alii vero, quod ſint ex traduce. 4. Perpetuam Virginitatem B. Mariæ negare. 5. Realem præſentiam Chriſti ſub ſymbolis Euchariſticis affirmare, vel negare. 6. Proceſſionem Spiritus ſancti à Filio negare. 7. Negare, vel affirmare ſententias Lutheranorum vel Reformatorum de Prædeſtinatione, Ubiquitate, aliiſque capitibus inter illos controverſis. 8. Affirmare, Eccleſiam aliquo tempore poſt reſurrectionem cum Chriſto mānſuram.

III. Si hæc, & ſimilia multa, ſine præjudicio ſalutis, reſpective affirmentur, & negentur; conſideret Lector, an conceſſa credendi & negandi libertate, ulla ratio eſſe poſſit, cur Reformati putaverint à Catholicis eſſe recedendum. Qua enim fronte dicent, nos potius errare in articulis neceſſariis quam iſtos, qui negant alias veritates fidei? Hoc autem cum probari nequeat, nullo jure inſtituta eſt diviſio, vera erit Romana Eccleſia.

IV. Interim conſiderent Reformati illud S. Gregorii Nazianzeni: *Noſtræ ætatis ſapientes, partim vim quandam & facultatem ipſum Spiritum ſanctum exiſtimarunt, partim creaturam, partim Deum, partim utro potius nomine vocandus eſſet, minime certum & exploratum habuerunt, ea, ut aiunt, ratione ducti, quod Scriptura neutrum horum plane aperteque demonſtraſſet. Ac proinde nec ipſum venerantur, nec contemnunt, ſed medio quodam modo, vel potius miſere* *Orat. 37. quæ eſt 5. de Theol. Tom. 1. pag. 595. B.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſere perditeque erga eum afficiuntur. Nunquid Reformati docent, Chriſtum Jeſum in SS. Euchariſtia non manducari ore corporali? Nunquid Lutheranos Reformati fratrum loco habent, qui credunt, Chriſtum Jeſum in SS. Euchariſtia manducari ore corporali? Itaque minime exploratum habent Reformati, quid de hoc negotio neceſſario ſit tenendum. Si enim ſentirent Reformati, ſententiam ſuam apertis planiſque teſtimoniis corroborari; impie facerent, ambiendo Lutheranorum fraternitatem. Atque ideo eum articulum neceſſariis non annumerantes, & medio quodam modo ſe habentes, miſere erga S. Euchariſtiam ſunt affecti.

Sectio XVI.

De neceſſitate Verbi Dei non ſcripti, ad cognoſcendos articulos neceſſarios.

I. Catholicorum ſententia eſt: *Citra traditionem Verbi Dei non ſcripti, & teſtimonium Eccleſiæ, ſciri non poſſe, quinam ſint articuli neceſſarii.*

II. Probatur 1. Sine traditione, & teſtimonio Eccleſiæ, non poteſt ſufficienter ſciri, totam Scripturam eſſe divinam. Et tamen hoc ipſum, juxta Proteſtantes, ante omnia ſciendum eſt; totam Scripturam eſſe divinam.

III. Probatur 2. Sine traditione, & teſtimonio Eccleſiæ, nullus probare poteſt, quinam articuli ſint neceſſarii. Ergo nec ſciri aliter poſſunt.

IV. Probatur 3. Sine traditione, & teſtimonio Eccleſiæ, nullus cognoſcere poteſt verum ſenſum articulorum neceſſariorum.

Ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Ergo ſine illis non poſſunt ſciri, ſicut oportet.

V. Probatur 4. Sine traditione & teſtimonio Eccleſiæ, etſi articuli neceſſarii eſſent ſatis perſpicue in S. Scriptura, nullus conſervare poteſt verum ſenſum articulorum neceſſariorum; maxime ſi opponantur alia Scripturæ loca, quibus vera intelligentia manifeſtorum teſtimoniorum impugnatur. Dicit S. Scriptura de Chriſto: *Hic eſt verus Deus.* *1 Joan. 5. 20.*
Dicit Chriſtus: *Hoc eſt corpus meum.* Utrumque perſpicue ſatis: & tamen inveniuntur, qui perſpicuitatem ſenſus ordinarii impugnant, & veritatem oppoſitionibus obſcurent. *Matt. 26.*

SECTIO XVII.

Eccleſiam Catholicam proponere omnia neceſſaria.

I. *Ex fide Catholica certum eſt: Omnibus & ſingulis fidelibus proponi ab Eccleſia Catholica, quicquid eſt neceſſarium ad ſalutem.* Mæratius, *tract. de fid. &c. diſp. 26. ſect. 1. n. 4.*

II. Patet ex praxi univerſalis Eccleſiæ: nec enim aliunde conſtare poteſt. Eccleſia proponit ſimplicibus Catechiſmos ordinarios: & ſemper tenuit, iis comprehendi omnem doctrinam ad ſalutem neceſſariam: licet pro varietate locorum illi Catechiſmi plus minuſve contineant.

III. Eſt quidem ſolius Dei, præcipere actus interiores: ſed cum Deus in genere præcipit actum fidei, non determinata tota materia, circa quam actus fidei ex præcepto debet verſari, pendet ejus determinatio ab Eccleſia. Ita, exiſtente mandato Dei, de credenda explicite doctrina Evangelica, determinata

minata eſt ab Apoſtolis materia credendorum ad Symbolum. Ita Eccleſia Catholica, præceptum de ſumenda SS. Euchariſtia, determinavit ad ſumptionem ſemel in anno faciendam. Vide Suarem, *de tripl. virt. theol. diſp.* 13. *ſect.* 4. *n.* 13. 14. Mærat. *de fid. &c. diſp.* 26. *ſect.* 2. *n.* 5.

Sectio XVIII.

Comparatio notitiæ Catholicorum & Proteſtantium circa articulos neceſſarios.

I. Et iſta quidem notitia, Catechiſmo comprehenſa, Catholicis ſufficit; qui tenent, non tantum in iis, quæ omnibus & ſingulis neceſſaria ſunt, ſed in omnibus omnino articulis acquieſcendum eſſe Verbo Dei per Eccleſiam propoſito.

II. Proteſtantes autem, qui docent, Eccleſiæ unitatem non eſſe deſerendam, propter errorem in articulis, qui non ſunt omnibus & ſingulis neceſſarii; neceſſe habent determinare, quinam ſint articuli neceſſarii, propter quos deſciverunt ab unione Eccleſiæ Catholicæ: & probare debent, tum neceſſitatem dictorum articulorum, tum errorem Catholicorum.

III. Iidem Proteſtantes, qui docent, errorem in articulis non neceſſariis, non præjudicare ſaluti; quomodo ſcient, quinam errores non præjudicent ſaluti; niſi determinate cognoſcant, quinam ſint articuli neceſſarii?

IV. Manet igitur, Proteſtantes teneri ad determinandos, probandoſque articulos omnibus & ſingulis neceſſarios: Catholicis autem ſufficere, quod diximus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

SECTIO XIX.

Catechiſmum Catholicis proponere omnia neceſſaria.

I. *Communis ſententia Doctorum Catholicorum eſt; Articulos omnibus & ſingulis neceſſarios ex præcepto divino, comprehendi Symbolo Apoſtolico quoad credenda; & quoad mores ſpe divina roborandos, præcepto orationis; & eoſdem charitate divina illuſtrandos, præceptis Decalogi: demum fide eorum Sacramentorum, quibus unuſquiſque juxta conditionem ſuam, debet uti.*

II. Habet hæc ſententia non exiguum fundamentum in ordinariis Catechiſmis Eccleſiæ Catholicæ; in quibus nihil prædictorum omitti ſolet.

III. Quantum ad articulos fidei; etiam ſimplices debent credere verba, cum vero ſenſu; non quoad ſubtiliores, & magis proprios conceptus, ſed quoad ſubſtantiam. Ruſticus v. g. credit, Patrem eſſe Deum, Filium eſſe Deum, Spiritum ſanctum eſſe Deum: & tamen non credit tres Deos, ſed unum Deum. Nec requiritur, ut ruſticus intelligat diſtinctionem naturæ à perſonalitate.

IV. Quantum ad articulos morum, quando praxis eſt neceſſaria, ipſa cognitio, quæ propter praxin eſt, eſt etiam neceſſaria; quia omnes debent bene vivere, & in neceſſitatibus pro auxilio, certis etiam temporibus pro gratiarum actione ad Deum ſe convertere. Ideo Decalogus & Oratio ſunt omnibus neceſſaria. Sacramentorum cognitio eſt magis, vel minus neceſſaria; prout ipſa praxis eſt magis vel minus neceſſaria.

V. In reliquis omnibus ignorantia non præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

præjudicat ſaluti. Cum vero ſint plurima per Eccleſiam Catholicam definita; nulli licet, Verbo Dei per Eccleſiam propoſito reluctari, ſine præjudicio ſalutis. Hoc autem negativum eſt; ideoque ſemper obligat; *Non contradicere.* Cognita propoſitione Eccleſiæ, ſi aſſenſum præbiturus eſt aliquis, vel Verbo Dei per Eccleſiam propoſito, vel oppoſito errori; neceſſe eſt veritati adhærere.

VI. Si tamen ob præconceptam opinionem, ipſique quaſi naturæ à juventute inſitam difficultatem, durum videretur, hoc vel illud particulare (quod omnibus neceſſarium non eſt, & cujus fundamenta necdum plene intelliguntur) explicito aſſenſu credere; ſufficit animum ab omni dubitatione removere, & judicium ſuum generaliter ſubmittere Verbo Dei per Eccleſiam propoſito. Nullum enim extat præceptum, quo omnibus & ſingulis fidelibus injungitur, ea omnia explicite, & ſpeciali actu credere, quæ norunt per Eccleſiam Catholicam eſſe definita ac propoſita.

VII. Atque hinc conſtat, Proteſtantes errare, qui conqueruntur de Eccleſia Catholica, quod fideles multitudine credendorum oneraverit: quia non præcipit Eccleſia expreſſam fidem, niſi in paucis articulis; licet optimo fundamento non permiſerit cuilibet prurienti ingenio, pro libitu ſuo circa res divinas delirare, unitatem ſcindere, & ſchiſma introducere.

VIII. Diximus de iis, quæ ſunt omnibus & ſingulis neceſſaria. Verum Parochi, & qui curam animarum habent, etiam debent ſcire explicationem articulorum neceſſariorum: & ubi ſubditis imminet periculum ab hæreſi, inſuper debent ſcire, quo-

modo fides Catholica defendatur contra hæreticos, præterea quæ muneris ſui ſunt. Vide P. Coninck. *de act. ſupernat. diſp.* 14. *dub.* 10. *n.* 196 *&* 197.

SECTIO XX.

Non omnes, qui conſentiunt in verbis Symboli, convenire in ſenſu Symboli.

I. Recte S. Auguſtinus: *Fieri poteſt, ut aliquis perverſus, integra teneat verba Symboli, & tamen non recte credat, ſive de ipſa Trinitate, ſive de reſurrectione.* Item: *Sub ipſis ergo paucis in Symbolo conſtitutis, plerumque hæretici venena ſua occultare conati ſunt.* *De fid. & Symb. cap.* 1. *Tom.* 3. *pag.* 61. *A.*

II. Ita & S. Cyprianus: *Quod ſi aliquis illud opponit; ut dicat, eandem Novatianum legem tenere, quam Catholica Eccleſia teneat, eodem Symbolo, quo & nos, baptizare, &c. ſciat, quiſquis hoc opponendum putat, primum non eſſe nobis unam & ſchiſmaticis Symboli legem, neque eandem interrogationem. Nam cum dicunt: credis remiſſionem peccatorum & vitam æternam per Sanctam Eccleſiam? mentiuntur in interrogatione, quando non habent Eccleſiam.* *Epiſt.* 76. *ad Magn. pag.* 210.

III. Et S. Hieronymus: *Cum ſolenne ſit in lavacro* (Baptiſmi) *poſt Trinitatis confeſſionem interrogare: credis Sanctam Eccleſiam? credis remiſſionem peccatorum? quam Eccleſiam crediediſſe eum dicis? Arrianorum? ſed non habent noſtram: ſed extra hanc baptizatus, non potuit eam credere, quam neſcivit.* *Adverſ. Lucifer. cap.* 5. *Tom.* 2. *pag.* 425. *T.*

IV. Vanum igitur eſt, quod, poſt M. Ant. de Dominis putat Georgius Calixtus, & alii cum ipſo, poſſe concordiam inter Lutheranos & Catholicos ſtatui per convenientiam in articulis neceſſariis. Si enim id intelligat *Reſp. contr. Mogunt. n.* 22.

de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

de convenientia in ſolis vocibus, quid magis inſipidum? Sin autem de articulis neceſſariis cum vero ſenſu, credant Lutherani articulos, qui apud Catholicos ſunt neceſſarii, in ſenſu Catholico; & nulla erit difficultas, ſed pax ſumma. Vide *Epiph.* P. Erberm. *cap.* 1. §. 11. *cap.* 2. *n.* 4. *&c.* Eilbracht. *Epanorth. cap.* 11. *annotat.* 5.

Sectio XXI.

De erroribus privantibus ſalute; juxta S. Scripturam.

I. Eccleſia Catholica non patitur integritatem fidei violari, ſive ablatione, ſive additione. Fuit temporibus Apoſtolorum quidam Cerinthus, reſurrectionem negans mortuorum. Et quia Corinthiorum aliqui Cerintho adhærebant, ſcribit iis S. Paulus: *Si Chriſtus prædicatur, quod reſurrexit à mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam reſurrectio mortuorum non eſt?* Hæc doctrina Cerinthi contradicebat doctrinæ Apoſtolicæ, de reſurrectione mortuorum: illud enim negabat, quod Apoſtolus affirmabat.

1 Cor. 15. 10.

II. Similiter legitur: *Ex quibus eſt Hymenæus & Philetus, qui à veritate exciderunt, dicentes reſurrectionem mortuorum jam eſſe factam.* Hi non negabant reſurrectionem mortuorum; ſed negabant verum ſenſum articuli, de reſurrectione mortuorum: ut qui erat intelligendus de reſurrectione futura.

2 Tim. 2. 17. 18.

III. Inventi ſunt alii temporibus Apoſtolorum, qui crederent, circumciſionem à Chriſtianis eſſe obſervandam: affirmantes ſcilicet, quod non erat affirmandum. Quid de illis ſtatuat Apoſtolus, audiamus: *Quoniam*

Galat. 5. 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

niam ſi circumcidamini, Chriſtus vobis nihil prode-rit. Ergone Chriſtianis, cæteroquin piis & fidelibus, nihil proderit Chriſtus, ſi circumcidantur? Sententia Apoſtolica eſt, nihil proderit.

IV. Æquale igitur crimen eſt, credere, quod non eſt credendum; & non credere, quod eſt credendum. Negantes ſubvertunt fidem; affirmantes ſalutem quærunt, ubi non eſt quærenda. Conſiderent Proteſtantes doctrinam Apoſtolicam, & videant, an determinatis pauculis neceſſariis, reliqua permiſerint cujuſque libertati, vel potius inſaniæ.

V. Pergamus cum S. Paulo, & audiamus quid dicat: *Rogo autem vos fratres, ut obſerve-* Rom. 16.
tis eos, qui diſſenſiones & offendicula, præter doctri- 17.
nam, quam vos didiciſtis, faciunt, & declinate ab illis. Videmus manifeſtatam Eccleſiæ doctrinam, in verbo, *didiciſtis.* Quid autem didicerant Romani, ad quos ſcribit Apoſtolus? An ſolos articulos fundamentales? Ubi diſtinctio neceſſariorum, à non-neceſſariis? ut his liceat ſine præjudicio ſalutis contradicere? Si præter neceſſaria etiam alia didicerunt Romani; & Apoſtolus velit, ut ab omnibus illis declinent, qui diſſenſiones & offendicula faciunt, præter doctrinam, quam didicerunt; non erat unicuique liberum (ex ſententia Apoſtoli) ſub prætextu non-neceſſariorum, vel conſcientiæ de contrario perſuaſæ, à doctrina illa, quam didicerant, recedere.

VI. Simili modo & alios monet Apoſto-
lus: *Obſecro autem vos fratres, per nomen Domi-* 1 Cor. 1.
ni noſtri Jeſu Chriſti, ut idipſum dicatis omnes, & 10.
non ſint in vobis ſchiſmata: ſitis autem perfecti in eodem ſenſu & in eadem ſententia. Quid autem

dicunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

dicunt Proteſtantes : Omnes rogant : ut am-
plectantur articulos neceſſarios, quorum nu-
merum in hanc uſque diem ignorant, inte
ſe diviſi. Omnes rogant, ut amplectantu
ſenſum obvium, articulorum neceſſariorum
& in reliquis pro libertate, ſub prætextu
perſuaſæ conſcientiæ, impune delirent. Hoc-
cine eſt Apoſtolicum mandatum ſequi; u
ſimus perfecti in eodem ſenſu, & in eaden
ſententia?

VII. Quanto ſanius idem Apoſtolus
Philip. 3. 16. 17. *Veruntamen ad quod pervenimus, ut idem ſentia-
mus, in eadem permaneamus regula. Imitatore
mei eſtote fratres: & obſecrate eos, qui non ambu-
lant, ſicut habetis formam noſtram.* Eccleſia Ca-
tholica, ante ſeparationem Proteſtantium
ad hoc pervenerat, ut idem ſentiret. Cu
non maneat in eadem regula? Cur non hor-
tetur univerſos, ut ipſam imitentur? Cu
non obſervet eos, qui non ambulant juxta
eandem formam? Cur fidem adhibeat Pro-
teſtantibus, ab eo, quo pervenerant, rece-
dentibus? Cur fidem iiſdem adhibeat, no-
vam regulam, inauditam Eccleſiæ formam
pro libitu ſingentibus, & multiplicibus er-
roribus Eccleſiæ fores pandentibus? An re-
gula iſta, quam Apoſtolus proponit, & quam
ſuam dicit, & juxta quam cupit, ut idem
ſentiamus omnes, conſiſtebat in ſolis arti-
culis neceſſariis, necdum à Proteſtantibus
unanimiter determinatis, nunquam ſolide
determinandis?

Jacob. 2. 10. VIII. Neſciunt illi, ſicut dicitur: *Qui-
cunque totam legem ſervaverit, offendat autem in
uno, factus eſt omnium reus.* Ita verum eſſe;
In Luc. cap. 9. quod olim dixit S. Ambroſius: *Negat Chri-
ſtum, qui non omnia quæ Chriſti ſunt confitetur.*
Nam, ſi, quod Chriſtus revelavit, licet im-
pune

une non profiteri, ſub prætextu non-neeſſarii, vel conſcientiæ de contrario perſuaæ, poſt manifeſtatam Eccleſiæ Catholicæ loctrinam; licebit veritatem Dei revelanis in dubium revocare, eidemque contralicere.

IX. Neſciunt illi, generale eſſe mandaum Apoſtolicum: *Hæreticum hominem poſt* Tit. 3. 10.
nam & ſecundam correptionem devita. nec limiandum ad errores in fundamentalibus, tenere excogitatis: ſed accipiendum de unierſis, qui manifeſtata doctrina Catholicæ idei, audent reſiſtere. Vide Theodoret. *in oc. citat.*

X. Perpenderent merito illud Petri Apotoli: *In quibus* (Epiſtolis S. Pauli) *ſunt qua-* 2 Petr. 3.
am difficilia intellectu, quæ indocti & inſtabiles 16.
epravant, ſicut & cæteras Scripturas, ad ſuam pſorum perditionem. Si omnia neceſſaria & undamentalia reperiantur clare & evidener in S. Scriptura, quemadmodum illi vount, error in locis difficilibus, dummodo lara teneantur, juxta Proteſtantes, non præudicabit ſaluti. Et tamen S. Scriptura exreſſe contrarium ſtatuit.

XI. Itaque tenendum eſt illud Apoſtoli-um: *Sed licet nos, aut Angelus de cælo evangeli-* Galat. 1. 8.
cet vobis, præterquam quod evangelizavimus vois, anathema ſit. Hic profecto nulla inveniur diſtinctio fundamentalium, & non-fundamentalium; neceſſariorum, & non-neeſſariorum; eſſentialium, & non-eſſentiaium; conſcientiæ perſuaſæ, vel non-perſuaæ: ſed generaliter illis omnibus anathema licitur, qui evangelizant præterquam quod evangelizatum eſt. Vide S. Hieron. *in loc. itat. Tom. 6. pag. 121.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Sectio XXII.

De erroribus privantibus ſalute, ex Antiquitate.

I. Quemadmodum prædicta doctrina e[t] vere Apoſtolica; ita novitia illa inventio de articulis neceſſariis, & non-neceſſariis quaſi ſolus error in neceſſariis privaret ſa lute, contradicit primitivæ Eccleſiæ: nequ[e] enim illa diverſam habuit ab Apoſtolo ſen tentiam.

II. Quoad negationes credendorum, di cit Vincentius Lirinenſis: *Abdicata qualibe[t] parte Catholici dogmatis, alia quoque atque iter[um] alia, ac deinceps alia & alia, jam quaſi ex mor[e] & licito abdicabuntur. Porro autem ſingulati[m] partibus repudiatis, quid aliud ad extremum ſeque tur, niſi ut totum pariter repudietur.* Et tame[n] illi Proteſtantes, qui cum Marco Antoni[o] Pacifici cupiunt haberi, permittunt Catholi cis eorum omnium negationem, quæ Pro teſtantes poſitive credunt adverſus ſenten tiam Catholicam: permittunt Proteſtanti bus eorum omnium negationem, quæ Ca tholici poſitive credunt, adverſus ſenten tiam Proteſtantium: neque advertunt, ea dem ratione, ad univerſa neganda pater viam.

Advers. Hereſ. cap. 31.

III. Quoad affirmationes non credendo rum, addit S. Vincentius: *Sed & è contra, [ſi] novitia veteribus, extranea domeſticis, & prophan[a] ſacratis admiſceri cœperint, proſerpat hic mos in uni verſum neceſſe eſt: ut nihil poſthac apud Eccleſian[i] relinquatur intactum, nihil illibatum, nihil inte grum, nihil immaculatum: ſed ſit ibidem deincep[s] impiorum, ac turpium errorum lupanar, ubi erat ant[e]*

Ibid.

caſt[a]

ſtæ & incorruptæ ſacrarium veritatis. Et tamen
ici cum Marco Antonio male Pacifici, per-
ittunt Catholicis,ut quæ Proteſtantes judi-
ant novitia, admiſceant veteribus; quæ ju-
icant Proteſtantes extranea, admiſceant
omeſticis; quæ judicant Proteſtantes pro-
hana, admiſceant ſacratis. Et viciſſim per-
ittunt Proteſtantibus, ut quæ Catholici
idicant novitia, admiſceant veteribus; quæ
atholici judicant extranea, admiſceant do-
eſticis; quæ Catholici judicant prophana,
dmiſceant ſacratis. Neque advertunt illi
icifici, hunc morem pari jure debere ad o-
nia proſerpere, ut nihil poſthac penes Ec-
eſiam ſuperſit intacti, nihil illibati, nihil
tegri, nihil immaculati; ſed ſit ibidem
einceps impiorum & turpium errorum lu-
anar, ubi erat ante caſtæ & incorruptæ ſa-
arium veritatis.

IV. S. Cyprianus probat ſententiam Ca- *Epiſt. 69. ad Magn. Tom. I. pag. 280.*
holicam ex Scriptura: *Neque enim Dominus
oſter Jeſus Chriſtus, cum in Evangelio ſuo teſta-
tur, adverſarios ſuos eſſe eos, qui ſecum non eſſent,
iquando ſpeciem hæreſeos deſignavit; ſed omnes
mnino hæreticos, qui ſecum non eſſent, & ſecum
m colligentes, gregem ſuum ſpargerent, adverſarios
os eſſe oſtendit, dicens: Qui non eſt mecum, ad-
erſum me eſt; & qui mecum non colligit, ſparget.
uc.* 11. Item: *B. Joannes Apoſtolus, nec ipſe
llam hæreſim aut ſchiſma diſcrevit, ſed univerſos
ui de Eccleſia exiſſent, Antichriſtos appellavit,
cens: Audiſtis quod Antichriſtus venit, nunc
utem Antichriſti multi facti ſunt.* Item: *Ex
obis exierunt, ſed non fuerunt ex nobis: ſi enim
uiſſent ex nobis, manſiſſent utique nobiſcum.
Joan. 2. Unde apparet, adverſarios Domini An-
chriſtos omnes eſſe, quos conſtat à charitate atque
b unitate Eccleſiæ Catholicæ receſſiſſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Tom. 2. V. Idem S. Cyprianus ſententiam Catho-
pag. 254. licam, in tractatu de Unitate Eccleſiæ, tan-
quam in Eccleſia certiſſimam, proponit, ex-
plicat, & Scripturis probat: *Nec perveniet ad
Chriſti præmia, qui relinquit Eccleſiam Chriſti:
Alienus & profanus eſt, hoſtis eſt, habere jam non
poteſt Deum Patrem, qui Eccleſiam non habet ma-
trem.* Et allatis Scripturæ teſtimoniis addit:
Pag. 256. *Hi ſunt, qui ſe ultro apud temerarios convenas, ſine
divina diſpoſitione præficiunt: qui nemine Epiſco-
patum dante, Epiſcopi ſibi nomen aſſumunt.* Item:
Pap. 257. *Non enim nos ab illis, ſed illi à nobis receſſerunt.*
Deinde: *Tales etſi occiſi in confeſſione nominis fue-
rint, macula iſta nec ſanguine abluitur: inexpia-
bilis & gravis culpa diſcordiæ nec paſſione purga-
tur: eſſe martyr non poteſt, qui in Eccleſia non eſt:
ad regnum pervenire non poterit, qui eam, quæ re-
Pag. 158. gnatura eſt, derelinquit.* Item: *Occidi talis poteſt,
coronari non poteſt.* Poſtea: *Hoſtis altaris, adverſus
Sacrificium Chriſti, rebellis, &c. contemptis Epiſcopis
& Dei Sacerdotibus derelictis, conſtituere audet
aliud altare, precem alteram illicitis vocibus facere.*

VI. S. Auguſtinus, agens contra Dona-
tiſtas, quorum errores, ſi Marco Antonio
fides, non erant fundamentales, ita ſcribit:
De Bapt. *Neque hoc baptiſma*, ut quis coram homini-
contra Do- bus Chriſtum confiteatur, & ſanguine ſuo
nat. lib. 4. baptizetur, *hæretico prodeſt; ſi quamvis Chri-
cap. 17. pag. 55. C. Tom. 7. ſtum confeſſus, extra Eccleſiam fuerit occiſus. Hoc
veriſſimum eſt: extra Eccleſiam quippe occiſus*
(nota probationem) *charitatem non habuiſſe
convincitur; de qua Apoſtolus dicit* 1 Cor. 13. 3.
*Et ſi tradidero corpus meum ut ardeam, charita-
tem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Sequi-
Cap. 18. tur ibidem alia probatio: *Salus extra Eccle-
ſiam non eſt: quis negat? & ideo quæcunque ipſius
Eccleſiæ habentur, extra Eccleſiam non valent ad
ſalutem, ſive aliud ſentiant quam veritas habet;*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſive ab unitate præciſi non colligant cum Chriſto ſed ſpargant. Nam de hæreſibus dicit Apoſtolus: Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non poſſidebunt.

VII. Adverſus eoſdem Donatiſtas ulterius dicit S. Auguſtinus: *Tempore illo, quo Deus priora delicta recentibus pœnarum exemplis cavenda monſtravit, & idolum fabricatum atque adoratum eſt, & propheticus liber ira regis contemptoris incenſus (Hierem. 36.) & ſchiſma tentatum: idololatria gladio punita eſt, exuſtio libri bellica cæde & peregrina captivitate, ſchiſma hiatu terræ, ſepultis auctoribus viris, & cæteris cæleſti igne conſumptis. Quis jam dubitaverit, hoc eſſe ſceleratius commiſſum, quod eſt gravius vindicatum.* Vide Theodoret. *in Tit.* 3. 10. S. Hieron. *in Galat.* 1. 8. *Tom.* 6. *pag.* 121. *D.* *Ibid. lib. 2. cap 6. pag. 40. D.*

VIII. Cur, quæſo, hæc tanta ſeveritate Donatiſtis proponuntur, quorum erant tales errores, qui judicibus iſtis Proteſtantibus non præjudicabant ſaluti? Cur non liceat Donatiſtis dicere? *Nos apud animos noſtros perſuaſi ſumus, Eccleſiam Catholicam, per communionis iniquam contagionem periiſſe: ideoque non poſſumus ſalva conſcientia eam profiteri veram Eccleſiam, vel nos ei conjungere. Nos perſuaſi ſumus, invalidum eſſe baptiſmum apud hæreticos collatum; & judicamus, Eccleſiam Catholicam erraſſe, quando ejus baptiſmi confirmavit validitatem: ideoque non poſſumus illæſa conſcientia vel Decretum Eccleſiæ probare, vel legitimum baptiſma dicere, quod hæretici adminiſtrant.* Nunquid cum iſtis Donatiſtis paria profert Calixtus? Nunquid ſimiles cauſas profert, cur nequeat communicare Catholicis? Si ejuſmodi allegationes in Donatiſtis non ſubſiſtunt; cur ſubſiſtant in Proteſtantibus? Si Donatiſtæ, talibus non obſtantibus, ab antiqua Eccleſia judicati ſunt Verantwortung. m. m. iij.

ſunt ſchiſmatici & hæretici, qui foverent errores ſalute privantes: quo fundamento à ſimili judicio eximentur Proteſtantes?

Ibid. IX. An quia communicant Catholicis *actuali communione, in communi fide fundamentali, & in charitate exercenda, ſicubi opportunitas fuerit, erga omnes, qui iſta communi fundamentali fide non exciderunt?* Sed ex antecedentibus ſatis conſtat, circa ſenſum articulorum fundamentalium non eſſe eandem Proteſtantium & Catholicorum fidem. Si charitatem ſervaſſent, aut ſervarent, nec ſchiſma feciſſent, nec eidem inhærerent. Nulla igitur eſt ratio, cur alio loco habeamus Proteſtantes, alio Donatiſtas.

X. Conſiderent Pacifici: S. Auguſtinum in Catalogo hæreticorum poſuiſſe 88. hæreſes, quarum pleræque non erant in articulis fundamentalibus, ſeu neceſſariis, ſi Proteſtantes verum dicunt: & tamen addere: *Non omnis qui iſta* (hæreſes ibi enumeratas) *non credit, conſequenter debet ſe Chriſtianum Catholicum jam putare, vel dicere. Poſſent enim & aliæ hæreſes, quæ in hoc opere noſtro commemoratæ non ſunt, vel eſſe, vel fieri; quarum aliquam quiſquis tenuerit, Chriſtianus Catholicus non erit.* Vel igitur toto cælo aberravit S. Auguſtinus; vel Proteſtantes adverſus univerſam luctantur Antiquitatem.

Lib. ad Quod. vult de. in fin. Tom. 6. pag. 15. A.

XI. Nonne S. Epiphanius commemoravit 70 hæreſes? Nonne Theodoretus retulit 52 hæreſes? An omnes in fundamentalibus & neceſſariis? An neſcierunt illi, quid ſcriberent? An ipſis per alios Eccleſiæ Doctores contradictum fuit?

XII. Salubriter dixit S. Gregorius Nazianzenus: *Nihil periculoſius his hæreticis eſſe poteſt, qui cum integre per omnia decurrant, uno ta-*

Tract. de fide Tom. 1. pag. 728.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

gen verbo, tanquam veneni gutta, veram illam ac implicem fidem Dominicam, & exinde Apoſtolicæ raditionis inficiunt.

XIII. Et S. Baſilius: *Qui ſunt in Sacris libris educati, ne unam quidem Syllabam divinorum dogmatum prodi ſinunt. Sed pro iſtorum defenſione, opus eſt, nullum non mortis genus libenter amplectuntur.* *Apud Theodor. lib. 4. Hiſt. Eccl. cap. 17.*

XIV. Et S. Auguſtinus: *Qui ergo in Ecleſia Chriſti morbidum aliquid pravumque ſapiunt, correpti, ut ſanum rectumque ſapiant, reſiſtunt ontumaciter,* &c. *hæretici fiunt, & foras exeuntes abentur in exercentibus inimicis.* *De Civit. Dei lib. 18. cap. 51. Tom. 5. col. 1252.*

XV. Non igitur ſufficit dicere cum Proeſtantibus iſtis, neminem cenſendum eſſe hæreticum, qui tenet articulos neceſſarios, ad libitum determinatos: in ſenſu obvio, ad ibitum excogitato; etiamſi in aliis morbidum quid ſapiat, & monitus contumaciter reſiſtat, quaſi conſcientiæ ſuæ non eſſet ſatisfactum.

XVI. Fruſtra dicunt cum Creſconio: *Relinquas libero arbitrio.* Nam, ut bene S. Auguſtinus: *Cur enim non in homicidiis, & in ſtupris, & quibuſcunque aliis facinoribus & flagitiis libero te arbitrio dimittendum eſſe proclamas? quæ tamen omnia juſtis legibus comprimi utiliſſimum & ſaluberrimum eſt. Dedit quidem Deus homini liberam voluntatem: ſed nec bonam infructuoſam, nec malam voluit eſſe impunitam.* Vide *de Ver. Relig. cap. 5. Tom. 1. pag. 302. A. B.* *Lib. 3. contr. Creſcon. cap. 31. Tom. 7. pag. 190. B.*

XVII. Quid tandem egerunt omnia Concilia Eccleſiæ primitivæ, tum univerſalia, tum provincialia; quid egerunt omnes SS. Patres; quando quemlibet errorem ab Eccleſia reprobatum, ſeu fundamentalem, ſeu non-fundamentalem (ut iſti loquuntur) anathemate damnarunt? quando omnes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

communionis Eccleſiaſticæ judicarunt incapaces, qui manifeſtata doctrina fidei Catholicæ reſiſtebant? Iſti enim fundamento univerſa ab initio Chriſtianiſmi innituntur Concilia.

XVIII. Dicant iſti Proteſtantes; SS. Patres, ſive ſingulos, ſive in Conciliis congregatos, non intellexiſſe Scripturas; non perſpexiſſe uſum utiliſſimæ iſtius diſtinctionis fundamentalium à non-fundamentalibus, neceſſariorum à non-neceſſariis: Dicant, univerſam Antiquitatem non vidiſſe, alium eſſe ſenſum obvium neceſſariorum, alium non-obvium, liberæ diſquiſitioni permittendum. Dicant, prima Concilia, pro magna parte, vel eſſe fruſtra congregata, vel per tyrannidem multos condemnaſſe, qui non erant condemnandi.

XIX. Si hæc non audent dicere, æqui bonique conſulent, ſi moneamus lectorem, ut caveat iſtos Proteſtantes, à S. Scriptura, à primis Conciliis, ab antiqua Eccleſia, à SS. Patribus diſſentientes; qui ubique & ſemper inculcant: In modico eſſe Eccleſiarum differentiam; non eſſe litem de fundamentalibus; non eſſe controverſiam de ſenſu obvio neceſſariorum. Amplectatur potius illud Apoſtoli; ſive fundamentalis ſit error, ſive non-fundamentalis; ſive in neceſſariis, ſive in non-neceſſariis; *Perſuaſio non eſt ex eo qui vocat vos. Modicum fermentum totam maſſam corrumpit. Ego confido in vobis in Domino, quod nihil aliud ſapietis.*

Galat. 5. 8. 9.

S E-

SECTIO XXIII.

De erroribus privantibus ſalute, ex doctrina Reformatorum.

I. Hi docent: *Si quis contentionem moverit in aliquo puncto doctrinæ, aut formulæ Catechiſmi*, &c. *& ſi reſolutioni Concilii Nationalis nolit acquieſcere*, &c. *reſcindatur ab Eccleſia.* Ubi hic diſtinctio fundamentalium, & non-fundamentalium? In formula Cœnæ celebrandæ ſolenniter præfatur Miniſter: *Excommunico omnes hæreticos, & eos omnes, qui ſectas ſeparatas inſtituunt.* Num hic diſtinctio neceſſariorum, & non-neceſſariorum? In Synodo Dordrechtana condemnati, & à communione Eccleſiæ Reformatæ rejecti ſunt Arminiani: num propter errores in articulis neceſſariis? Si hæc poteſtas eſt penes veſtra Concilia Nationalia, in veſtræ Eccleſiæ, ut dicitis, ſubditos; cur non ſit penes Eccleſiam Catholicam in primos prætenſos Reformatores, ipſi ſubditos? *Diſcipl. Gall. cap. 5. art. 31.*

II. Sed iidem Reformati admiſerunt Lutheranos ad ſuam communionem, non abjuratis erroribus, evertentes domeſticæ diſciplinæ conſtitutiones, domeſticam praxin. Nam à quo tempore articulus Lutheranorum, de reali præſentia Chriſti in S. Euchariſtia, eſt error in non-neceſſariis; invocatio autem Sanctorum eſt error in neceſſariis? A quo tempore articulus veſtræ prædeſtinationis eſt neceſſarius, in quo Lutherani vobis non conſentiunt? An forte erit neceſſarius, quando contra Arminianos agitis; & ſimul non-neceſſarius, quando Lutheranos vobis unitos deſideratis? Quis intelligat hæc myſteria, *Vedel. Rhapſ. lib. 2. cap. 5. pag. 110.*

ſteria, vel potius abſurda? Quid eſt neceſſe jam pluribus agere contra Reformatos? *Nunc ſufficit id, quod eſt ab eis, qui contraria nobis dicunt, teſtimonium.* S. Irenæus. *lib. 2. cap. 9. pag. 158. C.*

III. Arminianos non dicimus, in hac cauſa, conſentire Catholicis, qui adeo ſunt periculoſi, ut Marcum Antonium, & Calixtum longo ſuperent intervallo. Sed quia docent, eſſe tolerandos, & fratrum loco habendos, qui errant in articulis de baptiſmo parvulorum, de SS. Trinitate, de eſſentiali Dei omnipræſentia, de peccato originali, &c. vix condemnabunt Catholicos, niſi omni rectæ rationi renunciaverint.

Loc. cit. lib. 2. cap. 11. pag. 219.

IV. Vide lector, Petrum Martyrem, ex Reformatis, uſum iſtius diſtinctionis, cum Eccleſiæ peregrinorum Londini ſcriberet, ſate refutantem. *Epiſt. 42. pag. 1128. &c.*

Sectio XXIV.

Reſumptio.

I. Hæc propterea deduximus, quia Proteſtantes non ſatis ponderant, quid ſit; *Manifeſtata ſibi doctrina Catholicæ fidei, reſiſtere.* Si enim conſideraſſent, quid ſit errare, *cum diviſione Eccleſiæ*, ad exemplum S. Cypriani, aliorumque Patrum, nullum errorem levem putaſſent: quod *manifeſta ſint opera carnis*, &c. *diſſenſiones, ſectæ*, &c. *qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur.* Non eſt leve crimen, ſubditos, in ſtatu politico, à legitimis Magiſtratibus abducere, & ex levi cauſa hoſtilia caſtra ſequi. Eſt autem gravius, *Eccleſiam derelinquere contemptis Epiſcopis, conſtituere aliud altare, precem alteram facere*, ſub adverſis caſtris militare, quod debite ponderavit S. Cyprianus,

Galat. 5. 19.

prianus, & cum eo Concilia omnia, omnes SS. Patres. Proinde quod poſt ipſos tenemus tenuerunt univerſi.

II. Proteſtantes autem, quando ex gravitate objecti metiuntur malitiam diſſenſus; recedunt à S. Scriptura, & à conſenſu antiquæ Eccleſiæ: præterquam quod nullam poſſint invenire regulam certam, quæ ſit menſura hæreſeos, ſive erroris ſalute privantis. Quodcunque enim ab illis judicio privato excogitatur, ab aliis vel reſtringitur, vel ampliatur, univerſis privatæ ſuæ perſuaſioni determinandi licentiam tribuentibus.

III. Nunc judica, Domine, cauſam tuam inter illas Eccleſias, quæ ſe matres fidelium dicunt. Proteſtantium cœtus, ſalvis fundamentalibus ſeu neceſſariis articulis, de quibus nihil certi habent, offerunt diſſectionem veritatis revelatæ. Catholica Eccleſia negat id fieri poſſe, ſalvo Eccleſiæ Spiritu. Judica, Domine, ut verus Salomon, quæ vera mater, quæ tantum prætenſa ſit. Proteſtantium cœtus inducunt diviſionem corporis Chriſti, & perſiſtunt in continuanda diviſione membrorum. Catholica Eccleſia horret diviſionem, & modis omnibus conſervat unitatem. Judica, Domine, cauſam tuam, & dic nobis, ut verus Salomon, quæ ſit vera mater. *Illa*, inquit S. Auguſtinus, *etſi meretrix; tamen pia, quia mater: tu autem & meretrix & impia, quod paris præfocas, quod non paris congregas.* Lib. de quinque hæreſ. circ. med. Tom. 6. pag. 19. B.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

TRACTATUS QUARTUS.

DE INSTRUMENTIS PROBANDÆ FIDEI.

Seu

Diſcuſſio Bibliorum vulgatorum.

SECTIO I.

Explicatio vocum.

I. INſtrumentum eſt Scriptura aliquid probans. *l. exigere. 65. ff. de judic. l. 1. C. de dilat.* Quemadmodum in jure agitur de publicis inſtrumentis: *l. Scripturas. C. qui potior. in pign. hab.* ita in hoc tractatu agemus de publicis fidei Chriſtianæ inſtrumentis, Scripturis nimirum divinis, quibus ad probandam fidem utuntur Chriſtiani.

II. Jure civili inter publica numerantur inſtrumenta, quæ interveniente Magiſtratu ſunt publicata *l. publicati. ubi Dd. C. de teſtam. l. fin. C. de re judic.* Et ſic Scripturas dicimus publicas & canonicas, quæ à viris divinitus inſpiratis vel directis ſunt in Eccleſia publicatæ ac traditæ.

III. Non eſt opus inquirere, an forte originales etiamnum reperiantur Scripturæ. Agimus tantum de illis Scripturis, quæ hodie habentur, & quæ ad probandam fidem allegari ſolent. Hæ Scripturæ, ſi authenticæ non ſint, nec eo ipſo plenam fidem faciunt. *l. 2. l. ult. ff. de fid. inſtrum. Auth. ſi quis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

quis. Noſtra autem, quæ nunc habemus, S. Scripturæ exempla, non eſſe in ſeipſis authentica, ferè omnes confitentur: neque enim habent per ſe ad inſtrumentum authenticum requiſita. Exempla igitur quælibet, quatenus exempla ſunt, fidem non faciunt; ſed tantum conjecturam & ſuſpicionem.

IV. Atque hinc, ut S. Scriptura plenam fidem faciat, opus eſt, ut conſideretur tanquam in archivio Eccleſiæ publico, à temporibus Apoſtolorum & Evangeliſtarum, habita, conſervata, & hucuſque tradita. Auctoritas enim publica eam recipiens, auctoritas publica eam conſervans, auctoritas publica indies ea, ut divina, utens, nullum relinquit de divinitate S. Scripturæ dubium. Vide Tertacinque, *de prob. 8. reſp. 5. n. 10.* apud D. Corvin. *C. de fid. inſtrum.*

Pars I.

Modus Defenſivus.

Sectio I.

Obſervationes generales.

I. Communiter apud indoctos non eſt diſputandum de falſificatione Bibliorum in genere, ſive de totali nullitate verſionis Proteſtantium: Ratio: quia populus melius apprehendit examen alicujus loci particularis.

II. Non etiam coram indoctis eſt agendum de veritate, vel corruptione textus Hebraïci, vel Græci: Ratio: quia hæc populus non capit.

III. Non eſt inquirendum, quid vox aliqua S. Scripturæ *poſſit* alibi ſignificare; ſed quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

quid hic, & nunc *debeat* ſignificare. Exemplum: 1. Tim. 2, 5. ponunt Calviniſtæ in Bibliis Gallicis 1622. *Unus ſolus mediator* (un ſeul.) non eſt diſputandum, an Græcum εἷς aliquando ſignificet *unus ſolus*; ſed an eo loco neceſſario ſignificet *unus ſolus*. Si enim id non neceſſario ibi ſignificet, nullum dogma fidei poterit in eo fundari: & Calviniſta manebit inermis.

IV. Fundamentum in hoc conſiſtit. Quandocunque terminus aliquis textus originalis habet variam ſignificationem; nullus auctoritate privata ſignificationem multiplicem determinare poteſt ad unam ſolam. Licet enim fieri poſſit, ut ex diverſis ſignificationibus verbi originalis, unam tantum intenderit Spiritus Sanctus, loquens per Apoſtolos & Evangeliſtas: nulli tamen privato penitus conſtat, utram ſignificationem Spiritus Sanctus intenderit, utram neglexerit.

V. Quod cum ita ſit, quotieſcunque Proteſtantes ex diſcrepantibus unius, ejuſdemque verbi ſignificationibus unam ſolam Bibliis ſuis inſerunt, detrahunt verbo Dei, ſi utramque ſignificationem Spiritus Sanctus intenderit. Et ſi unam tantum Spiritus Sanctus voluerit; fieri poteſt, ut conceptus ſuos pro Verbo Dei nobis obtrudant. Nulla quippe ratione probant, 1 Tim. 2, 5. Græcum εἷς ſignificare ibi neceſſario *unus ſolus*, quod tamen requireretur, ut tranſlatio eſſet revelata, & illud idem, quod Spiritus Sanctus per Apoſtolum voluit ſcriptum.

VI. Non eſt conferendum de nullitate, aut falſificatione eorum locorum, in quibus non fundantur dogmata fidei, hoc tempore cum Proteſtantibus controverſa: tum quia fere

fere ſuperfluum eſt; tum quia hac ratione vix habent Proteſtantes, quod verſioni vulgatæ objiciant; arguentes plerumque loca ad controverſias hujus temporis non facientia.

SECTIO II.

De ſtatu quæſtionis.

I. Quandocunque Proteſtantium Biblia aliter legunt, quam ante ipſorum originem legerunt Biblia Catholicorum vulgata; tunc, quia reformaturi accedunt, hoc ſibi oneris imponunt, ut oſtendant, vel *noſtram lectionem eſſe malam*, vel *ſuam eſſe meliorem* ea, quam apud Catholicos repererunt. Si enim id nequeant probare; ſine cauſa mutaverint.

II. Obſervandum tamen eſt: nunquam poſſe impugnari noſtram lectionem, tanquam malam; ſi ea reperiatur in Bibliis Proteſtantium vel prioribus, vel poſterioribus: ne dum noſtram lectionem conantur improbare, ſuam ipſo facto condemnent.

SECTIO III.

Catholici eſt priore loco defendere.

I. Catholicos legiſſe loca S. Scripturæ controverſa, ut nunc ea legunt, cum orbis Chriſtianus ignoraret Lutherum, & neſciret Calvinum, plane certum eſt. Unde antiquam habemus poſſeſſionem legendi, ut nunc legimus; nec ab ea fas eſt recedere, niſi prægnantibus, evidentibuſque convincamur fundamentis. Proferant mutationis ſuæ rationem.

II. Exemplum. Beza legit Luc. 22. 20. *Hoc poculum eſt novum illud pactum per ſanguinem meum,*

meum, *qui pro vobis effunditur*. Hic, juxta Bezam, *qui*, manifeſte refertur ad ſanguinem; & non ad *poculum*. Catholici defendentis eſt ſuſtinere, vulgatam lectionem eo loco eſſe bonam; & lectionem Bezæ non eſſe meliorem noſtra. Si neutrum probet Calviniſta, ut neutrum probare poteſt; conſequens eſt, ſine juſta ratione eum textum eſſe mutatum.

Sectio IV.

Proteſtantes nullum ex Scriptura, vel antiquitate adferre fundamentum mutationis, terminis expreſſis.

I. Supponimus duo Proteſtantium generalia principia. Alterum; omnem probationem, in materiis controverſis, deſumendam eſſe ex S. Scriptura, quæ ſit regula omnis veritatis revelatæ. Alterum; quatuor, vel quinque poſt Chriſtum ſeculis profeſſionem veræ fidei in Eccleſia duraſſe.

II. Itaque dicimus, Proteſtantes, neque ex S. Scriptura, neque ex antiquitate fideli, mutationum ſuarum ullum poſſe adferre fundamentum. Exemplum; Luc. 22. 20. Legendum eſſe: *Hoc poculum eſt novum illud pactum per ſanguinem meum, qui*, &c. Vel 1 Tim. 2, 5. Græcum εἷς neceſſario ſignificare *unus ſolus*.

III. Hinc fateantur 1. non poſſe probari ex S. Scriptura, vel ex antiquitate, *Solam ipſorum lectionem eſſe bonam*, vel *noſtram eſſe malam*. 2. neque etiam ſic poſſe probari, *ipſorum lectionem eſſe meliorem noſtra*. 3. neque tandem poſſe probari, *ipſorum lectionem apud antiquos reperiri*.

IV. Conſueverunt Proteſtantes, ubi premun-

muntur, indignum vociferari, ſi quis exigat probationem verſionis per S. Scripturam: rem ſcilicet, quæ manifeſte fieri nequeat. Verum hæc reſponſio ſatis oſtendit, ad quæ abſurda deducantur per ſuum principium Proteſtantes, quando in materiis controverſis omnem probationem ex ſolis Scripturis volunt deſumptam. Ulterius arguit iſta reſponſio, non petitionem noſtram eſſe injuſtam; ſed novationem undequaque temerariam, imo ridiculam.

V. Alii alio deflectunt, dicentes, *unus*, & *unus ſolus*, eſſe terminos æquivalentes. Verum amplius eſt in ſtatu quæſtionis; adeoque vanum eſt effugium. Neceſſe eſt, ut probent, vel *noſtram verſionem eſſe malam*, vel ſuam eſſe meliorem, magiſque conformem originali: ne videantur ſine cauſa mutaſſe, & temere ad reformationem convolaſſe.

VI. Si autem petant, quæ ſit diſtinctio inter *unus*, & *unus ſolus*: Reſpondemus, id non eſſe in ſtatu quæſtionis, & nos exigere probationem ex Scriptura, vel antiquitate; unde conſtet, ipſorum verſionem eſſe meliorem noſtra.

VII. Tandem, ſi ſuſtineant, ſuam verſionem eſſe bonam; adducant vel ex Scritura, vel ex antiquitate probationem, quæ doceat, ipſorum verſionem iſto loco eſſe bonam. Aliæ probationes, quam per inſtrumenta, vel per teſtes, hoc eſt, per Scripturam, vel antiquitatem, nondum ſunt admittendæ; niſi primum fateantur utramque deficere.

SE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Sectio V.

Proteſtantes nullam adferre pro ſua mutatione ex S. Scriptura, vel antiquitate conſequentiam ſufficientem ad dogma fidei.

I. Quandocunque locus S. Scripturæ, de quo agitur, pertinet ad controverſiam fidei, ſi allegatur ad probandam aliquam doctrinam, de qua hoc tempore inter Catholicos & Proteſtantes controvertitur, conſtat ejuſmodi mutationem eſſe maximi momenti. Ita inter nos quæritur; An 1 Tim. 2, 5. legendum ſit, *Unus ſolus mediator?* Nam in eo fundant hanc doctrinam ſuam; *Unus eſt mediator, nec ſancti invocandi.*

II. Si grave ſit, in articulo fidei errare; non minus erit grave, fundamentum, & regulam fidei, ipſam nimirum S. Scripturam & Verbum Dei, pervertere, & ad dogma ſuum inflectere. Itaque in concluſione Proteſtantium; quoad rem, hoc eſſe debet: *Ergo 1 Tim. 2. 5. neceſſario legendum eſt*, unus ſolus, *& ſuper ea lectione poteſt fundari articulus fidei.*

III. Poſtquam Proteſtans formavit ſuam conſequentiam; petit Catholicus 1. An illa conſequentia probetur ex Scriptura? Si probetur ex Scriptura. Ubi? Si non probetur ex Scriptura; quomodo erit infallibilis? Petit 2. An Proteſtans poſſit errare in formanda iſta particulari conſequentia? Si poſſit errare: Ergo non eſt conſequentia infallibilis, nec ſufficiens ad probandum, quod debet eſſe in concluſione. Si non poteſt errare: quomodo dicit Scriptura? Omnis homo mendax

dax

dax. Petit 3. Quinam ex S S. Patribus viderint iſtam conſequentiam? Illi ex profeſſo locum, de quo controvertitur, tractarunt; nec tamen legerunt, ut hodie legendum eſſe Proteſtantes volunt.

SECTIO VI.

Proteſtantes communi populo perſuadere non poſſe rationabiliter, verſionem ſuam eſſe magis conformem originali textui, quam noſtram.

I. Si quis de plebe Prædicantem ex Proteſtantibus interrogaret: *Quomodo mihi conſtabit, tua Biblia eſſe magis conformia originali, quam ſint Vulgata Catholicorum?* videret hominem ſimplici petitione ad magnas anguſtias redactum.

II. Quid enim dicet? *Examinarunt ea viri docti, in Hebraïcis Græciſque literis exercitatiſſimi.* At vero, id non ſufficiet. Dicet enim plebeius, ſe à Prædicantibus ſuis edoctum, nulli mortalium, ne quidem univerſali Eccleſiæ, in negotio ſalutis & fidei credere: niſi Scripturam aſſertioni ſuæ habuerit patrocinantem. Propterea ſe viris illis, cæteroquin doctiſſimis, ob hoc, quod doctiſſimi ſint, aſſentiri nullo modo poſſe. Dicet, ſibi ignoranti conſtare non poſſe, ſintne viri illi in Hebraïcis Græciſque literis verſati, quod eas ignoret. Dicet, communem quidem famam eſſe de illorum virorum exercitatione; cui nolit detrahere; ſed parem famam eſſe pro Lutheranis & Calvinianis, quorum tamen verſiones non conveniunt. Robuſtiorem etiam pro Romano-Catholicis famam, quorum Biblia, in locis controverſis, à lectio-

ne

ne antiquorum Patrum non diſcrepant; quantum quidem fama fert publica.

III. Itaque nulli de plebe conſtare poteſt, ſua Biblia eſſe magis conformia originali, quam ſint vulgata Catholicorum.

Sectio VII.

Occurritur effugio Proteſtantium.

I. Quidam Proteſtantes, ut declinent quæſtionem, dicunt; Cuilibet de plebe poſſe conſtare de legitima verſione, *per convenientiam verſionum omnium in doctrina neceſſaria.* Sed conſideremus, quanta obſtent iſti effugio.

II. Primo. Si convenientia verſionum omnium in doctrina neceſſaria ſecuram reddit plebem de fidelitate ſuarum, quibus utitur, verſionum; opus eſt, ut plebi certiſſime conſtet, quinam ſint articuli neceſſarii. Sed nec Doctoribus ea de re plene conſtat, qui inter ſe non conveniunt; minus conſtat plebi.

III. Secundo. Si plebs Calviniana eo modo poteſt eſſe ſecura; etiam plebs Lutherana poterit taliter eſſe ſecura. Hoc autem Calviniſtæ nequeunt concedere de Lutheranis, quorum Doctores non eodem modo articulos neceſſarios cum Calviniſtis determinant: atque ex eadem ratione id nequeunt Lutherani de Calviniſtis concedere: ut jam nihil dicamus, quod Doctores Lutherani æque ſint diſcordes, in determinandis articulis neceſſariis.

IV. Tertio. Unde conſtabit plebi, quænam ſit doctrina neceſſaria? Non ex Scriptura: quia quamdiu ipſi non conſtat de fidelitate ſuarum verſionum, non poteſt fidem

dem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

dem ſuam fundare in ulla verſione, de cujus divinitate non habet certam notitiam.

V. Dicent forte, Deum non permittere, ut doctrina neceſſaria in verſionibus corrumpatur; credendumque eſſe, ejus providentiam non tolerare, ut veritas illa, quæ ad ſalutem hominum eſt deſtinata, ad homines non perveniat. *Vid. Synop. pur. Theol. Diſp. 2. theſ. 13.*

VI. *Reſp.* Benè hoc creditur de divina providentia: atque ita intelligitur, quomodo convenientia tranſlationum per ſe quidem non operetur niſi fidem humanam; conſiderata tamen quatenus ſubjecta providentiæ divinæ, operetur fidem divinam. Nam ſicut Deus poſuit verbum ſuum in Scripturis divinis; ita poſuit verbum & Spiritum ſuum in Eccleſia. Si ergo providentia divina tantam curam merito creditur habere de verbo ſuo in Scripturis poſito: certe majore fundamento credetur, non minorem curam impendere verbo & Spiritui ſuo in Eccleſia poſitis.

VII. Quarto. Perpendant Proteſtantes, an in ſuis verſionibus, à tempore Lutheri inceptis, ſit convenientia in doctrina neceſſaria: Videbunt in locis particularibus adducendis, neque in hac eſſe convenientiam.

PARS II.

Modus probativus & offenſivus.

SECTIO I.

Obſervationes generales, ut probetur verſio vulgata Catholicorum.

I. Concilium Tridentinum, decreto de Cano- *Seſſ. 4.*

Canonicis Scripturis, ſtatuit, pro ſacris & Canonicis ſuſcipiendos eſſe eos libros, qui in Eccleſia Catholica legi conſueverunt, ut in veteri vulgata Latina continentur. Ex hoc non ſequitur, uti male exiſtimant Proteſtantes, ullam aliam verſionem à Concilio eſſe condemnatam, vel improbatam: nos ipſi in Eccleſia Catholica multis aliis verſionibus utimur. Sed hoc ſequitur; nullum aliud exemplum, nullam aliam verſionem à Concilio fuiſſe agnitam, tanquam authenticam. Si Proteſtantes exiſtiment, ſuis Eccleſiis non deeſſe auctoritatem, cur ſuas domeſticas verſiones non declarant authenticas?

II. Illa verſio non eſt ſemper optima, & omnibus aliis præferenda, quæ fit de verbo ad verbum. Et ſic Biblia Hollandica 1637. verba textus originalis frequenter ad marginem ponunt. Unde ſequitur, cum verba Hebræa plerumque varias habeant ſignificationes: Græca etiam non ſemper eandem; nulli uſui eſſe Dictionaria, ut ex iis certum ac determinatum è pluribus ſignificationibus ſenſum deſumamus.

III. Ratio eſt: quia quando eſt varia unius vocis, vel termini ſignificatio, ut hoc loco 1 *Tim.* 2.5. nemo tenetur utramque ſignificationem admittere, velut verbum Dei: niſi (quod abſurdum eſt) quis ſuſtineat, idem omnibus plane locis faciendum. Quæ autem eſſet confuſio, ſi omnium vocum & terminorum variæ ſignificationes S. Scripturæ verſionibus insererentur?

IV. Similiter nemo obligatur ad eam termini ſignificationem tanquam verbum Dei admittendam, quæ eſt in Scripturis communior. Si enim illa communior ſignificatio non ſemper eſt admittenda, quemadmodum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

modum eſt notorium, danda eſt ratio ſufficiens, cur hoc loco particulari ſit ſequenda. Porro ſi ſignificatio vocis alicujus ſit minus communis, quam pars altera contendet eſſe admittendam, multo minus obligat, niſi ratio adferatur manifeſta & evidens.

SECTIO II.

De ſtatu Quæſtionis.

I. Quantum ad modum probativum, ſuſtinemus, Biblia Vulgata Latina, in locis ad fidem & mores pertinentibus, eſſe conformia originali, atque adeo certa, ut in iis fundari poſſit articulus fidei.

II. Quantum ad modum offenſivum, ſuſtinemus, Proteſtantium Biblia poſſe convinci, in locis particularibus, nullitatis & erroris, ex ſola Bibliorum Proteſtantium collatione. Utrumque nobis incumbit probandum.

SECTIO III.

Probatio editionis Vulgatæ Catholicæ quoad totum & partes, ex principio Catholico.

I. Sicut cum Proteſtantes audivimus diſputantes ex ſuo de ſola Scriptura principio, non excepimus contra poſitionem talis principii: ſic neque ipſi jure merito contra noſtrum excipient principium, quando poſteriore loco nos audiunt probantes. Eſt autem principium noſtrum; *Verbum Dei ab Eccleſia propoſitum.*

II. Sic manifeſta eſt auctoritas editionis Vul-

Vulgatæ, quam Concilium Tridentinum commendat: quia vetus illa editio in Eccleſia legi conſuevit. Quapropter, ut probemus 1 *Timoth.* 2. 5. noſtram lectionem eſſe conformem originali, canonicam & authenticam; allegamus eam lectionem, quæ in Eccleſia legi conſuevit, in Concilio Tridentino approbatam & propoſitam, ubi invenitur, *unus mediator.* Hæc probatio tam facilis eſt, & tam evidens; ut nihil excogitari poſſit in contrarium.

Sectio IV.

Probatio editionis vulgatæ, in locis controverſis, per Scripturam ex principio communi.

I. Probationem per Scripturam ex principio communi vocamus; cum pro noſtra lectione adducimus Scripturam ex libris SS. Patrum, qui prioribus poſt Chriſtum ſeculis vixerunt, & textum controverſum legunt, uti nos etiamnum legimus. Illud autem nihil aliud eſt, quam lectionem S. Scripturæ controverſam ex ore teſtium fide dignisſimorum exhibere.

II. Libet producere ad hanc rem teſtimonium S. Ambroſii, vel antiqui Commentatoris, in Epiſtolam ad Romanos: *Quia propria quis auctoritate uti non poteſt ad victoriam;* Cap. 5. Tom. 3. *verba legis adulterat* Novator, *ut ſenſum ſuum quaſi verba legis aſſerat, ut non ratio, ſed auctoritas præſcribere videatur. Conſtat autem quoſdam Latinos olim de veteribus Græcis tranſlatos codicibus, quos incorruptos ſimplicitas temporum ſervavit & probat.: poſtquam autem à concordia animis diſſidentibus, & hæreticis perturbationibus torqueri*

rqueri quæſtiones cœperunt, multa immutata
ſunt ad ſenſum humanum, ut hoc contineretur in
teris, quod homini videretur. Unde & ipſi Græci
iverſos Codices habent. Hoc autem verum arbi-
ror, quando & ratio & hiſtoria, & auctoritas
bſervatur. Nam hodie, quæ in Latinis reprehen-
untur codicibus, (NB.) *ſic inveniuntur à ve-*
eribus poſita, Tertulliano, Victorino, & Cy-
riano.

III. Jam conſidera, Lector, quomodo robemus lectionem noſtram, 1 *Tim.* 2. 5. x principio communi, per S. Scripturam, x ore teſtium. S. Auguſtinus, teſtis omni xceptione major, ſic legit: *Unus mediator Dei & hominum homo Chriſtus Jeſus.* Idem habet pluribus locis. Secundum teſtem producimus S. Leonem Papam, qui in Epiſtola ynodica ad Flavianum Archiepiſc. Conſtant. quæ eſt in Act. 2. Conc. Chalced. ſic habet: *Unus atque idem mediator Dei & hominum, homo Chriſtus Jeſus.* Tertium teſtem producimus S. Ambroſium, in 1 Tim. cap. 2. *Unus enim Deus, & unus mediator Dei & hominum, homo Chriſtus Jeſus.*

Cont. duas Epiſt. Pelag. lib. 3. cap. 7.

IV. Habemus lectionem noſtram 1 *Tim.* 2. 5. probatam ex Scriptura, de cujus ſinceritate, veritate, & auctoritate dubitari non poteſt, niſi & ſinceritas, & veritas, & auctoritas SS. Patrum in dubium revocetur: quæ tamen temeritas, apud æquos judices, non poterit efficere, ut tantorum teſtium fides propterea vacillet.

SECTIO V.
De modo Offenſivo.

I. Omnis alia diſputandi methodus victoriam promittit ex defenſione, aut proba-

tione: hæc ex adverſariorum confeſſione: alia ex teſtibus idoneis; hæc ex iis, qui ex adverſo ſtant. Et, ſi viri boni ſunt, nos adjuvant; cum id publico, & impreſſo teſtimonio dicunt, quod nos urgemus. Sin autem minus idonei ſunt teſtes, nos non lædunt. Cum, ſive iis creditur, hoc ipſum, quod à nobis urgetur, obtinemus: ſive fides non habetur, de adverſariorum teſtium fide derogatur; nec (quod caput rei eſt) Scriptura ſupereſt, ad quam adverſarii provocent.

II. Proteſtantes illud, quod indigniſſimum eſt, futurum arbitrati ſunt; ut in negotio Religionis non de veritate tranſlationum, ſed de ſenſu & explicatione Verbi Dei, fieret diſceptatio. At vero, cum fruſtra diſputetur de ſenſu Verbi Dei, niſi prius conſtet ipſam lectionem, quæ in probationem adducitur, eſſe Verbum Dei; viſum fuit ab ovo inquirere veritatem, & humanæ ſapientiæ infidelem mutationem à verbo fidelis Dei ſeparare.

Sectio VI.

Praxis modi Offenſivi.

I. Oſtendamus, qua ratione domeſticis armis conficiantur Proteſtantes. Sed ante omnia dicamus, hoc eſſe in quæſtione: *An Proteſtantium Biblia ſint magis conformia originali, quam ſint noſtra?* niſi enim ſint magis conformia, fruſtra mutatum fuerit.

II. Exemplum: Biblia Gallica 1622. impreſſa habent 1 Tim. 2. 5. *Unus ſolus mediator.* At omnia priora Biblia Gallica Calviniſtarnm habent, *Unus mediator.* Non omnia Biblia Gallica eſſe magis conformia ori-

originali, quam ſint Biblia vulgata Catho-
icorum, vel ex eo patet, quod major pars
um noſtris conveniat in iſto loco particula-
i. Sin autem aſſerant, ſola ſua Biblia 1622,
ſſe magis conformia originali, jam omnia
riora erunt minus conformia.

III. Populus, qui diſcrepantes animad-
ertit à ſuis Doctoribus factas verſiones,
ulla ratione certa poteſt inter utramque
iſtinguere; neutram, niſi temere, poteſt
cceptare, ut magis conformem originali.

IV. Hinc ſequitur, neutri diſcrepantium
erſionum Gallo-Calviniſtarum articulum
idei Calvinianæ poſſe inniti; ne ſcilicet eo-
dem facto, reos illos ſtatuat, qui alteri ver-
ioni conſentientes, violata Scriptura, vel
ddendo, vel demendo, fundamentum fidei
ſubvertunt.

V. Hoc ſi apud Proteſtantes faciendum
non eſt, ſequitur, nullum S. Scripturæ lo-
cum, ad controverſias fidei pertinentem, ab
pſis allegari poſſe, in quo deprehendemus,
poſteriora eorum Biblia prioribus non con-
ſentire. Sequitur inſuper, nullam Bibliorum
Catholicorum lectionem à Proteſtantibus
improbari poſſe, quæ habeat ipſorummet
Proteſtantium aut priorem, aut poſteriorem
verſionem ſibi conſentientem.

PARS III.

SECTIO I.

Ratio ordinis ſervandi.

I. Hactenus de modo diſputandi, in ma-
teria verſionis Bibliorum egimus, idque cir-
ca textus particulares. Sequitur, ut obſerva-

tiones generales in praxin deducamus. Expedit Reipublicæ Chriſtianæ, ut facta eorum diſcutiantur, qui Eccleſiaſticis monitionibus inſanabiles, ſine cauſa & factioſe perturbant Eccleſiæ pacem, quos Apoſtolus
Tit. 3. 11. compellat, proprio judicio condemnatos. Magnum crimen eſt, S. Scripturæ ſemel traditæ, fideliter acceptæ, hucuſque conſervatæ reluctari, & tot ſeculorum unanimem teſtificationem in dubium revocare: maximum vero, veritatem, quam ſemel prudenti judicio probaveris, rejicere, ut videaris
1 *Cor.* 15. 2. *fruſtra credidiſſe.* Tunc enim prius judicium poſteriorem condemnat temeritatem, ignorantiam, errorem, prævaricationem.

SECTIO II.

De mutationibus temerariis S. Scripturæ Calvinianorum Germaniæ.

§. I.

An ſola fides juſtificet?

I. Affirmat Catechiſmus Heidelb. quæſt. 70. *Quomodo juſtus es coram Deo?* & reſpondet: *Sola fide in Jeſum Chriſtum.*

II. Negat Concilium Trid. Seſſ. 6. can. 9. *Si quis dixerit, ſola fide impium juſtificari, ita ut intelligat nihil aliud requiri, quod ad juſtificationis gratiam conſequendam cooperetur, & nulla ex parte neceſſe eſſe, eum cum voluntatis motu præparari atque diſponi; anathema ſit.*

III. Pro ſententia Catholica adfertur textus Rom. 8. 4. quem cum Germano-Calviniſtæ aliter legant, quæritur; An eorum lectio ſit *melior* noſtra? Non eſt quæſtio de operibus extra gratiam factis; ſed de

de operibus legis moralis in gratia factis.

Praxis modi Defenſivi, circa Rom. 8.4.

IV. Legunt ſeptem Biblia Germano-Calviniſtarum: *Ut juſtitia per legem expetita in nobis impleretur.* (vom geſätz erfordert) Editio Vulgata Catholica: *Ut juſtificatio legis impleretur in nobis.*

V. Apoſtolus agnoſcit impletionem juſtificationis legis, propter opera per gratiam facta. Calviniſtæ non agnoſcunt niſi deſiderium juſtitiæ.

VI. Dicent; ſe quidem non reddidiſſe ipſa verba textus originalis, ſed verum ſenſum verborum. *Repl.* Non ſufficit id aſtruere. Probent juxta *Part.* 1. *Sect.* 4. *&* 5. Si nequeant probare, fateantur errorem, & corrigant factam contra jus & fas innovationem.

Praxis modi Probativi, circa Rom. 8.4.

VII. Vulgata Catholica legit: *Ut juſtificatio legis impleretur in nobis.* Et hanc lectionem probamus ex Scriptura, per os SS. Patrum, juxta *Part.* 2. *Sect.* 4.

S. Auguſtinus, lib. ex Epiſt. ad Rom. cap. 44. *Ut juſtificatio legis impleretur in nobis, qui non ſecundum carnem ambulamus, ſed ſecundum ſpiritum.* Teſtis 1.

S. Ambroſius, in cap. 8. ad Rom. *Ut juſtificatio legis impleretur in nobis.* Teſtis 2.

Sedulius, in cap. 8. ad Rom. *Ut juſtificatio legis impleretur in nobis.* Teſtis 3.

VIII. Habemus lectionem noſtram legitime probatam ex Scriptura per princi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

pium commune. Videantur Biblia Germanica 1477. Belgica 1528. Vulgata 1511. 1552. Pagninus, Arias, Eraſmus, Græca.

Praxis modi Offenſivi, circa Rom. 8. 4.

IX. Sequitur, ut Germano-Calviniſtæ emendentur per ſuos fratres rectius ſentientes. Sex priora Hollandorum Biblia nobiſcum legunt: *Ut juſtificatio legis impleretur in nobis* (der wet). At Biblia 1637. habent, *Ut jus legis.* Quatuor Gallo-Calviniſtarum Biblia habent, *juſtitia legis* (de la loy). Conſentit Caſtalio, latina Tigurina, Beza, qui habet, *jus illud legis*. Dent Germano-Calviniſtæ rationem mutationis ſcripturalem, ſi poſſint; alioquin fratres non redimient ipſos à nota temerariæ mutationis.

X. Cum Germano-Calviniſtis in eodem errore ſunt Lutheranorum tredecim Biblia.

§. 2.

De Sacerdotio Novi Teſtamenti.

I. Status controverſiæ eſt: An etiamnum ſit in Novo Teſtamento Sacerdotium viſibile & externum? Negat Calvinus, *Inſtit. lib.* 4. *cap.* 16. §. 2. ubi dicit, non eſſe amplius in terris ullum Sacerdotium: quod ſit translatum in cœlum, Chriſto ibi in æternum exiſtente Sacerdote. Vide Catech. Heidelb. *quæſt.* 80.

II. Affirmat Concilium Trid. Seſſ. 23. can. 1. *Si quis dixerit, non eſſe in Novo Teſtamento Sacerdotium viſibile,* &c. *anathema ſit.*

Praxis

Praxis modi Defenſivi, circa Hebr. 7. 12.

III. Legunt Germano-Calviniſtæ in ſeptem ſuis Bibliis: *Ubi enim mutatur ſacerdotium.* (verendert)

IV. Iſta lectio à noſtra multum diſtat: *Tranſlato Sacerdotio.* Unde petimus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4 & 5.

V. Dicent, verbum Græcum æque, vel magis ſignificare, *mutari*, atque *transferri*. Repl. Si verbum Græcum poſſit ſignificare mutato, & tranſlato, petimus, juxta *Part.* 1. *Sect.* 1. *n.* 3. probationem, quæ doceat, hic Hebr. 7. 12. neceſſario legendum eſſe mutato, & non tranſlato; neque enim hoc privati eſt determinare, juxta *Part.* 2. *Sect.* 1. *n.* 4. Agnoſcant ergo, probationem ſufficientem hic deficere, & temere mutatum.

Praxis modi Probativi, circa Hebr. 7. 12.

VI. Legimus in editione noſtra Vulgata: *Tranſlato Sacerdotio.* Hanc lectionem probamus ex Scriptura, per os SS. Patrum, juxta Part. 2. cap. 4.

Sanctus Ambroſius in Hebr. 7. *Tranſlato enim ſacerdotio.* Teſtis 1.

Sedulius in Hebr. 7. 12. *Tranſlato ſacerdotio.* Teſtis 2.

VII. Habemus lectionem noſtram legitime probatam ex S. Scriptura, per principium commune. Legantur etiam Biblia Germanica 1477. Belgica 1548. Vulgata 1511. 1552. Pagninus, Arias, Eraſmus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Praxis modi Offenſivi, circa Hebr. 7. 12.

VIII. Calviniſtæ Galli duobus prioribus Bibliis legunt: *Tranſlato officio Sacrificaturæ.* (tranſporte) Caſtalio, Latina Tigurina. Quid ergo Germano-Calviniſtæ reſpondebunt fratribus ſuis Gallis?

IX. Cum Germano-Calviniſtis in eodem errore ſunt duo poſteriora Biblia Gallica: *Mutato officio Sacrificatoris* (eſtant changé) ſeptem Hollandica; *mutato ſacerdotio.* & tredecim Lutherana.

§. 3.

De Presbyteris Novi Teſtamenti.

I. Status controverſiæ eſt: An tempore Novi Teſtamenti ſint Presbyteri? Qui ſacerdotium negat ſub Novo Teſtamento, negat & Presbyteros proprie dictos. Calvinus autem, & alii negant ſacerdotium.

II. Affirmat Concilium Trid. Seſſ. 23. can. 6. *Si quis dixerit, in Eccleſia Catholica non eſſe hierarchiam divina ordinatione inſtitutam, quæ conſtet ex Epiſcopis, Presbyteris & miniſtris; anathema ſit.*

Praxis modi Defenſivi, circa 1 *Tim.* 5. 17.

III. Legunt Germano-Calviniſtæ in ſeptem ſuis Bibliis, *Seniores.*

IV. Iſta lectio à noſtra multum diſtat: *Qui bene præſunt Presbyteri.* Unde petimus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *cap.* 4 & 5.

V. Dicent, voces, *Presbyter*, &, *Senior*, eſſe æquivalentes.

VI. Repl. Poſito, illas voces eſſe æquivalen-

valentes: ergo, quod priorem vocem reliquerint, non fecit veritatis proponendæ neceſſitas, ſed innovandi perverſa temeritas. Deinde, voces, *Presbyter*, & , *Senior*, non ſunt æquivalentes: nam Presbyter creatur per impoſitionem manuum, 1 Tim. 4. 14. & 1 Tim. 5. 22. & 2 Tim. 1. 6. At Senior Calviniſtarum nulla manuum impoſitione conſtituitur, ut patet ex ipſorum formulis, & Diſciplinis Eccleſiaſticis. Et ſic, quod apud Calviniſtas eſt *Senior*, non eſt apud Scripturam *Presbyter*.

Praxis modi Probativi, circa 1 *Tim.* 5.17.

VII. Legimus in noſtra editione vulgata: *Qui bene præſunt Presbyteri.* Hanc lectionem probamus ex Scriptura, per os SS. Patrum, juxta *Part*. 2. *cap*. 4.

S. Auguſtinus, in Spec. ex 1 Tim. *Qui bene præſunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur.* Teſtis 1.

S. Ambroſius, in 1 Tim. 5. *Qui bene præſunt Presbyteri.* Teſtis 2.

VIII. Habemus lectionem noſtram probatam ex Scriptura, per principium commune. Legantur etiam Biblia Germanica 1477. Belgica 1548. Vulgata 1511.1552. Pagninus, Arias, Eraſmus, Græca.

Praxis modi Offenſivi, circa 1 *Tim.* 5. 17.

IX. Duo antiquiora Biblia Gallica habent, *Presbyteri*, (preſtres.) Item Latina, Tigurina, & Beza. Satisfaciant ſuis fratribus.

X. In eodem cum Germano-Calviniſtis errore ſunt Biblia duo poſteriora Gallica, ſeptem Hollandica, tredecim Lutherana.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Sectio III.

De ignoranti mutatione Lutheranorum Bibliis inſerta.

§. 1.

An ſola fides juſtificet?

I. Affirmat Confeſſio Auguſtana art. 20. Negat Concilium Trident. *ſupra Sect.* 1. §. 1.

Praxis modi Defenſivi, circa Rom. 3. 28.

II. Legunt tredecim Biblia Lutherana: Tenemus ergo hominem juſtificari ſine concurſu operum legis, *ſolum per fidem.* (allein durch den glauben.)

III. Iſta lectio à noſtra multum diſtat: *Arbitramur enim juſtificari hominem per fidem.* Unde petimus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4 & 5.

Praxis modi Probativi, circa Rom. 3. 28.

IV. Lectionem noſtram probamus ex Scriptura, per os SS. Patrum, juxta *Part.* 2. *Sect.* 4.

Teſtis 1. S. Auguſtinus, lib. de fid. & oper. cap. 14. *Cum dicit Apoſtolus, arbitrari ſe juſtificari hominem per fidem ſine operibus legis, non hoc agit,* &c.

Teſtis 2. Eodem modo Comment. in Epiſt. ad Rom. cap. 3. inter opera S. Hieronymi.

Teſtis 3. S. Ambroſius, in cap. 3. ad Rom. *Arbitramur juſtificari hominem per fidem ſine operibus legis.*

V. Habemus lectionem noſtram legitime probatam ex Scriptura, per principium com-

commune. Videantur etiam Biblia Germanica 1477, Belgica 1548. Vulgata 1552. Paguinus, Arias, Eraſmus, & Græca.

Praxis modi Offenſivi, circa Rom. 3.28.:

VI. Germano-Calviniſtæ 1560. 1570. cum Catholicis legunt; item omnia Biblia Hollandica, omnia Gallica, Caſtalio, latina Tigurina, & Beza. Hi omnes Lutherum arguunt ignorantiæ.

VII. Cum Lutheranis in eodem errore ſunt Germano-Calviniſtæ 1538. 1587. 1617. 1626.

§. 2.

An juſtificatio tollat peccata.

I. Proteſtantes communiter volunt, peccata non omnino deleri, ſed tantum non imputari; apud Bellarm. *lib.* 1. *de bapt. cap.* 13.

II. Omnino deleri peccata per baptiſmum, habet Concilium Trid. *Seſſ.* 5. *Decreto de peccato originali.* §. 5.

Praxis modi Defenſivi, circa Luc. 15. 22.

III. Lutheranorum Biblia tredecim legunt: *Adferte ſtolam optimam.* (das beſt kleyd.)

IV. Iſta lectio à noſtra multum diſtat: *Adferte ſtolam primam.* Unde petimus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4. *&* 5.

V. Dicent idem eſſe, *ſtolam primam*, &, *ſtolam optimam.*

VI. Repl. Iſta reſponſio non procedit, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4 *&* 5. Deinde, ſi idem valent, *ſtola optima* & *ſtola prima*, ſupervacanea fuit mutatio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Praxis modi Probativi, circa Luc. 15. 22.

VII. Legimus in editione noſtra Vulgata: Adferte ſtolam primam. Hanc lectionem probamus ex Scriptura, per os SS. Patrum juxta *Part. 2. Sect. 4.*

Teſtis 1. S. Auguſtinus, Quæſt. Evang. lib. 2. quæſt. 33. *Stola prima eſt dignitas quam perdidit Adam.*

Teſtis 2. S. Hieron. Epiſt. 146. Proferte ſtolam priorem, & induite eum: ſtolam, *quam Adam peccando perdiderat.*

Teſtis 3. S. Ambroſ. in cap. 15. Luc. *Proferte ſtolam primam.*

VIII. Habemus lectionem noſtram legitime probatam ex Scriptura, per principium commune. Videantur etiam Biblia Germanica 1477. Belgica 1548. Vulgata 1511. 1552. Pagninus, Arias, Eraſmus, & Græca.

Praxis modi Offenſivi, circa Luc. 15, 22.

IX. Biblia Hollandica 1637. in gloſſa teſtantur, legi ex Græco; *ſtolam primam* (de eerſte ſtole.) Videatur Caſtalio, Latina Tigurina, Harmonia Calvini 1614. Hi omnes condemnant lectionem Lutheranam.

X. In eodem cum Lutheranis errore ſunt ſeptem Biblia Germano-Calviniſtarum, quatuor Gallorum, ſeptem Hollandorum.

§. 3.

An Epiſtola S. Jacobi ſit canonica?

I. Negant Lutheranorum Biblia 1535. A.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

1535. B. 1540. 1548. 1566. 1572. 1575. 1582. 1589.

II. Affirmat Concilium Trid. Seſſ. 4.

Praxis modi Defenſivi, circa Epiſtolam S. Jacobi.

III. Cum dicta Biblia Lutherana ponant Epiſtolam S. Jacobi extra numerum canonicarum, petimus rationem innovationis, juxta *Part. 1. Sect. 4 & 5.*

Praxis modi Probativi, circa Epiſtolam S. Jacobi.

IV. Probamus Epiſtolam S. Jacobi eſſe canonicam, per os SS. Patrum, juxta Part. 2. Sect. 4.

S. Hieronymus, de Script. Eccl. *Jacobus unam tantum ſcripſit Epiſtolam, quæ de ſeptem Catholicis eſt.* Teſtis 13.

Vide plures ex antiquis apud Bellarm. de Verbo Dei, lib. 1. cap. 18.

V. Habemus ſententiam noſtram legitime probatam per principium commune. Videantur Germanica Biblia 1477. Belgica 1548. Vulgata 1511. 1552. Pagninus, Arias, Eraſmus.

Praxis modi Offenſivi, circa Epiſtolam S. Jacobi.

VI. Biblia Lutherana 1529. 1534. 1568, 1609. habent dictam Epiſtolam inter Canonicas, tum quia reperitur in Catalogo & ordine Epiſtolarum, tum quia nulla adeſt præfatio eam rejiciens. Idem ſentiunt omnes Germano-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

mano-Calviniſtæ; omnes Galli, omnes Hollandi, Caſtalio, latina Tigurina, Beza.

Notatio ad §. 3.

VII. Præfatio Lutheri in Epiſtolam S. Jacobi, cujuſque arbitrio permittit, agnoſcere eam Epiſtolam ut canonicam, vel eam rejicere. Et tamen in eadem præfatione fatetur Lutherus, ex ea Epiſtola deſumi firmum argumentum pro juſtificatione ex operibus. Hoc poſito, ſi Lutheranus, poteſtate à Luthero ſibi facta, Epiſtolam S. Jacobi habeat canonicam; poteritne fieri, ut contra expreſſam Scripturam credat Lutheranus, ſolam fidem juſtificare?

SECTIO IV.

De erroribus Hollandorum Bibliis inſertis.

§. 1.

An ſanguis Domini ſit in Calice.

I. Negat Catechiſmus Heidelbergenſis quæſt. 78. *Num ergo panis & vinum fiunt ipſum corpus & ſanguis Domini?* & reſpondet: *Nequaquam.*

II. Affirmat Concilium Trid. Seſſ. 13. can. 1.

Praxis modi Defenſivi, circa 1 *Cor*..10.16.

III. Legunt ſex priora Hollandorum Biblia: *Calix gratiarum actionis, quem gratias agentes bibimus.* (dien wy danckſeggende dꝛincken.)

IV. In noſtris Bibliis legimus: *Calix benedi-*

nedictionis, *cui benedicimus.* unde petimus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4 & 5.

V. Dicent; Græcum τῆς εὐλογίας tam poſſe ſignificare, *gratiarum actionis*, *quam*, *benedictionis.*

VI. Repl. Hæc reſponſio non eſt juxtà *Part.* 1. *Sect.* 4 & 5. Deinde, non quæritur, quid poſſit ſignificare verbum Græcum, ſecundum ſe ſumptum; ſed quid hic 1 Cor. 10. 16. ſignificet. Poſtea, ſi nobis integrum ſit legere: Calix benedictionis, cui benedicimus: ergo quærenda erit Eccleſia, in qua agnoſcitur calix benedictus & ſanctificatus. Notandum inſuper, in nullo textu Græco reperiri, quem bibimus: adeo ut non tantum mutatione peccaverint iſta Biblia, ſed & additione.

Praxis modi Probativi, circa 1 *Cor.*10.16.

VII. Legimus in editione noſtra Vulgata: Calix benedictionis cui benedicimus. Hanc lectionem probamus ex Scriptura, per os SS. Patrum, juxta *Part.* 2. *Sect.* 4.

Eodem modo legitur in Comment. ad 1. Cor. 10. inter opera S. Hieron.

S. Ambroſius, in cap. 10. 1. ad Cor. *Calix benedictionis quem benedicimus.* Teſtis 1.

S. Irenæus, lib. 3. cap. 20. *Calix benedictionis quem benedicimus, nonne communicatio ſanguinis eſt Chriſti?* Teſtis 2.

VIII. Habemus lectionem noſtram probatam ex Scriptura, per principium commune. Videantur etiam Biblia Germanica 1477. Vulgata, 1511. & 1552. Arias, Eraſmus, & Græca.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Praxis modi Offenſivi, circa I *Cor.* 10.16.

IX. Biblia Hollandica 1637. legunt: *Calix gratiarum actionis cui* gratias agentes *benedicimus*. Hic habemus *benedictionem* calicis; quæ importat *ſanctificationem*, conſentiente gloſſa Bibliorum Hollandicorum 1582. Et debere tantum verti hoc loco, cui benedicimus, habet gloſſa Bibliorum 1637. Inſuper nobiſcum legunt quatuor Gallorum Biblia: quatuor poſteriora Germano-Calviniſtarum: duodecim poſteriora Lutheranorum; quibus accedunt Latina Tigurina, & Beza. Hi omnes improbant errorem fratrum ſuorum.

X. Cum Hollandis in errore ſunt tria priora Biblia Germano-Calviniſtarum, quæ legunt: *Calix gratiarum actionis cum quo gratias agimus.* (mit welchem wir danckſagen.) Eundem errorem habent Biblia Lutherana 1529.

§. 2.

An in Euchariſtia maneat ſubſtantia panis?

I. Affirmat Catechiſmus Heidelb. quæſt. 78. Negat Concilium Trid. Seſſ. 13. can. 2.

Praxis modi Defenſivi, circa Marc. 14.22.

II. Legunt Biblia Hollandica 1637. *Cum benedixiſſet, fregit illum* (ſcilicet, panem) *& dedit illum* (ſcilicet, panem) *ipſis*. (gaf het haer.)

III. In noſtris Bibliis legimus: *Accepit Jeſus*

Jeſus panem, & benedicens fregit, & dedit eis, & ait. Unde petimus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4 & 5.

IV. Dicent; eſſe manifeſtum, juxta idioma Belgicum, requiri expreſſionem relativi, *illum*, & *eum*.

V. Repl. Illud relativum ne quidem ſemper exprimi in Bibliis Belgicis: ſic enim Marc. 14. 22. legunt Biblia Embdana anni 1556. *Cum gratias egiſſet, fregit illum, & dedit, & dixit.* ubi poſt *dedit*, non addiderunt *eum*, ut faciunt Biblia Hollandica 1637. licet non ſit major ratio addendi relativum uni, quam alteri. Et ne forte dicant, Embdanos non ſatis intellexiſſe proprietatem linguæ Belgicæ; legunt Marc. 14. 22. eodem cum Embdanis modo Biblia Belgica anni 1582. Delphis impreſſa. Item Biblia Belgica 1612. Dordraci impreſſa. Item novum Teſtamentum 1591. Lugduni Batavorum impreſſum. Poſſunt illa ſufficere, ut oſtendamus, non eſſe manifeſtum, quod juxta proprietatem linguæ Belgicæ iſta relativa debuerint neceſſario exprimi.

VI. Neque inſtando dicant, priores impreſſiones Belgicas, ante annum 1637. non eſſe tranſlatas ex Græco: quia certum eſt, neque in Græco, neque in Latino iſta relativa exprimi.

Praxis modi Probativi, circa Marc. 14.22.

VII. Legimus in editione noſtra Vulgata: Accepit Jeſus panem, & benedicens fregit, & dedit eis, & ait. Hanc lectionem probamus ex Scriptura, per os SS. Patrum; juxta *Part.* 2. *Sect.* 4.

S. Hieroymus, Epiſt. 150. ad Hebid. *Nos* Teſtis I.

audia-

audiamus panem, quem fregit Dominus, deditque diſcipulis ſuis, eſſe corpus Domini Salvatoris, ipſo dicente ad eos: Accipite & comedite: hoc eſt corpus meum. Et mox; *ſi ergo panis, qui de cælo deſcendit, corpus eſt Domini; & vinum, quod diſcipulis dedit.* & mox: *Nec Moyſes dedit nobis panem verum, ſed Dominus Jeſus, ipſe conviva & convivium ipſe comedens, & qui comeditur.* Et Comment. in Marc. S. Hieronymo tributus.

VIII. Habemus lectionem noſtram probatam ex S. Scriptura, per principium commune. Videatur etiam Vulgata 1511. 1552. Pagninus, Arias, Eraſmus, & Græca.

Praxis modi Offenſivi, circa Marc. 14. 22.

IX. Jam ſupra n. 5. vidimus aliqua Hollandorum Biblia, ſaltem pro parte bene legere. Legunt cum prioribus Hollandorum Bibliis, Gallica 1553. 1556. 1570. 1565. 1577.

X. Cum Hollandis errant Galli 1622.

§. 3.

An traditiones ſint utiles?

I. Negat Synopſis pur. Theol. Diſp. 4. *De Sacræ Scripturæ perfectione, & inutili traditionum non ſcriptarum ad eam additione.* Affirmat Concilium Trid. Seſſ. 4. Decreto de Canonicis Scripturis.

Praxis modi Defenſivi, circa 2 Theſſ. 2. 15.

II. Legunt ſeptem Hollandorum Biblia, *Tenete inſtitutiones.* (inſettingen,) In noſtris Bibliis legimus; *Tenete Traditiones.* Unde pe-

timus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

timus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4 & 5.

III. Dicent, vocem, *inſtitutiones*, magis exprimere ſenſum Apoſtoli. Sed hæc reſponſio non eſt conformis *Part.* 1. *Sect.* 4 & 5.

Praxis modi Probativi, circa 2 Theſſ. 2.15.

IV. Probamus lectionem noſtram ex S. Scriptura, per os SS. Patrum; juxta *Part.* 2. *cap.* 4.

S. Ambroſius, in 2 Theſſ. 2. *Itaque fratres ſtate, & tenete traditiones.* Teſtis 1.

Idacius Clarus, *Itaque fratres ſtate, & tenete traditiones.* Teſtis 2.

V. Habemus lectionem noſtram legitime probatam ex Scriptura, per principium commune. Videantur etiam Biblia Vulgata 1511. 1552. Arias, & Græca.

Praxis modi Offenſivi, circa 2 Theſſ. 2.15.

VI. Biblia Hollandica 1637. declarant, ſe hic non erraſſe ex inadvertentia: ponunt enim in gloſſa ex Græco: *Tenete traditiones.* (overleveringen.) Priora duo Gallica ſimiliter habent: *tenete traditiones.* (les traditions.) Priora tria Germano-Calviniſtarum; *Tenete id quod tradidi vobis.* (das ſo ich euch angeben hab.) Ita etiam Lutherana 1529. & Beza.

VII. Cum Hollandis in eodem errore ſunt, duo poſteriora Biblia Gallica; *tenete doctrinas.* (les enſeignemens.) Item quatuor poſteriora Germano-Calviniſtarum; tenete inſtitutiones. Et duodecim Lutherana.

S E-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Sectio V.

De falſificationibus Bibliorum Gallo-Calviniſtarum.

§. I.

An ſola fides juſtificet?

I. Affirmant Gallo-Calviniſtæ, art. 20. Confeſſionis ſuæ. Negat Concilium Trid. Seſſ. 6. can. 9.

Praxis modi Defenſivi, circa Galat. 2. 16.

II. Legunt Galli in Bibliis 1622. *Homo juſtificatus eſt ſolum per fidem.* (ſeulement par la foy.)

III. In noſtris Bibliis legimus: *Non juſtificatur homo ex operibus legis, niſi per fidem Jeſu Chriſti.* Unde petimus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4 *&* 5.

IV. Dicent forte, eam lectionem coïncidere cum noſtra, aut eſſe magis conformem textui Græco.

V. Repl. Ea reſponſio non eſt conformis *Part.* 1. *cap.* 4. *&* 4. Deinde, ſi verſio illorum coïncidat cum noſtra? jam fruſtra mutatum eſt. Eſſe autem magis conformem textui Græco, ſufficienter probari non poteſt.

Praxis modi Probativi, circa Galat. 2. 16.

VI. Legimus in editione noſtra Vulgata: *Non juſtificatur homo ex operibus legis, niſi per fidem Jeſu Chriſti.* Hanc lectionem probamus ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ex Scriptura, per os SS. Patrum, juxta *Part.2. Sect. 4.*

S. Auguſtinus, Expoſ. Epiſt. ad Galat. *Sed ſcientes, quoniam non juſtificatur homo ex operibus legis, niſi per fidem Chriſti Jeſu.* Teſtis 1.

S. Hieron. Comment. in Epiſt. ad Galat. c. 2. *Non juſtificatur homo ex operibus legis, niſi per fidem Jeſu Chriſti.* Teſtis 2.

S. Ambr. in Galat. 2. *Non juſtificatur homo ex operibus legis, niſi per fidem.* Teſtis 3.

VII. Habemus lectionem noſtram probatam ex S. Scriptura, per principium commune. Videantur etiam Biblia Belgica 1548. Vulgata 1511. 1552. Pagninus, Arias, Eraſmus.

Praxis modi Offenſivi, circa Gal. 2. 16.

VIII. Priora duo Gallo-Calviniſtarum Biblia habent; *niſi per fidem.* (ſinon par la foy.) & 1565. *ſed per fidem.* Nullibi hic comparet illud, *ſolum*, quo tamen Calviniſtæ tantopere indigebant, ut ſententiam ſuam, de ſola fide juſtificante, firmarent. Cum iſtis legunt ſeptem Hollandorum Biblia, ſeptem Germano-Calviniſtarum, tredecim Lutheranorum, latina Tigurina, & Beza.

IX. Obſerva, hic in pejus profeciſſe Gallo-Calviniſtas: & ab omni conſenſu Catholicorum cujuſcunque temporis, Calvinianorum Germaniæ, Hollandorum, & Lutheranorum receſſiſſe: quod an malam fidem redoleat, quiſque judicet.

§. 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

§. 2.

An ſit vetitum, facere imagines, ut ſerviatur Deo?

I. Affirmat Catechiſmus Genev. *Dom.*23. Negat Concilium Trid. *Seſſ.* 25.

Praxis modi Defenſivi, circa Rom. 2. 22.

II. Legunt tria priora Gallo-Calviniſtarum Biblia: *Abominaris imagines.* (les images)

III. In noſtris Bibliis legimus: *Qui abominaris idola.* Unde petimus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4 & 5.

IV. Hic nullum patet effugium, niſi dicant, ſe initio prætenſæ Reformationis ſuæ indiguiſſe iſta falſificatione, ut Catholicos, imaginibus addictos ab iis deterrerent.

Praxis modi Probativi, circa Rom. 2. 22.

V. Legimus in editione noſtra Vulgata: *Qui abominaris idola.* Hanc lectionem probamus ex Scriptura, per os SS. Patrum, juxta *Part.* 2. *Sect.* 4.

Teſtis 1. S. Ambroſius, in cap. 2. ad Rom. *Qui abominaris idola.*

Teſtis 2. Sedulius. ad Rom. *qui abominaris idola.*

VI. Habemus lectionem noſtram probatam ex Scriptura, per principium commune. Videantur etiam Biblia Germanica 1477. Belgica 1548. Vulgata 1511. 1552. Arias & Pagninus cum Eraſino, *ſimulachra,* & Græca.

Praxis modi Offenſivi, circa Rom. 2.22.

VII. Legunt Biblia Gallica 1622. *Abominaris idola.* Omnia Hollandica legunt: *Qui abominaris idola.* Omnia Germano-Calviniſtarum: *Abominaris Deos falſos.* (Götzen.) Ita etiam Lutherana 1529. & 1534. reliqua legunt, idola. Subſcribit Beza.

§. 3.

An quis poſſit excidere à fide?

I. Negant Gallo-Calviniſtæ, *Conf. art.*21. Calv. *Inſtit. lib.* 3. *cap.* 2. §. 12. Cathechiſ. Heidelb. *quæſt.*21. Affirmat Concilium Trid. Seſſ. 6. can. 23.

Praxis modi Defenſivi, circa 1 *Cor.* 9. 27.

II. Legunt poſteriora duo Gallo-Calviniſtarum Biblia: *Corpus meum in ſervitutem redigo; ne quo modo, cum aliis prædicavero, ipſe inveniar non recipiendus.* (afin qu'en quelque maniere &c. moy-même ne ſois trouvé non recevable.)

III. In noſtris Bibliis legimus: *Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo, ne forte, cum aliis prædicaverim, reprobus efficiar.* Unde petimus rationem mutationis, juxta *Part.* 1. *Sect.* 4 & 5.

IV. Dicent; eum locum 1 Cor. 9. 27. eſſe intelligendum juxta analogiam fidei: & vocem, *reprobus*, ibi non opponi, *electo*; ut docet Beza: ac proinde non vertendum, *reprobus*, ne quis incautior erret; ſed melius, *non recipiendus*; quod illius verbi ſignificatio modificetur per voces, *aliquo modo.*

V. Repl.

V. Repl. Hæc reſponſio non eſt juxta Part. 1. Sect. 4 & 5. Deinde, quid ſibi volunt iſta verba: *Intelligendam eſſe Scripturam juxta analogiam fidei?* Cujus fidei? Num Catholicæ? neutiquam. An Lutheranæ? nihil minus: ſunt enim Lutherani in hac quæſtione Calviniſtis contrarii. Cujus ergo fidei? Quin dicitis aperte: Calviniſticæ? Abſurdum.

Praxis modi Probativi, circa 1 Cor. 9. 27.

VI. Legunt Biblia noſtra Vulgata: *Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo, ne forte, cum aliis prædicaverim, reprobus efficiar.* Hanc lectionem probamus ex Scriptura, per os Sanctorum Patrum; juxta *Part. 2. Sect. 4.*

Teſtis 1. S. Auguſt. de Agon. Chriſt. cap. 6. *Caſtigo corpus meum, ne forte aliis prædicans, ipſe reprobus inveniar.*

Teſtis 2. S. Ambroſ. in 1 Cor. 9. *Ne forte aliis prædicans, ipſe reprobus inveniar.*

Teſtis 3. S. Cyprianus, de ſingul. Cleric. *Ne forte aliis prædicans, ipſe reprobus inveniar.*

VII. Habemus lectionem noſtram legitime probatam ex Scriptura, per principium commune. Videantur Biblia Germanica 1477. Belgica 1548. Vulgata 1511. 1552. Pagninus, Arias, & Eraſmus.

Praxis modi Offenſivi, circa 1 Cor. 9. 27.

VII. Duo priora Biblia Gallo-Calviniſtarum legunt: *Ne contingat, cum aliis prædicavero, meipſum reprobari.* (afin qu'il n'advienne que quand j'auray preché aux autres, moymeſme ſois reprouvé.) Omnia Biblia Hollandica habent: *ne ipſe reprobus fiam.* (verwozpelijck.)

pelijck.) Ita etiam omnes Germano-Calviniſtæ: omnes Lutherani: Caſtalio, *rejectaneus*: Latina Tigurina, *reprobus*: Beza, *rejectaneus*, quam vocem explicat per vocem *reprobus*. Hi omnes oſtendunt, Gallo-Calviniſtas à majoribus, & fratribus ſuis deflexiſſe, ut errori ſuo patrocinarentur.

PARS IV.

Deſtruuntur omnia Proteſtantium Bibliæ vulgaris verſionis, ſimul & ſeparatim ſumpta.

I. Quia Miniſtri Proteſtantium nihil magis urgent publice, nihil magis inculcant privatim, ſive apud doctos, ſive apud indoctam plebem, quam ſalutem noſtram ex Scripturis Sacris, & divinis petendam eſſe; neque in æternæ ſalutis negotio fidem mortalium ulli habendam: Et conqueruntur, notitiam verbi divini,& lectionem ſacrorum librorum, populo per Catholicos ereptam; non inutile futurum exiſtimavimus, ſi ipſas Bibliorum Proteſtantium vulgares verſiones totas & omnes aggrederemur; oſtendentes, nihil illis certæ & infallibilis auctoritatis tribuendum eſſe, neque in illis tuto fundari poſſe ullum articulum fidei.

SECTIO I.

De inſufficientia Bibliorum Proteſtantium.

I. Ea probatur primo, ex ratione tranſlationis. Nulla enim verſio ex Hebræo, vel

Græco facta eſt authentica & canonica, ex natura ſua: quia, ut aliqua verſio ſit authentica, requiritur ſufficiens auctoritas publica. Nulla etiam verſio, ex doctrina Proteſtantium, eſt authentica: de quo vide Synop. pur. Theol. *Diſp.* 3. *theſ.* 11.

II. Probatur ſecundo, ex qualitate transferentium. Nam illi ſunt homines fallibiles; de quibus non habemus abſolutam certitudinem, quod in transferendo non erraverint.

III. Probatur tertio, ex confeſſione transferentium. Nam tranſlatores Bibliorum Lutheranorum, & aliorum, in Præfationibus petunt ſibi ignoſci, ſi in quo erraverint.

IV. Probatur quarto, ex erroribus in tranſlatione repertis: de quo ſufficienter actum in præcedentibus.

Sectio II.

Proteſtantes non poſſe provocare ad textum Græcum, tanquam authenticum.

I. Primo, quia non conſtat certo, Matthæum Græce ſcripſiſſe, & non Hebraïce: S. Hieronymo poſterius aſſerente, *Præf. in quatuor Evangelia.* & S. Irenæo, *lib.* 3. *cap.* 1.

II. Secundo, quia non conſtat certo S. Marcum Græce ſcripſiſſe, & non Latine. Vide Bellarm. *de Verb. Dei. lib.* 2. *cap.* 7.

III. Tertio, quia licet conſtet, ipſas originales auctorum canonicorum Scripturas, eſſe authenticas: non tamen conſtat, deſcriptas copias, vel impreſſa ex iſtis exemplaria, eſſe authentica.

IV. Non probatur ex Deut. 17. 18. exemplaria, ſeu copias quaſvis eſſe authenticas.

Ibi

ubi enim ſic legitur: *Poſtquam autem ſederit in ſolio regni ſui, deſcribet ſibi Deuteronomium, accipiens exemplar à ſacerdotibus Leviticæ tribus.* Vides, ex mandato Dei, accipiendum fuiſſe exemplar *à ſacerdotibus Leviticæ tribus*: ut quod in originali erat authenticum, interveniente auctoritate publica ſacerdotum Leviticæ tribus fieret authenticum.

V. Quarto, quia in Græcis exemplaribus maxima eſt interdum varietas; fatente Beza, Præfat. in N. T. 1556. Quid in illa varietate erit authenticum?

VI. Exemplum ſit ex 1 Cor. 15. 51. ubi nos ex Græco legimus: *Omnes quidem reſurgemus; ſed non omnes immutabimur.* Beza ex alio Græco exemplari legit: *Non omnes quidem obdormiemus, ſed omnes mutabimur.* quæ eſt contradictoria prioris lectionis in materia gravi. Vide S. Hieron. *Epiſt.* 152. S. Hilar. *in Pſal.* 52.

VII. Aliud: Act. 1. 11. Beza legit: *Ita veniet, quemadmodum ſpectaſtis eum proficiſcentem in cælum.* Et notat, in tribus vetuſtis codicibus legi, *Iſte*, ſcilicet veniet. Ex quo verbo argumentatur contra ſubſtantialem Chriſti Domini in SS. Euchariſtia præſentiam: adeoque in materia fidei conteſtata.

VIII. Aliud: Joan. 8. 27. Beza legit: *Quod de Patre eis loqueretur.* Nos ex Græco legimus, fatente Beza: *Quia Patrem eis dicebat Deum.* quod teſtimonium inſigne eſt pro divinitate Salvatoris. Hæc iterum materia eſt fidei graviſſima.

IX. Quinto probatur, ex diverſa ejuſdem Græcæ vocis interpretatione. Sic legit Beza, 1 Joan. 5. 6. *Spiritus is eſt qui teſtificatur, quod Spiritus eſt veritas.* Eodem fere modo legunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Biblia Lutherana & Hollandica. Gallica nobiſcum legunt. Calvino-Germanica variant. Illud autem explicat Beza de teſtimonio ſpiritus privati circa uniuscujuſque juſtitiam: & vult Græcum ὅτι, ſignificare *quod*. Vulgata lectio habet: *Quoniam Chriſtus eſt veritas*: quæ verba explicationem Bezæ non admittunt.

X. Sexto probatur, ex diverſitate lectionis Græcæ, orta ex diverſitate interpunctionis. Sic nos legimus Marc. 16. 9. *Surgens autem mane prima ſabbati, apparuit primo Mariæ Magdalenæ.* Nobis eſt diſtinctio poſt terminum, σαββάτου, & conſequenter tenemur credere, reſurrectionem contigiſſe mane, idque prima ſabbati; ex quo tempore derivatur celebratio Paſchæ, & diei Dominici. Beza tamen 1556. legit, quaſi ex Græco: *Quum autem reſurrexiſſet Jeſus, mane primo die hebdomadæ apparuit primum Mariæ Magdalenæ*: & tamen ipſum Græcum Bezæ 1604. habet diſtinctionem poſt vocem, σαββάτου, ſicut nos habemus. Vid. S. Hieronym. *Epiſt.* 150. quæſt. 3. S. Dionyſ. Alexandr. *Epiſt.* 1.

XI. Sic nos & Proteſtantes Luc. 23. 43. legimus: *Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiſo.* Et tamen, juxta Bezam, aliqui, poſtpoſita diſtinctione, particulam, σήμερον, conjunxerunt cum verbo, λέγω· ut ſenſus ſit: *Amen dico tibi hodie, mecum eris in paradiſo.*

XII. Septimo probatur, ex diverſitate lectionis Græcæ, orta ex diverſitate aſpirationis. Græci antiquitus non utebantur ſpiritibus & accentibus, ſicut ex multis hujus temporis Scriptoribus conſtat: etiam fatente Beza, in 1 Cor. 2. 9. Et tamen certum eſt, Hebr. 3. 6. ex ſola diverſitate ſpiritus, oriri diver-

diverſitatem textus. Nos legimus, *Chriſtus verò tanquam filius in domo ſua.* Beza: *At Chriſtus, ut filius, domui ſuæ præeſt.* αὐτοῦ. Quod teſtimonium inſigne eſt, pro divinitate Chriſti: nam, inquit Scriptura Hebr. 3. 5. *Moyſes fidelis erat in tota domo ejus*, ſcilicet Dei, non ſua, *tanquam famulus*, ibid. Chriſtus vero, tanquam filius, *in domo ſua.*

XIII. Et tamen Hebr. 3. 6. αὐτοῦ, *ipſius*, non, *ſua.* Quomodo Eraſmum convincet Beza, ſi Apoſtolus nec ſpiritum aſperum, nec lenem voci αυτοῦ appoſuerit. Si conjecturas attulerit Beza, conjecturas adferet & Eraſmus; meritoque dicet, non ſufficere lectionem ſolis conjecturis ſtabilitam, ut probetur divinitas Chriſti Domini.

XIV. Octavo probatur, ex diverſitate lectionis Græcæ, orta ex diverſitate accentus. Ita Hebr. 9. 2. communiter nos legimus ἁγία, accentu in penultima, adeo ut ſit adjectivum, & fœmininum ſingularis numeri; ſenſumque faciat: *Propoſitio panum, quæ dicitur ſancta.* At ἅγια, accentu in antepenultima, adjectivum, & neutrum pluralis numeri, ſenſum facit; loca, de quibus loquitur Apoſtolus, eſſe ſancta. Priorem lectionem nos ſequimur, & Eraſmus: Beza fatetur eam reperiri in quibuſdam codicibus; & ſequitur lectionem poſteriorem. Poſſent hujuſmodi exempla adduci multa; ſed nihil opus eſt in re plana.

XV. Nono probatur, quia Proteſtantes rejiciunt quandoque omnia exemplaria Græca. Exemplum, Matth. 10. 2. in omnibus exemplaribus Græcis & Latinis legitur: *Primus Simon qui dicitur Petrus.* Ita & Biblia Lutherana, Hollandica, Gallica, & Germanica Calviniana.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

XVI. Adverſus ejuſmodi conſenſum, à Proteſtantibus agnitum, conatur ea verba in dubium vocare Beza, quando ſcribit de voce πρῶτος. *Quid, ſi hoc vocabulum ab aliquo additum ſit, qui Petri primatum vellet ſtabilire? nihil enim ſequitur, quod cohæreat.* Ita Beza, quod exiſtimat officere errori Proteſtantium, audaci temeritate cupit eluſum. Bezæ videtur nihil ſequi, quod cohæreat: Ergo Bezæ fit veriſimile, vocabulum πρῶτος, (etiamſi reperiatur in omnibus exemplaribus Græcis & Latinis, etiamſi ejus ſenſus exprimatur in editionibus vulgaribus) ab aliquo additum, qui Petri primatum vellet ſtabilire. Quid hoc eſt, niſi contra conſcientiam pervertere Verbum Dei?

SECTIO III.

Proteſtantes non poſſe provocare ad textum Hebræum, tanquam authenticum.

I. Licet quæ hactenus dicta ſunt de textu Græco, etiam pro magna parte applicari poſſint textui Hebræo; viſum tamen, poſt D. Veronium, rationibus quibuſdam demonſtrare, provocationem Proteſtantium ad textum Hebræum, non eſſe priori ſolidiorem.

II. Ratio prima, ex ambiguitate textus Hebræi. Ambiguum vocamus textum, quando idem locus, eadem vox, idem verbum diverſis ac diſcrepantibus modis, ob cauſas rationabiles, atque urgentes, explicari poteſt. Hoc autem apud Hebræos contingit, ex diverſitate ſignificationis unius ejuſdemque vocis. Contingit, quod idem verbum in variis conjugationibus habeat non raro con-

contrarias ſignificationes: imo idem quandoque contingit circa idem verbum in eadem conjugatione. Quid, quod eadem vox ex diverſæ ſignificationis radicibus deſcendat: quod maxima ſit quarundam vocum ſimilitudo: quod literæ diſſimiles cumulentur: quod integræ voces ſubaudiantur, & viciſſim redundentur. Hæc, & ſimilia habet Pagninus.

III. Poſita hac diverſitate, non quæritur, quid probabiliter, & congruo modo dici poſſit: ſed quid adeo certo & indubitato aſſeverandum ſit, ut ſecura fide acceptetur pro divino. Ipſi Proteſtantes omnem ſignificationis Hebraicæ diverſitatem in ſuis Bibliis non expreſſerunt: uti nec exprimi poteſt ſine ingenti confuſione: de quo videri poteſt verſio Belgica anni 1637. cum ſuis gloſſis.

IV. Docendum igitur illis incumbit, illud quod non expreſſerunt, non fuiſſe exprimendum; & illud, quod expreſſerunt, fuiſſe à Spiritu Sancto intentum.

V. Ratio ſecunda, ex diverſitate punctorum. Hæc enim ab initio Hebrææ linguæ non fuiſſe conjuncta, communiſſima habet ſententia. Ex eorum diverſitate oriri diverſitatem lectionis, notorium eſt.

VI. Exemplum: Iſa. 9. 6. dicitur de Chriſto: *Vocabitur Deus*. Judæi, mutatis punctis, ex paſſivo fecerunt activum, *vocabit*. Et ſic enervatur inſigne teſtimonium pro divinitate Chriſti.

VII. Lutherani 1529. pro *Deus*, legunt, *Poteſtas*. item 1534. 1535. A. 1535. B. 1540. 1548. 1566. 1572. 1575. 1582. 1589. 1609. Item Biblia Hollandica 1581. 1582. 1612. 1614. At vero 1637. *Deus fortis*. Gallica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

1553. 1554. *Dieu fort.* Calviniana Germanica 1538. 1560. 1570. 1587. *Deus fortis.* Heidelb. 1601. 1617. Vid. S. Hieronym. in eum loc. Bellarm. de Verb. Dei lib. 2. cap. 2.

VIII. Aliud: Iſa. 62. 11. legitur: *Ecce Salvator tuus venit.* Mutatis punctis, legunt Judæi: *Ecce ſalus tua venit.* quam ſalutem referunt ad ipſum Deum Patrem, non ad Chriſtum. Vid. S. Hieron. in eum loc.

IX. Biblia Lutherana male legunt cum Judæis, *Heyl.* 1529. 1534. 1535. A. 1535. B. 1540. 1548. 1566. 1572. 1575. 1582. 1589. 1609. item Hollandica 1581. 1582. 1602. 1612. 1614. 1637. Gallica bene legunt 1553. 1554. Male iterum Calviniana Germanica, *Heyl.* 1538. 1560. 1570. 1587. 1601. 1617.

X. Aliud: Jerem. 23. 6. legimus: *Hoc eſt nomen, quod vocabunt eum* (id eſt, quo vocabitur Chriſtus) *Dominus juſtus noſter.* Quo probatur divinitas Chriſti. Judæi, mutato uno puncto, totum hoc argumentum eludunt.

XI. Nobiſcum bene legunt Biblia Lutherana, Hollandica, Gallica, Calvinianorum Germaniæ.

XII. In iſtis exemplis diſcrepat noſtra Vulgata à punctuatione; &, ut vidimus, varia Proteſtantium Biblia ſequuntur noſtram lectionem, contra Judæorum punctuationem. Dicant ergo Proteſtantes utra, in iſtis exemplis, lectio ſit divina & canonica; ita ut articulus fidei in ea ſecure fundetur. Judæorum auctoritas præſto non eſt: quia ab iis recedunt. Catholicæ Eccleſiæ auctoritas ſi ipſis ſufficit, congratulamur: debebit enim & in aliis ſufficere.

XIII. Ratio tertia: quia Judæi corruperunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

perunt Biblia. Exemplum: Pſal. $\frac{21}{22}$. 17. legit Vulgata: *Foderunt manus meas, & pedes meos.* Quæ eſt inſignis Prophetia de crucifixione Chriſti. Legunt Judæi: *Sicut leo manus meæ,* &c. Lutherani, Hollandi, Galli, nobiſcum legunt: Calviniſtæ Germani initio cum Judæis, poſtea nobiſcum.

XIV. Aliud: Iſa. 53. 8. legit Vulgata: *Propter ſcelus populi mei percuſſi eum.* Hoc in ſingulari de Chriſto accipitur. Judæi nunc in plurali legunt de populo Iſraëlitico. Nobiſcum legunt Biblia Lutherana, Hollandica, Gallica, Calvino-Germanica.

XV. Aliud: Zachariæ 9. 9. Vulgata legit: *Ecce Rex tuus veniet tibi juſtus & Salvator.* Nunc Biblia Hebraica legunt, *ſalvatus.* Quam depravationem Judæi invexerunt, ne Chriſtum agnoſcerent Salvatorem mundi.

XVI. Lutherana Biblia nobiſcum legunt 1529. ſed legunt, *adjutor*, in ſequentibus. Hos ſequuntur Hollandica, niſi quod anno 1637. legant, *Salvator.* Gallica, *Salvator.* Calviniana Germanica 1538. 1560. 1570. bene: at vero legunt, *adjutor.* 1587. 1601. 1617.

XVII. Aliud: Zachariæ 9. 11. legit Vulgata: *Tu in ſanguine Teſtamenti tui emiſiſti vinctos de lacu, in quo non erat aqua.* Hoc teſtimonium de Chriſto, quibuſdam mutatis, detorquent Judæi ad Synagogam ſuam.

XVIII. Lutherana Biblia male 1529. & bene in ſequentibus. Hollandica bene. Gallica pervertunt. Calviniana Germanica male 1538. 1560. 1570. & iterum bene, 1587. 1601. 1617.

XIX. His poſitis, quilibet judicet, an Proteſtantes ſint admittendi, provocantes ad textum Hebræum, pro ſtabiliendo fidei dogmate.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

gmate. Si enim velint Judæis per omnia aſſentiri, neceſſe erit, ut & eorum depravationes acceptent, quod alienum eſt à viris bonis. Sin autem non per omnia aſſentiuntur Judæis, quid invenient, quod ſufficienti fundamento contra Catholicos allegent?

Sectio IV.

Communis conſideratio ex præcedentibus.

I. Docent Proteſtantes, Deum hoc tempore non loqui hominibus, neque docere, quid credendum ſit, niſi per Scripturas. Petat populus; Cui Scripturæ ſit credendum? Reſpondent; Vulgari Germanico, Belgico, Gallico; *quatenus religioſiſſime tranſlata preſſe & plene reſpondet authenticæ.* An autem iſta vulgaris tranſlatio preſſe & plene reſpondeat authenticæ, nequit judicare populus, qui exemplaria Græca, & Hebræa, à vobis habita authentica, non intelligit. Crederet fortaſſe vobis populus, niſi ipſi diceretis; illas tranſlationes eſſe *Scripturam Sacram, quatenus reſpondet authenticæ.* Novit etiam populus, exemplaria, quæ habetis Græca & Hebræa, ex veſtra confeſſione, non eſſe originales Scripturas, ab ipſis Apoſtolis, & diſcipulis Chriſti relictas: novit, non eſſe copias publica auctoritate deſcriptas, publica auctoritate cum originali collationatas; quales etiam in prophanis ſolent exigi judiciis, ne cui mendacium pro veritate obtrudatur. Fac tamen, in verbo Miniſtrorum ſuorum, id credere populum; quamvis, non credere hominibus, ab ipſiſmet edoctum.

Synop. pur. Theol. *Diſp.* 3. *Theſ.* 11.

II. Sed audit populus à vobis commendari

dari *religioſiſſime factas tranſlationes:* quod iterum credit in verbo Miniſtrorum ſuorum; à quibus tamen didicerat, hominibus non credere. Iſta vero religioſiſſima tranſlatio non poteſt impedire, quo minus ipſi dicatis, eam non eſſe Scripturam Sacram, niſi *quatenus preſſe & plene reſpondet authenticæ.* Hæret populus, & neſcit, in quibus iſta tranſlatio preſſe & plene reſpondeat authenticæ; in quibus vero nec preſſe, nec plene reſpondeat authenticæ. Præſumit inſuper de Miniſtrorum ſuorum religioſa ſinceritate, quod nec ipſi ſciant, in quibus ſuorum tranſlatio reſpondeat, vel non reſpondeat authenticæ; quod loca non reſpondentia feciſſent authenticæ reſpondere, ſiquidem ea ſciviſſent.

III. Magis angitur populus, quando Miniſtros ſuos audit confitentes, eſſe magnam diverſitatem exemplarium Græcorum, etiam in locis ad fidem pertinentibus: eſſe frequenter variam ejuſdem Græcæ vocis interpretationem: eſſe variam interpunctionem: varietatem ex aſpiratione: varietatem ex accentu. In exemplaribus Hebræis eſſe multam ambiguitatem ex diverſitate ſignificationis unius ejuſdemque vocis: ex varietate conjugationum: ex diverſitate punctorum: ex malitia Judæorum. Propterea non miratur quidem, quod dicatis, tranſlationem non eſſe Scripturam Sacram, niſi quatenus preſſe & plene reſpondet authenticæ: ſed ſummopere miratur, ſibi mandari, ut in Scriptura Sacra quærat ſalutem ſuam; cum tamen neſciat, quatenus conveniat authenticæ; & merito præſumit, vos idem neſcite. Obſtupeſcit vero populus conſiderans varietatem in exemplari-

bus, in ejuſdem vocis interpretationibus, in interpunctionibus, in aſpirationibus, in accentibus, in aliis, à vobis agnoſci; & tamen ſuas verſiones non eſſe Scripturam Sacram, niſi quatenus preſſę & plene reſpondet rei variæ, quam interim vos aſſeritis authenticam.

IV. Deſperabit proinde populus, per ejuſmodi Scripturam ad veritatem fidei perveniri poſſe; niſi à ſuis Miniſtris firmius aliquod accipiant ſolatium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

TRACTATUS QUINTUS.

DE PERPETUA PROBATIONE FIDEI PER TESTES.

SECTIO I.

I. JUxta Apoſtolum, *Eſt fides ſperandarum ſubſtantia rerum, argumentum non apparentium.* Et quia rerum non apparentium eſt fides, probationem poſtulat intellectus; qui citra rei evidentiam, vel probationem temere aſſentitur. Hebr. 11. 1.

II. Evidentiam fruſtra quæras in rebus fidei; ut quæ ſint de non apparentibus per lumen naturale. Sequitur probatione indigere fidem, ne temere credamus. Itaque, probatio eſt teſtimonium, vel inſtrumentum, quo fides veri conſtat. Nam probatio teſtibus, & fide tabularum conficitur.

III. Hic autem agemus de probatione fidei per teſtes; quatenus ea diſtinguitur à probatione per inſtrumenta. Teſtimoniis creditur propter teſtes, horumque integritatem, & fidelitatem.

IV. Teſtis eſt, qui de aliquo facto, aliis ignoto, vel dubio, teſtimonium dicit. Teſtimonium, ſeu atteſtatio, eſt ipſius teſtis aſſeveratio.

V. Agemus de perpetua probatione: quia probatio per teſtes nunquam recuſari poteſt: quia de traditis ſine ſcripto, citra teſtes conſtare non poteſt: quia inſtrumenta fidei noſtræ dependent à teſtibus.

Sectio II.

Fundamentum Chriſtianiſmi refertur.

I. Fides, quatenus ſignificat aſſenſum mentis, ex prævia Dei gratia, veritati revelatæ præſtitum, verſatur circa ſperandarum ſubſtantiam rerum non apparentium. Neminem futurum exiſtimamus, in libris Novi Teſtamenti Domini noſtri Jeſu Chriſti vel modice verſatum, qui neget fundamentum Chriſtianiſmi eſſe fidem, quam verbo Dei adhibemus. Quid enim per univerſa Evangelia narratur frequentius, ſuadetur fortius, inculcatur uberius, quam fides? Jeſus Chriſtus exegit fidem ab auditoribus & diſcipulis; & veritas doctrinæ ejus merebatur fidem. fidem verbis ſuis haberi voluit: & ut nullus eſſet excuſationi locus, ea patravit admiranda opera, quibus & ſimplices, & docti merito ad fidem commoverentur.

II. Doctores dedit orbi univerſo, viros fideles, prædicatores veritatis, ſuaſores fidei; perſuaſores etiam, iis ſignis inſtructos, quæ nec ſubtilitas Gentilium, nec perverſitas Judæorum poſſet convellere. Ita nimirum oportebat, ut æterna Dei ſapientia, per ſtultitiam crucis mundum reconciliatura Patri, quæ ſtulta erant mundi eligeret, quo confunderet ſapientes: obedientiâ ſublatura crimen inobedientiæ; parvis & humilibus abundantiorem conceſſura gratiam, tanquam ad obedientiam fidei, divina ordinatione ſingulariter diſpoſitis.

III. Nolumus hic pluribus deducere, quæ univerſis ſunt perſpectiſſima. Illud unicum non tam perſuaſum, quam repetitum cupimus; Captivandum eſſe intelle-

ctum

ctum in obſequium fidei, ut ſimus Chriſtiani.

SECTIO III.

Chriſtum Jeſum miraculis & teſtibus fidem meruiſſe.

I. Nunquid ipſum Dominum Jeſum videmus, quantum illa, cui & ipſi Proteſtantes credunt, docet hiſtoria, nihil prius, nihil fortius, quam credi ſibi voluiſſe: cum diſcipuli necdum eſſent idonei, cum quibus ei res eſſet, ad divina percipienda ſecreta. Quid enim aliud agunt tanta, & tam multa miracula, ipſo etiam dicente, illa fieri non ob aliud, niſi ut ſibi crederetur? Fide ille ſtultos ducebat: privato illos S. Scripturarum ſcrutinio docendos eſſe, Proteſtantes exiſtimant. Clamabat ille, ut crederetur: Proteſtantes reclamant. Laudabat credentes ille: Proteſtantes objurgant. *Vid.* S. Auguſt. *de Util. cred.*

II. Sed nec teſtes defuerunt, unde conſtaret de Domini Jeſu auctoritate. Nam in nomine Jeſu omne genu flectitur reverentiâ, cæleſtium, terreſtium, & infernorum; ipſaque teſtantur ſubmiſſione, ei fidem adhibendam eſſe. Cæleſtes ſpiritus in nativitate ejus teſtimonium perhibent; ſequuntur Paſtores; Magi, per prophetiam eruditi, ſtellæ ductu Jeſum inveniunt; Angelis, hominibus, & olim mortuis de eodem teſtantibus.

III. Idem nomen teſtimonium habuit de cœlo, voce ab altiſſimis delata: *Hic eſt filius meus dilectus, ipſum audite.* Teſtimonium invenit in terra, dicente præcurſore Joanne: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.* *Matt.* 17. 5. *Joan.* 1. 29.

Prodiit etiam teſtimonium ab infernalibus ſpiritibus, quando clamabant dæmonia: *Quid nobis & tibi Jeſu fili Dei?*

Matth. 8. 29.

IV. Aliunde trinum teſtimonium, & quidem illuſtrius deſumetur; ſi conſideremus, quomodo gloriam ſuam diſcipulis exhibuerit. Aderant enim Moyſes & Elias; & inſuper accedebat de cælo vox Patris æterni. Non quaſi cæteros teſtes, vel alia reprobaret teſtimonia; ſed quoniam in tribus teſtibus ſtabit omne verbum.

V. Ergo Chriſtus Jeſus afferens medicinam, quæ corruptiſſimos mores ſanatura erat, miraculis, teſtibuſque conciliavit authoritatem; authoritate meruit fidem; fide contraxit multitudinem; multitudine obtinuit vetuſtatem; vetuſtate roboravit religionem; quam non ſolum hæreticorum ineptiſſima novitas fraudibus agens, ſed nec Gentium quidem veternoſus error, violenter adverſans, aliqua ex parte convelleret.

Sectio IV.

Quibus Chriſtus voluerit prædicari fidem.

I. Notum eſt, ex Novo Teſtamento, voluiſſe Chriſtum prædicari fidem omni creaturæ; doctis æque ac indoctis, ſimplicibus & exercitatis. Decuit enim, ut qui omnes homines volebat ſalvos fieri, prædicationem ad omnes, & ſingulos dirigeret. Atque ideo miſſi ſunt Apoſtoli in orbem univerſum, ut traderent, quod acceperant; ut docerent, quod didicerant; ut obſervationem mandatorum Chriſti cunctis proponerent. Nam ſi propter eos ſolos Chriſtus mortuus eſt, qui certa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

certa intelligentia poſſunt iſta diſcernere, pene fruſtra in Eccleſia laboramus.

II. Nullus autem datur modus efficacior & facilior deducendæ veritatis ad omnium notitiam, quàm per teſtes. Magnum vero teſtium numerum pro Chriſto jam produximus; ex domeſticis & alienis; ex amicis & inimicis, ex omni ſtatu, ut veritas neminem poſſit latere, niſi qui eam defugerit.

SECTIO V.

Chriſtum voluiſſe prædicari fidem per teſtes.

I. Conveniens enim erat, ut prædicatio fidei, ad omnes directa, univerſis ad fidem Chriſti adducendis eſſet coaptata. Cum enim eſſet impoſſibile, ſine fide placere Deo, juſto ex fide vivente; inſtituit proculdubio æterna Dei ſapientia, infirmitati noſtræ ſeſe attemperans, eum prædicandi modum, quo non minus indocti, quam docti ad fidem pervenirent. Oportet igitur eum prædicandi modum eſſe ad perſuadendum cum efficaciſſimum, tum facillimum. Efficaciſſimum quidem, ne ingeniorum ſubtiliorum perverſitate poſſet perverti, vel potius eludi. Facillimum, ne docti, præ indoctis viderentur ad fidem electi; cum apud Deum non ſit acceptio perſonarum; &, teſtante Salvatore noſtro, humilibus & pauperibus ſingulari modo deſtinata ſit prædicatio Evangelii.

II. Modum illum prædicandi efficaciſſimum & facillimum tradidit Salvator mundi, noviſſimis ante aſcenſionem ſuam verbis: *Eritis mihi teſtes in Jeruſalem, & in omni* *Act. 1. 8.*

Ju-

Judæa, & Samaria, & uſque ad ultimum terræ. Solent parentes, ex hac vita abituri, poſtremis verbis optima quæque ſuis filiis commendare. Solent filii, parentum ſuorum amantiſſimi, ultimorum verborum, mandatorumque à parentibus acceptorum, nunquam obliviſci. Chriſtus Jeſus, quod ante paſſionem ſuam frequenter prædixerat, & commendaverat, aſcendens ad Patrem, rurſum prædicit & commendat: *Eritis mihi teſtes in Jeruſalem, & in omni Judæa, & Samaria, & uſque ad ultimum terræ.* Perpendamus hæc verba, tanquam filii parentis noſtri amantiſſimi: inde enim planum fiet, quem prædicandi modum ſapientiſſimus Magiſter voluerit obſervari; qui ſeſe ſimul manifeſtabit efficaciſſimum & facillimum.

III. Probatio per teſtes tunc eſt facillima, tunc efficaciſſima, quando ea fit per teſtes omni exceptione majores, auctoritate teſtium dictis ipſorum fidem conciliante. Unuſquiſque facile judicat, teſtibus in auctoritate conſtitutis fidem eſſe adhibendam. Illico protervus judicatur, qui ſe dictis talium teſtium, ſub quocunque prætextu, opponit.

IV. Sic igitur Evangelium prædicari voluit Chriſtus: ut Apoſtoli teſtimonium perhiberent de ipſo, ejuſque doctrina, uſque ad ultimum terræ, Domino ſcilicet cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis. Ita Dominus Jeſus auctoritatem majorem teſtibus conciliavit Apoſtolis, verbo eos deſignans, & toti mundo per cooperationem & ſigna eoſdem innoteſcere faciens: quo haberent docti & indocti, quod ſequerentur facile, & quod efficaciter retinerent:

nerent: omneſque illos, tum docti, tum indocti protervos æſtimarent, qui ſe tantæ auderent opponere auctoritati.

SECTIO VI.

De teſtibus ex S. Scriptura.

I. Ab initio mundi per teſtes traditam, propagatamque eſſe veram Religionem, nemo niſi temere negaverit. In eum finem teſtimonium Moyſis fuiſſe à Deo adhibitum, teſtatur Apoſtolus: *Et Moyſes quidem* Hebr. 3. 5.
fidelis erat in tota domo ejus tanquam famulus, in teſtimonium eorum quæ dicenda erant.

II. De Chriſto prædictum fuerat in Veteri Teſtamento: *Ecce teſtem populis dedi eum,* Iſa. 55. 4.
ducem ac præceptorem Gentibus. Quomodo autem præclariſſimum reddiderit teſtimonium, tradit S. Apoſtolus: *Præcipio tibi co-* 1 Tim. 6.
ram Deo, qui vivificat omnia, & Chriſto Jeſu, 13.
qui teſtimonium reddidit ſub Pontio Pilato, bonam confeſſionem. Antea quidem teſtimonium de ſeipſo perhibuerat Jeſus, quod male calumniabantur Judæi; cum illi conveniret dictum Jeremiæ: *Ego ſum Judex & teſtis, dicit* Cap. 29.
Dominus. Quia enim Dominus erat, & Deus 23.
omniſcius ab æterno, etiam ſolitarium de ſeipſo teſtimonium, tanquam errare neſcii, debebat ſufficere. Quod vero eſſet Dominus, multiplicibus erat manifeſtatum teſtimoniis, quorum in antecedentibus meminimus. Ipſe Dominus dignatur provocare ad ſua opera: *Opera quæ ego facio in nomine Patris mei,* Joan. 10.
hæc teſtimonium perhibent de me. Nam per ope- 25.
ra Pater reddebat teſtimonium de Filio: & quot erant opera ejus miraculoſa, tot erant pro filio teſtimonia. Et proinde Chriſtus Jeſus eſt *teſtis fidelis.* Apoc. 1. 5. *Eſt teſtis fidelis &*

verus,

verus, qui & principium creaturæ Dei. Apoc. 3.
14. Ecce teſtificatur ut Dominus & Judex:
Joan. 3. 11. *Amen amen dico tibi, quia quod ſcimus loquimur, & quod videmus teſtamur, & teſtimonium noſtrum*
Ibid. v. 32. *non accipitis.* Et ſimiliter: *Qui de cælo venit, ſuper omnes eſt. Et quod vidit, & audivit, hoc teſtatur: & teſtimonium ejus nemo accipit.* Rurſus
Joan. 5. 31. &c. ſuam dignitatem probat: *Si ego teſtimonium perhibeo de meipſo, teſtimonium meum non eſt verum. Alius eſt qui teſtimonium perhibet de me: & ſcio quia verum eſt teſtimonium quod perhibet de me. Vos miſiſtis ad Joannem: & teſtimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine teſtimonium accipio, &c. Ego habeo teſtimonium majus Joanne. Opera enim, quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipſa opera quæ ego facio, teſtimonium perhibent de me, quia Pater miſit me: & qui miſit me Pater, ipſe teſtimonium perhibuit de me.*

III. Non indigebat Chriſtus teſtimonio Joannis, ut qui majus habebat teſtimonium; ſed utile erat Judæis Joannis teſtimo-
Joan. 1. 17. nium, ut ducerentur ad Chriſtum. Nam *hic venit in teſtimonium, ut teſtimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum: non erat ille lux ſed ut teſtimonium perhiberet de lumine.* Iterum: *Et teſtimonium perhibuit Joannes dicens: Quia vidi Spiritum deſcendentem quaſi columbam de cælo, & manſit ſuper eum. Et ego neſciebam eum: ſed qui miſit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum deſcendentem & manentem, hic eſt, qui baptizat in Spiritu Sancto. Et ego vidi: & teſtimonium perhibui, quia hic eſt filius Dei.*

IV. Ante paſſionem ſuam prædixit Apoſtolis ſuis, & diſcipulis Chriſtus, futurum ut de ipſo teſtificarentur, & propter teſtifi-
Marc. 10. 18. cationem multa paterentur: *Tradent vos in conciliis, & in Synagogis ſuis flagellabunt vos: & ad*

ad præſides & ad reges ducemini propter me, in te-
ſtimonium illis & Gentibus. Prædixit teſtifica-
tionem Evangelii per mundum univerſum:
Et prædicabitur hoc Evangelium regni in univerſo *Matth.24.*
orbe, in teſtimonium omnibus gentibus: & tunc 14.
veniet conſummatio. Ideo creavit eos teſtes ſub-
ordinatos Spiritui Sancto: *Cum autem venerit* *Joan.15.*
Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, ſpi- 26.
ritum veritatis, qui à Patre procedit, ille teſti-
monium perhibebit de me: & vos teſtimonium per-
hibebitis de me: quia ab initio mecum eſtis. Et poſt
reſurrectionem ſuam dixit Apoſtolis: *Vos te-* *Luc.24.*
ſtes eſtis horum. 48.

V. Merito igitur convenit omnibus veris
Chriſtianis, quod Corinthiis dicit Apoſto-
lus. *Teſtimonium Chriſti confirmatum eſt in vobis.* *1 Cor.1.6.*
Et, ut loquitur idem Apoſtolus: *Tantam* *Hebr.12.1.*
habentes impoſitam nubem teſtium, deponentes o-
mne pondus, & circumſtans nos peccatum, per
patientiam curramus ad propoſitum nobis certamen:
aſpicientes in auctorem fidei & conſummatorem Je-
ſum, &c. Nubes illa teſtium ducit nos ad
terram promiſſionis: nam *Liberat animas te-* *Prov.14.*
ſtis fidelis: ideoque merito unuſquiſque no- 25.
ſtrum dicit: *Adhæſi teſtimoniis tuis Domine.*
Pſal. 118.31.

SECTIO VII.

Per teſtes inchoatam fidem, per teſtes fuiſſe continuatam.

I. Satis jam oſtendimus, voluiſſe Chri-
ſtum per teſtes fidem prædicari. Sequitur,
ut declaremus, quomodo per teſtes prædi-
catio fidei fuerit continuata. Audivimus,
S. Petrum, poſt defectionem Judæ, alium *Act.1.21.*
deſideraſſe reſurrectionis Chriſti teſtem.
Scie-

Sciebat enim, Eccleſiam ſine miniſterio eſſe non poſſe: & quotquot ad publicum miniſterium aſſumuntur, conſtitui ſingulari modo teſtes veritatum fidei; ut continuatis per officium teſtibus, ipſa fidei prædicatio eodem modo continuetur.

II. Et ad ſequentia proſpiciens tempora,
2 Tim. 2. 1. præclare ſtatuit S. Paulus: *Tu ergo, fili mi,* Timothee, *confortare in gratia, quæ eſt in Chriſto Jeſu: & quæ audiſti à me per multos teſtes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.* Primum commendaverat Timotheo conſtantem profeſſionem Chriſtianiſmi, ut qui veritatem Evangelicam acceperat à S. Paulo, aliiſque teſtibus à Deo præordi-
2 Tim. 1. 8. natis: *Noli erubeſcere teſtimonium Domini noſtri, neque me vinctum ejus: ſed collabora Evangelio ſecundum virtutem Dei.* Non erat cauſa, cur Timotheus erubeſceret teſtimonium Domini: quamvis enim revera eſſet teſtimonium hominum: quatenus tamen illi homines erant præordinati à Deo ad ferendum teſtimonium, erat teſtimonium ipſius Domini. Non erat cauſa, cur Timotheus erubeſceret Paulum vinctum; quia hoc prædixerat Dominus, futurum ut teſtes ſui perſecutionem paterentur: unde ex infirmitate Pauli magis debebat confirmari. Non erat cauſa, cur Timotheus erubeſceret teſtimonium perhibere Evangelio, monitus ab Apoſtolo, non tam ſuum eſſe, quod perhiberet teſtimonium, quàm ipſius Domini. Ita fortiſſime eum incitat, ad collaborandum Evangelio ſecundum virtutem Dei. Et ideo dixe-
2 Tim. 1. 6. rat: *Admoneo te ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum.* Quæ audivit Timotheus ab Apoſtolo conformia teſtimoniis Apoſtolorum reliquorum, qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſimul cum Timotheo veritati ab Apoſtolo auditæ teſtimonium perhibere poſſunt, ea debet commendare fidelibus hominibus, qui idonei erunt alios docere.

III. Quid hoc eſt? Timotheo injungitur munus docendi. Quid docebit Timotheus? Nonne quod audivit ab Apoſtolo? Sed illi, qui diſcunt, ſtabuntne teſtimonio ſolius Timothei? Hoc non dicitur. Quid ergo faciet Timotheus, ut ſuis verbis habeatur fides? Nunquid adhibebit teſtes, qui cum ipſo doctrinam fidei ab Apoſtolo audierunt? Sed his adhibitis, tenenturne diſcentes ejus teſtimonio acquieſcere? Si quidem Apoſtolicis ſtandum eſt verbis, omnino tenentur. Qui autem didicerint à Timotheo per multos teſtes, tanquam idonei alios docere, eundem obſervabunt docendi modum, ut adhibitis teſtibus propagetur & continuetur fides ad ſequentia tempora.

IV. Habes, lector, per teſtes inchoatam fidem, per teſtes fuiſſe continuatam: & fideles Chriſti Apoſtolos eum prædicandi modum, qui à Chriſto erat commendatus, tum obſervaſſe, tum aliis obſervandum tradidiſſe.

SECTIO VIII.

Fundamentum faciendæ inquiſitionis.

I. Nemo dubitat, eum, qui veram religionem inquirit, aut jam credere, immortalem eſſe animam, cui proſit illa religio, aut idipſum in vera religione velle inveniri. Animæ igitur cauſa omnis religio. Num corporis natura, quoquo modo ſe habeat, nullam curam ac ſolicitudinem incutit ei, præſertim poſt mortem, cujus anima tenuerit, *Vid. S. Auguſt. de Util. cred.*

nuerit, quo beata ſit. Animæ igitur cauſa vel ſolius, vel maxime, ſi qua eſt, vera religio inſtituta eſt.

II. Hæc autem anima (non inquirimus, quam ob cauſam) errat ac ſtulta eſt; donec adipiſcatur percipiatque ſapientiam: & fortaſſe ipſa eſt vera religio. Num quenquam ad fabulas mittimus? Num cogimus, ut temere credatur? Animam noſtram dicimus, errore ac ſtultitia irretitam ac demerſam, viam, ſi qua eſt, quærere veritatis. Si hoc in Proteſtantibus locum non habuerit, dent veniam, & innatam nobiſcum participent ſapientiam ſuam; ſin id quod diximus agnoſcunt in ſeipſis, quid impedit, quo minus ſimul quæramus verum.

Sectio IX.

Modus inquirendi.

Vid. S. Auguſt. *de Util. cred.*

I. His igitur conſtitutis, quæ, ut opinamur, ita juſta ſunt, ut obtinere apud Proteſtantes iſtam cauſam quovis judice debeamus; dicendum eſt, quo modo viri præſtantiſſimi de vera religione inquirendum eſſe putaverint, ipſarum rationum momenta ponderantes.

II. Hærent initio cunctabundi, dumque recogitant, quid ipſis tenendum, quid dimittendum ſit, cunctatio indies major oboritur. Sed quonam modo verum inveniendum ſit, cujus amore tenentur, necdum perſpiciunt. Sæpe ipſis videtur, non poſſe inveniri verum; magnique fluctus cogitationum ſuarum in libertinorum ſuffragium feruntur. Sæpe rurſum intuentes quantum poſſunt, mentem humanam tam vivacem, tam ſagacem, tam perſpicacem, non putant

ant latere veritatem, niſi quod in ea quærendi modus lateat; eundemque illum modulum ab aliqua divina auctoritate eſſe ſumendum.

III. Si vero quærendum eſt, quænam illa ſit auctoritas, cum in tantis diſſenſionibus ſe quiſque illam traditurum polliceatur: tunc occurrere videtur inexplicabilis ſylva, cui ſeſe inſerere facile pigeat. Atque inter hæc, ſine ulla requie, cupiditate reperiendi veri, animus agitatur; nihilque amplius in tantis periculis videtur reſtare, quam (ut opem ferat) divinam providentiam lachrimoſis & miſerabilibus vocibus deprecari.

IV. Auctoritatem illam, modum quærendæ veritatis determinantem, multi non inveniunt; qui dum auctoritatem teſtium non ſatis ponderant, circa vim & gravitatem teſtimoniorum fruſtra occupantur. Cum enim voluerit Deus nos per homines docere, neceſſe eſt ut videamus, quouſque iis fidendum ſit, antequam divina teſtimonia privato cujuſque ſubjiciamus ſcrutinio: ſiquidem Deo viſum non eſt, vel uniuſcujuſque temeritati veritatem ſuam diſcutiendam relinquere; vel unicuique homini peculiari afflatu, ut olim Prophetis, mentem ſuam aperire. Nam quemadmodum Prophetas voluit ſuos eſſe teſtes, à quibus accipienda eſſet divina veritas; ita Prophetarum teſtimonia voluit per teſtes ad nos pervenire: voluntate nimirum ſibi per omnia conſtante, qua decreverat mundum per teſtes edocere, horumque teſtimonia per alios teſtes ad omnem poſteritatem deducere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

SECTIO X.

Teſtibus adhibendam eſſe fidem.

I. Jam breviter totius cauſæ poſuimus fundamenta, ſed res ipſa non ita in propinquo eſt, ut corporis eam ſenſibus metiamur, etiam quando à ſpeciebus materialibus non plane detinemur. Quid magis apud Proteſtantes eſt obvium, quam non ſolum dicere, ſed etiam fortiſſime aſſeverare, ſe verum inveniſſe, à quo nunquam ſint divellendi? Quid in Catholicis copioſius arguunt, traducunt acerbius; quam quod auctoritatem ſequentes, antequam illud verum teneant, quod pura mente conſpicitur, doceant teſtibus fidei credendo præmuniendos eſſe homines, & illuminaturo præparandos Deo.

Vid. S. Auguſt. de Util. cred.

II. Noverunt Proteſtantes, ſuos prædeceſſores non aliam ob cauſam in Lutherum, Calvinum, alioſque incidiſſe, niſi quod ſe dicebant, terribili auctoritate ſpreta, ſolis Scripturis inſiſtentes, introducturos ad Deum & errore omni liberaturos. Nec enim aliud illos coëgit, dimiſſa religione, quam à parentibus acceperant, illos Magiſtros ſequi; niſi quod Catholicos ſuperſtitione teneri, & fidem ante rationem nobis imperari dicerent; ſe autem nullum premere ad fidem, niſi diſcuſſa & enodata ex Scripturis veritate.

III. Mirum non eſt, multos his pollicitationibus allici, præſertim in veritate Catholica non radicatos atque fundatos, quaſi aniles fabulas, quæ à majoribus acceperant, temere ſpernentes, & apertum, ſincerumque verum è Scripturis ſacris haurire cupien-

tes.

tes. Sed quæ rurſum ratio multos retinet, præſertim in provinciis Belgii unitis, cur Proteſtantium Religioni non penitus aſſocientur, atque in gradu, quem vocare licet Auditorum, conſiſtant; niſi, quod ipſos Proteſtantes animadvertant plus in refellendis aliis diſertos & copioſos eſſe, quam in ſuis probandis firmos & ſtabiles conſiſtere?

IV. Varii etiam inter Proteſtantes reperiuntur, qui Eccleſiam patrum ſuorum adeo vehementer execrantur, ut vix audiendi, explorandique videantur Catholici; nulla alia re inducti, niſi magna quadam præſumptione & pollicitatione S. Scripturarum. Eo autem, ut diximus, Catholicam Eccleſiam maxime criminantur, quod illis, qui ad eam veniunt, præcipitur ut credant; dum Magiſtri ſui non jugum credendi imponere, ſed docendi fontem ſe aperire gloriantur. Sed gloriatio iſta non in alium finem adhibetur, niſi ut aliquam concilient multitudinem nomine Scripturarum. Quo promiſſo, videtur in Deo ſuo gaudere anima humana; nec tamen vires ſuas valetudinemque conſiderans ſanorum eſcas appetendo, quæ male committuntur niſi bene valentibus, irruit in venena fallentium. Nam vera religio, niſi credantur ea, quæ quiſque poſtea, ſi ſe bene geſſerit, dignuſque fuerit, aſſequatur atque percipiat, omnino ſine quodam gravi auctoritatis imperio iniri recte nullo pacto poteſt.

V. Sed quæritis fortaſſe, & de hoc ipſo accipere aliquam rationem, qua vobis perſuadeatur, non prius notitia S. Scripturarum, quam fide vos eſſe docendos. Ea autem facile reddi poteſt, ſi modo vos æquos præbeatis. Videte ergo, utrum in religione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

initium faciendum ſit à fide. Si credere vitioſum eſt, quis poterit amicum habere? ſi enim turpe eſt aliquid credere; aut turpiter facit, qui amico credit, aut cui ab amico creditur; quomodo amicum vel ipſum, vel ſe appellet, non videmus.

VI. Dicetis, vos concedere, aliquid aliquando eſſe credendum; ſed hoc declarandum eſſe, quomodo in religione turpe non ſit credere, antequam de S. Scripturis ipſi intelligamus. Præſtabimus idipſum per gratiam Dei. Quocirca à vobis petimus, quid exiſtimetis in graviore culpa eſſe; religionem tradere indigno; an credere, quod ab illis dicitur, qui eam tradunt? Indignum autem dicimus, qui ficto pectore accedit. Conceditis, ut arbitramur, magis culpandum eſſe, tali homini pandere, ſi qua ſunt ſancta ſecreta; quam religioſis viris, de ipſa religione aliquid affirmantibus credere.

VII. Quare nunc putetis, eum adeſſe, qui vobis religionem ſit traditurus. Quonam modo illi fidem facturi eſtis, vero vos animo accedere, neque quicquam in vobis, quod ad hanc rem attinet, doli aut ſimulationis eſſe? Dicetis, bona veſtra conſcientia nihil vos fingere: quantum poteritis, idipſum aſſeretis verbis, ſed tamen verbis: non enim animi veſtri latebras homines homini aperire poſſetis. At, ſi ille dixerit; Ecce vobis credo: Sed nonne eſt æquius, ut etiam vos credatis mihi, cum vos beneficium, ſi aliquid veri teneo, ſitis accepturi, daturus ego? Quid reſpondebitis; niſi, eſſe credendum.

VIII. Rurſum dicetis: nonne erat melius, Scripturas ſtatim proferre, ut eas, quocunque nos ducerent, ſine ulla ſequeremur teme-

temeritate? Erat fortaſſe. Sed cum res tanta ſit, ut Deus vobis per Scripturas ſit cognoſcendus; omneſne putatis idoneos eſſe percipiendis Scripturis, quibus ad divinam intelligentiam mens ducitur humana, an paucos? Paucos agnoſcetis idoneos; voſque inter eos computabitis: quod quidem ille credit, qui vobis religionem traditurus eſt.

IX. Vos autem mementote, jam cum bis crediḋiſſe vobis incerta dicentibus: vos illi religioſe admonenti, ne ſemel quidem voluiſſe credere. Verum ſit ita; & vero vos animo ad accipiendam religionem accedere; & ita paucorum vos eſſe hominum, & Scripturas, quibus ad certam cognitionem homo perducitur, vos capere poſſe. An cæteris hominibus, qui tam ſereno ingenio non ſunt, negandam religionem putatis? Nonne judicatis, eos pedetentim, quibuſdam gradibus, ad illa ſumma penetralia eſſe deducendos? Videtis plane, id eſſe religioſius. Neque enim vobis quivis homo, in rei tantæ cupiditate, ullo modo deſerendus aut reſpuendus eſſe videbitur. Nonne ſtatuitis, niſi primo credat, ſe ad id quod inſtituit perventurum, mentemque ſimplicem præbeat, & quibuſdam magnis neceſſariiſque præceptis obtemperans, quadam vitæ actione præpurgetur, non eum aliter illa, quæ pure vera ſunt, adepturum? Cenſetis profecto. Quid ergo iſtis, quorum de genere vos eſſe jam credimus, qui facillime divina ſecreta ex Scripturis capere poſſunt, ſi hac via veniunt, qua illi, qui primitus credunt; nunquid tandem oberit? non arbitramur.

X. Sed tamen dicitis, quid eos capaciores morari opus eſt? Ratio hæc eſt: quia etiam facto ſibi nihil, nocerent tamen exem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

plo cæteris. Vix enim eſt, qui de ſe tantum ſentiat, quantum poteſt & debet: ſed qui minus, excitandus eſt; qui amplius, reprimendus; ut neque ille deſperatione frangatur, neque iſte præcipitetur audacia. Quod facile fit, ſi etiam ii, qui valent volare, ne cui ſit periculoſum incitamentum, pauliſper cogantur incedere, qua etiam cæteris tutum eſt.

XI. Hæc eſt quædam providentia veræ religionis. Hoc juſſum divinitus. Hoc à beatis majoribus traditum. Hoc ad nos uſque ſervatum. Hoc perturbare velle atque pervertere, nihil aliud eſt quam ad veram religionem ſacrilegam viam quærere. Quod qui faciunt, nec ſi eis concedatur quod volunt, poſſunt quo tendunt pervenire. Cujuſmodi enim libet excellant ingenio, niſi Deus adſit, humi repunt. Tunc autem adeſt, ſi ſocietatis humanæ in Deum tendentis cura ſit: quo gradu nihil firmius in cælum reperiri poteſt.

Sectio XI.

Cur teſtibus adhibenda fides,

I. Quare jam ſupereſt, ut conſideremus, quo pacto hi ſequendi non ſint, qui ſe pollicentur ſolis Scripturis docturos. Nam quo modo ſine culpa poſſimus ſequi eos, qui credere jubent, jam dictum eſt: ad hos autem ſponſores Scripturarum, non modo ſine vituperatione, ſed etiam cum aliqua laude ſe venire nonnulli putant: Sed non ita eſt.

II. Quod intelligimus, debemus rationi: quod credimus, auctoritati: quod opinamur, errori. Jam quærimus: Si quod de Scripturis neſcitur, credendum non eſt,

quo-

quomodo ſerviant parentibus liberi, eoſque mutua pietate diligant, quos parentes ſuos eſſe non credunt? Non enim ex Scripturis ullo modo ſciri poteſt: ſed interpoſita matris auctoritate de patre creditur: de ipſa vero matre plerumque nec matri, ſed obſtetricibus, nutricibus, famulis. Nam cui furari filius poteſt, aliuſque ſupponi, nonne potuit decepta decipere? Credimus tamen, & ſine ulla dubitatione credimus, quod ſciri non poſſe confitemur. Quis enim non videat pietatem, niſi ita ſit, ſanctiſſimum generis humani vinculum, ſuperbiſſimo ſcelere violari? Nam quis vel inſanus eum culpandum putet, qui eis officia debita impenderit, quos parentes eſſe crediderit, etiamſi non eſſent? Quis contra non exterminandum judicaverit, qui veros fortaſſe parentes minime dilexerit, dum ne falſos diligat, metuit? Multa poſſunt afferri, quibus oſtendatur, nihil omnino humanæ ſocietatis incolume remanere, ſi nihil credere ſtatuerimus, quod non poſſumus tenere cognitum.

III. Sed nunc accipite, quod jam vobis facilius perſuadendum eſſe confidimus. Cum de religione, id eſt, cum de colendo atque intelligendo Deo agitur, ii minus ſequendi ſunt, qui nos hominibus credere vetant, Scripturas promptiſſime pollicentes. Nam nemini dubium eſt, omnes homines aut ſtultos, aut ſapientes eſſe. Nunc autem ſapientes vocamus, non cordatos & ingenioſos homines; ſed eos, quibus ineſt, quanta ineſſe homini poteſt, ipſius hominis, Deique firmiſſime percepta cognitio, atque huic cognitioni vita moreſque congruentes: cæteros autem, cujuſmodi arti-

bus inertiiſque affecti ſint, qualibet vita probandi vel improbandi, ſtultorum in numero deputaverimus.

IV. Quæ cum ita ſint, quis mediocriter intelligens, non plane viderit, ſtultis melius atque ſalubrius eſſe, præceptis obtemperare ſapientum, quam ſuo judicio vitam degere? Nam omne factum, ſi recte factum non eſt, quid proderit? Nec recte factum eſt ullo modo, quod non à recta ratione proficiſcitur. Porro recta ratio eſt ipſa virtus. Cui autem hominum, niſi ſapientis animo præſto eſt? Solus igitur ſapiens utiliter operatur. Stultus ergo omnis inutiliter, niſi in iis factis, in quibus ſapienti obtemperaverit: à recta enim ratione talia facta proficiſcuntur, nec, ut ita dicamus, dominus ſui facti ſtultus æſtimandus eſt, cum eſt tanquam inſtrumentum miniſteriumque ſapientis.

V. Quare ſi omnibus hominibus utiliter agere, quam inutiliter melius eſt; melius profecto ſtulti omnes viverent, ſi ſervi poſſent eſſe ſapientum. Atque hoc ſi in rebus minoribus, ut in mercando vel colendo agro, in uxore ducenda, in ſuſcipiendis educandiſque liberis, in ipſa denique re familiari adminiſtranda expedire nemo ambigit; multo magis in religione. Nam & res humanæ promptiores ad dignoſcendum ſunt, quam divinæ: & in quibuſcunque ſanctioribus & præſtantioribus, quo majus eis obſequium cultumque debemus, eo ſceleratius periculoſiuſque peccatur.

VI. Nihil igitur nobis reſtare amodo videtis, quamdiu ſtulti ſumus; ſi nobis vita optima & religioſa cordi eſt; niſi ut quæramus ſapientes, quibus obtemperando domi-

mi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

minationem ſtultitiæ, neque ita multum ſentire, & evadere aliquando poſſimus.

Sectio XII.

An homines inveniri poſſint, quibus ſit credendum?

I. Hic rurſus oritur difficillima quæſtio. Quonam enim modo ſtulti ſapientem invenire poterimus, cum hoc nomen, tametſi nemo fere audeat palam, plerique tamen ex obliquo ſibi vindicent: cum de rebus ipſis, quarum cognitione conſtat ſapientia, ita inter ſeſe diſſentiant, ut aut nullum eorum, aut certe unum neceſſe ſit eſſe ſapientem?

II. Sed quinam iſte ſit, cum à ſtulto inquiratur, quo pacto queat dignoſci plane atque perſpici, omnino non videmus: neque enim ſignis quibuſlibet cognoſcere aliquid poteſt, niſi illud ipſum, cujus ea ſigna ſint, noverit. Atqui ſapientiam ſtultus ignorat. Non enim ut aurum & argentum cæteraque id genus, & cognoſcere cum videas, & non habere conceſſum eſt: ita ſapientiam mentis ejus oculo, qui ea caret, videre fas eſt. Senſu enim corporis quæcunque attingimus, forinſecus nobis offeruntur. Et ideo licet quoque res alienas oculis cernere, cum earum, vel ejus generis nihil habeamus: quod autem intellectu capitur, intus apud animum eſt: nec id habere quicquam eſt aliud, quam videre. Non autem poteſt videre, & non habere: neque habere & ſtultus eſſe. Neſcit hanc igitur; & dum neſcit, in alio loco cognoſcere non poteſt. Non ergo poteſt, quamdiu ſtultus eſt, quiſpiam

Vid. S. Auguſt. *De Util. cred.*

certiſſima cognitione invenire ſapientem, cui obtemperando, tanto ſtultitiæ malo liberetur.

III. Huic ergo tam immani difficultati, quoniam de religione quærimus, Deus ſolus mederi poteſt: quem niſi & eſſe, & humanis mentibus opitulari credimus, nec quærere quidem ipſam veram religionem debemus. Quid enim tandem tanto molimine inveſtigare cupimus? Quid optamus attingere? Quo pervenire deſideramus? Eone, quod eſſe, aut ad nos pertinere non credimus? Nihil eſt tali mente perverſius. Voſne inventionem religionis poſtulatis, cum Deum neque eſſe, neque ſi ſit, curare humana non putetis?

IV. Quid ſi tanta res eſt, quæ niſi ſedulo atque omnibus viribus quæſita nequeat reperiri? Quid ſi ipſa difficillima inventio, ad capiendum quod inventum eſt, mentem quærentis exercet? Quid enim oculis noſtris hac luce jucundius & familiarius? Quam tamen perpeti, atque tolerare poſt diuturnas tenebras nequeunt. Quid exhauſto ægrotatione corpori accommodatius, quam cibus & potus? Videmus tamen convaleſcentes refrænari atque cohiberi, ne ſaturitati valentium committere ſeſe audeant, cibiſque ipſis agere, ut ad eum morbum, qui eos repudiabat, revertantur. Quid ipſos ægrotantes, nonne urgemus ut aliquid ſumant? In quo profecto nobis, cum tanta moleſtia, non obtemperarent, ſi ſe illum morbum evaſuros eſſe non crederent.

V. Quando igitur Domini Proteſtantes ſeſe operoſiſſimæ & laborioſiſſimæ inquiſitioni dabunt? Quando tantam, quanta ipſa res digna eſt, curam ſibi audebunt impo-

nere?

nere? Tandem enim perſpicient, recte Catholicæ diſciplinæ majeſtate inſtitutum eſſe, ut accedentibus ad religionem, fides perſuadeatur ante omnia. Jam igitur videndum, ubi primo quærenda ſit religionis veritas.

Sectio XIII.

Primo quærendam eſſe veritatem apud Romano-Catholicos.

I. Jam Proteſtantes nobiſcum putent, nos adhuc neminem audiviſſe religionis inſinuatorem. Ecce, res nova eſt nobis, negotiumque ſuſceptum. Quærendi ſunt, credimus, ſi ulla eſt, veræ religionis profeſſores. Facite, nos reperiſſe alios aliud opinantes, & diverſitate opinionum ad ſe quemque trahere cupientes. Sed inter hos excellere famæ interim celebritate quoſdam, atque omnium pene occupatione populorum. An autem iſti verum teneant, magna quæſtio eſt. Sed nonne prius ſunt explorandi, ut quamdiu erramus, ſiquidem homines ſumus, cum ipſo genere humano errare videamur? Vid. S. Auguſt. *De Util. cred.*

II. At dicetis: apud paucos quoſdam eſſe veritatem. Scitis ergo jam quæ ſit, ſi ſcitis apud quos ſit. Nonne dixeramus paulo ante, ut quaſi rudes quæreremus? Sed ſi ex ipſa vi veritatis paucos eam tenere conjectatis, qui vero ſint neſcitis; quid ſi ita pauci ſunt, qui verum ſciunt, ut auctoritate ſua multitudinem teneant, unde ſe in illa ſecreta expedire, & quaſi eliquare paucitas poſſit? Nonne videmus, quam pauci ſummam eloquentiam conſequantur, cum per totum orbem rhetorum ſcholæ adoleſcentium gre-

gibus perſtrepent? Nunquid jam imperitorum perterriti multitudine, quicunque boni oratores evadere volunt, Cæcilii ſibi potius, aut Erucii, aut cujuſcunque obſcuri nominis orationibus, quam Tullianis navandam operam exiſtimant? Hæc appetunt omnes, quæ majorum auctoritate firmata ſunt. Eadem imperitorum turbæ diſcere moliuntur, quæ à paucis doctis diſcenda recepta ſunt. Aſſequuntur autem perpauci, agunt pauciores, clareſcunt pauciſſimi. Quid ſi tale quiddam eſt vera religio? Quid ſi multitudo imperitorum frequentat Eccleſias: ſed nullum argumentum eſt, ideo neminem illis myſteriis factum eſſe perfectum? Et tamen, ſi tam pauci ſtuderent eloquentiæ, quam pauci ſunt eloquentes, nunquam nos parentes noſtri Magiſtris talibus commendandos putarent. Cum igitur ad hæc ſtudia nos multitudo invitaverit, quæ imperitorum parte copioſa eſt, ut id quod pauci adipiſci poſſunt adamaremus: cur nobis eſſe ſimilem in religione nolumus cauſam, quam cum magno animæ diſcrimine fortaſſe contemnimus? Si enim veriſſimus & ſinceriſſimus Dei cultus, quamvis ſit apud paucos, apud eos tamen eſt, quibus multitudo, quanquam cupiditatibus involuta, & à puritate intelligentiæ remota, conſentit; quod fieri poſſe quis dubitet? Quærimus, ſi quis temeritatem, vecordiamque noſtram arguat, quod non apud ejus Magiſtros eam diligenter inveſtigamus, cujus inveniendæ nobis magna cura ineſt, quid reſpondere poſſimus?

III. An dicetis: Deterruit nos multitudo? Cur ab ſtudio artium liberalium, vix huic præſenti vitæ aliquid commodi afferentium,

tium, cur ab inquirenda pecunia, cur ab honore adipiſcendo, cur denique à comparanda & retinenda bona valetudine, poſtremo cur ab ipſa beatæ vitæ appetitione, cum hic omnes occupentur, pauci excellant, nulla deterruit multitudo?

IV. Reſpondebitis: At apud Romano-Catholicos abſurda dici videbantur. Quibus aſſerentibus? Nempe inimicis: qualibet cauſa, qualibet ratione, non enim hoc nunc quæritur, tamen inimicis.

V. An dicetis; vos judicio diſcretionis, cum S. Scripturas legeretis, certiſſime cognoviſſe, quid eſſet de religione tenendum? Itane eſt? nulla imbutus poëtica diſciplina, Terentianum Maurum ſine Magiſtro attingere non auderetis? Aſper, Conatus, Donatus, & alii innumerabiles requiruntur, ut quilibet poëta poſſit intelligi, cujus carmina & theatri plauſus videntur captare: tu in eos libros, qui quoquo modo ſe habeant, ſancti tamen divinarumque rerum pleni prope totius humani generis confeſſione diffamantur, ſine duce irruis, & de his ſine præceptore audes ferre ſententiam? Si tibi aliqua occurrunt, quæ videantur abſurda, tarditatem tuam, & putrefactum tabe hujus mundi animum, qualis omnium ſtultorum eſt, accuſa; & quære aliquem pium ſimul & doctum, vel qui talis eſſe multis conſentientibus dicitur, cujus & præceptis melior, & doctrina peritior fias.

VI. Dicetis; Non facile reperiebatur, cum labore inveſtigaretur. Deerat in terra, quam incolebatis. Quæ cauſa utilius cogeret peregrinari? In continenti prorſus latebat, aut non erat. Navigaretur: ſi in propinquo trans mare non inveniebatur, pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

grederemini uſque ad illas terras, in quibus vel Apoſtoli prædicaſſent, vel eorum diſcipuli docuiſſent.

VII. Quid tale fecerunt Proteſtantes? & tamen religionem fortaſſe ſanctiſſimam, (adhuc enim, quaſi vobiſcum dubitandum ſit, loquimur) cujus opinio totum orbem terrarum occupavit, miſerrimi pueri inſtar, pro veſtro arbitrio judicioque damnaſtis.

VIII. Non revocabat vos, aut prohibebat à quærendo, vel adverſantium potentia, vel ſacratorum perſona vilis, aut turpis fama, aut inſtitutionis novitas, aut occulta profeſſio. Nihil horum eſt, omnia divina & humana jura permittunt quærere Catholicam fidem. Tenere autem & colere per humanum jus licet certe, ſi de divino, quamdiu erramus, incertum eſt. Nemo imbecillitatem noſtram terret inimicus. Quanquam veritas atque animæ ſalus, ſi diligenter quæſita, aut ubi tutiſſime licet inventa non fuerit, cum quovis diſcrimine quæri debeat. Plurimorum dignitatum & poteſtatum gradus huic divino cultui inſerviunt, honeſtiſſimum eſt religionis nomen & præclariſſimum. Quid impedit tandem perſcrutari, atque diſcutere pia & ſedula inveſtigatione, utrum hic ſit illud, quod ſinceriſſime noſſe & cuſtodire paucos neceſſe eſt, etiamſi plerarumque in id gentium voluntas, favorque conſpiret?

IX. Quæ cum ita ſint, facite nos, ut diximus, nunc primum quærere, cuinam religioni animas noſtras purgandas, inſtaurandaſque tradamus. Proculdubio à Catholica Eccleſia ſumendum exordium. Nam Chriſtianorum cum ſint profeſſiones plures, atque omnes Catholicos ſe velint videri, alioſ-

alioſque præter ſe vel hæreticos nominent, vel abſurdiſſimum Catholiciſmum fingant, una eſt Eccleſia, ut omnes concedunt, ſi totum orbem, præteritaque tempora conſideretis, refertior multitudine: ut autem, qui noverunt, affirmant, etiam veritate ſincerior cæteris omnibus: ſed de veritate alia quæſtio eſt.

X. Quod autem quærentibus ſatis eſt, una eſt Catholica, cui hæreſes aliæ diverſa nomina imponunt, cum ipſæ ſingulæ propriis vocabulis, quæ negare non audeant, appellentur. Ex quo intelligi datur, judicantibus arbitris, quos nulla impedit gratia, cui ſit Catholicum, quod omnes ambiunt, tribuendum.

XI. Sed ne id ſuperflue quiſquam differendum putet, una eſt certe Eccleſia, in qua ipſæ quodammodo etiam humanæ leges Chriſtianæ ſunt. Nullum tamen hinc præjudicium fieri volumus; ſed exordium quærendi opportuniſſimum judicamus. Non enim metuendum eſt, ne verus Dei cultus nullo proprio robore innixus, ab eis quos fulcire debeat, fulciendus eſſe videatur. Sed certe perfectæ felicitatis, ſi potuerit ibi verum inveniri, ubi inquiſitio ejus & retentio ſecuriſſima eſt: ſi non potuerit, tum demum alio quocunque periculo adeundum atque rimandum.

SECTIO XIV.

De viris Apoſtolicis per Europam.

I. Poſtquam viſum eſt, primo loco quærendam eſſe veritatem apud Romano-Catholicos; ſequitur, ut deſignemus majores Catholicorum, à quibus ſemen fidei acceperunt.

§. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

§. 1.

De viris Apoſtolicis per Germaniam.

I. S. Maternus, diſcipulus S. Petri, primus fuit Colonienſis Epiſcopus, qui & Argentinæ, & Leodii prædicavit.

II. S. Eucharius, diſcipulus S. Petri, primus fuit Epiſcopus Trevirenſis; qui cum S. Materno in Germaniam venit.

III. S. Creſcens, diſcipulus S. Pauli, primus fuit Moguntinus Epiſcopus.

IV. Beatus, diſcipulus S. Petri, primus fuit Epiſcopus Conſtantienſis.

V. S. Lucius Cyrenenſis, de quo Act. 13. 1. fuit primus Ratisbonenſis Epiſcopus: ferturque in Vindelicia, Rhetiis, provinciiſque Hiſtro conterminis prædicaſſe Evangelium.

VI. Marcus S. Pauli ſectator, exiſtimatur prædicaſſe Laureaci in Norico.

VII. Agiatus, diſcipulus S. Petri prope Lunæburgum prædicavit.

VIII. Thomas Apoſtolus in Germania prædicavit.

§. 2.

De viris Apoſtolicis per Italiam.

I. S. Petrus Apoſtolus, Epiſcopus Romanus.

II. S. Paulus Apoſtolus Romæ prædicavit.

III. S. Barnabas Apoſtolus, primus fuit Epiſcopus Mediolanenſis.

IV. S. Marcus Evangeliſta, fuit primus Epiſcopus Aquileienſis.

V. S. Patras, primus Dennenſis & Hadria-

drianenſis Epiſcopus, ex LXXII diſcipulis Chriſti.

VI. S. Apollinaris, fuit primus Epiſcopus Ravennates.

VII. S. Proſdocimus primus fuit Patavinus Epiſcopus.

VIII. S. Cryſpoldus, fuit primus Epiſcopus Fulginatenſis.

IX. S. Paulinus, fuit primus Epiſcopus Lucenſis.

X. S. Romanus fuit primus Epiſcopus Nepeſinorum.

XI. S. Syrus, fuit primus Epiſcopus Papienſis.

XII. S. Herculanus, fuit primus Epiſcopus Peruſinus.

XIII. S. Britius, fuit primus Epiſcopus Spoletanus.

XIV. S. Epaphroditus, fuit primus Epiſcopus Terracinenſis.

XV. S. Romulus, fuit primus Epiſcopus Volateranus.

XVI. S. Cletus, fuit primus Epiſcopus Mutinenſis.

XVII. S. Primus, fuit primus Epiſcopus Cæſenatenſis.

XVIII. S. Sabinianus, fuit primus Epiſcopus Senogallienſis.

XIX. S. Frontinus, fuit primus Epiſcopus Florentinus.

XX. S. Romulus, fuit primus Epiſcopus Feſulanus.

XXI. S. Perinus, fuit primus Epiſcopus Piſanus.

§. 3. De

§. 3.

De viris Apoſtolicis per Galliam.

I. S. Paulus Apoſtolus in Gallia prædicavit.

II. S. Dionyſius Areopagita, primus Epiſcopus fuit Pariſienſis.

III. S. Amator, fuit primus Epiſcopus Heduenſis.

IV. S. Photinus, fuit primus Epiſcopus Lugdunenſis.

V. S. Nicaſius, fuit primus Epiſcopus Rotomagenſis.

VI. S. Taurinus, fuit primus Epiſcopus Ebroicenſis.

VII. S. Exuperius, fuit primus Epiſcopus Bajocenſis.

VIII. S. Defenſor, fuit primus Epiſcopus Andegavenſis.

IX. S. Julianus, fuit primus Epiſcopus Cenomanenſis.

X. S. Moderanus, fuit primus Epiſcopus Redonenſis.

XI. S. Clarus, fuit primus Epiſcopus Nannetenſis.

XII. S. Savinianus, fuit primus Epiſcopus Senonenſis.

XIII. S. Altinus, fuit primus Epiſcopus Aurelianenſis.

XIV. S. Adventinus, fuit primus Epiſcopus Carnotenſis.

XV. S. Auſtremonius, fuit primus Epiſcopus Nivernenſis.

XVI. S. Sixtus, fuit primus Epiſcopus Remenſis.

XVII. S. Sixtus, fuit primus Epiſcopus Sueſſionenſis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

XVIII. S. Viſinus, fuit primus Epiſcopus Bituricenſis.

XIX. S. Sanctinus, primus Epiſcopus Verdunenſis.

XX. S. Manſuetus, primus Epiſcopus Tullenſis.

XXI. S. Lazarus, primus Epiſcopus Maſſilienſis.

XXII. S. Gatianus, primus Epiſcopus Turonenſis.

XXIII. S. Linus, primus Epiſcopus Veſontionenſis.

XXIV. S. Mennius, primus Epiſcopus Cathalaunenſis.

XXV. S. Regulus, primus Epiſcopus Silvanectenſis.

XXVI. S. Lucianus, primus Epiſcopus Bellovacenſis.

XXVII. S. Auſtremonius, primus Epiſcopus Claromontenſis.

XXVIII. S. Martialis, primus Epiſcopus Lemovicenſis.

XXIX. S. Severianus, primus Epiſcopus Mimatenſium.

XXX. S. Georgius, primus Epiſcopus Anicienſis.

XXXI. S. Gilbertus, primus Epiſcopus Burdigalenſis.

XXXII. S. Eutropius, primus Epiſcopus Xantonenſis.

XXXIII. S. Fronto, primus Epiſcopus Petracoricenſis.

XXXIV. S. Creſcens, primus Epiſcopus Viennenſis.

XXXV. S. Theophimus, primus Epiſcopus Arelatenſis.

XXXVI. S. Paulus, primus Epiſcopus Narbonenſis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

XXXVII. S. Saturninus, primus Epiſcopus Tholoſanus.

XXXVIII. S. Maximus, primus Epiſcopus Aquenſis.

XXXIX. S. Clemens, primus Epiſcopus Metenſis.

§. 4.

De viris Apoſtolicis per Hiſpaniam, Angliam, &c.

I. S. Paulus Apoſtolus prædicavit Evangelium in Hiſpania.

II. S. Eugenius, fuit primus Epiſcopus Toletanus.

III. S. Paulus Apoſtolus prædicavit in Anglia.

IV. S. Simon Zelotes prædicavit in Britannia.

V. S. Joſeph Arimatheus, prædicavit in Anglia.

VI. S. Jacobus prædicavit in Hibernia.

VII. S. Titus prædicavit in Dalmatia.

VIII. S. Thomas convertit Schytas.

Sectio XV.

Concilium Nicenum proceſſiſſe per teſtes.

I. Retulimus Apoſtolos & viros Apoſtolicos, qui per partes Europæ Evangelium Jeſu Chriſti prædicaverunt, tanquam teſtes veritatis revelatæ, teſtes Salvatoris noſtri, una cum Spiritu Sancto teſtimonium perhibentes; quorum ſequamur veſtigia, imitemur exempla.

II. In Concilio Niceno id obſervatum eſt, ut teſtimoniis prædeceſſorum potius, quam ulla ingenii vi, ac ſubtilitate inter Catholicos

cos & Arianos lis finiretur. Nam referente Caſſiodoro: *Alii ſuadebant, nihil innovandum circa antiquam fidei traditionem, & maxime quando morum ſimplicitas ſine perſcrutatione traderetur accedentibus ad fidei Sacramentum. Alii vero reſpondebant, non oportere ſine examinatione ſequi ſententias antiquorum.* Et poſtea: *Cumque plurimi diſceptationis delectatione traherentur, unus quidam ex confeſſoribus laicis ſimplicem habens ſenſum, dialecticis obviavit, dicens: Audite igitur; Chriſtus & Apoſtoli non nobis artem dialecticam tradiderunt, vanamque verborum fallaciam, ſed puram ſcientiam fide & operibus obſervandam. Hæc dicente juvene, & animo ſene, præſentes quidem mirati ſunt, dictumque probaverunt. Dialectici vero ſatisfactione ſuſcepta ceſſerunt, rationem videlicet ſimplicem veritatis audientes.* *Hiſtor. Tripart. lib. 2. cap. 2.* *Ibid. cap. 3.*

III. Hæc igitur eſt ſimplex veritatis ratio; ſi circa antiquam fidem nihil innovandum eſſe ſtatuamus: ſi antiquorum ſententias, non dialectico examine, ſed Spiritus Sancti, eas moderantis, auctoritate ponderemus. Ita enim, ſine indebita perſcrutatione, traditæ veritati adhærebimus, & ſcientiam puram, à Jeſu Chriſto & Apoſtolis propoſitam, abſque ambiguitate amplectemur. Vid S. Athanaſ. *de Decret. Nicen. Synod. ſub fin.* S. Cyrill. Alexandr. *Apol. adverſ. Orient. anath.* 8. & *in Symb. Nicen.* Tertull. *de Præſcript. cap.* 7.

SECTIO XVI.

Concilium Epheſinum proceſſiſſe per teſtes.

I. Regulam nobis perutilem tradidit S. Vincentius Lirinenſis: *Nos cum Eccleſia doctores recipere, non cum doctoribus fidem Eccleſiæ deſerere* *Adverſ. Hæreſ. cap. 23.*

rere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

rere debere. Quantumvis enim magnus habeatur hic, aut ille particularis doctor, ſi contra Eccleſiam ſentiat, non audiendus, ſed fugiendus eſt. Quum enim fides Eccleſiæ ſit per teſtes tradita & accepta, non eſt conſiderandum, quid hic, aut ille particularis exiſtimet ſe probabiliter, aut certo tenere, ſed quid univerſæ dictet fides Eccleſiæ.

II. Quomodo autem in Conciliis utendum ſit teſtibus, docet: *Cum primum mali cujuſque erroris putredo erumpere cœperit, & ad defenſionem ſui ſacra legis verba furari, eaque fallaciter & fraudulenter exponere; ſtatim interpretando Canoni majorum ſententiæ congregandæ ſunt, quibus illud quodcunque exurget novitium, ideoque prophanum, & abſque ulla ambage prodatur, & ſine ulla contradictione damnetur. Sed eorum duntaxat Patrum ſententiæ conferendæ ſunt, qui in fide & communione Catholica ſancte, ſapienter, conſtanter viventes, docentes & permanentes, vel mori in Chriſto fideliter, vel occidi pro Chriſto feliciter meruerunt.*

Cap. 39.

Ibid. c. 42. III. Declarat idipſum exemplo Concilii Epheſini: *Quod ne præſumptione magis noſtra, quam auctoritate Eccleſiaſtica promere videremur, exemplum adhibuimus S. Concilii, quod ante triennium ferme in Aſia apud Epheſum celebratum eſt.* &c. *Ubi cum de ſanciendis fidei regulis diſceptaretur, ne qua illic forſitan prophana novitas in modum perfidiæ Ariminenſis obreperet, univerſis Sacerdotibus, qui illo ducenti fere numero convenerant, hoc Catholiciſſimum, feliciſſimum, atque optimum factu viſum eſt, ut in medium ſanctorum Patrum ſententiæ proferrentur, quorum alios Martyres, alios Confeſſores, omnes vero Catholicos Sacerdotes fuiſſe, & permanſiſſe conſtaret: ut ſcilicet rite atque ſolemniter ex eorum conſenſu atque decreto antiqui dogmatis religio confirmaretur, & pro-*

phanæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

phanæ novitatis blaſphemia condemnaretur. Quod cum ita factum foret, jure meritoque ille Neſtorius, Catholicæ veritati contrarius, beatus vero Cyrillus ſacroſanctæ antiquitati conſentaneus judicatus eſt.

SECTIO XVII.

Comparatio Concilii Tridentini, & Synodorum Proteſtantium.

I. Neceſſe eſt, ut Eccleſia vera, & Concilia vera eum docendi, atque prædicandi modum ſequantur, quem Chriſtus Jeſus inſtituit, quem obſervarunt Apoſtoli, quem primorum ſæculorum tenuit Eccleſia. Eum autem modum ſemper obſervavit Eccleſia Romano-Catholica, hoc tradens & docens, quod per teſtimonia prædeceſſorum ſuorum acceperat, quodque in Eccleſia univerſaliter credebatur. Eundem modum obſervavit Concilium Tridentinum, indagans prædeceſſorum ſuorum ſententias, & quæ univerſaliter recepta erant teſtimonia, toti Eccleſiæ credenda propoſuit. Ita enim ab initio naſcentis Eccleſiæ inventum eſt, quid eſſet conforme S. Scripturis & traditioni; dum non privatus cujuſque ſenſus, ſed quod à majoribus unanimiter acceptum erat, tuto aſſeritur.

II. Eccleſiæ vero, & Synodi Proteſtantium, quid habent ſimile? Num quis audeat aſtruere, docendi modum à Chriſto inſtitutum, in primitiva Eccleſia obſervatum, ab ipſis teneri? Et quomodo de teſtimoniis prædeceſſorum ſuorum inquirerent, qui à communione orbis terrarum recedentes, carebant origine? Clamant utique,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Eccleſiam Romano-Catholicam eſſe meretricem Babylonicam, hæreſum, ſuperſtitionum fæcundiſſimam perverſiſſimamque matrem: neque aliam deſignant, quæ eodem tempore fuerit vera Jeſu Chriſti Eccleſia. Pleraque etiam, quæ in nobis reprehendunt, æqualiter gravant tum Græcas, tum univerſi Orientis Eccleſias Chriſtianas: ut merito dixeris, eos toti orbi bellum indixiſſe.

III. Synodi Proteſtantium, quid aliud habent, niſi privatas quorundam particularium ſententias; ſi homines unius partis conſideres, paucos à toto corpore ſeparatos, toti corpori adverſos; ſi doctrinam conſideres, à majorum ſuorum teſtimoniis, & judiciis plane diverſam? ejuſmodi proponunt decreta fidei, quibus nullus teneatur acquieſcere, ſi conſulto Spiritu Sancto, & examinatis Scripturis, ea judicet erronea: quamvis interim eos excommunicent, & anathematizent, qui ſententias Synodorum publice erroris arguunt. Hæc ſcilicet ſunt adoranda novarum Synodorum myſteria, S. Scripturæ incognita, fideli & infideli antiquitati inaudita, ut licitus diſſenſus excommunicatione puniatur, licita correctio anathemate feriatur.

IV. Et tamen iidem Proteſtantes audent profiteri, ſe recipere quatuor Concilia: quibus illud unice propoſitum fuit, ut dogmata fidei ſecundum Scripturas, & traditionem Eccleſiæ, à majoribus fideliter commendata, ad poſteros eadem fidelitate tranſmitterent; ut diſſentientes à decretis Concilii anathemati ſubjicerent. Etenim ſciebant S. Scripturas, & traditionem Eccleſiæ, eo modo intelligendas, ſicut erant primitus propoſitæ,

Conf. Helv. art. 12.

poſitæ, ſicut erant à majoribus acceptæ, à prædeceſſoribus traditæ. Ideo ſecure omnes illos ſubjiciebant anathemati, qui, cognita Eccleſiæ ſententia, contrarium tenebant; ut quo veritatibus fidei indubitatis adverſarentur. Neque ulli unquam in mentem venit, pernicioſam illam contradicendi & diſſentiendi licentiam, quam Proteſtantes permittunt, cuilibet indulgere.

V. Si ergo prima illa recipiunt Eccleſiæ Concilia; neceſſe erit, ut modum tradendi fidem, in iſtis Conciliis obſervatum, amplectantur, ſtatuantque eſſe pronunciandum de fide ex S. Scriptura, & traditione, juxta majorum ſententias intellectis.

SECTIO XVIII.

Sanctos Patres proceſſiſſe per teſtes.

I. In præcedentibus oſtenſum eſt, antiquæ, primitivæ, veræque Eccleſiæ Concilia proceſſiſſe per teſtes: quod quamvis ſolum deberet ſufficere apud Proteſtantes, ea Concilia admittentes; non tamen inutile erit, ex SS. Patribus ſeorſim oſtendere, eandem ſingulorum fuiſſe ſententiam, quæ fuit omnium; & hoc univerſis merito placuiſſe, quod placuit ſingulis.

II. S. Auguſtinus hanc materiam ex profeſſo tractat in præclaro libello, de Utilitate credendi ad Honoratum: quæ autem ibi dicit utiliſſima, pro parte noſtro ſunt applicata inſtituto in præcedentibus. Idem alibi probat, S. Scripturæ credendum eſſe ex teſtimonio Eccleſiæ. Et ſi ejuſmodi Eccleſiæ teſtimonium, in quolibet alio, per apertiſſima & manifeſtiſſima dicta Scripturæ, inveniretur *Contr. Epiſt. fundam. cap. 5.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

niretur eſſe falſum, tunc nec ipſis Scripturis credendum eſſe, quæ ex teſtimonio fallentis Eccleſiæ haberentur. Aut igitur cum Catholicis credendum eſt, Eccleſiam, divina dirigente providentia, in nulla re fidei falli poſſe, aut non eſſe fidem in terris.

III. Quemadmodum S. Auguſtinus ſtatuit, recipiendam eſſe S. Scripturam ex teſtimonio Eccleſiæ, divina dirigente providentia, ab errore immuni; ita docet recipiendas eſſe traditiones non ſcriptas, ex teſtimonio ejuſdem Eccleſiæ. *De bapt. contr. Donat. lib. 2. cap. 7.* & ex teſtimonio Concilii generalis. *Ibid. cap. 8.*

IV. Ubi ſingulariter obſervandum, de facto contigiſſe in Eccleſia primitiva, ut univerſalis eſſet robuſtaque conſuetudo, de non rebaptizandis hæreticis; & eodem tempore per Africam particularis eſſet conſuetudo, de rebaptizandis hæreticis. Lite autem ſuper ea conſuetudine exorta inter Epiſcopos Catholicos, hoc confirmaſſe, atque definiviſſe generale Concilium, pro quo teſtabatur univerſalis conſuetudo, neglecta conſuetudine particulari.

V. Sic in aliis ſæpe contigit; v. g. de libris Canonicis. SS. Patres in diverſis Eccleſiæ locis, varias habuerunt de quibuſdam libris ſententias: alia erat conformis traditioni univerſali; alia erat opinio quorundam privata. Sequentibus Eccleſiæ temporibus decreverunt plenaria Concilia, hos eſſe libros Canonicos, non illos, ſequentia ſententiam traditioni univerſali conformem.

VI. Sed quomodo, inquit aliquis, poſterioris temporis Eccleſia potuit eſſe certa de traditionibus iſtis univerſalibus; cum prioris

is temporis Eccleſia diverſas inter domeſti-
os fidei toleraverit ſententias ; à qua tamen
riori Eccleſia traditio illa univerſalis ad po-
teriorem debuerit pervenire ?

VII. Et huic quidem quæſtioni non diffi-
ulter ſatisfit, ex iis, quæ tradit S. Auguſti-
ius. Nam facile poteſt contingere, ut circa
em (ab univerſali Eccleſia in Concilio con-
regata) necdum definitam, variæ ſint do-
neſticorum fidei ſententiæ ; quamvis inte-
im univerſalis conſuetudo alteram partem
onfirmet. Neque enim ſingulis, non tan-
um hominibus, ſed etiam provinciis ſem-
er conſtat de univerſalitate conſuetudinis.
Quouſque autem non ſufficienter conſtat de
niverſalitate conſuetudinis, variæ toleran-
ur inter domeſticos fidei ſententiæ. Verum
uando plenaria ex toto orbe congregantur
Concilia, ubi ſinguli Epiſcopi de praxi ſuæ
Eccleſiæ teſtantur, non poteſt univerſalis
onſuetudo latere, quæ à majoribus acce-
ta, ad poſteros pervenit. Et tunc qui à ve-
o aberrant, prece, & intentione mentis ad
Deum, quod poſtea plenario Concilio viſum
ſt, id verum eſſe perſpiciunt & docent.
Vid. S. Auguſt. *Contr. Creſcon. lib.* 1. *cap.* 32.
33. Nicephor. *Hiſtor. lib.* 2. *cap.* 46. 48. Grot.
De verit. relig. Chriſt. lib. 3.

VIII. Pro eadem ſententia vide S. Ire-
næum, *lib* 4. *cap.* 63. *lib.* 3. *cap.* 3. *lib.* 4. *cap.*
45. *lib.* 3. *cap.* 2. S. Epiphan. *Hæreſ.* 75. 78.
61. S. Hieron. *Epiſt.* 126. *Adverſ. Lucifer. in*
fin. In cap. 9. *Amos.* S. Clement. Alexandr.
Stromat. lib. 7. *Tract.* 29. *in Matt.* Theodoret.
Dialog. 1. 2. 3. S. Baſil. *lib.* 1. *adverſ. Eunom.*
De Spirit. S. cap. 29. Caſſian. *lib.* 1. *de Incarn.*
Dom. S. Pacian. *Epiſt.* 1. Claudian. Mammerc.
De ſtatu anim. lib. 2. *cap.* 9.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

IX. Etiam ſequentibus ſeculis eſſe proceſſum per teſtes, patet ab *Hiſtor. Tripart. lib.* 9. *cap.* 18. 19. Leont. *lib.* 1. *contr. Neſtor. & lib.* 2.

Sectio XIX.

Fruſtra culpari Catholicos, quod fidant Eccleſiæ teſtimonio.

I. Proteſtantes, qui nihil in cauſa religionis geri volunt, niſi præcedente in univerſis ratione indubitata; ne videantur fidem ſuſcipere, gravi auctoritatis imperio permoti; Catholicos culpant, quaſi temere fidant Eccleſiæ teſtimonio. Sed illi ipſi, qui ſe Chriſtianos dici volunt, quam nobis rationem afferant, videamus. Quid eſt, unde nos à credendo, veluti à temeritate, revocent?

Vid. S. Auguſt. *de Util. cred.*

II. Si nihil nos credere jubent: hanc ipſam veram Religionem ullam in rebus eſſe non credimus: quam cum eſſe non credimus, nec quærimus. At illi, ut opinamur, quærentibus monſtraturi ſunt: ita enim ſcriptum eſt; Quærens inveniet. Ad Proteſtantes igitur, qui nos vetant credere, non veniremus, niſi aliquid crederemus. Eſtne ulla major imprudentia, quam ut Proteſtantibus ſola, quæ nulla ſcientia ſubnixa eſt, fide diſpliceant Catholici, quæ ad ipſos Proteſtantes nos ſola poteſt perducere?

III. Quid, quod Lutherani, Reformati, Arminiani, Anabaptiſtæ, Sociniani Chriſto nos credere hortantur? Poſſuntne magis ſibi adverſari? In hoc dupliciter urgendi ſunt.

IV. Primum quærendum à Proteſtantibus, ubi ſit Scriptura, quam pollicebantur, ubi

ubi objurgatio temeritatis? Si enim turpe eſt, ſine Scripturis cuipiam credere, quid expectatis, quid ſatagitis, ut alicui ſine Scripturis credamus, quo facilius Scripturarum teſtimoniis duci poſſimus? An firmum aliquid ſuperædificabunt Scripturæ veſtræ, fundamento temeritatis? Secundum illos loquimur, quibus credendo diſplicemus. Nam nos credere ante rationem, cum percipiendæ rationi non ſis idoneus, & ipſa fide animum excolere excipiendis ſeminibus veritatis, non ſolum ſaluberrimum judicamus, ſed tale omnino, ſine quo æquis animis ſalus redire non poſſit. Quod Proteſtantibus cum deridendum, & plenum temeritatis videatur, profecto ut Chriſto credamus, agunt imprudentiſſime.

V. Deinde: fatemur, nos jam Chriſto crediſſe; & in animum induxiſſe, id eſſe verum, quod ille dixerit, etiamſi nulla ratione fulciatur. Hoc principio nos docturi ſunt Proteſtantes. Sinite paululum, nobiſcum ipſi conſideremus. Quoniam Chriſtum ipſum, quomodo apparere hominibus voluit, qui iſtis etiam vulgaribus oculis viſus eſſe prædicatur, nos non vidimus: quibus de Chriſto teſtimonium perhibentibus credidérimus, ut ad Proteſtantes jam tali fide præſtructi accedamus: nullis nos videmus crediſſe, niſi populorum atque gentium confirmatæ opinioni, ac famæ admodum celeberrimæ. Hos autem populos per univerſam Europam Eccleſiæ Catholicæ myſteria, prædicantibus viris Apoſtolicis, eorumque ſucceſſoribus, uſquequaque occupaſſe, antequam Proteſtantes novitatem inducerent. Cur non igitur apud eos potiſſimum diligentiſſime requiramus, quid Chriſtus præceperit;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

rit; quorum auctoritate commoti, Chriſtum aliquid utile præcepiſſe jam credidimus.

VI. An Proteſtantes, à Catholicis diverſum ſentientes, nobis melius expoſituri ſunt, quid Chriſtus dixerit; quem fuiſſe, aut eſſe non putaremus, ſi ab illis hoc commendaretur eſſe credendum? Hoc ergo credidimus, uti dictum eſt, famæ, celebritate, conſenſione, & vetuſtate roboratæ. Vos autem Proteſtantes, & tam pauci, & tam inquieti, & tam novi, nemini dubium eſt, quam nihil dignum auctoritate præferatis.

VII. Quæ igitur tanta dementia eſt? Catholicis dicere, credite Chriſto credendum eſſe: & à nobis Proteſtantibus diſcite, quid ille dixerit. Sed quare? Nam ſi Catholici deficerent, nec nos quicquam docere poſſent, multo facilius nobis perſuaderemus, Chriſto non eſſe credendum, quam de illo quicquam, niſi à Catholicis, per quos ei credidiſſemus, diſcendum. O ingentem confidentiam, vel potius ineptiam! nos Proteſtantes docemus Catholicos, quid Chriſtus præceperit, cui credunt. Quod ſi non ei crederemus; num aliquid de illo nos docere poſſetis? ſed oportet, inquiunt Proteſtantes, ut credatis. Num vobis eum commendantibus? Non, inquiunt; nam nos illos, qui Chriſto credunt, per Scripturas inſtruimus. Cur igitur illi credemus? Quia fama fundata eſt. Utrum per Proteſtantes, an per alios? Per alios, inquiunt Proteſtantes. Illis ergo aliis credemus, ut per vos doceamur? Deberemus fortaſſe, niſi Catholici hoc nos præcipue monerent, ut omnino ad Proteſtantes non accederemus: dicunt enim pernicioſas vos habere

habere doctrinas. Reſpondebunt Proteſtantes: mentiuntur Catholici. Quomodo igitur Catholicis de Chriſto credemus, quem non viderunt; de Proteſtantibus non credemus, quos nolunt videre? Scripturis, aiunt Proteſtantes, credite. At Scriptura omnis, ſi nova & inaudita proferatur, vel commendetur à paucis, nulla confirmante ratione, non Scripturæ, ſed illis, qui eam proferunt, creditur. Quamobrem Scripturas iſtas ſi vos Proteſtantes profertis, tam pauci, tam majoribus noſtris ignoti, tam male uniti, non libet credere: ſimul etiam contra promiſſum facitis, fidem nobis imperando.

VIII. Rurſus ad multitudinem, famamque nos revocabitis. Cohibete tandem pertinaciam, & indomitam propagandi nominis libidinem: & monete potius, ut hujus multitudinis primates quæramus, & quæramus diligentiſſime & laborioſiſſime, ut ab his potius de his literis divinis aliquid diſcamus: qui ſi non eſſent, diſcendum omnino eſſe neſciremus. Vos vero Proteſtantes ad ſaniora redite conſilia, nec quicquam inſidiemini ſub nomine veritatis, quaſi per vos (à multis ſæculis ſepultæ) tandem in S. Scripturis inventæ; quam conamini eis adimere, quibus auctoritatem ipſi conceditis.

SECTIO XX.

Qui S. Scripturam admittit, ſecure adhæret teſtimonio Eccleſiæ.

I. Convenit inter Catholicos, & Proteſtantes, in S. Scripturis prædictam, & promiſſam eſſe Eccleſiam, uſque ad finem mun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

di duraturam. Convenit inter eoſdem, Eccleſiæ ſemper competere prædicationem Verbi divini, & Sacramentorum adminiſtrationem. Convenit inſuper, Eccleſiam veram, perpetuo durantem, non errare in fundamento, ſive in articulis neceſſariis fidei & morum: quantumvis fieri poſſit, ut particularia Eccleſiæ membra, vel etiam particulares Eccleſiæ, à fundamento recedant. Neque ulla lis eſt, an Eccleſia vera poſſit condere novos articulos fidei, extra, contra, aut præter Verbum Dei: docent enim Catholici, id Eccleſiam non poſſe; ut quæ poſt tempora Apoſtolorum novis, ad univerſalem Eccleſiam directis, revelationibus non illuſtretur: licet contrarium nobis imponant nonnulli Proteſtantes.

II. Hoc ergo docemus, & profitemur: de Eccleſia prædictum eſſe, ut non erret in rebus fidei. Has promiſſiones nobiſcum in S. Scripturis legerunt Proteſtantes: atque eæ promiſſiones adeo ſunt evidentes, ut eas negare non poſſint. Quas autem negare non poſſunt, interpretando reſtringunt; quaſi eæ promiſſiones non pertinerent niſi ad articulos neceſſarios: cum tamen S. Scripturæ eam reſtrictionem de ſuo addant, nec eam in Verbo Dei inveniant. At vero ſi Scripturæ adhibenda ſit fides, uti inter nos convenit; acceptemus, quod illa dicit, abſolute & ſimpliciter, & repudiemus, quod aliunde infertur: ita enim & Verbo Dei ſua conſtabit auctoritas; Eccleſiæ non auferemus, quod Spiritus Sanctus ei promiſit; & privatæ perſuaſioni non dabitur locus. Quid, quod ipſa primitiva Eccleſia iſtam Proteſtantium limitationem ignoraverit; & promiſſiones Dei abſolutas ſimpliciter acceperit; ac

qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

quibuſlibet erroribus, doctrinæ univerſalis Eccleſiæ adverſantibus, anathema dixerit; eoque ipſo novam illam Proteſtantium limitationem repudiaverit?

III. Manet igitur, eſſe credendam Eccleſiam Chriſti, cui in Scripturis factæ ſunt promiſſiones non errandi: eaſque promiſſiones eſſe abſolute & ſimpliciter accipiendas. Quapropter, ſi petant Proteſtantes, quid ſibi credendum ſit, ut ſint Romano-Catholici: Reſpondebitur, hoc credendum eſſe, quod Eccleſia proponit: ei enim factas eſſe promiſſiones non errandi; de ea prædictum eſſe, ut non erret. Vide S. Auguſt. *de Unit. Eccl. cap.* 22.

IV. Jam conſideremus illud Proteſtantium: *Eccleſia non errat in neceſſariis, in aliis tamen frequenter errat.* Quid hoc eſt? Ubi inveniuntur illa neceſſaria? In Scriptura. Poſſuntne Proteſtantes errare in determinandis neceſſariis? Poſſunt: non tamen errant, quando invocato Spiritu Sancto ſequuntur Scripturam. At ſi non debite invocent Spiritum Sanctum, vel minus ſedulo ſcrutentur Scripturam; poſſuntne errare? Et poſſunt, & frequenter errant. Unde ergo ipſis conſtat, quod non errent? Ex teſtimonio interno Spiritus Sancti, quod eſt conforme Scripturæ. An etiam contingit, ut illud teſtimonium non habeant; quibus perſuaſum eſt, ſe illud habere? Omnino. Unde igitur patet, quod eo teſtimonio deſtituantur? Ex diſſonantia à Scriptura. At, cujus eſt judicare, an illorum teſtimonium diſſonet à Scriptura? Spiritus Sancti in Scriptura loquentis. Verum, ſi ille neget, id judicare Spiritum Sanctum, etiam poſt auditas oppoſitiones? Hic regula Prote-

ſtantium quieſcit, & unumquemque relinquit privatæ ſuæ perſuaſioni.

V. Similiter: Eccleſia habet promiſſiones non errandi in neceſſariis. Ergo Eccleſia judicans, hoc, aut illud dogma eſſe verum & neceſſarium, non errat in neceſſariis. Ergo quicunque ſe opponit doctrinæ per Eccleſiam propoſitæ, tamquam veræ & neceſſariæ, ſit hæreticus: nam, uti docent Proteſtantes, hæreticus eſt, qui pertinaciter defendit errorem in neceſſariis. Quid hic dicetis? niſi fieri poſſe, ut Eccleſia determinet aliquod dogma, ſive verum, ſive falſum, tanquam neceſſarium, quod revera non eſt neceſſarium: nec propterea errare Eccleſiam in neceſſariis? At vero, cujus erit judicare, an dogma, quod Eccleſia proponit ut neceſſarium, ſit revera neceſſarium? Nam ſi illud judicium competat Eccleſiæ, manent concluſiones ex doctrina veſtra deductæ. Sin autem dicitis, illud judicium competere cuilibet fideli: jam totam Eccleſiæ auctoritatem ſubjicitis privatæ cujuſque perſuaſioni: & promiſſiones Eccleſiæ factæ, de non errando in neceſſariis, ampliabuntur & reſtringentur ſecundum cujuſque beneplacitum. Quo dilaberis humana infirmitas: eo progreſſa, ubi manere tutum non eſt; necdum reſpiciens, ubi ſalvari ſecurum eſt!

Sectio XXI.

Neceſſario admittendam eſſe auctoritatem docentis infallibilem.

I. Oſtendimus in præcedentibus, auctoritatem

ritatem docentis infallibilem in Chriſto Jeſu fuiſſe conſtitutam, in Apoſtolis continuatam, in Eccleſia receptam & propagatam. Et hæc quidem illis ſufficient, qui Scripturæ ſacræ divinitatem agnoſcunt, & venerandæ antiquitatis tum ſententiam, tum praxin amplectuntur. Sed non abs re erit, illis omnibus ſepoſitis, liquido oſtendere, auctoritatem docentis infallibilem eſſe admittendam: hoc enim supereſt, ut Proteſtantibus manifeſtetur, quo plenior ſit eorum ſatisfactio.

II. Aſſumimus autem illud S. Auguſtini: *Quamdiu intelligere ſincera non poſſumus, auctoritate quidem decipi miſerum eſt: ſed certe miſerius non moveri. Si enim Dei providentia non præſidet rebus humanis, nihil eſt de religione ſatagendum. Sin vero & ſpecies rerum omnium, quam profecto ex aliquo veriſſimæ pulchritudinis fonte manare credendum eſt, & interiori neſcio qua conſcientia Deum quærendum, Deoque ſerviendum meliores quoſque animos quaſi publice privatimque hortatur: non eſt deſperandum ab eodem ipſo Deo auctoritatem aliquam conſtitutam, qua velut gradu certo innitentes attollamur in Deum. Hæc autem ſepoſita ratione* (quæ per demonſtrationis viam cupit ingredi) *quam ſinceram intelligere, ut ſæpe diximus, difficillimum ſtultis eſt, dupliciter nos movet; partim miraculis, partim ſequentium multitudine. Nihil horum eſt neceſſarium ſapienti, quis negat? Sed id nunc agitur, ut ſapientes eſſe poſſimus, id eſt, inhærere veritati.* *De Utilit. cred. cap. 16.*

III. Omnes per naturam in eo ſumus numero, ut ſimus habendi ſtulti, quoad veram & ſalutarem notitiam ſerviendi Deo. Stultis vero difficillimum eſt, ſinceram intelligere veritatem. *Ideo naturæ ordo ita ſe habet, ut, cum aliquid diſcimus, rationem præce-*

 dat

S. Auguſt. De morib. Eccl. cap. 2.

dat auctoritas. Quamdiu intelligere ſincera non poſſumus, auctoritate quidem decipi miſerum eſt, ſed certe miſerius non moveri: nulla enim ſupereſſet via ad veram ſapientiam perveniendi. At Deum quærendum, Deoque ſerviendum eſſe, ipſa rerum creatarum manifeſtat univerſitas. Quapropter cogitandum eſt, ab ipſo Deo auctoritatem aliquam eſſe conſtitutam, qua, velut gradu certo innitentes, attollamur in Deum. Neceſſe enim eſt, ut rationem præcedat auctoritas; ſi quibuſcunque hominibus, doctis & indoctis, ad veram ſapientiam conſtituta eſt via. Hæc autem auctoritas dupliciter nos movet, partim miraculis, partim ſequentium multitudine.

IV. Verum ſi de iſta auctoritate nobis conſtet per miracula, & ſequentium multitudinem; deerit nobis metaphyſica certitudo: & auctoritas illa erit quidem evidenter credibilis, non tamen compellet intellectum ad neceſſarium aſſenſum. Fatemur, rem ita ſe habere: ſed & neceſſe eſt, ut ita ſe res habeat; quo agnoſcentes infirmitatem judicii noſtri, ad perfectius aliquid atque eminentius aſpiremus. Poſtquam enim ex lumine naturæ notum eſt, Deum quærendum, Deoque ſerviendum eſſe; oporret ut de Deo ſentiamus in bonitate, & in ſimplicitate cordis indagemus eum. Sentimus autem de Deo in bonitate, ſi teneamus ejus providentiam humanis rebus præſidere; quæ profecto, ſi rebus humanis non præeſſet, nihil foret de religione ſatagendum.

V Illa ergo divina providentia conſtituit auctoritatem aliquam, qua, velut gradu certo, attollamur in Deum: quæ quidem auctori-

ctoritas nos movet, partim miraculis, partim ſequentium multitudine, tanquam evidenter credibilis: ſed plane permovet, ſi eam conſideremus, ut divinitus conſtitutam, quæ præſidente divina providentia dirigatur. Unde hanc auctoritatem tenendam eſſe, quilibet facile perſpicit, modo eam conſideret à Deo provenire, & ejus providentia dirigi.

VI. Hæc igitur eſt illa auctoritas indemonſtrabilis, quæ neceſſario admittenda eſt, ſi ad ſalutarem Dei notitiam pervenire ſtudeamus. Eſſe autem in fidei rebus veniendum ad aliquid indemonſtrabile, etiam tradit S. Baſilius, *in Pſal.* 115. & S. Clemens Alexandrinus, *lib.* 8. *Strom.*

SECTIO XXII.

Adhortatio ex præcedentibus.

I. Quamobrem, etiamſi docere, & perſuadere non valeremus, monere tamen non deſinimus; ut quoniam multi ſapientes videri volunt, neque utrum ſint ſtulti dignoſcere facile eſt, omni intentione, votiſque omnibus, gemitibus denique, vel etiam, ſi fieri poſſit, fletibus, Deum deprecemini, ut vos ab erroris malo liberet, ſi vobis beata vita cordi eſt. Quod facilius fiet, ſi præceptis ejus, quæ tanta Eccleſiæ Catholicæ auctoritate firmata eſſe voluit, libenter obtemperetis. Vid. S. Auguſt. *De Util. cred.*

II. Cum enim ſapiens ſit ita Deo mente conjunctus, ut nihil interponatur quod ſeparet: Deus enim eſt veritas; nec ullo pacto ſapiens quiſquam eſt, ſi non veritatem mente contingat; negare non poſſumus, in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

inter ſtultitiam hominis, & ſinceriſſimam Dei veritatem, medium quiddam interpoſitam eſſe hominis ſapientiam.

III. Sapientia, quantum datum eſt, imitamur Deum; homini autem ſtulto ad imitandum ſalubriter, nihil eſt homine ſapiente propinquius: quem quoniam intelligere ratione non facile eſt, oportebat quædam miracula ipſis oculis admoveri, quibus utantur ſtulti multo quam mente commodius, ut commotorum auctoritate hominum prius vita moreſque purgarentur, & ita rationi accipiendæ habiles fierent.

IV. Cum igitur & homo eſſet imitandus, & non in homine ſpes ponenda: quid potuit indulgentius & liberalius divinitus fieri, quam ut ipſa Dei ſincera, incommutabiliſque ſapientia, cui nos hærere oportet, ſuſcipere hominem dignaretur? qui non modo illa faceret, quibus ad ſequendum Deum invitaremur; ſed etiam illa pateretur, quibus à ſequendo Deo deterrebamur.

V. Nam cum adipiſci certiſſimum ac ſummum bonum nemo poſſit, niſi id plene perfecteque dilexerit: quod nullo pacto fiet, quamdiu mala corporis atque fortuita formidantur: ille naſcendo mirabiliter & operando conciliavit charitatem; moriendo autem & reſurgendo excluſit timorem. Jam vero talem ſe in cæteris rebus omnibus præbuit, quas perſequi longum eſt, ut de divina clementia quo porrigi, & humana infirmitas quo poſſit evehi, ſentiremus.

VI. Eſt & ſaluberrima auctoritas, qua mentes noſtræ à terrena inhabitatione elevantur, qua in Deum verum ab hujus mundi amore convertuntur. Sola eſt auctoritas, quæ commovet ſtultos, ut ad ſapientiam feſti-

feſtinent. Sed ſunt etiam ſordes animi, ut brevi explicemus, amor quarumlibet rerum, præter animum & Deum. A quibus ſordibus, quanto quis eſt purgatior, tanto verum facilius intuetur. Verum igitur videre velle, ut animum purges, cum ideo purgetur ut videas, perverſum certe atque præpoſterum eſt. Homini ergo non valenti verum intueri, ut ad id fiat idoneus, purgarique ſe ſinat, auctoritas præſto eſt, quam, ut paulo ante diximus, partim miraculis, partim multitudine valere, nemo ambigit.

VII. Miraculum vocamus, quicquid arduum atque inſolitum ſupra ſpem vel facultatem mirantis apparet. In quo genere nihil eſt populis aptius, & omnino ſtultis hominibus, quam id quod ſenſibus admovetur. Sed rurſus hæc in duo dividuntur: quædam enim ſunt, quæ ſolam faciunt admirationem: quædam vero magnam etiam gratiam benevolentiamque conciliant. Nam ſi quis volantem hominem cernat, cum ea res ſpectatori nihil offerat commodi præter ipſum ſpectaculum, miratur tantummodo. Si quis autem gravi & deſperato morbo affectus, mox ut juſſum fuerit convaleſcat, admirationem ſanitatis ſuæ, ſanitatis etiam charitate ſuperabit.

VIII. Talia facta ſunt illo tempore, quo Deus in vero homine, quantum ſat erat, hominibus apparebat. Sanati languidi, mundati leproſi, inceſſus claudis, cæcis viſus, ſurdis auditus eſt redditus. Homines illius temporis, aquam in vinum converſam, ſaturata quinque millia quinque panibus, tranſita pedibus maria, mortuos reſurgentes viderunt: ita quædam corpori manifeſtiori beneficio, quædam vero menti occul-
tiori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tiori ſigno, & omnia hominibus majeſtatis teſtimonio conſulebant. Sic in ſe tunc animas errantes mortalium divina commovebat auctoritas.

IX. Cur, inquiunt Proteſtantes, iſta modo non fiunt? Quia non moverent, niſi mira eſſent. At ſi ſolita eſſent, mira non eſſent. Quod non ideo dicimus, quaſi nunc nulla miracula fierent; quæ mundo credente, fieri non deſinunt; ſed quia tam obvia non ſunt, nec plerumque tam magna. Cæterum diei ac noctis vices, & conſtantiſſimum ordinem rerum cæleſtium, annorum quadrifariam converſionem, decedentes redeunteſque frondes arboribus, infinitam vim ſeminum, pulchritudinem lucis, colorum, ſonorum, odorum ſaporumque varietates, da qui primum videat atque ſentiat, cum quo tamen loqui poſſimus, hebeſcit, obruiturque miraculis: nos vero hæc omnia non cognoſcendi facilitate, (quid enim cauſis harum abſtruſius?) ſed certe ſentiendi aſſiduitate contemnimus. Facta ſunt igitur illa opportuniſſime, ut his multitudine credentium congregata atque propagata, in ipſos mores utilis converteretur auctoritas.

Vid. S. Auguſt. 1. *Retract.* 14.

X. Mores etiam quilibet tantum valent ad obtinendas hominum mentes, ut etiam quæ in his prava ſunt, quod fere ſuperantibus libidinibus evenit, improbare citius & deteſtari, quam deſerere aut mutare poſſimus. Parumne conſultum rebus humanis arbitramini, quod nihil terrenum, nihil igneum, nihil denique quod corporis ſenſus attingit, pro Deo colendum eſſe, ad quem ſolo intellectu ambiendum eſt, non pauci doctiſſimi diſputant?

XI. Sed imperitum etiam vulgus marium fæminarumque in tam multis diverſiſque generi-

neribus & credit & prædicat. Quod continentia uſque ad tenuiſſimum victum panis & aquæ ; & non quotidiana ſolum, ſed etiam per contextos plures dies perpetuata jejunia ; quod caſtitas uſque ad conjugii pleriſque contemptum : quod patientia uſque ad cruces flammaſque neglectas : quod liberalitas, uſque ad patrimonia diſtributa pauperibus : quod denique totius mundi aſpernatio uſque ad deſiderium mortis intenditur.

XII. Pauci hoc faciunt, pauciores bene prudenterque faciunt. Sed populi probant, populi audiunt, populi favent. Diligunt poſtremo populi. Populi ſuam imbecillitatem, quod iſta non poſſunt, nec ſine provectu mentis in Deum, nec ſine quibuſdam ſcintillis virtutis, accuſant. Hoc factum eſt divina providentia per Prophetarum vaticinia, per Apoſtolorum itinera, per Martyrum contumelias, cruces, ſanguinem, mortes : per Sanctorum prædicabilem vitam, atque in his univerſis digna rebus tantis atque virtutibus pro temporum opportunitate miracula.

XIII. Cum igitur tantum auxilium Dei, tantum profectum fructumque videamus, dubitabimus nos ejus Eccleſiæ condere gremio, quæ uſque ad confeſſionem generis humani ab Apoſtolica Sede per ſucceſſiones Epiſcoporum, fruſtra hæreticis circumlatrantibus, & partim plebis ipſius judicio, partim Conciliorum gravitate, partim etiam miraculorum majeſtate damnatis, culmen auctoritatis obtinuit? Cui nolle primas dare, vel ſummæ profecto impietatis eſt, vel præcipitis arrogantiæ. Nam ſi nulla certa ad ſapientiam ſalutemque animis via eſt, niſi ad rationem intelligendam fide præcolatur ;
quid

quid eſt aliud ingratum eſſe opi auxilioque Dei, quam tanto labore præditæ auctoritati velle reſiſtere? Et ſi unaquæque diſciplina, quanquam vilis & facilis, ut percipi poſſit, doctorem atque magiſtrum requirit: quid temerariæ ſuperbiæ plenius, quam divinorum Sacramentorum libros, & ab interpretibus ſuis nolle agnoſcere, & juxta privatam perſuaſionem velle explicare?

XIV. Quamobrem, Domini Proteſtantes, ſi quid vos vel ratio, vel oratio noſtra commovit; & ſi veram, ut credimus, curam veſtri geritis, hoc audiatis; & bonis Præceptoribus Catholicæ Chriſtianitatis vos pia fide, alacri ſpe, ſimplici charitate committite: Deumque ipſum, cujus unius & bonitate facti ſumus, & juſtitia pœnas luimus, & clementia liberamur, orare non ceſſetis: ita vobis neque præcepta & diſputationes doctiſſimorum hominum, & vere Chriſtianorum, neque libri, neque ſerenæ ipſæ cogitationes defuerint, quibus facile quod quæritis inveniatis.

XV. Nam iſtos verboſos & miſeros (quid enim aliud mitius dixerimus?) penitus deſerite; qui dum nimis quærunt, quomodo privata diligentia è Scripturis certi quid eruant, nihil reperiunt certi, quod credant, niſi quod apud Catholicos didicerunt: & ea docent excitatos, ut vel dormire ſemper ſatius ſit, quam illo modo vigilare.

XVI. Profecto non eſt imaginibus divinus cultus impendendus, neque Martyribus, neque Apoſtolis, neque Virgini Deiparæ, neque ullis Sanctis cum Chriſto regnantibus: non eſt Eccleſiæ auctoritas S. Scripturarum auctoritati præferenda: non eſt fingenda libertas ſacrilega: non eſt gratiæ Dei dero-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

derogandum: non eſt neganda per Chriſtum gratuita peccatorum remiſſio: nulla Apoſtolica traditio proprio arbitrio conſtituenda. Hæc enim, & hujuſmodi Proteſtantes movebant, cum ea magnis invectionibus quaterent eorum Magiſtri, & hanc eſſe Eccleſiæ Catholicæ diſciplinam inſimularent: quod omnino falſiſſimum eſt. Itaque, illos recte reprehendere iſta, concedimus. Quid ergo dicetis? niſi cum iſta reprehenduntur, diſciplinam Catholicam non reprehendi? Quod apud veſtros verum didiceritis, tenebitis: quod falſum inveneritis, reſpuetis. Sed & alia multa docebit vos Eccleſia Catholica, quo illi homines aſpirare non poſſunt: eaque tam neceſſariis fundamentis approbata, ut dubitari omnino non poſſit: ſi tamen bono ingenio pietas, & pax quædam mentis accedat, ſine qua de tantis rebus magni nihil prorſus intelligi poteſt.

XVIII. Sed jam finem imponemus; poſtquam ſufficienter oſtenſum eſt, fidem Chriſtianam ab initio hucuſque per teſtes fuiſſe commendatam & traditam; & ſequentibus temporibus, dirigente divina providentia, Deoque promiſſum ſuum implente, per teſtes eſſe commendandam & tradendam.

TRA-

TRACTATUS SEXTUS.

DE

TESTIMONIIS

ſeu

TRADITIONIBUS NON SCRIPTIS.

Sectio I.

Explicatio vocum.

I. TRaditio idem ſignificat, quod teſtimonium. Nam ſicut teſtimonium, ſeu atteſtatio idem eſt, quod ipſius teſtis aſſeveratio: ita traditio idem eſt, quod actio tradentis. Et quemadmodum atteſtatio totam ſuam vim habet ab atteſtante; non aliter traditio à tradente.

II. Ejuſmodi teſtificatio, ſeu traditio fit ſcripto, & non ſcripto. *Scribe hoc ad moni-*
Exod. 17. 14. *mentum, & trade auribus Joſue.* Ubi mandatur à Domino, ut idem ſcribat in libro; idem Joſue tradat. Sic generaliter accipitur: *Audivimus eum dicentem: Quoniam Jeſus Na-*
Act. 6.14. *zarenus hic, deſtruet locum iſtum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moyſes.* Eodem modo: *Tenete traditiones, quas didiciſtis, ſive per*
2 Theſſ. 2. 14. *ſermonem, ſive per Epiſtolam noſtram.*

III. Atteſtatio ſeu traditio, immediate ſignificat actionem atteſtantis, ſeu tradentis: cujus actionis terminus eſt illud ipſum, pro quo fit atteſtatio, ſive quod traditur; qualis eſt doctrina, quæ per atteſtationem ſeu traditionem innoteſcit: neque refert, ſive id ſcripto fiat, ſive non ſcripto.

IV. Com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

IV. Communiter tamen à Theologis, exemplo S S. Patrum, vox, *traditio*, non tam accipitur de actione tradentis, quam de re tradita: neque tam de re, quæ ſcripto traditur, quam de ea, quæ ſolo verbo, ſeu ſermone commendatur.

V. Dicitur proinde traditio non ſcripta, quæ à primo auctore in litteras non eſt relata: quamvis eadem doctrina ab aliis ſit ſcripta. Sic doctrina de non rebaptizandis baptizatis ab hæreticis, dicitur traditio Apoſtolica non ſcripta; quia non invenitur in ullo libro Apoſtolico; licet in Concilio Niceno primo, & ſcriptis S S. Patrum reperiatur.

Sectio II.
De partitione traditionum.

I. Aliter dividuntur traditiones, prout ſunt actiones tradentis; aliter, prout accipiuntur de re tradita. Prout ſunt actiones tradentis, reſpiciunt ſuos auctores: res tradita materiam complectitur, tanquam terminum traditionis.

II. Reſpectu auctorum, aliæ ſunt *Divinæ*, à Chriſto profectæ, aliæ *Apoſtolicæ*, quæ ab Apoſtolis derivantur: quamvis & Apoſtolicæ dicantur Divinæ; quia ex immediata revelatione profectæ: & Divinæ dicantur Apoſtolicæ, quia ab his promulgatæ.

III. *Eccleſiaſticæ* traditiones dicuntur, quæ ab Eccleſia originem habent. Sic Eccleſia teſtimonium perhibet Verbo Dei ſcripto, & non ſcripto; uti & de ſenſu Verbi Dei ſcripti, & non ſcripti: hoc de illis aſſeverans, quod accepit de illis aſſertum eſſe ab Apoſtolis. Sic Eccleſia ſive per Prælatos multa præſcribit;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſcribit; ſive obſervantia introducit: vocanturque traditiones Eccleſiaſticæ, ſi his, aut illis accedat antiquitas.

IV. Reſpectu materiæ, aliæ ſunt traditiones de fide; aliæ de moribus: aliæ perpetuæ, aliæ temporales: aliæ univerſales, aliæ particulares: aliæ præceptæ, aliæ liberæ.

Sectio III.

Status Quæſtionis.

I. Docent Proteſtantes, nihil eſſe ad ſalvificam fidem, & ad vitam Deo placentem informandam neceſſarium, quod S. Scriptura pleniſſime non contineat. Vid. Conf. Helv. poſter. *art.* 1. 2. prior. *art.* 1. *&* 4. Conf. Angl. *art.* 6. Scot. *art.* 18. Belg. *art.* 7. Wirtemb. *de S. Scrip.*

II. *Sacram Scripturam continere omnia ad fidem & mores neceſſaria*, eo ſenſu verum eſt, ſi intelligatur de iis, quæ ſunt omnibus & ſingulis neceſſaria: ſed & alia ſunt Miniſtris Eccleſiæ, nonnullis Eccleſiæ membris, in certis occurrentiis, ipſi Eccleſiæ neceſſaria.

III. Sacram Scripturam continere omnia, vel divinitus, vel per Apoſtolos tradita, non aſſerunt Proteſtantes; & tamen illa eatenus ſunt neceſſaria, ut non liceat iis, ſine præjudicio ſalutis, contradicere: ſicut non licet contradicere ulli parti Scripturæ ſacræ, propter reverentiam, quam divinæ revelationi debemus.

IV. Quando dicimus, S. Scripturam continere omnia, omnibus & ſingulis neceſſaria; ſupponimus notitiam Scripturæ divinæ, quam tenemus ſine traditione ſufficientem obtineri non poſſe: & neutiquam aſſerimus,

mus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

nus, poſſe à quolibet, ſine explicatione Eccleſiæ, obtineri verum ſenſum articulorum neceſſariorum.

V. Rejiciendas eſſe omnes prætenſas traditiones, à S. Scriptura diſcrepantes, vel eidem contrarias, docent omnes Catholici.

VI. Itaque ſecundum Confeſſiones publicas, Status quæſtionis eſt: *An dentur traditiones, ſive Eccleſiæ, ſive Miniſtris Eccleſiæ neceſſariæ?* Quamvis enim Confeſſiones id aperte non negent; particulares tamen Proteſtantium Doctores ſic eas accipiunt. Nos vero dicimus in Profeſſione fidei: *Apoſtolicas & Eccleſiaſticas traditiones, &c. firmiter admitto & amplector.*

SECTIO IV.

Status quæſtionis juxta particularium ſententias.

I. Calvinus ſic loquitur, quaſi negaret nullum eſſe Verbum Dei non ſcriptum. Scheiblerus admittit traditiones, quæ concernunt hiſtorias. *Exam. fid. lib.* 2. *part.* 2. *cap.* 10. *n.*2. Petrus Martyr etiam generalius admittit traditiones. *loc. comm. Claſſ.* 3. *cap.* 4. *n.* 77. Cocceius aſſerit ſuos agnoſcere & defendere *doctrinam, quam Deus non tantum ſcriptis curavit mandari, ſed etiam ipſe ſuo ore & per miſſos ſuos Eccleſiæ commendavit.* Aſſerit: *Certum habemus, ſenſum Scripturæ, certe in fundamentalibus, fuiſſe primitivæ Eccleſiæ Apoſtolorum diſcipulæ familiarem.* &c. *Qua parte rurſus evidens eſt, nos pluris traditionem facere, quam Papiſtas.* Vide Zanch. *Tom.* 4. *lib.* 1. *de leg. Dei, tit. de tradit. theſ.* 1.

Inſtit. lib. 4. *cap.* 8. §. 8.

De potent. Script. diſp. 20. *theſ.* 17.

Ibid. Theſ. 19.

II. Non

II. Non eſt quæſtio 1. An ſit credendum Verbo Dei non ſcripto, ſive traditioni Divinæ & Apoſtolicæ? Hoc enim indubitatum eſt apud omnes Chriſtianos.

III. Non eſt quæſtio 2. An detur aliqua traditio, omnibus & ſingulis neceſſaria: Nam ſi per *traditionem* hoc accipiamus, *quod eſt traditum*; certiſſimum eſt, doctrinam, omnibus & ſingulis neceſſariam, in libris Apoſtolicis conſcriptam, eſſe etiam ab Apoſtolis oretenus prædicatam, una cum vero ſenſu & explicatione. Sed, ſecundum iſtam acceptionem non eſt, ſtricte loquendo, traditio, quæ de eo accipitur, quod à primo auctore non eſt ſcriptum: licet doctrina oretenus tradita ſit explicatior; &, ſecundum eam rationem explicationis, poſſit proprie dici traditio. Nolent autem Proteſtantes, doctrinam illam neceſſariam explicatiorem, eſſe minus neceſſariam, quam ipſam doctrinam neceſſariam in Scripturis traditam. Sin autem *traditio* accipiatur pro actione tradentis & atteſtantis; non eſt dubitandum, quin traditio Apoſtolica ad Eccleſiam pervenerit, atque omnibus & ſingulis fidelibus ſit neceſſaria, ut ad certum ac determinatum ſenſum articulorum neceſſariorum pertingant.

IV. Non eſt quæſtio 3. An dentur traditiones Eccleſiaſticæ, & an ſint obſervandæ. Fatetur id enim Conf. Argent. *cap.* 14. Auguſt. *de diſcrim. cib.* Saxon. *art.* 20. Bohem. *art.* 15. Centur. Magdeburg. *Cent.* 3.

V. Non eſt quæſtio, de Ordinibus Monachorum, de ſolennitatibus feſtorum, de uſu roſarii, de miraculis poſteriorum temporum: quibus omnibus nonnulli Proteſtantes imperite inſultant. Vide Eilbracht. *Epanorth. cap.* 5. *annot.* 3. Hund. *Part.* 3. *ſect.* 2.

VI. Ita-

VI. Itaque probabimus 1. Adhibendam
ſſe fidem Verbo Dei non ſcripto, ſive tra-
itionibus Divinis & Apoſtolicis: quod li-
cet inter Chriſtianos dubitationem non ha-
eat; elucidandum tamen eſt, propter il-
os, qui univerſas vel pro non neceſſariis ha-
ent, vel pro inutilibus. 2. Perveniſſe ad
cclesiam traditiones Divinas & Apoſtolicas,
uæ ſcriptæ non ſunt ab auctoribus canoni-
is. Et quia hæc res in facto conſiſtit; addu-
emus teſtimonia veterum Eccleſiæ Docto-
um. Aſſignabimus 3. varios articulos ex
raditione Divina & Apoſtolica neceſſarios,
uos Proteſtantes nobiſcum admittunt, ne-
ue ex ſola Scriptura probari ſufficienter poſ-
unt. Tandem 4. adducemus probationem
yllogiſticam.

SECTIO V.

Doctrinam Catholicam, de Traditionibus, non eſſe juſtam cauſam ſchiſmatis.

I. Eilbrachtus controverſiam de traditio-
ibus vocat fundamentalem. *Epanorth. cap.*
5. ſed ſeipſum involvit. Idem tenet Span-
hemius, *de Cap. fid. diſp.* 3. *theſ.* 5. ſed nulla
olida probatione inſtructus.

II. Fatentur Proteſtantes, Græcam Ec-
leſiam non errare in fundamento. Hanc
utem nobiſcum tenere traditiones non
criptas, nec ipſa negaverit impudentia. Un-
de igitur fit, ut Græci idem nobiſcum te-
nentes, non errent fundamentaliter; nos
vero erremus fundamentaliter? An quia ſic
placet Proteſtantibus, à quorum arbitrio ea
determinatio dependet?

Pars prior.

Probationes Proteſtantium.

I. *Probatio Proteſtantium ex S. Scriptura.*

I. Dicunt 1. Populus Iſraëliticus multis ſeculis vixit ſine alia doctrina ſalutis, quam quinque libris Moyſis comprehenſa, de quibus Deus ita loquitur: *Ne addite ad verbum illud quod ego præcipio vobis, neque detrahite de eo.* Quomodo ergo credibile eſt, nunc ſupereſſe traditiones, poſt libros Prophetarum, Apoſtolorum & Evangeliſtarum?

Deut. 4. 2.

II. *Reſp.* 1. Non agitur ibi de ſolo verbo Dei ſcripto. 2. Deus iſtis libris addidit verbum ſuum ſcriptum, & potuit addere non ſcriptum. 3. Vetatur additio humana, quæ ſit ſine auctoritate Dei.

III. Dicunt 2. S. Joannes cap. 20. 31. de ſuo Evangelio loquens, ait: *Hæc autem ſcripta ſunt, ut credatis, Jeſum eſſe Chriſtum illum Filium Dei, & ut credentes habeatis vitam per nomen ejus.*

IV. *Reſp.* S. Joannes, ut illi volunt, agit de ſuo Evangelio: (cum revera agat de miraculis Chriſti) unde probant in Evangelio S. Joannis omnia neceſſaria comprehendi? Sic ait Chriſtus: *Hæc dico vobis ut ſalvi ſitis.* an ideo nihil eſt neceſſarium ad ſalutem, niſi quod Chriſtus ibi dixit? Si quis diceret; cibus eſt neceſſarius, ut vivamus; non eo ipſo excluderet potum, veſtes, aërem.

Joan. 5. 34.

V. Dicunt 3. *Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipſis vitam æternam habere.* Quod Chri-

Joan. 5. 39.

Chriſtus non diceret, niſi Scripturæ ſufficerent ad inveniendam viam ſalutis.

VI. *Reſp.* 1. Loquitur Chriſtus de Scriptura veteris Teſtamenti, in qua univerſa contineri, quæ tunc omnibus & ſingulis erant neceſſaria ad ſalutem, non diffitemur: ut vero quilibet ea ſine periculo inveniret, opus erat Catecheſi oretenus tradita, & in Scripturis fundata. Simile eſt ſub novo Teſtamento. Sed hoc non prohibet traditiones Eccleſiæ neceſſarias.

VII. Dicunt 4. *Tota Scriptura divinitus eſt inſpirata, & utilis ad doctrinam, ad redargutiotionem, ad correctionem, ad diſciplinam in juſtitia: ut perfectus ſit homo Dei, ad omne opus bonum perfecte inſtructus.* Ergo traditiones non ſunt neceſſariæ. 2 *Tim.* 3. 16, 17.

VIII. *Reſp.* 1. Quomodo hic eſt ſermo de tota Scriptura, cum tunc necdum eſſet tota ſcripta? 2. Si velint agi de tota; quomodo Timotheus eam didicit ab infantia, ut dicitur verſu præcedenti? 3. quomodo docebunt, nullos libros periiſſe? 4. Non ſequitur; Scriptura eſt utilis; ergo ſola ſufficit. 5. Minus ſequitur; ergo non dantur traditiones Divinæ & Apoſtolicæ, Eccleſiæ neceſſariæ.

IX. Dicunt 5. *Teque à puero ſacras literas noviſſe, quæ te poſſunt ſapientem reddere ad ſalutem.* Neque refert, an legatur, *ſapientem reddere*, an, *inſtruere*; cum Apoſtolus non loquatur de ſemiplena inſtructione. 2 *Tim.* 3. 15.

X. *Reſp.* Non ſequitur: Scriptura inſtruit, & ſapientem reddit: ergo ſola ſapientem reddit: ergo nihil non ſcriptum eſt Eccleſiæ neceſſarium; quamvis non ſcripta commendaverint Apoſtoli.

XI. Dicunt 6. *Quare & vos tranſgredimini*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Matt.15. 3. *præceptum Dei per traditionem veſtram?* non dicit, quare contravenitis: ſed, quare tranſgredimini. Pleræque enim traditiones Phariſaicæ erant ſimplices additiones ad legem Dei.

XII. *Reſp.*1. Vocem tranſgrediendi, ibi accipi pro contravenire, patet ab exemplo, quod Chriſtus adducit: *Irritum feciſtis mandatum Dei propter traditionem veſtram.* 2. Pleræque Phariſæorum traditiones erant inutiles, ut, illotis manibus non manducare. Centur. Magdeburg. fatentur, Chriſtum agere in dicto textu de impiis traditionibus.

XIII. Dicunt 7. *Ut in nobis diſcatis, ſupra*
1 Cor.4.6. *id quod ſcriptum eſt non ſapere.* Agit autem Apoſtolus in præcedentibus de doctrina, & Scripturam ponit limitem prædicationis.

XIV. *Reſp.* 1. Non ſequitur: Apoſtolus agit præcedenti capite de doctrina; ergo & hoc capite. 2. Imo Apoſtolus agit de humilitate Paſtorum: Ne unus adverſus alterum infletur pro alio. 3. Quæ Scriptura ponitur limes prædicationis: cum tunc omnes libri necdum fuerint ſcripti? Refert ſe igitur Apoſtolus ad pacem fidelium, humilitatemque Paſtorum, de qua ſcripſerat.

XV. Dicunt 8. *Si quis adjecerit ad hæc, im-*
Apoc.22. 18. *ponat ei Deus plagas ſcriptas in libro iſto.* Quod intelligitur de tota Scriptura.

XVI. *Reſp.* Catholica Eccleſia non docet, quicquam addendum eſſe Scripturæ: nec agnoſcit aliud Verbum Dei, quam quod per Prophetas, Apoſtolos, & auctores canonicos ſcripto, & non ſcripto eſt promulgatum. Nihil hoc contra traditiones Apoſtolicas.

Ezech.20. 18. XVII. Dicunt 9. *In ſtatutis patrum veſtrorum ne ambuletis, & jura eorum ne obſervetis.*

XVIII. *Reſp.* 1. Non agitur ibi de traditioni-

tionibus Divinis & Apoſtolicis. 2. Si de Eccleſiaſticis agatur, is locus vos premet, nos non tanget: nos enim non tam ambulamus in ſtatutis patrum noſtrorum, quam avorum, proavorum, & atavorum, perpetuæ conſuetudini inhærentes: vos autem in ſtatutis patrum veſtrorum ambulatis, quorum plerique ſeniores, nec avorum, nec proavorum ſtatuta invenire poſſunt. Niſi forte id filios veſtros docetis, ut nunquam cum patribus ſuis eoſdem ritus obſervent.

XIX. Dicunt 10. *Beroënſes receperunt ſermonem Dei, examinantes Scripturas, an hæc ita ſe haberent.* Ergo omnia ad ſolam Scripturam examinanda ſunt. Ergo non ſunt neceſſariæ traditiones. *Act.* 17. 11.

XX. *Reſp.* 1. S. Paulus doctrinam ſuam probaverat ex Scriptura veteris Teſtamenti, tanquam ex principio Judæis & Chriſtianis communi. Judæi, per gratiam Domini, inveniebant à S. Paulo vera eſſe prædicata de Chriſto, de ejus paſſione, & reſurrectione: examinatis Scripturis, omnia conveniebant. Sed inde non ſequitur, conſtituto Chriſto, tanquam Capite & Salvatore, non fuiſſe eidem Chriſto, ejuſque delegatis Doctoribus, ulterius à Beroënſibus credendum, quam pro menſura doctrinæ veteri Teſtamento comprehenſæ. Alioquin nec baptiſmus, nec Euchariſtia fuiſſet admittenda. 2. Quæ hæc eſt conſequentia: quæ probantur ex Scriptura veteris Teſtamenti, examinantur, an ita ſe habeant: ergo omnia ad ſolam Scripturam examinanda ſunt.

II. *Probatio Proteſtantium ex SS. Patribus.*

I. Nota 1. SS. Patres frequenter diſputaſſe contra hæreticos ſui temporis, auctoritatem Eccleſiæ, & traditionum negantes: atque ideo ſolas Scripturas ab iis poſtulaſſe; & argumenta, quæ ipſi ex Scriptura producebant, præcipue urſiſſe. 2. Dicunt quandoque SS. Patres; S. Scripturam continere, quicquid eſt neceſſarium ad ſalutem: quia præcipua puncta comprehendit, omnibus & ſingulis neceſſaria, & nos remitttit ad Eccleſiam. Traditiones vero non ſcriptas apertiſſime admiſiſſe.

Part. 1. ſect. 2. cap. 3. n. 32. II. Dicit Hundius, ex S. Ambroſio, lib. 1. de offic. cap. 23. *Quoniam quæ in Sanctis Scripturis non reperimus, ea quemadmodum uſurpare poſſumus.*

III. *Reſp.* S. Ambroſius agit de non admittendis jocis; Hundius, de non admittendis traditionibus, quas dicimus Apoſtolicas. Sic præmittit vir Sanctus: *Multa præterea de ratione dicendi dant præcepta ſæculares viri, quæ nobis prætereunda arbitror; ut de jocandi diſciplina. Nam licet interdum honeſta joca ac ſuavia ſint, tamen ab Eccleſiaſtica abhorrent regula: quoniam quæ in Scripturis ſanctis non reperimus, &c.*

Lib. 3. cap. 2. IV. Dicit 2. ex S. Irenæo: *Cum enim ex Scripturis redarguuntur, in accuſationem convertuntur ipſarum Scripturarum, quaſi non recte habeant, neque ſint ex auctoritate, & quia varie ſint dictæ, & quia non poſſit ex his inveniri veritas ab his, qui neſciunt traditionem.* Hundius ſic addit: *Dele nomen Irenæi, jurabunt Calvini aut Lutheri in eos iram eſſe.*

Part. 1. ſect. 2. cap. 2. n. 36.

V. *Reſp.*

V. *Reſp.* 1. Quis Catholicorum Scripturam accuſat? Accuſant veſtras Scripturæ depravationes. Scripturam pro Verbo Dei habent. 2. Quis Catholicus dicit, Scripturam *non recte habere?* 3. Quis Catholicus dicit Scripturas *non eſſe ex auctoritate?* 4. Quis Catholicus aſſerit indifferenter, Scripturas *eſſe varie dictas?* Ne vos quidem aſtruitis in omnibus claritatem. Non eſt ergo, quod juremus, deleto Irenæi nomine, iram Lutheri, vel Calvini, in verbis Irenæi, contra nos apparere; cum ſint ex tua maledicendi libidine.

VI. *Reſp.* S. Irenæus, eodem capite, eodem contextu, ſic pergit: *Cum autem ad eam iterum traditionem, quæ eſt ab Apoſtolis, quæ per ſucceſſiones presbyterorum in Eccleſiis cuſtoditur, provocamus eos;* (& Hundium) *adverſantur traditioni, dicentes, ſe non ſolum presbyteris,* (quod nunc Hundius, & quilibet Reformatus dicit) *ſed etiam Apoſtolis exiſtentes ſapientiores, ſinceram inveniſſe veritatem.* & mox: *Evenit itaque, neque Scripturis jam, neque traditioni conſentire eos.* Vides, S. Irenæum agnoſcere traditiones.

VII. Dicunt 3. ex S. Auguſtino: *Electa ſunt autem quæ ſcriberentur, quæ ſaluti credentium ſufficere videbantur.* Tract. 49. in Joan.

VIII. *Reſp.* Agit S. Auguſtinus de iis, quæ miracula Chriſti concernebant; non autem de omnibus ad ſalutem neceſſariis.

XI. Dicunt 4. ex S. Auguſtino: *In iis, quæ aperte in Scriptura poſita ſunt, inveniuntur illa omnia, quæ continent fidem moreſque vivendi.* Lib. 2. de Doctr. Chriſt. cap. 9.

X. *Reſp.* Sequitur in S. Auguſtino: *Spem ſcilicet atque charitatem, de quibus libro ſuperiore tractavimus.* Cum igitur S. Auguſtinus in ſu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

perioribus libris non egerit de omnibus ad ſalutem neceſſariis, quid hinc Proteſtantes inferent? Deinde, dicit, omnia aperte poſita, quæ continent fidem, moreſque vivendi: quia nimirum in aperte poſitis invenimus multos articulos neceſſarios; & in aperte poſitis remittimur ad Eccleſiam, ut eam audiamus, & ab ea erudiamur. Tandem, & nos dicimus; omnibus & ſingulis neceſſaria, eſſe in Scripturis aperte poſita.

XI. Dicunt 5. ex S. Hieronymo: *Quod de Scriptura non habet auctoritatem, eadem facilitate contemnitur, qua probatur.* in Matt. 23.

Part. 1. ſect. 2. cap. 2. n. 18. XII. *Reſp.* Mirum eſt, iſta verba ex Hundii calamo profluxiſſe: cum propter eadem prolata infidelitatis reum egerit Chemnitium Bellarminus. (Lib. 4. de Verbo Dei. cap. 11. §. 13.) Non dicit S. Hieronymus univerſaliter; *Quod de Scriptura non habet auctoritatem.* Sed loquens, uti recte Bellarminus, de particulari quadam ſententia, qua quidam nitebantur ex libro apocrypho probare, Zachariam, quem Judæi occiderunt inter templum & altare, fuiſſe Zachariam, patrem Joannis Baptiſtæ, ait: *Hoc quia de Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate contemnitur, qua probatur.*

Pars Posterior.

Probationes Catholicorum.

I. *Probatio ex Conciliis.*

Seſſ. 4. I. Concilium Tridentinum decernit de doctrina Chriſtiana: *Hanc veritatem & diſciplinam contineri in libris ſcriptis, & ſine ſcripto tradi-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

traditionibus, quæ ipſius Chriſti ore ab Apoſtolis acceptæ, aut ab ipſis Apoſtolis, Spiritu Sancto dictante, quaſi per manus traditæ, ad nos uſque pervenerunt.

II. *Probatio Catholica ex Scriptura.*

I. Primus locus: *Itaque fratres ſtate: & tenete traditiones quas didiciſtis, ſive per ſermonem, ſive per Epiſtolam noſtram.* Didicerunt Theſſalonicenſes per concionem, ſeu ſermonem: didicerunt per Epiſtolam Apoſtoli: & utraque fide digna ſunt. Omnia, quæ per ſermonem didicerunt, eſſe ſcripta, nullibi legimus: omnia ſcribi potuiſſe, non diffitemur. *2 Theſſ. 2. 15.*

II. Secundus locus: *Laudo autem vos fratres, quod per omnia mei memores eſtis, & ſicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.* Item: *Cætera cum venero diſponam.* Ubinam ſunt ſcripta illa præcepta, ubi diſpoſitiones, quas S. Paulus tradidit? Qualia autem habeamus fidei & morum præcepta, ex traditione Apoſtolica, dicemus in ſequentibus. *1 Cor. 11. v. 2. v. 34.*

III. Tertius locus: *Formam habe ſanorum verborum, quæ à me audiſti in fide, & in dilectione in Chriſto Jeſu. Bonum depoſitum cuſtodi per Spiritum Sanctum.* Proteſtantes, qui dicunt, hæc omnia eſſe ſcripta, quam adducunt aſſertionis ſuæ probationem? Nullam. Et tamen credunt, ea omnia eſſe ſcripta; ut ſciamus, eos illud credere, quod ex Scriptura nequeunt probare. *2 Tim. 1. 13. 14.*

III. *Probatio Catholica ex SS. Patribus S. Scripturam explicantibus.*

I. Primum locum 2. Theſſ. 2. 15. explicat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

cat S. Chryſoſtomus, Hom. 4. in 2. Theſſ. *Itaque fratres ſtate, & tenete traditiones, quas didiciſtis, ſive per ſermonem, ſive per epiſtolam noſtram. Hinc eſt perſpicuum, quod non omnia tradiderunt per epiſtolam, ſed multa etiam ſine ſcriptis; & ea ſunt quoque fide digna. Quamobrem Eccleſiæ quoque traditionem cenſeamus eſſe fide dignam. Eſt traditio: nihil quæras amplius.* Vid. S. Baſil. *de Spirit. Sanct. cap.* 29.

II. Secundum locum 1 Cor. 11. 2. explicat S. Epiphanius, Hæreſ. 61. *Neque enim ex Scripturis peti poſſunt omnia. Idcirco alia ſcripto, alia traditione Sanctiſſimi Apoſtoli reliquerunt. Quod ipſum ita Paulus affirmat: quemadmodum tradidi vobis. Item alio loco: ita doceo, & ita tradidi in Eccleſiis. Item: ſi meminiſtis, niſi fruſtra credidiſtis. Jam vero illud ab Apoſtolis Sancta Dei Eccleſia traditum accepit: poſt decretam virginitatem ad nuptias ſeſe conferre, ſcelere implicatum videri.*

Exempl. de Virginitate.

Exempl. de Orat. pro mort.

III. Audi iterum S. Epiphanium, Hæreſ. 65. §. 8. *Neceſſario facere* (orare pro mortuis) *illud Eccleſiam dico: quæ traditum ſibi ritum à majoribus acceperit. Poteſt vero quiſquam maternam ſanctionem, aut legem patris evertere? quemadmodum à Salomone ſcriptum eſt: Audi fili ſermones patris tui, & ne repellas legem matris tuæ: qui Patrem, hoc eſt unigenitum Deum, cum Spiritu Sancto declarant, partim ſcripto, partim ſine ſcripto docuiſſe: matrem vero noſtram Eccleſiam*, &c. Vid. S. Baſil. *de Spirit. S. cap.* 29. S. Chryſoſt. *Hom.* 26. *in* 1 *Cor.*

Prov. 1. 8.

IV. Tertium locum 2 Tim 1. 15. explicat S. Chryſoſtomus, Hom. 3. in 2. ad Tim. *Non modo per literas, ſed etiam verbis diſcipulo, quæ eſſent agenda declaravit: quod plurimis & aliis in locis oſtendit, dicens: ſive per verbum, ſive per epiſtolam, quaſi per nos miſſam. Hoc & hic multo magis fecit; ne igitur minus aliquid doctrinam*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

nam habere putemus; plurima illi abſque ſcripto tradidit, quæ illi modo ad memoriam revocans, dicit: formam habe ſanorum verborum, quæ a me audiſti. Quid autem hoc ſibi vult? Pictorum, inquit, more imaginem virtutis tibi impreſſimus, & omnium quæ Deo grata ſunt, veluti normam, privatamque formam tuæ indidimus animæ. Hæc igitur habeto firmiter, & ſive de fide, ſive de charitate, ſive de caſtitate opus ſit aliquid loqui, ac definire, (an hic nihil ad ſalutem neceſſarium?) *inde* (ex verbo non ſcripto) *tibi exemplaria accipe.*

IV. *Probatio Catholica ex SS. Patribus Scripturam non explicantibus.*

I. Tempus eſt, ut ad teſtimonia SS. Patrum veniamus, quibus probemus, etiamnum extare, & ſupereſſe Verbum Dei non ſcriptum.

II. Adducunt SS. Patres, ex ſola traditione articulos neceſſarios. S. Baſilius, de Spirit. S. cap. 27. *Deficiet me dies, ſi Eccleſiæ myſteria citra ſcriptum tradita pergam recenſere. Omitto cætera, ipſam fidei profeſſionem, qua credimus in Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, è quibus habemus ſcriptis?* & mox: *Quod ſi glorificandi modum, veluti ſcripto non traditum, rejiciunt, proferant nobis & fidei profeſſionis, & cæterorum quæ commemoramus, probationem è Scripturis.* *Exempl. de Symb. Apoſt.*

III. Neque dicas, Symbolum Apoſtolicum haberi in Scriptura quoad ſubſtantiam: quia hoc nihil impedit, quo minus idem Symbolum habeatur ex traditione non ſcripta: ſicut nihil impedit, idem alio modo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

dixiſſe, & alio ſcripſiſſe Apoſtolos; cum Verbum ab Apoſtolis prædicatum & ſcriptum, ex utroque capite debeat credi, ſi utroque modo ad nos pervenit. Vide Zanchium, *Tom 4. lib. 1. de lege Dei. tit. de tradition. theſ. 1.*

Epiſt. 18. ad Januar. cap. 1. ubi Exempl. de feſtis.

IV. S. Auguſtinus refert traditiones morum, quæ ſunt obſervationis neceſſariæ: *Illa autem quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, quæ quidem toto terrarum orbe obſervantur, dantur intelligi vel ab ipſis Apoſtolis, vel plenariis Conciliis, quorum eſt in Eccleſia ſaluberrima auctoritas: commendata atque ſtatuta retineri, ſicut quod Domini paſſio & reſurrectio, & aſcenſio in cælum, & adventus de cælo Spiritus Sancti, anniverſaria ſolennitate celebrantur, & ſi quid aliud tale occurrit, quod ſervatur ab univerſa quacunque ſe diffundit Eccleſia. Alia vero, quæ per loca regioneſque variantur, &c. totum hoc genus rerum liberas habet obſervationes.* Quod ultimum non dicit de præcedentibus. Neque objiciant Proteſtantes, S. Auguſtinum ea ratione dies obſervare, menſes, & tempora, contra reprehenſionem Apoſtoli *Gal.* 4. 10. quia hanc cavillationem ipſe prævenit, & refutavit *Epiſt. 119. cap. 7. & lib. contr. Adamant. cap. 16.* Quid, quod ipſi Proteſtantes certa feſta nobiſcum obſervent?

Epiſt. 63. ad Cæcil. ubi Exempl. de mixto calice.

V. S. Cyprianus: *Admonitos autem nos ſcias, ut in calice offerendo Dominica traditio ſervetur, neque aliud fiat à nobis, quam quod pro nobis Dominus prior fecerit: & calix qui in commemorationem ejus offertur, mixtus vino offeratur.*

VI. S. Baſilius de Spiritu S. cap. 27. *Dogmata & inſtituta, quæ in Eccleſia prædicantur; quædam habemus è doctrina, ſcripto prodita, quædam rurſus ex traditione Apoſtolorum in myſterio, id eſt, in occulto tradita recepimus; quorum utraque*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

que parem vim habent ad pietatem, nec his quiſquam contradicit, quiſquis ſane vel tenuiter expertus eſt, quæ ſint jura Eccleſiaſtica: nam ſi conſuetudines, quæ ſcripto proditæ non ſunt, tanquam haud multum habentes momenti, conemur rejicere, imprudentes graviſſimum Evangelio detrimentum inferemus: imo potius ipſam fidei prædicationem ad nudum nomen (quia ſimiliter omnia alia rejici poſſunt) *contrahemus. Quod genus eſt (ut ejus, quod primum eſt & vulgatiſſimum, primo loco commemorem) ut ſigno crucis eos qui ſpem collocarunt in Chriſtum ſignemus, quis ſcripto docuit?* &c. Exempl. de ſigno crucis.

VII. S. Juſtinus, *Apolog.* 2. *in fin.* refert Chriſtianos convenire ſingulis Dominicis, ac poſt lectionem Scripturarum & concionem, offerri & conſecrari, *panem, vinum, & aquam.* Concludit: *Poſtridie Saturni, qui Solis dies eſt, cum Apoſtolus diſcipuliſque ſuis apparuiſſet, hæc illis tradidit.* Exempl. de conſecrat. panis, vini, & aquæ.

VIII. S. Auguſtinus, lib. 2. de bapt. contr. Donat. cap. 7. *Quam conſuetudinem* (de non rebaptizandis hæreticis) *credo ex Apoſtolica traditione venientem, ſicut multa, quæ non inveniuntur in literis eorum, neque in Conciliis poſteriorum, & tamen, quia per univerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, non niſi ab ipſis tradita, & commendata creduntur.* Exempl. de baptizatis ab hæreticis.

IX. Item, lib. 10. de Gen. ad litt. cap. 23. *Conſuetudo matris Eccleſiæ in baptizandis parvulis nequaquam ſpernenda eſt, neque ullo modo ſuperflua deputanda, nec omnino credenda, niſi Apoſtolica eſſet traditio.* Exempl. de baptiſmo parvulorum.

X. S. Hieronymus, Epiſt. 54. ad Marcell. *Nos unam quadrageſimam, ſecundum traditionem Apoſtolorum, toto anno tempore nobis congruo jejunamus, illi tres in anno faciunt quadrageſimas, quaſi tres paſſi ſint Salvatores: non quod & per totum* Exempl. de quadrageſ.

tum annum, excepta Pentecoſte, jejunare non liceat; ſed quod aliud ſit neceſſitate, aliud voluntate munus offerre.

5. *Probatio ad hominem.*

1. De Divinitate S. Scripturæ.

I. Proteſtantes 1. docent nobiſcum, S. Scripturam haberi ex traditione. Ita Molinæus, *Novit. Pap. lib.* 1. *cap.* 51. Epiſcopius, *Reſp. ad* 3. *dilem.* Calvinus, *lib.* 1. *Inſtit. cap.* 8. §. 9.

II. Illa autem quæſtio; An Scriptura, an hic, aut ille liber ſit canonicus? eſt de articulo ad ſalutem neceſſario. Eilbracht. *Epanorth. cap.* 14. *annot.* 4. Licet enim in principio Chriſtianiſmi multæ gentes omnia ad ſalutem crediderint ſine Scripturæ libris: licet etiam nunc, ex noſtra doctrina, aliqui poſſint omnia neceſſaria credere, nihil ſcientes de Scriptura; quia ſufficit accipere doctrinam neceſſariam ab Eccleſia: apud Proteſtantes tamen abſolute neceſſarium eſt, credere divinitatem Scripturarum; ſiquidem docent ex hac ſola hauriendam eſſe doctrinam ſalutis. Illud autem ſive fieri debeat propria lectione, ſive per auditam alterius lectionem, hic non inquirimus.

2. De ſanguine & ſuffocato.

III. Proteſtantes 2. credunt nobiſcum, eſſe nunc licitam comeſtionem ſanguinis & ſuffocati; quamvis ea prohibeatur *Act.* 15. 29.

3. De Spiritus S. proceſſione.

IV. Proteſtantes 3. nobiſcum credunt; Spiritum Sanctum procedere à Patre & Filio. Unde probatur? Et tamen hæreticus eſt, qui hunc articulum negat.

4. B. Mariæ virginitas perpetua.

V. Proteſtantes 4. nobiſcum credunt, perpetuam virginitatem B. Mariæ matris Domini noſtri Jeſu Chriſti. Conf. Helv. poſter. art.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

art. 11. Neque tamen id ſufficienter probari poteſt ſine traditione.

VI. Proteſtantes 5. nobiſcum credunt, parvulorum baptiſmum haberi ex traditione Apoſtolica: judicantque iis communicandum non eſſe, qui contrarium tenent. 5. Baptiſmus parvulorum.

VII. Proteſtantes 6. nobiſcum docent, non iterandum eſſe baptiſmum, ſemel valide collatum. Nullis id probatur ex S. Scriptura argumentis evidentibus & neceſſariis. 6. Baptiſmi unitas.

VIII. Proteſtantes 7. nobiſcum credunt, validum eſſe baptiſmum apud hæreticos collatum. Sed quo argumento neceſſario & evidenti ad hoc per Scripturam inducuntur? 7. Baptiſmus hæreticorum.

IX. Proteſtantes 8. nobiſcum credunt, in Jeſu Chriſto eſſe unam tantum perſonam. Sed ubi argumentum evidens & neceſſarium ex S. Scriptura? 8. Perſonæ Chriſti unitas.

X. Proteſtantes 9. nobiſcum credunt, in baptiſmo pronuncianda eſſe aliqua verba, renunciandum eſſe diabolo & mundo, ac profitendam fidem. Sed cæcutientis eſt, id evidenti argumento, & neceſſaria conſequentia, ex ſola Scriptura probare velle. 9. De verbis baptiſmi.

XI. Proteſtantes 10. nobiſcum obſervant diem Dominicum. Sed quo argumento ſufficienti ex S. Scriptura? 10. De Dominica.

6. *Probatio Syllogiſtica.*

I. Cum Proteſtantes doceant, illud, quod per conſequentiam ex Scriptura deducitur, eſſe dogma fidei: & Molinæus addat, Novit. Papiſ. lib. 1. cap. 51. *Si eæ doctrinæ vocentur traditiones, quæ non reperiuntur terminis formalibus in Scriptura, ſed reperiuntur terminis æquivalentibus,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tibus, vel ex illa deducuntur per conſequentiam neceſſariam, nos illas traditiones non rejicimus; operæ pretium erit, in hac materia fundamentali ſyllogiſmis procedere.

II. Lutherani etiam nobis hanc viam aperiunt, quando Muſæus docet, ſub univerſali propoſitione Scripturæ, recte ſubſumi particularem naturaliter notam, etiam contingentem, ſeu quæ in facto conſiſtat. Hoc enim ſi ita eſt; dabimus majorem univerſalem Scripturæ; minorem ſub univerſali contentam, & moraliter certam. Concluſionem Theologicam, &, ut ipſi loquuntur, indubitatæ fidei.

1. *Syllogiſmus.*

Quod traditione conſtat Apoſtolica, eſt credendum.
Scripturam eſſe Verbum Dei, traditione conſtat Apoſtolica.
Ergo, Scripturam eſſe Verbum Dei, eſt credendum.

III. Major habetur ex Scripturis, probatione 2. allegatis, & ex SS. Patribus probatione 3. adductis. Minor eſt S. Irenæi, teſtantis, *lib.* 3. *cap.* 4. Apoſtolos nobis Scripturas reliquiſſe. Alios non adducimus, quia res plana eſt. Eodem modo licet ſubſumere: Verum ſenſum Scripturæ nunc haberi, conſtat traditione Apoſtolica. Symbolum Apoſtolicum eſſe Verbum Dei, conſtat traditione Apoſtolica. Vide Zanchium, *Tom.* 8. *de S. Script. q.* 8.

2. *Syllogiſmus.*

Parvulos eſſe baptizandos, conſtat traditione Apoſtolica.

Ergo

Ergo parvulos eſſe baptizandos, eſt credendum.

IV. Minor propoſitio eſt S. Auguſtini, *lib. 4. contra Donat. cap. 23 & 24.*

3. *Syllogiſmus.*

Ab hæreticis ad Eccleſiam redeuntes, non eſſe rebaptizandos, conſtat traditione Apoſtolica.

Ergo ab hæreticis ad Eccleſiam redeuntes, non eſſe rebaptizandos, eſt credendum.

V. Minor eſt S. Auguſtini, *de Baptiſ. contra Donat. lib. 5. cap. 23.*

4. *Syllogiſmus.*

Sacrificia & preces mortuis prodeſſe, conſtat traditione Apoſtolica.

Ergo ſacrificia & preces mortuis prodeſſe eſt credendum.

V. Minor eſt S. Chryſoſtomi, *Hom. 3. in Epiſt. ad Philip.* Eſt S. Auguſtini, *De verb. Apoſt. ſerm. 32. cap. 2.*

VI. Eſt & alius Syllogiſmus, ſimilis prioribus, unde hi confirmentur: libet eum producere.

5. *Syllogiſmus.*

Quæcunque diſcipuli Apoſtolorum audiverunt ab Apoſtolis, cum multis teſtibus, ea debent commendare fidelibus hominibus, qui idonei ſint alios docere. 2 *Tim.* 2. 1, 2.

Sed diſcipuli Apoſtolorum multa ſine ſcripto audiverunt ab Apoſtolis, cum multis teſtibus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Ergo diſcipuli Apoſtolorum multa, quæ ſine ſcripto audiverunt ab Apoſtolis, debent commendare fidelibus hominibus, qui idonei ſunt & alios docere.

VII. Major propoſitio eſt Scripturæ, & univerſalis. Minor manifeſte comprehenditur ſub univerſali majore: cum ne quidem Proteſtantes negent, multa ſine ſcripto docuiſſe Apoſtolos. Concluſio eſt legitima. Hoc tantum ſupereſt quærendum, quænam illa ſint, ab Apoſtolis ſine ſcripto inſinuata. Hoc autem, Deo dante, oſtendemus in particularibus controverſiis.

6. *Syllogiſmus.*

Qui ſunt contentioſi in rebus morum; recte redarguuntur per conſuetudinem Eccleſiæ, ut quæ ſervanda ſit. 1 *Cor.* 11. 16.

Proteſtantes ſunt contentioſi in rebus morum.

Ergo recte redarguuntur ex conſuetudine Eccleſiæ, ut quæ ſervanda ſit. 1 *Cor.* 11. 16.

VIII. Conſtat major propoſitio exemplo S. Pauli; & habetur ex praxi Eccleſiæ. *Sola conſuetudo opponebatur, inducere volentibus novitatem*, ait S. Auguſtinus, *de Bapt. cont. Donat. lib.* 2. *cap.* 9. Minor eſt evidens: quia Proteſtantes movent varias contentiones circa articulos morum, quos perpetua Eccleſiæ conſuetudo ab Apoſtolorum temporibus hucuſque ſervavit. Concluſio eſt legitima.

7. *Syllo-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

7. *Syllogiſmus.*

Conſuetudo Eccleſiæ Apoſtolicæ eſt ſervanda ex præcepto Apoſtolico. 1 *Cor.* 11. 16.

Varias v. g. in baptiſmo adhiberi cæremonias, eſt conſuetudo Eccleſiæ Apoſtolicæ.

Ergo varias v. g. in baptiſmo adhibere cæremonias, eſt ſervandum ex præcepto Apoſtolico. 1 *Cor.* 11. 16.

IX. Major propoſitio eſt ſententia Apoſtoli. Minor probatur ex S. Baſilio, *de Spirit. S. cap.* 27. aliiſque Patribus. Concluſio eſt legitima.

8. *Syllogiſmus.*

Doctrinæ, quæ prædicantur, conteſtante Deo ſignis, & portentis, & variis virtutibus, ſunt tenendæ. *Hebr.* 2. 4. *Marc.* 16. 20.

Atqui doctrina v. g. de honore reliquiarum, prædicatur conteſtante Deo ſignis, & portentis, & variis virtutibus.

Ergo doctrina v. g. de honore reliquiarum, eſt tenenda. *Hebr.* 2. 4. *Marc.* 16. 20.

X. Major propoſitio eſt Scripturæ. Minor eſt contingens; ſed moraliter certiſſima: pro qua Patres non pauci deponunt teſtimonium; & qualis juxta Muſæum adhiberi poteſt. Concluſio legitima. Vid. Calvin. *in eum locum.* Zanch. *Tom.* 8. *de S. Script.* 9. 6.

9. *Syllo-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

9. *Syllogiſmus.*

Illi puniuntur à Deo, qui reſiſtunt doctrinæ, quæ prædicatur, Deo conteſtante ſignis, &c. *Hebr.* 2. 2, 3, 4.

Atqui Proteſtantes reſiſtunt doctrinæ, quæ prædicatur, Deo conteſtante ſignis &c.

Ergo Proteſtantes punientur à Deo.

XI. Major eſt S. Pauli. Minor eſt certa: quia Proteſtantes contradicunt v. g. venerationi reliquiarum, quam multis miraculis commendavit Deus, ut teſtantur SS. Patres. Concluſio eſt legitima. Nullus autem eſt, qui dicat, Deum falſam doctrinam veris miraculis confirmare. Porro miracula reddere Divinum teſtimonium, docet Calvinus, *in Rom.* 15. 18. Molinæus, *Elem. log. lib.* 2. *cap.* 17.

10. *Syllogiſmus.*

Qui imitatur fidem præpoſitorum ſuorum, à quibus audivit Verbum Dei, obedit mandato Apoſtoli. *Hebr.* 13.7.

Catholici imitantur fidem præpoſitorum ſuorum, à quibus audiverunt Verbum Dei.

Ergo obediunt mandato Apoſtoli. *Hebr.* 13.7.

XII. Major eſt ſententia Apoſtoli. Minor eſt certa, etiam quando imitamur eorum fidem, v. g. de oratione pro defunctis: quam fidem præpoſitorum ſuorum Lutherus cum ſuis noluit imitari.

TRA-

TRACTATUS SEPTIMUS.

DE PRÆSCRIPTIONIBUS CATHOLICIS.

SECTIO I.

De natura præſcriptionis.

I. IN jure civili & canonico, præſcriptio generaliter dicitur quælibet exceptio, removens actionem, & poſſeſſoris ſecuritati conſulens.

II. Strictiore ſignificatione, dicitur præſcriptio, quaſi temporis præfixio & præfinitio; quando ſcilicet ex legum auctoritate, jus quoddam acquiritur: quod quidem variis modis ſolet evenire: unde præſcriptio dicitur, jus quoddam ex tempore cauſam trahens.

SECTIO II.

Quid ſit præſcriptio apud Tertullianum.

I. Tertullianus non accipit Præſcriptionem ſtricte, pro exceptione peremptoria, manante ex curſu temporis, ſive ex eo, quod tempore legibus definito rem aliquam poſſedimus, vel jure aliquo uſi ſumus; vel quod alius tanto tempore ceſſaverit ab uſu hujus, vel illius juris. Multo minus pro acquiſitione dominii, aut peremptione juris alterius, per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

vim temporis legibus definiti. Sic recte Hulſemannus, *de Præſcript. theſ. 3. pag. 5.*

II. Qui recte addit; Præſcriptionem *accipi apud Tertullianum generice, pro exceptione naſcente ex aliquo vitio ſive Actoris, (ut, quod ei non competat actio, quod ſit ignarus rerum, alienus, excommunicatus &c.) ſive Teſtium, ſive etiam Judicis: non ex temporis legali curſu.*

III. Sic recte allegat Joannem Ludovicum de la Cerda in Notis ad cap. 1. Tertulliani de Præſcriptionibus, dicentem: *Præſcriptiones in hoc Auctore ſunt generales Eccleſiæ defenſiones & exceptiones, quibus fruſtrantur hæreticorum impetus.*

Cath. Præſcript. Meth. Anal. cap. 5.

IV. Addatur & Dominicus Gravina, qui poſt Jacobum Pamelium dicit, Tertullianum ſcripſiſſe *de Præſcriptionibus, id eſt, Excluſionibus, Exceptionibus, confutationibus hæreticorum, ſeu quonam modo Catholici præſcribant hæreticis, id eſt, quomodo illos propulſent, & ab eorum inſultibus ſe defendant.*

Sectio III.

I. *Præſcriptio adverſus Proteſtantes: quia ſunt Actores inimici.*

I. Præſcriptio apud Tertullianum accipitur pro exceptione naſcente ex vitio Actoris. Proteſtantes autem, ante natum de Religione diſſidium, apud Catholicos fratrum loco erant: nobiſcum eandem matrem, Eccleſiam Catholicam agnoſcebant, ejuſdemque ſupremam, poſt Deum, auctoritatem in negotiis fidei reverebantur. Poſt diſſidium vero exortum, multæ particulares Eccleſiæ juri fraternitatis renunciarunt; matrem ſuam accuſarunt, auctoritatem ſpreverunt, ſub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſubditos Eccleſiæ, vel infirmos, vel inſtabiles, abſtraxerunt. Ita ut non immerito dixerit S. Cyprianus: *An eſſe ſibi cum Chriſto videtur, qui adverſus Sacerdotes Chriſti facit, qui ſe a cleri ejus & plebis ſocietate ſecernit? arma ille contra Eccleſiam portat, contra Dei diſpoſitionem repugnat: Hoſtis altaris, adverſus ſacrificium Chriſti rebellis, pro fide perfidus, pro religione ſacrilegus, inobſequens ſervus, filius impius, frater inimicus,* &c. *De Unit. Eccl.*

II. Cum ergo, ſecundum jura, nec tales fratres, nec tales filii, nec tales ſubditi licite accuſent fratres, & parentes, & ſuperiores; neque Proteſtantes perſonam ſuam poſſint legitimare; dicendum eſt, eos non eſſe admittendos tanquam Actores contra Eccleſiam Catholicam; ſed exceptione inimicitiæ ab omni controverſia removendos.

III. Hanc præſcriptionem obſervavit, quando dixit, à Schiſmaticis, & Hæreticis non eſſe diſcendam veritatem fidei: *Nobis & ſi quærendum eſſet adhuc & ſemper, ubi tamen quæri oporteret? Apud hæreticos? ubi omnia extranea & adverſaria noſtræ veritati, ad quos vetamur accedere? quis ſervus cibaria ab extraneo, ne dicam ab inimico Domini ſui ſperat? Quis miles ab infœderatis, ne dicam ab hoſtibus regibus donativum, & ſtipendium captat; niſi plane deſertor, & transfuga, & rebellus? Etiam anus illa intra tectum ſuum drachmam requirebat; etiam pulſator ille vicini januam tundebat: etiam vidua illa non inimicum, licet durum, judicem interpellabat. Nemo inde ſirui poteſt, unde deſtruitur. Nemo ab eo illuminatur, à quo contenebratur. Quæramus ergo in noſtro, & à noſtris, & de noſtro: idque duntaxat, quod ſalva regula fidei poteſt in quæſtionem devenire.* Et addit: *Quod fides noſtra obſequium Apoſtolo debeat, prohibenti quæſtiones inire,* *Cap. 12.* *Cap. 16.*

inire, novis vocibus aures accommodare, hæreticum poſt unam correptionem convenire, non poſt diſputationem.

De Util. cred. cap. 6. IV. Simili modo dicit S. Auguſtinus: *Quis ſibi unquam libros Ariſtotelis reconditos & obſcuros ab ejus inimico exponendos putavit, ut de his loquar diſciplinis, in quibus lector fortaſſe ſine ſacrilegio labi poteſt? Quis denique Geometricas literas Archimedis legere, magiſtro Epicuro, aut diſcere voluit: contra quas ille multum pertinaciter, nihil earum, quantum arbitror, intelligens, diſſerebat? An iſtæ Scripturæ legis planiſſimæ ſunt, in quas iſti quaſi vulgo expoſitas impetum faciunt fruſtra & inaniter?* Et in ſequentibus: *At abſurda ibi* (apud Catholicos) *dici videbantur. Quibus aſſerentibus? nempe inimicis, qualibet cauſa, qualibet ratione, non enim hoc nunc quæritur, tamen inimicis.*

V. Itaque non licet nobis audire Proteſtantes, tanquam Actores, quia fratres ſuos accuſant; quia matrem ſuam traducunt; quia Magiſtratum Eccleſiaſticum impetunt. Neque enim ab inimicis noſtris diſcenda eſt veritas fidei; ſed in noſtro, & à noſtris, & de noſtro quærendum; idque duntaxat, quod ſalva regula fidei poteſt in quæſtionem devenire.

Sectio IV.

II. *Præſcriptio adverſus Proteſtantes, quia ſunt Actores excommunicati.*

I. Etiam hujus præſcriptionis fundamentum nobis largitur Hulſemannus, quando fatetur, præſcriptionem, apud Tertullianum, accipi pro exceptione naſcente ex vitio Actoris; ut quod ſit excommunicatus. Pro-

Proteſtantes autem apud Eccleſiam Catholicam pro excommunicatis haberi, nemo dubitat. Unde ab omni actione ſunt removendi, neque ad diſputationem de Scripturis ullo jure admittendi.

II. Dicent quidem, ſe immerito excommunicatos eſſe, qui errores Eccleſiæ Catholicæ voluerint correctos; qui de Scripturis ſua probaverint, nihilque novi introduxerint.

III. Sed errorem Eccleſiæ Catholicæ tribuere, graviter errare eſt. Audi reſpondentem Tertullianum: *Sed ipſi & de Scripturis agunt, & de Scripturis ſuadent. Aliunde ſcilicet loqui poſſunt de rebus fidei, niſi ex litteris fidei?* Non eſt primo quærendum, an novi aliquid invenerint; an veros, falſoſve errores, ac temere confictos, voluerint correctos; an ſua debite probaverint, vel non probaverint; quod omnes æqualiter id jactent. Hoc ſufficit, excommunicatos, nec audiendos eſſe. Cap. 15.

IV. Recte igitur Tertullianus: *Vbi tunc Marcion Ponticus Nauclerus, Stoicæ ſtudioſus? ubi tunc Valentinus Platonicæ ſectator? Nam conſtat illos neque adeo olim fuiſſe, Antonini fere principatu, & in Catholicam primo doctrinam crediſſe apud Eccleſiam Romanenſem, donec ſub Epiſcopatu Eleutherii Benedicti, ob inquietam ſemper eorum curioſitatem, qua fratres quoque vitiabant, ſemel, & iterum ejecti, Marcion quidem cum ducentis ſeſtertiis ſuis, quæ Eccleſiæ intulerat, noviſſime in perpetuum diſſidium relegati, venena doctrinarum ſuarum diſſeminaverunt.* Cap. 30.

V. Tantundem Lutheranis, aliiſque reponimus. Martinus Lutherus, in Auguſtiniana familia religioſus, doctrinam Catholicam nobiſcum tenuit, donec ob inquietam

ſemper curioſitatem ſuam, qua fratres quoque turbabat, Carolo V. imperante, ſub Epiſcopatu Leonis X. variis monitionibus præcedentibus, ejectus eſt. Zwinglius, Calvinus, Menno, Socinus, aliique Schiſmatici, facti ſunt excommunicationis participes, quando, deſerta unitate Catholica, ſeparata inſtituerunt conventicula.

Epiſt. 52. V. Dicamus cum S. Cypriano: *Quod vero ad Novatiani* (Lutheri &c.) *perſonam pertinet, frater chariſſime, de quo deſideraſti tibi ſcribi, quam hæreſim introduxiſſet; ſcias nos primo loco non curioſos eſſe debere, quid ille doceat, cum foris doceat. Quiſquis ille eſt, & qualiſcunque eſt, Chriſtianus non eſt, qui in Chriſti Eccleſia non eſt.*

Sectio V.

III. *Præſcriptio Catholica adverſus Proteſtantes; quia ſunt Actores rerum ignari.*

I. Fatetur Hulſemannus, Præſcriptionem apud Tertullianum accipi, pro exceptione proveniente ex vitio Actoris; ut quod ſit rerum ignarus. Iſti autem omnes cenſentur rerum ignari, qui ſententiis diſcrepantes nos reformare cupiunt; cum tamen nihil adducant, cur potius à Lutheranis ſimus reformandi, quam à Reformatis, aut aliis quibuſlibet Schiſmaticis.

II. Subtiliter hoc advertit Tertullianus:
Cap. 10. *In tantum quærere debemus, in quantum poſſumus invenire: ſemper quæremus, & nunquam omnino credemus: ubi enim erit finis quærendi? ubi ſtatio credendi? ubi expunctio inveniendi? Apud Marcionem? Sed & Valentinus proponit, quærite & invenietis. Apud Valentinum? Sed & Apelles*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

hac me pronunciatione pulſabit : & Hebion & Simon, & omnes ex ordine non habent aliud, quo ſe mihi inſinuantes, me ſibi adducant. Ero itaque nuſquam, dum ubique convenior : Quærite & invenietis : & velint me ſic eſſe nuſquam, quaſi qui nunquam apprehenderim illud, quod Chriſtus inſtituit : quod quæri oportet, quod credi neceſſe eſt.

III. Eodem jure dicimus: In tantum quærendum nobis eſſe, in quantum poſſumus invenire. Si enim ſemper quærendum eſt, & nunquam credendum, quis tandem erit finis quærendi? ubi credendum? ubi inveniendum? Apud Lutheranos? ſed & Zwinglius proponit, ut apud ipſum quæram, meque ipſi tradam informandum. Apud Zwinglium? ſed & Menno clamabit, ab ipſo me eſſe corrigendum, atque emendandum: & Socinus, & Arminius, & novi Prophetæ, & omnes ex ordine non habent aliud, quo ſe mihi inſinuantes, me ſibi adducant. Ero itaque nuſquam, dum ubique convenior: & ſi ſtatuam, præter Catholicos, eſſe audiendos alios; non erit ratio, cur hos illis præferam, cur hos præ illis audiam. Hoc autem ſi abſurdum eſt; neque Lutherus, neque Zwinglius, neque Menno audiendus erit; ut qui aliud non habent, quo ſe mihi inſinuent, quam quod reformationem æqualiter ſpondeant; omnes æqualiter rerum ignari, qui me nuſquam eſſe volunt, dum ubique convenior.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

SECTIO VI.

IV. *Præſcriptio adverſus Proteſtantes, quia ſunt Actores illegitimi.*

I. Recte obſervavit Hulſemannus, præſcriptionem accipi apud Tertullianum, pro exceptione naſcente ex vitio Actoris, ut quod ei nulla competat actio. Cum enim prædicatio veræ fidei ab illis tantum ſalubriter accipienda ſit, qui à Deo, ſive mediate, ſive immediate ſunt miſſi; nullique liceat ſibi honorem tribuere inſtituendi, regendique Eccleſias Chriſti, niſi facultate à Deo conceſſa, merito objecit Tertullianus, legitimandam eſſe perſonam Actoris; cum defectu legitimationis non ſit procedendum in cauſa.

Cap. 30. II. Verba Tertulliani ſunt: *Cupio oſtendant mihi ex qua autoritate prodierunt.* & mox: *Probent ſe novos Apoſtolos eſſe: dicant Chriſtum iterum deſcendiſſe, iterum ipſum docuiſſe, iterum crucifixum, iterum mortuum, iterum reſuſcitatum: ſic enim Apoſtolos ſolet facere: dare illis præterea virtutem eadem ſigna edendi, quæ & ipſe. Volo igitur & virtutes eorum proferre, niſi quod agnoſcam maximam virtutem eorum, qua Apoſtolos in perverſum æmulantur. Illi enim de mortuis vivos faciebant, iſti de vivis mortuos faciunt.* Item: *Ad*
Cap. 37. *quos merito dicendum eſt, Qui eſtis? quando & unde veniſtis? quid in meo agitis non mei? quo denique, Marcion, jure ſylvam meam cædis? qua licentia, Valentine, fontes meos tranſvertis? qua poteſtate, Appelles, limites meos commoves? quid hic cæteri ad voluntatem veſtram ſeminatis & paſcitis?*

III. Eadem ratione univerſis dicimus Pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Proteſtantibus: probate vos novos Apoſtolos eſſe; vel oſtendite, qui ſitis; quando, & unde veneritis. Quo jure ſylvam meam cæditis, fontes meos tranſvertitis, limites meos commovetis, ad voluntatem veſtram ſeminatis & paſcitis? Adferant aliquid Lutherani, quod non æqualiter adferant Reformati, & quotquot neceſſitatem miſſionis agnoſcunt. Si ordinariam commendatis miſſionem, vel extraordinariam, vel mixtam; nihil præ reliquis ſectariis adfertis.

IV. Sed Lutherus, ad Bohemos ſcribens, in caſu, qualem ipſe fingit, neceſſitatis, vult omnes fideles eſſe Sacerdotes, prædicare, ex officio baptizare, ex poteſtate abſolvere, ex dignitate conſecrare. Lutheri iſtam ſententiam ſequuntur Sociniani, ipſamque inſuper miſſionis neceſſitatem repudiant. Ab his non longe abſunt Arminiani. Nuper etiam Hermannus Conringius ſcripſit; ad reformandam Eccleſiam, non eſſe opus ordinaria, vel extraordinaria vocatione. Secundum hos omnes, fruſtra dixit Tertullianus: *Cupio oſtendant mihi, ex qua autoritate prodierunt*. Fruſtra dixit: *Probent ſe novos Apoſtolos eſſe*; fruſtra dixit: *Qui eſtis? quando & unde veniſtis? quid in meo agitis non mei?* Sed abſit, ut iſta fruſtra dixerit Tertullianus; qui niſi doctrinam Eccleſiæ, de neceſſitate miſſionis, habuiſſet perſpectiſſimam, non ex ea deduxiſſet contra hæreticos præſcriptionem, novitia certe & temeraria quorundam negatione non evertendam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

SECTIO VII.

V. *Præſcriptio adverſus Proteſtantes, ex parte inſtrumentorum abolitorum.*

I. Laudabile eſt, quod dixit Hulſemannus, præſcriptionem apud Tertullianum accipi pro exceptione, oriente ex aliquo Teſtium vitio. Neque ullatenus dubitamus, quin ſub voce Teſtium, comprehenderit etiam inſtrumenta; cum utrorumque, in hoc negotio, ſit eadem ratio.

II. Notum autem eſt in Jure; ſi quis actione perſonali, vel reali in petitorio convenitur; recte opponi exceptionem ſpolii, ſive ejuſdem rei, ſive alterius: qua exceptione probata, non auditur Actor in prætenſione ſua, niſi prius reſtituat.

III. Spolium rei diverſæ, ſive in litem non deductæ, allegamus, objicientes Proteſtantibus, quod ex receptis in Eccleſia Catholica libris Canonicis, quoſdam aboleverint. Cujus quidem exceptionis ille effectus eſt, quod contra Eccleſiam Catholicam nullam poſſint actionem inſtituere, niſi prius reſtituant, quod privata licentia abſtulerunt.

IV. Cum igitur ante omnia cognoſcatur de ſpolio; quia maxime privilegiata eſt exceptio: & quia iniquum eſt, ut reus ad reſpondendum compellatur, niſi prius reſtituta ipſius poſſeſſione; idque eo magis, ſi ea poſſeſſio faciat, ut inſtructior ad litem ſit venturus; neceſſe eſt, ut Proteſtantes reſtituant ſpolium, antequam contra Eccleſiam Catholicam, ex aliis libris Canonicis, audiantur agentes.

V. Hinc

V. Hinc optime dixit Tertullianus, non eſſe diſputandum cum hæreticis de Scriptura: *Quoniam nihil proficiat congreſſio Scripturarum, niſi plane aut ſtomachi quis ineat everſionem, aut cerebri. Iſta hæreſis non recipit quaſdam Scripturas.* Cap. 7.

VI. Recte hæc dicuntur: nam qui Eccleſiæ Catholicæ litem movet, ſi incipiat à ſpolio, audiendus non eſt. Quid enim iniquius, quam Eccleſiam Catholicam in judicium vocari, poſſeſſionum ſuarum non contemnenda parte, quantum per Proteſtantes licuit, exutam? Si in diſputatione allegabimus librum Tobiæ, non agnoſcetur poſſeſſio noſtra; ideoque ex eo libro nihil proficiemus.

VII. Itaque dicendum cum Tertulliano: Lutherani non recipiunt quaſdam Scripturas; proindeque non admittendi ſunt ad diſputationem, niſi prius reſtituant, noſque legitimos agnoſcant poſſeſſores librorum, quos rejiciunt.

SECTIO VIII.

VI. *Præſcriptio adverſus Proteſtantes, ex mutatione Inſtrumentorum.*

I. Præcedenti ſectione allegavimus ſpolium rei diverſæ, Proteſtantibus præſcribentes. Nunc ejuſdem rei, quæ in judicium deducenda foret, ſpolium allegamus: quia Scripturas non tantum pro parte rejecerunt; ſed in libris ſacris, quos recipiunt, non pauca mutarunt, ſive addendo, ſive detrahendo, ſive ad inſtitutum ſuum aptando. Unde concludimus, Proteſtantes admittendos non eſſe ad ineundam de Scripturis diſputationem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

rionem, niſi antea priorem integritatem Verbo Dei ſcripto reddiderint, & mutationes ſuas ſuſtulerint.

II. Eadem præſcriptione utitur Tertullianus: *Iſta hæreſis non recipit quaſdam Scripturas; & ſi quas recipit, additionibus, & detractionibus ad diſpoſitionem inſtituti ſui intervertit.* Cap. 17.

Cap. 38. Item: *Illic igitur & Scripturarum & expoſitionum adulteratio deputanda eſt, ubi diverſitas invenitur doctrinæ. Alias enim non potuiſſent aliter docere, niſi aliter haberent, per quæ docerent hæreſin. Sicut illis non potuiſſet ſuccedere corruptela inſtrumentorum ejus, ita & nobis integritas doctrinæ non competiiſſet ſine integritate horum, per quæ doctrina tractatur. Etenim quid contrarium nobis in noſtris, quid de proprio intulimus, ut aliquid contrarium ei, & in Scripturis deprehenſum detractione, vel adjectione, vel tranſmutatione remediaremus? quod ſumus, hoc ſunt. Ab initio ſuo ex illis ſumus, antiquum nihil aliud fuit, quam ſumus. Quid denique fuit, antequam à nobis interpolarentur? Cum autem omnis interpolatio poſterior credenda ſit, veniens utique ex cauſa æmulationis, quæ neque prior neque domeſtica & ejus unquam quod æmulatur: tam incredibile ſapienti cuique, ut nos adulterum ſtylum videamur intuliſſe Scripturis, qui ſumus à principio & primi, quam illos non intuliſſe, qui ſunt poſteriores & adverſi.*

Sectio IX.

VII. *Præſcriptio adverſus Proteſtantes, ex inſtrumentis auctoritate deſtitutis.*

I. Si ex lege civili inveniendum eſt, quid ſit juſtum, vel injuſtum, fruſtra apud eum de juſtitia quæritur, cui nulla lex eſt authentica,

thentica, nullum Principis reſcriptum ex autoritate.

II. Eadem ratione, ſi ex Scripturis divinis inveniendum eſt, quid fideles credant, vel non credant; fruſtra ab eo deſideratur inſtructio de credendis, cui nulla Scriptura eſt authentica, nullum Verbum Dei, nunc extans, ex auctoritate.

III. Proteſtantibus autem nulla tranſlatio Scripturæ in linguam vulgarem eſt authentica: nullus conſequenter textus originalis eſt authenticus, niſi quatenus convenit cum autographo, ab ipſis Prophetis, Apoſtolis, & Evangeliſtis conſcripto. Cumque ea autographa nunc non extent, juxta doctrinam ſuam, ſufficientem certitudinem non habent, qua judicent Biblia, nunc in linguis vulgaribus extantia, convenire cum ipſis Prophetarum, & Evangeliſtarum ſcriptis; adeoque nec certitudinem habent ſufficientem de ſuarum tranſlationum convenientia cum iiſdem ſcriptis Divinis.

IV. Itaque fruſtra cum illis diſputamus de Scripturis, quibus nulla Scriptura, nunc extans, eſt authentica; quibus nulla probatio, è Scripturis deſumpta, prodit ex auctoritate. Contra negantem principia, quoniam fruſtra id fit, non eſt diſputandum.

V. Sicut igitur dicit Tertullianus: *Ut non* Cap. 14.
inimici eſſent veritatis hæretici, ut de refugiendis eis non præmoneremur, quale eſt conferre cum hominibus, qui & ipſi adhuc ſe quærere confitentur? ſi enim vere adhuc quærunt, nihil adhuc certi deprehenderunt: & ideo quodcunque videntur interim tenere, dubitationem ſuam oſtendunt, quamdiu quærunt. Itaque qui perinde quæris, ſpectans ad eos, qui & ipſi quærunt, dubius ad dubios, incertus ad incertos, cæcus ad cæcos, in foveam du-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

caris neceſſe eſt. Sed cum decipiendi gratia prætendunt ſe adhuc quærere, ut nobis per ſolicitudinis injectionem tractatus ſuos inſinuent: denique ubi adierunt ad nos, ſtatim, quæ dicebant quærenda eſſe, defendunt: jam illos ſic debemus refutare, ut ſciant non Chriſto, ſed ſibi negatores eſſe. Cum enim quærunt adhuc, nondum tenent: cum autem nondum tenent, nondum crediderunt. Cum autem nondum crediderunt, non ſunt Chriſtiani. At cum tenent quidem & credunt, quærendum tamen dicunt ut defendant; antequam defendant, negant quod credunt, confitentes ſe nondum credidiſſe, quod quærunt. Qui ergo nec ſibi ſunt Chriſtiani, quanto magis nobis? Qui per fallaciam veniunt, qualem fidem diſputant? cui veritati patrocinantur, qui eam à mendacio inducunt?

VI. Pari modo dicimus in hac materia: Quamvis non eſſent adverſarii veritatis Proteſtantes; quid juvat conferre cum hominibus, qui Scripturis adhuc ſeſe carere confitentur? Si enim vere Scripturas authenticas non habent, nihil adhuc omnino veri deprehenderunt: & ideo quodcunque videntur interim tenere, incertitudinem ſuam produnt, quamdiu Scripturas authenticas non habent. Itaque ſi quis apud ipſos quærat veritatem fidei, ſpectans ad eos, qui nec ipſi fidem habent, incertus ad incertos, cæcus ad cæcos, in foveam deducatur neceſſe eſt. Verum cum, neceſſitate preſſi, fateantur Scripturas à ſe propoſitas non eſſe authenticas, ne infallibile Eccleſiæ Catholicæ in teſtificando magiſterium cogantur agnoſcere; ubi adierunt ad nos, ſtatim, quæ authentica non eſſe fatebantur, ut authentica proponunt. Unde illos ſic debemus refutare, ut ſciant, nos Scripturas quidem pro divinis habere; non tamen eas pro divinis agnoſcen-

agnoſcendas, quatenus ab illis proponuntur, qui Scripturas pro authentico Dei Verbo non habent. Cum enim fateantur, Scripturas à ſe propoſitas non eſſe authenticas; fieri nequit ut habeant fidem, quam in ſolis Divinis Scripturis quærendam eſſe ſtatuunt. Cum autem fidem non habeant, nondum crediderunt: cumque nondum crediderint, non ſunt Chriſtiani. At cum credunt quidem, & Lutheranum, aliudve recens natum dogma ſequuntur; alibi tamen fatentur, Scripturas ſuas non eſſe authenticas: hac ſua confeſſione negant quod credunt. Qui ergo nec ſibi ſunt Chriſtiani, quanto magis nobis? Quibus Scripturæ à ſe prolatæ non ſunt authenticæ, qualem fidem de Scripturis ſuadent? Cui veritati patrocinantur, qui inſtrumenta veritatis de culmine præcipitant autoritatis?

SECTIO X.

VIII. *Præſcriptio adverſus Proteſtantes, ex rejectione judicis Eccleſiaſtici.*

I. Fatetur Hulſemannus, præſcriptionem accipi apud Tertullianum, pro exceptione, ex vitio judicis proveniente. Et recte: nam ubi legitimus judex contemnitur, vel incompetens aditur, nihil eſt, quod debito ordine tentatur. Hoc loco agemus, de incommodo proveniente ex defectu judicis Eccleſiaſtici: ſequenti autem ſectione, de judice incompetente.

II. Fruſtra litigant Actores & Rei, ſi nullus ſit judex, qui controverſiam dirimat: nullus vero cenſetur eſſe judex, quando ille,

qui eſt legitimus, contemnitur, aut præteritur. Fruſtra quiſque juris civilis allegat decreta, niſi ſit, qui ex autoritate determinet, ea recte allegari.

III. In rebus fidei Proteſtantes nullum agnoſcunt judicem infallibilem, quam Spiritum Sanctum in Scripturis loquentem: atque inde fit, ut nullus ſit litium finis, dum unuſquiſque Scripturæ allegat teſtimonia pro ſua ſententia, prætendens ſe ex adverſo allegatis teſtimoniis non convinci.

IV. Si Catholici cum Proteſtantibus diſputant, & Scripturæ teſtimonia pro ſententia Catholica adducunt; id unice pro parte adverſa agitur, ut variis in medium allatis *præſumptionibus*, neceſſitas probationis Catholicæ in dubium revocetur. Quod cum unicuique non indocto ſit facillimum; ſupereſt, ut difficillimum ſit, omnes, & ſingulas allatas præſumptiones, tam dilucide refutare, ut auditoribus de neceſſitate probationis Catholicæ nullum remaneat dubium. Hinc, ſecundum Tertullianum, nullatenus conſultum eſt, cum hæreticis de Scripturis diſputare: quamvis enim Catholici non difficulter omnes, ſingulaſque hæreticorum probationes enervent; probante tamen Catholico, ex viciſſim adducuntur præſumptiones, quibus debita neceſſitas probationis Catholicæ videatur omnem dubitationem non effugere.

IV. Huic autem malo cum occurri nequeat, niſi per judicem Eccleſiaſticum infallibilem; aut allegata, atque probata Scripturarum poſſeſſione, veritatis, diſciplinæ, & fidei Chriſtianæ: atque Proteſtantes nec illum agnoſcant, nec hanc amplectantur; dicimus hic, ex defectu judicis fruſtra diſpu-

tari

tari de Scripturis: dicturi in ſequentibus de poſſeſſione Catholica.

V. More ſuo ſubtiliter hunc in diſputatione defectum advertit Tertullianus: *Si aliquatenus integras* (Scripturas) *præſtat hæreſis, nihilominus diverſas expoſitiones commentata convertit. Tantum veritati obſtrepit adulter ſenſus, quantum & corruptor ſtylus. Variæ præſumptiones neceſſario nolunt agnoſcere ea, per quæ revincuntur. His nituntur, quæ ex falſo compoſuerunt, & quæ de ambiguitate cœperunt. Quid promovebis exercitatiſſime Scripturarum, cum ſi quid defenderis, negetur ex adverſo; ſi quid negaveris, defendatur? & tu quidem nihil perdes, niſi vocem in contentione, nihil conſequeris niſi bilem de blaſphematione. Ille vero, ſi quis eſt, cujus cauſa in congreſſum deſcendis Scripturarum, ut eum dubitantem confirmes; ad veritatem, an magis ad hæreſes deverget? hoc ipſo motus, quod te videat nihil promoviſſe, æquo gradu negandi, & defendendi diverſa parte ſtatutum: certe de pari altercatione incertior diſcedet, neſciens quam hæreſim judicet. Hæc utique & ipſi habent in nos retorquere. Neceſſe eſt enim & illos dicere, à nobis potius adulteria Scripturarum, & expoſitionum mendacia inferri, qui proinde ſibi defendant veritatem. Ergo non ad Scripturas provocandum eſt, nec in his conſtituendum certamen, in quibus aut nulla, aut incerta victoria eſt, aut parum certa. Nam etſi non ita evaderet collatio Scripturarum, ut utramque partem parem ſiſteret, ordo rerum deſiderabat, illud prius proponi, quod nunc ſolum diſputandum eſt: quibus competat fides ipſa?* &c.

Cap. 17. 18. & 19.

VI. Ex quibus Tertulliani verbis patet, non eſſe cum hæreticis diſputandum de Scripturis, ob defectum neceſſariæ probationis, quæ ex ſolis Scripturis tam evidenter ſumi nequeat, ut auditis oppoſitionibus, iiſdem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

iiſdemque ponderatis, nullum auditoribus maneat dubium. Hic defectus cum plane tollatur per Judicem Eccleſiaſticum infallibilem, ingrati ſunt Divinæ ordinationi Proteſtantes, qui eum Judicem contemnunt.

VII. Atque in hoc negotio parum refert, ſive quis integra utatur Scriptura, ſive non: neque enim defectus neceſſariæ intelligentiæ tam provenit ex mutilatione Divinorum inſtrumentorum, quam ex incapacitate intellectus humani, mentem in Scriptura loquentis Dei non ſemper certo attingentis; vel etiam ex ipſa Scriptura, quæ quamvis adverſantes intellectus non adferat, contrarias tamen non difficulter patitur interpretationes, è quibus veram & neceſſariam dijudicare ſit difficillimum.

Cap. 38. 39. VIII. Unde Tertullianus: *Alius manu Scripturas, alius ſenſu expoſitiones intervertit. Neque enim ſi Valentinus integro inſtrumento uti videtur, non callidiore ingenio quam Marcion manus intulit veritati: Marcion enim exerte & palam machæra, non ſtylo uſus eſt: quoniam ad materiam ſuam cædem Scripturarum confecit. Valentinus autem pepercit: quoniam non ad materiam Scripturas, ſed materiam ad Scripturas excogitavit: & tamen plus abſtulit, & plus adjecit, auferens proprietates ſingulorum quoque verborum, & adjiciens diſpoſitiones non comparentium rerum. Hæc ſunt ingenia de ſpiritualibus nequitiæ, cum quibus luctatio eſt nobis, fratres, merito contemplandæ fidei neceſſariæ, ut electi manifeſtentur, ut reprobi detegantur. Et ideo habent vim & excogitandis inſtruendiſque erroribus felicitatem non adeo mirandam, quaſi difficilem & inexplicabilem; cum de ſæcularibus quoque Scripturis exemplum præſto ſit ejuſmodi felicitatis. Vis hodie ex Virgilio fabulam in totum aliam componi, materia ſecundum*

dum verſus, verſibus ſecundum materias concinnatis, denique Ovidius Geta Medeam tragœdiam ex Virgilio pleniſſime expreſſit. Meus quidam propinquus ex eodem Poëta inter cætera ſtyli ſui otia Pinacem lebetis explicuit. Homerocentonas etiam vocare ſolent, qui de carminibus Homeri propria opera more centonario, ex multis hinc inde compoſitis in unum ſarciunt corpus. Et utique fœcundior divina litteratura ad facultatem cujuſcunque materiæ. Nec periclitor dicere, ipſas quoque Scripturas ſic eſſe ex Dei voluntate diſpoſitas, ut hæreticis materiam ſubminiſtrarent, cum legam oportere hæreſes eſſe, quæ ſine Scripturis eſſe non poſſent.

SECTIO XI.

IX. *Præſcriptio adverſus Proteſtantes, ex defectu Judicis exhibiti.*

I. Quando Proteſtantes provocant ad judicium Spiritus Sancti in Scriptura loquentis, non exhibent nobis ſententiam Spiritus Sancti terminis expreſſis, atque neceſſariis, litem noſtram dirimentis; ſed interpretationes ſuas, variis expoſitionibus, & exceptionibus ſubjectas; quas, quia in Scripturis non reperiunt, ideo eas Scripturis inferunt. Verum qua ratione Spiritus S. in Scripturis loquens habeat rationem Judicis, diximus in *Exam. princ. fid. Exam.* 2. §. 2.

II. Si Proteſtantes in ſuis Conſiſtoriis & Synodis prætenderent jus decidendi quæſtiones, quas contra Eccleſiam tenent; merito ipſis opponeremus exceptionem incompetentiæ, juxta *l. præſcriptiones, fin. C. de except.* Sed hic, qualeſcunque ſint judices, hoc ſolum objicimus, quod cauſam principalem ſepa-

ſeparationis ſuæ ab unitate Eccleſiæ Catholicæ nunquam unanimiter & exacte deciderint.

III. Conſideremus ſeparatim Lutheranos; idem enim judicium eſt de aliis. Hi docent, non eſſe deſerendam Eccleſiæ unitatem, niſi propter errorem in articulis neceſſariis: & tamen Lutherani nunquam unanimiter determinarunt, quinam ſint articuli neceſſarii, & præter quos non ſint alii neceſſarii: quod quouſque non faciunt, nequeunt declarare legitimam cauſam, cur ab unitate Catholica receſſerint.

IV. Quid ergo de Scripturis cum Lutheranis diſputabimus, qui in hanc uſque diem non determinarunt unanimiter, ob quos errores (licet prætenſos) articulorum neceſſariorum, unitatem Eccleſiæ Catholicæ deſeruerint?

V. Cur autem ad ejuſmodi deciſionem non perveniant, optime declaravit Tertullianus: *Cæterum nec ſuis præſidibus reverentiam noverunt. Et hoc eſt quod ſchiſmata apud hæreticos fere non ſunt: quia cum ſint, non parent ſchiſmata, eſt enim unitas ipſa. Mentior, ſi non etiam à regulis ſuis variant inter ſe, dum unuſquiſque perinde ſuo arbitrio modulatur, quæ accepit, quemadmodum de ſuo arbitrio ea compoſuit ille qui tradidit. Agnoſcit naturam ſuam, & originis ſuæ morem profectus rei. Idem licuit Valentinianis, quod Valentino; idem Marcionitis, quod Marcioni; de arbitrio ſuo fidem innovare. Denique penitus inſpectæ hæreſes, omnes in multis cum authoribus ſuis diſſentientes deprehenduntur.*

Cap. 20.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

SECTIO XII.

X. *Præſcriptio, eaque fundamentalis, probativa Religionis Catholicæ adverſus Proteſtantes.*

§. I.

Status Quæſtionis.

I. De Proteſtantibus perpetuo, ſed immerito ad Scripturas provocantibus, dicimus cum Tertulliano: *Sed ipſi & de Scripturis agunt. Aliunde ſcilicet loqui poſſent de rebus fidei, niſi ex literis fidei? Venimus igitur ad propoſitum, huc enim dirigebamus, & hoc præſtruebamus, ad locutionis præfationem, ut jam hic de eo congrediamur, de quo adverſarii provocant. Scripturas obtendunt, & hac ſua audacia ſtatim quoſdam movent, in ipſo vero congreſſu firmos quidem fatigant, infirmos capiunt, medios cum ſcrupulo dimittunt. Hunc igitur potiſſimum gradum obſtruimus, non admittendo eos ad ullam de Scripturis diſputationem. Si hæ ſunt vires eorum, uti nec eas habere poſſint. Diſpici debet, cui competat poſſeſſio Scripturarum, ne is admittatur ad eas, cui nullo modo competit.* Cap. 15.

II. Itaque ex ſententia Tertulliani, antequam admittantur Proteſtantes ad productionem teſtimoniorum Scripturæ, contra ſententiam Eccleſiæ Catholicæ, inquirendum eſt; *Cui competat poſſeſſio Scripturarum?* Nam ſi poſſeſſio Scripturarum non competat Proteſtantibus, non ſunt admittendi ad ullam de Scripturis diſputationem.

III. Eandem quæſtionem latius proponit Tertullianus: *Ordo rerum deſiderabat illud prius* Cap. 19.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

prius proponi, quod nunc ſolum diſputandum eſt: Quibus competat fides ipſa? cujus ſint Scripturæ? A quo, & per quos, & quando, & quibus ſit tradita diſciplina, qua fiunt Chriſtiani? Ubi enim apparuerit eſſe veritatem diſciplinæ & fidei Chriſtianæ, illic erit veritas Scripturarum & expoſitionum & omnium traditionum Chriſtianarum.

§. 2.

Reſolvitur quæſtio pro Catholicis, contra Proteſtantes.

I. Primum audiamus Tertullianum, deinde applicemus. Verba ejus ſunt: *Hanc igitur dirigimus præſcriptionem: ſi Dominus Jeſus Chriſtus Apoſtolos miſit ad prædicandum, alios non eſſe recipiendos prædicatores, quam quos Chriſtus inſtituit: quia nec alius Patrem novit niſi Filius, & cui Filius revelavit: nec aliis videtur revelaſſe Filius quam Apoſtolis, quos miſit ad prædicandum, utique quod illis revelavit. Quid autem prædicaverint, id eſt, quid illis Chriſtus revelaverit, & hic præſcribam non aliter probari debere, niſi per eaſdem Eccleſias, quas ipſi Apoſtoli condiderunt, ipſi eis prædicando, tam viva (quod aiunt) voce, quam per epiſtolas poſtea. Si hæc ita ſunt, conſtat proinde omnem doctrinam, quæ cum illis Eccleſiis Apoſtolicis matricibus & originalibus fidei conſpiret, veritati deputandam, id ſine dubio tenentem, quod Eccleſia ab Apoſtolis, Apoſtoli à Chriſto, Chriſtus à Deo ſuſcepit: reliquam vero omnem doctrinam de mendacio præjudicandam, quæ ſapiat contra veritatem & Eccleſiarum, & Apoſtolorum, & Chriſti, & Dei. Supereſt ergo ut demonſtremus, an hæc noſtra doctrina, cujus regulam ſupra edidimus, de Apoſtolorum traditione cenſeatur, & ex hoc ipſo, an cæteræ de mendacio veniant.*

Cap. 22.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

iant. Communicamus cum Eccleſiis Apoſtolicis, uod nulla doctrina diverſa; hoc eſt teſtimonium veritatis,

II. Eodem modo, pro poſſeſſione Catholica hanc dirigimus præſcriptionem. Si poſtoli à Jeſu Chriſto miſſi ſunt, qui mundum ad ſalutem erudiant, & ſalutaribus imbuant præceptis, non eſſe adinveniendam novam miſſionem, nec fingendum miniſterium laicale, nec recipiendos alios prædicatores, quam qui continua ſerie ab Apoſtolis deſcendunt.

III. Si quæratur, an qui ab Apoſtolis dicuntur deſcendere, recte doceant? Indagandum eſt, quid prædicaverint Apoſtoli, id eſt, quid illis Chriſtus revelaverit. Hoc autem ſtatuit Tertullianus non aliter probari oportere, quam per Eccleſias ab Apoſtolis conditas. Unde illud fit conſequens: omnem doctrinam, quæ cum Eccleſiis per Apoſtolos conditis conſpiret, veram eſſe; reliquam vero ab iis diverſam de mendacio præjudicandam.

IV. Si rurſum quæratur: An religio & doctrina v. g. Eccleſiæ Moguntinæ, vel Coloniensis ſit vere Apoſtolica: & hoc ipſo cæteræ per Europam Proteſtantium Eccleſiæ de mendacio veniant? breviter cum Tertulliano reſpondemus: Communicamus cum Eccleſiis Apoſtolicis, quod nulla doctrina diverſa; hoc eſt teſtimonium veritatis.

V. Hac ſola præſcriptione probatum damus cum Tertulliano, poſſeſſionem Scripturarum competere Catholicis; quia ſcilicet fides ipſa Chriſtiana Catholicorum poſſeſſio eſt, quæ à Chriſto per Apoſtolos, ad Eccleſias Apoſtolicas pervenit: cum quibus particulares Eccleſiæ communicantes, hoc tenent,

tenent, quod Eccleſiæ ab Apoſtolis, Apoſtoli à Chriſto acceperunt.

VI. Hac eadem præſcriptione liquido probamus, poſſeſſionem Scripturarum non competere Proteſtantibus per Europam; quia non poſſident fidem Chriſtianam. Cum enim non communicent cum Eccleſiis Apoſtolicis; nec tenent eam fidem, quæ à Chriſto, per Apoſtolos, ad Eccleſias pervenit.

VII. Cumque Proteſtantibus non competat fides Chriſtiana, vel Scripturæ, nullamque de Scripturis actionem habeant; non ſunt admittendi ad ullam de Scripturis diſputationem. Cui enim non competit actio, eidem non competit ingreſſus in judicium. *L. ſi pupilli.* §. *videamus de negot. geſt.* & Marant. *Part.* 4. *diſp.* 20. *n.* 15.

VIII. Ex his ſequitur, juxta doctrinam Tertulliani, ſi fides ipſa, & poſſeſſio Scripturarum Catholicis competit; & à Chriſto per Apoſtolos, eorumque diſcipulos Eccleſiis Apoſtolicis, cum quibus communicamus, credita ſit diſciplina, qua fiunt Chriſtiani, non tantum veritatem diſciplinæ, & fidei Chriſtianæ apud nos eſſe; ſed etiam veritatem Scripturarum, & expoſitionum, & omnium traditionum Chriſtianarum.

IX. Hæc præſcriptio non tantum valet contra hæreticos, & ſchiſmaticos, vel aliquas, vel omnes Scripturas rejicientes: ſed etiam contra illos, qui univerſas Scripturas recipiunt. Neque enim ea fundatur in receptione, vel rejectione Scripturarum; ſed in antiquitate habita, vel non habita: quæ quidem antiquitas probatur ex continua poſſeſſione; ut ubi invenitur continua poſſeſſio, ibi reperiatur antiquitas; ubi vero deprehendi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ditur defectus poſſeſſionis continuæ, ibi deprehendatur defectus antiquitatis.

X. Nam ſi probandum eſt, quid Chriſtus revelaverit, quid Apoſtoli docuerint; non aliter probari debet, quam per ipſas Eccleſias, quas Apoſtoli condiderunt: quia voluit Chriſtus, ut doctrina fidei per idoneos teſtes ad Eccleſias perveniret: teſtes autem miſit Apoſtolos. Cumque Apoſtoli teſtimonium ſuum Eccleſiis à ſe conditis tradiderint; ab his utique accipiendum eſt, quale teſtimonium perhibuerint.

XI. Unde illud iterum ſequitur: ſi qui ſint hæretici, aut ſchiſmatici, qui vel aliquas, vel omnes Scripturas, vel partem aliquam doctrinæ Chriſtianæ non recipiunt; univerſos eos hac ſola præſcriptione convinci: uti & illi convincuntur, qui vel novos libros, tanquam divinos, vel novam doctrinam, tanquam à Deo revelatam, proferunt.

§. 3.

Urgetur reſoluta quæſtio adverſus Proteſtantes.

I. Antequam aſſumamus ulterius declarandam poſſeſſionem Catholicam, atque ex ea emergentem præſcriptionem adverſus Proteſtantes, operæ-pretium erit ex Tertulliano oſtendere, quomodo præſcriptio poſſeſſionis urgenda ſit, & varia ſubterfugia præſcindenda.

II. Verba Tertulliani ſunt: *Cæterum ſi quæ hæreſes audeant ſe interſerere ætati Apoſtolicæ, ut ideo videantur ab Apoſtolis traditæ, quia ſub Apoſtolis fuerunt, poſſumus dicere: Edant ergo origines Eccleſiarum ſuarum, evolvant ordinem Epiſco-* *Cap.32.*

piſcoporum ſuorum, ita per ſucceſſiones ab initio decurrentem, ut primus ille Epiſcopus aliquem ab Apoſtolis vel Apoſtolicis viris, qui tamen cum Apoſtolis perſeveraverint, habuerit Auctorem & Anteceſſorem. Hoc enim modo Eccleſiæ Apoſtolicæ cenſus ſuos deferunt: ſicut Smyrnæorum Eccleſia, habens Polycarpum ab Joanne collocatum refert. Sicut Romanorum, Clementem à Petro ordinatum edit: proinde utique, & cateræ exhibent, quos ab Apoſtolis in Epiſcopatum conſtitutos, Apoſtolici ſeminis traduces habent. Confingant tale aliquid hæretici. Quid enim illis poſt blaſphemiam illicitum? Sed etſi confinxerint, nihil promovebunt; ipſa enim doctrina eorum cum Apoſtolica comparata, ex diverſitate, & contrarietate ſua pronunciabit neque Apoſtoli alicujus auctoris eſſe, neque Apoſtolici; quia ſicut Apoſtoli non diverſa inter ſe docuiſſent, ita Apoſtoli non contraria Apoſtolis edidiſſent; niſi illi, qui ab Apoſtolis deſciverunt. Ad hanc itaque formam provocabuntur ab illis Eccleſiis, qui licet nullum ex Apoſtolis, vel Apoſtolicis authorem ſuum proferant, ut multo poſteriores, quæ denique quotidie inſtituuntur, tamen in eadem fide conſpirantes non minus Apoſtolicæ deputantur pro conſanguinitate doctrinæ. Ita omnes hæreſes ad utramque formam à noſtris Eccleſiis provocatæ, probent ſe quaqua putant Apoſtolicas. Sed adeo non ſunt, nec poſſunt probare quod non ſunt, nec recipiuntur in pacem & in communicationem ab Eccleſiis quoquo modo Apoſtolicis; ſcilicet ob diverſitatem Sacramenti nullo modo Apoſtolicæ.

III. Eodem fundamento dicimus Proteſtantibus: ſi audeant interſerere ſe ætati Apoſtolicæ, quaſi ſub Apoſtolis fuerint, edant origines Eccleſiarum ſuarum, evolvant ordinem Epiſcoporum ſuorum, atque ſucceſſive pertingant ad aliquem Apoſtolum,

vel Apoſtolicum virum, cum Apoſtolis & Eccleſiis Apoſtolicis perſeverantem. Hoc enim modo probationem ſuam adfert Eccleſia Romana, quando Epiſcoporum ſuorum ad noſtra uſque tempora continuatam demonſtrat à S. Petro ſucceſſionem. Sic aliæ per Italiam, Germaniam, Galliam & Hiſpaniam Eccleſiæ nominant viros Apoſtolicos, à quibus ſucceſſionis ordo ab initio decurrens, ad Epiſcopos nunc exiſtentes pervenit.

IV. Sed etſi hoc ipſum confinxerint Proteſtantes, nihil promovebunt: ipſa enim doctrina eorum cum Apoſtolica comparata, diverſam & contrariam eſſe pronunciat. Nam quia diſſidet eorum ſententia à doctrina Eccleſiarum Apoſtolicarum, nequit ea cenſeri Apoſtolica; cum fieri non poſſit, ut Apoſtoli contraria prædicaverint. Unde dicendum eſt, ſententiam Proteſtantium ab illis eſſe, qui ab Apoſtolis, & Eccleſiis Apoſtolicis deſciverunt, atque aliter prædicaverunt.

V. Ad hanc itaque formam, nomine cujuſque Paſtoratus Catholici, provocamus Proteſtantes. Nam licet hic aut ille Paſtoratus nullum ex Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris auctorem ſuum proferat, utpote multo poſterius inſtitutus: quia tamen in eadem fide cum Eccleſiis Apoſtolicis conſpirat, eo ipſo æſtimatur Apoſtolicus, propter conſanguinitatem & identitatem doctrinæ.

VI. Ita Proteſtantes ad utramque formam à nobis provocantur, ut alterutrâ ſe probent Apoſtolicos, vel evolvant ordinem Epiſcoporum ſuorum ad Apoſtolos, aut Apoſtolicos viros pertingentem; vel oſtendant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

oſtendant, ſe eandem doctrinam tenere cum Eccleſiis vere Apoſtolicis. Sed quia Proteſtantes non habent Eccleſias Apoſtolicas ; ideo ex ordine Epiſcoporum ſuorum, cum Apoſtolis perſeverantium, non poſſunt probare ſuas Eccleſias eſſe Apoſtolicas. Neque illud ipſum poſſunt probare ex comparatione doctrinæ ſuæ cum doctrina Apoſtolica ; quia non recipiuntur in pacem, & in communicationem ab Eccleſiis quoquo modo Apoſtolicis: quocirca ob diverſitatem doctrinæ ſuæ nullo modo ſunt Apoſtolicæ Proteſtantium Eccleſiæ. Nam ſicut convenientia doctrinæ cum doctrina Apoſtolica, probatur ex communione cum Eccleſiis Apoſtolicis ; ita diverſitas doctrinæ à doctrina Apoſtolica, probatur ex defectu communionis cum Eccleſiis Apoſtolicis.

§. 4.

Quid incumbat Proteſtantibus, præſcriptionem Catholicam impugnaturis.

Cap. 35. I. Ut lector Catholicus facilius defendat contra Proteſtantes poſſeſſionis Catholicæ legitimam præſcriptionem, in ſuperioribus propoſitam & confirmatam ; dicendum cum Tertulliano, quid illis incumbat, qui hanc præſcriptionem conantur enervare. Ita enim manifeſtum fiet, nihil ab illis allegari poſſe, quod non facillime refutetur.

II. Dicit itaque Tertullianus: *His definitionibus provocatæ à nobis & revictæ hæreſes omnes, ſive quæ poſteræ, ſive quæ coætaneæ Apoſtolorum, dummodo diverſæ; ſive generaliter, ſive ſpecialiter notatæ ab eis, dummodo prædamnatæ, audeant*

deant reſpondere, & ipſæ aliquas ejuſmodi præſcriptiones adverſus noſtram diſciplinam. Si enim negant veritatem ejus, debent probare, illam quoque hæreſim eſſe eadem forma revictam, qua ipſæ revincuntur: & oſtendere ſimul, ubinam quærenda ſit veritas, quam apud illos non eſſe jam conſtat. Poſterior noſtra res non eſt, imo omnibus prior eſt: hoc erit teſtimonium veritatis, ubique occupantis principatum. Quod ab Apoſtolis non damnatur, imo defenditur: hoc eſt judicium proprietatis. Quam enim damnant, quaſi extraneam: quamque non damnaverunt, ſuam oſtendunt, ideoque & defendunt.

III. His definitionibus & præſcriptionibus provocati à nobis & revicti Proteſtantes, ab Apoſtolis ſive generaliter, ſive ſpecialiter notati, quia diverſi: audeant nobis reſpondere, & aliquas ejuſmodi præſcriptiones contra doctrinam, atque Eccleſiam Catholicam proferre.

IV. Si enim negant, Eccleſiam Catholicam etiamnum tenere veram doctrinam; duo ipſis incumbunt probanda. Alterum, Eccleſiam, doctrinamque Catholicam eſſe hæreticam, eadem forma revictam, qua Proteſtantium Eccleſiæ revincuntur, quaſque duplici via cum Tertulliano revicimus; tum quod ſucceſſionem Epiſcoporum ſuorum, ab Apoſtolis uſque ad noſtra tempora decurrentem nequeant oſtendere; tum quod doctrina eorum, cum inſtituto Eccleſiarum Apoſtolicarum comparata, ex diverſitate & contrarietate ſua pronunciet, eam non eſſe Apoſtolicam. Alterum, quod ipſis incumbit, in eo conſiſtit, ut oſtendant, ubinam quærenda ſit veritas, quam apud illos non eſſe, jam conſtat. Huic oneri nec ex Lutheranis conatus eſt ſatisfacere Hulſemannus, Dannha-

werus, Bœbelius; nec ex Calvinianis Spanhemius.

V. Doctrina Eccleſiæ Apoſtolicæ atque Catholicæ Romanæ non eſt poſterior; imo doctrinâ Proteſtantium prior eſt: atque hoc eſt teſtimonium veritatis, ubique occupantis principatum. Quod ab Apoſtolis non damnatur, neque ab Eccleſiis Apoſtolicis; imo defenditur ab Apoſtolis, quia in Eccleſiis Apoſtolicis defenditur; hoc ipſum erit indicium proprietatis; indicium propriæ & genuinæ veritatis, indicium inveniendæ, conſervandæque doctrinæ Apoſtolicæ. Quam enim doctrinam damnant Apoſtoli, vel Eccleſiæ Apoſtolicæ, ea habenda eſt extranea: quam vero nec Apoſtoli damnant, nec Eccleſiæ Apoſtolicæ, ſuam oſtendunt, ideoque & defendunt.

§. 5.

Ulterior declaratio præſcriptionis Catholicæ, ex prioritate poſſeſſionis.

I. Licet quæ hic dicturi ſumus, fere coincidant cum præcedentibus; quia tamen Tertulliano viſum eſt, rem eandem variis modis illuſtrare; neque nobis inconveniens videtur, eum imitari, quo præſcriptioni Catholicæ aliquid ſplendoris accedat.

Cap. 36. II. Dicit ergo: *Age jam, qui voles curioſitatem melius exercere in negotio ſalutis tuæ, percurre Eccleſias Apoſtolicas, apud quas ipſæ adhuc Cathedræ Apoſtolorum ſuis locis præſidentur, apud quas ipſæ authenticæ literæ eorum recitantur, ſonantes vocem, & repræſentantes faciem uniuſcujuſque. Proxime eſt tibi Achaïa, habes Corinthum.*

thum. Si non longe es à Macedonia, habes Philippos, habes Theſſalonicenſes. Si potes in Aſiam tendere, habes Epheſum. Si autem Italiæ adjaces, habes Romam, unde quoque nobis autoritas præſto eſt. Statu felix Eccleſia, cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt, ubi Petrus paſſioni Dominicæ adæquatur, ubi Paulus Joannis exitu coronatur, ubi Apoſtolus Joannes, poſtquam in oleum igneum demerſus, nihil paſſus eſt, in inſulam relegatur. Videamus quid dixerit, quid docuerit, quid cum Africanis quoque Eccleſiis conteſſerarit. Unum Deum novit creatorem univerſitatis, & Chriſtum Jeſum ex Virgine Maria Filium Dei creatoris: & carnis reſurrectionem: legem & Prophetas cum Evangelicis & Apoſtolicis literis miſcet, & inde potat fidem eam, aqua ſignat, Spiritu S. veſtit, Euchariſtia paſcit, Martyrio exhortatur, & ita adverſus hanc inſtitutionem neminem recipit. Hæc eſt inſtitutio, non dico jam, quæ futuras hæreſes prænunciabat: ſed de qua hæreſes prodierunt. Sed non fuerunt ex illa, ex quo factæ ſunt adverſus illam. Etiam de olivæ nucleo, mitis, & optimæ, & neceſſariæ, oleaſter exoritur; etiam de papavere fici, gratiſſimæ & ſuaviſſimæ, ventoſa & vana caprificus exurgit. Ita & hæreſes de noſtro fructificaverunt, non noſtræ: degeneres veritatis grano mendaci ſylveſtres.

III. Agite etiam Proteſtantes, percurrite Eccleſias Apoſtolicas, apud quas ipſæ adhuc Cathedræ Apoſtolorum ſuis locis præſidentur. Italiæ adjacetis, habetis Romam, unde nobis autoritas præſto eſt. Statu felix Eccleſia, cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt. Videamus quid docuerit, & quid doceat in hunc uſque diem; quid cum Eccleſiis Germaniæ, Hiſpaniæ, Galliæ, Poloniæ, Sueciæ, Norwegiæ conteſſerarit, antequam Lutherus, rupto charitatis

ritatis vinculo, ſeparata inſtituit conventicula. Teſtantur hiſtoriæ, teſtantur monumenta varia, quam fidem tenuerint, & quam reliquerint Lutherani, & alii: prodierunt enim ex nobis, quia poſteriores à priori; ſed non fuerunt nobiſcum, quia facti ſunt adverſi.

§. 6.

Ulterior declaratio ejuſdem præſcriptionis adverſus Proteſtantes, ex ratione poſterioritatis.

Cap. 31. I. Tertullianus: *Revertar ad principalitatem veritati, & poſterioritatem mendacitati deputandam, ex illius quoque parabolæ patrocinio, quæ bonum ſemen frumenti a Domino ſeminatum primo conſtituit, avenarum autem ſterilis fœni adulterium ab inimico diabolo poſtea ſuperducit. Proprie enim doctrinarum diſtinctionem figurat, quia & alibi Verbum Dei ſeminis ſimilitudo eſt. Ita ex ipſo ordine manifeſtatur, id eſſe Dominicum & verum, quod ſit prius traditum: id autem extraneum & falſum, quod ſit poſterius immiſſum. Ea ſententia manebit adverſus poſteriores quaſque hæreſes, quibus nulla conſtantia de conſcientia competit ad defendendam ſibi veritatem.*

II. Revertamur, cum Tertulliano, ut ex prioritate veritatem, ex poſterioritate falſitatem cognoſcamus. Prius ſeminatum eſt bonum ſemen: poſterius ſuperſeminata ſunt zizania. Bonum ſemen doctrinæ cæleſtis eſt ſymbolum; zizania autem errorem in doctrina fidei deſignant. Ita ex ordine manifeſtatur, id eſſe Dominicum & verum, quod ſit prius traditum: illud autem extraneum & falſum, quod poſterius immiſſum. Hæc manet

manet ſententia adverſus Proteſtantes, quibus nulla vel probabilis conſtantia de conſcientia ſuppetit, ad vindicandam ſibi prioritatem veritatis.

III. Quoniam igitur Catholica doctrina prior eſt, dicimus poſt Tertullianum: *Satis ineptum, ut prior doctrina hæreſis habeatur; vel quoniam ipſa eſt, quæ futuras hæreſes, & cavendas prænuntiavit.* *Cap. 29.*

IV. Quia vero doctrina Proteſtantium poſterior eſt, poſt eundem Tertullianum dicimus: *Si aliæ quidem illæ fuerunt*, hæreſes tempore Apoſtolorum, *aliæ autem poſtea obortæ ſunt, & quaſdam ex illis prioribus opiniones uſurpaverunt, habendo cum eis conſortium prædicationis, habeant neceſſe eſt conſortium damnationis: præcedente illo fine ſupradicto poſterioritatis, quo etſi nihil de damnatitiis* (ab Apoſtolis damnatis) *participarent, de ætate ſola præjudicarentur, tanto magis adulteræ, quanto nec ab Apoſtolis nominatæ. Unde firmius conſtat has eſſe, quæ adhuc tunc nunciabantur futuræ.* *Cap. 34.*

V. Itaque ex ſententia Tertulliani, omnes omnino poſteriores hæreſes ab Apoſtolis damnatæ ſunt, ſive tunc exiſtentes, ſive futuræ: & illæ quidem futuris annumerandæ ſunt, quibus ex poſterioritate falſitas tribuenda eſt. Cumque Proteſtantes ſint notorie poſteriores, opponimus eis exceptionem rei judicatæ, juxta *l. poſt rem judicatam.* 50.*ff.de re judicat.* Vid. Marant. *part.6.de except. n.* 13.*pag.* 282.*& n.* 45.*pag.* 290.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Concluſio.

I. Habes, lector, præſcriptiones Catholicas, juxta modum antiquiſſimi Tertulliani, juxta fundamenta ab Hulſemanno agnita, breviter propoſitas. Quod quidem à nobis factum non eſt *de conſilio diffidentiæ, aut ſtudio aliter ineundæ conſtitutionis:* qui Prote-
Cap. 16. ſtantium probationes, ſi quas habere ſe putarent, in Methodo Auguſtiniana ſatis poſtulavimus, & non paucas ſuis locis refuta-
Cap. 9. vimus: ſed *ex fiducia probationis*, qua nunc maxime præveniendum eſſe duximus, quando adverſariorum noſtrorum tergiverſationes magis magiſque pateſcunt.

TRA-

TRACTATUS OCTAVUS.

DE
MISSIONE
PROTESTANTIUM.

SECTIO I.
A Miſſione recte fieri initium inquiſitionis.

I. ANtequam examinetur, legitimus ſit, an illegitimus cujuſcumque poteſtatis uſus, neceſſe eſt, ut conſtet, ipſam poteſtatem eſſe legitimam, ſine qua uſus nequit eſſe legitimus. Valet hoc in rebus ſecularibus, valet in Eccleſiaſticis. Nam quomodo prædicabunt, niſi mittantur, inquit Apoſtolus, docens à miſſione derivari legitimam prædicationem: & ſic examen miſſionis juſto ordine præcedere examen prædicationis. *Rom.* 10. 15.

II. Examen prædicationis mere conſiſtit in quæſtione juris. Lite recte conſtituta, examen miſſionis, quod cum Proteſtantibus inſtituendum eſt, in facto præcipue conſiſtit, quæſtione juris in pleriſque ſepoſita. Quia vero facti controverſia, cujus probationes fiunt per teſtimonia ſenſibilia, nullo artificio indigentia, peculiarem affert cum facilitatem, tum evidentiam; quæſtione juris non raro difficultatibus involuta, aut ſubjecta; jure merito petuntur tabulæ miſſionis Proteſtantium; quibus deficientibus, mox conſtat, nullam illos Eccleſiam potuiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

congregare niſi ſchiſmaticam, origine legitimæ poteſtatis deſtitutam.

III. Non igitur quæremus præcipue, quid ad miſſionem præciſe requiratur; cum id longius examen poſtulet; ſed, an Lutherus, & Calvinus ſint miſſi? Non agemus late de explicatione miſſionis, ſed de applicatione: non agemus diffuſe de exacta cognitione miſſionis, ſed de poſſeſſione. *Veſtræ Cathedræ originem reddite, qui vobis vultis ſanctam Eccleſiam vindicare.* S. Optat. *lib.* 2.

Sectio II.

Quid ſit miſſio, ſeu vocatio?

I. Ex uſu Eccleſiæ communi, Vocatio omnis eſt actio, qua alicui perſonæ aliquid committitur ab eo, penes quem committendi poteſtas eſt. Illud autem quod committitur, conſiſtit in opere docendi, Sacramenta adminiſtrandi, Eccleſiam regendi.

II. Vocatio alia dicitur ordinaria, quæ fit ab hominibus poteſtatem vocandi habentibus: alia dicitur extraordinaria, quæ à Deo immediate procedit. Vid. Conf. Helv. pr. *art.* 8. Angl. poſter. *art.* 23.

Sectio III.

In quibus ſit conſenſus.

I. Convenit inter Catholicos & Proteſtantes 1. Deum eſſe, qui conſtituit in Eccleſia Paſtores & Doctores in opus miniſterii, in ædificationem corporis Chriſti, ut non ſimus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ. Hinc Conf. *Art.* 18. Helv. poſter. *Damnamus omnes, qui ſua ſponte* cur-

currunt, cum non ſint electi, miſſi vel ordinati. Vid. Helv. pr. *art*. 17. *&* 18. Angl. *pag*. 116.

II. Convenit 2. Miſſionem Paſtorum & Doctorum in Eccleſia eſſe perpetuam. Vid. tract. de Eccl. *contr*. 1. Ordin. Eccl. Neoburg. *part*. 2. *fol*. 50. Diſcipl. Eccl. Middelb. *art*. 4. Synop. pur. Theol. *diſp*. 42. *in princ*.

III. Convenit 3. Miſſionem extraordinariam aliam eſſe fundamentalem, quæ à primo extraordinarie miſſo tranſit ad ſucceſſores ejus; qualis fuit Aaronis, & Apoſtolorum: aliam collateralem; qualis fuit Prophetarum, & quæ non tranſivit ad ſucceſſores, ſicut undique in confeſſo eſt.

SECTIO IV.

Sententia Proteſtantium de ſuorum miſſione.

I. His poſitis, dicunt Proteſtantes, Lutherum, Calvinum, alioſque primos Eccleſiæ prætenſos Reformatores, partim ordinarie, ex inſtitutione Eccleſiæ Romanæ, partim extraordinarie à Deo miſſos eſſe. Ita Bucanus, *loc*. 42. §. 47. Meiſnerus, *Conſult. Cath. part*. 2. *conſid*. 7. *art*. 3. Synop. pur. Theol. *diſp*. 42. *Theſ*. 41.

II. In Confeſſionibus publicis Proteſtantium nullam invenimus mentionem, *partim ordinariæ, partim extraordinariæ miſſionis*. Nec mirum; eſt enim commentum omnibus ſeculis inauditum, & novorum Prophetarum noviſſimum paradoxum. Scimus, Prophetas extraordinarie miſſos eſſe: ſcimus etiam, ex Prophetis aliquos tum ordinariam, tum extraordinariam habuiſſe miſſionem; ſed utramque perfectam. Proteſtantes, qui partim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tim hanc, partim illam prætendunt, neutram habent perfectam, id eſt, nullam habent.

III. Demus tamen, Proteſtantes illud velle, quod Lutherus, Calvinus, & ſimiles utramque miſſionem habuerint perfectam. Hoc facti eſt, & factum probare debet. *l. ſive poſſidetis. C. de probat.* quia non præſumitur. Menoch. *lib. 2. præſumpt.* 14. §. 17.

Sectio V.

De ordinaria Proteſtantium miſſione.

I. Non ſubſiſtere miſſionem, ſi facta ſit à non habente poteſtatem, adeo manifeſtum eſt, ut nullus, qui vel micam ſanæ rationis habet, de eo poſſit dubitare: nullus enim dat, quod non habet. Vide SS. Patres apud Staplet. *de princ. fid. contr.* 1. *q.* 5. *a.* 3.

Synop. pur. Theol. diſp. 42. *theſ.* 41. II. Cumque Proteſtantes aſſerant, Lutherum, Calvinum, alioſque ſimiles ordinarie miſſos à Romana Eccleſia; videndum eſt, an Proteſtantes agnoſcant poteſtatem mittendi in Romana Eccleſia. Niſi agnoſcerent poteſtatem mittendi in Romana Eccleſia, nec dicerent, ſe ordinarie miſſos à Romana Eccleſia, ne viderentur miſſi à non habente poteſtatem.

Cap. 11. *art.* 1. III. Docet Diſciplina Gallica, baptiſmum collatum à non habente vocationem vel commiſſionem, eſſe nullum. Cumque ipſi *Art.* 28. in ſua confeſſione agnoſcant validitatem baptiſmi apud nos collati; eo ipſo fatentur, Catholicos habere veram vocationem vel commiſſionem. Vide Meiſn. *Conſult. Cath. part.* 2. *art.* 3. Croc. *Tom.* 2. *Anti-Bec. contr.* 12. *ſect.* 1. *n.* 12.

IV. Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

IV. Sed rurſum Eccleſiæ miſſionem arguunt nullitatis, & invaliditatis. Quia juxta Diſciplinam Gallicam, Sacerdotes noſtri & Monachi, ad vos tranſeuntes, iterato ordinantur ad miniſterium, ante ſuſceptionem functionis Eccleſiaſticæ: opus enim habent alia vocatione, quod noſtræ ordinationes nihil aliud ſint, quam fœdiſſimæ profanationes, ideoque ejurandæ, ut loquitur Bucanus, *loc.* 42. §. 48. Vide *Conf. Helv. pr. art.* 18. *Cap.* 1. *art.* 2.

V. Itaque ſi quærimus: an Romana Eccleſia habeat mittendi poteſtatem? reſpondetis ſecundum carnem per *eſt*, *& non*. Et tamen dicit Apoſtolus: *Si quæ deſtruo, hæc iterùm ædifico; prævaricatorem me conſtituo.* 2 *Cor.* 1. 17.

SECTIO VI.

Ordinariam Proteſtantium miſſionem carere autoritate.

I. Fac, Proteſtantes agnoſcere in Eccleſia Romana poteſtatem mittendi: necdum ordinariam ſuorum miſſionem per propria defendent principia.

II. Alia eſt miſſio ſeu vocatio Sacramentalis, deſtituta utendi & exercendi legitima poteſtate; qualis eſt Epiſcoporum hæreticorum, qui vel ipſi olim in Eccleſia Catholica ſunt ordinati, vel eorum prædeceſſores; qualis etiam Epiſcoporum degradatorum; manet enim impreſſus character, ſine legitima exequendi autoritate.

III. Si Eccleſia Romana utramque habuit vocationem tempore primorum Proteſtantium, hoc eſt, Sacramentalem cum impreſſo charactere, & autoritativam cum exercendi

cendi facultate; erat per conſequens Eccleſia Romana vera Jeſu Chriſti Eccleſia, extraque ejus communionem nec erat autoritas, nec ſalus. Primi ergo Proteſtantes ab ea recedentes, eamque condemnantes, ſeipſos privarunt omni autoritate & ſalute.

IV. Sin autem dicatis, Eccleſiam Romanam tunc non habuiſſe, niſi ſimplicem miſſionem Sacramentalem, denudatam legitima utendi poteſtate; non potuit dare primis Reformatoribus, quod non habuit; ſicut Epiſcopi hæretici, aut degradati à vera Eccleſia, nequeunt illis legitimam communicare autoritatem, quos ordinant; neque hi ordinati aſſumere exercitium Miniſterii ſine crimine & ſacrilegio.

V. Quamvis autem actiones talium Epiſcoporum, quas exercent virtute ordinationis ſuæ, imprimant ordinatis characterem; ſunt tamen illicitæ, & damnabiles, ob defectum autoritatis: ipſique ordinati, licet quoad characterem Sacerdotes aut Epiſcopi, legitima utendi autoritate deſtituuntur, eoque reſpectu nec Sacerdotes ſunt nec Epiſcopi. Sic Meletium, qui caput erat Meletianorum, ad Eccleſiam Catholicam recepit Concilium Nicænum; ſed abrogato quoad exercitium Epiſcopatu, ablataque ordinandi legitima poteſtate, nudum ei reliquit ſine miniſterio titulum. In Sardicenſi Concilio nec titulus Epiſcopi fuit relictus Theodoro, Narciſſo, aliiſque in Arianiſmum lapſis. Similia tradit S. Athanaſius, & S. Hieronymus, teſte Davyo. Neque tamen dicendum eſt, characterem illis Epiſcopis defuiſſe, vel non fuiſſe applicatum; ſed caruiſſe illos legitima exercendi facultate, qua vel non tranſ-

De Vocat. fol. 88.

miſſa,

miſſa, ob ordinationem ab hæreticis, vel perdita ob aſſumptam hæreſin, non poterant eam aliunde prætendere, quam à ſola Eccleſia Catholica, cui ea auctoritas competebat, quamque in Concilio Nicæno impertiit antecedenter ordinatis à Meletio.

VI. Quapropter, ſi Proteſtantes dicant, Eccleſiam Catholicam, tempore primorum Reformatorum, non habuiſſe niſi miſſionem Sacramentalem, auctoritate executiva deſtitutam; non potuit illis dare, niſi ſolam impreſſionem characteris, legitima utendi poteſtate carentem.

VII. Et hæc quidem non aliter locum habent, niſi ſecundum ſententiam Catholicorum, credentium ſubſiſtere miſſionem Sacramentalem ſine auctoritativa; ordinationemque eſſe Sacramentalem, quod imprimat characterem, etiam abolita auctoritate, remanentem, pro cujus conſignatione fuerat collatus: atque ideo Eccleſia eum non repetit, vel reiterat; licet auctoritatem quandoque reſtituat. At vero juxta ſententiam Proteſtantium, quorum plerique ordinationem pro Sacramento non habent, unanimiter impreſſionem characteris negantes, nequit ſupponi, poſt auctoritatis privationem, ſupereſſe ſigillum Sacramentale, quod alteri communicari poſſit: adeoque nec primi Reformatores potuerunt recipere ullam miſſionem Sacramentalem ab Eccleſia Romana, quam illi non agnoſcunt.

VIII. Sed demus, Proteſtantes à ſua doctrina tantiſper recedere, & in hiſce anguſtiis Catholicam amplecti: nihil aliud ſequetur; quam nudum characterem Sacramentalem primis Reformatoribus fuiſſe impreſ-

preſſum: neque enim Eccleſia Romana illis poterat dare, quod non habebat, facultatem ſcilicet & auctoritatem exercendi miniſterium, quam perdiderat per hæreſin, ſubjecta anathemati per Apoſtolum pronunciato, (ſi veri ſint Proteſtantes) quod aliter evangelizaverit, quam ab initio invenerit evangelizatum. Vide Zanchium, *Tom.* 4. *in* 4. *præcept.*

Sectio VII.

Calvinum, & alios in Eccleſia Catholica baptizatos, non fuiſſe capaces miſſionis, ſi Reformatis fides.

I. Qui non eſt baptizatus, vel qui nulliter eſt baptizatus, is eſt incapax miſſionis. At Calvinus (ſi Reformatis fides) vel non eſt baptizatus, vel nulliter eſt baptizatus. Ergo Calvinus eſt incapax miſſionis.

II. Major propoſitio eſt ipſa doctrina Reformatorum: docent enim, baptiſmum adminiſtratum per eum, qui non habet vocationem vel commiſſionem, eſſe nullum. Diſcipl. Gall. *cap.* 11. *art.* 1. Conc. Nation. Middelb. *Reſp. ad interrog.* 74. Zanch. *lib. de natur. Dei præfat. Tom.* 2. *pag.* 7. Synop. pur. Theol. *diſp.* 44. *theſ.* 12. & 55. Eſt ergo notorium, quod habet propoſitio major.

III. Probatur minor: Quod Calvinus (ſi Reformatis fides) baptizatus ſit per eum, qui nec vocationem habuit, nec commiſſionem. Nam Diſciplina Gallica vult iterato ordinari illos Sacerdotes & Monachos, qui à nobis ad ipſos tranſeunt. Atque hic dicit, nec licitum, nec expediens eſſe, audire prædicatores Eccleſiæ Romanæ. Et quare?

Cap. 1. *art.* 2.

Cap. 14. *art.* 14.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

re? Quia nullam de jure habent Epiſcopi &c. juriſdictionem Eccleſiaſticam. *Cap.* 14. *art.* 8. Vocatio illorum eſt illegitima, inquit Synopſis; addite, invalida, utrumque enim aſſeritis. Vid. Conf. Gall. *art.* 31. *Diſp.* 42. *theſ.* 58.

IV. Cum igitur Eccleſia Catholica, juxta illos, nullam habuerit vocationem, vel commiſſionem; Calvinus fuerit nulliter baptizatus, & incapax miſſionis.

SECTIO VIII.

Contradictiones Reformatorum.

I. Antequam ad ulteriora progrediamur, operæ pretium erit oſtendere, quomodo à regulis ſuis devient Reformati. Diſciplina Gallica exigit iteratam ordinationem in Sacerdotibus noſtris ad Reformatos tranſeuntibus. Conformiter id quidem Confeſſioni Gallicæ, interruptum Eccleſiæ ſtatum aſſerenti: conformiter Confeſſioni Scoticæ. At *Art.* 22. vero hæc non cohærent cum reſolutione Synodi Nationalis Middelburgenſis, quæ in Sacerdote Catholico, ad Reformatos tranſeunte, nihil requirit, quo miniſterio fungatur, niſi ſolum examen. *Reſp. ad interrog.* 53.

II. Iterum: Demonſtravimus ex doctrina Reformatorum publica, baptiſmum adminiſtratum per eum, qui non habet vocationem vel commiſſionem, eſſe nullum. Et ſimilia tradit Confeſſio Scotica. Sed hæc *loc. citat.* non cohærent cum doctrina Confeſſionis Gallicæ: *Quia in Papatu exigua quædam Eccleſiæ veſtigia, ac præſertim baptiſmi ſubſtantia remanſit, cujus etiam efficacia ab eo non dependet, à quo adminiſtratur, fatemur, illic baptizatos, ſecundo baptiſmo non egere.* Paria habet Synop.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

pur. Theol. *diſp.* 44. *theſ.* 14. Petr. Mart. *Claſſ.* 4. *loc. comm. cap.* 6. *n.* 41. Bucan. *loc.* 47. §. 15.

III. Ex dictis Reformatorum contradictoriis ſententiis ſequitur; Calvinum fuiſſe valide baptizatum, & non fuiſſe valide baptizatum; fuiſſe Chriſtianum, & non fuiſſe Chriſtianum; fuiſſe capacem miſſionis, & non fuiſſe capacem miſſionis. Mentita eſt iniquitas ſibi.

Sectio IX.

Si primi Proteſtantes habuiſſent miſſionem, fuiſſet ablata.

I. Miniſtrum Eccleſiæ per Superiorem ſuum privari poſſe omni juriſdictione, & functione Eccleſiaſtica, fatentur nobiſcum Reformati. Cauſam autem privandi ſufficientem hinc inde ſtatuimus, doctrinam falſam & hæreticam, ſchiſma Eccleſiæ, &c. Synod. Nation. Dordrecht. 1578. Synod. Nat. Hagæ *art.* 73. Middelb. *art.* 65. Diſcipl. Gall. *cap.* 1. *art.* 2. Imo nec ipſi Reformati Miniſtros liberant à pœna excommunicationis, ubi cauſæ gravitas eum rigorem poſtulat: uti videre eſt locis citatis.

II. Superior primorum Proteſtantium erat Eccleſia Catholica, erant Pontifices & Epiſcopi ordinariam exercentes poteſtatem: ab hac enim Eccleſia, ab his Epiſcopis prætendunt miſſionem ordinariam. Eccleſia autem Catholica, per Pontifices & Epiſcopos, privavit primos Proteſtantes omni juriſdictione Eccleſiaſtica, ſecundum jura Eccleſiæ privationem declarantes. Ergo, etiamſi habuerint, ex noſtra ſententia, miſſionem

Sacra-

ſacramentalem, omni modo irrevocabilem; auctoritas tamen exercendi, & uſus officii per legitimam poteſtatem fuit ablatus.

III. Deinde. Juxta doctrinam Diſciplinæ Gallicæ, Miniſtri deponi poſſunt propter malam doctrinam. Imo, ut docet eadem Diſciplina, ſententia per Conſiſtorium, vel Colloquium lata, manet valida uſque ad ſententiam definitivam, non obſtante appellatione. Idemque ſtatuit de ſuis Diaconis & Senioribus. Unde quamvis primi Reformatores potuerint appellaſſe à ſententia privationis, contra ipſos vel jure ipſo, vel per hominem lata, debuit tamen valere ſententia uſque ad definitivam legitimi ſuperioris. Vid. Diſc. Eccl. Middelb. *art.* 29. Conc. Nation. Middelb. *reſp. ad interrog.* 104. & Syn. Nat. Hagæ *art.* 29.

Cap. 1. *art.* 46.

Ibid. art. 49.

Ibid. cap. 3. *art.* 9.

IV. Dicant ergo Reformati, ad quem appellaverit Calvinus. Num ab Eccleſia ad ſeipſum appellavit? Dementius certe nihil cogitari poteſt. Nam & Miniſtris, à vobis depoſitis, cur non liceat, quod Calvino licuit? aut ſi his non liceat, quomodo non inanis fuerit Calvini appellatio? Quis hic exitus, niſi dicatis, ſententiam inferioris judicis, in caſibus prædictis, interjecta appellatione, debere ſortiri effectum, prout Reformati, orbis terrarum judices, decreverint, ſententiam contravenire Verbo Dei, vel non contravenire? Sic autem nulla ſententia erit inappellabilis, quoad effectum ſuſpenſivum, niſi Reformati voluerint: & eodem modo nullus erit hæreticus, qui idem privilegium non aſſumat.

V. Verum, quod in re tanti momenti nobis obtruſum vultis, ne in minoribus qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

quidem ſervatis ipſi ; ut ſciamus vos proprio
Diſcipl. Gall. cap. 5. art. 9. & 31. contravenire judicio, quando ſtatuitis Conſiſtoria de ſcandalo & doctrina judicantia, non obſtante judicum recuſatione, etiam illos *ab Eccleſia reſcindendos* eſſe, qui judicio Synodi Nationalis non acquieverint de puncto in punctum, cum expreſſa errorum ſuorum renunciatione. Quo procedendi modo tota nobis cedit cauſa.

SECTIO X.

Ad quæ loca primi Reformatores fuerint miſſi.

I. Primos Reformatores habuiſſe miſſionem ordinariam à Romana Eccleſia prædicandi, & regendi Eccleſias per totum orbem, ne ipſi quidem aſtruunt Proteſtantes. Petimus ergo, qua auctoritate Verbum Dei prædicaverint, Eccleſiaſque erexerint, & direxerint in iis locis, ubi erant Paſtores ordinarie miſſi, quique illorum conatibus obſiſtebant? Neque enim videmus, quo prætextu tanta poteſtatis amplitudo ipſis tribuatur, qui Apoſtolorum juriſdictioni non cedat.

Cap. 1. art. 25. II. Docet Diſciplina Gallica: *Prædicantem unius Eccleſiæ non poſſe concionari in alia, ſine conſenſu Prædicantis ejus Eccleſiæ.* Ergo non licuit Reformatis prædicare in locis, ubi Catholici Paſtores reperiebantur; quorumque ordinariam miſſionem non poterant improbare.

Ibid. art. 24. III. Eadem Diſciplina docet: *Prædicantem intrudentem ſeipſum, etiamſi approbatus fuiſſet à populo, non poſſe approbari per Prædicantes vicinos,* &c. Ergo, etiamſi habuerint Prædicantes

cantes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

antes hinc inde partem populi faventem, non licuit ipſis miniſterium aſſumere, neque vicinis Prædicantibus illos approbare. Vide Nat. Synod. Dordrecht. *Anni* 1578. *art*. 7. 9. Synod. Nat. Hagæ, *art*. 13. Gerhard. *Loc. Tom.* 6. *de miniſt. Eccl. cap.* 3. *ſect*. 2.

IV. Neque dicant, Paſtores Catholicos non debite impleviſſe ſuum munus, adeoque ſibi integrum fuiſſe, ad alias Eccleſias tranſire; nam ſi quis delegatus ad certam cauſam, ad certum locum, vicinos Judices de tribunali deturbaret, hoc ſolum prætextu, quod male judicarent, & ad palliandam violentiam diceret, id cuivis Juriſperito licere; quis quæſo talem non judicaret puniendum, ut turbulentum invaſorem? Vid. Diſcipl. Gall. *Cap*. 1. *art*. 56.

SECTIO XI.

Sacerdotium & Doctoratum primorum Reformatorum non ſufficere ad auctoritatem miſſionis.

I. Lutherus fuit Monachus, fuit Sacerdos: quid hoc ad munus paſtorale, & auctoritatem regendi Eccleſiam? Etenim, ſi, ut vos dicitis, Romana Eccleſia eſt hæretica, idololatrica, & abominanda; neceſſe eſt, ut aſſeratis, nec Lutherum, nec Calvinum fuiſſe Sacerdotes. Vos certe: qui docetis, Sacerdotium non eſſe Sacramentum, nec per collationem hujus ordinis characterem imprimi; quo jure defenditis, eos fuiſſe in Eccleſia Romana creatos Sacerdotes? Eccleſia hæretica nullum habet exercitium juriſdictionis, nullam poteſtatem mittendi:

tendi:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tendi: quia lupis non competit, paſcendum demandare gregem Chriſti.

II. Si ex noſtra ſententia procedendum eſt: Sacerdotes accipiunt poteſtatem offerendi Sacrificium Miſſæ, & abſolvendi à peccatis; monentur etiam de munere prædicandi. Miſſio ordinaria, quatenus importat facultatem prædicandi, & Eccleſiam regendi, poſtea confertur ſeparatim, & ad certa loca determinatur. Non ergo concludi poteſt, Lutherum & Calvinum fuiſſe miſſos; quia fuerunt ordinati Sacerdotes. Deinde, in noſtra ſententia, alia eſt poteſtas ordinis, alia juriſdictionis: hæc tolli poteſt; quia executionem poteſtatis tolli poſſe, nemo dubitat: illa tolli nequit, ob indelebilem characterem. Sacerdos apoſtata manet Sacerdos, quoad characterem: ſed amittit non tantum legitimam auctoritatem exercendi Sacerdotium, verum etiam juriſdictionem, ſi quam habuit. Unde, ſi ex noſtra ſententia proceditis, nullam Lutherus & Calvinus poſt defectionem habuerunt auctoritatem vel juriſdictionem.

III. Lutherus fuit Doctor Theologiæ: quid hoc ad miſſionem & juriſdictionem Eccleſiaſticam? quid ad poteſtatem colligendi, & regendi Eccleſias? Ne Doctores quidem Lutherani habent poteſtatem regiminis Paſtoralis, niſi ſimul ſint Paſtores. Etiam Reformati docent: Doctorem Eccleſiæ non poſſe prædicare, vel adminiſtrare Sacramenta, niſi ſimul ſit Doctor & Prædicans. Vid. Diſcpl. Eccl. Middelb. *art.* 3. Synod. Nat. Dordrecht. 1578. *art.* 51. Syn. Nat. Hagæ *art.* 3. Serar. *Opuſc. Tom.* 3. *orat.* 3. Luthero-Turc. *pag.* 164.

Diſcipl. Gall. cap. 11. *art.* 2.

Se-

SECTIO XII.

De Epiſcopatu primorum Reformatorum, & Orientalium.

I. In ſententia Proteſtantium, Sacerdos habet eandem poteſtatem mittendi cum Epiſcopo; nullaque eſt jure divino poteſtatis differentia, ſed tantum humano. Inde autem concludunt, poteſtatem mittendi non defuiſſe primis Reformatoribus, quantumvis non fuerint in Eccleſia Catholica ordinati Epiſcopi. Tenent Reformati, ſibi Epiſcopos don defuiſſe in Anglia; quorum proinde ordinationes nequeat Catholica Eccleſia improbare: maxime, quod hæc agnoſcat, ordinationes Epiſcoporum Orientalium eſſe validas.

II. At vero nihil habent pro iſta æqualitate Presbyteri & Epiſcopi, quod hæreticus olim non habuerit Aërius, ſi S. Epiphanio creditis, ejus errorem refellenti. S. Auguſtinus, quem in ſpeciem ſoletis venerari, *Hæreſ.* 57. Aërii ſententiam in catalogo hæreticorum referens, veſtram retulit, illo dicente: *Presbyterum ab Epiſcopo nulla differentia debere diſcerni.* *Hæreſ.* 53.

III. Non igitur probant Proteſtantes, primos Reformatores habuiſſe jus ordinandi. Ponamus tamen, illos fuiſſe Epiſcopos: profecto exercitium poteſtatis legitimum non potuerunt cum charactere accipere, niſi à vera Eccleſia: Si autem exercitii legitimam poteſtatem à vera Eccleſia cum charactere, obtinuerint; Romana erit vera Eccleſia: à qua ſeſe ſeparantes, facti ſunt ſchiſmatici; & ejus in univerſalibus Conciliis decre-

decreta impugnantes dogmata, omni deſtituuntur utendi auctoritate.

IV. Deinde, etiamſi Sacerdos haberet eandem cum Epiſcopo poteſtatem, nullam tamen haberet juriſdictionem in particularibus Eccleſiis alteri Epiſcopo ſubjectis. Dicant igitur; qua poteſtate miſerint Prædicantes ad Eccleſias aliis ſubjectas, adverſus proprias Diſciplinas in ſuperioribus allegatas? An quilibet Prædicans habet poteſtatem mittendi per totum mundum? hoc ipſi non dicitis.

V. Poſtea: In ſententia Proteſtantium, ne quidem unus ſolus Prædicans habet poteſtatem mittendi; ſed ordinatio ſeu miſſio tantum fit per plures, teſte Diſciplina Gallica, & Synopſi purioris Theologiæ. Quotquot igitur initio prætenſæ Reformationis à ſolo Luthero vel Zwinglio ſunt miſſi, non habuerunt legitimam miſſionem: neque enim poſſunt dicere, ſe aliunde accepiſſe poteſtatem.

Diſp. 42. theſ. 32.

VI. Quoad Epiſcopos Angliæ, recte obſervavit Davyus, promotionem illorum à Presbyterio ad Epiſcopatum, eſſe mere politicam, non Eccleſiaſticam. Doceant proinde, illos Epiſcopos eſſe legitime ordinatos. Hoc autem ſi docuerint, quid proficient? num ſolus character Epiſcopalis dabit legitimam exercendi poteſtatem? Satis de eo dictum in præcedentibus.

De Vocat. fol. 110.

VII. Sed iſti Epiſcopi Angliæ tenent, dignitatem Epiſcopalem jure divino ſuper Presbyterium eminere: non ergo eſt Reformatis ex fide Catholica certum, eandem eſſe Presbyteri & Epiſcopi poteſtatem: conſequenter illis non eſt certum, ullos eſſe in Eccleſia Reformata legitimos Miniſtros,

niſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

niſi ab Epiſcopis ordinatos, quales extra Angliam vix reperias. Si incertum eſt, an extra Angliam legitimi ſint Miniſtri; ſimiliter erit incertum, an ſit legitima facies ullius particularis Eccleſiæ viſibilis; quæ ſine legitimis Miniſtris nequit conſiſtere. Ita provocatio ad Epiſcopos Angliæ magis convincit nullitatem Miniſterii Reformati.

VIII. In Epiſcopis Orientalibus, ſi continuata ſit, quæ olim fuit, ſubſtantia ordinationis, etiam agnoſcendus eſt verus Epiſcopatus, quoad characterem; agnoſcendi, quoad characterem, veri Presbyteri ab illis ordinati. Sed inde non evincitur, idem de Proteſtantium Presbyteris eſſe dicendum: quorum pauci ab Epiſcopis ſunt ordinati, præterquam quod rejiciant characterem. Atque hinc in Proteſtantibus arguimus defectum miſſionis, tum ex capite ordinationis invalidæ, tum ex parte uſurpatæ auctoritatis: in Orientalibus ſolam legitimam deſiderantes auctoritatem.

SECTIO XIII.

De extraordinaria miſſione Proteſtantium.

I. Duplex invenitur miſſio extraordinaria in Veteri Teſtamento: alia Fundamentalis, quæ fuit in Aarone, unde, tanquam à fundamento, derivabatur miſſio ordinaria: alia Collateralis, quæ fuit in Prophetis, ordinarium Sacerdotium non aſſumentibus, neque principium alteri Sacrificatorum ordini facientibus. Hinc miſſio extraordinaria collateralis multoties fuit repetita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

petita in Veteri Teſtamento, Prophetis Ordinarium Miniſterium officii ſui admonentibus; dum fundamentalis illa, durante lege, iterarí non poterat. *Tranſlato ſacerdotio neceſſe eſt, ut legis tranſlatio fiat.* Hebr.7.12.

II. Primorum Proteſtantium prætenſa miſſio non manſit in terminis vocationis collateralis: quia non ſufficit ipſis, monere Ordinarium Miniſterium officii à Deo injuncti, ad imitationem Prophetarum; ſed adſcripſerunt ſibi vocationem fundamentalem, qualis fuit Aaronis & Apoſtolorum: nam ſeipſos conſtituerunt velut novum principium ſucceſſionis Eccleſiaſticæ, non tantum uſurpantes miniſterium, ſed & paſtores, tum per varia loca, tum qui ipſis ſuccederent, inſtituentes; quaſi vocati fuiſſent à novo legiſlatore ad tradendam novam Religionem.

III. Unde patet, miſſionem extraordinariam Veteris Teſtamenti Proteſtantibus non poſſe patrocinari: collaterales enim non expectamus in Eccleſia Chriſti, nec ipſi eas valent prætendere. Fundamentalis iterari non potuit ſub Veteri, multo minus ſub Novo Teſtamento. Poſſent hæc ſola ſufficere; ſed abs re erit particulatim ad ſingula deſcendere.

Sectio XIV.

Sententiæ Reformatorum de ſua extraordinaria miſſione.

Art. 31. I. Sic habet Confeſſio Gallica: *Credimus nulli fas eſſe ſuapte auctoritate invadere Eccleſiæ gubernacula, ſed legitima electione, quoad ejus fieri poteſt, & quamdiu Dominus ejus rei poteſtatem*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

m facit, præeunte, adſciſci unumquemque oportere. Addimus autem nominatim illam exceptionem, uoniam interdum, ut noſtris etiam temporibus, terrupto Eccleſiæ ſtatu, neceſſe fuit nonnullos ex- a ordinem divinitus excitari, qui Eccleſiæ col- pſæ ruinas inſtaurarent. Utcunque ſit tamen, redimus ſemper ſequendam eſſe hanc normam, ut nnes Paſtores, Seniores, & Diaconi, ſuæ vocatio- is teſtimonium habeant.

II. Calvinus: *Remedium affert Deus ipſe, um idoneos & probos Doctores excitat, qui Eccle- am in deformibus Papatus ruinis jacentem ædifi- ent. Atque omnino extraordinarium fuit hoc mu- us, quod Dominus nobis injunxit, dum opera noſtra d colligendas Eccleſias uſus eſt. Quia ergo præter em hominum inſolito modo repente apparuerunt ncere pietatis vindices, eorum vocatio à com- uni regula æſtimari non debet. Cæterum, hac ge divinitus vocati ſunt, ut Eccleſiis recte com- oſitis, alios Paſtores ſubſtituant in ſuum lo- um.* *Epiſt.* 190.

III. Idem: *Jam ſum præfatus, nihil eſſe con- roverſiæ, quin ubicunque incolumis, aut ſaltem to- rabilis eſt Eccleſiæ ſtatus, expectanda ſit ordina- a vocatio. Sed an propterea lex Deo impoſita eſt, uin extra ordinem, qui collapſam dirutamque Ec- eſiam reſtituant, Prophetas ipſe excitet ſuo ſpi- tu, ac alios miniſtros? Sed enim, inquiunt, hoc ccidere nunquam patietur Eccleſiæ perpetuitas. Ego ne concedo, fieri nunquam poſſe, ut Eccleſia in- rcidat. At cum ad Paſtores referunt, quod de erpetua Eccleſiæ duratione promittitur, in eo ve- ementer errant. Neque enim ſi deſint Paſtores, ideo rotinus deſinit Eccleſia.* Et mox: *Quæro ubinam egerint, oportere ad finem uſque mundi, continua rie alios ſuccedere aliis Epiſcopos. At nos legimus, um olim ſacerdotum partim inſcitia & ignavia, artim perfidia & ſcelere, vitiatus eſſet Dei cul-* *De vera Eccl. reform. rat.* *Tom. 3. Joh. 515.* *Ibid. Joh. 516.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tus, inculta jaceret ſacrorum adminiſtratio, perverſa eſſet pia doctrina, Eccleſia prope concidiſſet, extraordinario Dei afflatu ſuſcitatos fuiſſe Prophetas, qui res perditas reſtituerent. Quid obſtabit, quo minus idem nunc quoque præſtet? Et ſane ita neceſſe fuit. Nec vero minus ad nos, quam ad veterem populum, quod habetur apud Ezechielem 34. 2. & *Jer.* 3. 15. & 33. 12. *pertinet*: *Deum, ut improborum paſtorum nequitiam ulciſcatur, depulſis illis, probos daturum, ac fideles, qui ſecundum ejus voluntatem paſcant.* Ex his concludit: *Qui nobis hoc tempore facem prætulerunt, ut à diuturno errore in viam rediremus, Sanctos Dei Prophetas fuiſſe, teſtatur præclarum, quod ediderunt, & vere divinum miniſterii ſui ſpecimen.*

III. Eandem ſententiam tradit Sadeël. *De legit. vocat. Miniſtr. pag.* 551. *Sophiſ. Turria. loc.* 12. *De Vocat. Miniſtr. cap.* 8. Bucanus, *loc.* 42. §. 41. 42. 47. 48. Zanchius, *Tom.* 4. *in* 4. *precept. col.* 727. 769. 774.

SECTIO XV.

Sententia Lutheranorum de ſua extraordinaria miſſione.

I. Lutherus jactat extraordinariam vocationem in Epiſtola, qua excuſat reditum ſuum ex Pathmo Duci Friderico Electori: *Deus me judicabit ſecundum conſcientiæ* *Tom.* 2. *fol.* 515. *meæ certitudinem. Certo autem ſcio, & firmiſſime perſuaſum habeo, meum verbum, ſeu initium mei Evangelii, non à me, ſed à Deo profectum eſſe. Nec ullum genus mortis aut perſecutionis, Deo juvante, hoc mihi excutiet, aut diverſum docebit. Et videor mihi recte divinare, nullis terroribus aut ſævitia hanc lucem aboleri poſſe.* *Ibid. fol.* 516. Poſtea dicit: *Divinitus accenſum lumen.* Et in con-

conclusione: *V. quidem Cl. Dominus eſt mei corpuſculi & fortunarum, Chriſtus etiam animarum, ad quas me miſit, & ad quarum curam me exſuſcitavit.*

II. Item, in Præfat. lib. contr. Reg. Angl. *Non ego opprobrium Boëmici nominis metuo, quæ gloria eſt coram Deo, ſed quod Chriſtus me hic poſuit, ut torqueam Papiſtica monſtra, dum nihil invenire in me poſſunt quod jactare vellent, in ſuæ incredibilis invidiæ reſpiraculum. Cruciari eos vult Chriſtus ſua ipſorum invidia. Expecto eos igitur hic, & expectabo impotentiſſimam eorum invidiam: egregie irritaturus, & torturus, donec vixero. Si autem me occiderint, multo maxime cruciaturus. Sic enim datus ſum illis in portentum a Domino meo Chriſto,* &c.

Fol. 519.

III. Et in ipſo libro: *Certus ſum, dogmata mea habere me de cælo, quæ etiam adverſus eum triumpharunt, qui in ungue noviſſimo plus habet virtutis & aſtutiæ, quam omnes Papæ, & Reges, & Doctores; ut nihil agant, qui bullas nominum & titulorum contra me jactant, & libellos ſub regiis inſcriptionibus venditant. Dogmata mea ſtabunt, & Papa cadet, invitis omnibus portis inferi & poteſtatibus aëris, & terræ, & maris. Ipſi me provocaverunt ad bellum, bellum igitur habebunt; pacem oblatam contempſerunt, pacem igitur non habebunt. Deus viderit, uter primus feſſus defecerit, Papa an Lutherus. Sic placet in Chriſto indies magis ac magis ſuperbire adverſus inſulſos iſtos & ineptos Baſiliſcos, quo magis ipſi furiunt.* Et in margine horum verborum ponitur: *Dogmata Lutheri de cælo.*

Tom. 2.

IV. Et Exempl. Theol. & doctr. Papiſt. *Cum & ego ſim unus de Antipapis, revelatione divina ad hoc vocatus, ut diſſipem, perdam, & deſtruam regnum illud maledictionis, cupide & libenter eo fungor officio ſicut hactenus feci.* Vide Luther. *contr.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

cæleſtes Prophetas. Et *Eruſt. Antichriſt. decret. act. Tom.* 2. Meiſn. *Conſult. Cath. Part.* 2. *conſid.* 7. *art.* 3.

SECTIO XVI.

Conſiderantur probationes Proteſtantium.

I. Primum ſignum Proteſtantes ſtatuunt in pura prædicatione Verbi Dei, ut extraordinariam miſſionem primis prætenſis Reformatoribus tribuant. Ita Bucanus, *loc.* 42. §. 45. Meiſnerus, *Conſult. Cath. part.* 2. *conſid.* 7. *art.* 3. & *part.* 3. *rat.* 3. *&c.*

II. *Reſp.* 1. Vel ideo vobis credendum eſt, extraordinariam vocationem prætendentibus, quia jactatis puram Verbi Dei prædicationem; vel non ideo vobis credendum eſt. Si ideo credendum non ſit, quomodo ſubſiſtet allatum ſignum pro extraordinaria veſtrorum miſſione? Sin autem ideo vobis credendum, tam Lutheranis, quam Reformatis, licet male in tradendo Verbo Dei unitis; credendum erit & quibuſlibet, pari confidentia, puram Verbi Dei prædicationem venditantibus. Nam, ut dicit S. Hilarius: *Memento, neminem hæreticorum eſſe, qui ſe nunc non ſecundum Scripturas prædicare ea, quæ blaſphemat, mentiatur.* *Lib.* 3. *ad Conſtant.*

III. *Reſp.* 2. Si pura prædicatio Verbi Dei ſignum infallibile eſt extraordinariæ miſſionis, licebit univerſis Miniſterium aſſumere in Eccleſia, & Sacramenta adminiſtrare, modo pure prædicent Verbum Dei, utpote eo ipſo extraordinaria miſſione inſtructis. Hoc autem nolunt Proteſtantes, per ſuas Diſciplinas Eccleſiaſticas. Ergo, qui ſtatuunt puram

ram prædicationem Verbi Dei ſignum vocationis extraordinariæ, domeſticas ſubvertunt Diſciplinas; vel aliud docent, ut ſe adverſus Catholicos quoquo modo tueantur; aliud, ut ordinem convenientem ſervent in ſuis Eccleſiis. Adverſantur tamen manifeſtis Scripturis, vocationem commendantibus: neque enim ſufficit, veritatem doctrinæ allegare, ut quis uſurpet Eccleſiæ miniſterium. Core, Dathan, & Abiron horribili interitu à Deo puniti ſunt; non quod falſam doctrinam traderent, aut ſacrificia diverſo ritu offerrent; ſed quod miniſterium non vocati invaderent; quod recte ponderavit S. Cyprianus. A Proteſtantibus vero abſolvendi erunt Core, Dathan, & Abiron, utpote extraordinaria vocatione, ob puram prædicationem Verbi Dei, & ritu ordinato oblata ſacrificia, divinitus inſtituta: accuſandus ipſe Deus crudelitatis, Scriptura Sacra vanitatis.

Numer. 16.

Epiſt. 76.

IV. Bucanus conatur probare ſuum ſignum ex *Jerem.* 23. *v.* 21. 22 & 23. *v.* 27, 28. & 27. 15. & 22. 9.

V. *Reſp.* Rogamus lectorem, ut non gravetur ipſa loca inſpicere; & advertet ſibi fumos vendi; nihilque aliud ab illis agi, niſi ut ſimplicibus, ſub prætextu Scripturarum, miſere imponatur. Conringius non credit, quenquam Proteſtantium adeo deliraſſe, ut tam inepte, & ſtolide fuerit argumentatus. Sed jam Bucanum nominavimus.

VI. Secundum ſignum ſtatuunt in donis Spiritus Sancti: & 1. in dono dicendi & docendi. 2. in dono imperterritæ in vera Dei veri doctrina conſtantiæ, exemplo Iſaiæ, & Chriſti, & Apoſtolorum. Bucanus, *loc.* 42.

 §. 45.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

§. 45. Meiſn. *loc. cit.* Zanch. *Tom.* 4. *lib.* 1. *in* 4. *præcept. q.* 3.

VII. *Reſp.* Si ideo vobis credendum eſt, quia iſta dona jactatis; erit etiam univerſis credendum paria dona jactantibus: licebit unicuique loquaci novatori, audaci turbatori miniſterium invadere, & errores ſuos dicere veritates, temeritatem ſuam vocare conſtantiam. Exempla Prophetarum non juvant Proteſtantes, qui ſolam habebant vocationem extraordinariam collateralem. Exempla Chriſti & Apoſtolorum multo minus: quia vident ejuſmodi jactantiam univerſis patere hæreticis. Probent ſe novos Apoſtolos eſſe, inquit Tertullianus.

VIII. Bucanus pro iſto ſigno allegat *Iſa.* 5. *v.* 8. *Iſa.* 6. *v.* 1. 2. 3. *Matt.* 7. 29. *Luc.* 4. 18. *Luc.* 4. 22. *Epheſ.* 3. 3. 4. Quos textus cum inſpiceremus; nihil opus fuit, niſi lectorem monere, ut per ocularem inſpectionem admiretur ineptientes.

IX. Tertium ſignum collocant in ſucceſſu Reformationis. Bucanus, *loc.* 42. §. 45. Meiſnerus, *loc. citat.* Zanchius, *loc. citat. &* *Tom* 8. *de Eccl. gubern. cap.* 25.

X. *Reſp.* Quomodo determinabunt Proteſtantes, debeatne conſiderari ſucceſſus doctrinæ Lutheranæ, an Reformatæ? quomodo determinabunt, ſuum ſucceſſum majoris eſſe momenti, quam olim fuerit ſucceſſus Arianorum, Neſtorianorum, ac ſimilium, vel hodie Anabaptiſtarum, & Socinianorum?

XI. Proteſtantes ſequentia citant loca Scripturæ: *Jerem.* 3. 8. 10. 19. *Luc.* 21. 16. *Rom.* 15. 18. 19. Et 2 *Cor.* 3. 3. Et 2 *Cor.* 3. 10. Et 1 *Theſſ.* 1. 5. Iterum vero rogamus lecto-

rem,

rem, ut inſpiciat ea loca; & niſi plane cæcus ſit, videbit ſibi fucum fieri.

XII. Quartum ſignum, vel indicium quærunt in prædictione Apoſtolica. Meiſn. loc. cit. Zanch. *loc. cit.* citantque *Apoc.* 11. 3. & 14. 6.

XIII. *Reſp.* 1. Ad textum ex Apoc. 11. 3. Lutherus divinitatem Apocalypſis non agnovit, ponens eam dubiam: & diſcipuli Lutheri ſupra magiſtrum ſuum ſapientes, divinam ejuſdem miſſionem, ex libro ſibi, aut ſaltem præceptori eorum, non divino, conantur evolvere. Dicitur in textu: *Dabo duobus teſtibus meis, & prophetabunt mille ducentis ſexaginta diebus amicti ſaccis.* Petimus; an accipiatis hunc locum literaliter, an allegorice? Si allegorice; non ſufficiet vobis ad probandam miſſionem extraordinariam; qui allegorias à probandis rebus fidei excluditis. Sin literaliter accipitis; videte, ne dilabamini. Loquitur textus de *duobus teſtibus*: quinam illi duo? Alios nominabunt Lutherani, alios Reformati: utris habebimus fidem? Cur his, præ illis; aut cur illis, præ his? Teſtes illi prophetabunt *mille ducentis ſexaginta diebus*: dicant nobis, quibus id conveniat literaliter: neque enim illi teſtes, quorum tempus eſt determinatum, aſſument vocationem fundamentalem, ſequentibus temporibus durantem. De his dicitur v. 6. *Hi habent poteſtatem claudendi cælum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum: & poteſtatem habent ſuper aquas convertendi eas in ſanguinem, & percutiendi terram omni plaga quotieſcunque voluerint.* Num eam poteſtatem tribuent Proteſtantes literaliter ſuis Patriarchis? De iiſdem dicitur *v.* 7. quod occidentur, & *v.* 8. quod corpora eorum jacebunt in plateis ci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

vitatis magnæ, ubi Dominus eorum occiſus eſt: & *v. 9.* quod per tres dies & dimidium videbuntur corpora eorum inſepulta: & *v. 11.* quod reviviſcent: & *v. 12.* quod aſcenderunt in cœlum in nube, &c. Num hæc omnia conveniunt litteraliter Proteſtantium Patriarchis?

XIV. *Reſp.* 2. Lutherani, qui unum ex illis teſtibus nominant Lutherum, quem nominabunt ſecundum? Num forte Melanchtonem? Cur hunc, præ Joanne Hus? Si Joannem nominent, quo fundamento? Cur non potius nominant Joannem, cum Hieronymo Pragenſi, qui ſimul vixerunt? quidlibet enim illis licet. Reformati Calvinum nominant, neſcimus, an Zwinglium conſtanter adjungant: interim videntur illudere Deo & hominibus: Deo quidem, quaſi excitaſſet duos prophetas, quorum unus alterum peſſimæ hæreſeos condemnaret: hominibus vero, quaſi iſtis nugis adhiberent fidem. Profecto, qui talia adſerunt, videntur antiquas fabulas renovare, ut hi Lutherum, illi Zwinglium, aut Calvinum, Deucalionem orbis conſtituant.

XV. *Reſp.* 3. Cur alter teſtium non erit Elias? Vide S. Auguſt. *lib.* 20. *de civit. Dei. cap.* 29. Cur alter non erit Enoch? Vide Andr. Epiſc. Cæſar. *in Apoc. cap.* 30.

Anti-Becan Tom. 2. contr. 12. ſect. 13. n. 29.

XVI. *Reſp.* 4. De textu *Apoc.* 14. 6. ſic loquitur Crocius: *Per primum Angelum aliquibus intelligitur Joannes Wiclefus, qui anno* 1371. *in Anglia adverſus Antichriſtum concionibus & ſcriptis detonare cœpit, cui ex intervallo non magno ſucceſſerunt in Bohemia Joh. Hus & Hieron. Pragenſis. Secundus Angelus illis deſignat Lutherum & ejus paraſtatas in Germania, Zwinglium, & OEcolampadium in Helvetia. Tertius*

reli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

reliquos Doctores, qui ubique præconium ſecundi Angeli contra Antichriſtum hactenus continuarunt, & deinceps continuabunt. Sufficit, has nugas retuliſſe.

SECTIO XVII.

De provocatione Proteſtantium ad doctrinæ puritatem.

I. Bucanus dicit, Chriſtum interrogatum de ſua poteſtate & miſſione, noluiſſe reſpondere, Matt. 21. 25. ideoque nec Reformatos teneri. Nam, inquit, *Antichriſtiani, cum doctrinam Evangelii à noſtris inſtauratam convincere falſitatis nequeant, percontantur de noſtra vocatione; exemplo Chriſti, ſunt à nobis ad ipſam Chriſti & Apoſtolorum doctrinam relegandi.* Loc. 42. §. 47.

II. *Reſp.* 1. Chriſtum noluiſſe reſpondere, non dicit Evangelium. 2. Imo Chriſtum adduxiſſe reſponſionem, habet Evangelium. 3. Chriſtum relegaſſe petentes de miſſione ſua, ad doctrinam ſuam & Apoſtolorum, rurſus non dicit Evangelium. 4. Sed nunquid videtur Chriſtus interrogando reſpondiſſe? *Baptiſmus Joannis unde erat? è cœlo, an ex hominibus?* Si enim prius dixiſſent, jam probata erat miſſio; quia Joannes præclarum Chriſto teſtimonium perhibuerat: poſterius autem dicere non poterant. 5. Etiamſi Chriſtus non reſpondiſſet, quid inde? habebat teſtimonium de cœlo loquentis, habebat miracula, quæ fidem faciebant. Quod teſtimonium, quæ miracula habebant primi Reformatores? Matt. 21. 24. Ibid. v. 25. Joan. 1. 29. Matt. 3. 17.

III. Urget Bucanus: ſe cum Chriſto petere: *Si veritatem dico, quare non creditis mihi?* *Reſp.* 1. Quid hoc ad miſſionem Proteſtan- Joan. 8. 46.

tium, in qua non veritatem, ſed abſurda, & contradictoria proferunt. 2. Chriſtus immediate ante dixerat: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* An idem dicent Proteſtantes, qui merito arguuntur ob uſurpatum miniſterium, ut nunc de aliis taceamus? Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras juſtitias
Pſal. 42. 16. meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? 3. Cur non liceat petere cum Apo-
Rom. 10. 15. ſtolo: *Quomodo prædicabunt, niſi mittantur?*

Anti-Bec. Tom. 2. *contr.* 12. *ſect.* 10. *n.* 2.

IV. Sequitur, ut Crocium audiamus, mira proferentem: *Non obtinent magis adverſus nos, quam Phariſæi adverſus Joannem & Chriſtum. Eandem profitemur doctrinam. Eam, quamdiu tenemus, fruſtra ſuggillant noſtram vocatio-*
Ibid. n. 3. *nem.* Addit: *Præconis quidem rebus omnino neceſſarium eſt, ut habeat vocationem legitimam. Verum populi ſalus in eo minime periclitatur; ſi forte non ſatis conſtet de miniſtri vocatione legitima, modo recta doceat. Sicut ægri ſalus non periclitatur ex eo, quod neſcit, unde medicus venerit, & an volente magiſtratu medicinam faciat, modo demonſtret, ſe leges artis tenere in curando. Non enim populus ſed Doctor de vocatione ſua reddet rationem olim in judicio.*

V. *Reſp.* 1. Seposita tantiſper quæſtione doctrinæ, non fruſtra in vocationem Proteſtantium nos inquirere, res ipſa teſtatur. Si Miniſtrorum rebus neceſſarium eſt, ut habeant vocationem legitimam, reddituri alioquin rationem uſurpati miniſterii olim in judicio; num ægre feret Crocius, ſi Miniſtrorum male conſtitutis rebus pro virili conſulamus? eoſdemque moneamus de uſurpato miniſterio, de recogitando extremo judicio? Num fruſtra apud Proteſtantes monentur miniſtri, utiliter ſubditi?

Cap. 11. *art.* 1.

VI. *Reſp.* 2. Juxta Diſciplinam Gallicam,
Ba-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Baptiſmus collatus à non habente vocationem, vel commiſſionem, eſt nullus. An dicent Reformati, non intereſſe populi, non periclitari ullius ſalutem, ſi forte non ſatis conſtet de Miniſtri vocatione legitima, & forte ſine vocatione & commiſſione baptizantis? Præcepit Chriſtus adultis communionem SS. Euchariſtiæ, Reformatis non diffitentibus: Euchariſtia autem à Miniſtris non vocatis adminiſtrata, non eſt Euchariſtia, non Sacramentum. Quomodo igitur ſatisfaciet populus præcepto Chriſti de ſumenda SS. Euchariſtia, ſi ipſi ſit dubium de Miniſtrorum ſuorum legitima vocatione? An nullius ſalus periclitatur, etiamſi populo non ſatis conſtet, an ſatisfaciat præcepto Chriſti?

VII. *Reſp.* 3. Iniqua eſt comparatio medici & Miniſtri: nam quamvis in medico poſſint concurrere, ſcientia & auctoritas; operatio tamen ejus non habet effectum ex auctoritate, ſed ex ſcientia. In Miniſtro autem, quamvis ejus operationes ſupponant aliquam notitiam, non tamen habent effectum, v. g. in adminiſtratione Euchariſtiæ, niſi ex auctoritate per ordinationem accepta: &, ſecundum Reformatos, idem ſtatuendum eſt de adminiſtratione baptiſmi.

VIII. Redit Crocius: *Quid eos juvat ſi demonſtrent in nobis vitium vocationis? Nec ideo ipſorum doctrina vera, nec noſtra falſa. Cauſa bona male poteſt agi, teſte Apoſtolo* Philip. 1. 16. 17. 18. *Non autem ſi indebitus modus agendi ab aliquo teneatur, mox cauſa eſt mala. Hæreat vitium in noſtra vocatione, non ideo doctrina Papiſtica eſt Chriſti, noſtra diaboli. Doctrina noſtra ſi convincatur eſſe à diabolo, nos cauſa cadimus;* *Ibid. n. 4.*

quicquid tandem vitii hæreat in noſtra vocatione. Atque hic poteramus pedem figere.

IX. *Reſp.* 1. Vide igitur, quam levi, & volatili arena pes ille figeretur. Neceſſe eſt, ut hæc tua ſit concluſio, ſi tamen aliquid concludas: *fruſtra à Catholicis impugnari Reformatorum vocationem.* Illam autem concluſionem non obtines: quod probamus. Si defectus, quos arguimus in Reformatorum vocatione, ſunt veri, (quemadmodum oſtendimus eſſe tales) Eccleſia Reformata non eſt Eccleſia vera. Probatur ſequela: Si in Eccleſia Reformata non ſint legitimi Miniſtri, non eſt Eccleſia vera: Sed (ſi defectus, quos arguimus in vocatione Reformatorum, ſunt veri) non ſunt in Eccleſia Reformata legitimi Miniſtri. Ergo non eſt vera Eccleſia. Sequela majoris eſt manifeſta: nam Eccleſia conſtituitur ex Miniſtris & ſubditis, quorum altero deficiente, deficit Eccleſia. Legitimi Miniſtri, fatentibus Reformatis, ingrediuntur definitionem veræ Eccleſiæ: cui proinde non competit definitio, nec competit definitum: neque poteſt eſſe vera Eccleſia, cui deſunt legitimi Miniſtri. Ergo ex defectu legitimæ vocationis, recte probamus, Eccleſiam Reformatam non eſſe veram Eccleſiam. Ergo non fruſtra impugnatur à nobis Reformatorum vocatio: quæ eſt concluſio contradictoria ejus, quam Crocius habet probandam.

X. *Reſp.* 2. Si defectus, quos arguimus in vocatione Reformatorum, ſunt veri; Eccleſia Reformata nec habet verum baptiſmum, nec veram Euchariſtiam: de quo in antecedentibus dictum. Atqui illa non eſt Eccleſia vera, quæ nec verum baptiſmum habet, nec veram Euchariſtiam. Conſequenter,

er, ex defectu legitimæ vocationis, recte probamus, Eccleſiam Reformatam non eſſe veram Eccleſiam. Ergo non fruſtra impugnatur à nobis Reformatorum vocatio.

XI. *Reſp.* 3. Petit Crocius: *Quid eos juvat, ſi in nobis demonſtrent vitium vocationis?* Hoc juvat; quod eo ipſo demonſtremus, apud vos nec veram Eccleſiam eſſe, nec vera Sacramenta. Juvat quemlibet Chriſtianum, ſi in proximo ignota mentis detegat vulnera; ne contracta putredine, animam interimant ſecunda morte, omni cura & ſollicitudine cavenda. Sed, inquit, *Non ideo ipſorum doctrina vera, nec noſtra falſa.* Agnoſcimus, à vocatione non dependere veritatem aut falſitatem cujuſcumque doctrinæ: oſtendimus autem, quid à vocatione dependeat. Recte dicit: *Cauſa bona male agi poteſt, teſte Apoſtolo.* Quis enim dubitat? Addit: *Non ſi indebitis modis ab aliquo teneatur, mox cauſa eſt mala.* Non quilibet indebitus modus agendi, arguit cauſam eſſe malam: ſed defectus vocationis, arguit Eccleſiam non eſſe veram; arguit congregationem ſchiſmaticam, apoſtaticam, vel tumultuantium, legitimis Sacramentis deſtitutam. Dicit: *Hæreat vitium in noſtra vocatione, non ideo doctrina Papiſtica eſt Chriſti, noſtra Diaboli.* Ex defectu vocationis, non concludimus affirmative pro noſtra doctrina, pro noſtra Eccleſia, vel pro validitate noſtrorum Sacramentorum; niſi aliud addatur, & ſuppoſita aliqua Eccleſia, reliquis de nullitate vocationis legitime convictis, una ſolaque remaneat. Neque ex defectu vocationis concludimus falſitatem cujuſcumque doctrinæ; ſed doctrinæ veſtræ de Eccleſia, quan-

do aſſeritis, Eccleſiam Reformatam eſſe Eccleſiam Jeſu Chriſti: ſed ex eodem defectu concludimus nullitatem Sacramentorum veſtrorum, juxta præmiſſas probationes. Quo poſito, vos ipſi diſpicite, cujuſnam ſit: *Doctrina noſtra ſi convincatur eſſe à diabolo, nos cauſa cadimus: Donec convincatur, non cadimus, quicquid tandem vitii hæreat in vocatione.* Si illud vitii hæreat in veſtra vocatione, quod oſtendimus hærere: jam eo ipſo convicti eſtis, nec veram apud vos eſſe Eccleſiam, nec vera Sacramenta: nec tamen credit Crocius, ſe cauſa cadere, quicquid vitii hæreat in vocatione.

XII. Quia nihil communius in hac cauſa auditur à Proteſtantibus, quam provocatio ad puritatem doctrinæ, libet & Zanchium producere dicentem: *Johannes in Epiſt.* 2. *aſſignans veram differentiam verorum & falſorum Miniſtrorum, an à Deo ſint, necne, & ideo an audiendi ſint, necne audiendi, doctrinæ, non autem perſonarum ſucceſſionem in medium attulit, dicendo:* Si quis veniat ad vos (*nempe vel ordinarie per homines miſſus ac ordinatus, vel extra ordinem*) non habens tamen doctrinam hanc, nolite eum recipere: *quaſi dicat à contrario, ſi vero habeat doctrinam illam, recipite, & audite eum.*

Tom. 4. lib. 1. in 4. præcept. q. 3.

XIII. *Reſp.* 1. Unde probatur, eo loco agi de differentia verorum, & falſorum Miniſtrorum; & non potius in genere de impoſtoribus, ſive illi miſſionem prætexerent, ſive non? 2. Demus agi de veris, falſiſque Miniſtris: Hæc erit ſententia Apoſtoli; Miniſtrum, ſive verum, ſive falſum, qui veram doctrinam non adfert, non eſſe recipiendum. An inde ſequitur; Miniſtrum, ſive verum, ſive falſum, modo veram

am doctrinam adferat, eſſe recipiendum? Ne quidem vos ipſi hoc docetis, uti in præcedentibus eſt oſtenſum.

XIV. Itaque committit Zanchius fallaciam conſequentis; ac ſi diceret Sophiſta: Quodcunque non eſt animal, non eſt homo: Ergo, quodcunque eſt animal, eſt homo. Non enim hoc ex illo ſequitur; cum plus requiratur ad eſſe hominem, quam ad eſſe animal; ſicut plus requiritur, ut aliquis recipiatur, tanquam Miniſter veræ Eccleſiæ, quam ut adferat veram doctrinam.

XV. Addunt aliqui; ſe cum Tertulliano dicere: *Ex perſonis probamus fidem, an ex fide* De Præ-
perſonas? conſequenter, non eſſe inquiren- ſcript.
dum de miſſione, ſed de fide. *Reſp.* 1. Tertullianus ibi agit de lapſis; docetque, ex eorum caſu non eſſe concludendum contra Eccleſiam Catholicam. 2. Ex fide probamus perſonas, quando de miſſione, per fidem Chriſtianam ordinata, inquirimus.

SECTIO XVIII.

De provocatione Proteſtantium ad ordinationem populi, &c.

I. Bucanus, quærens, quæ fuerit prima Reformatorum vocatio, dicit, eam fuiſſe ordinariam, & extraordinariam ex conſtitutis regulis & ſignis. Addit vero: *Et quia fue-* Loc.42.§.
runt à ſuis populis & gregibus, & legitimis Magi- 47.
ſtratibus agniti & ordinati legitimi Paſtores. Ita triplicem videtur in illis ponere vocationem: ordinariam, ab Eccleſia Romana; extraordinariam, immediate à Deo; & il-

lam,

lam, quæ à populis & Magiſtratibus obtinetur. Hanc autem referatne ad ordinariam, vel extraordinariam, judicet lector.

II. Sed unde docebunt Reformati, populum & Magiſtratum habere poteſtatem ordinandi legitimos Paſtores? Novimus, à populo ſelectos Diaconos, quos Apoſtolis
Act. 6. 6. offerrent ordinandos. Novimus Joſeph &
Act. 1. 23. Mathiam à populo eſſe propoſitos. Ignoramus, à populo Diaconos legitime ordinatos, Mathiam miſſum. Vid. S. Chryſoſt. *Hom. 3. in Act.*

Act. 6. 6. 1 Tim. 5. 22. Tit. 1. 5.
III. Legimus, Diaconos eſſe ordinatos per manuum impoſitionem; cujus & Paulus Apoſtolus meminit. Legimus, Presbyteros à Tito eſſe conſtitutos. Nullibi vero legimus, Eccleſiæ Miniſtros à populis & legitimis Magiſtratibus eſſe ordinatos, aut recte poſſe ordinari. Exhibeant nobis, vel conceſſionem iſtius poteſtatis, Magiſtratibus & populo competentis; vel doceant de exemplo per Scripturas divinas; qui monent, ut ſine Scripturis non credamus.

IV. Illud mirandum, Reformatos, in hac materia neſcire conſequenter loqui. Ipſi docent: *Quod Prædicans intrudens ſeipſum, etiamſi approbatus fuerit à populo, non poterit approbari per Prædicantes vicinos.* Vel igitur poteſtas ordinandi competit populo, & Magiſtratui conjunctim, vel diviſim. Si conjunctim: vel requiritur, ut legitimus Magiſtratus ſit fidelis, vel ſufficit infidelis. Infideli Magiſtratui competere poteſtatem ordinandi cum populo fideli, non dicetis. Neceſſe igitur eſt, ut ſit fidelis. Ergo tempore Apoſtolorum nulla eſt facta ordinatio Miniſtri Eccleſiaſtici per populum & Magiſtratum

Diſcipl. Gall. cap. 1. art. 24.

ſtratum; quod tunc nullus Magiſtratus legitimus fuerit fidelis in toto Imperio Romano. Rurſus: ſi conjunctim Magiſtratui & populo tribuenda eſt poteſtas ordinandi; ea erit æqualis apud omnem civitatem, & quemcunque pagum, legitimo Magiſtratu non deſtitutum. Quando igitur gratiam populi & Magiſtratus quis obtinuerit, poterit ab his agnoſci & ordinari, irrita prioris Paſtoris ordinatione. An hac ratione quibuſlibet turbulentis aperiatur via, ipſimet judicate. Sin autem diviſim Magiſtratui & populo competit poteſtas ordinandi; cujuſnam prævalebit ordinatio, ſi alium populus, alium Magiſtratus ordinaverit? Si Magiſtratus fuerit infidelis, vel fidelis exiſtens, nolit quenquam ordinare, licebit populo, Prædicantem pro libitu ordinare, nec indigebit approbatione vicinorum Prædicantium. Quomodo hæc conſiſtunt cum allegato decreto Diſciplinæ Gallicæ?

V. Accedit, quod S S. Patres ab initio Eccleſiæ arguerunt in hæreticis defectum miſſionis; qui tamen habebant has, aut illas nationes ſequentes.

VI. Recte veſter Zanchius: *Qui irrumpunt abſque legitima vocatione, non ſunt digni nomine Miniſtrorum, ſed inſidiatores ſunt, & lupi vocantur à Chriſto.* Cumque hucuſque non doceatis de legitima vocatione primorum Reformatorum, dicimus cum S. Auguſtino: *Quemnam teſtem vobis* (Manichæus, Zwinglius, &c.) *ſui Apoſtolatus adduxit?* Lib. 3. contr. Fauſt. cap. 4.

Tom.4.lib. 1.in 4.præcept. loc.4. q.2.

SECTIO

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

SECTIO XIX.

De provocatione Proteſtantium ad officium fidelium.

I. Dicunt aliqui, etſi Paſtores non eſſemus, incumberet tamen nobis, prout omnibus fidelibus, officium inſtitutionis, pro modulo gratiæ à Deo acceptæ.

II. *Reſp.* Si per officium inſtitutionis intelligunt monitionem, *Rom.* 15. 14. correptionem aliquam inquietorum, 1 *Theſſ.* 5. 14. converſionem peccatoris ab errore viæ ſuæ, *Jacob.* 5. 20. nihil contradicimus. Sin autem omnibus fidelibus competere velint regimen Eccleſiæ, & munus Paſtorale; & ſibi & veritati faciunt injuriam: ſibi quidem, cum propriam doctrinam deſtruunt; veritati autem, quia Apoſtolus in contrarium eſt:

Hebr. 5. 4. *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron.*

Exam. fid. lib. 2. part. 1. cap. 2. n. 34. III. Proponit Scheiblerus: Etiam laicos eſſe audiendos: quia etiam laicis dictum eſt, ut caveant falſos Prophetas.

IV. *Reſp.* Inde non ſequitur, laicos teneri ad audiendos falſos Prophetas; quos melius fugiendo cavent, quam audiendo. Similiter id non ſequitur ex mandato Apoſtolico, de omnibus audiendis, &, quæ bona ſunt, retinendis. Quomodo enim probatur, eo mandato teneri unumquemque particularem fidelem; & non potius id eſſe eorum munus, qui Eccleſiæ præſunt? Concedimus, probandos eſſe Spiritus ſi ex Deo ſint. Sed cujus id erit? Num uniuſcujuſque particularis fidelis? Hoc non probatur. Et quamvis id certo modo concederetur,

etur, facillimum tamen foret, teſtante Scriptura: *Qui novit Deum, audit nos. In hoc cognoſcimus Spiritum veritatis, & ſpiritum erroris.* Hac ratione probantur ſpiritus falſorum Prophetarum, etiamſi doctrinam eorum non audiant fideles. Lutherus, Scheiblerus, &c. non audiunt ſuperiores Eccleſiæ, quibus debent ſubeſſe: ergo habent ſpiritum erroris, ergo eorum ſpiritus non eſt ex Deo. 1 *Joan.* 4. 6.

V. Iterum dicit Scheiblerus: Unicuique reddendam eſſe rationem fidei noſtræ, etiam à laicis. 1. *Petr.* 3. 15. *Ibid. n.* 4 5. 6.

VI. *Reſp.* Inde non ſequitur, audiendam eſſe doctrinam cujuſcunque falſi Prophetæ: poteſt enim fidelis etiam falſo Prophetæ reddere rationem fidei ſuæ, dicendo, quid credat, cui credat, cur credat; licet non audiat doctrinam falſi Prophetæ. Tenetur ergo fidelis reddere rationem fidei ſuæ: ſed non tenetur audire rationem perfidiæ alienæ. Falſos Prophetas declinando tutiſſime cavet particularis fidelis; & juxta Scripturam, nec Ave ipſis dicit, qui veritatem Eccleſiæ novis dogmatibus, pacem nefario ſchiſmate perturbant. Inde & ſuperiores Eccleſiæ, miſſionem examinantes, laudantur in Angelo Epheſi: *Tentaſti eos, qui ſe dicunt Apoſtolos eſſe, & non ſunt: & inveniſti eos mendaces.* *Apoc.* 2. 2.

SECTIO XX.

De provocatione Proteſtantium ad exempla.

I. Dicunt: Inde ab initio Prophetas non fuiſſe admiſſos, & id patere ex Michæa, cui maxime contradictum eſt.

II. *Reſp.*

II. *Reſp.* Inde non probatur, quemlibe admittendum eſſe, qui ſe dicit eſſe Prophetam, vel extraordinarie miſſum. Hinc Bu-
Loc. 42. §. 43. canus quærit: *Quid ſi extraordinariam vocationem ex unius Dei intrinſeco afflatu profectam, aliquis jactet, an protinus erit audiendus?* & reſpondet: *Non: ſed ut veram & legitimam a adulterina diſcernamus, tres obſervandæ regulæ. Una, ut ei demum ibi ſit locus, ubi nullus eſt legitimæ ordinariæ vocationis uſus, quem ejuſmod quiſpiam Doctor contempſiſſe videri poſſit. Altera ut probetur ejuſmodi hominis ſpiritus, priuſquam admittatur, id eſt, tum ejus doctrina ad Verb Dei normam, quoad ejus fieri poteſt, exigatur,* &c. *Tertia, ut ſic probati ab Eccleſia, cuju ipſi fundamenta jecerint, legitime ordinentur.* Ergo exemplum Michææ, & contradictio, quæ ipſi obtigit, male allegatur ad ſtabiliendam primorum Reformatorum vocationem extraordinariam.

III. Conſideret lector regulas Bucani, unde veram & legitimam vocationem, ex unius Dei intrinſeco afflatu profectam diſcernendam tradit ab adulterina. Prima vult; Nullum eſſe legitimæ ordinariæ vocationis uſum. Quis de eo judicabit? Num quilibet Chriſtianus? At quid, ſi alii aſſerant, legitimum ſupereſſe uſum; alii dicant, nullum reperiri? Eritne credendum affirmantibus, vel negantibus? Si negantibus licet ſuæ opinioni inhærere, dictamen conſcientiæ ſuæ jactantibus; & ipſi ſuo judicabunt periculo non modico; & occaſionem præbebunt quibuſlibet inquietis, conſtitutum à Chriſto & Apoſtolis Eccleſiæ ordinem, quotieſcunque libuerit, perturbandi. Licebit & Anabaptiſtis judicare, nullum apud vos eſſe ordinariæ vocationis

ſum: ſuoſque Miniſtros ex intrinſeco unius Dei afflatu vocatos credere. Si id Anabaptiſtis non licet; cur licet Reformatis?

IV. Altera regula vult; Hujuſmodi hominis doctrinam & mores explorari. At vero, quis explorabit? Num quilibet Chriſtianus? Alii judicabunt, doctrinam Verbo Dei conformem, alii difformem. Eſtne ſtandum affirmantibus, an negantibus? Si affirmantibus licet ſuæ opinioni inhærere, dictamen conſcientiæ ſuæ jactantibus: licebit Anabaptiſtis judicare, doctrinam Magiſtrorum ſuorum eſſe ex Verbo Dei petitam: adeoque illos arcano Dei afflatu eſſe vocatos. Si id Anabaptiſtis non licet; unde Reformatis?

V. Tertia regula vult; Ejuſmodi hominem, ſic probatum, ab Eccleſia, cujus ipſe fundamenta jecerit, legitime ordinari. Sic dicent Anabaptiſtæ, dicent quilibet hæretici & ſchiſmatici, ſuos Magiſtros prædicto modo eſſe probatos ab Eccleſia, cujus ipſi fundamenta jecerint. Adeoque univerſi & ſinguli erunt habendi, ex unius Dei intrinſeco afflatu, legitime vocati. Vel ſi id de univerſis & ſingulis non eſt dicendum; cur de Reformatis; niſi quod ſeſe, omnium aliorum exemplo, venditent orbis terrarum judices, à quorum arbitrio dependeat, quid ſanctum ſit, quid profanum?

VI. Quoad ordinationem, aliqui hæretici & ſchiſmatici dicent cum Reformatis, ſuos Magiſtros eſſe ab Eccleſia, cujus ipſi fundamenta jecerint, legitime ordinatos; proindeque nihil ipſis deeſſe, cur non cenſeantur vocati unius Dei intrinſeco afflatu, juxta regulas Bucani. Alii vero hæretici & ſchiſmatici dicent; à Bucano ſibi fucum fieri,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ri, qui hominum, & quidem laicorum ordinationem requirat, poſt Dei extraordinariam vocationem, & hoc poſt, & per collectam Eccleſiam: quaſi mere laicis (contra doctrinam Reformatorum) competeret facultas ordinandi Miniſtrum Eccleſiæ: dicent, ridicule eum in finem allegari textus 1 *Tim.* 6. 3. 4. 5. & 2 *Tim.* 3. 6. & 2 *Petr.* 2. 14. *Judæ* 1.

Loc. 42. §. 44. VII. Sed iterum audiendus eſt Bucanus: petit: *Anne ceſſante ordinaria vocatione, quivis Chriſtianus in ſacris literis verſatus, falſam doctrinam impugnare, & veram aſſerere debet, & eo nomine ſuggeſtum aſcendere poteſt?* & reſpondet: *Abſit: hoc enim eſſet aperire oſtium cuivis, ubivis, qui ſe ſapientem exiſtimaret, corruptæ ſeu vero, ſeu falſo doctrinæ impugnandæ prætextu, ad clandeſtinos conventus habendos: quod factitare ſolent Anabaptiſtæ & libertini, peſſimum illorum exemplum ſecuti, qui Antiochiæ primum, ac deinceps in Galatia & alibi clam irrepentes tantos ediderunt tumultus. Act.* 15. 14.

VIII. Hæc reſponſio, uti eſt vera, & Scripturæ conformis; ita oſtendit, Bucani regulas, pro diſcernenda legitima vocatione, ex intrinſeco Dei afflatu, ab adulterina, non ſubſiſtere. Nam prima regula, de defectu ordinariæ vocationis hic ſupponitur. Alteri facile ſatisfit à Chriſtiano, in ſacris literis verſato, ſiquidem mores ejus multitudini probentur: quid enim omni hæretico facilius, quam invenire adhærentes, qui judicent doctrinam ejus Verbo Dei conformem? Tertia nullam difficultatem habet: erit enim ſic probatus ab Eccleſia, cujus ipſe fundamenta jecerit; & ab ea (ſi volet) legitime ordinabitur. Sic idem ille Chriſtianus, juxta regulas Bucani, habendus

us erit unius Dei intrinſeco afflatu vocatus,
: legitimus Miniſter Eccleſiæ : & tamen ei-
em, juxta poſteriorem Bucani reſponſio-
em non licebit ſuggeſtum conſcendere.
x quo conſtat; non quaſlibet contradictio-
es, adverſus aſſumptam à Proteſtantibus
ocationem, eſſe contemnendas; quamvis
rophetarum vocationi immerito ſit con-
radictum.

IX. Scheiblerus dicit, Jeremiam Prophe- *Exam. fid. lib.2. part. 1.cap.2.n. 9.11.12.*
am reprehendiſſe Sacerdotes, licet ipſe eſ-
ẽt Sacerdos; nec propterea amiſiſſe miſſio-
ıem: & ſic egiſſe Lutherum.

X. *Reſp.* Jeremias non receſſit ab unitate
idei & charitatis: imo cum Sacerdotibus
ejus temporis habuit communem Dei cul-
um. Neque probatur, omnes Sacerdotes
ejus temporis à vero Dei cultu aberraſſe;
quamvis multi peccaverint, & fuerint repre-
henſibiles. Hoc autem: quid prodeſt Lu-
thero, fidei unitatem deſerenti, charitatis
unitatem dilaceranti? Jeremias extraordi-
nario modo fuit à Deo vocatus: idemne de
ſuo Luthero probarunt Lutherani?

XI. Alii objiciunt, quod etiam Donati- *In Collat.3. diei cap.7.*
ſtæ tergiverſando petiverint, quis Auguſti-
num ordinaſſet; eodemque modo nunc Pon-
tificios procedere.

XII. *Reſp.* 1. Donatiſtæ volebant, inva-
lidam eſſe ordinationem à malo factam:
an idem volunt Proteſtantes, aut Catho-
lici? 2. Donatiſtæ agebant tergiverſando con-
tra unum Epiſcopum: nos agimus contra o-
mnes omnino Miniſtros Proteſtantes. 3. S.
Auguſtinus reſpondit petentibus: vos, mo-
re Donatiſtarum, tergiverſando quæſtionem
fugitis.

SECTIO

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

SECTIO XXI.
De vocatione in caſu neceſſitatis.

Anti-Becan.Tom.2. contr. 12. ſect.6. n.3. I. Docet Crocius: *Si Presbyterium aliquo caſu in loco inacceſſo pereat, Eccleſia poteſt, prævia Dei invocatione, Miniſtrum eligere, qui munere Paſtorali fungatur, donec aliunde Presbyteri accedant, qui eum ordinent.* Fatetur autem in ſequentibus, ibid. n. 5. *quod nulli Miniſtri ſint conſecrati à laicis in Eccleſia Catholica.* additque: *Nobis ea mens nunquam fuit. Nunquam diximus, à mere laicis conſecratos eſſe: Nemo, quod ſciam, dixit, à ſolis Presbyteris regentibus, quos laicos Seniores vocant.*

II. *Reſp.* Ad hunc locum primo notanda eſt inadvertentia Crocii, neſcientis, quenquam ex Reformatis aſſeruiſſe, à mere laicis conſecratos eſſe Eccleſiæ Miniſtros; cum tamen Bucanus aſſerat, primos Reformatores à populis & Magiſtratibus ordinatos eſſe legitimos Paſtores. *Loc.42.§. 47.*

III. Deinde, conſideranda Reformatorum doctrina: *Sacramentorum adminiſtratio non minus Paſtoribus eſt propria, quam Verbi Dei prædicatio.* Sacramentorum adminiſtrationem ſic propriam dicunt Paſtoribus, ut baptiſmus, ſine vocatione aut commiſſione adminiſtratus, ſit nullus: idem omnino dicendum de Sacramento S S. Euchariſtiæ. Ponamus igitur cum Crocio, Presbyterium aliquo caſu in loco inacceſſo perire: ſi Eccleſia, prævia Dei invocatione, poteſt Miniſtrum eligere, qui citra ordinationem munere Paſtorali fungatur, erunt Sacramenta valida, quæ talis Miniſter adminiſtrabit; fruſtra cæteroquin eligendus, ſi valida non adminiſtraret Sacramenta. Ergo male docet *Synop. pur. Theol.Diſp. 42.thes. 65.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Diſciplina Gallica, baptiſmum adminiſtra-
tum ſine vocatione, aut commiſſione eſſe
nullum: talis enim Miniſter, ſine vocatio-
ne aut commiſſione valide adminiſtrat, ex-
pectans ordinationem à Presbyteris: male
docet Synopſis, Sacramentorum adminiſtra-
tionem Paſtoribus eſſe propriam.

IV. Accedit; ſi talis à populo electus vali-
de adminiſtrat Sacramenta; cur ejus poteſtas
non durat, niſi donec aliunde Presbyteri ac-
cedant, qui eum ordinent? Ubi fundamen-
tum in S. Scriptura, vel in antiquitate? Quis
unquam audivit, legitime conſtitutum Ec-
cleſiæ Miniſtrum, nova indigere ordinatio-
ne? figmenta ea ſunt perverſæ novitatis.

V. Neque dicant, neceſſitatem in loco
inacceſſo conſtitutis patrocinari. Nec enim
affert patrocinium ulla neceſſitas, ut valida
ſint Sacramenta, quæ ex natura rei ſunt in-
valida. Vid. Petr. Mart. *Loc Comm. Claſſ.* 4.
cap. 2. n. 8.

VI. Florimundus Remundus retulit, i-
nitio prætenſæ Reformationis, multos præ-
dicaſſe, & Sacramenta adminiſtraſſe ſine
ulla ordinatione; qui tamen ſucceſſoribus
ſuis ordinationem impertiti ſunt, quam
non habebant. De iiſdem dicit Synopſis
Pur. Theol. *Si aliqui in principio Reformationis,* *Diſp.* 42.
abſque prævia certæ cujuſdam Eccleſiæ vocatione, *theſ.* 42.
*Evangelium Chriſti plebi ipſi reclamanti annuncia-
runt, illi eodem ſpiritu ad illud opus Miniſterii a-
cti fuerunt, quo olim Apollo, Cypri & Cyrenii,
qui olim in Judæorum Synagogis & coram Gentili-
bus myſteria Jeſu Chriſti prædicaſſe dicuntur Act.*
11. & 13. *tametſi aut à Judæis, aut à Gentili-
bus, aut ab Apoſtolis, aut ab Evangeliſtis ad il-
lud munus fuiſſe ordinatos nuſquam legatur.*

VII. *Reſp.* At vero diſputaverit Apollo, *Act.* 18.25.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

& eloquentiam ſuam Jeſu Chriſto, ferven
Spiritu, impenderit: non ideo erexit Ec
cleſias; non ideo adminiſtravit Sacramenta
Epiſcopis & Presbyteris propria, niſi prævi
ordinatus & miſſus. Ex Cypriis & Cyreniis
Antiochiæ Chriſtum annunciantibus, nul
los fuiſſe ordinatos miſſos, non dicit Scri
ptura Divina. Inſtruere errantes, illiſqu
viam Domini aperire, privatis omnino li
cet. Sed illi, quod conſtat, non habuerun
Act. 11. 22. Miniſterium ante adventum Barnabæ, nor
erexerunt Eccleſias, non aſſumpſerunt ca
thedram, non adminiſtrarunt Sacramenta
de quibus ſola, totaque eſt quæſtio.

VIII. Eadem eſt ratio de diſperſis fide
libus ob perſecutionem Jeroſolymitanam
qui leguntur evangelizaſſe pertranſeunte
Act. 8. 4. Philippus etiam baptizavit, ut Diaconus
Ut autem Samariæ erigeretur perfecta Ec
Ibid. v. 15. cleſia, iverunt Petrus & Joannes. Nam Ec
cleſiaſticum corpus formare, doctrina &
diſciplina regere, & adminiſtrare omni
Sacramenta, ſine ordinatione, inauditum
eſt; & vos contrarium docetis in Synodo
Nat. Dordrecht. 1574. *art.* 9. & 11.

IX. Aliud exemplum adfert Synopſis
Diſp. 42. *theſ.* 43. *Origenes alicui in urbe in qua nullus eſt Chriſtianus evangelizanti contingere poſſe aſſeverat, ut poſtmodum communi auditorum, quos ad Chriſtum convertit, ſuffragio, Epiſcopus ordinetur.* Hom. 11 in 18. Num.

X. *Reſp.* Verba Origenis hæc ſunt: *Conſi
deremus ne forte ſicut in aliqua (verbi gratia) ci
vitate, ubi nondum Chriſtiani nati ſunt, ſi acce
dat aliquis, & docere incipiat, laboret, inſtruat
adducat ad fidem, & ipſe poſtmodum iis, qu
docuit, Princeps & Epiſcopus fiat*, &c. Talen
poſſe Epiſcopum fieri, nemo dubitat: ſe
fide

de non bona Synopſis Origeni tribuit, qua-
poſſet contingere, ut talis *communi audito-*
um, quos ad Chriſtum convertit, ſuffragio Epi-
opus ordinetur.

SECTIO XXII.

Expenduntur ſententiæ Proteſtantium.

I. Conſtat ex dictis, vocationem extra-
rdinariam apud Calviniſtas pro articulo fi-
ei in publica Confeſſione haberi; à Calvi-
o, & à prioribus prætenſis Reformatori-
us fuiſſe defenſam; à Luthero jactatam.
xtraordinariam autem illam vocationem,
uomodo conentur probare, vidimus: ſed
m dolore obſervavimus, ejuſmodi eſſe
robationes, quæ magis videntur ad luden-
um in re ſeria, quam ad aſſerendum inſti-
utæ. Quis judex non reprehenderet pro-
uratorem, ſi temere ſuſcipiat alienæ cau-
patrocinium, cui procurator non deeſt?
uis Princeps admittet legatum, niſi cre-
entialibus literis à mittente inſtructum?
rimi Reformatores voluerunt haberi pro- *L. ſi quis. 1. C. de mandat. princ.*
uratores Dei in curanda Eccleſia: legati
hriſti ad fideles miſſi, extra ordinem divi-
itus excitati. Ubi mandatum, ubi literæ
redentiales? Non urgemus miracula, tan-
uam ſigilla Dei: probent quacunque ra-
one, ſed ſufficienti, primos Reformato-
s eſſe extraordinarie miſſos. Determinent
ſi ex Scriptura, quid ſufficiat ad proban-
am miſſionem extraordinariam: quod-
unque Scriptura pronunciaverit, nobis ra-
um, fixumque erit.

II. Quoad ordinariam vocationem, au-
ivimus, quæ dicant Proteſtantes, non tan-
um à veritate, ſed etiam ab omni recta ra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tione aliena: ut quæ nec inter ſe cohærent, nec initium, nec exitum inveniunt.

III. Itaque Proteſtantium alii ſtatuunt 1. vocationem extraordinariam. 2. alii partim ordinariam, partim extraordinariam. 3. alii vero ordinariam. 4. alii ordinationem Magiſtratuum & populorum. 5. vocationem in caſu neceſſitatis, quæ tamen ſit radix & fundamentum novæ vocationis. 6. alii volunt, omnes Chriſtianos habere jus Sacerdotale in ſemetipſis. Nullam vero habent Proteſtantes ſententiam de vocatione toti Eccleſiæ ſuæ communem.

IV. Optaremus proinde intelligere ex Proteſtantibus, quomodo certi ſint de validitate ſui Miniſterii; poſtquam communi ſententia partis ſuæ nequeunt eſſe certi, ſive de ſola vocatione extraordinaria; ſive de vocatione partim ordinaria, partim extraordinaria; ſive de ſola vocatione ordinaria; ſive de ordinatione Magiſtratuum & populorum; ſive de vocatione neceſſitatis; ſive de paradoxo Sacerdotii laicalis. Si cauſa agitur Eccleſiæ Catholicæ contra partem Proteſtantium, uti revera agitur; hoc ipſo everſum eſt totum illorum miniſterium, quod nulla pars habeat communem ſententiam ſuper validitate ſui Miniſterii: conſequenter neſciunt, an unquam à ſuis Miniſtris ſint valide abſoluti à peccatis; neſciunt, an unquam acceperint corpus & ſanguinem Domini in ſua cœna. Hoc autem quantum ſit malum, judicent ipſi Proteſtantes, qui ſalutis ſuæ æternæ curam habent.

SECTIO XXIII.

Declaratur neceſſitas miſſionis.

I. Quia nonnulla Proteſtantium effugia hoc agunt, ut tollatur miſſionis neceſſitas, conſultum erit, eandem breviter ſtabilire, tum ut cavillationibus obvietur, tum ut Arminianorum, ab Anabaptiſtis & Socinianis mutuata ſententia, miſſionis neceſſitatem deſtruens, convellatur. Ita enim aperte Huttenus: *Rotunde dico, nos non indigere miſſione, nec venditare miſſionem: miniſterium tamen noſtrum, & vocationem eſſe Chriſtianam.* Et poſtea: *Non indigemus miſſione, ideoque nec volumus.* *Reſp. ad.4. quæſt.Præfat.*

II. Concilium Tridentinum ita ſtatuit: *Si quis dixerit eos, qui nec ab Eccleſiaſtica & Canonica poteſtate rite ordinati, nec miſſi ſunt, ſed aliunde veniunt, legitimos eſſe Verbi & Sacramentorum miniſtros, anathema ſit.* *Seſſ.23. can.7.*

III. Neceſſitatem miſſionis probamus 1. ex teſtimonio Apoſtolico: *Quomodo prædicabunt, niſi mittantur.* Rom. 10. 15.

IV. Dicit Huttenus 1. Requiri miſſionem in Apoſtolis; quia quaſi novam doctrinam erant annunciaturi. *Reſp.* 1. Illa cauſa non legitur in textu, ſed textui infertur. 2. Etiamſi ob doctrinæ **novitatem** requireretur miſſio; non tamen ideo ceſſaret eſſe abſolute neceſſaria. Vid Syn. pur. **Theol.** *Diſp.* 42. *theſ.* 10. *Ibid.pag.6.*

V. Dicit Huttenus 2. Interrogationem S. Pauli oſtendere, nullo modo poſſe fieri talem prædicationem ſine miſſione: & probat ex præcedentibus; quia nulla poteſt fieri invocatio Dei ſine fide, nulla fides ſine auditu, nullus auditus ſine Prædicante.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Reſp. Non vult abſolute Apoſtolus, nullam invocationem Dei poſſe fieri ſine fide; videmus enim hæreticos invocare Chriſtum & Deum: ſed vult, nullam invocationem ſalutarem poſſe fieri ſine fide. 2. Ita non abſolute vult Apoſtolus, nullam dari fidem ſine auditu; ſive neminem credere ſine Prædicante; cum & ipſe ex peculiari revelatione crediderit ſine Prædicante: ſed vult, fidem ſalutarem, juxta ordinariam Dei legem, non obtineri ſine Prædicante. 3. Sequitur: *Quomodo prædicabunt, niſi mittantur?* non voles, abſolute impoſſibilem eſſe prædicationem ſine miſſione; ſed prædicationem ſalutiferam, quæ conſtituit Eccleſias Chriſto, quæque homines ducit ad ſalutiferam fidem & invocationem, ſine miſſione fieri non poſſe. Nam & Ariani v. g. prædicarunt Chriſtum, & omnes ſchiſmatici prædicant Chriſtum: verum quia extra Eccleſiam ſine legitima miſſione prædicant, non eſt eorum prædicatio conſtitutiva Eccleſiarum, nec per ſe ſalutifera. 4. Ipſe Huttenus contendit, factam eſſe prædicationem ſine miſſione Judæis & Gentibus: quomodo igitur poſtea aſſerit, Apoſtolum agere de tali prædicatione, quæ ſine miſſione erat impoſſibilis? *Mentita eſt iniquitas ſibi.*

Ibid.

VI. Neceſſitatem miſſionis probamus 2. ex Apoſtolico edicto: *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron.*

Hebr. 5. 4.

VII. Dicit Huttenus, ibi tantum agi de Summo Sacerdote veteris Teſtamenti; adeoque eſſe argumentum à ſpecie ad ſpeciem. *Reſp.* 1. Sit verum, agi de Summo Sacerdote veteris Teſtamenti *Hebr. 5. 1.* modo ſimul

Ibid. pag. 13. 14.

ſimul agnoſcatur, de Pontifice agi non ſe inſerente, ſed aſſumpto à Deo. 2 Poſtquam in particulari egit Apoſtolus, *v.* 1. 2. 3. ut tranſeat ad Chriſtum, ponit generale dogma, *Nec quiſquam*, &c. Ac deinde pergit in oſtendenda vocatione Chriſti, & cæteris officiis Pontificiis, Chriſto competentibus, & à Chriſto exercitis. Non eſt ergo argumentum à ſpecie ad ſpeciem; ſed eſt univerſalis propoſitio, cujus limitationem non probant Arminiani. Verba etiam ſtatuti, negative prolata, denotant neceſſitatem præciſam. Marſ. *Tom.* 1. *conſ.* 39. *n.* 38.

Vid. Adam. Saſbout. *in hunc loc.*

VIII. Itaque Deus dat Eccleſiæ ſuæ Paſtores uſque ad finem mundi, vel per ſeipſum immediate, & ſine prævia ſucceſſione; vel mediantibus hominibus ad hoc conſtitutis. Invaſores Miniſterii licet habuerint multos ſequaces, graviter puniti ſunt, *Num.* 16. Rex Jeroboam reprehenditur, quod conſtituerit Sacerdotes, 3 *Reg.* 12. 31, 32. Rex Ozias, uſurpans miniſterium, punitus eſt, *Paral.* 26. 17. Qui non poterant oſtendere ſucceſſionem ab Aarone, ejecti ſunt à Sacerdotio, 1 *Eſdr.* 2. 62. In Novo Teſtamento Chriſtus mittit Apoſtolos, *Joan.* 20. 21. S. Paulus mittit Titum, ut & alios mittat, *Tit.* 1. 5. Timotheus ordinatur, & alii ordinantur, 1 *Tim.* 4 14. Væ annunciatur iis, qui contradictionem Core imitantur, *Judæ* 11. Habemus itaque regulam & exempla. Quæ ab Anabaptiſtis, & ſimilibus objici ſolent, habet Zanchius, *Tom.* 4. *lib.* 1. *ad* 4. *præcept. tit. de Miniſtr. Eccl. q.* 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Sectio XXIV.
Probatio S. Auguſtini perpetua.

I. Hoc modo procedit S. Auguſtinus. Vel ante Donatum erat vera Eccleſia, vel non erat. Si fuit vera Eccleſia, in ea erat manendum. *Sin autem tunc non erat Eccleſia, quia ſacrilegi hæretici ſine baptiſmo recipiebantur: & hoc univerſali conſuetudine tenebatur: unde Donatus apparuit? de qua terra germinavit? de quo mari emerſit? de quo cælo cecidit?* & mox: *Ipſi autem conſiderent, ubi ſunt, qui neque unde propagati ſint, poſſunt dicere.* Fuit enim SS. Patrum, in S. Scripturis fundata, & conſtans ſententia; nullam eſſe apud hæreticos Eccleſiam, adeoque nullam mittendi poteſtatem. Atque hinc urget S. Auguſtinus Donatiſtas inſolubili argumento; ut Eccleſiam, quam deſeruerat Donatus, vel veram agnoſcerent, & emendato ſchiſmate ſequerentur; vel falſam declararent, & omni origine deſtitutos eſſe Donatiſtas eo ipſo oſtenderet.

Lib. 3. de bapt. cap. 2.

II. Idem argumentum alibi ſic proponit: *Reſponde, utrum Eccleſia perierit? ſi jam tum perierat, Donatum quæ peperit? ſi autem tot in eam ſine baptiſmo aggregatis, perire non potuit: reſponde, quæſo, ut ab ea ſe, tanquam malorum communionem devitans, pars Donati ſepararet, quæ dementia perſuaſit?*

Contr. Gaudent. lib. 2. cap. 8.

III. Eodem argumento utimur adverſus Proteſtantes. Vel Romana Eccleſia erat vera Eccleſia, ſeparationem facientibus primis Reformatoribus; vel non erat vera Eccleſia. Si fuit tunc vera Eccleſia; in ejus communione erat permanendum. Sin autem tunc non erat vera Eccleſia, ratione exercitæ tyrannidis, doctæ hæreſis, commiſſæ idololatriæ;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

triæ ; de qua terra germinavit Lutherus ? neque enim terra tyrannica manſueti Regis ederit miniſtrum. De quo mari aut lacu merſit Calvinus ? neque enim profunda, c lacunæ hæreſeos, miniſtrum veritatis eddiderint. De quo cælo cecidit Zwinlius ? neque enim idololatræ cæleſtes diriunt legatos. Reſpondete, Domini Proteſtantes, & conſiderate, ubi ſitis, qui, unde ropagati ſitis, non poteſtis dicere. Nam ſi Eccleſia Romana perierat per tyrannidem, per hæreſin, per idololatriam ; quæ peperit primos Reformatores ? Si conficta eſt tyrannis, commentitia hæreſis, excogitata idololatria ; ut ſeſe pars Proteſtantium à Romana Eccleſia ſepararet, quæ dementia perſuaſit ? Itaque ſi S. Auguſtinus recte concluſit, & nos recte concludimus : ille contra Donatiſtas, nos contra Proteſtantes.

SECTIO XXV.

Sententia S. Cypriani.

I. Audiant Proteſtantes S. Cyprianum in *Epiſt. 76.* Novatiano miſſionem primorum Reformatorum exagitantem, & proterentem : *Novatianus in Eccleſia non eſt, nec Epiſcopus computari poteſt, qui Evangelica & Apoſtolica traditione contempta, nemini ſuccedens, à ſeipſo ortus eſt : habere namque aut tenere Eccleſiam nullo modo poteſt, qui ordinatus in Eccleſia non eſt. Foris enim non eſſe Eccleſiam, nec ſcindi adverſum ſe, aut dividi poſſe, ſed inſeparabilis atque individuæ domus unitatem tenere, manifeſtat Scripturæ divinæ fides.*

II. Iterum : *Quod vero ad Novatiani* (Lu- *Epiſt. 52.* theri, Calvini &c.) *perſonam pertinet, frater*

chariſſime, de quo deſideraſti tibi ſcribi, quam hæreſin introduxiſſet; ſcias, nos primo in loco nec curioſos eſſe debere, quid ille doceat, cum foris doceat. Quiſquis ille eſt, & qualiſcunque eſt, Chriſtianus non eſt, qui in Chriſti Eccleſia non eſt. Sufficit ergo videre, an miſſus ſit Lutherus &c. ut doceret foris; nec curioſe in ejus doctrinam inquirere. *Jactet ſe licet, & Philoſophiam vel eloquentiam ſuam* (vel Evangelium à ſe puritati reſtitutum) *ſuperbis vocibus prædicet: qui nec fraternam charitatem, nec Eccleſiaſticam unitatem tenuit, etiam, quod prius fuerat, amiſit.* Unde quamvis Lutherus eſſet miſſus, ipſa ſeparatione miſſionem ſuam amitteret. Et mox reprehendit S. Cyprianus Novatianum, & Eccleſia Catholica Lutherum, quod *per plurimas civitates novos Apoſtolos ſuos mittat.* Et licet conſtituti ſint pridem per civitates Epiſcopi, *ille ſuper eos creare alios Pſeudo-Epiſcopos audeat.* Concludit: *Epiſcopatum autem tenere non poteſt, etiamſi Epiſcopus prius factus, à Coepiſcoporum ſuorum corpore, & Eccleſiæ unitate deſciſceret? quando Apoſtolus admoneat, ut invicem noſmetipſos ſuſtineamus, nec ab unitate, quam Deus conſtituit, recedamus, & dicat: ſuſtinentes invicem in dilectione, ſatis agentes, ſervare unitatem ſpiritus, in conjunctione pacis, qui ergo nec unitatem ſpiritus, nec conjunctionem pacis obſervat, & ſe ab Eccleſiæ vinculo, atque à Sacerdotum Collegio ſeparat; Epiſcopi nec poteſtatem poteſt habere, nec honorem; qui Epiſcopatus nec unitatem voluit tenere, nec pacem.* Vide S. Chryſoſtomum *Hom.* 11. *in Epiſt. ad Epheſ. Tom.* 11. *pag.* 690. *C.*

Concluſio.

I. Videtis, Domini Proteſtantes, quænam

nam tradant Doctores veſtri in hac de Miſſione materia : nunc ordinariam ſtatuentes, nunc ab extraordinaria opem implorantes , nunc mixtam comminiſcentes , nunc omnis miſſionis neceſſitatem haud obſcure ſubvertentes ; nullibi ſecuri , ubique vacillantes , ſuis principiis contrarii , noſtris perditi. Conſpicitis , illos foris docere ; cur curioſitati indulgetis , ut ſingulatim examinetur , quid doceant ? Jactent Philoſophiam, jactent purum putumque à ſe proferri Evangelium; qui nec fraternam tenuere charitatem , nec Eccleſiæ unitatem , ſi quam prius habuiſſent miſſionem , ipſa amiſerunt diviſione. Epiſcopi nunquam fuerunt , ſive Lutherus , ſive Zwinglius ; & tamen ordinant Eccleſiæ Miniſtros ; & tanquam novi Apoſtoli , quaquaverſum dirigunt novitatis præcones. Imo contrarii Apoſtolis , Anti-Miniſtros conſtituunt in locis , Paſtoribus ordinariis non carentibus. Num Epiſcopi poteſtatem habebunt , qui diſrupto Eccleſiæ vinculo , unitatem non tenuerunt ; qui deſerto Sacerdotum collegio pacem proculcarunt ? Cum ergo manifeſte omni deſtituantur poteſtate legitima , qui primùm Eccleſiæ prætenderunt Reformationem ; non eſt operæ-pretium audire, quid doceant, donec miſſionem ſuam melioribus, quam hucuſque , fundamentis fecerint teſtatam.

TRACTATUS NONUS.

DE UNITATE Eccleſiæ, & SCHISMATE.

CAPUT I.

Explicatio vocum.

I. E Ecleſia eſt congregatio hominum, à Deo per Evangelicam doctrinam convocatorum, veram fidem Chriſtianam, ſub legitimorum Paſtorum regimine profitentium.

II. Unitas Eccleſiæ vel 1. eſt fidei, qua membra Eccleſiæ, tanquam corpus Chriſti, uniuntur capiti ſuo Jeſu Chriſto. Vel 2. eſt charitatis, qua uniuntur membra Eccleſiæ inter ſe. Vel 3. eſt obedientiæ, qua populus fidelis ſubjicitur legitimis Paſtoribus.

III. Hæreſis dividit unitatem fidei. Schiſma dividit unitatem charitatis. Tam hæretici, quàm Schiſmatici dividunt unitatem obedientiæ.

CAPUT II.

Quædam ſuppoſita.

I. Supponimus 1. Eccleſiam vocatorum eſſe viſibilem.

II. Sup-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

II. Supponimus 2. extra communionem externam cum vera Jeſu Chriſti Eccleſia, non eſſe ſalutem.

III. Supponimus 3. extare hoc tempore viſibilem Eccleſiam Jeſu Chriſti, cui ſe fideles debeant conjungere.

CAPUT III.

Quanti facienda ſit unitas Eccleſiæ.

I. Propheta David, deſcripturus regnum Chriſti, breviter dixit: *factus eſt in pace locus ejus.* *Pſal. 73. 3.* Sic, cum ex hominibus pacificis Eccleſia Chriſti eſſet conſtituenda, in nativitate Salvatoris pacifici pax annunciatur, Luc. 2. 14. *Pax hominibus bonæ voluntatis.* Et quia in pace reperitur unitas, in unitate ſoliditas; prædicit *Matt.* 16. 18. auctor Eccleſiæ, ſe eam in petra ædificaturum; quæ una exiſtens, uni Chriſto jungeretur; Joan. 10. 16. *fiet unum ovile, & unus paſtor.*

II. Tanti fecit hanc unitatem Salvator noſter, ut ſi cauſam mortis ejus ſalutiferæ inquiras, hanc inventurus ſis, Joan. 11. 52. *Ut filios Dei qui erant diſperſi, congregaret in unum.* Nam ſicut Deus unus eſt, in tribus perſonis diſtinctus; ita oportet fideles aſſimilari Deo in ratione unitatis: Joan. 17. 11. *Pater ſancte, ſerva eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, ut ſint unum ſicut & nos.* Atque hinc Chriſtus Jeſus pacem diſcipulis ſuis reliquit & dedit, pacificos mittens ad prædicandum Evangelium pacis: Joan. 20. 21, 22. *Pax vobis. Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos. Hoc cum dixiſſet, inſufflavit: & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum.*

III. Magiſtrum ſuum ſequitur Apoſto-

lus, unitatem Eccleſiæ ſingulari modo deſcribens: 1 Cor. 12. 12. *Sicut enim corpus unum eſt, & membra habet multa, omnia autem membra corporis, cum ſint multa, unum tamen corpus ſunt, ita & Chriſtus. Etenim in uno ſpiritu omnes nos in unum baptizati ſumus.* Chriſtus totus eſt caput & corpus: non corpus ſine capite; nec caput ſine corpore. Corpus naturale hominis unum eſt, licet multa ſint membra: ita Eccleſia, quæ eſt myſticum corpus Chriſti, una eſt, quamvis multi ſint fideles. Unitas corporis naturalis hominis, conſiſtit in conjunctione membrorum, quæ una vivunt anima. Unitas Eccleſiæ, aſſociatione fidelium in uno ſpiritu perficitur.

IV. Quemadmodum corporis humani membrum non eſt particeps vitæ, niſi ſit unitum aliis membris: ita fidelis non vivit Spiritu Chriſti, niſi conjunctus Eccleſiæ, quæ eſt corpus Chriſti. Ideo monet Apoſtolus Epheſ. 4. 3. ut ſimus *ſolliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis.* Quia 1 Cor. 12. 21. *non poteſt oculus dicere manui: Opera tua non indigeo: aut iterum caput pedibus: Non eſtis mihi neceſſarii.* Atque hinc, ſi fidelis à communione Eccleſiæ recedat, ac ſi aliorum fidelium opera non indigeret, aut ſibi ſufficeret; non poteſt eſſe membrum corporis Chriſti, nec accipere vitam à ſpiritu Chriſti, ut qui vinculum pacis, quo membrum membro conjungitur, diſrumpit.

V. Itaque Eph. 4. 4. *unum corpus & unus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ.* Atque ideo Hebr. 10. 25. *Conſideremus invicem in provocationem charitatis & bonorum operum: non deſerentes collectionem noſtram, ſicut conſuetudinis eſt quibuſdam.* Illi enim qui deſerunt

runt collectionem fidelium, ſeparantur à corpore Chriſti, privantur ſpiritu Chriſti.

VI. Eph. 4. 5. *Unus Deus, una fides, unum baptiſma.* Una Eccleſia, unum corpus Chriſti, unus ſpiritus Chriſti: cujus nemo particeps eſſe poteſt, niſi in unitate. Det Deus unus, 1 Cor. 12. 25. *ut non ſit ſchiſma in corpore, ſed idipſum pro invicem ſollicita ſint membra.* Det Salvator unus, ut ſinguli in veritate dicamus, Hebr. 10. 39. *Non ſumus ſubtractionis filii in perditionem.*

CAPUT IV.

Quantum malum ſit ſchiſma.

I. Quamvis ex præcedentibus ſatis pateat, quantum malum ſit recedere ab unitate Eccleſiæ, & corpore Chriſti; quia tamen hoc maxime tempore non apprehenditur gravitas ſchiſmatis; neceſſarium videtur, ex S. Scriptura, & SS. Patribus, ipſiſque Proteſtantibus declarare, quantum ſit in ſchiſmate malum.

II. Quid gravius dici poteſt hac Apoſtolica ſententia: Phil. 3. 2. *Videte canes, videte malos operarios, videte conciſionem.* Perpendite conciſionem, ſive unitatis diviſionem, quæ eſt propria malis operariis. Nam ſicut canes dilacerant carnes; ita ſchiſmatici divellunt corpus Chriſti, quod eſt Eccleſia; ut hic partem teneat, ille partem. Apoc. 22. 15. *foris canes.* Foris ab unitate corporis Chriſti, foris ab Eccleſia, foris à ſpiritu Chriſti, foris à vita, foris à ſalute.

III. Judæ 19. *Hi ſunt qui ſegregant ſemetipſos, animales, ſpiritum non habentes.* Quicunque ſemetipſum ſegregat à prima unitate, ani-

animalis eſt, nec ſatis intelligit, in membro diviſo vitam eſſe non poſſe: atque ideo ſpiritum non habet, qui vinculo pacis conſervandus eſt.

IV. Teſte S. Auguſtino Epiſt. 109. ad Felician. *Nobis enim imperavit Deus congregationem, ſibi autem ſervavit ſeparationem: quia ille debet ſeparare, qui neſcit errare.* Noſtrum non eſt, quod Deus ſibi reſervavit, temerario auſu præoccupare: ſed multo magis unitati inſiſtere. S. Cyprianus, de Unit. Eccl. *An ſecum eſſe Chriſtum, cum collecti fuerint* Schiſmatici *opinantur, qui extra Chriſti Eccleſiam colliguntur? Tales etiam ſi occiſi in confeſſione nominis* Chriſti *fuerint, macula iſta nec ſanguine abluitur, cum inexpiabilis & gravis culpa diſcordiæ, nec paſſione purgetur. Eſſe martyr non poteſt, qui in Eccleſia non eſt.* Et ut dicit S. Auguſtinus, Serm. de geſt. cum Emerit. *Sanguinem effundere poteſt, coronam accipere non poteſt.*

V. Grave eſt jus Dei invadere, grave eſt corpus Chriſti proſcindere; atque ideo dicit S. Auguſtinus, lib. 1. contr. Epiſt. Parm. cap. 3. *Sacrilegium ſchiſmatis, quod omnia ſcelera ſupergreditur,* quodque adeo inficit hominem, ut de eodem dicat: *Propter ipſam ſeparationis ſacrilegam iniquitatem innocentes eſſe non poſſunt.* Idem agens de ſchiſmate Donatiſtarum, de bapt. contr. Donat. lib. 1. cap. 8. audet veritatem proferre, quæ univerſis terrorem incutiat. *Quos baptizant* Donatiſtæ, *ſanant à vulnere idololatriæ, vel infidelitatis, ſed gravius feriunt vulnere ſchiſmatis. Idololatras enim in populo Dei gladius interemit, ſchiſmaticos autem terræ hiatus abſorbuit.*

VI. Errant igitur multi imprudentes, qui perinde æſtimant, in qua Chriſtianorum communione Chriſtum profiteantur, etiam-

ſi

ſi ſuo facto ab unitate Eccleſiæ non receſſerint: nam idololatræ iſti, qui à Donatiſtis baptizabantur, & profitebantur Chriſtum, ſanati à vulnere infidelitatis, nunquam fuerant in unitate Eccleſiæ Catholicæ, nunquam eam dilaceraverant ſuo facto; & tamen à Donatiſtis, quorum parti adhærebant, gravius feriebantur vulnere ſchiſmatis, quam crimine idololatriæ fuiſſent læſi. Vide S. Optat. Milevit. *lib.* 1. S. Cyprian. *de unit. Eccl.* S. Iren. *lib.* 4. *cap.* 62. S. Chryſoſt. *Hom.* 11. *in epiſt. ad Epheſ.* Conc. 2. Carth. *can.* 1.

VII. Audi Conf. Helv. poſt. art. 17. *Communionem cum Eccleſia Chriſti vera tanti facimus, ut negemus eos coram Deo vivere poſſe, qui cum vera Dei Eccleſia non communicant, ſed ab ea ſe ſeparant.* Nam ut extra arcam Noë non erat ulla ſalus, pereunte mundo in diluvio, ita credimus extra Chriſtum, qui ſe electis in Eccleſia fruendum præbet, nullam eſſe ſalutem certam: & proinde docemus vivere volentes non oportere ſeparari à vera Chriſti Eccleſia. Vide Catechiſ. Genev. *Dom.* 16. Calvin. *lib.* 4. *Inſtit. cap.* 1. §. 10. Petr. Mart. *Claſſ.* 4. *loc. comm. cap.* 20. §. 9.

VIII. Concludamus cum S. Paulo, qui *Galat.* 5. 21. enumeratis operibus carnis, deſignatiſque *diſſenſionibus & ſectis*, ita monet: *Quæ prædico vobis ſicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur.* Nulla hic eſt exceptio, nulla limitatio: pœna autem gravis & certa. Quia, ut dicit S. Auguſtinus: *non habent Dei charitatem, qui Eccleſiæ non diligunt unitatem.* Lib. 3. de bapt. contr. Donat. cap. 16.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Caput V.

Non eſſe introducendum ſchiſma propter mores in Eccleſia veræ corruptos.

I. Multis imprudentioribus etiamnum perſuaſum eſt, receſſiſſe ab Eccleſia Catholica Proteſtantes, quod in Eccleſiæ Catholicæ Epiſcopis, Paſtoribus, & Doctoribus corruptiſſimi mores obtinerent. Quæ perſuaſio, licet careat fundamento, eximenda tamen eſt, veritatis manifeſtatione.

II. In veteri Teſtamento corruptos frequenter fuiſſe mores, tum in populo, tum in ſacerdotibus, abunde teſtatur S. Scriptura. Verum, ut dicit S. Auguſtinus, Pſal. contr. part. Donat.

Vbi habes tantos Prophetas, habes multos & de plebe.

Dic mihi, quis tunc juſtorum ſeparavit ſibi altare?

Vno templo miſcebantur, ſed mixti non erant corde.

Dicebant in illos tanta, & unum habebant altare.

Dicant ergo mihi, inquit S. Auguſt. lib. 2. contr. Epiſt. Parm. cap. 7. *cui ſancto ſecundum ſalutem ſpiritualem obfuerit, vel in ſacerdotibus, vel in populo conſtituto, malus aut maculatus ſacerdos? ubi erat Moyſes & Aaron, ibi murmuratores ſacrilegi, quos Deus à facie ſua ſemper perdere minabatur. Vbi erat Caiphas & cæteri tales, ibi Zacharias, ibi Simeon & cæteri boni. Vbi Saul, ibi David: ubi Jeremias, ubi Eſaias, ubi Daniel, ubi Ezechiel, ibi ſacerdotes mali & populi mali: ſed ſarcinam ſuam unuſquiſque portabat.*

Vid.

Vid. S. Auguſt. lib. 1. cap. 1. contr. Epiſt. Parm. & lib. 2. cap. 5.

III. Calvinus lib. 4. Inſtit. cap. 1. §. 18. Sub Prophetis *in plebe, in magiſtratu, in ſacerdotibus omnia uſque adeo corrupta erant, ut non dubitet Jeſaias æquare Jeroſolymam Sodomæ & Gomorræ. Religio partim contempta, partim contaminata: in moribus paſſim referuntur furta, rapinæ, perfidiæ, cædes & ſimilia ſcelera. Neque tamen propterea aut novas Eccleſias ſibi erigebant, aut nova altaria extruebant Prophetæ, in quibus ſeparata ſacrificia haberent: ſed qualeſcunque eſſent homines, quia tamen reputabant Dominum apud eos verbum ſuum depoſuiſſe, & cæremonias inſtituiſſe, quibus illic colebatur, in medio impiorum cœtu puras manus ad illum extendebant. Certe ſi putaſſent aliquid contagionis inde ſe contrahere, centies potius mortui fuiſſent, quam paſſi fuiſſent illuc ſe pertrahi. Nihil ergo eos retinebat, quam ſervandæ unitatis ſtudium.*

IV. Eandem doctrinam tradit S. Auguſtinus, *Lib. 2. contr. Epiſt. Parm. cap. 17. & lib. contr. Gaudent. cap. 3.* Et ex S. Auguſtino Calvinus, *lib. 4. Inſtit. cap. 1. §. 16.* Et Sadeël, *reſp. ad libr. Arturi. cap. 1.* Conſentit Bucanus, *loc. 41. de Eccl. §. 25.*

V. Concludimus cum S. Auguſtino, Tract. 1. in Epiſt. Joan. *Offendit te neſcio quis, ſive malus, ſive ut tu putas malus, ſive ut tu fingis malus, & deſeris tot bonos?*

CAPUT VI.

Non eſſe introducendum ſchiſma propter ritus & cæremonias.

I. Quamvis hoc loco nulla ſit difficultas; videtur tamen conſultum, Proteſtantium

rium placitis teſtatum facere, non eſſe introducendum ſchiſma propter ritus & cæremonias.

II. Conf. Helv. poſt. in præfat. *Tametſi vero in diverſis Eccleſiis quædam deprehenditur varietas, in locutionibus, in modo expoſitionis doctrinæ, in ritibus item & cæremoniis, eaque recepta pro Eccleſiarum quarumlibet ratione, opportunitate, & ædificatione: nunquam tamen ea ullis in Eccleſia temporibus, materiam diſſenſionibus & ſchiſmatibus, viſa eſt ſuppeditare.* & art. 17. *Obſervandum diligenter docemus, in quo potiſſimum ſit ſita veritas & unitas Eccleſiæ, ne temere ſchiſmata excitemus, & in Eccleſia foveamus. Sita eſt illa non in cæremoniis & ritibus externis, ſed magis in veritate & unitate fidei Catholicæ.* Conſentit Diſcipl. Eccl. Middelb. *art.* 42. Synod. Nation. Dordrac. anni 1578. *art.* 72. Synod. Nat. Hagæ, *art.* 78.

Caput VII.

Non eſſe introducendum ſchiſma propter errorem in articulis non-fundamentalibus ſeu non-neceſſariis.

I. Hæc materia propius tangit fundamentum cauſæ. Docent Proteſtantes, non eſſe introducendum ſchiſma propter errorem in articulis non-neceſſariis: quamvis de iis ipſis nihil certi habeant.

II. Calvinus Inſtit. lib. 4. cap. 1. §. 12. *Quod dicimus purum Verbi Dei miniſterium & purum in celebrandis Sacramentis ritum idoneum eſſe pignus & arrhabonem, ut tuto poſſimus ſocietatem in qua utrumque extiterit pro Eccleſia amplexari, uſque eo valet, ut nuſquam abjicienda ſit,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

r, *quamdiu in illis perſtiterit, etiamſi multis a-
loqui vitiis ſcateat. Quin etiam poterit vel in do-
ctrina vel in Sacramentorum adminiſtratione vitii
quippiam obrepere, quod alienare nos ab ejus com-
munione non debeat.* Non enim unius ſunt formæ o-
mnia veræ doctrinæ capita. Sunt quædam ita ne-
ceſſaria cognitu, ut fixa eſſe & indubitata omnibus
oporteat, ceu propria religionis placita: qualia
ſunt: unum eſſe Deum: Chriſtum eſſe Deum ac
Dei Filium; in miſericordia ſalutem nobis conſiſte-
re, & ſimilia. Sunt alia, quæ inter Eccleſias con-
troverſa, fidei tamen unitatem non dirimant,* &c.
Et mox: *Primum quidem eſt, ut per omnia con-
ſentiamus; ſed quoniam nemo eſt, qui non aliqua
ignorantiæ nubecula obvolutus ſit, aut nullam re-
linquamus Eccleſiam oportet, aut hallucinatio-
nem condonemus in iis rebus, quæ inviolata religio-
nis ſumma, & citra ſalutis jacturam ignorari poſ-
ſunt.* Idem docet Bucanus, *loc.* 41. *de Eccl.*
§. 22. Zanchius, *de Eccl. cap.* 7.

III. Marloratus in 1 Cor. 3. 12. ſtipulis fundamentum fidei non ſubvertentibus accenſet, *dogmata Pſeudoprophetarum, Phariſæorum, & aliarum ſectarum apud Judæos, Pſeudoapoſtolorum, hæreticorum, Papiſtarum, Scholaſticorum Theologorum de juſtificatione, peccatis, de merito, de interceſſione divorum. Quæ omnia in ſpeciem quidem aliquid veritatis habere videntur, ſed propius perſpecta & ad certiſſimam Scripturarum regulam probe examinata, ruere neceſſe eſt comperta veritate.* Vide Crocium, *Anti-Becan. contr.* 3. *ſect.* 11. §. 3. Sadeël. *Reſp. ad art. Burdeg. art.* 61.

IV. Atque hinc patet, ex ſententia Proteſtantium, non eſſe recedendum ab unitate Eccleſiæ, propter errorem in articulis non-fundamentalibus: quia tali errore non obſtante, manet vera Jeſu Chriſti Eccleſia;

à qua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

à qua quiſquis ſeſe ſeparaverit, ſubjicitur omnibus pænis cap. 4. deſignatis.

Caput VIII.

Non eſſe introducendum ſchiſma propter everſionem fundamenti per ſolam conſequentiam.

I. Hanc ſententiam tradit Davenantius, Epiſt. ad Duræum, pag 29. *Agnoſco dogmata multa præter hoſce articulos in ſacris Scripturis contineri, atque ex Sacris Scripturis per firmam conſequentiam poſſe deduci, quæ ſunt cognitu perquam utilia, & ad profectum in Theologica ſcientia multum conducunt: ſed ſub amittendæ ſalutis aut communionis periculo tum demum tenenda ſunt, cum in Scripturis contineri, vel ex Scripturis neceſſario conſequi manifeſte declarentur & intelligantur. In hiſce ſi qua Eccleſia non poteſt veram ſuam ſententiam aliis Eccleſiis ita manifeſtam reddere, ut eas in eandem pertrahat, renunciare debet illarum erroribus, fraternæ tamen communioni propter hoſce errores renunciare non debet.* & mox: *Denique & illud adjungendum, non eſſe impoſſibile, neque à bonorum Chriſtianorum officio alienum, cum illis Eccleſiis communionem retinere, quæ nobis opinionem aliquam ſequi videntur, quæ revera non poteſt cum fundamentali articulo cohærere; dummodo ipſum articulum explicite profiteantur, & ambabus (quod aiunt) ulnis amplexentur. Abhorret enim à charitate, imo à recta ratione, ut quis propter conſequentias nec intellectas, nec à ſe conceſſas putetur fundamentalem articulum negaſſe, aut rejeciſſe, quem firmiter credit, explicite aſſerit, & ſi opus eſſet veritatem ejuſdem vel ſanguine ſuo obſignaret.* Vide eundem *pag.* 39. & 56. Paſt. Eccl. Gall. *epiſt. ad Dur. pag.* 83.

Dail-

aillæum, *Apol. cap.* 9. Marc. Ant de Dom. *Republ. Eccl. lib.* 7. *cap.* 11. *n.* 8.

II. Hæc doctrina ad præſcindendas pluri-as difficultates, à Reformatis contra Ec-eſiam Catholicam moveri conſuetas, plu-mum ſervit. Sed non omnium Reforma-orum ea eſt ſententia, vide Petr. Mart. *E-ſt.* 42. *ad Eccl. peregr. Londin.* Licet à ſeipſo iſſentiat, teſtante in ejus vita Simlero. Ea-em varietate laborat Admon. de libr. con-ord. *cap.* 7. & 11. aliter loquens *cap.* 12.

CAPUT IX.

Quæſtio ſeparationis Proteſtantium ab Eccleſia Catholica.

I. Omnis quæſtio, quæ in præſenti ne-gotio moveri poteſt, vel eſt juris, vel facti, vel poſſeſſionis. A Romano-Catholicis ſta-e poſſeſſionem unitatis, tum quoad fidem, um quoad charitatem; nemo ſanus negave-it. Proteſtantes à nobis receſſiſſe, & diver-am à nobis fidem, diverſam communio-nem, ſeparationemque charitatis ſuo facto ntroduxiſſe, adeo manifeſtum eſt, ut nec ab ipſis negetur. Catholicos relevat poſſeſ-ſio, Proteſtantes premit diviſio: illi quie-tem defendunt contra inquietos; hi qua-cunque via conantur inchoatæ ſeparationi inſiſtere.

II. Ipſum caput rei eſt: *An jure facta ſit di-viſio?* An Proteſtantes ab Eccleſia Catholica ſeparati, juſto titulo inchoaverint diviſio-nem, aut juſto titulo in ea perſeverent? Datur diviſio bona, datur & mala: quæ fit à bono, ſemper mala eſt diviſio: non tamen quælibet diviſio eſt bona, quæ fit à malo.

Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Nam ſi propter quodlibet malum dividend
foret Eccleſia; tot eſſent quotannis ſchiſ
mata, quot horæ, quot dies, quot mo
menta. Hinc Proteſtantes nullam proban
diviſionem Eccleſiarum, niſi quæ fiat ob er
rorem in articulo fundamentali ſeu neceſſa
rio; ne ſcilicet Apoſtolica obruantur ſenten
tia, quæ diviſiones & ſchiſmata operibu
carnis annumerat, à regno cælorum exclu
dentibus.

III. Nos autem, licet diviſionem à ma-
lo, quæ ſolo animo fiat, libenter probe-
mus, Apoſtolica tamen monitione inſtru-
cti, omnem diviſionem à prima unitate, ſi-
ve ea ſit fidei, ſive charitatis, cenſemus o-
peribus carnis à regno cælorum excludenti-
bus ab Apoſtolo annumerari.

IV. *Hinc* igitur, inquit S. Auguſtinus,
Epiſt. 154. ad Emerit. *caput eſt ordinatiſſimæ*
inquiſitionis, cur ſchiſma factum ſit. & mox:
Tota igitur quæſtio eſt, utrum nihil mali ſit ſchiſ-
ma, aut utrum ſchiſma non feceritis. & poſtea:
Quæritur utrum veſtra, an noſtra ſit Eccleſia Dei.
Quapropter illud quærendum eſt à capite, cur ſchiſ-
ma feceritis.

V. Ad hanc quæſtionem manuducimur
Apoſtolo præeunte, 1 Cor. 14. 36. *An à vobis*
Verbum Dei proceſſit? aut in vos ſolos pervenit?
Si à Proteſtantibus non proceſſit Verbum
Dei; cur ab iis non recipiunt Verbum Dei,
quibus à principio fuit traditum? cur ad
ſuum beneplacitum interpretantur Verbum
Dei, quod aliena fidelitate & auctoritate
traditum acceperunt? Quo fundamento di-
vidunt Eccleſiam Chriſti, propter intelligen-
tiam Verbi Dei, quæ ab ipſis non proceſſit?
Si ad ſolos Proteſtantes non pervenit Ver-
bum Dei: cur dividuntur à Catholicis, ad
quos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

nos à principio pervenit? Idem Verbum
ei Proteſtantes nobiſcum receperant, &
ım tota Europa: & nonnulli inquieti puta-
ınt, ad ſe ſolos ejus intelligentiam perve-
ſſe; ac magiſterium reformandi Eccleſiam
bi vendicarunt: incipientes à diviſione Ec-
eſiæ, quo vel maxime contravenitur Ver-
o Dei.

Caput X.

Proteſtantes ab unitate Catholica receſſiſſe, fatentur Proteſtantes.

I. Scheiblerus, Diſp. 2. contr. Meth. Au-
uſt. Theſ. 4. aſſerit; *Lutherum & aſſeclas,
ui Papatum accuſarunt, reformarunt, & ab eo
eſecerunt, copioſe & nervoſe juſtificaſſe ſuam con-
ra Papatum accuſationem, reformationem & diſ-
eſſum.* Similia habet *Diſp.* 1. *Theſ.* 5. Vide
Iulshovium, *fol.* 154. Apolog. Conf. Auguſt.
it. *de conjug. ſacerd.* Melanth. *in reſp. ad art. Ba-
var. q.* 5. Conf. Saxon. in præfat.

II. Reformati idem fatentur. Confeſſio
Ielvetica poſter. art. 17. *Objicitur nobis, va-
ia eſſe in Eccleſiis noſtris certamina atque diſſidia,
oſtquam ſe à Romana ſepararunt Eccleſia.* Ad
oc Crocius dicit cap. 8. n. 9. *Helvetii ſepa-
ationem agnoſcunt ab Eccleſia Romana.* Syno-
dus Delphenſis dicit: *Manifeſtum eſt, quod
rimi Eccleſiæ Reformatores pro doctoribus Eccleſiæ
Pontificiæ haberi noluerint, ſed contra ab iis ſeceſ-
ionem fecerint.* Vide Calvinum, *Reſp. ad ver-
ipel. & Inſtit. lib. 4. cap. 2.* §. 2. 6. Petr.
Mart. *loc. comm. claſſ.* 4. *cap.* 6. *n.* 1. 7. 33.
Zanch. *cap.* 8. *ad defic. à Rom. Eccl.* Daillæum,
la foy fondée, part. 1. *cap.* 3. Jo. Bergium, *de
verb. cœn. cap.* 1. Croc. *cap.* 8. *n.* 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

CAPUT XI.

Proteſtantium ad excommunicatio-nem provocatio diſcutitur.

I. Multi Proteſtantes ad excommunica-
tionem Leonis X. Epiſcopi Romani provo-
cant; male exiſtimantes, fieri non poſſe,
ut excommunicati ſint ſchiſmatici. Sed cu
non diſſimilem objecerint exceptionem
Auguſtino Donatiſtæ, in reſpondendo eju
tramitem ſequemur.

II. Hoc certe dicendum eſt. Vel culpan
fuiſſe in excommunicante, & excommun
cato. Vel non fuiſſe culpam ſive in excommu
nicante, ſive in excommunicato. Vel cul
pam fuiſſe in excommunicato, non autem
in excommunicante. Vel culpam fuiſſe i
excommunicante, non autem in excommu
nicato. Et in his omnibus nullum crimen eſ
ſe Eccleſiæ Catholicæ, cui nos communica
mus, aperte oſtendimus.

III. Si culpa fuit in excommunicante, &
non in excommunicato: faciamus, quod
ait Apoſtolus, Epheſ. 4. 32. *Donantes in*
vicem, ſicut & Deus in Chriſto donavit nobis. U
maligni homines, nec illi, qui forte fue
runt, vel etiam ſunt apud Catholicos; nec
illi, qui fuerunt, vel etiam ſunt apud Pro
teſtantes, impediant concordiam noſtram
& vinculum pacis: uno Proteſtantium ſcele-
re correcto, quod ſe fruſtra ſeparaverunt ab
Eccleſia Catholica, quaſi ob Leonis X. cul-
pam; cum & ipſi habeant excommunicatos
ſimiliter culpabiles.

IV. Si autem non fuit culpa, ſive in Leo-
ne X. excommunicante, ſive in Prote-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

antibus excommunicatis : nullam vide-
ius litis cauſam ; niſi quia eſt juſta cauſa ,
t Proteſtantes ſe corrigant , qui ſeipſos ſi-
e cauſa ſepararunt , privata inſtituentes
onventicula , unitatemque priorem deſe-
entes.

V. Quod ſi culpa fuit in excommunicatis,
on autem in excommunicante ; certe ex-
ommunicatorum fuit , legitimo ſuperio-
i ſuo acquieſcere : & poſterioribus Prote-
antibus ſtandum fuit decretis Generalis
Concilii , ad quod Lutherus appellaverat ;
c ubi diſcipuli ejus cauſam obtinere non
otuerunt.

VI. Porro, ſi culpam velint eſſe in Leo-
e X. excommunicante ; non autem in ex-
ommunicatis : nec ſic purgantur Proteſtan-
es à crimine ſchiſmatis. Nam potuit ad
Leonem X. pertinere ea culpa , & ad non-
ullos alios : verum ad univerſam Eccle-
iam Catholicam pertinere non poteſt. Quo-
nodo enim ea culpa ad Eccleſiam Catholi-
am pertineat , quæ adhuc neſcit , an vera
int , quæ à Proteſtantibus Leoni X. tri-
buuntur.

VII. Putemus , nobis modo probatam ,
modo demonſtratam eſſe Leonis X. cul-
pam : quid agimus de tot gentibus & popu-
lis Catholicis , eam culpam ignorantibus ?
Deſeruntur neſcientes : ergo deſeruntur in-
nocentes. Et cum illud ſit nullum crimen
illarum gentium , quod Leonis X. igno-
rent culpam : hoc eſſe incipit in Proteſtan-
tibus primum crimen , quod innocentes de-
ſerant.

VIII. An nos , ſi ſciremus Leonis X.
culpam , currere debemus , & eos docere ,
quod ſcimus ? Ut quid hoc ? Sicut innocen-

tes ſunt; innocentes ſunt etiam dum neſciunt. Non enim malefacta hominum cognoſcendo, ſed cognitis non conſentiendo, de incognitis autem non temere judicando innocentiam cuſtodimus.

IX. Ac per hoc, ut diximus, innocens eſt Eccleſia Catholica, culpam, quæ à Proteſtantibus Leoni X. tribuitur, etiamſi recte tribueretur, ignorans. Ab his autem innocentibus Catholicis, qui ſeipſos ſegregarunt, eodem ipſo crimine ſeparationis & ſchiſmatis, innocentiam perdiderunt. E modo nos docent, ſe recte tribuere culpam Leoni X. vel ut ab illis innocentibus Catholicis nos ſeparent, in quos non habent vera quæ dant; vel ut videantur recte ſeparati ab innocentibus Catholicis, quibus culpam Leonis X. non tribuunt.

X. Hoc enim Proteſtantibus dicit Eccleſia Catholica, quod quidem ſermone breviſſimum eſt, ſed robuſtiſſimum veritate: Confligebant inter ſe, hinc Lutherus, inde quidam ex Ordine S. Dominici. Oborta diſſenſio cum latius ſerperet, nec per concordiam componeretur, ad Summum Pontificem delata eſt: nam generale Concilium omni momento nec colligi poteſt, nec debet. Quid peccavit Leo X. qui crimina, nonnullis ex Ordine S. Dominici objecta, ſibi forte non probata, noluit damnare? Quid peccavit Leo X. quod Luthero ſilentium impoſuerit, quodque non acquieſcentem excommunicaverit?

XI. Dicunt quidem Lutherani, provocaſſe Lutherum ad Concilium generale; adeoque nec acquieſcendum fuiſſe. Verum quilibet moderatus non difficulter judicabit, pro pace Eccleſiarum, & ordine in Eccleſia

con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

onſueto , fuiſſe omnino acquieſcendum.
emus tamen, Luthero non fuiſſe impo-
endum ſilentium , neque Lutherum fuiſ-
e excommunicandum. Quid peccavit Ec-
leſia Catholica , quæ cauſam Lutheri ma-
um judicem habuiſſe neſcivit ; & eum ma-
e judicaſſe non credidit , de quo hic & ille
idelis judicare non potuit ? Sicut enim quo-
undam ex Ordine S. Dominici ſcelus , ſi
Leonem X. latuit , non eum utique con-
aminavit : ſic & Leonis X. ſcelus , ſi ali-
quod fuit, quia Eccleſiam Catholicam la-
uit , eam profecto contaminare non po-
uit.

XII. His igitur innocentibus innocen-
er communicamus , hodieque communi-
camus ; neſcientes quæ tunc acta ſint. Qua-
propter , etiamſi vera eſſe , quæ in Leo-
nem X. dicunt , Proteſtantibus dederimus ;
nulla cauſa eſt , cur ab innocentibus , qui
hæc neſciunt , recedamus; & tranſeamus ad
eos , qui propterea crimine ſchiſmatis o-
mnes implicati ſunt , quia id fecerunt ,
quod nos facere ſuadent , ut non exemplo
Apoſtolorum toleremus malos , etiam E-
piſcopos , ſed exemplo hæreticorum deſera-
mus bonos.

XIII. At faciamus , orbem terrarum ,
quod fieri non poteſt , hodie nobiſcum ad
liquidum poſſe cognoſcere , veram eſſe in
Leone X. culpam : nunquid ex hoc innocen-
tior fieri poterit , quam erat antequam noſ-
ſet ? Sicut enim Leonis X. culpa , quamvis
adhuc in hac vita eſſet , Eccleſiam Catholi-
cam inficere non potuit : ſic ejus , qui jam
ex hac vita emigravit , etiam cognita culpa
maculare non poteſt.

XIV. Si ergo talis eſt cauſa noſtra , de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

culpa vel Leoni X. excommunicanti, vel Luthero excommunicato tribuenda, ut tamen invicta ſit, etiamſi falſa eſſent, quæ in Lutherum de excitatis turbis noſtri dicunt; & vera eſſent quæ Lutherani in Leonem X. dicunt: hodie cognoſcamus, quid habent quod reſpondeant? Sive illa potius vera, quæ nos de Proteſtantibus dicimus; & falſa, quæ de Leone X. dicunt: ſive utraque falſa ſint, ſive utraque vera ſint; ubique Proteſtantes vincuntur: & tamen plus ſibi concedi nequeunt poſtulare. Vide S. Auguſtinum, *de Unit. Eccl. cap.* 2. & *Lib.* 2. *contr. litt. Petil. cap.* 21. *&c.* & *Lib.* 3. *cap.* 58.

Caput XII.

Excommunicatos poſſe eſſe ſchiſmaticos.

I. Quia nonnullis videtur, excommunicatos non poſſe eſſe ſchiſmaticos; quaſi, vi terminorum, ejectus ab Eccleſia non poſſit cenſeri inde abiviſſe, aut ejus communionem deſeruiſſe, aut unitatem dirupiſſe, ſeſeque ab ea ſeparaſſe aut ſegregaſſe: non inutile erit oſtendere, quomodo excommunicati poſſint eſſe ſchiſmatici. Nam ſi excommunicati non poſſint eſſe ſchiſmatici; omnino examinanda erit quæſtio, de juſtitia, vel injuſtitia factæ per Leonem X. excommunicationis; niſi Catholici malint oſtendere, ante latam excommunicationem, à Proteſtantibus ſchiſma inchoatum eſſe. Neutrum vero neceſſarium eſſe ducimus.

II. Ratio ſchiſmatis non conſiſtit totaliter in receſſu à priore unitate: nam ſi totaliter conſiſteret in receſſu, nullus daretur receſſus

ſſus à priore unitate ſine ſchiſmate ; quod men eſt falſum. Quia Chriſtianus , deſer- Chriſtiana religione (adeoque recedens priore unitate) tranſiens ad Turcas , non ſt ſchiſmaticus , ſed apoſtata.

III. Nec requiritur receſſus à priore uniate , ut quis ſit ſchiſmaticus : nam qui naſuntur , & educantur in parte ſchiſmatica , dhærentes ſegregatis à priore unitate conenticulis , ſunt ſchiſmatici ; licet ipſi à prioe unitate non receſſerint , in qua nunquam fuerunt. Ita S. Auguſtinus , *de Actis cum Feic. lib.* 1. *cap.* 8. urget Manichæos, tanquam ecedentes ab Eccleſia , & fide Catholica ; cum tamen ipſe Manichæus , qui nunquam fuerat Catholicus , à priore unitate non receſſiſſet ; ſed alii , qui Manichæo poſtea adhæſerant. Quamvis igitur Lutherus & Calvinus nunquam fuiſſent Catholici , rectè eis objiceremus crimen ſchiſmatis ; quia partem communionis ſuæ inſtituerunt diviſam ab unitate Catholica, abſtractis à priore unitate Eccleſiæ membris.

IV. Ut quis ergo dicatur facere ſchiſma , duo requiruntur , eademque ſufficiunt. Alterum eſt ; ut inſtituat privata conventicula. Alterum ; ut illa conventicula inſtituantur ex deſertoribus prioris unitatis. Non ſufficit ſola inſtitutio privatorum conventiculorum : nam ab initio mundi & Eccleſiæ multi inſtituerunt privata conventicula , in quibus Deum colerent , vel falſos Deos adorarent ; quos tamen nullus dixerit feciſſe ſchiſma. Non ſufficit ſola deſertio prioris unitatis Catholicæ , quod ea apoſtatas quidem faciat , ſed ſchiſmaticos facere non poſſit. Ubi autem quis inſtituit privata conventicula , eaque colligit ex de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſertoribus prioris unitatis, tunc indubie facit ſchiſma.

V. Nunc videndum, quinam dicantur deſerere priorem unitatem. Et certum eſt, excommunicatos, ſive per excommunicationem ejectos, non ſponte deſerere priorem unitatem; adeoque nec proprie deſerere; cum deſertio inferat actum ſpontaneum & voluntarium. Excommunicatio autem vel eſt juſta, vel injuſta. Si juſta ſit, excommunicatus deſinit eſſe membrum Eccleſiæ. Sin autem injuſta ſit, excommunicatus manet membrum Eccleſiæ. Si juſte excommunicati inſtituunt privata ex juſte excommunicatis conventicula, faciunt ſchiſma: quia cum obligentur redire ad unitatem prioris Eccleſiæ, voluntarie recedunt à debito redeundi, & ipſo facto repudiant priorem unitatem, à qua diverſam inſtituunt communionem. Si injuſte excommunicati inſtituunt privata ex injuſte excommunicatis conventicula, faciunt ſchiſma: cum enim injuſte excommunicati ſint membra Eccleſiæ unita, per inſtitutionem privatorum conventiculorum, voluntarie renunciant iſti unioni, & priorem unitatem deſerunt.

VI. Quamvis igitur Lutherus, ejuſque aſſeclæ nullum feciſſent ſchiſma ante excommunicationem: Quamvis injuſte eſſent excommunicati, ut volunt Proteſtantes; tunc tamen priorem communionem deſeruiſſent, tunc unitatem dirupiſſent, tunc ſeſe ſeparaſſent & ſegregaſſent, quando diviſa à priore unitate inſtituerunt conventicula. Cum enim injuſte excommunicatus non deſinat eſſe membrum ejus Eccleſiæ, per quam injuſte excommunicatus eſt; per ſe patet, ejuſmodi excommunicatum tunc ſe-

ſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſe ſeparare & ſegregare ab univerſis innocentibus Chriſtianis prioris unitatis, tunc priorem unionem deſerere & dividere, quando ſegregata erigit conventicula; fierique auctorem ſchiſmatis, ſive partis à corpore Eccleſiaſtico diviſæ.

VII. Probamus idipſum exemplo, quod refert Caſſiodorus (*Hiſtor. Tripart. lib. 1. cap. 18.*) de Melitio. Hic cum in Ægypto eſſet Epiſcopus, & perſecutionis tempore fidem negaſſet, atque ſacrificaſſet, depoſitus & damnatus eſt. *Ergo*, inquit Caſſiodorus, *damnatus multos habuit ſequaces, & hæreſiarches factus eſt eorum, qui hactenus ab eo in Ægypto Melitiani vocantur, nullam juſtitiæ ſatisfactionem habens, cur remanſerit ab Eccleſia ſeparatus. Dicebat enim injuriam ſe eſſe paſſum, & obloquebatur ſæpius*, &c. Melitius damnatur, & conqueritur ſe injuriam pati: quia tamen inſtituit privata conventicula, à corpore Eccleſiaſtico ſegregata, tanquam autor ſchiſmatis damnatur in Synodo Nicæna, teſtante eodem Caſſiodoro, *lib. 2. cap. 2.*

VIII. Ita Lutherus excommunicatur à Leone X. & multos habet ſequaces. Factus eſt autor eorum, qui hactenus in Europa Lutherani ab eo dicuntur. Nullam juſtam cauſam habuit, cur manſerit ab Eccleſiæ unitate divulſus. Dixit, ſe injuriam paſſum eſſe, & etiamnum per diſcipulos ſuos obloquitur. Pari tamen jure cum Melitio habetur auctor ſchiſmatis; ipſe cum ſuis adhærentibus iis malis involutus, quæ oſtendimus ſchiſmati eſſe connexa.

IX. Simile exemplum habemus in Ario, & ejus aſſeclis. Illis enim ab Eccleſia ejectis, ſcribit S. Athanaſius cum Epiſcopis Provincialibus Imperatori Joviniano, (Hiſt. Tri-

part. lib. 7. cap. 3.) *Auctores facti ſunt hæreſis & ſchiſmatum univerſalis Eccleſiæ.* Quamvis igitur ejectus ſit ab Eccleſia Arius; quamvis plurimi ejus partibus acceſſerint; fuit tamen ſchiſmaticus, propter erecta conventicula ab unitate priore diviſa. Atque ita Lutherus fuit autor ſchiſmatis, licet ejectus fuerit: & plurimos habuerit adhærentes.

X. Apollinaris cum ſuis damnatus eſt à Damaſo, & Provincialibus Conciliis. *Ex illo*, inquit Ruffinus, Hiſtor. Eccl. lib. 11. cap. 20. *Apollinariſtæ ab Eccleſia declinantes, & Epiſcopos ſibi ſuæ partis & dogmata propria Eccleſiaſque defendunt.* Ubi conſtat, eos ab Eccleſia declinantes, proprios ſuæ partis Epiſcopos, propria dogmata, proprias Eccleſias defendentes; fuiſſe etiam ſchiſmaticos: & tamen erant damnati, & excommunicati. Nihil ergo impedit, quo minus aliquis ſit ſchiſmaticus, etiamſi antecedenter ſit damnatus & excommunicatus.

Caput XIII.

De officio injuſte excommunicatorum.

I. Ponamus iterum, injuſte excommunicatum eſſe Lutherum à Leone X. dicit nobis S. Auguſtinus, *de vera Relig. cap.* 7. quale fuerit ejus officium: *Sæpe etiam ſinit divina providentia per nonnullas nimium turbulentas carnalium hominum ſeditiones expelli de congregatione Chriſtiana, etiam viros bonos. Quam contumeliam vel injuriam ſuam cum patientiſſime pro pace Eccleſiæ tulerint, neque ullas novitates vel ſchiſmatis, vel hæreſis moliti fuerint, docebunt homines, quam vero affectu, & quanta ſinceritate charitatis Deo ſerviendum ſit. Talium ergo virorum propoſitum eſt, aut ſedatis remeare turbinibus:*

aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ut ſi id non ſinatur, vel eadem tempeſtate perſeve-ante, vel ne ſuo reditu talis aut ſævior oriatur, enent voluntatem conſulendi, etiam eis ipſis quo-um motibus perturbationibuſque ceſſerunt, ſine ul-la conventiculorum ſegregatione uſque ad mortem defendentes, & teſtimonio juvantes eam fidem, quam n Eccleſia Catholica prædicari ſciunt. Hos coronat n occulto Pater, in occulto videns. Rarum hoc videtur genus, ſed tamen exempla non deſunt: imo plura ſunt quam credi poteſt. Itaque Lutheri fuiſſet, pro bono pacis neceſſariæ, nulla conventiculorum ſegregatione, publicam Eccleſiæ quietem interturbare. Nam conventicula ſeparata inſtituere, eſt facere ſchiſma; ſive id fiat ab excommunicato, ſive non excommunicato.

II. Neque refert, etiamſi excommunicatus Eccleſiam, per quam excommunicatus eſt, pro orthodoxa non agnoſcat: nam neque Ariani, neque Donatiſtæ, neque Apollinariſtæ Eccleſiam Catholicam agnoſcebant orthodoxam; & tamen habiti ſunt ſchiſmatici. Arius cum adhærentibus excommunicatus eſt; & inſtituens privata conventicula declaratus ſchiſmaticus.

III. Neque dicant; Lutherum cum ſuis non fuiſſe ab Eccleſia Catholica ſegregatum affectu charitatis, ſed tantum regimine, adminiſtratione, ritibus, & ſocietate externa: nam illi ſunt ſchiſmatici, qui ſocietate externa deſerta, privata inſtituunt conventicula. Etiamſi vero jactent ore & verbo, ſe charitatem habere; re tamen & opere oſtendunt, ſe charitate deſtitui. Dari ſegregata conventicula extra unitatem Catholicam (quam ſchiſmatici negligunt aut repudiant) cum vera charitate, par eſt, ac ſi diceretur, dari, ſecundum idem, diviſum

& unitum. Vera charitas unit Eccleſias particulares in unum corpus Eccleſiaſticum. Ubi deeſt unio, deeſt charitas. *Charitas enim Chriſtiana niſi in unitate Eccleſiæ non poteſt cuſtodiri.* S. Auguſt. Contr. litt. Petil. lib. 2. cap. 77.

Caput XIV.

De Proteſtantium ad Eccleſiam Græcam aliaſque Orientales provocatione.

I. Ut Proteſtantes crimen ſchiſmatis ſui ſpecioſo obtegant velamine, dicunt, ſe quidem receſſiſſe ab unitate Eccleſiæ Romano-Catholicæ, non tamen ideo deſeruiſſe omnes Catholicos toto orbe diſperſos, nec Eccleſiam univerſalem Catholicam, nec Eccleſiam Græcam, aliaſve Orientales. Vide Petr. Mart. *loc. comm. claſſ.* 4. *cap.* 6. *n* 4. Eilbracht. *Epanorth. cap.* 12. *annot.* 4. Croc. *cap.* 8. *n.* 34. Hulſeman. *de Præſcript. Theſ.* 116.

II. Conſideratio 1. Si Eccleſiæ Orientales ſunt Catholicæ. Ergo illæ Eccleſiæ non errant in ullo articulo fundamentali, & ad ſalutem neceſſario. Conſequentia patet: quia Eccleſia errans in articulo neceſſario, non eſt Catholica; uti fatentur Proteſtantes.

III. Conſideratio 2. Si Eccleſiæ Orientales non errant in ullo articulo fundamentali. Ergo Proteſtantes tenentur cum iis colere communionem, ſi poſſint. Conſequentia patet: quia Eccleſiæ particulares Catholicæ, non colentes communionem cum aliis Eccleſiis particularibus Catholicis, quando poſſunt, ſed eandem repudiantes, fiunt ſchiſmaticæ.

IV. Con-

IV. Conſideratio 3. Si Proteſtantes tenentur colere communionem cum Eccleſiis Orientalibus, ſi poſſint. Ergo & Eccleſiæ Orientales tenentur colere communionem cum Proteſtantibus, ſi poſſint. Ergo Eccleſiæ Orientales, ex ſententia Proteſtantium, ſunt ſchiſmaticæ. Patet hæc conſequentia: quia Orientales noluerunt amplecti communionem Proteſtantium, etiam ab his requiſiti; uti conſtat ex declaratione Jeremiæ Conſtantinopolitani Patriarchæ, aliiſque apud Leon. Allat. *de Eccl. Occid. & Orient. conſenſ. cap. 8. n. 2. 3.*

V. Conſideratio 4 Si Eccleſiæ Orientales, ex ſententia Proteſtantium ſunt ſchiſmaticæ. Ergo Eccleſiæ Orientales, ex ſententia Proteſtantium, non ſunt Catholicæ. Conſequentia patet: quia eadem Eccleſia particularis non poteſt ſimul eſſe ſchiſmatica, & Catholica.

VI. Conſideratio 5. Si Eccleſiæ Orientales, ex ſententia Proteſtantium, ſint Catholicæ. Ergo nullus articulus fidei vel morum, de quo controvertitur ſive inter Eccleſias Orientales, ſive inter Orientales & Proteſtantes, eſt fundamentalis aut neceſſarius ad ſalutem. Conſequentia patet: quia alioquin diverſum ſentientes non poſſent utrinque eſſe Catholici.

VII. Conſideratio 6. Si nullus articulus fidei vel morum, de quo controvertitur ſive inter Eccleſias Orientales, ſive inter Orientales & Proteſtantes, eſt fundamentalis. Ergo Proteſtantes non receſſerunt ab unitate Eccleſiæ Romano-Catholicæ propter ullum articulum, ſive inter Eccleſias Orientales, ſive inter Orientales & Proteſtantes controverſum. Conſequentia patet: quia ex ſen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tentia Proteſtantium non eſt deſerenda unitas Eccleſiæ, propter articulum non fundamentalem.

VIII. Conſideratio 7. Si Proteſtantes non receſſerunt ab unitate Eccleſiæ Romano-Catholicæ propter ullum articulum, ſive inter Eccleſias Orientales, ſive inter Orientales & Proteſtantes controverſum. Ergo nec Proteſtantes receſſerunt ab unitate Eccleſiæ Romano-Catholicæ propter ullum articulum, quem etiamnum Orientales Eccleſiæ tenent cum Eccleſia Romano-Catholica. Conſequentia patet: quia alioquin reſpectu noſtri eſſet fundamentalis, reſpectu Orientalium non fundamentalis.

IX. Conſideratio 8. Si Proteſtantes non receſſerunt ab unitate Eccleſiæ Romano-Catholicæ propter ullum articulum, quem etiamnum Eccleſiæ Orientales tenent cum Romano-Catholica. Ergo omnes Proteſtantes, qui ejuſmodi articulum aſſignant, tanquam cauſam juſtam, & neceſſariam, cur ab unitate Eccleſiæ Catholicæ receſſerint; eo ipſo non juſtificant ſeparationem ſuam. Conſequentia patet: quia ex ſententia Proteſtantium non eſt faciendum ſchiſma propter errorem in articulo non fundamentali.

X. Conſideratio 9. Si omnes Proteſtantes, qui ejuſmodi articulum aſſignant, tanquam cauſam juſtam & neceſſariam, cur ab unitate Eccleſiæ Romano-Catholicæ receſſerint; eo ipſo non juſtificant ſeparationem ſuam. Ergo Proteſtantes non poſſunt allegare unum ſolum articulum controverſum, tanquam juſtam cauſam ſeparationis ſuæ ab unitate Eccleſiæ Romano-Catholicæ. Probatur conſequentia: cum enim judicent Proteſtan-

eſtantes, Orientales Eccleſias in multis articulis errare; niſi doceant ex ſententia Eccleſiæ ſuæ, errores Orientalium Eccleſiarum non ſubvertere fundamentales articulos; prætenſos autem errores Eccleſiæ Romano-Catholicæ ſubvertere articulos neceſſarios; nihil ad rem faciet, quicquid allegabunt. Niſi etiam docuerint Proteſtantes ex S. Scriptura, errores Orientalium non ſubvertere articulos fundamentales, Romano-Catholicorum autem prætenſos errores ſubvertere articulos fundamentales; ſimiliter in vanum laborabunt. Quomodo autem hic nobis adferent Proteſtantes ſententiam Eccleſiæ ſuæ, quæ nihil certi habet de articulis fundamentalibus? Quomodo nobis probabunt ex S. Scriptura, noſtros potius prætenſos errores ſubvertere fundamentum fidei, quam errores Orientalium? Nos exiſtimamus, omnes eos cæcutire, qui putant id præſtari poſſe.

CAPUT XV.

De excuſationibus ſimpliciorum.

I. Excuſatio 1. eſt, quod fuerint coacti recedere, ob perſecutionem contra ipſos motam, tyrannidemque exercitam. Reſpondet S. Auguſtinus, lib. 1. contr. litt. Petil. cap. 13. *Objicitis perſecutionem, reſpondent vobis frumenta Dominica, aut juſte factum eſt, aut palea noſtra fecit. Quid ad hoc dicitis?*

II. Excuſatio 2. eſt, quod dicant ſe non receſſiſſe ab unitate Eccleſiæ Catholicæ, qui in Eccleſiis Proteſtantium nati & educati ſunt; ſed majores ſuos, Calvinum, Lutherum, & ſimiles. Reſpondet S. Auguſtinus, lib.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

lib. 1. de bapt. contr. Donat. cap. 5. *Illi, qui per ignorantiam ibi* (apud hæreticos) *baptizantur, arbitrantes ipſam eſſe Eccleſiam Chriſti, in iſtorum quidem conſideratione* (qui ſciunt eſſe hæreticam) *minus peccant: ſacrilegio tamen ſchiſmatis vulnerantur: non ideo non graviter, quia illi gravius.* Vide lib. 1. contr. litt. Petil. cap. 25. & lib. 2. cap. 8. Et de Unit. Eccl. cap. 2. S. Optat. Milevit. lib. 1 & 2.

III. Excuſatio 3. eſt, quod dicant ſe eſſe baptizatos, ſe credere in Chriſtum, ſe bonis operibus operam dare, ac proinde ſe ſperare ſalutem, etiamſi illi parti adhæreant, quæ diviſa eſt ab unitate Eccleſiæ Catholicæ. Reſpondet S. Auguſtinus, contr. litt. Petil. lib. 1. cap. 77. *Solemus oſtendere, quomodo non proſit hominibus, quamvis ſint vel Sacramenta vel fides, ubi non eſt charitas; ut cum ad Catholicam unitatem venitis, intelligatis quid vobis conferatur, & quantum ſit quod minus habebatis. Charitas enim Chriſtiana, niſi in unitate Eccleſiæ, non poteſt cuſtodiri: atque ita videatis, ſine illa nihil vos eſſe, etſi baptiſmum, & fidem teneatis, & per illam etiam montes transferre poſſitis. Quod ſi hæc & veſtra ſententia eſt, non exſufflemus vel Dei Sacramenta, quæ novimus, vel ipſam fidem; ſed teneamus charitatem, ſine qua & cum Sacramentis, & cum fide nihil ſumus. Tenemus autem charitatem, ſi amplectimur unitatem: amplectimur autem unitatem, ſi eam non per verba noſtra in parte confingimus, ſed per verba Chriſti in unitate cognoſcimus.* Vide lib. 2. contr. Creſcent. cap. 12. & in Pſal. 88. & lib. 1. de Paſt. cap. 12. & Epiſt. 152.

IV. Excuſatio 4. eſt, quod nonnulli dicant, Deo credendum eſſe ſecundum menſuram gratiæ ab ipſo acceptæ: Catholicos quidem multa credere, quæ Proteſtantes non

non credunt; ſed illos quinque talenta accepiſſe, hos duo, vel tria. Se Catholicos non damnare; ſed & in ſua modicitate ſalutem ſperare. *Reſp.* Hic valent, quæ ex S. Auguſtino ad præcedentia attulimus. Nam ſi nihil prodeſt baptiſmus & fides, ſine neceſſaria charitate; multo minus proderit aliqua portio fidei, quæ habetur in diviſione & ſchiſmate.

CAPUT XVI.

De effugiis doctiorum.

I. Effugium 1. eſt, quod dicant, Catholicos pacem Proteſtantium reſpuere, etiamſi condonentur errores Eccleſiæ Catholicæ. *Reſp.* Eccleſia Catholica non indiget condonatione errorum, quamdiu non eſt legitime convicta erroris. Catholicam autem Eccleſiam nullo legitimo judicio convictam eſſe, oſtendetur in ſequentibus. Quibus enim judicibus erravit Eccleſia Catholica, niſi accuſatoribus ejus? coram quo tribunali condemnata eſt, niſi illo quod cum diviſione incepit, & etiamnum in diviſione perſeverat? Si hoc tribunal, ſi hi judices ſequendi ſunt; abſoluti erunt omnes hæretici, omnes ſchiſmatici, quorum nullus unquam ebulliit, qui pro defenſione criminis, non ea temeritate condemnaret Eccleſiam, qua eam accuſabat.

II. Effugium 2. eſt, quod dicant ex præcepto Apoſtolico fugiendam eſſe idololatriam & Babylonem: niſi plagarum Dei velimus eſſe participes. 1 *Cor.* 10. 1. *Joan.* 5. *Apoc.* 18. *&* 2 *Cor.* 6. Conf. Helv. poſter. *art.* 17. Armin. *diſp.* 22. *theſ.* 13.

III. *Reſp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

III. *Reſp.* Is temerariorum accuſatorum mos eſt, ut audacter objiciant crimina, nihil probantes. Excutiemus ſuo loco objectionem idololatriæ; & oſtendemus, vel craſſam ignorantiam, vel extremam malitiam iſti calumniæ paraſſe viam: neque eſſe Babylonem in Eccleſia Catholica; ſed in confuſa turbulentorum phantaſia.

IV. Effugium 3. eſt, quod dicant cum Catholicis non poſſe haberi pacem; quia volunt in omnibus & ſingulis probari ſuos errores. Eilbracht. *in Epanorth. cap.* 11. *annot.* 3.

V. Reſp. Catholici non urgent explicitum & expreſſum conſenſum, circa omnes & ſingulos Conciliorum canones, ab omnibus & ſingulis fidelibus; cum & viris doctiſſimis non ſemper ſint notæ particulares definitiones. In multis non mandatur ab Eccleſia Catholica expreſſa notitia: in multis non requirit aſſenſum omnium & ſingulorum; licet in nullo (propter reverentiam definitionibus Eccleſiæ debitam) liceat contradicere. Aliud utique eſt, expreſſum conſenſum poſtulare à ſingulis; aliud, licentiam obtrectandi removere ab omnibus. Sunt apud Catholicos aliqui articuli, Proteſtantium doctrinæ contrarii, qui redeuntibus ad nos eſſent explicite credendi: ſed ii pauci ſunt; & recte intellecti atque explicati, non habent illam difficultatem, quam ſibi perſuadent Proteſtantes.

VI. Sed & olim dicebat ſchiſmaticus Parmenianus: *Væ illis, qui dicunt, quod nequam eſt bonum, & quod bonum eſt nequam;* cui reſpondet S. Auguſt. lib. 2. contr. Epiſt. Parm. cap. 1. *O ſtultiſſimam cæcitatem: quid enim tam bonum & tam jucundum, quam habitare fratres in unum;*

num; quod illi nequam dicunt & amarum po-unt, qui ſe ab omnibus fratribus ſepararunt, dum vanas ſuſpiciones ſuas, ne dicam factioſas calumnias, vel non excitare, vel excitatas tollere noluerunt?

CAPUT XVII.

Nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab Eccleſia Catholica, probatur I. *ex confeſſione Proteſtantium.*

I. Quia in antecedentibus oſtendimus, ex ſententia Proteſtantium non eſſe recedendum ab unitate Eccleſiæ, propter errorem in articulis non neceſſariis, ſi ſalvi maneant neceſſarii: nunc pergimus declarare, quomodo fatentibus Proteſtantibus, Eccleſia Catholica non erraverit in fundamentalibus ſeu neceſſariis: unde concludemus, nullo jure factam eſſe diviſionem.

II. Daillæus, *la foy fondée. part.* 3. *chap.* 1. poſtquam retuliſſet articulos, quos Reformati dicunt fundamentales, ſeu neceſſarios, addit: *Roma non contradicit articulis: quos credimus, ipſa profitetur ſe eos credere.* & mox: *Quis poteſt negare, Romam etiamnum eos articulos neceſſarios tenere?* & iterum: *Quoad meam religionem, id eſt fidem, quam probavi Scripturis, clarum eſt, omnes veros Chriſtianos antiquos & modernos conſentire, & per conſequens eos eſſe meæ religionis.* & mox: *Roma profitetur articulos neceſſarios, quos expoſuimus.* unde concludit: ARTICULI FIDEI MEÆ NON SUNT CONTROVERSI. Similia habet Calvinus, *Inſtit. lib.* 4. *cap.* 2. §. 11. & *in* 1 *Cor.* 3. 15.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

3. 15. Petr. Mart. *loc. comm. claſſ.* 3. *cap.* 9 §. 27. Zanchius, *in Præfat. lib. de natura Dei & lib.* 1. *in* 4. *præcept. loc.* 4. *q.* 1. Eilbracht *Epanorth. cap.* 12. *annotat.* 1. 3. Croc. *Anti Bec. tom.* 2. *contr.* 12. *ſect.* 11. *n.* 16. 17. *& ſect.* 12. *n.* 4. Marc. Ant. de Dom. *lib.* 7. *de Repub Eccl. cap.* 5. §. 40.

III. Non diſputamus hoc loco, an Eccleſia Romano-Catholica ſit erroribus fœdata, abuſibus contaminata, impuritatibus involuta, vel corruptelis repleta; quod ſeorſim ſuo loco examinabitur. Nunc ita concludimus: *Nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab Eccleſia Catholica:* tum quia docent, non eſſe recedendum ab Eccleſia, quæ non errat in articulo neceſſario; tum quia fatentur, Eccleſiam Romano-Catholicam non errare, vel erraſſe in articulis neceſſariis.

IV. De teſtimoniis, & confeſſionibus ſuorum dicit Eilbrachtus, Epanorth. cap. 4. annot. 7. *Hujuſmodi judicium non nititur certitudine fidei, nec prætoria quadam poteſtate, ſed Chriſtiana charitate, quæ optima ſperat, & ad clementiam inclinat, non ad crudelitatem. Quamobrem etiam, licet interdum longius atque par eſt progrederentur, tamen aliorum rectius ſentientium judiciis, ipſique veritati non præjudicaret.*

V. *Reſp.* Sed nec judicium eorum, qui condemnant Eccleſiam Catholicam, nititur certitudine fidei, nec prætoria quadam poteſtate. Cui ergo? non Chriſtiana charitate, quæ optima ſperat, & ad clementiam inclinat; ſed ſpiritui contradictionis, ad crudelitatem parati. Quorum proinde judicium, pro defendendo ſchiſmate, ab unitate Chriſtiana abhorrens, veritati non præjudicat.

Dein-

Deinde, ſi inter Proteſtantes ſint, qui dicant, Eccleſiam Catholicam errare in articulis neceſſariis; ſint etiam, qui dicant, eam non errare in articulis neceſſariis. Ergo inter Proteſtantes non abſolute conſtat, quinam ſint articuli neceſſarii. Ergo inter Proteſtantes non abſolute conſtat, an Eccleſia Catholica erraverit in articulis neceſſariis. Ergo inter Proteſtantes non abſolute conſtat, an receſſerint ab unitate Eccleſiæ Catholicæ ob errorem in articulis neceſſariis. Ergo Proteſtantibus non abſolute conſtat, juſtene, an injuſte diviſi ſint ab Eccleſia Catholica. Hoc autem injuſtiſſimum eſt.

CAPUT XVIII.

Nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab Eccleſia Catholica, probatur 2. ex Unitate Eccleſiæ.

I. Docent nobiſcum Proteſtantes, veram Jeſu Chriſti Eccleſiam eſſe *unam*. Cumque fateantur, Eccleſiam Romano-Catholicam eſſe veram Eccleſiam; quando ab ea diviſi ſunt Proteſtantes, ſegregarunt ſe à vera Jeſu Chriſti Eccleſia, atque adeo nullo jure facta eſt diviſio. Si enim una tantum Eccleſia eſt corpus Chriſti; nullum membrum ab eo corpore ſeparatum, vivificatur Spiritu Chriſti. Ergo quicunque ſe ab eo ſeparat, ſubjacet omnibus pœnis ſupra deſignatis. Vel igitur Eccleſia Romano-Catholica eſt vera Eccleſia, vel non eſt vera Eccleſia. Si prius; non potuit juſta eſſe diviſio: ſin poſterius; contradicunt ſuis. Ne igitur ſibi contradicant, Romana Eccleſia eſt vera Eccleſia: quæ

cum

cum una tantum ſit, injuſta eſt ſeparatio, redintegranda eſt unio.

II. Hanc rationem unitatis urſit S. Optatus Milevitanus lib. 2. *Quis dubitet vos illud legitimum in Sacramentorum myſterio præterire non poſſe? Offerre vos Deo dicitis pro Eccleſia, quæ una eſt: hoc ipſum mendacii pars eſt, unam te vocare, de qua feceris duas. Et offerre vos dicitis pro una Eccleſia, quæ ſit toto terrarum orbe diffuſa. Quid ſi unicuique veſtrûm dicat Deus, Quid offers pro tota, qui non es in tota?* Quid ſi etiam Proteſtantibus diceret Deus; Quid creditis, quid profitemini, quid docetis Eccleſiam eſſe unam, qui non eſtis in una, de qua feciſtis plures?

Caput XIX.

Nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab Eccleſia Catholica, probatur 3. ex Sanctitate Eccleſiæ.

I. Proteſtantes nobiſcum docent, Eccleſiam Jeſu Chriſti eſſe *ſanctam*, quod hoc loco non accipimus, niſi de ſanctitate doctrinæ. Cumque iidem Proteſtantes teneant, veram Jeſu Chriſti Eccleſiam non errare in fundamento, ſeu articulis neceſſariis; videndum eſt, quid ex eo capite ſtatuendum ſit de Proteſtantium diviſione.

II. Retulimus ſupra, quomodo ex ſententia Proteſtantium Eccleſia Romano-Catholica ſit vera Eccleſia: hic autem docent Proteſtantes, veram Eccleſiam non errare in articulis neceſſariis. Ergo Eccleſia Romano-Catholica non errat in articulis neceſſariis. Ergo ab ea non fuit recedendum. Nam, ut docent, non eſt recedendum ab unitate Eccleſiæ,

leſiæ, propter errorem in articulis non-neceſſariis. Ergo nullo jure facta eſt diviſio.

III. Deinde, agnoſcunt Reformati, Eccleſiam Romano-Catholicam, quæ primis quingentis poſt Chriſtum annis viguit, fuiſſe veram Jeſu Chriſti Eccleſiam, ſanctamque ſponſam Jeſu Chriſti, non errantem in articulis neceſſariis. Vel igitur iſta Eccleſia ita defecit, ut erraverit in articulis neceſſariis; vel ſic non defecit Si errorem in articulis neceſſariis aſtruitis; jam propriæ confeſſioni obloquimini; & propriam doctrinam ſubvertitis, quod vera Jeſu Chriſti Eccleſia non erret in neceſſariis. Sin autem defenſam cupitis immunitatem ab errore in neceſſariis: ergo nullo jure facta eſt diviſio.

IV. *Intelligite vel ſero*, inquit S. Optatus lib. 2. *vos eſſe ramos fractos ex arbore, vos eſſe abſciſſos palmites à vite, vos eſſe rivum conciſum à fonte. Non enim poteſt eſſe origo rivuli, quia parvus eſt, & non de ſe naſcitur: aut arbor à ramo concidi, cum arbor fundata ſuis radicibus gaudeat, & ramus ſi fuerit exſectus areſcat.*

CAPUT XX.

Nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab Eccleſia Catholica, probatur 4. ex Diffuſione Eccleſiæ.

I. Docent Proteſtantes nobiſcum, veram Jeſu Chriſti Eccleſiam eſſe *Catholicam*, hoc eſt, ut loquitur S. Auguſtinus, toto orbe diffuſam, non ex nominis teſtimonio, ſed ex promiſſis Dei. Iſta autem Eccleſia Catholica communicavit in fide cum Romano

Pon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Pontifice primis quingentis annis. Tempore autem inchoatæ reformationis, nulla erat Catholica, præter eam, quæ in fide communicabat cum Romano Pontifice; nec Proteſtantes aliam deſignant. Ergo ab ea non fuit recedendum. Si enim fuiſſet recedendum, evacuatæ eſſent promiſſiones Dei.

II. Hinc S. Optatus, lib. 2. *Ubi erit proprietas Catholici nominis, cum inde dicta ſit Catholica, quod ſit rationabilis & ubique diffuſa? Nam ſi ſic pro voluntate veſtra in anguſtum coarctatis Eccleſiam, ſi univerſas ſubducitis gentes, ubi erit illud, quod Filius Dei meruit? ubi erit, quod libenter ei largitus eſt Pater, in ſecundo Pſalmo dicens: Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ? Ut quid tale infringitis promiſſum, ut à vobis mittatur quaſi in quendam carcerem latitudo regnorum? quid tantæ pietati obſtare contenditis? quid contra Salvatoris merita militatis? Permittite Filium poſſidere conceſſa. Permittite Patri promiſſa complere. Cur ponitis metas? Cur figitis limites? Cum à Deo Patre Salvatori tota terra promiſſa ſit, non eſt quicquam in aliqua parte terrarum, quod à poſſeſſione ejus videatur exceptum. Tota eſt donata terra cum gentibus totius orbis Chriſto una poſſeſſio eſt. Hoc probat Deus, qui ait, Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ. Et in ſeptuageſimo primo Pſalmo, de ipſo Salvatore ſic ſcriptum eſt; Dominabitur à mari uſque ad mare: & à flumine uſque ad terminos orbis terræ. Pater dum donat, nihil excipit: vos ut concedatis unciam, totam libram auferre conamini. Et adhuc nitimini ſuadere hominibus, apud vos ſolos eſſe Eccleſiam, auferentes meritum Chriſto, negantes præſtitutum à Deo. O veſtra ingrata & ſtulta præſumptio! Chriſtus vos cum cæteris in ſocietatem*

atem regni cæleſtis invitat, & ut cohæredes ſitis ortatur: & vos eum in hæreditate ſibi à Patre conceſſa fraudare laboratis, dum Africæ partem conceditis, & totum terrarum orbem, qui ei à Patre donatus eſt, denegatis. Quid mendacem videri vultis Spiritum Sanctum? &c.

III. Neque dicant Proteſtantes, ſe non coarctare cum Donatiſtis Eccleſiam intra certam orbis partem: quia nec Donatiſtæ hoc faciebant, quaſi Evangelium non eſſet prædicandum in aliis orbis partibus, cum teſte S. Optato Epiſcopum ſuum habuerint in urbe Roma; ſed quia tenebant Eccleſiam Catholicam in cæteris orbis partibus defeciſſe & apoſtataſſe. Quocirca ſi S. Optatus merito urſit promiſſionem Dei Patris de diffuſione Eccleſiæ, meritumque Chriſti de acquiſitione Eccleſiæ in omnibus gentibus, contra ſeparationem Donatiſtarum, Eccleſiam exiguo tempore defeciſſe aſſerentium: quanto majore fundamento à nobis urgetur eadem Dei Patris promiſſio, idem Chriſti meritum, contra ſeparationem Proteſtantium, decem ſeculorum apoſtaſiam Eccleſiæ tribuentium. Vide S. Auguſt. *Epiſt.* 48. *ad Vincent.* & *lib.* 2. *contr. litt. Petil. cap.* 70.

CAPUT XXI.

Diſcutitur provocatio Proteſtantium ad Eccleſias Waldenſium, &c.

I. Crocius *cap.* 12. *n.* 12. & alii Proteſtantes communiter, provocant ad Eccleſias Waldenſium. Neceſſe proinde eſt, ut dicant, Waldenſes non erraſſe in ullo articulo fundamentali ſeu neceſſario.

II. Et tamen juxta Reinerum, *cap.* 5. *contra*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

contra Waldenſ. docuerunt 1. Quod baptiſmus infantium nihil prodeſt. 2. Quod omne juramentum ſit mortale peccatum. 3. Plus quam homicidam reputant, qui cogit jurare; quamvis ſit judex. 4. Quod omnes Principes & judices damnantur.

III. Idem Reinerus, *cap.* 6. varias Waldenſium ſectas refert; quas aſſerit docere 1. Quod Chriſtus fuerit filius Joſeph & Mariæ. 2. Non fuiſſe paſſum Jeſum Chriſtum. 3. Trinitatem non fuiſſe ante nativitatem Chriſti. 4. Reſurrectionem corporum non futuram.

IV. Catalogus teſtium veritatis priora fere refert ex Reinero, *col.* 1508. *&c.* Similia de ipſis refert Petrus de Pilichdorf, & *in tractatu ſuo*, & *in fragmentis.* Horrenda de illis refert Ebrardus toto ſuo libro. Vide Bernardum Abbatem; Ermengardum; Abbatem Urſpergenſem *Tom.* 3. *Conc. part.* 2. Guidonem Carmelitam, Bernardum Lutzenburgenſem, & Antoninum *Tom.* 3. *Conc. part.* 3. Concilium Gallicanum anni 1176. *Tom.* 3. *Conc. part.* 2. Concilium Terraconenſe. Ibid. Æneam Sylvium, Crantzium, Scipionem du Pleix, *Tom.* 1. *ad an.* 1170. Jacobum de Riberia. De Confeſſione poſtremorum Waldenſium, vide Scipionem du Pleix. Tom. 3. ad an. 1554. L'Hiſtoire Eccleſiaſtique des Egliſes Reformées au Royaume de France, liv. 1. pag. 35.

IV. Wiclefus in ſuis Dialogis tradit 1. Adorationem Angelorum. *Lib.* 2. *cap.* 10. 2. Deum neceſſitare creaturas ad quemlibet ſuum actum. *Ibid. cap.* 14. 3. Multos non prædeſtinatos eſſe in gratia. *Lib.* 3. *cap.* 6. 4. Omnia evenire neceſſitate abſoluta. *Ibid. cap.* 8. 5. Deum non poſſe quicquam producere,

ucere, niſi quod de facto producit. *Ibid.*
. Sanctos demortuos licite à fidelibus in-
ocari. *Ibid. cap.* 30. 7. Devote adorandam
ſſe hoſtiam. *Lib.* 4. *cap.* 7. 8. Conſecrare,
ſſe omnium proborum officium. *Ibid. cap.* 10.
. Prædeſtinatos non habere certitudinem
e ſua prædeſtinatione, niſi probabilem.
bid. 10. Quamlibet creaturam ſenſibilem
ſſe realiter Sacramentum. *Ibid. cap.* 1.
1. Baptiſmum delere quodcunque pecca-
um. *Ibid. cap.* 11. 12. Dari poſt hanc vitam
urgatorium. *Ibid. cap.* 22.

V. Vide plura de eodem apud Cochlæum
ib. 1. apud Magiſtrum Joan. Rokyzanam,
ract. de Sacram. cap. 19. Magiſtrum Joannem
rzibram, *de Profeſſ. fid. Catholicæ.*

VI. Joannis Huſſii quæ fuerit ſententia,
atet ex ejus operibus, quæ extant. Do-
uit 1. Matrimonium eſſe Sacramentum.
De matrim. cap. 3. 2. Vinculum matrimonii
on diſſolvi per adulterium unius. *Ibid. cap.* 1.
. Tres eſſe partes pœnitentiæ, Contritio-
nem, Confeſſionem, & ſatisfactionem.
De Pœnit. fol. 37. 4. Omnia peccata eſſe in-
egre confitenda Sacerdoti. *Ibid.* 5. In Miſ-
a offerri Sacrificium propitiatorium. *De Sa-
ram. cap.* 1. 6. Chriſtum eſſe realiter præ-
entem in Sacramento venerabili. *Ibid. cap.* 2.
. Malos in Sacramento accipere corpus &
anguinem Domini. *Ibid.* 8. Chriſtum eſſe
præſentem in SS. Euchariſtia per tranſub-
tantiationem. *Ibid. cap.* 3. 9. In Sacramen-
o tamdiu eſſe corpus & ſanguinem Domi-
ni, quamdiu manet ſpecies panis & vini.
Ibid. 10. Eſſe purgatorium. *In fid. elucid.
fol.* 51. 11. Fideles in purgatorio juvari ſuf-
fragiis viventium. *Ibid.* 12. Sanctos in cælo
exiſtentes intercedere pro viventibus. *Ibid.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

13. Sanctos demortuos eſſe invocandos. *Ibid.* 14. Leges Eccleſiæ obligare conſcientiam. *De Corp. Chriſt.* 15. Papam eſſe immediatum Vicarium Jeſu Chriſti. *Quaſt. de Credere.* 16. Non prædeſtinatos quandoque juſtificari, & accipere remiſſionem peccatorum. *De Eccl. cap.* 3. 17. Prædeſtinatos poſſe in hac vita gratia excidere. *Ibid. cap.* 5. 18. Neminem hic poſſe ſine revelatione vel formidine aſſerere, quod ſit prædeſtinatus. *Ibid. fol.* 204.

VII. Vide plura de eodem apud Cochlæum, *Hiſt. Huſſit. lib.* 2. *pag.* 74. *&c.* Et ſententiam diſcipulorum ejus, Jo. Rofyzanæ, in tractatu de ſeptem Sacramentis; & Jo. Przibram, in Profeſſione fidei Catholicæ.

VIII. Ex dictis interrogamus Proteſtantes; an coram Deo poſſint aſſerere, Eccleſias Waldenſium, Wicleſiſtarum, & Huſſitarum, ſuo judicio, non erraſſe in articulis neceſſariis? Si affirment, in multis erunt calumniatores, qui hoc ipſum in Catholicis arguunt, tanquam errorem in articulo neceſſario, quod in iſtis tolerant, velut nævum ſaluti non præjudicantem. Si negent; ut quid provocant ad iſtas Eccleſias malignantium, quas ipſi ſtatuunt erraſſe in articulis neceſſariis? Quid hoc aliud eſt, quam ignarum populum decipere?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

CAPUT XXII.

Nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab Eccleſia Catholica, probatur 5. ex Succeſſione Eccleſiæ.

I. Docent Proteſtantes nobiſcum, veram Jeſu Chriſti Eccleſiam eſſe *Apoſtolicam*: eique ſemper competere prædicationem Verbi Divini, & adminiſtrationem Sacramentorum. In parte diviſa nequit eſſe perpetua ſucceſſio: cum enim conſtet de initio diviſionis, conſtat etiam de initio ſucceſſionis, non à Chriſto inſtitutæ, ſed ab homine inchoatæ, adeoque nec perpetuæ.

II. Atque hinc dicit S. Optatus lib. 2. *Videndum eſt, qui & ubi prior Cathedra ſederit: ſi ignoras, diſce: ſi noſti, erubeſce. Ignorantia tibi adſcribi non poteſt. Reſtat ergo ut noveris. Scientem errare, peccatum eſt: Nam ignorantibus nonnunquam ſolet ignoſci. Igitur negare non potes, ſcire te in urbe Roma Petro primo cathedram Epiſcopalem eſſe collatam: in qua ſederit omnium Apoſtolorum caput Petrus, unde & Cephas appellatus eſt: in qua una cathedra unitas ab omnibus ſervaretur, nec cæteri Apoſtoli ſingulas ſibi quiſque defenderent: ut jam ſchiſmaticus & peccator eſſet, qui contra ſingularem cathedram, alteram collocaret. Ergo cathedra unica, quæ eſt prima in dotibus, ſedit prior Petrus, cui ſucceſſit Linus,* &c. *Veſtræ* (ô Donatiſtæ) *cathedræ vos originem reddite, qui vobis vultis Sanctam Eccleſiam vindicare. Sed & habere vos in urbe Roma partem aliquam dicitis. Ramus eſt veſtri erroris, protentus de mendacio, non de radice veritatis.* Et enumerans Epiſcopos Donatiſtarum ab ultimo

ad primum, addit: *Si Victori diceretur, ub ſederit, nec ante ſe aliquem illic fuiſſe monſtraret nec cathedram aliquam, niſi peſtilentiæ oſtenderet Peſtilentia enim morbus extinctos homines ad infero mittit. Qui inferi portas ſuas habere noſcuntur contra quas portas claves ſalutares accepiſſe legimu Petrum, Principem ſcilicet noſtrum: Cui à Chriſto dictum eſt, Tibi dabo claves regni cælorum, & portæ inferi non vincent eas. Unde eſt ergo, quoa claves regni uſurpare contenditis, qui contra cathedram Petri, veſtris præſumptionibus & audaciis, ſacrilegio militatis? Beatitudinem repudiantes, qua laudari meruit, Qui non abiit in conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit, & in cathedra peſtilentiæ non ſedit. In conſilio impietatis itum eſt à majoribus veſtris, ut dividerent Eccleſiam. Iverunt etiam peccatorum viam, dum Chriſtum partiri conati ſunt, cujus Judæi nec veſtimenta ſcindere voluerunt: cum Apoſtolus Paulus clamet: Numquid diviſus eſt Chriſtus?*

III. Videtis Proteſtantes, nullam poſſe eſſe ſucceſſionem, ubi non eſt ſucceſſionis perpetuitas: non poſſe eſſe ſucceſſionis perpetuitatem in diviſione: atque ideo nec ipſam diviſionem, propter defectum perpetuæ ſucceſſionis, poſſe cenſeri jure factam.

Caput XXIII.

Nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab Eccleſia Catholica, probatur 6. ex neceſſitate communionis.

I. Docent Proteſtantes nobiſcum, ſine communione externa cum vera Jeſu Chriſti Eccleſia, non eſſe ſalutem. Atqui fatentibus Proteſtantibus, Eccleſia Romano-Catholica

tholica eſt vera Eccleſia. Quomodo ergo fieri poteſt ſine præjudicio ſalutis, ut communionem ejus deſerant? Si hoc fieri non poteſt; ergo nullo modo deſerenda erat ejus communio: ergo nullo jure facta eſt diviſio.

II. Neque ſufficit dicere, quod Eccleſiis Proteſtantium externa communione adhæreatis; cum eædem Eccleſiæ à priore communione ſint diviſæ, eamque repudiaverint, & etiamnum perſiſtant in diviſione. Cum autem una ſit Eccleſia Chriſti, cui veniat communicandum; iſti non communicant cum una Eccleſia, qui partem diviſam ſequuntur, & à toto corpore abſtinent.

CAPUT XXIV.

Nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab Eccleſia Catholica, probatur 7. ex defectu legitimi judicii.

I. Docent Reformati, in Admonitione de libro Concordiæ, cap. 12. *Recta ratio & pietas dictat, neminem eſſe damnandum, nedum lædendum, propter controverſiam novam, nunquam legitimo judicio examinatam, cognitam & deciſam. Neque debere quenquam eſſe judicem in cauſa propria, neque decreti à tali judice facti exſequutorem.* Hac generali poſitione utuntur contra Lutheranos, à quibus ſe dicunt immerito condemnari, tum ob negatam manducationem oralem corporis Chriſti in Euchariſtia, tum ob negatam ubiquitatem. Atque his non obſtantibus, petunt mutuam tolerantiam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

II. Sed videamus, quid *recta ratio, & pietas dictet omnibus.* Hoc enim deprædicant Reformati, quando pacem cum Lutheranis ſtabilitam cupiunt. Recta ratio dictat, *neminem eſſe damnandum, nedum lædendum propter controverſiam novam.* Quid intelligitis per *controverſiam novam?* nonne & eam, quæ de Cœna Domini, quæ de Ubiquitate eſt? affirmabitis. Si iſtæ controverſiæ ſunt novæ, quas habetis cum Eccleſia Catholica antiquas? Profecto, quaſcunque moviſtis, cum ſuperiore ſæculo cœptæ ſint moveri, erunt novæ, & atavis veſtris ignotæ. Unde ſi propter novam controverſiam nemo damnandus eſt, nemo lædendus; recta ratio & pietas dictat omnibus, immerito à vobis damnatos eſſe Catholicos; nullo jure à vobis læſam eſſe Eccleſiam Catholicam, quam diſſenſione veſtra diviſiſtis, diſtractis à corpore pluribus membris. Quid hic dicetis? imo quid fingetis? An aliud vobis dictat recta ratio, & pietas, quando pacem Lutheranorum ambitis; aliud, quando unitatem Catholicam fugitis? An aliud vobis dictat pietas, quando illorum conjunctionem poſtulatis, quorum doctrinam hæreſeos arguitis; aliud quando matris veſtræ Eccleſiæ Catholicæ amplexum declinatis? Quæ hæc pietas eſt, maternum, ob controverſias novas horrere conſortium: & externorum, non obſtantibus antiquis hæreſibus, ſollicitare contubernium? Quæ ratio dictat, tolerare hæreſes, ab antiqua Eccleſia non ſemel damnatas; & rejicere doctrinas nunquam legitime convictas?

III. Utinam ſic procedendo ex iis non ſitis, de quibus S. Auguſtinus, Tract. 1. in Epiſt. Joan. dicit: *Non tolerant pro pace Chriſti*

ſti (Catholicos) *quos infamant; & tolerant pro parte Donati* (& Calvini) *quos condemnant.* Quapropter, ut dicit S. Athanaſius, Epiſt. in qua mot. Eccl. Tragœd. *Indicta cauſa condemnant: quæ falſitatis nunquam convicerunt, rejiciunt.*

IV. Recogitate tempora, & inquirite, quo legitimo judicio condemnata ſit Eccleſia Catholica. Nam, ut ipſi docetis, recta ratio & pietas dictat omnibus, neminem eſſe damnandum, nedum lædendum, propter controverſiam novam, *nunquam legitimo judicio examinatam, cognitam & deciſam.* Quando examinata eſt cauſa Eccleſiæ Catholicæ, quando cognita; quando deciſa? Neſcimus profecto, qua ratione vel excogitare poſſint examen, vel imaginari cognitionem, vel fingere deciſionem: cum ante ipſorum ſeparationem, nec ſpecies examinis præceſſerit, nec forma cognitionis intervenerit, nec legitimi judicii ſententia pronunciata ſit.

V. Dicant, tyrannide Pontificia impeditum fuiſſe ordinem legitimi judicii. An propterea deſinebat dictare recta ratio, & pietas, neminem eſſe damnandum, propter controverſiam novam? an deſinebat dictare pietas, unitatem Eccleſiæ horrenda diviſione non eſſe lacerandam, ante cauſam examinatam, cognitam, & deciſam? Sed cur poſt ſeparationem introductam, nullum legitimum judicium eſt inchoatum? cur nullum examen inſtitutum? cur nulla ſucceſſit cognitio? cur nulla pronunciata eſt deciſio? Quid enim horum, tanquam legitimum, hucuſque excogitarunt Reformati? Et ſi tale judicium fingant; quomodo probabunt, nos eo teneri? etiam Remonſtrantes (*in Synod. Dordrecht. ſeſſ. 25.*) cenſuerunt, ſchiſmaticis non competere legiti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

gitimum judicium, de doctrina ejus partis, à qua ſeparati ſunt.

VI. Nunquid docetis; *non debere quenquam eſſe judicem in propria cauſa, neque decreti à tali judice facti exſequutorem?* exhibeant ergo aliquod judicium contra Eccleſiam Catholicam, quod in propria cauſa prætenſi judices non pronunciarunt: exhibeant aliquod decretum, cujus ipſi non fuerint auctores & exequutores.

VII. Itaque recta ratio, & pietas dictat omnibus, non poſſe Reformatos in ſeipſis defendere contra Eccleſiam Catholicam, quod in Lutheranis reprehendunt: recta ratio dictat, ut quod quiſque juris in alium ſtatuerit, hoc ipſe utatur.

VIII. Sed gravius aliquid eſt in facto Reformatorum. Ipſi docent, *non debere quenquam eſſe judicem in cauſa propria, neque decreti à tali judice facti exſequutorem.* Quando aliquis judicat in cauſa propria, & deinde exequitur ſententiam; licet injuſte procedat; ſervat tamen ordinem juſtitiæ, quatenus non progreditur ad executionem, niſi poſt ſententiam. Sed Reformati, non expectato legitimo judicio; non expectata ſententia; inceperunt ab executione, quando initium fecerunt à diviſione. Atque adeo recta ratio dictat omnibus, Reformatorum diviſionem nullo jure factam eſſe, & multis modis juſtitiæ eſſe contrariam. Nam ſi in civilibus cauſis injuſta eſt procedendi ratio, quando legitimus judex incipit ab executione: quanta eſt contra Deum, & Eccleſiam ejus injuſtitia, quando aliqua Eccleſiæ membra, quibus judiciaria poteſtas non competit, non ſervato juſtitiæ ordine, corpus Chriſti diviſione ſua dilacerant!

C A-

CAPUT XXV.

Nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab Eccleſia Catholica; etiamſi hæc erraſſet in articulo neceſſario.

I. Mirabitur lector, à nobis aſſeri nullitatem diviſionis Proteſtantium, etiamſi ponatur Eccleſia Catholica erraſſe in articulo neceſſario. Sed rogamus, ut nihil præpropere de iſta aſſertione ſtatuat; & non niſi lectis noſtris probationibus, de veritate decernat.

II. Quamvis Eccleſia Catholica non erraverit in articulo neceſſario, uti frequenter oſtenſum: ad majorem tamen præſentis quæſtionis elucidationem, ſupponamus Eccleſiam Catholicam, cum ab ea recederent Proteſtantes, erraſſe in articulo neceſſario, eandemque propter talem errorem funditus interiiſſe: cum juxta Proteſtantes, mors Eccleſiæ ſequatur, ex errore in articulo neceſſario. Dicimus equidem, nullo jure factam eſſe diviſionem Proteſtantium ab unitate Eccleſiæ Catholicæ.

III. Corpus Eccleſiæ conſtituitur per miniſtros & ſubditos, ſive ex miniſtris & ſubditis. Nulla eſt viſibilis Eccleſia, ubi non prædicatur Evangelium Jeſu Chriſti, ubi non adminiſtrantur Sacramenta, ubi nulla eſt profeſſio veræ fidei. Quamdiu Lutherus, Calvinus, & alii, qui primi receſſerunt ab Eccleſia Catholica, fuerunt membra Eccleſiæ Catholicæ; fieri non poteſt, ut fuerint membra Eccleſiæ Jeſu Chriſti, ſuppoſito quod Eccleſia Catholica errave-

rit in articulo neceſſario, uti hic ſupponimus.

IV. Vel igitur Lutherus; Zwinglius, & alii ab Eccleſia Catholica recedentes, ejuſque unitatem deſerentes, facti ſunt membra alterius cujuſdam Eccleſiæ viſibilis, antequam iſti recederent, exiſtentis; vel non ſunt facti membra alterius Eccleſiæ viſibilis, tunc exiſtentis. Si non fuerunt facti membra alterius Eccleſiæ: ergo fuerunt membra præciſa, membra ſine vita, membra mortua: & omnes qui ſe illis adjunxerunt, deſerentes unitatem Eccleſiæ Catholicæ, fuerunt membra præciſa, addita membris præciſis; membra mortua, addita membris mortuis. Sin autem primi recedentes facti ſunt membra alterius Eccleſiæ viſibilis; cur eam Eccleſiam hactenus non deſignarunt? profecto nullam invenient; niſi forte-ſit veriſimile, tunc extitiſſe Eccleſiam, æque in determinandis articulis neceſſariis diſcordem, ſicut diſcors eſt Proteſtantium Eccleſia. Ergo fieri non potuit, ut tunc extiterit vera Jeſu Chriſti Eccleſia, cui ſe potuerint conjungere, vel cui ſe de facto conjunxerint primi Reformatores.

V. Sed nec Proteſtantes dicunt, primos Reformatores ſe tali Eccleſiæ conjunxiſſe; cum nec ſomnolentus ulla ratione probabili id ſibi perſuadeat. Si enim talis fuiſſet Eccleſia, neceſſe habebant ab ea accipere ſuam miſſionem, ne in vanum currerent non vocati. An à tali Eccleſia acceperunt ſuam miſſionem Proteſtantes? cur ergo deducunt ſuam miſſionem ab Eccleſia Catholica? Ergo non fuit talis Eccleſia: ergo primi Proteſtantes non ſunt facti membra iſtius Eccleſiæ, etiamſi daretur, tunc extitiſſe talem Eccleſiam.

VI. Quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

VI. Quid hic dicent? An unuſquiſque Reformator, exiens ab Eccleſia Catholica, fuit corpus Eccleſiæ; pars, & totum; manus, caput, oculus, pes, & omnia? An unuſquiſque fuit miniſter, & ſubditus; paſtor, & ovis; epiſcopus, & grex. Ponderent illud Apoſtoli, Rom. 12. 4. *In uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: Ita multi unum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra.*

VII. Itaque oriente Luthero, Calvino, &c. vel erat vera Jeſu Chriſti Eccleſia in terris, vel non erat. Si dicant, tunc fuiſſe veram Jeſu Chriſti Eccleſiam: Lutherus, Calvinus, &c. qui ſe illi non conjunxerunt, non fuerunt membra veræ Eccleſiæ; ſed membra nulli corpori adjuncta, hoc eſt, non fuerunt membra ullius Eccleſiæ. Sin autem dicant, tunc non fuiſſe veram Jeſu Chriſti Eccleſiam; fieri nequit, ut facti ſint membra Eccleſiæ non exiſtentis, aut pars totius, quod non erat.

VIII. Neque relevat ſubterfugium ad Eccleſiam inviſibilem: quia ea non eſt niſi pars Eccleſiæ viſibilis. Ac proinde, ſi nulla fuerit Eccleſia viſibilis Jeſu Chriſti, cujus ſint facti membra primi Reformatores; non potuerunt fuiſſe membra Eccleſiæ inviſibilis. Nam qui in toto non eſt, non poteſt in parte ejus reperiri: nec poteſt eſſe pars membri, niſi ſimul ſit pars totius.

IX. Hunc modum procedendi tenuit S. Auguſtinus contra Donatiſtas, (*lib.* 3. *de bapt. cap.* 2.) qui ſeſe ſeparaverant ab unitate Eccleſiæ Catholicæ, uti ſuperiore ſeculo fecerunt Proteſtantes. Vel, inquit S. Auguſtinus, oriente Donato erat vera Eccleſia, vel non

non erat. Si tunc erat vera Eccleſia, ab e: non ſe debuit ſeparare Donatus. *Si autem tunc non erat vera Eccleſia, unde Donatus apparuit? de qua terra germinavit? de quo mari emerſit? de quo cælo cecidit?* Cujus argumenti vis & efficacia in eo conſiſtit, quod Donatus exiens ab Eccleſia Catholica, quam dicebat apoſtataſſe, nullo modo potuerit fieri membrum veræ Eccleſiæ, ut quæ non exiſteret, nec fideles ſibi haberet junctos.

X. Atque hinc apparet, inanem fuiſſe Proteſtantium ſeparationem; etiamſi daretur, Eccleſiam Catholicam erraſſe in articulo neceſſario. Unde rectiſſime S. Irenæus, lib. 4. cap. 62. *Nulla ab eis tanta poteſt fieri correptio* (hoc eſt, correctio, emendatio, ſeu reformatio) *quanta eſt ſchiſmatis pernicies.* Et quare? Nam ſi ſchiſma faciendum eſſet, debuiſſet interiiſſe Eccleſia: ſi autem interiiſſet vera Eccleſia, fruſtra fieret ſchiſma. Sicut enim membrum humanum à corpore mortuo præciſum, non magis vivit poſt præciſionem, quam ante præciſionem: ita membra Eccleſiæ mortuæ non magis poſſunt vivere, poſt præciſionem ab Eccleſia mortua, quam ante præciſionem; niſi conjungantur corpori viventi, cujus ſpiritu vivificentur: corpus autem tale non fuit, quando inchoata eſt reformatio. Atque ideo cum S. Auguſtino dicimus: *Præſcindendæ unitatis nulla eſt juſta neceſſitas.* Contr. Epiſt. Parm. lib. 2. cap. 11.

XI. Hanc veritatem cognoviſſe videtur Conf. Helv. poſt. *art.* 18. cum deſcribens officia miniſtrorum Eccleſiæ, inter ea abſolute recenſet, quod ipſorum munus ſit, ſchiſmata prohibere.

CAPUT XXVI.

De objecta tyrannide corporali.

I. Conſueverunt Proteſtantes cauſas recedendi ab unitate Eccleſiæ Catholicæ reducere ad Tyrannidem, Idololatriam, & Hæreſin. Et de Idololatria quidem & Hæreſi agendum erit in particularibus controverſiis: de Tyrannide hic aſſumenda tractatio. Tyrannis vero objicitur duplex, corporalis, & ſpiritualis. De ſpirituali agemus capite ſequenti; hic de corporali.

II. Proteſtantes, hac in parte imitantur Donatiſtas, qui, tempore S. Auguſtini, objecerunt Catholicis tyrannidem corporalem; uti videre eſt *lib.* 2. *contr. litt. Petil. cap.* 15. 16. 17. 20. 23. 52. 53. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 71. 73. 76. 78. 79. 80. 83. 85. 87. 88. 99. 100. & aliis locis multis.

III. Non eſt quæſtio 1. An Magiſtratui politico liceat coërcere hæreticos? Non 2. An Magiſtratui politico liceat hæreticos ſeditioſos capitali ſupplicio afficere? Non 3. An Magiſtratui politico liceat capitalem pœnam ſtatuere in blaſphemos. Iſta enim omnia fatentur Proteſtantes. Sæpe capitalis pœna ſtatuitur, ex conſideratione politica, propter periculum ſeditionis. Ratio blaſphemiæ ab aliis latius, ab aliis ſtrictius accipitur.

IV. Sed quæſtio eſt; An liceat Magiſtratui, ſeductores, qui errores fundamentales in Eccleſia ſpargunt, eoſque pertinaciter defendunt, ultimo ſupplicio afficere? Hoc enim Lutheranos negare, vult Gerhardus, *Tract. de Magiſtr. polit. cap.* 6. *ſect.* 5. *membr.* 2. *art.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

art. 3. *n.* 317. Meiſnerus vero vocat quæſtionem undiquaque dubiam, *Philoſ. ſob. part.* 1. *ſect.* 2. *cap.* 4. *q.* 4. Reformati hi nobiſcum ſentiunt fere in totum, niſi quo quæſtiones de nomine moveant; & factum Calvini idem teſtatur, *Explic. perfid. Valentini.* & *Refut. error. Michaël. Servet.*

V. Itaque non eſt operæ pretium, hoc loco eam materiam ex profeſſo tractare: cum enim Reformati, quoad principale, à nobis non diſſentiant: & quouſque extendenda ſit ratio blaſphemiæ, inter Lutheranos non conſtet; Meiſnerus etiam quæſtionem undiquaque vocet dubiam; ac propterea non conſtet de ſententia Eccleſiæ Lutheranæ; pergimus ad ulteriora.

Caput XXVII.

De objecta tyrannide ſpirituali.

I. Tyrannidem ſpiritualem dicunt Proteſtantes in eo conſiſtere, quod Eccleſia Romano-Catholica proponat fidelibus multos articulos falſos ſub credendi neceſſitate: à quibus nemini liceat ſine periculo ſalutis diſſentire. Vide Davenant. *Epiſt. ad Duræum.* Petr. Mart. *loc. comm. claſſ.* 4. *cap.* 6. *n.* 4. 7. Eilbracht. *Epanorth. cap.* 10. *annot.* 2. 3. 6.

II. Fatentur interim Proteſtantes, Miniſtros recte aſtringi Confeſſionibus publicis; ita ut nihil ipſis liceat contra eas movere autoritate privata, ſi in externa Eccleſiæ, & quidem miniſterii publici communione permanere velint. Croc. *cap.* 21. *n.* 30. fatentur, non omnes articulos proponi in confeſſionibus ſub credendi neceſſitate: & tamen non determinant, quinam proponantur ſub credendi neceſſitate.

III. Mem-

III. Membra Eccleſiæ, juxta Davenant. *oc. cit.* ſunt toleranda, (ſi in quibuſdam iſſentiant ab Eccleſiæ ſententia) ſi minime ræſumpſerint communem Eccleſiæ ſenteniam oppugnare, aut ſuam privatam apud ulgus extollere & diſſeminare. Hanc ſuam egem an ſervaverint Proteſtantes ante exium ſuum ab unitate Catholica, ipſi judient.

IV. Pone Reformatum jactantem, ſe non oſſe, contra conſcientiam ſuam, approbare nulta dogmata, in Eccleſia Catholica defiita. Sed idem jactarunt Donatiſtæ: idem omnes, qui ſchiſmati hæreſin adjunxerunt. dem jactant Arminiani contra Reformatos; Reformati contra Lutheranos; Lutherani contra Catholicos. Nunquam licet, contra conſcientiam aliquod dogma approbare: frequenter tamen neceſſe eſt, per meliorem informationem conſcientiam erroneam deponere. Suppoſita conſcientia doctrinæ Eccleſiæ adverſante, nunquam licet privata erigere conventicula, vel erectis adhærere.

V. Conſideret lector Acta & ſententiam noviſſimæ Synodi Nationalis Dordrechtanæ, & inveniet, nihil in hac parte à Reformatis poſſe objici Eccleſiæ Catholicæ, quod ipſis non objecerint Arminiani.

CAPUT XXVIII.

Qua via invenienda ſit unitas Eccleſiæ.

I. Acutiſſimus Tertullianus, probaturus nihil profici congreſſione Scripturarum, niſi plane, ut aut ſtomachi quis ineat everſionem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

De Præſcript. cap. 17. nem, aut cerebri. *Iſta*, inquit, *hæreſis non recipit quaſdam Scripturas: & ſi quas recipit, adjectionibus & detractionibus ad diſpoſitionem inſtituti ſui intervertit: & ſi recipit, non recipit integras: & ſi aliquatenus integras præſtat, nihilominus diverſas expoſitiones commentata convertit. Tantum veritati obſtrepit adulter ſenſus, quantum & corruptor ſtylus.*

II. Si Catholicus, probaturus fidem ſuam, adducit aliquod Scripturæ teſtimonium; Ibid. quid faciunt hæretici? *Variæ præſumptiones* NECESSARIO *nolunt agnoſcere ea, per quæ revincuntur: his nituntur, quæ ex falſo compoſuerunt, & quæ de ambiguitate cœperunt. Quid promovebis exercitatiſſime Scripturarum, cum ſi quid defenderis, negetur ex adverſo, ſi quid negaveris, defendatur? Et tu quidem nihil perdes, niſi vocem in contentione: nihil conſequeris, niſi bilem de blaſphematione. Ille vero* (cap. 18.) *ſi quis eſt, cujus cauſa in congreſſum deſcendis Scripturarum, ut eum dubitantem confirmes, ad veritatem, an magis ad hæreſes deverget? hoc ipſo motus, quod te videat nihil promoviſſe æquo gradu negandi & defendendi, diverſa parte ſtatutum: certe de pari altercatione incertior diſcedet, neſciens quam hæreſim judicet.*

III. Ex his obſervamus, antiquos illos, ducentis poſt Chriſtum annis, hæreticos, per varias præſumptiones *neceſſitatem* probationis à fidelibus ex Scripturis adductæ, in dubium revocaſſe. Quam autem ſit facile, varias præſumptiones invenire & producere, ne probationis neceſſitas agnoſcatur; quilibet non indoctus novit. Quamvis enim contra articulos fidei vera nequeat adduci *probabilitas*; nullo tamen labore *variæ præſumptiones* ſeſe ingerunt, quas à vera probabilitate diſtinguere ſit difficillimum.

IV. At-

IV. Atque ideo licet Catholicus de hæreticis vere dicat : *His nituntur, quæ ex falſo compoſuerunt, & quæ de ambiguitate cœperunt.* tamen, ut ſubtilis advertit Tertullianus, Ibid. *Hæc utique & ipſi hæretici habent in nos retorquere. Neceſſe eſt enim & illos dicere, à nobis potius, adulteria Scripturarum & expoſitionum mendacia inferri, qui proinde ſibi defendant veritatem.*

V. Sed iſtis ſepoſitis, aperiamus viam veritatis & unitatis. *Ergo*, inquit Tertullianus cap. 19. *non ad Scripturas provocandum eſt; nec in his conſtituendum certamen, in quibus aut nulla, aut incerta victoria eſt, aut parum certa. Nam etſi non ita evaderet collatio Scripturarum, ut utramque partem parem ſiſteret, ordo tamen deſiderabat, illud prius proponi, quod nunc ſolum diſputandum eſt: Quibus competat fides ipſa: Cujus ſint Scripturæ: A quo, & per quos, & quando, & quibus ſit tradita diſciplina, qua fiunt Chriſtiani. Ubi enim apparuerit eſſe veritatem diſciplinæ & fidei Chriſtianæ, illic erit veritas Scripturarum, & expoſitionum, & omnium traditionum Chriſtianarum.*

VI. Hæc eſt via unitatis, & veritatis; via ſecura, & tuta; doctis & indoctis plana. Non eſt ſperanda certitudo fidei, & communicatio fidelium, ſine autoritate Eccleſiæ Verbum Dei proponentis. Neque hanc viam eo ingredimur, quaſi *de conſilio diffidentiæ*, ut loquitur Tertullianus *cap.* 16. Sæpe enim experti ſumus, collationem Scripturarum non utramque partem parem ſiſtere: quod ſi contingeret, vana & infructuoſa eſſet de Scripturis collatio; cum tamen illa ſuam utilitatem habeat, & apud Eccleſiam Catholicam inde à principio ſit uſitatiſſima.

VII.

VII. *Ordo deſiderabat, illud prius proponi, quod nunc diſputandum eſt.* Nam quæ à Deo ſunt, ordinata ſunt: & ordine veritatis & unitatis indagandæ non ſervato, facile eſt ad devia prolabi. Hoc autem deſiderabat ordo, ut primum quæratur: *Quibus competat fides ipſa?* Catholici dicunt, ſibi competere fidem: Proteſtantes idem aſſerunt. Si autem non ſit una utrorumque fides, neceſſarium eſt, aut Catholicis, aut Proteſtantibus eam non competere. Videndum igitur, *cujus ſint Scripturæ?* nam ejus erunt Eccleſiæ, quæ eſt vera Jeſu Chriſti Eccleſia. Hoc autem de ſua Eccleſia dicunt Catholici: de ſua Proteſtantes. Cumque non ſit una utriuſque partis Eccleſia, aut errant Catholici, aut errant Proteſtantes. Petamus: *A quo ſit tradita diſciplina, qua fiunt Chriſtiani?* Atque hic conſentiunt Proteſtantes Catholicis, à Chriſto Jeſu Domino noſtro eſſe traditam. Ex hoc conſenſu pergamus ad alia: *Per quos tradita eſt diſciplina, qua fiunt Chriſtiani?* Conſentiunt iterum Catholicis Proteſtantes, per Apoſtolos eſſe traditam. Sed, *quibus tradita eſt diſciplina, qua fiunt Chriſtiani?* Et hic conſentiunt Proteſtantes, eſſe traditam Eccleſiis ab Apoſtolis inſtitutis.

VIII. Ergo iſti Eccleſiæ tradita eſt ab Apoſtolis doctrina, qua fiunt Chriſtiani, quæ inde ab initio uſque ad noſtra tempora in unitate permanſit. Nam quamvis in variis locis inſtituerint Eccleſias Apoſtoli; tamen (ibid. cap. 20.) *tot ac tantæ Eccleſiæ, una eſt illa ab Apoſtolis prima, ex qua omnes. Sic omnes primæ, & omnes Apoſtolicæ, dum unam omnes probant unitatem. Communicatio pacis, & appellatio fraternitatis, & conteſſeratio hoſpitalitatis, quæ jura non alia ratio regit, quam ejuſdem*

m Sacramenti una traditio.* Atqui nos ſoli omano-Catholici, ibid. cap. 21. *communicamus cum Eccleſiis Apoſtolicis: quod nulla doctria diverſa, hoc eſt teſtimonium veritatis.* Nam nde ab initio perſiſtimus in prima unitate: eque poteſt deſignari vera Eccleſia, quæ ucuſque manſerit, à qua Catholici defecerunt. Itaque Catholicis tradita eſt ab Apotolis doctrina, qua fiunt Chriſtiani.

IX. Cum igitur apparuerit, apud Catholicos *eſſe veritatem diſciplinæ & fidei Chriſtianæ; llic erit veritas Scripturarum & expoſitionum, & mnium traditionum Chriſtianarum.* Nec enim ieri poteſt, ut aliter acceperint, atque inellexerint fidem Chriſtianam Eccleſiæ Apoſtolicæ, quam ab Apoſtolis proferebatur, Verbum Dei cum vero ſenſu annunciantibus. *An veriſimile eſt*, inquit Tertullianus cap. 28. *ut tot ac tantæ Eccleſiæ in unam fidem erraverint? Nullus inter multos eventus eſt unus exitus: variaſſe debuerat error doctrinæ Eccleſiarum. Cæterum quod apud multos unum invenitur, non eſt erratum, ſed traditum. Audeat ergo aliquis dicere illos erraſſe, qui tradiderunt?*

X. Proteſtantium autem Eccleſias conſtat, ibid. cap. 30. *neque adeo olim fuiſſe*, ſuperiore nimirum ſeculo, & *in Catholicam primo doctrinam credidiſſe apud Eccleſiam Romanenſem*, donec primi Proteſtantes ſeceſſionem fecerunt diſcipulis ex Eccleſia Catholica abductis. Cupio oſtendant mihi, ex qua auctoritate prodierunt. *Si alium Deum prædicant, quomodo ejus Dei rebus, & literis, & nominibus utuntur, adverſus quem prædicant? ſi eundem, quomodo aliter? Probent ſe novos Apoſtolos eſſe, dicant Chriſtum iterum deſcendiſſe, iterum ipſum docuiſſe, iterum crucifixum, iterum mortuum, iterum reſuſcitatum: ſic enim Apoſtolos ſolet facere, dare illis præ-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

præterea virtutem, eadem ſigna edendi, quæ & ipſi. Aut ſi hoc nequeant: Ibid: cap. 32. *Edant origines Eccleſiarum ſuarum, evolvant ordinem Epiſcoporum ſuorum, ita per ſucceſſiones ab initio decurrentem, ut primus ille Epiſcopus aliquem ex Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris, qui etiam cum Apoſtolis perſeveraverint, habuerit auctorem & anteceſſorem.*

XI. Non ſufficit, Proteſtantes varias ex Scripturis oppoſitiones formare Eccleſiæ Catholicæ: hoc enim perfacile eſt. Sed, Ibid. cap. 35. *debent probare illam quoque hæreſim eſſe eadem forma revictam, qua ipſæ revincuntur; &* (NB.) *oſtendere ſimul ubinam quærenda ſit veritas, quam apud illos non eſſe jam conſtat. Poſterior noſtra res non eſt, immo omnibus* (& Proteſtantibus) *prior eſt. hoc erit teſtimonium veritatis, ubique occupantis principatum.*

XII. Ibid. cap. 37. *Si hæc ita ſe habent, ut veritas nobis adjudicetur, quicunque in ea regula incedimus, quam Eccleſia ab Apoſtolis, Apoſtoli à Chriſto, Chriſtus à Deo tradidit, conſtat ratio propoſiti noſtri, definientis non eſſe admittendos hæreticos* (nec Proteſtantes) *ad ineundam de Scripturis provocationem, quos ſine Scripturis probamus ad Scripturas non pertinere.* Proteſtantibus enim merito dicendum eſt, *qui eſtis? quando, & unde veniſtis? quid in meo agitis non mei? quo denique* Calvine, *Marcion, jure ſylvam meam cædis? qua licentia Valentine,* Zwingli, *fontes meos tranſvertis? qua poteſtate Apelles,* Luthere, *limites meos commoves? Mea eſt poſſeſſio, quid hic cæteri ad voluntatem veſtram ſeminatis & paſcitis? Mea eſt poſſeſſio, olim poſſideo, prior poſſideo, habeo origines firmas, ab ipſis auctoribus quorum fuit res. Ego ſum hæres Apoſtolorum. Sicut caverunt teſtamento ſuo, ſicut fidei commiſerunt, ſicut adjuraverunt, ita teneo.*

XIII. Dicamus ergo Proteſtantibus cum
poſtolo, 1 Cor. 14. 36. *An à vobis Verbum*
ei proceſſit, aut in vos ſolos pervenit? Nam ut
deles inſtituantur, neceſſe habent Verbum
ei recipere, vel ab iis, à quibus illud pro-
eſſit; vel ab iis, ad quos pervenit. Non pro-
eſſit à Proteſtantibus Evangelium; ſed à
hriſto per Apoſtolos. Non receperunt im-
nediate ab Apoſtolis Evangelium Proteſtan-
es; quia tunc non fuerunt. Ergo debent re-
ipere Evangelium ab iis, ad quos pervenit.
ervenit autem ad Eccleſias Apoſtolicas, quæ
nam conſtituerunt Eccleſiam. Ergo ab illis
ecipiendum eſt Evangelium, qui in iſta
nitate hucuſque perſtiterunt. Perſtitit vero
n iſta unitate Eccleſia Romano-Catholica:
eque enim oſtendi poteſt alia vera Eccleſia,
uæ hucuſque à principio manſerit, & à qua
Romano-Catholica defecerit. Ergo Prote-
tantes, ſuperiore ſeculo membra Eccleſiæ
Romano-Catholicæ, debuerunt recipere E-
vangelium ab Eccleſia Romano-Catholica.
Hæc eſt via unitatis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

INDEX

locorum S. Scripturæ.

EXod. 14. 31. Tract. 1. Exam. 3. §. 13. n. 1.
Exod. 17. 14. Tract. 6. ſect. 1. n. 2.
Num. 16. Tract. 8. ſect. 16. n. 3.
Deuter. 4. 2. Tract. 6. Part. 1. prob. 1. n. 1.
Deuter. 17. 18. Tract. 4. part. 4. ſect. 2. n. 4.
1 Reg. 2. 30. Tract. 1. exam. 3. §. 8. n. 4.
3 Reg. 12. 31. 32. Tract. 8. ſect. 23. n. 8.
1 Eſdr. 2. 62. Tract. 8. ſect. 23. n. 8.
Pſal. 21. 17. Tract. 4. part. 4. ſect. 3. n. 13.
Pſal. 42. 16. Tract. 8. ſect. 17. n. 3.
Pſal. 75. 3. Tract. 9. cap. 3. n. 1.
Pſal. 115. Tract. 2. part. 2. obſerv. 4. defect. 4.
Pſal. 118. 31. Tract. 5. ſect. 6. n. 5.
Proverb. 14. 25. Tract. 5. ſect. 6. n. 5.
Iſa. 9. 6. Tract. 4. part. 4. ſect. 3. n. 6.
Iſa. 53. 8. Tract. 4. part. 4. ſect. 3. n. 14.
Iſa. 55. 4. Tract. 5. ſect. 6. n. 2.
Iſa. 62. 11. Tract. 4. part. 4. ſect. 3. n. 8.
Jerem. 23. 6. Tract. 4. part. 4. ſect. 3. n. 10.
Jerem. 29. 23. Tract 5. ſect. 6. n. 2.
Ezech. 20. 18. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 17.
Zachar. 9. 9. Tract. 4. part. 4. ſect. 3. n. 15.
Zachar. 9. 11. Tract. 4. part. 4. ſect. 3. n. 17.
Matt. 7. 17. Tract. 1. Exam. 2. §. 5. n. 4.
Matt. 8. 29. Tract. 5. ſect. 3. n. 3.
Matt. 10. 2. Tract. 4. part. 4. ſect. 2. n. 15.
Matt. 10. 18. Tract. 5. ſect. 6. n. 4.
Matt. 10. 33. Tract. 1. exam. 3. §. 12. n. 3.
Matt. 12. 32. Tract. 1. exam. 3. §. 2. n. 12.
Matt. 15. 3. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 11.
Matt. 15. 9. Tract. 1. exam. 3. §. 9. n. 6.
Matt. 16. 18. Tract. 9. cap. 3. n. 1.
Matt. 17. 5. Tract. 5. ſect. 3. n. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Matt. 19. 20. Tract. 1. exam. 3. §. 7. n. 2.
Matt. 21. 24. Tract. 8. ſect. 17. n. 1. 2.
Matt. 2[illegible]. 14. Tract. 5. ſect. 6. n. 4.
Marc. 14. 22. Tract. 4. part. 3. ſect. 4. §. 2.
Marc. 16. 9. Tract. 4. part. 4. ſect. 2. n. 10.
Marc. 16. 16. Tract. 1. exam. 3. §. 12. n. 2.
Marc. 16. 20. Tract. 1. exam. 3. §. 13. n. 3.
& Tract. 6. part. 2. prob. 6. ſyllog. 8.
Luc. 2. 14. Tract. 9. cap. 3. n. 1.
Luc. 2. 37. Tract. 1. exam. 3. §. 9. n. 5.
Luc. 10. 16. Tract. 1. exam. 3. §. 7. n. 2.
Luc. 15. 22. Tract. 4. part. 3. ſect. 3. §. 2.
Luc. 22. 20. Tract. 4. part. 1. ſect. 3. n. 2.
Luc. 23. 43. Tract. 4. part. 4. ſect. 2. n. 11.
Luc. 24. 48. Tract. 5. ſect. 6. n. 4.
Ioan. 1. 7. Tract. 5. ſect. 6. n. 3.
Ioan. 1. 29. Tract. 5. ſect. 3. n. 3.
Ioan. 3. 11. Tract. 5. ſect. 6. n. 2.
Ioan. 3. 32. Tract. 5. ſect. 6. n. 2.
Ioan. 5. 31. Tract. 5. ſect. 6. n. 2.
Ioan. 5. 34. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 3.
Ioan. 5. 39. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 5.
Ioan. 8. 27. Tract. 4. part. 4. ſect. 2. n. 8.
Ioan. 8. 46. Tract. 8. ſect. 17. n. 3.
Ioan. 10. 16. Tract. 9. cap. 3. n. 1.
Ioan. 10. 25. Tract. 5. ſect. 6. n. 2.
Ioan. 11. 52. Tract. 9. cap. 3. n. 2.
Ioan. 15. 26. Tract. 5. ſect. 6. n. 4.
Ioan. 16. 29. Tract. 1. exam. 3. §. 13. n. 3.
Ioan. 17. 11. Tract. 9. cap. 3. n. 2.
Ioan. 20. 21. 22. Tract. 9. cap. 3. n. 2.
Ioan. 20. 22. Tract. 1. exam. 3. §. 7. n. 2.
Ioan. 20. 31. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 3.
Act. 1. 8. Tract. 5. ſect. 5.
Act. 1. 11. Tract. 4. part. 4. ſect. 2. n. 7.
Act. 1. 21. Tract. 5. ſect. 7. n. 1.
Act. 1. 23. Tract. 8. ſect. 18. n. 2.
Act. 6. 6. Tract. 8. ſect. 18. n. 2. 3.

Act. 6. 14. Tract. 6. ſect. 1. n. 2.
Act. 8. 4. 15. Tract. 8. ſect. 21. n. 8.
Act. 11. 22. Tract. 8. ſect. 21. n. 7.
Act. 15. 14. Tract. 8. ſect. 20. n. 7.
Act. 15. 28. Tract. 1. exam. 3. §. 13. n. 2.
Act. 17. 11. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 19.
Act. 18. 25. Tract. 8. ſect. 21. n. 7.
Rom. 2. 22. Tract. 4. part. 3. ſect. 5. §. 2.
Rom. 3. 28. Tract. 4. part. 3. ſect. 3. §. 1.
Rom. 4. 15. Tract. 1. exam. 3. §. 8. n. 3.
Rom. 8. 4. Tract. 4. part. 3. ſect. 2. §. 1.
Rom. 8. 28. Tract. 1. exam. 3. §. 8. n. 4.
Rom. 10. 10. Tract. 1. exam. 3. §. 12. n. 4.
Rom. 10. 14. Tract. 1. exam. 3. §. 14. n. 2.
Rom. 10. 15. Tract. 8. ſect. 1. n. 1. & ſect. 17. n. 3. & ſect. 27. n. 3.
Rom. 12. 4. Tract. 9. cap. 25. n. 6.
Rom. 14. 23. Tract. 1. exam. 3. §. 9. n. 7.
Rom. 16. 17. Tract. 3. ſect. 21. n. 5.
1 Cor. 1. 6. Tract. 5. ſect. 6. n. 5.
1 Cor. 1. 10. Tract. 3. ſect. 21. n. 6.
1 Cor. 4. 6. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 13.
1 Cor. 9. 27. Tract. 4. part. 3. ſect. 5. §. 3.
1 Cor. 10. 16. Tract. 4. part. 3. ſect. 4. §. 1.
1 Cor. 10. 31. Tract. 1. exam. 3. §. 8. n. 4.
1 Cor. 11. 2. 34. Tract. 6. part. 2. prob. 2. n. 2. & prob. 3. n. 2.
1 Cor. 11. 16. Tract. 6. part. 2. probat. 6. ſyl-log. 6. 7.
1 Cor. 12. 12. Tract. 9. cap. 3. n. 3.
1 Cor. 12. 21. Tract. 9. cap. 3. n. 4.
1 Cor. 12. 25. Tract. 9. cap. 3. n. 6.
1 Cor. 14. 26. Tract. 1. exam. 3. §. 8. n. 5.
1 Cor. 14. 36. Tract. 9. cap. 9. n. 5. & cap. 28.
1 Cor. 14. 40. Tract. 1. exam. 3. §. 8. n. 5.
1 Cor. 15. 2. Tract. 4. part. 3. ſect. 1.
1 Cor. 15. 10. Tract. 3. ſect. 21. n. 1.
1 Cor. 15. 51. Tract. 4. part. 5. ſect. 2. §. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

2 Cor. 1. 17. Tract. 8. ſect. 5. n. 5.
2 Cor. 10. 17. Tract. 1. exam. 3. §. 9. n. 5.
2 Cor. 13. 3. Tract. 1. exam. 3. §. 7. n. 2.
Galat. 1. 8. Tract. 3. ſect. 21. n. 11.
Galat. 2. 16. Tract. 4. part. 3. ſect. 5. §. 1.
Galat. 4. 10. Tract. 6. part. 2. prob. 4. n. 4.
Galat. 5. 2. Tract. 3. ſect. 21. n. 3.
Galat. 5. 8. 9. Tract. 3. ſect. 22. n. 19.
Galat. 5. 19. Tract. 3. ſect. 24. n. 1.
Galat. 5. 21. Tract. 9. cap. 4. n. 8.
Epheſ. 4. 3. Tract. 9. cap. 3. n. 4.
Epheſ. 4. 4. Tract. 9. cap. 5. n. 5.
Epheſ. 4. 5. Tract. 9. cap. 3. n. 6.
Epheſ. 4. 32. Tract. 9. cap. 11.
Philip. 1. 29. Tract. 1. exam. 3. §. 13. n. 3.
Philip. 3. 12. Tract. 9. cap. 4. n. 2.
Philip. 3. 16. 17. Tract. 3. ſect. 21. n. 7.
Coloſſ. 2. 8. Tract. 2 part. 2. obſerv. 4. defect. 8.
Coloſſ. 2. 18. 19. 22. 23. Tract. 1. exam. 3. §. 9. n. 7.
Coloſſ. 3. 17. Tract. 1. exam. 3. §. 9. n. 5.
1 Theſſ. 2. 13. Tract. 1. exam. 3. §. 13. n. 1.
2 Theſſ. 2. 15. Tract. 4. part. 3. ſect. 4. §. 3. & Tract. 6. ſect. 1. n. 2. & part. 2. prob. 2. n. 1. & prob. 3. n. 1.
1 Tim. 2. 5. Tract. 4. part. 1. ſect. 1. n. 2. & part. 2. ſect. 6.
1 Tim. 5. 17. Tract. 4. part. 3. ſect. 2. §. 3.
1 Tim. 5. 22. Tract. 8. ſect. 18. n. 3.
1 Tim. 6. 23. Tract. 5. ſect. 6. n. 2.
2 Tim. 1. 3. 14. Tract. 6. part. 2. prob. 2. n. 3. & prob. 3. n. 4.
2 Tim. 1. 6. Tract. 5. ſect. 7. n. 2.
2 Tim. 1. 8. Tract. 5. ſect. 7. n. 2.
2 Tim. 1. 13. Tract. 2. part. 2. obſerv. 3. n. 3.
2 Tim. 2. 1. Tract. 5. ſect. 7. n. 2.
2 Tim. 2. 1. 2. Tract. 6. part. 2. prob. 6. ſyllog. 5.
2 Tim. 2. 17. 18. Tract. 3. ſect. 21. n. 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

2 Tim. 3. 15. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 9.
2 Tim. 3. 16. 17. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 9
Tit. 3. 10. Tract. 3. ſect. 21. n. 9.
Tit. 3. 11. Tract. 4. part. 3. ſect. 1.
Hebr. 2. 2. 3. 4. Tract. 6. part. 2. prob. 6. ſyllog. 9
Hebr. 2. 4. Tract. 6. part. 2. prob. 6. ſyllog. 8
Hebr. 3. 5. Tract. 5. ſect. 6. n. 1.
Hebr. 3. 6. Tract. 4. part. 4. ſect. 2. n. 12.
Hebr. 5. 4. Tract. 8. ſect. 19. n. 2. & ſect. 23. n. 6.
Hebr. 6. 11. Tract. 1. Introd. n. 1.
Hebr. 7. 12. Tract. 4. part. 3. ſect. 2. §. 2. &
Tract. 8. ſect. 13. n. 1.
Hebr. 9. 2. Tract. 4. part. 4. ſect. 2. n. 14.
Hebr. 10. 25. Tract. 9. cap. 3. n. 5.
Hebr. 10. 38. Tract. 1. exam. 3. §. 12. n. 2.
Hebr. 10. 39. Tract. 9. cap. 3. n. 6.
Hebr. 11. 1. Tract. 5. ſect. 1. n. 1.
Hebr. 12. 1. Tract. 5. ſect. 6. n. 5.
Hebr. 13. 7. Tract. 6. part. 2. prob. 6. ſyllog. 10.
Jacob. 2. 20. Tract. 3. ſect. 21. n. 8.
1 Petr. 3. 15. Tract. 8. ſect. 19. n. 5.
1 Petr. 4. 11. Tract. 1. exam. 3. §. 8. n. 4. &
§. 9. n. 5.
2 Petr. 3. 16. Tract. 3. ſect. 21. n. 10.
1 Joan. 3. 23. Tract. 1. exam. 3. §. 12. n. 1.
1 Joan. 4. 6. Tract. 1. ſect. 19. n. 4.
1 Joan. 5. 6. Tract. 4. part. 4. ſect. 2. n. 9.
1 Joan. 5. 8. Tract. 3. ſect. 16. n. 5.
Judæ v. 11. Tract. 8. ſect. 23. n. 8.
Judæ. v. 19. Tract. 9. cap. 4. n. 3.
Apoc. 1. 5. Tract. 5. ſect. 6. n. 2.
Apoc. 3. 14. Tract. 5. ſect. 6. n. 2.
Apoc. 11. 3. Tract. 8. ſect. 16. n. 13.
Apoc. 14. 6. Tract. 8. ſect. 16. n. 16.
Apoc. 21. 2. Tract. 8. ſect. 19. n. 6.
Apoc. 22. 15. Tract. 9. cap. 4. n. 2.
Apoc. 22. 18. Tract. 6. part. 1. prob. 1. n. 15.

INDEX RERUM.

ÆQuivalenter revelata, quæ? Tract. 1. exam. 3. §. 2. n. 2. &c.
Animæ ſalus eſt cauſa inquirendæ religionis. Tract. 5. ſect. 8.
de Apoſtolicis viris per Europam. Tract. 5. ſect. 14.
per Germaniam. ibid. §. 1.
per Italiam. ibid. §. 2.
per Galliam. ibid. §. 3.
per Hiſpaniam, Angliam, &c. ibid. § 4.
Articulos neceſſarios ex ſola Scriptura probandos eſſe, volunt Proteſtantes. Tract. 1. exam. 1. §. 1.
Articulos neceſſarios eſſe clare in S. Scriptura, docent Proteſtantes. Tract. 1. exam. 1. §. 2.
Auctoritas initio inquiſitionis neceſſaria. Tract. 5. ſect. 10.
de Bibliorum mutatione, ſtatus quæſtionis. Tract. 4. part. 1. ſect. 2.
nihil poſſe probare Proteſtantes, ex ullis principiis. ibid. §. 4.
nec per conſequentiam. ibid. §. 5.
ne plebeiis quidem. ibid. ſect. 6.
Bibliorum Proteſtantium inſufficientia probatur. part. 4. ſect. 1.
ex ratione tranſlationis. ibid. n. 1.
ex qualitate transferentium. ibid. n. 2.
ex confeſſione transferentium. ibid. n. 3.
ex erroribus in tranſlatione repertis. ibid. n. 4.
Calix continet ſanguinem Domini. Tract. 4. part. 3. ſect. 4. §. 1.
Catholica Eccleſia, quid? Tract. 1. exam. 3. §. 5.

Coactio nulla poteſt excuſare ſchiſma. Tract. 9. cap. 15. n. 1.
de Communione ſub utraque ſpecie. Tract. 1. exam. 1. n. 2.
Concilia generalia proponunt Verbum Dei. Tract. 1. exam. 3. §. 7. n. 7.
Concluſionem, cujus altera præmiſſa eſt rationis, non eſſe fidei Catholicæ. Tract. 1. exam. 3. §. 3.
per Conſequentiam probatio, qualis adhibenda. Tract. 2. part. 2. obſerv. 4.
defectus 1. quod nulla auctoritate fiat. ibid.
2. quod non legatur in Scriptura. ibid.
3. quod Scriptura non judicet de ejus bonitate. ibid.
4. quod poſſint errare. ibid.
5. nullus SS. Patrum eam vidit. ibid.
6. altera præmiſſarum eſt ſolius rationis. ibid.
7. non judicat Scriptura, hanc concluſionem eſſe fidei. ibid.
8. peccat in materia, vel in forma. ibid.
9. non eſt formaliter revelata. ibid.
de Conſequentiis difficultas cum Lutheranis. Tract. 1. exam. 2. §. 10.
Cultus Dei in externis obſervationibus. Tract. 1. exam. 3. §. 9. n. 4. &c.
Eccleſia, quid? Tract. 9. cap. 1. n. 1.
Eccleſiæ teſtimonio fidere merito Catholicos. Tract. 5. ſect. 19.
Eccleſiæ teſtimonio fidit merito, qui admittit Scripturam. Tract. 5. ſect. 20.
Eccleſiæ auctoritatem merito admittendam eſſe. Tract. 5. ſect. 21.
de Epiſcopatu primorum Proteſtantium & Orientalium. Tract. 8. ſect. 12.
Errores privantes ſalute ex S. Scriptura. Tract. 3. ſect. 21.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ex antiquitate. ibid. ſect. 22.
ex doctrina Reformatorum. ibid. ſect. 23.
xcommunicationem non excuſare crimen ſchiſmatis. Tract. 9. cap. 11.
xcommunicatos poſſe eſſe ſchiſmaticos. Tract. 9. cap. 12.
xcommunicatis injuſte quid faciendum? Tract. 9. cap. 13.
idem eandem fuiſſe ante, & poſt Concilium Trid. Tract. 1. exam. 3. §. 6.
idei præcepta, quot? Tract. 1. exam. 3. §. 12.
idei probandæ requiſita. Tract. 1. exam. 3. §. 14.
n Fides ſola juſtificet? Tract. 4. part. 3. ſect. 3. §. 1. & ſect. 5. §. 1.
ides, quid? Tract. 5. ſect. 1. n. 1.
undamenta Proteſtantium 1. tollere diſciplinam Eccleſiaſticam. Tract. 3. ſect. 5.
2. abſolvere omnes ſchiſmaticos. ibid. ſect. 6.
3. vergere ad libertatem credendi. ibid. ſect. 7.
4. non eſſe modum terminandi ſchiſmata. ibid. ſect. 8.
5. non poſſe perveniri ad unitatem Eccleſiæ. ibid. ſect. 9.
6. univerſas Eccleſias, iis utentes, eſſe veras. ibid. ſect. 10.
7. Juxta praxin Proteſtantium, univerſas Eccleſias, ea utentes, eſſe veras. ibid. ſect. 11.
8. Romanam Eccleſiam eſſe veram, juxta prima Proteſtantium fundamenta. ibid. ſect. 12.
9. Romanam Eccleſiam eſſe veram, juxta praxin Proteſtantium. ibid. ſect. 13.
10. Romanam Eccleſiam eſſe veram, juxta Pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Proteſtantium doctrinam de articulis neceſſariis. ibid. ſect. 14.
11. Romanam Eccleſiam eſſe veram, ex comparatione errorum. ibid. ſect. 15.
ad Græcum textum, tanquam authenticum, male provocare Proteſtantes. Tract. 4. part. 4. ſect. 2.
1. quia non conſtat certo Matthæum Græce ſcripſiſſe, & non Hebraice. ibid. n. 1.
2. quia non conſtat Marcum Græce ſcripſiſſe. ibid. n. 2.
3. quia ſunt copiæ ſimplices. ibid. n. 4.
4. quia Græca exemplaria variant. ibid. n. 5.
5. ex diverſa ejuſdem Græcæ vocis interpretatione. ibid. n. 9.
6. ex diverſitate lectionis Græcæ per interpunctionem. ibid. n. 10.
7. ex diverſitate aſpirationis. ibid. n. 12.
8. ex diverſitate accentus. ibid n. 14.
9. quia Proteſtantes aliquando rejiciunt omnia exemplaria. ibid. n. 16.
Græca Eccleſia non excuſat ſchiſma Proteſtantium. Tract. 9. cap. 14.
Hæreſis dividit unitatem fidei. Tract. 9. cap. 1. n. 3.
ad Hebræum textum male provocare Proteſtantes. Tract. 4. part. 2. ſect. 3.
1. ex ambiguitate textus Hebræi. ibid. n. 2.
2. ex diverſitate punctorum. ibid. n. 5.
3. quia Judæi corruperunt Biblia. ibid. n. 13.
S. Jacobi epiſtola eſt canonica. Tract. 4. part. 3. ſect. 3. §. 3.
Imagines licitæ. Tract. 4. part. 3. ſect. 5. §. 2.
Im-

Implicita fides. Tract. 1. exam. 3. §. 15.
Inquirendum de fide apud Catholicos. Tract. 5. ſect. 13.
Inſtrumentum concluſionis, quid? Tract. 1. exam. 2. §. 6. n. 2.
Inſtrumentum, quid? Tract. 4. ſect. 1. n. 1.
Inſtrumentum eſt S. Scriptura. Tract. 1. ſect. 1.
Inſtrumentum authenticum eſt S. Scriptura. Tract. 4. ſect. 1. n. 3. 4.
Interpretatio S. Scripturæ, qualis? Tract. 1. exam. 2. §. 2.
Judex controverſiarum S. Scriptura, quomodo? Tract. 1. exam. 2. §. 1.
Juſtificatio per opera. Tract. 4. part. 3. ſect. 2. §. 1.
Juſtificatio, an tantum tegat peccata. Tract. 4. part. 3. ſect. 3. §. 2.
Juſtificatio eſt amiſſibilis. Tract. 4. part. 3. ſect. 5. §. 3.
Materiale propoſitionis, quid? Tract. 1. exam. 2. §. 5. n. 3.
Miracula nulla, quæ evenerunt poſt tempora Apoſtolorum, ſunt Verbum Dei Catholicum. Tract. 1. exam. 3. §. 1.
Miraculorum Chriſti finis. Tract. 5. ſect. 3. n. 1.
Miſſio, an competat Luthero, & Calvino. Tract. 8. ſect. 1. n. 3.
Miſſio quid? Tract. 8. ſect. 2. n. 1.
Miſſio quotuplex. Tract. 8. ſect. 2. n. 2.
Miſſio à Deo. Tract. 8. ſect. 3. n. 1.
Miſſionis perpetuitas. Tract. 8. ſect. 3. n. 2.
Miſſio fundamentalis, & collateralis. Tract. 8. ſect. 3. n. 3. & ſect. 13.
Miſſio Lutheri & Calvini male dicitur partim ordinaria partim extraordinaria. Tract. 8. ſect. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Miſſio ordinaria Proteſtantium diſcutitur. Tract. 8. ſect. 5.
Mittendi poteſtatem habet, & non habet Eccleſia Catholica, juxta Proteſtantes. Tract. 8. ſect. 5.
Miſſio Sacramentalis, & auctoritativa. Tract. 8. ſect. 6.
Miſſionis non fuiſſe capacem Calvinum. Tract. 8. ſect. 7. 8.
Miſſio Proteſtantibus primis ablata. Tract. 8. ſect. 9.
Miſſio ad certa loca, evertit Miſſionem Proteſtantium. Tract. 8. ſect. 10.
Miſſionem non evinci, per Sacerdotium & Doctoratum. Tract. 8. ſect. 11.
Miſſio extraordinaria Proteſtantium diſcuſſa. Tract. 8. ſect. 13.
Reformatorum. ibid. ſect. 14.
Lutheranorum. ibid. ſect. 15.
probationes Proteſtantium. ibid. ſect. 16.
Miſſio vel ordinatio populi diſcutitur. Tract. 8. ſect. 18.
Miſſionem non probari ex doctrinæ puritate. Tract. 8. ſect. 17.
Miſſionem non probari ex officio fidelium. Tract. 8. ſect. 19.
Miſſionem non probari per exempla. Tract. 8. ſect. 20.
Miſſionem non probari ex caſu neceſſitatis. Tract. 8. ſect. 21.
Miſſionis neceſſitas declarata. Tract. 8. ſect. 23.
ex S. Auguſtino. ibid. ſect. 24.
ex S. Cypriano. ibid. ſect. 25.
Morum articuli ab Eccleſia propoſiti. Tract. 1. exam. 3. §. 8.
Neceſſitas propoſitionum varia. Tract. 1. exam. 2. §. 5. n. 4.
Neceſſariorum articulorum diſtinctio. Tract. 1. exam. 3. §. 10.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Neceſſarii omnibus articuli, qui? Tract. 1. exam. 3. §. 11. & Tract. 3. ſect. 1. n. 1. 2.
Neceſſarios articulos ex ſola Scriptura determinari non poſſe. Tract. 3. ſect. 3.
Neceſſarii articuli, quorum reſpectu in Bibliis clari. Tract. 3. ſect. 4.
Neceſſarios articulos non debite cognoſci ſine Verbo Dei non ſcripto. Tract. 3. ſect. 16.
Neceſſaria omnia proponuntur ab Eccleſia Catholica. Tract. 3. ſect. 17.
Neceſſariorum articulorum notitia reſpectu Proteſtantium, & Catholicorum. Tract. 3. ſect. 18.
Neceſſaria omnia proponi in Catechiſmis Catholicis. Tract. 3. ſect. 19.
Negativa quomodo probanda. Tract. 1. exam. 2. §. 11.
Onus primo loco probandi incumbit Proteſtantibus. Tract. 2. part. 2. obſerv. 2.
de Pacificatione Proteſtantium. Tract. 1. exam. 1. §. 1. n. 1. &c.
SS. Patrum conſenſus in explicatione Scripturæ. Tract. 1. exam. 4. §. 2.
in rebus fidei & morum. ibid. §. 3.
SS. Patrum teſtimoniis quomodo utendum. Tract. 2. part. 3. ſect. 3.
de Pontificis infallibilitate. Tract. 1. exam. 3. §. 7. n. 3. &c.
Præſcriptio, quid? Tract. 7. ſect. 1.
Præſcriptio quid Tertulliano? Tract. 7. ſect. 2.
Præſcriptio adverſus Proteſtantes.
1. quia ſunt actores inimici. Tract. 7. ſect. 3.
2. quia ſunt actores excommunicati. ibid. ſect. 4.
3. quia ſunt actores rerum ignari. ibid. ſect. 5.
4. quia ſunt actores illegitimi. ibid. ſect. 6.
5. quia aboleverunt inſtrumenta. ibid. ſect. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

6. quia mutarunt inſtrumenta. ibid. ſect. 8.
7. quia inſtrumenta auctoritate deſtituta. ibid. ſect. 9.
8. quia rejiciunt judicem Eccleſiaſticum. ibid. ſect. 10.
9. quia judicem non exhibent. ibid. ſect. 11.
Præſcriptio principalis probativa fidei Catholicæ. Tract. 7. ſect. 12.
§. 1. Status quæſtionis.
§. 2. reſolutio quæſtionis pro Catholicis.
§. 3. urgetur reſoluta quæſtio.
§. 4. quid probandum Proteſtantibus.
§. 5. de prioritate poſſeſſionis.
§. 6. de poſterioritate.
Praxin Proteſtantium eſſe ipſorum doctrinæ contrariam. Tract. 1. exam. 1. §. 8.
Praxis univerſalis Eccleſiæ proponit Catholice. Tract. 1. exam. 3. §. 7. n. 9. 10.
de Presbyteris novi Teſtamenti. Tract. 4. part. 3. ſect. 2. §. 3.
Principium, quid? Tract. 1. introd. n. 1.
Principia Proteſtantium. Tract. 1. introd. n. 2.
Principium Catholicum. Tract. 1. introd. n. 3.
Principium commune. Tract. 1. introd. n. 4.
Principium primum Proteſtantium præcludere viam ad omnes controverſias. Tract. 1. exam. 1. §. 3.
& ad ſingulas. ibid. §. 4.
Principium primum Proteſtantium deſtruere omnes controverſias. Tract. 1. exam. 1. §. 5.
& ſingulas. ibid. §. 6.
Principium primum Proteſtantium præcludere viam & deſtruere omnes & ſingulas controverſias, quas terminis negativis proponunt. Tract. 1. exam. 1. §. 7.
Principium ſecundum Proteſtantium diſcuſſum. tract. 1. exam. 2.
Principium probandi, quale? Tract. 1. exam. 2. §. 9. n. 3.
Prin-

Principia probandi fidem. Tract. 2. part. 1. n. 1. &c.
Principium commune diſcuſſum. Tract. 1. exam. 4.
Privilegia Proteſtantibus concedenda. Tract. 2. part. 2. in princ.
Probandum eſſe Catholicis primo loco. Tract. 2. part. 3. obſerv. 2.
idque per terminos expreſſos. ibid. obſerv. 3.
1. ex Conciliis, aut praxi Eccleſiæ. ibid. prob. 1.
2. ex S. Scriptura. ibid. prob. 2.
3. ex SS. Patribus Scripturam explicantibus. ibid. prob. 3.
4. ex SS. Patribus S. non explicantibus. ibid. prob. 4.
Probatio, quid? Tract. 5. ſect. 1. n. 2.
Propoſitiones à ratione eſſe tantum inſtrumenta, non principia volunt Reformati. Tract. 1. exam. 2. §. 6.
Propoſitionis Eccleſiæ neceſſitas. Tract. 1. exam. 3. §. 7. n. 2.
Proteſtantes tenentur probare per terminos expreſſos. Tract. 2. part. 2. obſerv. 3.
Rationis principia, ſecundum ductum Scripturæ, ſe dicunt adhibere Reformati. Tract. 1. exam. 2. §. 7.
Receſſum ſuum ab Eccleſia Romana, fatentur Proteſtantes. Tract. 9. cap. 10.
Receſſum Proteſtantium nullo jure factum eſſe, probatur. Tract. 9. cap. 17.
1. ex confeſſione Proteſtantium. ibid.
2. ex unitate Eccleſiæ. ibid. cap. 18.
3. ex ſanctitate Eccleſiæ. ibid. cap. 19.
4. ex diffuſione Eccleſiæ. ibid cap. 20.
5. ex ſucceſſione Eccleſiæ. ibid. cap 22.
6. ex neceſſitate communionis. ibid. cap. 23.
7. ex defectu legitimi judicii. ibid. cap. 24.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

de Reſolutione fidei. Tract. 1. exam. 3. §. 1.
Revelata per Prophetas, Apoſtolos, & Auctores canonicos, ſunt ſolum Verbum Dei Catholicum. Tract. 1. exam. 3. §. 1. n. 2.
Revelata poſt Apoſtolos non ſunt Verbum Dei Catholicum. Tract. 1. exam. 3. §. 1. n. 3.
Sacerdotium novi Teſtamenti. Tract. 4. part. 3. ſect. 2. §. 2.
Schiſma dividit unitatem charitatis. Tract. 9. cap. 1. n. 3.
Schiſma, quantum malum. Tract. 9. cap. 4.
Schiſma non faciendum propter mores corruptos. Tract. 9. cap. 5.
nec propter ritus & cæremonias. ibid. cap. 6.
nec propter errorem in non-fundamentalibus. ibid. cap. 7.
nec propter everſionem fundamenti per conſequentiam. ibid. cap. 8.
de Schiſmate Proteſtantium, quæſtio. Tract. 9. cap. 9.
à Schiſmate non liberantur nati inter ſchiſmaticos. Tract. 9. cap. 15. n. 2.
nec habentes fidem & Sacramenta. ibid. n. 3.
nec allegantes, Catholicos pacem reſpuere. ibid. cap. 16. n. 1.
nec allegantes, fugiendam eſſe idololatriam. ibid. n. 2.
Schiſma Proteſtantium non juſtificatur, etiamſi Eccleſia Catholica erraſſet in articulis neceſſariis. Tract. 9. cap. 25.
Status quæſtionis, quomodo proponendus. Tract. 2. part. 2. obſerv. 1.
in Symbolo conſenſus verbalis, non infert conſenſum in ſenſu Symboli. Tract. 3. ſect. 20.
Teſtes pro Chriſto. Tract. 5. ſect. 3. n. 2. &c.
per Teſtes voluiſſe Chriſtum prædicari fidem. Tract. 5. ſect. 5, 6.
per

er Teſtes fuiſſe continuatam fidem. Tract. 5. ſect. 7.
eſtibus, cur adhibenda fides. Tract. 5. ſect. 11.
n Teſtes inveniri poſſint, quibus tuto fidamus. Tract. 5. ſect. 12.
er Teſtes proceſſiſſe Concilium Nicænum. Tract. 5. ſect. 15.
& Epheſinum. ibid. ſect. 16.
er Teſtes proceſſiſſe SS. Patres. Tract. 5. ſect. 18.
eſtis, & teſtimonium, quid? Tract. 5. ſect. 1. n. 4. & Tract. 6. ſect. 1.
heologica quæſtio, quotuplex? Tract. 1. exam. 2. §. 3.
quomodo probandæ? ibid. §. 4.
e Traditionibus. Tract. 4. part. 3. ſect. 4. §. 3.
raditio, quid? Tract. 6. ſect. 1.
raditionum partitio. Tract. 6. ſect. 2.
e Traditionibus, ſtatus quæſtionis. Tract. 6. ſect. 3. 4.
raditiones impugnant Proteſtantes ex Scriptura. Tract. 6. part. 1. prob. 1.
& ex SS. Patribus. ibid. prob. 2.
raditio de voto virginitatis. Tract. 6. part. 2. prob. 3. n. 2.
de oratione pro mortuis. ibid. n. 3.
de Symbolo Apoſtolico. ibid. prob. 4. n. 2.
de feſtis. ibid. n. 4.
de calice mixto. ibid. n. 5.
de ſigno crucis. ibid. n. 5.
de conſecratione panis, vini, & aquæ. ib. n. 6.
de non rebaptizandis hæreticis. ibid. n. 7.
de baptiſmo parvulorum. ibid. n. 8.
de quadrageſima. ibid. n. 9.
Traditiones admittunt Proteſtantes. Tract. 6. part. 2. prob. 5.
1. de S. Scriptura. ibid. n. 1.
2. de ſanguine & ſuffocato. ibid. n. 3.
3. de Spiritus Sancti proceſſione, ibid. n. 4.

4. de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

4. de perpetua Virginitate B.Mariæ.ibid.n.
5. de baptiſmo parvulorum. ibid. n. 6.
6. de baptiſmo non iterando. ibid. n. 7.
7. de validitate baptiſmi hæreticorum. ibid. n. 8.
8. de unitate perſonæ in Chriſto. ibid. n. 9.
9. de pronunciatione verborum in baptiſmo. ibid. n. 10.
10. de obſervantia Dominicæ. ibid. n. 11.
de Tranſubſtantiatione. Tract. 4. part. 3. ſect. 4.
de Tyrannide objecta. Tract. 9. cap. 26. 27.
Verbum Dei ſcriptum, quid? Tract. 1. exam. 3. §. 2. n. 1.
Verbum Dei non ſcriptum, quid? Tract. 1. exam. 3. §. 4.
Verbum Dei Catholicum, quid? Tract. 1. exam. 3. §. 1. n. 1.
Veritas connectionum, unde dependeat? Tract. 1. exam. 2. §. 6. n. 2.
Veritas ſententiæ, unde dependeat? Tract. 1. exam. 2. §. 6. n. 6.
Verſionis Bibliorum convenientia in materia neceſſaria. Tract. 4. part. 1. ſect. 7.
Verſionis vulgatæ authentia. Tract. 4. part. 2. ſect. 1.
probatio ex principio Catholico. ibid. ſect. 3.
probatio ex principio communi. ibid. ſect. 4.
Verſionis Proteſtantium inconſtantia. Tract. 4. part. 2. ſect. 6.
Univerſales propoſitiones, quoad materiale eſſe in Scriptura, volunt Reformati. Tract. 1. exam. 2. §. 5.
Unitatis Eccleſiæ inveniendæ via. Tract. 9. cap. 28.
ad Waldenſium Eccleſias provocatio diſcutitur. Tract. 9. cap. 21.
Wiclefi dogmata ibid. n. 4.
Huſſii dogmata. ibid. n. 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

PROFESSIO FIDEI

CATHOLICÆ,

EX

SACRA SCRIPTURA

ET ANTIQUITATE

illuſtrata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

LECTORI SALUTEM.

UT qui inter Proteſtantes vivunt, vel cum iiſdem converſantur Catholici, quæ in Profeſſione fidei noſtræ occurrunt controverſa habeant breviter confirmata; videantque contrarias hæreſes, à quibus ſibi caveant; operæ pretium nos facturos exiſtimavimus, ſi quæ ex adverſo in dubium revocantur ex Verbo Dei, & antiquorum Eccleſiæ Doctorum teſtimonio daremus probata, & renovatas præcedenti ſæculo hæreſes rejiceremus. Hunc ſcopum ſiquidem attingimus, tibi conſultum eſſe arbitraberis. Si autem in aliquo videatur deeſſe elucidatio, operam dabimus ut deſiderio tuo poſtmodum ſatisfiat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

PROFESSIO FIDEI
CATHOLICÆ.

EGo N. firma fide credo & profiteor omnia & ſingula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo ſancta Romana Ecclſia utitur, videlicet:

Credo in unum Deum Patrem omnitentem, factorem cœli & terræ, viſibilm omnium, & inviſibilium.

I.

Deum non eſſe autorem peccati.

Credimus cum Scriptura divina, Deum n velle peccatum, nec eſſe autorem pecca-t*Non Deus volens iniquitatem tu es.* Pſal. 5. 5.

Rejectio abominandæ hæreſis Calvini.

Docet ille contra Scripturam expreſſam: *Ila quatenus mala ſunt, quæ malo animo perpant homines, Deo minime placere fateor: ſed qd otioſum ea permittere fingunt, quæ Scriptura n tantum eo volente, ſed autore fieri pronunciat, nis frivolum eſt effugium.* De æter. prædeſt. g. 842. Vide Inſtit. lib. 1. cap. 18. §. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

II.

Deum non facere iniquitatem.

Credimus cum divina Scriptura, Deum nunquam facere, quod iniquum eſt. *Domi nus juſtus in medio ejus, non faciet iniquitatem.* So phon. 3. 5.

Rejectio abominandæ hæreſis Calvini.

Docet ille contra Scripturam expreſſam *A Domino procedunt, quæ ſcelerate ab homin bus maleficia perpetrantur.* De æter. prædeſ pag. 844.

Item: *Cur autem volens errare ſinat, imo a cano decreto errori addicat, quos rectam viam tene jubet, ſobriæ modeſtiæ eſt neſcire.* De occult. pro vid. pag. 858.

III.

Deum non tentare ad malum.]

Credimus à Deo alienum eſſe, ut ho minem tentet ad malum. Sic enim S. Scr ptura: *Deus intentator malorum eſt, ipſe aute neminem tentat.* Jacob. 1. 13.

Rejectio abominandæ hæreſis Calvini.

Docet ille contra Scripturam expreſſam *Homo juſto Dei impulſu facit, quod ſibi non lice* Inſtit. lib. 1. cap. 18. §. 4.

Item: *Manifeſtum eſt, operari Deum in co dibus hominum, ad inclinandas eorum voluntat quocunque voluerit, ſive ad bona pro ſua miſerico*

dia

a, *ſive ad mala pro meritis eorum.* De ætern. cædeſt. pag. 843.

Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia ſecula.

IV.

Filium Dei eſſe à Patre.

Credimus cum S. Scriptura, Filium Dei eſſe à Patre. Nam dicit Chriſtus: *Ego ſcio eum,* (Patrem) *quia ab ipſo ſum.* Joan. 7. 29.

Rejectio abominandæ hæreſis Calvini.

Docet ille contra Scripturam expreſſam: *Si Pater ſuum eſſe habet à ſeipſo, Filius ſuum eſſe habet à Patre, Spiritus ab utroque; annon tres eſſentiæ emergunt?* Admonit. ad Polon. pag. 793.

Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo vero; genitum non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt.

V.

Chriſtum eſſe omniſcium.

Qui credimus Chriſtum eſſe Deum verum, eundem cum S. Scriptura credimus omniſcium. Ita Diſcipuli de eo teſtantur: *Nunc ſcimus, quia ſcis omnia.* Joan. 16. 30.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Ita S. Petrus profitetur: *Domine, tu ſcis omnia.* Joan. 21. 17.

Et S. Joannes de Domino refert: *Jeſus itaque ſciens omnia, quæ ventura erant ſuper ſe.* Joan. 18. 4.

Rejectio hæreſis Calvini.

Docet contra Scripturam expreſſam: *Nihil abſurdi fuit, Chriſtum aliquid ſecundum ſenſum neſcire.* In Matth. 24. 3.

Item: *Anima ejus ſubjecta fuit ignorantiæ.* In Luc. 2. 40.

Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis, & incarnatus eſt de Spiritu Sancto ex Maria virgine, & homo factus eſt.

VI.

Chriſtum eſſe legiſlatorem.

Credimus cum S. Scriptura, Chriſtum eſſe legiſlatorem: *Dominus Judex noſter., Dominus legiſlator noſter.* Iſa. 33. 32.

Et ſic Chriſtus ipſe dixit: *Mandatum novum do vobis.* Joan. 13. 34.

Teſtatur Apoſtolus: *Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.* Galat. 6. 2.

Rejectio hæreſis Calvini.

Docet contra Scripturam expreſſam: *Chriſtum negamus legiſlatorem, qui novas aliquas leges orbi tradiderit.* Antidot. Synod. Trid. in can. 20. & 21. pag. 338.

VII. *Chri-*

VII.

Chriſtum ingreſſum eſſe ad Diſcipulos januis clauſis.

Credimus inter opera Chriſti mirabilia, eum ad Diſcipulos ingreſſum eſſe januis clauſis. *Venit Jeſus januis clauſis, & ſtetit in medio.* Joan. 20. 26.

Rejectio hæreſis Calvini.

Docet contra Scripturam expreſſam: *Verum eſſe minime concedo, quod aſſerunt Papiſtæ, Chriſti corpus penetraſſe per januas clauſas.* In Joan. 20. 19.

Item: *Si Chriſtus divina ſua virtute fores clauſas miraculo patefecit, an ideo ſequetur corpus ejus eſſe immenſum?* Admonit. ad Weſtph. pag. 933.

Item: *Quod quærunt rurſus, quomodo intacto ſigillo monumentum ſuum pertranſierit Chriſtus: & foribus clauſis pertranſierit ad diſcipulos, nova ſolutione non indiget. Quid enim impedient clauſuræ omnes, hominum artificio factæ, quo minus ſibi tranſitum Deus patefaciat? Nam qui de nihilo creavit omnia, poteſt ad tempus in nihilum redigere, quæ videntur impedire progreſſum operum ejus.* Ibidem pag. 958.

Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus & ſepultus eſt.

VIII.

Chriſtum voluntarie eſſe paſſum.

Credimus cum S. Scriptura, Chriſtum voluntarie

luntarie eſſe paſſum. Sic dicit: *An puta[s] quia non poſſum rogare Patrem meum, & ex[hi]bebit mihi modo pluſquam duodecim legiones A[n]gelorum?* Matth. 26. 53.

Item: *Meus cibus eſt, ut faciam volunt[a]tem ejus qui miſit me, ut perficiam opus ej[us].* Joan. 4. 34.

Rejectio hæreſis Calvini.

Docet contra Scripturam expreſſam: *Ch[ri]ſtus mortem refugiendo, mollitiem ſuam fatetur.* Joan. 13. 27.

Item: *Votum illud, quod ingens mœſtitia e[x]preſſerat, mox corrigit, & quaſi injecta manu ipſum retrahit.* Ibid.

IX.

Chriſtum non deſperaſſe.

Credimus cum S. Scriptura, Chriſtum qui nunquam peccavit, nec deſperaſſe. *Q[ui] peccatum non fecit, nec eſt inventus dolus in ore ej[us].* 1 Petr. 2. 22.

Item: *Talis decebat ut nobis eſſet Pontifex ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à pecc[a]toribus.* Hebr. 7. 26.

Rejectio abominandæ hæreſis Calvini.

Docet contra Scripturam expreſſam: *A[b]ſurdum videtur, Chriſto elapſam eſſe deſperation[is] vocem. Solutio facilis eſt.* In Matth. 27. 46.

Item: *Sic videmus omni ex parte fuiſſe vex[a]tum, ut deſperatione obrutus ab invocando Deo ab[ſi]ſteret, quod erat ſaluti renunciare.* In Matt[h.] 27. 47.

X. Chr

X.

Chriſtum etiam pro impiis eſſe mortuum.

Credimus cum S. Scriptura, Chriſtum e-tiam pro impiis eſſe mortuum. Sic teſta-tur Apoſtolus: *Chriſtus pro impiis mortuus eſt.* Rom. 5. 6.

Item: *Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mor-tuus eſt, juſtus pro injuſtis.* 2 Petr. 3. 18.

Item: *Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris; non pro noſtris autem tantum, ſed etiam pro totius mundi.* 1 Joan. 2. 2.

Rejectio hæreſis Calvini.

Docet contra Scripturam expreſſam: *Scire velim quomodo Chriſti carnem edant impii, pro qui-bus non eſt crucifixa, & quomodo ſanguinem bi-bant, qui expiandis eorum peccatis non eſt effuſus.* Contr. Heshuſ. de ver. partic. Chriſt. in Cœ-na. pag. 985.

XI.

Chriſtum per paſſionem ſuam acqui-ſiviſſe gloriam.

Credimus cum divina Scriptura, quod Chriſtus *Humiliavit ſemetipſum factus obediens uſque ad mortem; mortem autem crucis: propter quod & Deus exaltavit illum.* Philip. 2. 8.

Item: *Videmus Jeſum propter paſſionem mortis, gloria & honore coronatum.* Hebr. 2. 9.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Rejectio temerarii judicii Calvini.

Scripturas expreſſas in dubium voca
Quærere, an Chriſtus ſibi meruerit, (quod facit Scholaſtici) non minus ſtulta eſt curioſitas, qu temeraria definitio. Inſtit. lib. 2. cap. 17. §. 6.

XII.

Chriſti animam deſcendiſſe ad inferos poſt mortem.

Credimus cum Verbo Dei, Chriſti a-mam deſcendiſſe ad inferos poſt morte *Sicut fuit Jonas in ventre ceti tres dies & tres -ctes, ita erit filius hominis in corde terræ tres & tres noctes.* Matt. 12.40. Explicat S. Irenæ *Tribus diebus converſatus eſt ubi erant mort, quemadmodum Propheta ait de eo: Commorat eſt Dominus Sanctorum mortuorum ſuorum, -rum qui ante dormierunt in terram ſtipulationis deſcendit ad eos, extrahere eos, & ſalvare eos. ipſe autem Dominus, Quemadmodum Jonas in v-tre ceti tres dies, & tres noctes manſit, ſic erit fi hominis in corde terræ. Sed & Apoſtolus a Aſcendit autem, quid eſt, niſi quia deſcendi inferiora terræ?* Lib. 5. cap. 31. Vide S. H-ron. in cap. 2. Jonæ. S. Gregor. Nycæn. Ora de reſurrect.

Item: *Non derelinques animam meam in in-no.* Act. 2. 27.

Explicat S. Auguſtinus: *Et Dominum -dem carne mortificatum veniſſe ad infernum, ſ conſtat. Neque enim contradici poteſt, vel prop-tiæ, quæ dixit: Quoniam non derelinques anim meam in inferno. Quod ne aliter quiſquam ſa auderet, in Actibus Apoſtolorum idem Petrus*

po-

onit ; vel ejuſdem Petri verbis, quibus eum aſſerit ölviſſe inferni dolores, in quibus impoſſibile erat um teneri. Quis ergo niſi infidelis negaverit, apud nferos fuiſſe Chriſtum ? Epiſt. 99. ad Evod. Vide :und. Tract. 79. in Joan. S. Hieron. in Pſalm. 5. Arnob. in Pſalm. 15.

Item : *Cæterum illud aſcendit, quid eſt, niſi uod etiam prius deſcenderat in inferiores partes ter-æ ?* Epheſ. 4. 9.

Explicat Tertullianus : *Neque ante aſcendit ı ſublimiora cælorum, quam deſcendit in inferiora erarum, ut illic Patriarchas & Prophetas com-otes ſui faceret : habes & regionem inferorum ſub-erraneam credere.* lib. de Anim. c. 55. Vide). Primaſ. in Eph. 4.

In Symbolo S. Athanaſii, quod tota Ec-leſia, quod Lutherani & Reformati rece-erunt, legimus, *Deſcendit ad inferos.* Ipſe . Athanaſius ſic explicat : *Credite animam in-riorem hominem eſſe. Quoniam id à prima plaſma-one oſtenditur, & à ſecunda diſſolutione common-ratur, cum non ſolum in nobis, ſed & in Chriſti uoque morte idipſum pateat, corpore non ultra ſe-ulchrum delato, anima ad inferos penetrante, locis igenti intervallo diſcriminatis : ſepulchro quidem id uod corporeum erat, quia ibi corpus aderat, reci-iente, inferno vero id, quod incorporeum fuit.* De ncarn. contr. Apollin.

Rejectio hæreſis partis adverſæ.

Reformati, nolentes cum S. Scriptura & atribus agnoſcere deſcenſum animæ Chri-i ad inferos poſt mortem, fingunt per eſcenſum Chriſti ad inferos intelligi dolo-es ejus in cruce perpeſſos. Ita Catechiſmus ienevenſis : *Qui fieri poteſt, ut Chriſtus huic amnationi ſubjectus fuerit ?* & reſpondet : *Non*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ita eam ſubiit, ut ſub ea maneret. & mox: *In videmus, quid differat tormentum quod ſuſtin, ab eo quo cruciantur peccatores, quos Deus in ſua punit. Nam quod in eo temporarium fuit, in eſt perpetuum.* Domin. 10. Vide Catechiſ. H-delb. Dom. 16. quæſt. 44.

Et reſurrexit tertia die ſecundum Sc-pturas, & aſcendit in cælum, ſedet dexteram Patris: & iterum venturus cum gloria judicare vivos, & mortu cujus regni non erit finis. Et in Spiritu Sanctum, Dominum, & vivificante qui ex Patre Filioque procedit: qui cu Patre, & Filio ſimul adoratur, & cong-rificatur; qui locutus eſt per Prophet. Et unam, ſanctam, Catholicam, & Ap-ſtolicam Eccleſiam.

XIII.

Prædicationem Evangelii eſſe perpetuam.

Credimus cum S. Scriptura, prædicat-nem Evangelii, in Eccleſia Chriſti, eſſe p-petuam: *Docete omnes gentes, baptizantes eo nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, doce eos ſervare omnia quæcunque mandavi vobis, & ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſi-mationem ſeculi.* Matth. 28. 19.

Explicat S. Auguſtinus: *Quid eſt quod neſ quid recedentes à me murmurant contra me? q eſt quod perditi me periiſſe contendunt? certe en hoc dicunt, quia fui & non ſum: annuncia mi exiguitatem dierum meorum, non à te quæro a* it

los æternos : illi ſine fine ſunt , ubi ero , non ipſos
uæro , temporales quæro , temporales dies mihi an-
uncia , exiguitatem dierum meorum , non æter-
itatem dierum meorum annuncia mihi. Quamdiu
ro in iſto ſeculo , annuncia mihi , propter illos , qui
icunt ; fuit , & jam non eſt : propter illos , qui di-
unt , impletæ ſunt Scripturæ , crediderunt omnes
entes , ſed apoſtatavit & periit Eccleſia de omni-
us gentibus. Quid eſt hoc , exiguitatem dierum
ieorum annuncia mihi ? annunciavit & vacua
ut vox iſta , quis annunciavit niſi ipſa via ? quo-
odo annunciavit ? Ecce ego vobiſcum ſum uſque
d conſummationem ſeculi. Conc. 2. in Pſal. 101.
ide S. Hilar. lib. 2. de Trin. S. Chryſoſt.
Iom. 15. in Matth. 5.

Item : *Et prædicabitur Evangelium hoc in uni-*
erſo orbe , in teſtimonium omnibus gentibus , &
unc veniet conſummatio.

Explicat S. Auguſtinus : *Ecce ego vobiſcum*
um uſque ad conſummationem ſeculi, hic vos dicitis,
e nobis dixit. Nos ſumus , nos erimus uſque ad con-
ummationem ſeculi. Interrogetur ipſe Chriſtus, cui
ictum eſt , Exiguitatem dierum meorum annun-
ia mihi , & prædicabitur , inquit , hoc Evange-
ium in univerſo orbe , in teſtimonium omnibus
entibus , & tunc veniet finis. Quid eſt quod di-
ebas , hoc certe fuit & periit ? Dominum audi an-
unciantem exiguitatem dierum meorum. Præ-
cabitur , inquit , hoc Evangelium , ubi ? in toto
be terrarum. Quibus ? in teſtimonium omnibus
entibus ; quid poſtea ? & tunc veniet finis. Non
ides adhuc eſſe gentes in quibus non eſt prædica-
um Evangelium ? & mox : *Ergo uſque ad fi-*
em ſeculi Eccleſia in omnibus gentibus. & mox :
ereant hæretici , pereant quod ſunt , & invenian-
ur ut ſint , quod non ſunt. Itaque *non eget inter-*
rete , & prædicabitur hoc Evangelium regni in
iverſo orbe, in teſtimonium omnibus gentibus , &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

tunc veniet finis. Conc. 2. in Pſalm. 101. Vi
de Unit. Eccl. cap. 19. S. Hieron. in Matth. 2

Rejectio hæreſis Confeſſ. Gallicæ.

Dicit contra Scripturam expreſſam. *Inte*
dum, ut noſtris etiam temporibus, interrupto Ecc
ſiæ ſtatu, neceſſe fuit nonnullos extra ordinem
vinitus excitari, qui Eccleſiæ collapſæ ruinas inſta
rarent. Art. 31.

Confeſſ. Auguſtanæ.

Dicit contra Scripturam expreſſam: *D*
ctrina & Eccleſia uſque eo frequenter opprimitur
perditur, ſicut in Papatu contigit, ac ſi non eſ
Eccleſia, & ſæpe videtur prorſus interiiſſe. Ap
log. de Eccl. fol. 70.

XIV.

Adminiſtrationem Sacramentorum eſſe perpetuam.

Credimus cum S. Scriptura, de omnib
Sacramentis à Chriſto inſtitutis, quod de S
Euchariſtia teſtatur Apoſtolus: *Quotieſcu*
que manducabitis panem hunc, & calicem bib
tis: mortem Domini annunciabitis donec venia
1 Cor. 11. 26.

Explicat S. Chryſoſtomus: *Deinde oſte*
dens, quod uſque ad conſummationem maneat, i
quit, donec veniat. In 1 Corinth. 11. 26. ubi
Theophylactus.

Eodem pertinet allegatus locus Matth
28. 19.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Rejectio hæreſis Confeſſ. Gallicæ.

Docet contra Scripturam expreſſam : *Papiſticos conventus damnamus, quod pura Dei veritas ab illis exulet, in quibus etiam Sacramenta fidei corrupta ſunt, adulterata, falſificata, vel penitus etiam abolita.* Art. 28. Neque enim vel in aliis prioribus Eccleſiis oſtendunt perpetuam Sacramentorum adminiſtrationem.

XV.

Confeſſionem fidei eſſe perpetuam.

Supponimus, quod Proteſtantes nobiſcum docent, ſemper in Eccleſia electos reperiri. His autem, juxta S. Scripturam, neceſſarium eſt fidem profiteri: *Vt omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jeſus Chriſtus in gloria eſt Dei Patris.* Philip. 2. 11.

Item: *Ore confeſſio fit ad ſalutem.* Rom.10.10.

Rejectio hæreſis Confeſſ. Helveticæ.

Docet contra expreſſam Scripturam, *Eccleſiam inviſibilem appellari poſſe*; & rationem addit: *Quod oculis noſtris abſconſa, Deo autem ſoli nota, judicium humanum ſæpe ſubterfugiat.* cap.17.

XVI.

Eccleſiam ſemper eſſe viſibilem.

Credimus cum S. Scriptura, Eccleſiam Jeſu Chriſti in his terris eſſe ſemper viſibilem. *Vos eſtis lux mundi, non poteſt civitas abſcondi ſupra montem poſita, neque accendunt lucernam, & ponunt eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo ſunt.* Matth. 5. 14.

Explicat S. Hilarius: *Lucerna Chriſti non*
condenda ſub modio eſt, neque operimento occulta
da Synagogæ: ſed in ligni paſſione ſuſpenſa, lum
æternum eſt in Eccleſia habitantibus præbitura. P
ri etiam fulgere Apoſtolos monet lumine, ut adm
nitione operis eorum Deo laus impertiatur. I
Matth. can. 4.

S. Ambroſius: *Fides noſtra in illo altiſſin*
omnium locata monte, hoc eſt Chriſto, non pote
tenebris & ruinis hujus mundi abſcondi, ſed fulge
candore ſolis æterni, luce nos gratiæ ſpiritualis illi
minat. lib. 7. in Luc. 11. Vide S. Chryſoſ
Hom. 15. in Matth. S. Auguſt. de Unit. Ecc
cap. 16.

Ulteriora S. Scripturæ loca vide Matth
13. 30. 38. Pſal. 47. 9. & 88. 29. 30. 37. Iſa
9. 7. & 33. 20. & 54. 17. & 60. 11. Oſeæ 2. 1
Hebr. 12. 26. &c.

Rejectio hæreſis Conf. Scoticæ.

Docet contra expreſſam Scripturam: *Ec*
cleſia eſt inviſibilis, ſoli Deo nota, qui ſolus novi
quos elegit. Art. 16.

XVII.

Eccleſiæ promiſſum eſſe ut non erret.

Credimus cum S. Scriptura, Eccleſiæ Chri
ſti promiſſum eſſe, ut non erret. *Tu es Petrus,*
& ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, &
portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. Matth
16. 18.

Explicat S. Auguſtinus: *Templum enim De*
ſanctum eſt, ait Apoſtolus, quod eſtis vos, ipſa eſt
Eccleſia ſancta, Eccleſia una, Eccleſia vera, Eccleſia
Catholica, contra omnes hæreſes pugnans, pugnare po-
teſt, expugnari non poteſt. Hæreſes omnes de illa exie-
runt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſunt, tanquam ſarmenta inutilia de vite præciſa, ipſa autem manet in radice ſua, in vite ſua, in charitate ſua, portæ inferi non vincent eam. lib. 1. de Symb. ad Catech. cap. 6.

S. Chryſoſtomus: *Et portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* Mox: *Animadvertis quo pacto ipſe etiam ad altiorem de ſe opinionem Petrum adducit, & ſeipſum his duabus pollicitationibus revelando Filium Dei revelat & oſtendit. Nam quæ Deus concedere ſolus poteſt, peccatorum ſcilicet remiſſionem, & ut Eccleſia tot tantiſque fluctibus impetu irrumpentibus immobilis maneat, cujus paſtor & caput piſcator homo atque ignobilis, terrarum orbe reluctante, adamantis naturam firmitate ſuperet. Hæc, inquam, omnia, quæ ſolius Dei ſunt, ſe pollicetur daturum.* Hom. 15. in cap. 16. Matth.

Idem: *Super hanc petram ædificabo &c. Examina ut libet, quid hoc ſibi verbum vult, & videbis perſpicuam ejus veritatem. nam non ſolum hoc mirum eſt, quod ædificavit eam per totum mundum, ſed quia invictam fecit, & invictam licet tot bella inſurgant. Hoc enim eſt quod portæ inferi non prævalebunt adverſus eam, pericula, ait, quæ mortem generant, pericula quæ ad infernum deducunt. vidiſti prædictionis veritatem? vidiſti eventus certitudinem & robur? vidiſti verba in operibus elucentia, & virtutem abſque armis omnia facile conficientem, &c.* In Demonſtr. quod Chriſtus ſit Deus.

S. Hieronymus: *Quid eſt quod ait, ego dico tibi? quia tu mihi dixiſti: tu es Chriſtus Filius Dei vivi: & ego dico tibi ſermone non caſſo, & nullum habente opus, ſed dico tibi: quia dixiſſe feciſſe eſt.* Et poſtea: *Ego portas inferi reor vitia & peccata: vel certe hæreticorum doctrinas, per quas illecti homines ducuntur ad tartarum.* In Matth. 16.

S. Gregorius: *Sancta Eccleſia in hoc ſeculo à*

Catholica fide nequaquam deficiet, & in futurum cum Deo æterna ſtabilitate permanebit. nam quod in hac vita nullis adverſitatibus frangenda ſit, nullis perſecutionibus ſuperanda, ipſe ſuper quem ædificata eſt, evidenter oſtendit, cum ait: portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. Portæ inferi hæreſes ſunt, &c. In Pſal. 1. Pœnit. Vide S. Leon ſerm. 2. de Nat. Petr. & Paul. S. Iſid. Peluſ. lib. 1. epiſt. 238.

Alter textus: *Eſt Eccleſia columna & firmamentum veritatis.* 1 Timoth. 3. 15.

Explicat S. Auguſtinus: *Ecce purgamenta ejus, quoniam abundavit iniquitas, refrigeſcet charitas multorum. Ecce frumenta ejus, qui autem perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit. ubi hic Africa nominata eſt in parte Donati? Ecce iterum frumenta ejus; ut ſcias, inquit Apoſtolus, quemadmodum te oporteat in domo Dei converſari, quæ eſt Eccleſia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis.* Et mox: *Ecce purgamenta ejus; ſpiritus autem, inquit, manifeſte dicit, quia in noviſſimis temporibus recedent quidam à fide, attendentes ſpiritibus ſeductoribus doctrinæque dæmoniorum, &c. Ubi hic Africa in parte Donati nominata eſt, ut in ea remanſerit columna & firmamentum veritatis, aut pietatis ſacramentum, de quo uſque in finem ita cucurrit, ut diceret, prædicatum eſt in gentibus, aſſumptum eſt in gloria?* De Unit. Eccl. cap. 14.

S. Hieronymus: *Venerunt electa omnium gentium: & repleta eſt gloria domus Domini: quæ eſt Eccleſia Dei viventis, columna & firmamentum veritatis.* Et mox: *His metallis illuſtrior fit Eccleſia Salvatoris, quam quondam Synagoga fuerat: his lapidibus vivis ædificatur domus Chriſti, & pax ei præbetur æterna.* In cap. 2. Aggæi.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docet contra Scripturam expreſſam Conf. Helv. de Eccleſia: *Nec mirum ſi erret, quoties deſerit illum.* cap. 17. Et hæc eſt ſententia communis omnium Proteſtantium.

XVIII.

Doctoribus Eccleſiæ, ſive Conciliis Generalibus, promiſſum eſſe ut non errent.

Credimus cum S. Scriptura, quod dicit Chriſtus: *Et ego rogabo Patrem, & alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobiſcum in æternum.* Joan. 14. 16.

Item: *Paracletus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, quæcunque dixero vobis.* Joan. 14. 26.

Item: *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Joan. 16. 13.

Eodem faciunt textus Matth. 28. 19. Luc. 10. 16.

Primum locum explicat S. Chryſoſtomus: *Ut vobiſcum maneat. Hoc ſignat, quod neque poſt mortem abiit.* Et mox: *Ut vobiſcum ſit, quod & ipſe inquit: quia ego vobiſcum ſum. Præterea & aliud quiddam ſignat, non paſſurum quæ ipſe, neque diſceſſurum.* In cap. 14. Joan. Alterum textum explicat S. Cyrill. Alexandr. lib. 10. in Joan.

Prima Concilia generalia, quæ Proteſtantes admittunt, docent ſua judicia eſſe ultima, quæ nulla ratione retractari queant. Ita Conc. Epheſ. Act. 3. & 6. Conc. Chalced. Act. 5.

Sic etiam in Conciliis generalibus ultimate condemnati ſunt Hæretici in rebus per

Scripturam non expreſſe definitis. Vid
Conc. Conſtant. can. 6. & 7.

Rejectio hæreſis adverſa.

Contra expreſſam Scripturam docet Conf
Angl. *Generalia Concilia, quia ex hominibus con ſtant, qui non omnes Spiritu & Verbo Dei reguntur & errare poſſunt, & interdum errarunt, etiam in his quæ ad normam pietatis pertinent.* Art. 21. Hæ eſt ſententia communis omnium Proteſtan tium.

XIX.

Unitatem, eſſe notam veræ Eccleſiæ.

Credimus cum S. Scriptura Unitatem eſſe ſignum, & notam veræ Eccleſiæ, dicente Chriſto, *Non pro eis tantum rogo, ſed & pro ei qui credituri ſunt per verbum eorum in me: ut omnes unum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, ut & ipſi in nobis unum ſint: ut credat mundus quia tu me miſiſti.* Joan. 17. 20.

Explicat S. Chryſoſtomus: *Ut mundus credat quia tu me miſiſti, quod & in principio dixit: in hoc cognoſcent omnes, quod mei diſcipuli eſtis, ſi invicem diligatis. Et quomodo hinc erant credituri? quia pacis eſt Deus, inquit: Si ergo quæ ex his didicerunt, ſervaverunt, à Diſcipulis Magiſtrum auditores intelligent: ſi diſſentient, non invenient Dei pacis eſſe diſcipulos. Si non ero pacificus, à te miſſum non confitebuntur. Vides quo pacto ad finem uſque cum Patre concordiam confirmat?* Et mox: *Ut ſint conſummati in unum, ut cognoſcat mundus quia tu me miſiſti. Frequenter hoc dicit: ut potentiorem pacem, quam ſigna ad perſuadendum demonſtret.* In cap. 17. Joan. Hom. 81. Vide S. Hilar. col. 122.

Alter textus: *Ego in eis, & tu in me: ut ſint* con-

conſummati in unum: & cognoſcat mundus, quia tu me miſiſti. Joan. 17. 23.

Explicat S. Cyrillus Alexandrinus: *Signum, inquit, certiſſimum & indubitatum erit vos meos eſſe diſcipulos, ſi quantum natura veſtra & humanitatis conditio capere poteſt, meæ vitæ veſtigia ſequamini: ut ita à mutuæ charitatis vinculo non disjungamini.* Et mox: *Sed quæret forſan aliquis, quamobrem charitas ſignum ſit ad diſcernendum Chriſti diſcipulos, &c.* lib. 9. in Joan.

Tertius textus: *In hoc cognoſcent omnes quod diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem.* Joan. 13. 35.

Explicat S. Chryſoſtomus: *In hoc cognoſcent omnes quia diſcipuli mei eſtis.* Et mox: *Ita & vos decet amicis eſſe beneficos, & quibus non debetis, & omiſſis miraculis, quæ ipſi erant facturi, dilectionis eos ſigno notat.* In cap. 13. Joan. Hom. 71.

S. Gregorius: *Teſtimonium ſuperni diſcipulatus eſt donum fraternæ dilectionis. Quam videlicet dilectionem, quia omnes hæretici habere refugiunt, dum ab univerſalis Eccleſiæ unitate dividuntur: jure de eis dicitur: quorum virtus manuum erat mihi pro nihilo.* lib. 20. moral. cap. 9.

S. Auguſtinus: *In hoc cognoſcent, inquit, quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem: tanquam diceret, alia munera habent vobiſcum etiam non mei, non ſolum naturam, vitam, ſenſus, rationem, & eam ſalutem quæ hominibus pecoribuſque communis eſt: verum etiam linguas, Sacramenta, prophetiam, ſcientiam, fidem, diſtributionem rerum ſuarum pauperibus, & traditionem corporis ſui ut ardeant, ſed quoniam charitatem non habent, ut cymbala concrepant, nihil ſunt, nihil ipſis prodeſt: non ergo in illis quamvis bonis muneribus meis, quæ etiam habere poſſunt non diſcipuli mei, ſed in hoc cognoſcent omnes quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem.* Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

mox: *Charitas in deliciis tuis, ipſa non comperdit cum impiis animam tuam: ipſa diſcernit cauſam tuam.* Tract. 65. in Joan. Tom. 9.

Rejectio erroris contrarii.

Licet S. Scriptura in hac parte ſit expreſſa, nulla tamen Confeſſio Proteſtantium Unitatem, tanquam notam, & ſignum veræ Eccleſiæ agnoſcit. Imo Catalogus Teſtium Veritatis dicit, Unitatem non eſſe certam, & propriam Eccleſiæ notam. In Append. col. 2010. f.

XX.

Miracula, eſſe notas veræ Eccleſiæ.

Credimus cum S. Scriptura, miracula deſignare veram Eccleſiam. *Signa autem qui crediderint, hæc ſequentur, in nomine meo dæmonia ejicient, &c.* Marc. 16. 17.

Item: *Nunc ſcimus quia ſcis omnia, & non opus eſt tibi ut quis te interroget, in hoc credimus quia à Deo exiſti.* Joan. 16. 30.

Item: *Ut ſciatis autem, quia filius hominis habet poteſtatem in terris remittendi peccata, tunc dixit paralytico, ſurge &c.* Matth. 9. 6.

Item: *Scimus quia à Deo veniſti Magiſter: nemo enim poteſt ſigna facere quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo.* Joan. 3. 2.

S. Cyrillus Alexandr dicit: *Quum ergo venerit paracletus, inquit, Spiritus veritatis, id eſt meus, qui ex Patre procedit, ille teſtimonium perhibebit de me, perhibebit autem quæſo quomodo? operando nimirum in vobis & per vos miracula, teſtis erit juſtus ac verax divinæ meæ poteſtatis atque majeſtatis,* lib. 10. in Joan. Tom. 4.

Rejectio erroris contrarii.

Licet S. Scriptura in hac parte ſit expreſſa, nulla tamen Confeſſio Proteſtantium Sanctitatem, tanquam notam, & ſignum Eccleſiæ agnoſcit.

XXI.

Diffuſionem, eſſe notam veræ Eccleſiæ.

Credimus cum S. Scriptura, diffuſionem fidelium per univerſum mundum eſſe ſignum veræ Eccleſiæ: *Et prædicabitur hoc Evangelium in univerſo orbe, in teſtimonium omnibus gentibus, & tunc veniet conſummatio.* Matth. 24. 14.

Eodem facit: *Repleta eſt terra ſcientia Domini ſicut aquæ maris operientes. In illa die radix Ieſſe, qui ſtat in ſignum populorum, ipſum gentes deprecabuntur.* Iſa. 11. 9. 10.

Similiter: *Tranſite per portas, præparate viam populo, eligite lapides & elevate ſignum ad populos.* Iſa. 62. 10.

Primum textum, & rationem Catholicæ Eccleſiæ in Diffuſione fundatam, explicat S. Auguſt. *Et prædicabitur hoc Evangelium regni in univerſo orbe in teſtimonium omnibus gentibus, & tunc veniet finis. Interrogatus enim Dominus de fine hujus ſæculi, cum quædam initia parturitionum dixiſſet, ait, ſed nondum ſtatim finis. Finem autem futurum prædixit, poſt prædicationem Evangelii in univerſo orbe in omnibus gentibus.* De Unit. Eccl. cap. 19.

Item: *Exaltatus eſt ſuper cœlos Deus noſter, & ſuper omnem terram gloria ejus. O hæretica inſania! Credis mecum exaltatum Chriſtum ſuper cœlos,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

cœlos, quod non videmus; & negas gloriam ejus ſuper omnem terram, quod videmus. In Pſal. 56. Tom. 8.

Idem: *In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Hinc fit ut Eccleſia vera neminem lateat. Unde eſt illud quod in Evangelio ipſe dicit. Non poteſt civitas abſcondi ſuper montem conſtituta, &c.* Contr. litt. Petil. lib. 2. cap. 32. Tom. 7.

Alterum locum explicat S. Auguſtinus: *Dicat Iſaias ubi Eccleſiam Deo revelante præviderit, ut in verbis futura dicentis jam nunc præſentia videamus. Repleta eſt, inquit, univerſa terra ut cognoſcat Dominum, ut aqua multa operiat mare, & erit in illa die radix Ieſſe, & qui exurget principium habere in nationes, in eum gentes ſperabunt.* Et poſtea: *Qui audet contradicat, qui autem non audet, ſperet in eum cum gentibus; & ab unitate gentium in eum ſperantium non recedat, aut ſi receſſerit, redeat, ne pereat.* De Unit. Eccl. cap. 7. Tom. Vide S. Hieron. in eum locum. Tom. 5.

Pro majore elucidatione audiatur hoc S. Auguſtini: *Quaſi nos etiam, ſi forte hinc ſit appellata Catholica, quod totum veraciter teneat,* (hoc dicebant hæretici) *cujus veritatis nonnullæ particulæ in diverſis inveniuntur hæreſibus, hujus nominis teſtimonio nitamur ad demonſtrandam Eccleſiam in omnibus gentibus,* (idem nunc dicunt Proteſtantes, nos merum nomen Catholicæ urgere) *& non promiſſis Dei, & tam multis, tamque manifeſtis miraculis ipſius veritatis.* Epiſt. 48. ad Vincent. Tom. 2. Vide etiam contra Fauſtum, lib. 13. cap. 13. Tom. 6.

Rejectio erroris adverſi.

Quamvis S. Scriptura in hac parte ſit expreſſa;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

preſſa; nulla tamen Confeſſio Proteſtantium, rationem Eccleſiæ Catholicæ, juxta promiſſa divina toto orbe diffuſæ, tanquam notam, & ſignum Eccleſiæ agnoſcit.

XXII.

Perpetuam Doctorum ſucceſſionem eſſe notam veræ Eccleſiæ.

Credimus Eccleſiam Apoſtolicam, & continuatam Doctorum in Eccleſia ſucceſſionem, ſic eſſe veræ Eccleſiæ notam, ut ubi ea ſucceſſio non reperitur, ibi nec vera Eccleſia reperiatur: *Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios vero Evangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores, ad conſummationem Sanctorum, in opus miniſterii, in ædificationem corporis Chriſti, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, ut jam non ſimus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in aſtutia ad circumventionem erroris.* Eph. 4. 11.

Item; *Qui novit Deum, audit nos: qui non eſt ex Deo, non audit nos. In hoc cognoſcimus ſpiritum veritatis & ſpiritum erroris.* 1 Joan. 4. 6.

Ita S. Auguſtinus: *Si ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedentium conſiderandus eſt, quanto certius & vere ſalubriter ab ipſo Petro numeramus, cui totius Eccleſiæ figuram gerenti Dominus ait: ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non vincent eam. Petro enim ſucceſſit Linus, &c.* Et mox: *In hoc ordine ſucceſſionis nullus Donatiſta Epiſcopus invenitur.* Et mox: *In illum autem ordinem Epiſcoporum, qui ducitur ab ipſo Petro uſque ad Anaſtaſium, qui nunc eandem Cathedram ſedet,*

etiamſi quiſquam traditor per illa tempora ſubrepſiſſet, nihil præjudicaret Eccleſiæ, & innocentibu Chriſtianis, (vanæ igitur ejuſmodi diſputationes) *quibus Dominus providens ait, de præpoſitis malis, quæ dicunt facite; quæ autem faciunt facere nolite: dicunt enim & non faciunt, ut certa ſit ſpes fidelis, quæ non in homine, ſed in Domine collocata, nunquam tempeſtate ſacrilegi ſchiſmati diſſipetur.* De Unit. Eccl. cap. 7. Tom. Vide lib. 1. de Util. cap. 17. Tom. 6.

S. Irenæus: *Agnitio vera eſt Apoſtolorum doctrina, & antiquus Eccleſiæ ſtatus in univerſo mundo, & character* (ſignum, nota) *corporis Chriſti ſecundum ſucceſſiones Epiſcoporum, &c.* lib. 4. cap. 63.

Item: *Hac ordinatione & ſucceſſione, ea quæ eſt ab Apoſtolis in Eccleſia traditio, & veritatis præconiatio pervenit uſque ad nos, & eſt pleniſſima hæc oſtenſio, unam & eandem vivificatricem fidem eſſe, quæ in Eccleſia ab Apoſtolis uſque nunc ſit conſervata & tradita in veritate.* lib. 3. cap. 3.

Rejectio erroris adverſi.

Quamvis S. Scriptura in hac parte ſit expreſſa; nulla tamen Confeſſio Proteſtantium, rationem Eccleſiæ Apoſtolicæ, & perpetuam Doctorum ſucceſſionem, ut notam, & ſignum Eccleſiæ agnoſcit.

Confiteor unum baptiſma in remiſſionem peccatorum, & expecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi. Amen.

XXIII.

Baptiſmum ab hæreticis collatum eſſe validum.

Credimus ex traditione Apoſtolica, Baptiſmum

ptiſmum ab hæreticis, in forma Eccleſiæ collatum, eſſe validum.

Ita S. Auguſtinus: *Saluberrimam conſuetudinem tenebat Eccleſia, in ipſis quoque ſchiſmaticis & hæreticis corrigere quod pravum eſt, non iterare quod datum eſt, ſanare quod vulneratum eſt, non curare quod ſanum eſt. Quam conſuetudinem* (de non rebaptizandis hæreticis) *credo ex Apoſtolica traditione venientem, ſicut multa, quæ non inveniuntur in literis eorum, neque in Conciliis poſteriorum, & tamen quia per univerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, non niſi ab ipſis tradita & commendata creduntur.* De bapt. contr. Donat. lib. 2. cap. 7. Tom. 7.

Item: *Sequimur ſane in hac re Canonicarum auctoritatem certiſſimam Scripturarum. Neque enim parvi momenti habendum eſt, quod cum inter Epiſcopos anterioris ætatis, quam eſſe inciperet pars Donati, iſta quæſtio fluctuaret, & varias haberet inter ſe collegarum ſalva unitate ſententias, hoc per univerſam Catholicam, quæ toto orbe diffunditur, obſervari placuit, quod tenemus.* Contr. Creſcon. lib. 1. cap. 32. Tom. 7.

Item: *Quamvis hujus rei certum de Scripturis Canonicis non proferatur exemplum, earundem tamen Scripturarum, etiam in hac re, à nobis tenetur veritas, cum hoc facimus, quod univerſæ jam placuit Eccleſiæ, quam ipſarum Scripturarum commendat auctoritas: ut quoniam S. Scriptura fallere non poteſt, quiſquis falli metuit hujus obſcuritate quæſtionis, eandem Eccleſiam de illa conſulat, quam ſine ulla ambiguitate S. Scriptura demonſtrat.* Ibid. cap. 33. Vide S. Hieron. adverſ. Lucif. cap. 8. Tom. 2.

Rejectio ſententiæ Reformatorum.

Tenent quidem Proteſtantes nobiſcum, Baptiſmum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ptiſmum, in forma Eccleſiæ collatum ab hæreticis, eſſe validum: ſed qui traditionem non admittunt, & ad bona atque utilia ex Scripturis argumenta provocant, neceſſario concludentibus deſtituti, ad hoc miſerum dilabuntur effugium, ſi illa ſententia in Scripturis non reperiatur, nec eſſe neceſſariam ad ſalutem. Ita Molinæus, Novit. Pap. lib. 1. cap. 56.

XXIV.

Baptiſmum conferri in remiſſionem peccatorum.

Credimus cum S. Scriptura, per Baptiſmum peccata vere remitti. *Mundans lavacro aquæ in verbo vitæ*. Epheſ. 5. 26.

Item: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto &c.* Joan. 3. 5.

Item: *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis.* Tit. 3. 5.

Item: *Cum eſſemus mortui peccatis, convivificavit nos Chriſto.* Eph. 2. 5.

Item: *Conſepulti ſumus cum illo per baptiſmum in mortem.* Rom. 6. 4.

Hunc locum explicat S. Auguſtinus: *Quemadmodum in illo vera mors facta eſt, ſic in vobis vera remiſſio peccatorum: & quemadmodum in illo vera reſurrectio, ita in nobis vera juſtificatio.* Enchirid. cap. 52. Tom.

Rejectio hæreſis Calvini, & ſequacium.

Docet contra Scripturam expreſſam Calvinus: *Sacramenta electis adminicula ſunt ad ſalutem, aliis nihil conferunt.* Incund. Concord. rat. pag. 1001.

Beza. *Quos Dominus non elegit, etiamſi millies bapti-*

baptizentur externo baptiſmo aquæ, illis tamen nunquam fides aut Spiritus Sanctus donatur. Colloq. Mompelg. pag. 285.

XXV.

Sanctos nunc eſſe in beatitudine.

Credimus cum S. Scriptura, Sanctos nunc frui beatitudine cœleſti: *Hi ſunt, qui venerunt de tribulatione magna, & laverunt ſtolas ſuas, & dealbaverunt eas in ſanguine Agni. Ideo ſunt ante thronum Dei, & ſerviunt ei die ac nocte in templo ejus.* Apoc. 7. 14. 15.

Item: *Deſiderium habens diſſolvi, & eſſe cum Chriſto.* Philip. 1. 23.

Item: *Aſcendens in altum captivam duxit captivitatem.* Eph. 4. 8.

Probat idipſum ex Scriptura S. Juſtinus; *At poſt animi à corpore exceſſum, ſtatim fit bonorum, malorumque diſtinctio, ducuntur enim ad loca, quæ eis digna ſunt, ab Angelis, bonorum quidem animi in paradiſum, ubi conſuetudo eſt, & aſpectus Angelorum, & Archangelorum, viſio vero etiam conſervatoris Chriſti, ex verbis his, peregrinari à corpore, & præſentes eſſe ad Dominum.* Quæſt. 75.

S. Cyprianus: *Quis non omnibus viribus elaboret, ut cum Chriſto ſtatim gaudeat? ut poſt tormenta, & ſupplicia terrena ad præmia divina perveniat?* De Exhort. Mart. c. ult.

Vener. Beda. *Singulas modo ſtolas habent animæ, de ſua beata immortalitate gaudentes: reſurgentibus autem corporibus juxta Iſaiam, in terra ſua duplicia poſſidebunt.* In cap. 6. Apoc.

Rejectio erroris Calvini.

Docet contra Scripturam expreſſam: *Quum Scriptura ubique jubeat pendere ab expectatione adventus*

ventus Chriſti, & gloriæ coronam eouſque differat, contenti ſimus his finibus divinitus nobis præſcriptis. animas piorum militiæ labore perfunctas in beatam quietem concedere, ubi cum felici lætitia fruitionem promiſſæ gloriæ expectant: atque ita omnia teneri ſuſpenſa, donec Chriſtus appareat redemptor. Inſtit. lib. 3. cap. 25. §. 6.

Apoſtolicas & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque ejuſdem Eccleſiæ obſervationes & conſtitutiones firmiſſime admitto, & amplector.

XXVI.

Traditiones Apoſtolicas eſſe admittendas.

Credimus cum S. Scriptura, traditiones Apoſtolicas eſſe admittendas; *Tenete traditiones, quas didiciſtis ſive per ſermonem, ſive per Epiſtolam noſtram.* 2 Theſſ. 2. 15.

Explicat S. Chryſoſtomus: *Itaque fratres ſtate, & tenete traditiones quas didiciſtis ſive per ſermonem, ſive per Epiſtolam noſtram. Hinc eſt perſpicuum, quod non omnia tradiderunt per Epiſtolam, ſed multa etiam ſine ſcriptis: & ea ſunt quoque fide digna. Quamobrem Eccleſiæ quoque traditionem cenſeamus eſſe fide dignam: eſt traditio, nihil quæras amplius.* Hom. 4. in 2. Theſſ. tom. 12. Vide S. Baſil. lib. de Spirit. Sanct. cap. 29. tom. 2.

Item: *Laudo vos fratres, quod per omnia mei memores eſtis, & ſicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.* 1 Cor. 11. 2. *Cætera cum venero diſponam.* Ibid. v. 34.

Explicat S. Epiphanius: *Neque enim ex Scriptura peti poſſunt omnia: idcirco alia ſcripto, alia traditione Sanctiſſimi Apoſtoli reliquerunt. Quod ipſum ita Paulus affirmat, quemadmodum tradidi vobis. Item alio loco: Ita doceo, & ita tradidi in* Eccle-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Eccleſiis. Item, ſi meminiſtis, niſi fruſtra credidiſtis. Iam vero illud ab Apoſtolis Sancta Dei Eccleſia traditum accepit: poſt decretam virginitatem ad nuptias ſeſe conferre, ſcelere implicatum videri. Hæreſ. 61. §. 6. tom. 1.

Idem: *Neceſſario facere* (orare pro mortuis) *illud Eccleſiam dico, quæ traditum ſibi ritum illum a majoribus accepit. Poteſt vero quiſquam maternam ſanctionem, aut legem patris evertere? quemadmodum à Salomone ſcriptum eſt; Audi fili ſermones patris tui, & ne repellas legem matris tuæ: quibus patrem, hoc eſt unigenitum Deum, cum Spiritu Sancto declarat, partim ſcripto, partim ſine ſcripto docuiſſe: matrem vero noſtram Eccleſiam, &c.* Hæreſ. 65. §. 8. tom. 1.

S. Baſilius: *Arbitror Apoſtolicum eſſe, etiam non ſcriptis traditionibus inhærere. Laudo, inquit, vos, quod omnia mea meminiſtis, & quemadmodum tradidi vobis, traditiones tenetis. & illud, tenete traditiones quas accepiſtis, ſive per ſermonem, ſive per Epiſtolam.* De Spirit. Sanct. cap. 29. tom. 2. Vide S. Chryſoſt. Hom. 26. in 1. ad Cor. Tom. 11.

Item: *Formam habe ſanorum verborum, quæ à me audiſti in fide, & in dilectione in Chriſto Jeſu. Bonum depoſitum cuſtodi per Spiritum Sanctum.* 2 Tim. 1. 13.

Explicat S. Chryſoſtomus: *Non modo per litteras, ſed etiam verbis diſcipulo, quæ eſſent agenda dictavit: quod plurimis & aliis in locis oſtendit, dicens: ſive per verbum, ſive per Epiſtolam, quaſi per nos miſſam. Hoc & hic multo magis fecit; ne igitur minus aliquid doctrinam habere putemus; plurima illi abſque ſcripto tradidit, quæ illi modo ad memoriam revocans dicit: formam habe ſanorum verborum, quæ à me audiſti. Quid autem hoc ſibi vult? Pictorum, inquit, more imaginem virtutis tibi impreſſimus, & omnium quæ Deo grata ſunt veluti normam, privatamque formam tuæ indidimus animæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

mæ. Hæc igitur habeto firmiter, & ſive de fide, ſi de charitate, ſive de caſtitate opus ſit aliquid loqui definire, inde tibi exemplaria accipe. Hom. 3. 2 Tim. Tom. 12.

Rejectio hæreſis Proteſtantium.

Docet contra Scripturam expreſſam Calvinus: *Eſto hoc firmum axioma, Non aliud habendum eſſe Dei Verbum, cui detur in Eccleſia locu quam quod lege primum & Prophetis, deinde ſcript Apoſtolicis continetur.* Inſtit. lib. 4. cap. 8. §. Vide Conf. Helv. poſter. cap. 1. & 2.

XXVII.

Leges Eccleſiæ obligare conſcientiam.

Credimus cum S. Scriptura legibus Eccleſiæ obligationem conſcientiæ induci. *Sicu miſit me Pater, & ego mitto vos.* Joan. 20. 21.

Explicat S. Chryſoſtomus: *Sicut miſit m Pater, & ego mitto vos. Nullum habetis impedimentum, & propter ea quæ jam facta ſunt, & propte meam vos mittentis dignitatem. Quare hoc dicit eorum animos erigit, & ſuam proponit auctoritatem ſiquidem ſuum eis relicturus erat miniſterium.* & mox: *Quemadmodum enim rex præfectos mittens ut in carcerem reos intrudant, & ut liberent, poteſtatem præbet: ita Jeſus diſcipulos dimittens hac muni auctoritate.* Hom. 85. in Joan. Tom. 8.

Item: *Qui vos audit, me audit, qui vos ſpernit, me ſpernit.* Luc. 10. 16.

Hunc locum pertinere ad ſucceſſores Apoſtolorum, tradit S. Cyprianus Epiſt. 55. ad Cornel. S. Baſilius in Conſtit. Monaſt. cap. 22.

Item: *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, non enim eſt poteſtas niſi à Deo, quæ autem ſunt, à Deo ordinata ſunt. Itaque qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit, qui autem reſi-*

ſtunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt. & poſtea: *Ideoque neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam.* Rom. 13. 1. &c.

Explicat S. Chryſoſtomus: *Noli itaque talem, inquit, ſubjectionem turpem tibi putare, qui & vehemens iſta contemnentium ultor eſt. neque enim vulgares pœnas repoſcet, ſi non obedieris, ſed quam maximas.* Hom. 23. in Epiſt. ad Rom. Tom. 6. Vide S. Auguſt. Propoſ. 74. ex Epiſt. ad Rom. 10. 4.

Apoſtolus 1 Tim. 3. legem ſtatuit, ne bigami ordinentur. Quæ lex, etiamſi ſit plane poſitiva, & Eccleſiaſticam concernens diſciplinam; quis tamen neget, ejus transgreſſionem non carere peccato? Ideo Epiſcopus, qui ſciens bigamum ordinavit, privatur poteſtate ordinandi, in Concilio Carth. IV. can. 69. Tom. 1. Conc. part. 1.

Item: *Quæcunque alligaveris ſuper terram, erunt ligata & in cælo: & quæcunque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo.* Matth. 16. 18.

Explicat S. Hieronymus: *Poteſtatem tribuit Apoſtolis, ut ſciant qui à talibus condemnantur, humanam ſententiam divina ſententia roborari, & quodcunque ligatum fuerit in terra, ligari pariter & in cælo.* In eum locum Tom. 6.

Item: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis, nihil ultra vobis imponere oneris, niſi hæc neceſſaria, ut abſtineatis vos ab immolatis ſimulacrorum, à ſuffocato & ſanguine, & fornicatione.* Act. 15. 28.

Explicat S. Chryſoſtomus: *Hæc nova lex non præcipit: nuſquam enim de his diſſerit Chriſtus, ſed à lege hæc ſumunt.* & poſtea: *Quid eſt, judico ego? id eſt, cùm poteſtate dico eſſe ſcribendum illis.* Iterum: *Vide brevem Epiſtolam nihil abundans habere, neque epitheremata, neque ſyllogiſmos, ſed imperium, erat enim legiſlatio Spiritus.* Hom.

33. in Act. Tom. 9. Similis locus eſt: *Obedi*
Præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis. Hebr. 13. 17.

Rejectio hæreſis contrariæ.

Docet contra Scripturam expreſſam Co
feſſio Gall. *Excludimus humana omnia comme*
ta, & leges omnes, quæ cultus Dei prætextu, aſtri
gendis conſcientiis invehuntur. Art. 33. Sic com
muniter omnes Proteſtantes.

Item ſacram Scripturam, juxta eu
ſenſum, quem tenuit, & tenet Sancta m
ter Eccleſia, cujus eſt judicare de ve
ſenſu, & interpretatione Sacrarum Scr
pturarum, admitto: nec eam unquam n
juxta unanimem conſenſum Patrum a
cipiam & interpretabor.

XXVIII.

Scripturam eſſe intelligendam juxta ſenſum Eccleſiæ.

Credimus cum S. Scriptura intelligentia
Verbi Dei petendam eſſe ex ſenſu Eccleſi
Omnis prophetia Scripturæ propria interpretatio
non fit. Non enim voluntate humana allata eſt a
quando prophetia: ſed Spiritu Sancto inſpirati,
cuti ſunt ſancti Dei homines. 2 Petr. 1. 20. e
dem faciunt textus Eph. 4. 11. & 1 Tim. 3. 1
Sic tradit S. Auguſtinus: *Quærendi dubita*
Catholicæ fidei metas non debet excedere. Et q
niam multi hæretici ad ſuam ſententiam, quæ præ
fidem eſt Catholicæ diſciplinæ, expoſitionem Scrip
rarum divinarum trahere conſueverunt, ante t
ctationem hujus libri Catholica fides explicanda
Eſt autem hæc: Deum Patrem omnipotentem u
verſ

verſam creaturam feciſſe, &c. & mox ſubjungit: *Conſtitutam ab illo matrem Eccleſiam, quæ Catholica dicitur, ex eo, quia univerſaliter perfecta eſt, & in nullo claudicat, & per totum orbem diffuſa eſt.* De Gen. ad litt. imperfect. cap. 1. Tom. 3.

Idem: *Si unaquæque diſciplina, quanquam vilis & facilis, ut percipi poſſit, Doctorem aut Magiſtrum requirit, quid temerariæ ſuperbiæ plenius, quam divinorum Sacramentorum libros, & ab interpretibus ſuis nolle agnoſcere, & incognitos velle damnare?* De Util. cred. cap. 17. Tom. 6.

Origenes: *Quoties* (hæretici) *Canonicas proferunt Scripturas, in quibus omnis Chriſtianus conſentit & credit, videntur dicere: Ecce in domibus eſt verbum veritatis. Sed nos illis credere non debemus, nec exire à prima & Eccleſiaſtica traditione, nec aliter credere, niſi quemadmodum per ſucceſſiones Eccleſiæ Dei tradiderunt nobis.* Tract. 29. in Matt. ſub fin. Tom. 1.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docent Proteſtantes, contra expreſſam Scripturam, Eccleſiæ non competere infallibile magiſterium reſpectu fidelium in proponendo vero ſenſu S. Scripturæ; ſed ejus declarationes cujuſque examini ſubjiciunt.

XXIX.

Eccleſiæ competere judicium de vero ſenſu, & interpretatione S. Scripturæ.

Credimus cum S. Scriptura, non privato cuilibet ad utilitatem communem, ſed Eccleſiæ ad ſecuritatem ſingulorum competere judicium de vero ſenſu, & interpretatione S. Scripturæ. Huc pertinent multa loca in

præcedentibus allegata; & illud: *Labia* [...] *cerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirent* [...] *ore ejus*. Malach. 2. 7.

Pulchre S. Auguſtinus: *Caveamus tales co*[...] *tationes ſuperbiſſimas, magiſque cogitemus & ipſ*[...] *Apoſtolum Paulum, licet divina & cæleſti voce pr*[...] *ſtratum & inſtructum, ad hominem tamen miſſ*[...] *eſſe, ut Sacramenta perciperet, atque copularet* [...] *Eccleſiæ: & centurionem Cornelium, quamvis ex*[...] *ditas orationes ejus, eleemoſynaſque reſpectas ei A*[...] *gelus nuntiaverit, Petro tamen traditum imbu*[...] *dum, per quem non ſolum Sacramenta perciper*[...] *ſed etiam quid credendum, quid ſperandum, q*[...] *diligendum eſſet audiret*. & mox: *quiſquis ſe n*[...] *lis præceptis inſtructum divino munere quæcunqu*[...] *Scripturis obſcura ſunt, intelligere gloriatur.* [...] mox: *Cum legit, & nullo ſibi homine exponente* [...] *telligit, cur ipſe affectat aliis exponere, ac non p*[...] *tius eos remittit Deo, ut ipſi quoque non per hom*[...] *nem ſed illo intus docente intelligant?* In prolo[...] de Doctr. Chriſt. Tom. 3.

S. Irenæus: *Qui non participant eum* (Spi[...] tum) *neque à mamillis matris* (Eccleſiæ) *nutri*[...] *tur in vitam, neque percipiunt de corpore Chriſti p*[...] *cedentem nitidiſſimum fontem; ſed effodiunt ſibi* [...] *cus detritos*. lib. 3. cap. 40.

S. Hilarius: *Significat* (Chriſtus è navi d[...] cens) *eos qui extra Eccleſiam poſiti ſunt, null*[...] *divini ſermonis capere poſſe intelligentiam. Na*[...] *enim Eccleſiæ typum præfert: intra quam verb*[...] *vitæ poſitum & prædicatum, hi qui extra ſun*[...] *& arenæ modo ſteriles, atque inutiles adjacent, int*[...] *ligere non poſſunt*. In Matth. cap. 13.

Origenes: *Neceſſarium videtur de ſingulis c*[...] *tam lineam, manifeſtamque regulam ponere.* [...] mox: *Cum multi ſint, qui ſe putent ſentire q*[...] *Chriſti ſunt, & nonnulli eorum diverſa à patrib*[...] *ſentiant, ſervetur vero Eccleſiaſtica prædicatio* [...]

ſi[...]

ucceſſionis ordinem ab Apoſtolis tradita, & uſque d præſens in Eccleſiis permanens: illa ſola credenda ſt veritas, quæ in nullo ab Eccleſiaſtica diſcordat raditione. Proœm. de Trin. Tom. 1.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docent Proteſtantes, contra expreſſam ſcripturam, Eccleſiæ non competere infallibile judicium de vero ſenſu, & interpretatione S. Scripturæ: & tamen cuique privato licunt infallibiliter conſtare de vero ſenſu ſcripturæ, in rebus ad ſalutem neceſſariis.

XXX.

S. Scripturam eſſe interpretandam juxta unanimem conſenſum Patrum.

Oſtenſum eſt in præcedentibus, ex S. Scriptura & antiquitate, quomodo Doctoribus Eccleſiæ promiſſum ſit, ut non errent: atque ideo unanimis conſenſus Patrum, in S. Scriptura interpretanda, non tantum eſt recipiendus, ſed etiam ille conſenſus in S. Scriptura explicanda eſt ſequendus. Pro elucidatione addimus.

S. Baſilius hoc modo hæreticum loquentem introducit: *Peto autem ante omnia, inquit, à vobis, qui aut his temporibus eſtis audituri, aut lecturi poſtea, ne velitis majori parti plus attribuere, ac multitudine verum à falſo diſcernere, neque dignitate quorundam commoti, caliginem mentibus veſtris offundi ſinere, vel plus, his qui præoccuparunt deferendo, poſterioribus aures obſerare.* Quilibet putaret Lutherum, aut alium è Proteſtantibus loqui. At reſpondet S. Baſilius: *Quid tu narras? non dabimus plus antiquitati? non reverebimur Chriſtianorum multitudinem, tam eorum qui ſunt, quam eorum, qui fuerunt, ex quo*

*Evangelium prædicatum eſt? nullam rationem di-
gnitatis eorum habebimus, qui omni ſpirituali gra-
tia claruerunt, quibus tu omnibus inimicam han
impietatis malam viam & hoſtilem nuper excogita
ſti; ſed claudentes ſimul oculos animi, exterminat
ex animo cujuſlibet viri ſancti memoria, & otioſam
& omnino vacuam deceptionibus, atque cavillatio
nibus tuis mentem noſtram ſupponeremus? magn
profecto eſſet tua potentia, ſi quæ multiplici artifici
diabolus aſſecutus non eſt, ea tibi ſolo imperio obti
nere contingeret, ſiquidem omnes à te perſuaſi tradi
tionem fidei, quæ præterito tempore omni, ſub to
ſanctiſſimis viris evicit, commentis veſtris impi
poſtponemus.* libr. 1. adverſ. Eunom. Tom. 1.

S. Leo, poſtquam hæreticam, deinde Ca
tholicam propoſuiſſet ſententiam, & illan
ex Scriptura refutaſſet, hanc confirmaſſet
adducturus SS. Patrum Scripturam explican
tium teſtimonia, ita præfatur: *Ut autem pie
tas tua cum Venerabilium Patrum prædicationibu
nos concordare cognoſcat, aliquantas eorum ſenten
tias huic credidi ſubjiciendas eſſe ſermoni. Quibu
ſi digneris attendere recenſitis, non aliud nos prædi
care reperies, quam quod ſancti Patres noſtri toti
orbe docuerunt, nec quenquam ab illis, niſi ſolos im
pios hæreticos, diſcrepare.* Epiſt. Decretal. 97.

Theodoretus, poſt adductos multos Pa
tres Scripturam interpretantes, ita conclu
dit: *Hi viri fuerunt ſucceſſores SS. Apoſtolorum
& nonnullis uſu venit, ut ſacra eorum & admirabil
viſione fruerentur. Plurimi autem eorum Martyri
coronis exornati ſunt. Faſne ergo tibi videtur bla
ſphemam & maledicam linguam adverſus eos vibra
re?* Dialog. 1. Immutab. Idem, poſtquam ex
Scriptura probaſſet, adducit multos Patres, &
concludit: *Audiviſti, ô vir egregie, magna orbi
lumina, & eorum doctrinæ radios intuitus es, &
exacte didiciſti, &c.* Dialog. 2. Inconfuſ.

Idem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Idem alibi eodem modo procedens, ſic [f]init: *Imitare ergo apes, ô vir bone, & ſacræ Scri[p]turæ prata, & SS. Patrum pulchros flores mente [c]ircumvolans, fidei favos in te contexe.* Dialog. 3. [I]mpatib.

Alexander Epiſc. Alexandr. *Qui etiam nullo[r]um veterum comparationem ſecum fieri, aut ſe [m]agiſtris noſtris, quibus à pueris uſi ſumus, æquari [p]atiuntur.* Et mox: *Non afficit illos pudore clari[t]as Deiloqua Scripturarum, non collegarum conſen[t]iens de Chriſto ſtudium, eorum procacitatem contra [n]unc debilitat.* Apud Theodoret. Eccl. Hiſt. [l]ib. 1. cap. 4.

S. Auguſtinus: *Nunc jam mihi aggrediendum [e]ſt, quod tertio loco poſui diſpoſitionis meæ, & ſen[t]entiis Epiſcoporum, qui Scripturas ſanctas ingenti [g]loria tractaverunt, tua, Juliane, Domino adju[v]ante, machinamenta ſubvertam. Non ut eos oſten[d]am ſecundum Catholicam fidem de originali ſenſiſſe [p]eccato, hoc enim jam primis hujus operis partibus [f]eci, &c. Sed nunc argumenta ipſa veſtra quibus [a]gitis, ne hominum prima nativitas originali pec[c]ato credatur* (agebatur de articulo fidei; & tamen S. Auguſtinus dicit, ſententiis Epiſcoporum redarguam, ſubvertam,) *obſtricta, eloquiis ſunt redarguenda Sanctorum. Quos oportet ut populi Chriſtiani veſtris profanis novitatibus anteponant, eiſque potius eligant adhærere, quam vobis.* Contr. Julian. Pelag. lib. 2. cap. 1. Tom. 7.

Idem: *Propoſuimus hic auctoritatis mole Sanctorum, qui Epiſcopi ante nos, non ſolum ſermone, cum hic viverent, verum etiam ſcriptis, quæ poſteritati relinquerent, fidem Catholicam ſtrenue defenderunt, veſtra argumenta confringere.* Et poſtea: *Tales quippe ac tanti viri, ſecundum Catholicam fidem, quæ ubique toto orbe diffunditur, & hoc, & illa vera eſſe confirmant, ut veſtra fragilis, & quaſi argutula novitas, ſola auctoritate conteratur illo-*

rum, præterquam quod ea dicunt, ut ſe per eos loq. veritas ipſa teſtetur. Ib. cap. 9.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Quamvis Proteſtantes communiter do ceant, doctrinam Chriſtianam primorum ſeculorum, quæ in libris ſanctorum Patrum & antiquorum Conciliorum reperitur, eſſ interruptam, ſaltem quoad articulos fidei a ſalutem neceſſarios; tenent tamen, licitum eſſe ab iis receſſum, quando premuntur, ut praxi ſua teſtatum faciunt: & quod caput re eſt, negant conſenſum Doctorum Eccleſiæ ex promiſſione divina, ab erroribus eſſe im munem.

Profiteor quoque ſeptem eſſe vere & proprie Sacramenta novæ legis à Jeſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, atque ad ſalutem humani generis, licet non o. mnia ſingulis neceſſaria, ſcilicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem & Matrimonium, illaque gratiam conferre, & ex his Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem, ſine ſacrilegio, reiterari non poſſe.

XXXI.

Non eſſe liberum credere, quot ſint Sacramenta.

Credimus cum S. Scriptura, & orthodoxa antiquitate, ſeptem eſſe vere & proprie Sacramenta novæ legis à Jeſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, uti in ſequentibus oſtende-

Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Rejectio hæreſis adverſa.

Docet contra Scripturam & antiquitatem Wiclefus, quamlibet creaturam ſenſibilem eſſe realiter Sacramentum. Dialog. lib. 4. cap. 1.

Calvinus admittit impoſitionem manuum, quæ fit introducendis veris Presbyteris & Miniſtris Eccleſiæ in eorum ſtatum, tanquam Sacramentum. Inſtit. lib. 4. cap. 19. §. 28.

Lutherus nunc plura, nunc pauciora ſtatuit Sacramenta. Proteſtantes moderni, præter Baptiſmum, & S. Cœnam, nullum aliud admittunt Sacramentum.

XXXII.

Baptiſmum eſſe neceſſarium ad ſalutem.

Credimus cum S. Scriptura, Baptiſmum eſſe neceſſarium ad ſalutem. *Amen, amen dico tibi, niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Joan. 3. 5.

Explicat S. Auguſtinus: *Terrentur iſti ſententia Domini dicentis, Niſi quis natus fuerit denuo, non videbit regnum Dei. Quod cum exponeret, ait, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non intrabit in regnum cælorum. Nulla hic dubitatio poteſt oriri.* Contr. Pelag. lib. 1. cap. 20. Tom.

Idem: *Qua iſti ſententia niſi moverentur, omnino parvulos nec baptizandos eſſe cenſerent. Recte intelligentibus ſufficere debet quod dictum eſt. Niſi quis natus fuerit denuo, non poteſt videre regnum Dei. Et, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non poteſt introire in regnum Dei. Cur enim naſcatur denuo niſi renovandus? unde renovandus niſi à vetuſtate? qua vetuſtate, niſi in qua vetus homo*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

homo noſter ſimul crucifixus eſt cum illo, ut eva-cuetur corpus peccati? Ibid. cap. 30.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docent Proteſtantes contra expreſſam Scripturam, ex fidelibus natos ſupernaturali gratia ſanctos eſſe. Calvinus lib. 4. inſtit. cap. 16. §. 31. Docent, quaſi ex lege charitatis, contra decretum Veritatis, fidelium infantes, ſine baptiſmo morientes, ſalvari. Synop. pur. Theol. diſp. 15. Theſ. 20. Synod. Dordrecht. pag. 177. Gomarus in Synod. Dordrecht. ad art. 1. Lutherani Montenſes in Theſ. anni 1645. Chriſt. David. part. 2. cap. 5.

XXXIII.

Adminiſtrationem Baptiſmi à laicis factam, eſſe validam.

Credimus cum S. Scriptura, adminiſtrationem Baptiſmi, à laicis factam, eſſe validam. *Deſcenderunt uterque in aquam, Philippus & Eunuchus, & baptizavit eum.* Act. 8. 38. Philippus autem erat tantum Diaconus. Act. 6. 5.

Explicat S. Hieronymus: *Niſi forte Eunuchus à Philippo Diacono baptizatus ſine Spiritu Sancto credendus eſt, de quo Scriptura ita loquitur. Dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam; & deſcenderunt ambo in aquam, & baptizavit eum Philippus. Scias Philippum ab Apoſtolis non fuiſſe diviſum, eandem habuiſſe Eccleſiam, eundem Chriſtum prædicaſſe, Diaconum certe fuiſſe.* Cont. Lucifer. tom. 1. Idem teſtatur: *Scimus etiam licere laicis baptizare.* Ibid. Atque idipſum determinaverat Concilium Elibertinum Can. 38. Concil. Tom. 1.

Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docent contra Scripturam expreſſam Reformati, *Non eſt officium Diaconorum prædicare Verbum Dei, & adminiſtrare Sacramenta.* Diſcipl. Gall. cap. 3. art. 5. *Baptiſmus adminiſtratus ab eo, qui non habet ullam vocationem, aut commiſſionem, eſt omnino nullus.* Ibid. cap. 11. art. 1.

XXXIV.

Confirmationem eſſe Sacramentum.

Credimus cum S. Scriptura, Confirmationem eſſe Sacramentum. *Cum audiſſent Apoſtoli, qui erant Jeroſolymis, quod recepiſſet Samaria Verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum & Joannem. Qui cum veniſſent, oraverunt pro ipſis ut acciperent Spiritum Sanctum: Nondum enim in quemquam illorum venerat, ſed baptizati tantum erant in nomine Domini Jeſu. Tunc imponebant manus ſuper illos: & accipiebant Spiritum Sanctum.* Act. 8. 14.

Explicat S. Hieronymus: *Hæc eſt Eccleſiarum conſuetudo, ut ad eos, qui longe in minoribus urbibus per Presbyteros & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem S. Spiritus manum impoſiturus excurrat.* Et mox: *Quod ſi quæris, quare in Eccleſia baptizatus, niſi per manus Epiſcopi, non accipiat Spiritum Sanctum quem omnes aſſerimus in vero baptiſmate tribui, diſce hanc obſervationem ex ea auctoritate deſcendere, quod poſt aſcenſum Domini Spiritus Sanctus ad Apoſtolos deſcendit. Act. 2. 4. & multis in locis idem factitatum reperimus.* Et paulo poſt: *Quia, cum audiſſent Apoſtoli qui erant Hieroſolymis, quia recipit Samaria Verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum & Joannem, qui cum veniſſent ad eos, oraverunt pro eis, ut acciperent Spiritum Sanctum; nondum enim ceciderat*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ſuper ullum eorum , *Act.* 8. 14. *cur ita actum ſi*
in conſequentibus diſce : Ipſe enim ait : Sed ſolu
baptizati erant in nomine Domini Jeſu. Tunc im
ponebant illis manus , & accipiebant Spiritum Sa
ctum. Adverſ. Lucifer. tom. 1.

Pari modo ex S.Scriptura probat Sacramen-
tum Confirmationis Innocentius Pontife
Romanus , tom. 1. Concil. pag. 69. nu. 3. &
alii SS. Patres.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docent contra Scripturam expreſſam o-
mnes Proteſtantes , Confirmationem no
eſſe Sacramentum.

XXXV.

Confeſſionem peccatorum eſſe faciendam.

Credimus cum S. Scriptura, Confeſſionem
peccatorum eſſe faciendam : *Confitemini alter*
utrum peccata veſtra. Jacob. 5. 16.

Item : *Multique credentium veniebant confiten*
tes & annunciantes actus ſuos. Act. 19. 18.

Explicat S. Baſilius : *Quoniam converſioni*
modus proprius debet eſſe peccatoris , & neceſſe eſt
ut fructus ferantur , qui deceant reſipiſcentiam , ne-
ceſſarium eſt , ut iis fiat confeſſio peccatorum , qui-
bus diſpenſatio myſteriorum Dei concredita eſt. Nam
in Actis , Apoſtolis , à quibus baptizabantur , pec-
cata ſua confeſſi ſunt omnes. Reg. Contract. Reg
88. tom. 2.

S. Leo : *Ut inſtruatur ambiguitas conſulenti*
quid de pœnitentium ſtatu Eccleſiaſtica habeat re-
gula , non tacebo. Multiplex miſericordia Dei ita
lapſibus ſubvenit humanis, ut non ſolùm per baptiſmi
gratiam , ſed etiam per pœnitentiæ medicinam , ſpes
vitæ reparetur æternæ , ut qui regenerationis donum
vio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

violaſſent, proprio ſe judicio condemnantes, ad remiſſionem criminum pervenirent: ſic divinæ bonitatis præſidiis ordinatis, ut indulgentia Dei, niſi ſupplicationibus Sacerdotum, nequeat obtineri. Mediator enim Dei & hominum, Homo Chriſtus Jeſus, hanc Præpoſitis Eccleſiæ tradidit poteſtatem, ut & confitentibus actionem pœnitentiæ darent, & eoſdem ſalubri ſatisfactione purgatos, ad communionem Sacramentorum per januam reconciliationis admitterent. Cui utique operi inceſſabiliter ipſe Salvator intervenit, nec unquam ab his abeſt, qui Miniſtris ſuis exequenda commiſit, dicens: Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſeculi, ut ſi quid per ſervitutem noſtram bono ordine & gratulabundo impletur affectu, non ambigamus per Spiritum Sanctum fuiſſe donatum. Et mox: *Multum utile ac neceſſarium eſt, ut peccatorum reatus ante ultimum diem ſacerdotali ſupplicatione ſolvatur*, &c. *Unde oportet unumquemque Chriſtianum conſcientiæ ſuæ habere judicium, ne converti ad Deum de die in diem differat, nec ſatisfactionis ſibi tempus in fine vitæ ſuæ conſtituat, quem periculoſe ignorantia humana concludit, ut ad paucarum horarum ſpatium ſe reſervet incertum: & cum poſſit pleniore ſatisfactione indulgentiam promereri, illius temporis anguſtias eligat, quo vix inveniat ſpatium vel confeſſio pœnitentis, vel reconciliatio Sacerdotis. Verum etiam talium neceſſitati ita auxiliandum eſt, ut nec actio illis pœnitentiæ, nec communionis gratia denegetur, ſi eam etiam amiſſo eis vocis officio, per judicium integri ſenſus quærere comprobentur.* Epiſt. 9. cap. 2.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docent contra expreſſam Scripturam Proteſtantes, non eſſe opus, ut Chriſtiani confiteantur peccata ſua ſacerdoti in particulari:

quamvis Lutherani in hac parte magis accedant Catholicis, quam Reformati.

XXXVI.

Sacerdotes vere remittere peccata.

Credimus cum S. Scriptura, ſacerdotes in nomine Jeſu Chriſti vere remittere peccata: *Quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo: & quæcunque ſolveritis ſuper terram erunt ſoluta & in cælo.* Matth. 18. 18. & Matth. 16. 19.

Explicat S. Hieronymus: *Alligat vel ſolvit Epiſcopus & Presbyter non eos, qui inſontes ſunt vel noxii, ſed pro officio ſuo, cum peccatorum audierit varietates, ſcit qui ligandus ſit, quive ſolvendus.* In Matth. 16. 19.

Et ipſe Dominus Jeſus apertiſſime loquitur: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta ſunt.* Joan. 20. 22.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docent contra expreſſam Scripturam Reformati, Sacerdotes non vere remittere peccata, ſed tantum annunciare remiſſionem peccatorum, vel remiſſa eſſe peccata.

E Lutheranis docet Calovius: *Abſolutio, quæ fit à verbi Miniſtro efficax omnino eſt, ita ut etiam in cælis ſolvatur, quicquid in terris ſolvitur.* Synopſ. Contr. diſp. 29. Theſ. 5.

Addit: *Pœnitentia Sacramentum non eſt proprie dictum, etſi abſolutio ſenſu latiori Sacramentum vocari poſſit.* Ibid. Diſp. 30. Theſ. 7.

XXXVII.

XXXVII.

Extremam Unctionem eſſe Sacramentum.

Credimus cum S. Scriptura, Extremam Unctionem eſſe Sacramentum. *Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* Jacob. 5. 14.

Utitur hoc textu Concilium Tridentinum: *Inſtituta eſt ſacra hæc unctio infirmorum, tanquam vere & proprie Sacramentum Novi Teſtamenti à Chriſto; apud Marcum quidem cap. 6.13. inſinuatum, per Jacobum autem fidelibus commendatum ac promulgatum. Infirmatur quis in vobis,* &c. *Quibus verbis, ut ex Apoſtolica traditione per manus accepta Eccleſia didicit, docet materiam, formam, proprium miniſtrum, & effectum hujus Sacramenti.* Seſſ. 14. cap. 1.

Explicat Innocentius Pontifex: *Illud quod in beati Jacobi Apoſtoli Epiſtola cap. 5. v. 14. conſcriptum eſt:* Si infirmus aliquis in vobis eſt, vocet Presbyteros, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; & oratio fidei ſalvabit laborantem, & ſuſcitabit illum Dominus, & ſi peccata fecit, remittet ei. *Non eſt dubium de fidelibus ægrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui ſancto oleo Chriſmatis perungi poſſunt, quo ab Epiſcopo confecto,* &c. Tom. 1. Conc. pag. 69. n. 8.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Nulli Proteſtantes hoc Sacramentum admittunt. Et Calvinus dicit pro ſua modeſtia conſueta: *Ejuſdem rationis eſt unctio, nempe hiſtrionica hypocriſis.* Inſtit. lib. 4. cap. 19. §. 18.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

XXXVIII.

Ordinem eſſe Sacramentum.

Credimus cum S.Scriptura, Ordinem eſſ Sacramentum. Probat idipſum S. Paulu 1 Tim. 4. 14. *Noli negligere gratiam quæ in te eſt quæ data eſt tibi cum impoſitione manuum Presby terii.* Hic eſt ſignum, *Impoſitio manuum*: & *gratia* per illud ſignum data. Et Chriſtus Do minus: *Inſufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt* Joan. 20. 22. Vides ſignum ſenſibile, *Inſufflavit*; & dixit: *Accipite Spiritum Sanctum,* qui non datur ſine gratia ſanctificante. Collatio hujus poteſtatis, eſt altera pars Ordinis Presbyteratus.

Concilium 4. Carthaginenſe dicit can. 3. pag. 588. *Presbyter cum ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant.*

S. Auguſtinus contra Parmen. lib.2 cap.13. *Explicent quomodo Sacramentum baptizati non poſſit amitti, & Sacramentum ordinati poſſit amitti. Si enim utrumque Sacramentum eſt, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? Neutri Sacramento injuria facienda eſt.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Omnes Proteſtantes hujus temporis duo tantum admittunt Sacramenta proprie dicta, Baptiſmum, & S.Cœnam: ut conſtat ex ipſorum Confeſſionibus & Catechiſmis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

XXXIX.

Matrimonium eſſe Sacramentum.

Credimus cum S. Scriptura, Matrimonium eſſe Sacramentum: tradente D. Paulo Eph. 5. 32. *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem ſuam, & adhærebit uxori ſuæ, & erunt duo in carne una: Sacramentum hoc magnum eſt, ego autem dico in Chriſto & in Eccleſia.* Sanctitatem hujus Sacramenti deſcribit S. Auguſtinus de Bono Conjugal. cap. 18. *In noſtrarum nuptiis plus valet ſanctitas Sacramenti, quam fœcunditas uteri.* Et cap. 24. *Bonum nuptiarum per omnes gentes atque omnes homines, in cauſa generandi, & in fide caſtitatis: quod autem ad populum Dei pertinet, etiam in ſanctitate Sacramenti, per quam nefas eſt, etiam repudio diſcedentem alteri nubere, dum vir ejus vivit, nec ſaltem ipſa cauſa pariendi. Quæ cum ſola ſit, qua nuptiæ fiunt, nec ea re non ſubſequente, propter quam fiunt, ſolvitur vinculum nuptiale, niſi conjugis morte. Quemadmodum ſi fiat ordinatio Cleri ad plebem congregandam, etiamſi plebis congregatio non ſubſequatur, manet tamen illis ordinatis Sacramentum Ordinationis; & ſi aliqua culpa quiſquam ab officio removeatur, Sacramento Domini ſemel impoſito non carebit, quamvis ad judicium permanente. Ad Sacramenti ſanctitatem pertinet illud,* Uxorem à viro non diſcedere, quod ſi diſceſſerit, manere innuptam. 1 Cor. 7. *Hæc omnia bona ſunt, propter quæ nuptiæ bonæ ſunt, fides, Sacramentum, &c.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Calvinus dicit in Conf. fid. pag. 128. *Ex Sacramentorum numero Matrimonium expungimus.* Idem tenent omnes Proteſtantes.

XL.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

XL.

Sacramenta gratiam conferre.

Credimus cum S. Scriptura, Sacrament gratiam conferre, qua emundemur à pecca 10. *Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſemetipſum tradidit pro ea: ut illam ſanctificaret, mundans ean lavacro aquæ in verbo vitæ, ut exhiberet ipſe ſib glorioſam Eccleſiam, non habentem maculam au rugam.* Epheſ. 5. 25. *Sic & vos Baptiſma ſalvo facit, non carnis depoſitio ſordium, ſed conſcienti bonæ interrogatio.* 1 Petr. 3. 21.

Explicat S. Auguſtinus Tract. 80. in Joan *Lege Apoſtolum*, ut eam ſanctificaret, *inquit*, mundans eam lavacro aquæ in verbo. *Mundatio nequaquam fluxo & labili tribueretur elemento, niſi adderetur, in verbo. Hoc verbum tantum valet in Eccleſia Dei, ut etiam tantillum mundet infantem, quantumvis nondum valentem corde credere ad juſtitiam, & ore confiteri ad ſalutem. Et beatus Petrus*: Sic & vos, *inquit*, baptiſma ſalvos fecit, non carnis depoſitio ſordium, ſed conſcientiæ bonæ interrogatio. *Hoc eſt verbum, &c.*

Audis *mundationem*, quæ in emundato eſt; neque fit per ſolam non imputationem, ſed per gratiam, nemine diffitente. Hæc autem gratia tribuitur elemento in verbo. Ita legimus Tit. 3. 5. *Salvos nos fecit* per *lavacrum regenerationis.* Act. 2. 38. *Baptizetur unuſquiſque veſtrûm in remiſſionem peccatorum veſtrorum.* Act. 8. 18. *Cum vidiſſet autem Simon, quia* per *impoſitionem manus Apoſtolorum daretur Spiritus Sanctus.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Proteſtantes ordinarie in ſuis Confeſſionibus & Catechiſmis non tribuunt Sacramentis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

nentis, contra expreſſas Scripturas divinas, niſi vim obſignandi gratiam. Confeſſio tamen Belgica *art.* 33. magis accedit ad ſententiam Eccleſiæ Catholicæ.

Receptos quoque & approbatos Eccleſiæ ritus, in ſupradictorum omnium Sacramentorum ſolenni adminiſtratione, recipio & admitto.

XLI.

Ritus Eccleſiæ eſſe obſervandos.

Credimus cum S. Scriptura, ritus Eccleſiæ eſſe obſervandos: de quo generaliter mandat Apoſtolus 1 Cor. 14. 40. *Omnia autem honeſte & ſecundum ordinem fiant in vobis.* & iterum 1 Cor. 14. 26. *Omnia ad ædificationem fiant.* Cumque ipſi Proteſtantes nobiſcum intelligant præfata loca de ritibus Eccleſiæ: neque hæc materia patiatur, ut particulares Proteſtantium ſuggillationes adverſus determinatos ritus examinemus, non eſt quod hiſce immoremur.

Omnia & ſingula, quæ de peccato originali, & de juſtificatione in ſacroſancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio.

XLII.

In Baptiſmo tolli peccatum originale.

Credimus cum S. Scriptura, in Baptiſmo non tantum reatum peccati originalis tolli; ſed etiam auferri totum id, quod veram & propriam rationem peccati habet. Illud evincunt

cunt loca Scripturæ Art. XL. allegata Eph. 5. 25. & 1 Petr. 3.21. quibus adde Tit. 3.5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis.*

Sed & probat S. Auguſtinus lib. 1. de peccat. remiſſ. cap. 30. *Sufficere debet quod dictum eſt;* Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, Joan. 3. 5. *Cur enim naſcatur denuo, niſi renovandus? unde renovandus, niſi à vetuſtate? qua vetuſtate, niſi de qua* vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt *cum illo*, ut evacuetur corpus peccati. Rom. 6. 6.

Et late lib. 1. contr. duas Epiſt. Pelag. cap. 13. *Quis niſi infidelis affirmet, Baptiſma non dare omnem indulgentiam peccatorum, nec* auferre *crimina, ſed radere, ut omnium peccatorum radices in mala carne teneantur? Dicimus enim, Baptiſma dare omnium indulgentiam peccatorum, &* auferre *crimina, non radere, nec ut omnium peccatorum radices in mala carne teneantur, quaſi raſorum in capite capillorum, unde creſcant iterum reſecanda peccata. Sed de concupiſcentia carnis falli eos credo vel fallere, cum qua neceſſe eſt, ut etiam baptizatus, & hoc ſi diligentiſſime proficit & Spiritu Dei agitur, pia mente confligat. Sed hæc, etiamſi vocatur peccatum, Rom. 7. 17. non utique quia peccatum eſt, ſed quia peccato facta eſt, ſic vocatur; ſicut Scriptura, manus cujuſque dicitur, quod manus eam fecerit. Peccata autem ſunt, quæ ſecundum carnis concupiſcentiam, vel ignorantiam, illicite fiunt, dicuntur, cogitantur; quæ tranſacta etiam, reos tenent, ſi non remittantur. Et iſta ipſa carnis concupiſcentia, in baptiſmo ſic dimittitur, ut quanquam tracta ſit à naſcentibus, nihil noceat renaſcentibus: ex quibus tamen ſi filios carnaliter gignunt, rurſus trahitur rurſuſque & nocitura naſcentibus, niſi eadem forma renaſcentibus remittatur, & inſit nihil obfutura vitæ futuræ, quoniam* reatus *ejus generatione tractus, regeneratione* dimiſſus *eſt. Et ideo jam non ſit*

peccatum, ſed ſic vocetur, ſive quod peccato facta ſit, ſive quod peccandi delectatione moveatur, niſi ei, vincente delectatione juſtitiæ, non conſentiatur. Nec propter ipſam, cujus jam reatus *lavacro regenerationis* abſumptus *eſt, dicunt in oratione Baptizati*; Dimitte nobis debita, Matth. 6. 12. *ſed propter peccata quæ fiunt, ſive in ejus conſenſionibus, cum ab eo quod libet vincitur quod placet, ſive cum per ignorantiam malum quaſi bonum placet. Fiunt autem ſive operando ſive loquendo, ſive quod facillimum atque celerrimum eſt, cogitando: à quibus omnibus quis etiam fidelium gloriabitur caſtum ſe habere cor? aut quis gloriabitur mundum ſe eſſe à peccato? Illud ſane, quod in Oratione ſequitur, propter ipſam dicitur:* Ne nos auferas in tentationem, ſed libera nos à malo. Unuſquiſque enim, *ſicut ſcriptum eſt*, tentatur à concupiſcentia ſua abſtractus & illectus, deinde concupiſcentia, cum conceperit, parit peccatum. *Jacob.* 1. 14. *Hi omnes concupiſcentiæ, partus & ipſius concupiſcentiæ* reatus *antiquus, qui baptiſmatis* ablutione *dimiſſi ſunt, & quicquid parit nunc iſta concupiſcentia, ſi non ſint illi partus, qui non ſolum* peccata, *verum etiam* crimina *nuncupantur, pacto illo quotidianæ Orationis, ubi dicimus,* Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & dimittimus, *& eleemoſynarum ſinceritate, mundantur. Neque enim quiſquam ſic deſipit, ut dicat ad baptizatos Dominicum illud non pertinere præceptum,* Dimittite & dimittetur vobis, date & dabitur vobis. *Luc.* 8. 37. *Nullus autem in Eccleſia recte poſſet ordinari Miniſter ſi dixiſſet Apoſtolus,* ſi quis ſine peccato, *ubi ait,* ſi quis ſine crimine eſt; *aut ſi dixiſſet,* nullum peccatum habentes, *ubi ait,* nullum crimen habentes. *Tit.* 1. 3. & 1. *Tim* 3. 2. *Multi quippe baptizati fideles ſunt ſine* crimine, *ſine* peccato *autem in hac vita neminem dixerim: non quia ali-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

quid peccati remaneat, quod in baptiſmo non r
mittatur, ſed quia in nobis, in hujus vitæ infirm
tate manentibus, quotidie fieri non quieſcunt, q
fideliter orantibus & miſericorditer operantibus qu
tidie remittantur. Hæc eſt fidei Catholicæ ſan
tas, *quam Sanctus* ubique *ſeminat Spiritus, n*
pravitatis hæreticæ vanitas & præſumptio Spir
tus.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docet Conf. Gall. Art. 11. *Hoc vitiu*
(originale peccatum) *etiam poſt Baptiſmun*
eſſe vere peccatum quoad culpam attinet: quamv
qui filii Dei ſunt, minime idcirco condemnentur
quoniam videlicet Deus pro gratuita ſua bonitat
& miſericordia, illud ipſis non imputat. Idem te
nent communiter Proteſtantes. Juxta Cro-
cium tamen, manet materiale, tollitur for-
male. Anti-Bec. contr. 8. ſect. 3. n. 5. Tom 2.
p. 111.

XLIII.

Homines juſtificari juſtitia inhærente.

Credimus cum S. Scriptura, homines ju-
ſtificari juſtitia inhærente. Rom. 8. 30. *Quos*
prædeſtinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos
& juſtificavit. quos autem juſtificavit, hos & glori-
ficavit. Tit. 3. 7. *Ut juſtificati gratia ipſius, hæ-*
redes ſimus ſecundum ſpem vitæ æternæ.

S. Auguſtinus de peccat. remiſſ. lib. 1.
cap. 26. *Teſtimonia multa congeram acervatim,*
quæ ſufficere videbuntur quibus appareat Chriſtum
non aliam ob cauſam in carne veniſſe, niſi ut diſpen-
ſatione gratiæ, omnes, quibus tanquam membris in
ſuo corpore conſtitutis, caput eſt, vivificaret, ſalvos
faceret, illuminaret, qui prius fuiſſent in peccatorum
morte, languoribus, tenebris conſtituti. Petrus in 1.
Epiſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Epiſt. cap. 1. *verſ.* 3. Qui regeneravit nos in ſpem vitæ æternæ. *& cap.* 2. *v.* 9. Vos autem genus electum, gens ſancta, populus in adoptione. *Jam nunc attende ad hanc rem Pauli Apoſtoli teſtimonia, tanto utique plura, quanto diligentius curavit commendare gratiam Dei adverſus eos, qui ignorantes Dei juſtitiam, juſtitiæ Dei non erant ſubjecti.* Rom. 3. 22. Juſtitia, *inquit*, Dei in omnes qui credunt: juſtificati gratis per gratiam ipſius: ad oſtenſionem juſtitiæ ejus: ad oſtendendam juſtitiam ipſius in hoc tempore, ut ſit juſtus & juſtificans eum qui ex fide eſt Jeſu. 2 *Cor.* 5. 17. Si qua igitur in Chriſto nova creatura, *verſ.* 21. Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos ſimus juſtitia Dei in illo. *Eph.* 2. 5. Convivificavit nos Chriſto, cujus gratia ſalvi facti ſumus, ipſius ſumus figmentum creati in Chriſto Jeſu in operibus bonis. *&c.* 4. 23. Renovamini Spiritu mentis veſtræ, & induite novum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt in juſtitia & ſanctitate veritatis. *& cap.* 4. 30. Nolite contriſtare Spiritum S. Dei, in quo ſignati eſtis. *& Coloſſ.* 2. 12. In quo & conſurrexiſtis: convivificavit cum illo. *Tit.* 3. 5. Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus Sancti, quem ditiſſime effudit ſuper nos per Jeſum, ut juſtificati ipſius gratia, *&c. Hoc tanto aggere teſtimoniorum, cujus adverſus veritatem Dei elatio non prematur?*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docet Confeſſio Gallica Art. 18. contra expreſſam Scripturam: *Credimus totam noſtram juſtitiam poſitam eſſe in peccatorum noſtrorum remiſſione, quæ ſit etiam, ut teſtatur David,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

unica noſtra felicitas. Itaque cæteras omnes rati[o]nes, quibus homines exiſtimant ſe poſſe coram De[o] juſtificari, plane repudiamus. Idem communite[r] tenent Proteſtantes.

XLIV.

Fideles vere mereri coronam gloriæ.

Credimus cum S. Scriptura, fideles ver[e] mereri coronam gloriæ. Legimus 2. Tim. 4. 7. *Bonum certamen certavi, curſum conſummavi, fidem ſervavi. De reliquo repoſita eſt mih[i] corona juſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die juſtus judex. Non ſolum autem mihi, &c.* 2 Theſſ. 14. *Suſtinetis in exemplum juſti judicii Dei: ut digni habeamini in regno Dei, pro quo & patimini. Si tamen juſtum eſt apud Deum, retribuere tribulationem iis, qui vos tribulant: & vobis qui tribulamini requiem nobiſcum.* Matth. 25. *Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi: eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare, &c.* Rom. 2. *In die iræ & revelationis juſti judicii Dei; qui reddet unicuique ſecundum opera ejus, iis quidem, qui ſecundum patientiam boni operis, gloriam, & honorem, & incorruptionem quærunt, vitam æternam; iis autem qui ſunt ex contentione, & qui non acquieſcunt veritati, credunt autem iniquitati; ira & indignatio.* 2 Cor. 5. 5. *Omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti: ut referat unuſquiſque propria corporis prout geſſit, ſive bonum, ſive malum.* Apoc. 7. *Hi ſunt, qui venerunt de tribulatione magna, & laverunt ſtolas ſuas, & dealbaverunt eas in ſanguine Agni. Ideo ſunt ante thronum Dei, &c.*

Explicat S. Auguſtinus, de grat. & liber. arbitr. cap. 6. *Redeamus ad Apoſtolum Paulum, quem certe invenimus ſine ullis meritis bonis, imo cum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

cum multis meritis malis, Dei gratiam conſecutum, reddentis bona pro malis. Videamus quid dicat ſua jam propinquante paſſione ſcribens ad Timotheum. 2 Tim. 4. 6. Ego enim jam immolor, inquit, & tempus reſolutionis meæ inſtat. Bonum certamen certavi, curſum conſummavi, fidem ſervavi. *Iſta utique jam merita ſua bona commemorat, ut poſt bona merita conſequatur coronam, qui poſt merita mala conſecutus eſt gratiam. Denique attendite quid ſequatur.* Supereſt, *inquit*, mihi corona juſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die juſtus judex. *Cui redderet coronam juſtus judex, ſi non donaſſet gratiam miſericors Pater? & quomodo eſſet iſta corona juſtitiæ, niſi præceſſiſſet gratia, quæ juſtificat impium? quomodo iſta debita redderetur, niſi prima illa gratuita donaretur?* Et cap. 7. *Conſideremus ipſa merita Apoſtoli Pauli, quibus dicit coronam redditurum judicem juſtum:* Bonum, *inquit*, certamen certavi, curſum conſummavi, fidem ſervavi. *Primo, iſta bona opera &c. Cum Apoſtolus dicit,* Eph. 2. 9. Non ex operibus, ne forte quis extollatur: *Non dicit quia negavit, aut evacuavit opera bona, cum dicat:* Deum unicuique reddere ſecundum opera ejus. Rom. 2. 6. *Sed quia opera ſunt ex fide, non ex operibus fides: ac per hoc ab illo ſunt nobis opera juſtitiæ, à quo eſt ipſa fides.*

Ibidem difficultatem Proteſtantium removet S. Auguſtinus: *Quia & ipſa bona opera nobis ex Deo ſunt, à quo nobis & fides eſt, & dilectio, propterea idem ipſe Doctor Gentium, etiam ipſam vitam æternam, gratiam nuncupavit. Sed naſcitur inde non parva quæſtio, quæ ſolvenda eſt. Si enim vita æterna bonis operibus redditur, ſicut apertiſſime dicit Scriptura,* quoniam Deus reddet unicuique ſecundum opera ejus. Rom. 2. 6. *quomodo* gratia eſt vita æterna? Rom. 6. 23. *cum gratia non operibus reddatur, ſed gra-*

tis detur, ipſo Apoſtolo dicente: Ei qui operatur, merces non imputatur ſecundum gratiam, ſed ſecundum debitum. Rom. 4. 4. *Et iterum:* Reliquiæ, *inquit*, per electionem gratiæ, ſalvæ factæ ſunt. *Et mox addidit*: Si autem gratia, jam non ex operibus, alioquin gratia jam non eſt gratia. Rom. 11. 6. *Quomodo eſt ergo gratia vita æterna, quæ ex operibus ſumitur? An forte vitam æternam non dixit Apoſtolus gratiam? Imo vero, ſic dixit, ut negari omnino non poſſit, nec intellectorem acutum, ſed tantummodo intentum deſideret auditorem. Cum enim dixiſſet*, ſtipendium peccati mors, *continuo ſubdidit*, Gratia autem Dei vita æterna in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Rom. 6. 23. *Iſta ergo quæſtio nullo modo mihi videtur poſſe diſſolvi, niſi intelligamus & ipſa bona opera noſtra, quibus æterna redditur vita, ad Dei gratiam pertinere, propter illud, quod ait Jeſus*, Sine me nihil poteſtis facere, Joan. 15. 5. *Itaque, ſi vita bona noſtra nihil aliud eſt, quam Dei gratia, ſine dubio & vita æterna, quæ bonæ vitæ redditur, Dei gratia eſt: & ipſa enim gratis datur, quia gratis data eſt illa cui datur: ſed illa, cui datur, tantummodo gratia eſt, hæc autem quæ illi datur, quoniam præmium ejus eſt, gratia eſt pro gratia, tanquam merces pro juſtitia, ut verum ſit, quoniam verum eſt*, quia reddit unicuique Deus ſecundum opera ejus. Rom. 2. 6. *Accipiemus &* gratiam pro gratia. Joan. 1. 16. *quando nobis vita æterna reddetur, de qua dicit Apoſtolus*, ſtipendium peccati mors, *merito* ſtipendium, *quia malitiæ diabolicæ, mors æterna, tanquam debitum redditur. Ubi cum poſſet dicere, & recte dicere, ſtipendium autem juſtitiæ*, vita æterna, *maluit dicere*, gratia autem Dei vita æterna, *ut hinc intelligeremus, non pro meritis noſtris Deum nos ad æternam vitam, ſed pro ſua miſeratione perducere, de quo in Pſal.* 102. 4. *dicit homo ejus ani-*
ma

mæ ſuæ, Qui coronat te in miſeratione & miſericordia. *Nunquid non corona bonis operibus redditur? Sed quia ipſa bona opera ille in nobis operatur, ideo dicit Pſalmus*, Coronat te in miſeratione & miſericordia, *quia ejus miſeratione bona operamur, quibus corona redditur.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Confeſſio Gallica Art. 18. abjicit omnium virtutum & meritorum opinionem. Idem tenuerunt reliqui Proteſtantes. Poſteriores tamen magis appropinquant ſententiæ Catholicæ.

Profiteor pariter in Miſſa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium, pro vivis & defunctis: atque in Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe vere, realiter, & ſubſtantialiter corpus & ſanguinem, una cum anima & divinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti, fierique converſionem totius ſubſtantiæ panis, in corpus, & totius ſubſtantiæ vini, in ſanguinem: quam converſionem Catholica Eccleſia tranſubſtantiationem appellat. Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie, totum atque integrum Chriſtum, verumque Sacramentum ſumi.

XLV.

Miſſam fundari in S. Scriptura, & antiquitate.

Credimus, Miſſam fundari in S. Scriptu-

ra. Quoad rem ipſam, mox agemus latius. Quoad ipſum terminum, is Latinis idem ſignificat, quod Græcis Liturgia. Legimus autem Act. 13. 2. *Miniſtrantibus autem illis Domino.* Quod ex Græco recte vertitur: *Ipſis autem Liturgiam Domino celebrantibus*, vel ut Eraſmus vertit, *ſacrificantibus.*

In Concilio Chalcedonenſi Act. 11. Tom. 1. Conc. part. 1. pag. 301. legitur, quod Liturgias, ſive Miſſas celebraverint. Imo refertur pag. 303. *Stephanus Presbyter meus fuit, quatuor annis mecum Miſſas celebrabat, mecum communicabat, & communicabat mihi tanquam Epiſcopo.* Similia vide ibid. Act. 3. pag. 183. & in Conc. Carth. 2. can. 6.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Confeſſio Anglica dicit Art. 31. *Miſſarum ſacrificia, quibus vulgo dicebatur Sacerdotem offerre Chriſtum in remiſſionem pœnæ aut culpæ pro vivis & defunctis, blaſphema figmenta ſunt & pernicioſæ impoſturæ.*

XLVI.

In Miſſa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium, pro vivis & defunctis.

Credimus cum S. Scriptura, in Sacrificio Miſſæ hoc fieri, quod Chriſtus in ultima Cœna fecit, dicens Luc. 22. 19. *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur.* Matth. 26. 28. *Hic eſt enim ſanguis meus novi Teſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum.* Marc. 14. 24. *Hic eſt ſanguis meus novi teſtamenti, qui pro multis effundetur.* Ubi verbum, *effundetur*, tam

tam habet ſignificationem præſentis, quam futuri. Luc. 22. 20. *Hic eſt calix, novum teſtamentum in ſanguine meo, qui pro vobis fundetur.* Ubi particula *qui*, non refertur ad vocem, *ſanguine*, ſed ad vocem, *calix*: ut ſenſus ſit Calicem effundi pro nobis; qui utique non in Cruce, ſed in ultima Cœna effuſus eſt; ſanguine nimirum, qui erat in calice, pro nobis effuſo. Cum ergo Chriſtus *pro nobis* dederit corpus ſuum; nec alteri dederit, niſi Deo Patri ſuo; habemus in actione Chriſti verum, & proprium ſacrificium: habemus & propitiatorium ſacrificium; quia Chriſtus ſeipſum non obtulit pro nobis, niſi ad propitiationem; quod & explicavit dicens, *In remiſſionem peccatorum.* Et quia dixit ſanguinem ſuum *pro multis* effundi, Eccleſia Catholica intellexit, quod & traditum ab Apoſtolis accepit, Sacrificii incruenti effectum etiam ad defunctos pertinere.

SS. Patres eandem veritatem tradunt ex S. Scriptura. Ita S. Irenæus lib. 4. cap. 32. *Chriſtus eum, qui ex natura panis eſt, accepit, & gratias egit, dicens:* Hoc eſt corpus meum, *& calicem ſimiliter, qui eſt ex ea creatura, quæ eſt ſecundum nos, ſuum ſanguinem confeſſus eſt: Et novi Teſtamenti novam docuit oblationem. Quam Eccleſia ab Apoſtolis accipiens in univerſo mundo offert Deo. De quo in duodecim Prophetis Malachias* cap. 1. 10. Non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus omnipotens, & ſacrificium non accipiam de manibus veſtris, quoniam ab ortu Solis uſque ad occaſum nomen meum glorificatur inter gentes, & in omni loco incenſum offertur nomini meo, & ſacrificium purum, quoniam magnum eſt nomen meum in Gentibus, dicit Dominus omnipotens: *manifeſtiſſime ſignificans per hæc,*

quoniam prior quidem populus ceſſavit offerre Deo, omni autem loco ſacrificium offertur Deo, & hoc purum, nomen autem ejus glorificatur in gentibus. Ibid. cap. 34. *Igitur Eccleſiæ oblatio, quam Dominus docuit offerri in univerſo mundo purum ſacrificium reputatum eſt apud Deum & acceptum eſt ei, non quod indigeat à nobis ſacrificio, ſed quoniam is, qui offert, glorificatur ipſe in eo quod offert, ſi acceptetur munus ejus, per munus enim erga Regem & honos & affectio oſtenditur.*

S. Cyprianus ad Cæcilium Epiſt. 63. *Fas non eſt infringere, aut in aliud, quam quod divinitus inſtitutum ſit, humana traditione mutare. Nam ſi Jeſus Chriſtus Dominus & Deus noſter, ipſe & ſummus Sacerdos Dei Patris, & ſacrificium Deo Patri ipſe primus obtulit, & hoc fieri in ſui commemorationem præcepit; utique ille Sacerdos vice Chriſti vere fungitur, qui id quod Chriſtus fecit imitatur:* & ſacrificium verum & plenum *tunc offert in Eccleſia Deo Patri, ſi ſic incipiat offerre, ſecundum quod ipſum Chriſtum videat obtuliſſe. In Sacerdote Melchiſedech ſacrificii Dominici Sacramentum præfiguratum videmus, &c.*

Idem Epiſt. 66. *Epiſcopi anteceſſores noſtri ſalubriter providentes cenſuerunt, Ne quis frater excedens, ad tutelam, vel curam Clericum nominaret, ac ſi quis hoc feciſſet, non offerretur pro eo, nec ſacrificium pro dormitione ejus celebraretur.*

Textum S. Pauli Hebr. 13. 10. *Habemus altare, de quo edere non habent poteſtatem, qui tabernaculo deſerviunt,* explicat S. Chryſoſtomus Hom. 33. & poſt eum Theodoretus Tom. 3. p. 460. *Hoc eſt multo veteri præſtantius. Illud hoſtias rationis expertes recipit; hoc vero rationalem & divinam. Quamobrem nullus illorum Sacerdotum hujus ſit particeps, niſi prius fidem in Dominum ſuſceperit.*

S. Chryſoſtomus Hom. 41. in 1 Cor. *Abierit*

rit peccator, decet niti, ut juvetur prece, eleemoſynis, oblationibus. Non eſt temere hoc excogitatum, nec fruſtra memoriam mortuorum inter ſacra myſteria celebramus, aut accedimus pro iſtis Agnum illum jacentem & peccata mundi tollentem deprecantes, ſed ut his conſolatio hinc aliqua ſit. Nec temere qui altari aſſiſtit, inter horrenda myſteria clamat.

S. Auguſtinus lib. de cur. pro mort. cap. 1. *In Machabæorum libris legimus oblatum pro mortuis Sacrificium. Sed etſi nuſquam in Scripturis veteribus omnino legeretur; non parva tamen eſt univerſalis Eccleſiæ, quæ in hac conſuetudine claret auctoritas; ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo ad ejus altare funduntur, locum ſuum habet etiam commendatio mortuorum.* Et Enchir. cap. 109. *Neque negandum eſt, defunctorum animas pietate ſuorum viventium relevari, cum pro illis Sacrificium Mediatoris offertur.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Confeſſio Anglica pr. pag. 121. *Quod autem dicunt, & interdum etiam ſtultis perſuadent, ſeſe Miſſis ſuis poſſe diſtribuere atque applicare hominibus omnia merita mortis Chriſti, & ridiculum, & Ethnicum, & ineptum eſt.* Similia habent alii Proteſtantes.

XLVII.

Chriſtum in SS. Euchariſtiæ Sacramento eſſe vere, realiter, & ſubſtantialiter.

Credimus cum S. Scriptura Jeſum Chriſtum eſſe in SS. Euchariſtiæ Sacramento vere, realiter, & ſubſtantialiter præſentem ſub ſpeciebus panis & vini. Matth. 26. 26. *Accipite,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

pite, & comedite: Hoc eſt corpus meum. v. 28. *Hic eſt enim ſanguis meus novi teſtamenti.* Marc. 14. 22. *Sumite, hoc eſt corpus meum.* v. 24. *Hic eſt ſanguis meus novi teſtamenti.* Luc. 22. 19. *Hoc eſt corpus meum.* v. 20. *Hic eſt calix novum teſtamentum in ſanguine meo.* Joan. 6. 52. *Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita.* 1 Cor. 10. 16. *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt? & panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini eſt?* v. 17. *Quoniam unus panis, unum corpus multi ſumus, omnes qui de uno pane participamus.* 1 Cor. 11. 24. *Accipite & manducate: Hoc eſt corpus meum.* v. 25. *Hic calix novum teſtamentum eſt in meo ſanguine.*

Explicat S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catech. 4. Myſtag. *Cum Chriſtus dicat circa panem,* Hoc eſt corpus meum, *quis deinceps audeat dubitare? & eodem confirmante & dicente,* Hic eſt ſanguis meus, *quis dubitet dicens, non eſſe ipſius ſanguinem?* Et poſtea: *Fias ſumens corpus & ſanguinem, concorporeus, & conſanguineus ipſius: ſic enim ſumus Chriſtophori, corpore ipſius & ſanguine in noſtra membra recepto.*

Origenes Hom. 9. in Levit. prope fin. *Non hæreas in ſanguine carnis, ſed diſce potius ſanguinem verbi, & audi ipſum tibi dicentem, quia hic ſanguis meus eſt, qui pro vobis effundetur in remiſſionem peccatorum.* Neque enim oportet hærere in ſanguine carnis, ſecundum modum exiſtendi naturalem: ſed oportet diſcere ſanguinem verbi, vivificantem & ſanctificantem, ſecundum modum exiſtendi realem, ſimul, & Sacramentalem.

S. Cyprianus de Cœna Dom. *Nova eſt hujus Sacramenti doctrina, & ſcholæ Evangelicæ hoc primum magiſterium protulerunt, & Doctore Chriſto primum hæc mundo innotuit diſciplina, ut biberent*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

rent ſanguinem Chriſtiani, cujus eſum legis antiquæ auctoritas diſtrictiſſime interdicit: lex quippe eſum ſanguinis prohibet. Evangelium præcipit, ut bibatur.

S. Ambroſius, lib. 4. de Sacram. cap. 4. *Panis iſte panis eſt ante verba Sacramentorum; ubi acceſſerit conſecratio, de pane fit caro Chriſti.*

S. Hilarius, de Trinit. lib. 8. *De veritate carnis & ſanguinis non eſt relictus ambigendi locus: nunc enim, & ipſius Domini profeſſione, & fide noſtra vere caro eſt, & vere ſanguis eſt.*

Rejectio erroris adverſi.

Docet contra expreſſam Scripturam & antiquitatem Confeſſio Helv. poſt. art. 21. *Caro Chriſti corporaliter manducari non poteſt citra flagitium aut truculentiam.* Similia docent omnes prætenſe Reformati.

XLVIII.

Chriſtum eſſe præſentem in SS. Euchariſtia per tranſubſtantiationem.

Credimus, juxta veritatem verborum Chriſti, dicentis, *Hoc eſt corpus meum*, in SS. Euchariſtia ejuſdem corpus eſſe præſens per tranſubſtantiationem. Cum enim Chriſtus, poſtquam accepit panem, vere pronunciaverit, illud quod ſub ſpeciebus offerebat, eſſe corpus ſuum: neque vere hæc verba enunciare potuerit de ipſa ſubſtantia panis & vini, ut patet: neque de ſuo corpore naturali, ſi cum ſubſtantia panis ſub propriis accidentibus illis ſimul maneret; neceſſario fieri debuit, ut ſubſtantia panis deſineret, & ſola ſubſtantia corporis ſub illis accidentibus remaneret,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

maneret. Nam ſi ſub accidentibus maneret ſubſtantia panis, eique accederet corpus Chriſti, non vere diceretur, *Hoc eſt corpus meum*, ſed dicendum foret, *Hic eſt corpus meum*. Cum enim pronomen, *Hoc*, demonſtrativum, directum ad accidentia, quæ ſentiuntur, non demonſtret illa, ſed ſubſtantiam ſub illis: & propria ſubſtantia primarie, imo ſola demonſtretur: efficitur, ut præſente propria, aliena nequeat demonſtrari. E contrario vero, ſi propria ſubſtantia ſub accidentibus ſuis non ſit, ſed aliena; recte etiam, imo neceſſario, aliena demonſtratur.

Idem docuerunt SS. Patres. S. Cyprianus de Cœn. Dom. *Panis iſte, quem Dominus diſcipulis porrigebat, non* effigie, *ſed* natura mutatus.

S. Cyrillus Hieroſol. Catech. 4. Myſtag. *Hoc ſciens, & pro certiſſimo habens, panem hunc, qui videtur à nobis, non eſſe panem, etiamſi guſtus panem eſſe ſentiat; ſed eſſe corpus Chriſti.*

S. Ambroſius lib. de Myſt. init. cap. 9. *Quantis utimur exemplis, ut probemus*, non hoc eſſe, *quod natura formavit, ſed quod benedictio conſecravit? majoremque vim eſſe benedictionis, quam naturæ, quia benedictione etiam natura ipſa mutatur.*

S. Gregorius Nyſſenus Orat. Catech. cap. 37. *Recte etiam Dei verbo ſanctificatum panem in Dei verbi corpus credimus* immutari.

S. Chryſoſtomus, Hom. 83. in Matth. *Non ſunt humanæ virtutis opera propoſita: nos miniſtrorum locum tenemus: qui vero ſanctificat ea, &* immutat, *ipſe* eſt.

S. Cyrillus Alexandrinus Epiſt. ad Cæloſyr. *Non horremus, carnem & ſanguinem appoſita ſacris altaribus; condeſcendens Deus noſtris fragilitatibus, influit oblatis vim vitæ, convertens ea in veri-*

veritatem propriæ carnis, ut corpus vitæ quaſi quoddam ſemen inveniatur in nobis.

Euſebius Emiſſenus, ſive Auctor ſerm. de corp. Dom. *Quando benedicendæ verbis cæleſtibus creaturæ ſacris altaribus imponuntur, antequam invocatione ſummi Numinis conſecrentur, ſubſtantia illic eſt panis & vini, poſt verba autem Chriſti, corpus & ſanguis eſt Chriſti. Quid mirum eſt autem, ſi quæ verbo creare potuit, poſſit creata* convertere.

S. Remigius in 1 Cor. 10. *Caro, quam Verbum Dei Patris aſſumpſit in utero virginali, in unitate ſuæ perſonæ, & panis, qui conſecratur in altari, unum corpus Chriſti ſunt: ſicut enim illa caro corpus Chriſti eſt, ita iſte panis tranſit in corpus Chriſti, nec ſunt duo corpora, ſed unum corpus.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Contra veritatem verborum Chriſti, & antiquitatem, docet Confeſſio Czengriana de Cœna Dom. pag. 194. *Impoſſibile eſt, accidentia manere, & ſumi ſine ſubjecto, ut Papiſtæ nugantur, videri quidem accidentia panis, ſed corpus Chriſti in Miſſa ſumi.* Reliqui etiam Proteſtantes tranſubſtantiationem negant.

Conſtanter teneo Purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas fidelium ſuffragiis juvari.

XLIX.

Purgatorium eſſe.

Credimus cum S. Scriptura, Purgatorium eſſe. Matth. 12. 32. *Qui dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſe-*

culo, neque in futuro. 1 Cor. 3. 15. *Si cujus opus arſerit, detrimentum patietur: ipſe autem ſalvus erit; ſic tamen quaſi per ignem.*

Explicat S. Auguſtinus de Civit. Dei lib. 22. cap. 24. *Neque enim de quibuſdam veraciter diceretur, quod non eis remittatur, neque in hoc ſeculo, neque in futuro, niſi eſſent, quibus etſi non in iſto, tamen remitteretur in futuro.*

Idem in Pſalm. 37. *In hac vita purges me, & talem me reddas, cui jam emendatorio igne non opus ſit, propter illos, qui ſalvi erunt, ſic tamen quaſi per ignem. Quare, niſi quia hic ædificant ſupra fundamentum ligna, fœnum, ſtipulam? ædificarent autem aurum, argentum, lapides pretioſos; & de utroque igne ſecuri eſſent: non ſolum de illo æterno, qui in æternum cruciaturus eſt impios: ſed etiam de illo, qui emendabit eos, qui per ignem ſalvi erunt. Dicitur enim, ipſe autem ſalvus erit, ſic tamen quaſi per ignem.* Vide S. Gregorium, Dialog. lib. 4. cap. 39. & in 1. Pſ. pœnit. & in cap. 2. lib. 1. Regum.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docet Confeſſio Gallica contra Scripturam & antiquitatem Art. 24. *Purgatorium arbitramur figmentum eſſe ex officina* (Sathanæ) *profectum.*

L.

Animas in Purgatorio fidelium ſuffragiis juvari.

Credimus cum S. Scriptura & antiquitate, Animas in Purgatorio exiſtentes fidelium ſuffragiis juvari. 2 Machab. 12. 43. *fortiſſimus Judas facta collatione, duodecim millia drachmas argenti miſit Jeroſolymam offerri pro pecca-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

peccato Sacrificium, bene & religioſe de reſurrectione cogitans, (niſi enim eos, qui ceciderant, reſurrecturos ſperaret, ſuperfluum videretur & vanum orare pro mortuis) & quia conſiderabat, quod hi, qui cum pietate dormitionem acceperant, optimam haberent repoſitam gratiam. Sancta ergo & ſalubris eſt cogitatio, pro defunctis exorare, ut à peccatis ſolvantur. 1 Cor. 15. 29. *Quid faciunt, qui baptizantur pro mortuis, ſi mortui non reſurgunt? quid & baptizantur pro illis?* Luc. 16. 9. *Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.*

S. Chryſoſtomus Hom. 3. in Epiſt. ad Philip. cap. 1. *Non fruſtra hæc ab Apoſtolis ſunt legibus conſtituta: ut in venerandis, inquam, atque horrificis myſteriis memoria eorum fiat, qui deceſſerunt. Noverant hinc multum ad illos lucri accedere, multum utilitatis.*

S. Hieronymus in cap. 11. Proverb. *Etſi impiis poſt mortem ſpes veniæ non eſt: ſunt tamen, qui de levioribus peccatis, cum quibus obligati defuncti ſunt, poſt mortem poſſunt abſolvi, vel pœnis videlicet caſtigati, vel ſuorum precibus, & eleemoſynis, Miſſarumque celebrationibus: ſed hæc quibuſcunque fiunt, & ante judicium, & de levioribus fiunt erratis.* Vide S. Ambr. Orat. 1. præpar. ad Miſſ. & de Myſt. Paſchæ. cap. 4. S. Auguſt. Enchir. ad Laurent. cap. 109. & 110. lib. de cura pro mort. cap. 4.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docet Confeſſio Auguſtana, Tit. de Miſſa, contra S. Scripturam & antiquitatem: *Illa applicatio Cœnæ Domini ad mortuos liberandos, ſine Scripturæ auctoritate, imo contra Scripturam damnanda eſt, tanquam novus & impius cultus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Conf. Helv. poſt. Art. 26. *Credimus fideles recta à morte corporea migrare ad Chriſtum, ideoque viventium ſuffragiis, aut precibus pro defunctis, denique illis ſuis officiis nihil indigere.*

Similiter & Sanctos una cum Chriſto regnantes, venerandos atque invocandos eſſe, eoſque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias eſſe venerandas. Firmiſſime aſſero, imagines Chriſti ac Deiparæ ſemper Virginis, nec non aliorum SS. habendas & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam poteſtatem à Chriſto in Eccleſia relictam fuiſſe, illarumque uſum Chriſtiano populo maxime ſalutarem eſſe affirmo.

LI.

Sanctis cum Chriſto regnantibus licite impendi venerationem.

Credimus cum S. Scriptura, & antiquitate, Sanctis cum Chriſto regnantibus licite venerationem tribui. Gen. 19. 1. *Veneruntque duo Angeli Sodomam veſpere, ſedente Loth in foribus civitatis, qui cum vidiſſet eos, ſurrexit, & ivit obviam eis; adorabatque pronus in terram, & dixit; obſecro Domini, declinate,* &c. 3 Reg. 18. 7. *Cumque eſſet Abdias in via, Elias occurrit ei; qui cum cognoviſſet eum, cecidit ſuper faciem ſuam.*

Explicat S. Auguſtinus lib. 2. de Trinit. cap. 12. *Venerunt, inquit, duo Angeli in Sodomis veſpere,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

veſpere, Loth autem ſedebat ad portam Sodomorum. Et cum vidiſſet eos Loth, ſurrexit in obviam illis, & adoravit in faciem ſuper terram, & dixit: Ecce Domini, divertite in domum pueri veſtri. Hic manifeſtum eſt, duos Angelos fuiſſe, & in hoſpitium pluraliter invitatos, & honorifice appellatos Dominos, cum fortaſſe homines putarentur. Sed rurſum movet, quia niſi Angeli Dei cognoſcerentur, non adoraret Loth in faciem ſuper terram. Vide Concil. Gangrenſe Can. 20.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Contra Scripturam & antiquitatem docet Conf. Belgica Art. 26. *Sola diffidentia morem hunc induxit, quo Sancti (quos colere putamus) dedecore potius afficimus.* Vide Conf. Baſil. art. 10.

LII.

Sanctos licite à nobis invocari.

Credimus cum S. Scriptura, Angelos, Sanctoſque cum Chriſto regnantes licite à nobis invocari. Joſ. 13. 18. *Dixitque Manue ad Angelum Domini: Obſecro te, ut acquieſcas precibus meis.* Gen. 28. 16. *Angelus, qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris iſtis: & invocetur ſuper eos nomen meum, nomina quoque patrum meorum Abraham & Iſaac.* Apoc. 1. *Gratia vobis & pax ab eo qui eſt, qui erat, & qui venturus eſt, & à ſeptem Spiritibus qui in conſpectu throni ejus ſunt.*

Explicat S. Auguſtinus lib. 1. Loc. de Gen. *Jacob benedicens nepotes ſuos filios Joſeph, ait inter cætera, Et invocabitur in his nomen meum, & nomen patrum meorum. Unde notandum eſt, non ſolum exauditionem, ſed etiam invocationem dici ali-*

quando,

quando, quæ non Dei, ſed hominum ſit. Vide S. Hieronymum Comm. in Pſal. 15.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Contra expreſſam Scripturam & antiquitatem docet Conf. Auguſtana Art. 21. *Taxanda, & ex Eccleſia prorſus ejicienda eſt conſuetudo invocandi Sanctos homines, qui ex hac vita deceſſerunt.*

Conf. Helv. poſt. Art. 23. *Divos cælites invocare, aut his uti pro interceſſoribus, prohibet vera Religio.*

LIII.

Sanctorum Reliquias eſſe venerandas.

Credimus cum S. Scriptura, Sanctorum Reliquias eſſe venerandas. Act. 19. 11. *Virtuteſque non quaſlibet faciebat Deus per manus Pauli, ita ut etiam ſuper languidos deferrentur à corpore ejus ſudaria, & ſemicinctia, & recedebant ab eis languores, & ſpiritus nequam egrediebantur.* Legimus Act. 5. 15. infirmos fuiſſe ſanatos ſola umbra S. Petri. Eliſæus, 4 Reg. 2. 14. percuſſit aquas pallio Eliæ, diviſæque ſunt aquæ. Cum 4 Reg. 13. 21. projectum eſſet cadaver defuncti in ſepulchrum Eliſæi, oſſaque ejus tetigiſſet, revixit homo, & ſtetit erectus in pedes ſuos.

Explicat S. Hieronymus Epiſt. 53. ad Ripar. *Si non ſunt honorandæ Reliquiæ Martyrum, quomodo legimus: Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum ejus? ſi oſſa mortuorum polluunt contingentes, quomodo Eliſæus mortuus, mortuum ſuſcitavit, & dedit vitam corpus, quod juxta Vigilantium jacebat immundum.*

S. Cy-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

S. Cyrillus Hieroſ. Catech. 18. *Ut autem non ſolum anima Sanctorum honoretur, credaturque quod etiam in corporibus mortuorum ineſt virtus, ſeu potentia: jacens in ſepulchro Heliſæi mortuus, mortuumque corpus Prophetæ attingens, vivificatus eſt: atque ita mortuum corpus Prophetæ perficit opus animæ, & mortuum, jacenſque vitam præbuit defuncto, exhibenſque alteri vitam, ipſum nihilominus mortuum permanſit. Qua de cauſa? ne ſi reſurrexiſſet Eliſæus, factum id ſoli animæ adſcriberetur, & ut demonſtraretur, quod abſente etiam anima ineſt virtus quædam ejuſmodi corporibus Sanctorum, propter tot annorum inhabitationes animarum juſtarum in illis, quorum miniſterio uſæ ſunt. Neque vero diffidamus, ut rerum ignari, fieri iſtud; ſi enim ſudaria & ſemicinctia extra corpus exiſtentia, contacta ab ægrotis, liberabant illos ab infirmitate, quanto magis corpus ipſum Prophetæ mortuum excitavit?*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docet Confeſſio Angl. poſter. contra expreſſam Scripturam & antiquitatem: *Doctrina Romanenſium in veneratione & adoratione reliquiarum, res futilis eſt, inaniter conficta,* &c.

LIV.

Licitas eſſe in Eccleſiis imagines Chriſti, Deiparæ Virginis & Sanctorum.

Credimus ducente Scriptura, licitas eſſe in Eccleſiis imagines Chriſti, Deiparæ ſemper Virginis, & Sanctorum. Arca fœderis fuit figura Dei & imago. Exod. 20. eaque in loco ſacro, & in templo collocata fuit. Deus juſſit Exod. 25. Fieri duos Cherubim aureos

in

in Arca fœderis. Salomon 3 Reg. 6. ex præcepto Domini fecit duos Cherubim in Sancto Sanctorum.

S. Baſilius Epiſt. ad Julian. relata in 2 Conc. Nicæn. Act. 4. *Secundum immaculatam fidem Chriſtianorum, &c. ſuſcipio & Sanctos Apoſtolos, Prophetas & Martyres, & ad ſupplicationem, quæ eſt ad Deum, hos invoco: ut per eos, hoc eſt, interventionem eorum, propitius mihi ſit miſericors Deus, & culparum mihi redemptio fiat, & detur unde & characteres imaginum eorum honoro & adoro: præcipue cum hoc traditum à ſanctis Apoſtolis, & non prohibitum ſit, quin & in omnibus Eccleſiis noſtris oſtendatur depictum.* Synodus Antioch. can. 8. *Ne decipiantur ſalvati ob idola, ſed pingant in oppoſito divinam humanamque manufactam impermixtam effigiem Dei veri & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, ipſiuſque ſervorum contra idola & Judæos. Neque errent in idolis, neque ſimiles fiant Judæis.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Contra uſum in S. Scriptura probatum, & antiquitate roboratum, dicit Confeſſio Helv. poſter. art. 27. *Vſum imaginum in templo pro mediis ſeu rebus indifferentibus reputari non debere.* Catechiſmus Heidelberg. quæſt. 98. dicit in templis imagines tolerari non poſſe, ut pro libris ſint imperitæ multitudini.

LV.

Venerationem imaginibus Chriſti, & Sanctorum licite deferri.

Credimus, ducente S. Scriptura, venerationem imaginibus Chriſti & Sanctorum li-

cite

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

ite deferri. Nullus dubitat, quin Arca fœderis, de qua Exod. 25. 26. apud Judæos in veneratione fuerit. Ita Joſ. 7. 6. *Joſue pronus cecidit in terram coram arca Domini uſque ad veſperam, tam ipſe, quam omnes ſenes Iſraël.* 2 Reg. 6. David cum magna ſolennitate & veneratione arcam Dei reduxit. Num. 21. 8. Serpentem æneum, qui erat figura, & repræſentatio Chriſti Jeſu, venerati ſunt Judæi. Pſal. 98. 5. *Adorate ſcabellum pedum ejus, quoniam ſanctum eſt.* Ubi ipſi Reformati, per, *ſcabellum*, intelligunt arcam fœderis.

S. Hieronymus Epiſt. 17. ad Marcell. *Venerabantur quondam Judæi ſancta ſanctorum, quia ibi erant Cherubim, & Propitiatorium, & arca teſtamenti, manna, virga Aaron, & altare aureum, nonne venerabilius tibi videtur ſepulchrum Domini?*

S. Chryſoſtomus in Miſſa. *Sacerdos egreditur è parvo oſtio, portans Evangelium, præcedente miniſtro cum lampade. Et converſus ad Chriſti imaginem inter duo oſtia, inflexo capite, cum exclamatione dicit.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Contra uſum Scripturæ & antiquitatis, docet Confeſſio Angl. poſter. Art. 22. *Doctrina Romanenſium de adoratione & veneratione imaginum, res eſt futilis, inaniter conficta, &c.*

LVI.

Indulgentiarum poteſtatem à Chriſto in Eccleſia relictam.

Credimus cum S. Scriptura, Indulgentiarum poteſtatem à Chriſto in Eccleſia fuiſſe reli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

relictam, earumque uſum eſſe ſalutarem. Matth. 16. 19. *Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Similia leguntur Matth. 18. 18. Quæ loca Proteſtantes nobiſcum intelligunt, de poteſtate remittendi peccata, quoad culpam & pœnam.

Antiqua Concilia, pro qualitate peccati pœnitentiæ tempus conſtituerunt; quod etiam ex variis cauſis abbreviarunt. Illæ autem pœnitentiæ non tantum imponebantur ad ſatisfactionem Eccleſiæ, ſed inſuper pro compenſatione pœnæ temporalis, pro peccatis ferendæ. Quapropter, fatentibus Proteſtantibus, eſſe in Eccleſia remittendi pœnas pro peccatis temporales, omnino dicendum eſt, antiqua Concilia eas pœnas per indulgentias remiſiſſe. Cujus non obſcura extant veſtigia in proceſſu Apoſtolico, quando dicit 2 Cor. 2. 10. *Cui autem aliquid donaſtis: & ego. Nam & ego quod donavi, ſi quid donavi, propter vos in perſona Chriſti.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Docet Confeſſio Angl. poſter. Art. 22. *Doctrina Romanenſium de Indulgentiis, res eſt futilis,* &c. Cum tamen fundamentum earum ſit in Scripturis expreſſis, & uſu antiquitatis. Conf. Auguſt. Art. 11. *Rejiciunt & indulgentias, quæ ſunt condonationes commentitiarum ſatisfactionum.*

Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam, omnium Eccleſiarum matrem & magiſtram, agnoſco:

Ro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Romanoque Pontifici, B. Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſori, ac Jeſu Chriſti Vicario, veram obedientiam ſpondeo ac juro.

LVII.

S. Petrum fuiſſe Apoſtolorum Principem.

Credimus cum S. Scriptura, & antiquitate, S. Petrum fuiſſe Apoſtolorum Principem, & habuiſſe majorem juriſdictionem, quam reliquos Apoſtolos ſeorſim conſideratos. Matth. 16. 18. *Ego dico tibi, quia tu es Petrus: & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. Et tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit & ligatum in cœlis, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit & ſolutum in cœlis.* Joan. 21. 15. *Dicit Simoni Petro Jeſus, Simon Joannis, diligis me plus his? Dicit ei, etiam Domine, tu ſcis quia amo te. Dicit ei, paſce agnos meos. Dicit ei iterum, Simon Joannis diligis me? ait illi, etiam Domine, tu ſcis quia amo te. Dicit ei, paſce agnos meos. Dicit ei tertio, Simon Joannis amas me? contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertio, amas me? & dixit ei, Domine, tu omnia ſcis; tu ſcis quia amo te. Dicit ei, paſce oves meas.*

Explicat S. Auguſtinus in Pſal. 108. *Sicut enim quædam dicuntur, quæ ad Apoſtolum Petrum proprie pertinere videantur; nec tamen habent illuſtrem intellectum, niſi cum referuntur ad Eccleſiam, cujus ille agnoſcitur in figura geſtaſſe perſonam, propter primatum, quem in diſcipulis habuit, ſicut eſt, tibi dabo claves regni cœlorum, &c.*

S. Baſilius in proœmio de Judic. Dei: *Ille, inquam, Beatus* (Petrus) *qui & cæteris antelatus diſcipulis fuit, cuique magnificentius, quam reliquis*

quis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

quis omnibus, teſtimonium datum eſt, magiſ[...] quam reliqui omnes Beatus appellatus, cui cla[...] regni cœleſtis commiſſæ, &c.

S. Chryſoſtomus Hom. 87. in Joan. *Pa[...] agnos meos. quid tandem, aliis omiſſis, Petr[...] duntaxat affatur? os erat Apoſtolorum & Pri[...] ceps, & vertex ipſius cœtus: propterea & Pau[...] eum præter alios viſurus aſcendit, ſimul ut ei oſte[...] deret, jam ſibi fiduciam habendam: tanquam en[...] negationis obliviſceretur, fratrum curam ei com[...] mittit, neque negationis meminit, neque expr[...] brat, tantum dicit, ſi amas me, fratrum cura[...] ſuſcipias.*

Rejectio hæreſis adverſæ.

Contra Scripturam expreſſam, & antiqui[...] tatem docent omnes Proteſtantes, S. Petrum non fuiſſe Apoſtolorum Principem.

LVIII.

Romanum Pontificem eſſe B. Petri ſucceſſorem.

Credimus cum S. Scriptura, & antiquitate, debere aliquem ſuccedere B. Petro. Nam in S. Petro Matth. 16. & Joan. 21. eſt à Chriſto inſtitutum officium ordinarium, quod in Eccleſia debet eſſe perpetuum. Habemus ex traditione Apoſtolica, ſucceſſorem B. Petri eſſe Epiſcopum Romanum: qui ut talis ab Eccleſia ſemper eſt agnitus: & à quo diverſum ſucceſſorem Proteſtantes hucuſque nec conati ſunt deſignare.

Sic explicarunt SS. Patres, & inter eos S. Leo, Serm. 2. de aſſumpt. ſua: *Sicut permanet, quod in Chriſto Petrus credidit; ita perma-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

et, quod in Petro Chriſtus inſtituit. Et mox: Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit & ſolutum in cœlis. Manet ergo diſpoſitio veritatis: & B. Petrus in accepta fortitudine petræ perſeverans ſuſcepta Eccleſiæ gubernacula non relinquit. Mox: Cujus in ſede ſua vivit poteſtas, excellit auctoritas.

S. Chryſoſtomus lib. 2. de Sacerd. init. Hic enim (Chriſtus) cum Apoſtolorum Principe verba faciens: Petre amas me, inquit, atque illo id confitente adjungit: ſi amas me, paſce oves meas. Interrogat diſcipulum magiſter, num ab eo ametur: non quo id ipſe edoceatur (quî enim id edoceri ſtudeat is, cui uni mortalium omnium corda pervia ſunt) verum ut nos doceat, quantæ ſibi curæ ſit gregis hujus profectura. Et poſtea: Quanam item de cauſa idem ille ſanguinem effudit ſuum? certe ut pecudes eas acquireret, quarum curam tum Petro, tum Petri ſucceſſoribus committebat.

S. Auguſtinus Epiſt. 92. Quia te (Pontificem Innocentium) Dominus gratiæ ſuæ præcipuo munere in Sede Apoſtolica collocavit. Et poſtea: Sed arbitramur, adjuvante miſericordia Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui te & regere conſulentem, & orantem exaudire dignatur, auctoritati Sanctitatis tuæ de ſanctarum Scripturarum auctoritate depromptæ, facilius eos, qui tam perverſa & pernicioſa ſentiunt eſſe ceſſuros, ut de correctione potius eorum gaudeamus, quam contriſtemur interitu.

Rejectio hæreſis adverſæ.

Contra Scripturam & antiquitatem negat primatum, & ſucceſſionem primatus in Eccleſia Chriſti Confeſſio Helv. poſter. art. 17. Wirtemb. de Summo Pontif. & omnes Proteſtantes.

Cæte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Cætera item omnia à ſacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipue à ſacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor: ſimulque contraria omnia, atque hæreſes, quaſcunque ab Eccleſia damnatas, & rejectas, & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio & anathematizo.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 30